

Pavel Valtr a kolektiv

UDRŽITELNÝ VÝVOJ SVĚTOVÝCH REGIONŮ?

Ekologické vazby vývoje lidské populace a vegetace

AFRIKA A ARABSKÝ POLOOSTROV

vč. Madagaskaru a Maskarén

Živá světová encyklopedie

SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE REGIONS OF THE WORLD?

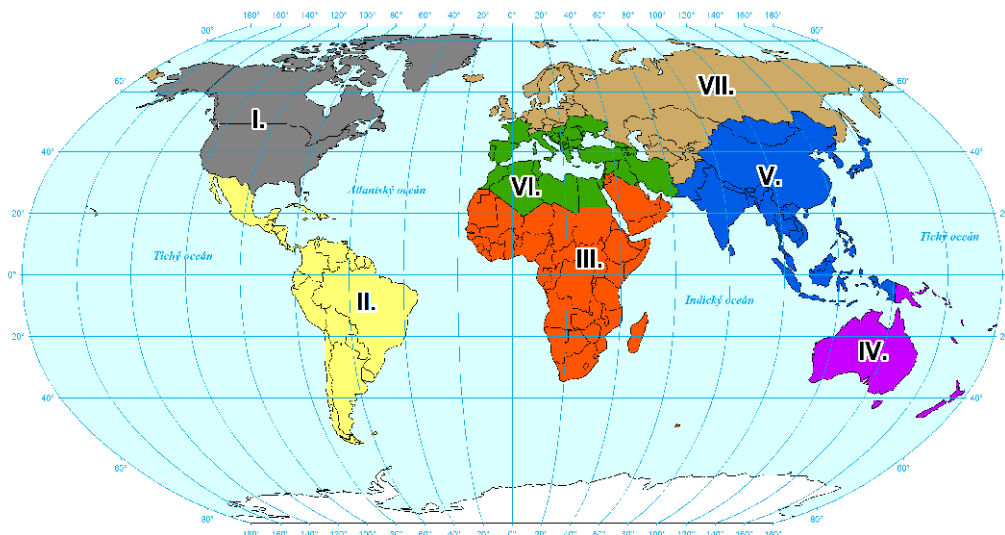
**Ecological linkages between development
of human populations and vegetation**

AFRICA AND ARABIAN PENINSULA

incl. Madagascar and Mascaren Islands

Live world Encyclopaedia

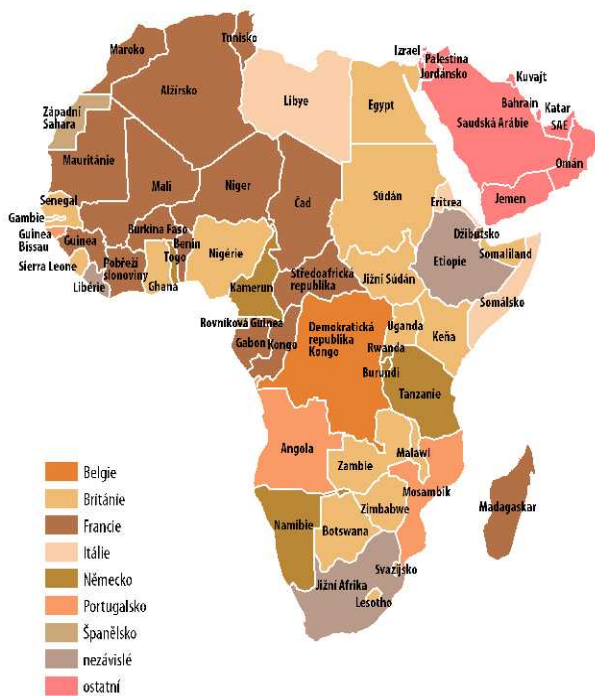
Aktualizace 23. 4. 2024

 I. Severní Amerika	 III. Afrika a Arabský poloostrov	 V. Jihovýchodní Asie	 VII. Eurasie
 II. Jižní a Střední Amerika	 IV. Austrálie a Nový Zéland	 VI. Středozeří a jihozápadní Asie	

Mapa koloniální nadvlády - 1914

(převážně zrušena 1960)

Státy severní Afriky jsou obsaženy i v díle VI - Středozeří

OBSAH / CONTENTS

	str.:
Úvod / Introduction	4
<u>A. Ekologické souvislosti / Ecological connections</u>	11
A.1. Stav, vývoj a ekologické vazby přírody a lidí / State, evolution and ecological connections between nature and humans	11
A.1.1. Biogeografické členění / Biogeographic classification	12
A.1.2. Příroda a původní obyvatelé Afriky a Arábie / Nature and original inhabitants	15
A.1.3. Vlivy neuvážené lidské činnosti, zpouštnění (desertifikace) / Effects of reckless human activities, desertification	41
A.1.4. Klima a klimatické změny / Climate and climate change	48
A.1.5. Biodiverzita, ochrana přírody: ekosystémová asistenční péče versus ideologie bezzásahovosti k „výrobě divočiny“ ve zkulturněných biotopech, spolupráce s přírodou / Biodiversity, nature conservation: ecosystem assistance care versus ideology of non-intervention heading for “production of wilderness” in the cultivated biotopes, cooperation with nature	52
A.2. Situace popisovaných zemí / Described Countries	58
A.3. České stopy v Africe / Czech footprints in Africa	173
<u>B. Přehled rostlin / Survey Plants</u>	178
B.1. Poznámky k seznamu / Comments to Checklist	178
B.1.1. Celkový pohled na biodiverzitu, struktura zpracování publikace / General view of biodiversity, structure of the publication treatment	178
B.1.2. Použité zkratky / List of Abbreviations	181
B.2. Cévnaté rostliny / Tracheophyta	188
Výběr literatury / Bibliography	420

ÚVOD / INTRODUCTION

Je velmi opovázlivé charakterizovat ekologický vývoj světových regionů a jeho proměny vč. sestavení „lidového“ přehledu květeny světa a dokonce se snažit popisovat trajektorie vývoje přírody ve vazbě na místní i širší ekologické vlivy a měnící se stanovištní a klimatické podmínky. Toto encyklopedické kompendium má umožnit navázání ztracených vazeb na přírodu, která po generace byla zcela přirozenou nezbytností. Současné generace (x, y, z, ...) nejen, že si často nerozumí, ale už vůbec nedokáží vnímat podstatu přírodních proměn, jejich vazby, případně predikci. Na práci se proto podílí názory značného počtu duchovních spolupracovníků. Co říci úvodem ? Údiv nad rychlostí proměn současného globalizovaného světa a obava nad dalším, nepříznivým vývojem. V průběhu posledních 100 let se odehrály zásadní změny bioty a odvozeně bioklimatu Země, takže právem mluvíme o antropocénu, t.j. věku, zásadně ovlivněném lidskou činností. Publikace má proto záměr sledovat dynamický vývoj přírody v celostním a globálním pohledu. Závěry vychází z hodnocení situace jednotlivých zemí a světových regionů.

Úvodem bude vhodné uvést několik historických osobních zkušeností. Pro poznávání světa je potřebné projít co největší území pěšky, proto je nutná dobrá fyzická a zdravotní kondice a dobré trávení, zejména mimo domácí Evropu. Za komunistické minulosti byla většina světa fyzicky i informačně zcela uzavřena mimo „východní“ země (NDR, Polsko, Maďarsko, Bulharsko, Rumunsko, Jugoslávie a SSSR), takže k poznání zbývaly jen obrázky z pohlednic a filatelie. Tehdy zdaleka nebyl internet, „západní“ publikace byly nedostupné, ojedinělou možností bylo z periodika Sovětskije knigy (Sovětské knihy) si objednat ruské překlady některých západních publikací. Proto v prvotním poznání bývalo Česko a také Slovensko, kde byla možnost vstřebat úžasnou horskou květenu. Zajímavé byly mapové práce s kolegy na aktualizaci turistických map Krkonoš a vytváření nových map (Mělnicko, Kokořínsko-Liběchovsko a České Středohoří), ustavení místopisné názvoslovné komise, která byla stranicky rozpuštěna (Tramtárie je býv. mokřadní území na soutoku Labe a Vltavy), stejně tak dopadla celostátní organizace ochrany přírody TIS. Později, po jistém uvolnění, bylo možno poznávat chráněná území, botanické zahrady a navštěvovat zahradnické výstavy v Evropě a na povolených trasách tehdejší Sovětský svaz (tak jsem např. s Dr. Čerovským navštívil některé jejich přírodní rezervace, ze Tbilisi jsem s kamarádem „načerno utekl“ do uzavřených oblastí pouště Gobi či do pohoří Ťan-Šan). Původní soupis květeny světa byl proto nejprve tvořen jako osobní odezva na někdejší situaci, kdy tehdy většina naší planety byla pro běžného obyvatele "východního bloku" fyzicky i informačně zcela nepřístupná. Těžko je dnes možno popsat situaci, kdy jsem hlтал zcela ojedinělou, velmi skromnou informaci od botanika doc. Šmardy o "kytičkách" v tehdejší Jugoslávii v časopise Lidé a země. Později pak jsem konečně měl možnost vícekrát prožívat a poznávat bohatou středozevní květenu, nejprve alespoň v Chorvatsku (Plitvická jezera, Paklenica, Velebit, Biokovo, sv. Jura) a pak ve zpřístupněných jedinečných vápencových Julských Alpách ve Slovinsku (v tehdejší Jugoslávii) a následně po celém světě ... Po „něžné revoluci“ došlo při naplánovaných studijních cestách (ze značné části s kolegou z univerzity) k poměrně dobrému poznání jedinečné jv. Asie vč. Číny, dále severní a střední Ameriky, omezeně Afriky, Arábie, Austrálie s Novým Zélandem. V rámci efektivního využívání cest jsem míval zpracovaný nejen itinerář, ale i seznam předpokládaných významných zajímavých míst a rostlin v území.

To vše byla „prehistorie“, současnost nastolila zcela nové problémy. Světově se zvyšují sociální rozdíly a mnohde se vyhrocují jak problémy sociální, tak etnické a náboženské a také ekologické. Vedle prvořadých současných válečných problémů a terorismu (už i v Evropě), zásadní problémy vyvstaly v domácí, resp. evropsky uskutečňované ochraně přírody. Nové přírodovědecké poznatky dokládají, že podoba celosvětově uctívaných tropických deštných amazonských pralesů není pouhým výsledkem „posvátných“ přírodních procesů, ale do značné míry dlouhodobým antropogenním vlivem starých indiánských kultur Mayů před několika staletími (než byli zdecimováni španělskými dobyvateli a zavlečenými chorobami). Jedná se nejen o zachované

mohutné staleté „užitečné“ stromy, které obvykle jako přírodně posvátné programově posilovali a ponechávali jako přírodní zdroje (např.: Ficus, Ceiba, Cedrela, Dipterix, Howea aj.) a také, že jimi vytvořené prosvětlené otevřené plochy a umělé mýtiny významně pozitivně podmiňují jak bylinnou flóru, tak faunu savců, ptáků aj. živočichů. V Karibiku často dochází k disturbancím tropických, mnohdy pralesových lesů, vlivem opakovaných hurikánů (Portoriko, Grenada aj.). Díky tomu si pralesní stromy dokázaly vytvořit strategii přežití, např. rozsáhlým vzájemným propletencem kořání různých druhů stromů, z kterého se obnovují (díky tamní rychlé destrukci odumřelé organické hmoty). Řada organismů však zaniká, nebo se populačně blíží zániku a je obnovována jen díky asistenční lidské pomoci, některé ptačí druhy přelétají na místa se zachovanými potravními možnostmi, přičemž se konstatuje, že i v tomto vegetačně výborném tropickém prostředí, pokud by se velké disturbance opakovaly v intervalu kratším než 50 let, nedokáží se již lesní porosty samovolně obnovit. I přesto, že mangrovy, působící jako vlnolamy a poskytující ochranu mnoha organismům, nebývají závažně poškozeny, dochází v některých případech k jejich nevratnému zániku. Zatím se vědecké analýzy zabývaly převážně vymíráním některých ohrožených druhů a skupin zvířat, např. ptáků, mořských želv, velkých savců aj. Zpráva State of the World's Plants / Stav rostlin ve světě z roku 2016 je první svého druhu. Pracovalo na ní více než 80 vědců, zejména z Královské botanické zahrady Kew (u Londýna). Ta konstatuje, že více než pětina současných druhů ve světě hrozí vyhubení a zánik. Je to v důsledku výrazných změn zemského povrchu, způsobených především (zemědělskou) kultivací, urbanizací, chorobami a částečně i klimatickými změnami. Toto „mapování“ se má každý rok obnovovat aby se umožnilo sledovat vývoj rostlin ve světě. **Vzhledem ke stresovým faktorům, nedochází u disturbovaných lesních biomů bez ekosystémového asistenčního managementu, tj. koncepční lidské pomoci (vycházející poznání a uplatnění ekologických vazeb a zákonitostí), k jejich žádoucí obnově, ale vzniku jejich evolučních pohrobků: macchie a garrigue, finbos a renosterveld, chaparral, cerrado a matorral, brigalow scrub.** Život začal v mořích na bakteriální úrovni - tam může bezzásahovými přírodními procesy také skončit - pro nevěřící stačí smutný pohled na blízké Mrtvé moře. **Ve středozevní Evropě po likvidaci někdejších stálozelených lesů z dubů, vavřínů, cedrů či borovic** (např. v Dinárském pohoří v býv. Jugoslávii, středomořských ostrovech - Sicílii, Korfu a dalších) došlo v lepším případě ke vzniku trnitých křovinatých porostů macchií a garrigue, v horších ke zpolopouštění až zpouštění a současně k fatálnímu **zhoršení hydrické situace a nepříznivým změnám stanovištních biotických i mezoklimatických podmínek.** Přitom ČR se klimaticky rychle přibližuje mediteránním podmínkám. Po opuštění obhospodařování někdejších koloniálních plantáží - před více než půl stoletím - jak v Asii (Cejlon / Srí Lanka, Barma / Myanmar aj.), tak na Kubě aj., nedošlo tam k návratu „původní hodnotné“ přírody. Došlo však ke „zdivočení“ přírody degradovanými porosty, zejména nálety expanzivních a invazních rostlinných taxonů (např. akácií, Mudaru / Calotropis aj.), ale i nebezpečnými patogeny. K návratu žádoucí přírody nedošlo po likvidaci lesa např. na Velikonočním ostrově, Islandu či Haiti, kde v reálu můžeme studovat bezzásahové přírodní procesy, Tam nedochází k obnově původní přírody, což je možno porovnat s vedlejší Dominikánskou republikou na stejném ostrově. Pouze díky osvíceným jedincům je možno v některých odlesněných územích sledovat cílevědomou výsadbu žádoucích původních stromů, např. cedrů na Krétě (ne však díky současným úředníkům EU). Krásné letité stromy zůstávají pouze mementem pozitivní racionální lidské činnosti, např. v parcích a ojedinelých lokalitách. Celosvětově nejvýznamnější území přírodních hodnot jsou vymezovány jako **Biosférické rezervace UNESCO** v rámci mezinárodního programu Člověk a biosféra / Man and the Biosphere jejichž ochrana spočívá v harmonickém, vyváženém soužití a spolupráci obyvatel s přírodou k zachování jejich hodnot. Základní problém v ČR je zřejmě v neochotě spolupracovat s přírodou, ale i s běžnými obyvateli, proto u nás jsou BR UNESCO pouhou nálepkou a MŽP ČR je ani nevede v rejstříku AOPK. Požadavkem EU je vymezování **Evropsky významných lokalit (EVL)** tzv. soustavy Natura 2000 k zachování biodiverzity, tj. vymezených biotopů / habitatů a vybraných druhů. V konkrétním uskutečňování ochrany přírody ČR je uplatňovaná rigidní ochrana

při uzavírání chráněných území před turisty (zástupným důvodem ochrany tetřeva který zde spokojeně žil spolu s tisícovkami obyvatel), vytěšňování obyvatel (jejichž sídla vč. pastevních objektů jsou nežádoucí) s cílem „výroby divočiny“, přičemž výsledkem je zařazení Šumavy na Red list IUCN. Publikace vznikla i k osvětě před vznikající ekologickou katastrofou nezodpovědným hazardem přehlížení světového rozšiřování pouští a polopouští, ale i domácím nezodpovědným hazardem ideologie bezzásahové výroby „divočiny“ v kolonizovaném kulturním území ochranou krizových přírodních procesů oproti ekosystémovému asistenčnímu managementu. Tomu napomáhají i současná media, která vytvářejí virtuální svět a současně propagují ideologii bezzásahovosti. Ideologové výroby divočiny požadují kolonizovaná, civilizačně zkulturněná („odpřírodněná“) území odcivilizovat a postupně přenechat území přírodním procesům. Takto „vyrobená divočina“ při rozsáhlých a rychlých proměnách je pouze virtuální, přičemž v ní dochází k fatální ekologické degradaci a nestabilitě, zejména biologické diverzity a vodohospodářských funkcí. Tato nezodpovědná „moderní ideologie suché revoluce“ nereflektuje negativní přírodní změny a vzrůstající stresové faktory v civilizačně pozmeněných územích, prosazujíc heslo „příroda si sama pomůže“, což nám přivodilo kůrovcovou apokalypsu smrkových porostů. Švýcarsku, s jedinečnou přírodou, stačí jediný národní park a citlivý vztah obyvatel, další nechtějí. Vnucování bezzásahového navrácení dlouhodobě zkulturněných biotopů přírodními procesy přírodě dochází nejen na Šumavě, ale i na Slovensku a dalších zemích Evropy je zcela zcestnou slepou větví. Naše humidní území přechází vnucovaným bezzásahovým rozpadem lesa (větrnou a kůrovcovou disturbancí) v aridizovanou subxerothermní lesostep s trendem přibližujícím se polopouštním areálům. Při opuštění extenzivního obhospodařování sekundárních travních porostů – pastvy a kosení, dochází k výraznému ochuzení biodiverzity, což ještě umocňuje sukcesní zalesňování bezlesí, takže dnešní nechráněná území se stávají cennější než rigidně chráněné plochy, kde postupně nebude co chránit (Šumava oproti Pošumaví). Po předchozích dvou zločinných ideologiích „civilizačního“ fašismu a komunistického „kolektivismu“ (vč. Lysenkovsko-Lepešinské ideologie a zamítání genetiky) jsou naši obyvatelé nuceni potýkat se s další ideologií – „anticivilizačního naturismu / hlubinné ekologie“ k výrobě „divočiny“ bezzásahovou ochranou krizových přírodních procesů - povodně, požáry, sucha, vichřice, eroze, epidemie chorob a škůdců. Na Šumavě byla většina pralesových torz, s nevyčíslitelnou genetickou hodnotou, zlikvidována záměrným rozšířením, kůrovcové kalamity pro výrobu "pralesové divočiny" bezzásahovými přírodními procesy (orkány, tornáda, povodně, sucha, požáry, epidemie chorob s kůdců). V důsledku naoktrojované bezzásahové kůrovcové disturbance došlo po rozpadu hřebenových smrčín v délce 60 km na ploše cca 30 000 ha k urychlenému vysychání a fatálnímu omezení živých retenčních rašelinišť a pramenišť, zhoršení všech ekosystémových služeb - vodní režim, ukládání „C“, mezoklima, biodiverzita, přičemž základní škody již jdou do bilionů Kč. Většina ideologických vědců jakoby zapoměla základní východiska biochemických procesů - oxygenní fotosyntetická asimilace $6 \text{ CO}_2 + 12 \text{ H}_2\text{O} = \text{C}_6\text{H}_{12}\text{O}_6$, ale i biofyzikálních principů - transpirace, evapotranspirace, intercepce, albedo, symbiosa a další. Bez respektování ekologických principů a zákonitostí a jejich vědouceho využívání dochází nejen k rozsáhlým škodám, ale zejména k degradaci až genocidě biotopové, a výhledově i biomové - přechodu k aridním stepním, polopouštním a pouštním biomům. Jednoúčelová novela zák. o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb. revolučně požadující bezzásahovost / ochranu přírodních procesů, má pouze příkrý nezodpovědně vzniklé zločiny vyhlášením bezzásahovosti na většině ploch národních parků. Šumava se dnes stává lidsky a přírodně vybydleným územím, s dlouhodobě nepříznivou perspektivou. Tam kde byl záměrně zničen les, obecně nastupuje postupně aridizující lesostep, následně step a výhledově polopoušť. Zde kupodivu ideologové výroby divočiny nepovažují za nutné vycházet z principu předběžné opatrnosti, ochrany dochovaných hodnot, vědecky podložených údajů, z posouzení vlivu na životní prostředí (RIA, SEA a EIA), ale požadují ekologický hazard, jehož dopady se již fatálně projevují. MŽP ČR si legislativně vyhradilo vrchní dozor nad lesy, došlo však genocidě smrkových lesů, legislativně si vymezilo bezzásahovost

v národních parcích, došlo však ke genocidě květeny Šumavy ale i jejich chráněných habitatů / biotopů. Podobně jako v politické sféře dochází dnes i v odborné oblasti k sofistikované mediální propagandě výroby divočiny pomocí mlžení, polopравd, vnucovanou reklamou, ale i korumpováním či zastrašováním a dokonce i existenčními postihy. Placené Hnutí DUHA mediálně dlouhodobě programově zneklidňuje společnost fabulacemi a nepravdivými tvrzeními. Zločinná ideologie vedená kariéerními ideology nepřipouští oponenturu, z významných postů odstranila "jinověrce", vytěsňuje obyvatele i návštěvníky ze Šumavy. Česko-slovenský nejvyšší úředník v EU L. Míko sledoval výrobu divočiny ve východních zemích EU, rozdával školám výchovný film o výrobě divočiny, absolventka JČU žádající o práci na otázku co se Šumavou sděluje: „je třeba aby všechno uschlo a vznikl přírodní les, ale bude to těžké“. Napomáhání bezzásahovému působení přírodních žvlů vč. rozšiřování kůrovce ke vzniku „přírodní divočiny“ při níž dochází k holocaustu našich lesů je možno označit za „zelenou revoluci“, připomínající „kulturní revoluci“ Maova „Velkého skoku, při níž zemřely miliony lidí a došlo k rozsáhlé likvidaci kulturních hodnot, avšak ta netrvala ani 5 let. Příbuznou ideologií je rastafariánství náboženské sekty vzniklé na Jamaice, která požaduje pouze přírodní procesy a bezzásahovost (její představitel a zakladatel rockové hudby reggae Bob Marley, protože neschvaloval zásahy do lidského těla zemřel ve věku 36 let). Ideologický fundamentalismus bezzásahovosti ve zkulturněné krajině vzhledem ke globálním změnám a narůstajícím stresovým podmínkám přispívá k degradačním procesům odlesnění – deforestaci, vysušování - aridizaci, odpřírodnění – denaturaci a zpouštnění – dezertifikaci. Bez ekosystémového asistenčního managementu / řízení sukcese dnes vznikají pouze pohrobci lesních biomů a degradovaná společenstva, ale ne druhově, věkově a prostorově různorodý „přírodní“ les či jiné ekologicky hodnotné společenstvo plnící žádoucí ekosystémové služby. Pokud byla dlouhodobá přírodní skladba lesních biotopů významně antropogenně pozměněna, není samovolnými přírodními procesy již možný návrat bez lidské ekosystémové asistence.

V předkládané zkomprimované analýze vegetace světa, ve vazbě na obyvatelstvo, se sledují vedle rámcové charakteristiky jednotlivých zemí jejich vegetační charakteristiky / druhové bohatství biotopů a rostlin: původní, introdukované a zavlečené, ale i problematika expanze a invaze, či jejich využívání jako potravin, krmných plodin, okrasně a léčivě, ale také problematika vzrůstajících stresových faktorů klimatických změn a ekologického vývoje bioty a ekologická ohrožení. Závěrem prosba: nevěřte ideologickým slibům či mediální propagandě, věřte jen ověřené realitě. Celá publikace je rozčleněna do následujících dílů: I - Severní Amerika II - Jižní a střední Amerika, III - Afrika a Arabský poloostrov, IV - Austrálie, Nový Zéland a Oceánie, V - Jihovýchodní Asie, VI - Středozeří a jz. Asie, VII - Eurasie, VIII - Globální situace, IX - Závěry. Geopolitická situace umožňovala občanům České republiky od r. 1990 obdivovat a poznávat bohatství přírody většiny území světa, kromě dlouhodobě neklidných území. K tomu by měl pomoci i následující přehled stavu světových regionů. Od 11. září 2001 docházelo k teroristickým útokům, od roku 2015 se lidské vlny z ekologicky a válečně rozvrácených území začínají valit do Evropské unie, USA a Kanady či Austrálie, od r. 2020 dochází k hrozbě Covidu a dále i Putinovského Ruska, takže svět se stává stále nebezpečnější.

Pavel Valtr

Pozdrav autorů „Botanického slovníku“

Sešli jsme se s doc. dr. Zeleným a dr. Skalickou, abychom probrali Vaši nabídku; Vaše důvěra nás velmi potěšila. Jenomže pak jsme si uvědomili svůj věk i to, že před každým z nás je ještě několik "životních nedodělků", jimž chceme věnovat závěr svého aktivního botanického života, a tak si již na publikace Vámi navrženého typu netroufáme. Věříme, že nás omluvíte a pochopíte. Vašemu dílu a úsilí přejeme jen a jen úspěch. Věříme, že bude dobře přijato i veřejností.

Za kolektiv "slovníkářů"

Václav Větvíčka

Velké poděkování patří obětavým spolupracovníkům (faktografickým i myšlenkovým):

Karel Anderle, Ing. obecná ochrana přírody
Růžena Anderlová, RNDr., obecná přírodovědecká problematika
Denisa Blažková, RNDr., CSc., ekologie luk
Antonín Buček, Doc., Ing., CSc., lesní a vegetační stupně a jejich proměny
Václav Cílek, RNDr., CSc., globální vazby biosféry
Jan Čermák, Prof., Ing., CSc., výzkum severských lesů (Kanada, Sibiř aj.), biotopová pumpa
Jan Čerovský, RNDr., CSc., světový pohled na ochranu přírody ČR a IUCN
Karel Čížek, Mgr., botanická problematika Klatovska
Ivan Dejmal, Ing., býv. ministr životního prostředí, udržitelný vývoj přírody
Zdeněk Doležal, výtvarník a entomolog, zastoupení hmyzu je zásadním ukazatelem hodnot bezlesí
Josef Dostál, Prof., RNDr., DrSc., floristické poznávání území
Karel Drhovský, Ing., památkové areály a úpravy krajiny
Petr Herynek, Ing., pěstování okrasných rostlin, výstavy přírodnin, bonsaje
Jiří Hofman, Dr., Ing., rozvoj Číny, „Indočíny“, Japonska a přírodní zdroje
Radovan Holub, PhDr., publicista, vazby na Bavorsko a Evropskou unii
Jaroslav Horký, Doc., Ing., CSc., krajina pro lidi
Václav Hurych, Ing., CSc., základy dendrologie a tvorby krajiny
Jiří Hůlka, Bc., býv. předseda Svazu šumav. obcí a starosta Města, sociální a ekonomický potenciál
Jan Jeník, Prof., Ing., CSc., dr.h.c., evoluční botanik, výzkum tropických pralesů, MAB UNESCO
Jiří Ježek, Doc., RNDr., PhD., sociální geograf, regionální rozvoj a přírodní základna
Tomáš Jirsa, Ing., MBA, senátor a starosta města, lidé a NP Šumava
Miloš Juha, Ing., PhD., lesník, udržitelné lesnictví Šumavy
Emil Kintzl, předseda z.s. Otevřená Šumava, historie a lidé Šumavy
Petr Klásek, starosta, zajištění udržitelného života v Pošumaví
Martin Klewar, Ing., lesník, disturbance lesních porostů, kůrovec, obnova validních lesů
Milan Kórner, Ing. arch., CSc., urbanistický rozvoj, udržitelná krajina. urbanistické koncepce ČR
Petr Kovářík, Ing., grafické vyhodnocování krajiny
Vladimír Krečmer, Ing. CSc., environmentalista, legislativa a funkce lesa
Otakar Kuča, Doc., Ing. arch., PhD., krajina pro lidi
Stanislav Kučera, RNDr., postup zpřirodňování vyhlášeného NP Šumava
Tomáš Kučera, RNDr., PhD., přístup ke krajině, mapování biotopů
Petr Lepeška, Mgr., Ing., území systém ekologické stability a zelená infrastruktura
Vladimír Mackovič, Ing., tvorba krajiny, krajinná problematika
Jiří Mánek, Mgr., MBA, býv. ředitel NP Šumava, koncepce národního parku
Jana Marečková, JUDr., legislativní problematika pchrany hodnot přírody
Jitka Marková, MUDr., imunolog, vliv lesů na lidské zdraví
Petr Martan, poradce v lesnictví, ředitel o.p.s. Komunity pro duchovní rozvoj, historie a vývoj lesů
Miroslav Martiš, Doc., RNDr., CSc., ekologická problematika Evropy
Pavel Mařík, Ing. arch., turistické trasy, rozhledny a stavební objekty Šumavy
Josef Matoušek, Doc. Ing., CSc., bioklimatologie a význam lesa pro zdraví lidí
Václav Mazín, Ing., CSc., pedolog, udržitelné zemědělství a retence vody
Michal Mergl, Doc. RNDr., CSc., geologické hodnoty západních Čech
Igor Michal, Ing., CSc., udržitelný vývoj a ekologické koncepce Česka
Miloslav Michalec, Ing. arch., urbanistická problematika Západních Čech
Radomír Mrkva, Prof. Ing., CSc., ochrana lesa
Bohumil Němec, akademik, Prof., PhDr., RNDr.h.c., největší příklad vědecké solidnosti, pracovitosti a trvalé vazby na reálný život
Petr Nožička, Ing. historie českých lesů, tetřev na Plzeňsku

František Nykles, Ing., býv. předseda Svazu šumavských obcí, vývoj Šumavy a postoj obcí
Vilém Podrázský, Prof. Ing., CSc., závěry výzkumu na Šumavě
Jan Pokorný, Doc. RNDr., CSc., tepelná a vodní bilance krajiny, výzkum v Keni a ČR
Jiří Rohlík, Ing., turismus Česka, značkování, mapy KČT
Jiří Řeháček, dr.h.c., Ing. arch., sociální problematika jižních Čech
Martin Říha, Ing.arch., býv. náměstek ministra životního prostředí, vývoj společnosti a přírody
Vladimír Říha, Ing., lesník, společnost a les
Alena Salašová, Doc. Ing., PhD, krajinářská architektka, ochrana krajiny a jejich rázu
Antonín Schubert, Ing., býv. předseda Svazu šumavských obcí, obyvatelé a přírodní prostředí
Karel Simon, Ing., ochrana hodnot přírody a škody na nich, bezzásahovost a kůrovce
Petr Smutný, Ing., býv. senátor a radní PK, vodní hospodářství, zájmy Západních Čech
Jaromír Sofron, RNDr., květena západních Čech
Jan Stráský, PhDr., býv. předseda vlády, ministr, předseda KČT, ředitel NP Šumava, příroda a lidé
Antonín Marián Svoboda, Ing., CSc., dendrolog, introdukce dřevin do Československa
Žaneta Šišková, Ing., DiS, vedoucí Botanické zahrady při VOŠ a SZeŠ Tábor, květena Středozeří
Jaroslav Šonka, Doc. Ing., CSc., hydrolog, Šumava a vodohospodářská situace Čech
Drahoslav Šonský, Ing., CSc., současné zahrady
Jiří Štich, Ing., předseda o.s. Šumava 21, udržitelné lesní hospodářství
Jan Štrobl, Ing., lesní hospodářství v Česku a Severní Americe
Jarmila Štrupl, česká zahradnice v Austrálii, tamní ekologická situace, květena
František Talián, JUDr., turismus na Šumavě
Václav Treml, RNDr., urbanismus Šumavy
Radka Trylčová, Mgr., životní prostředí západních Čech
Martin Tunka, Ing.arch., CSc., býv. náměstek ministra ž.p., udržitelný urbanistický vývoj
Josef Ťoupal, Ing., citlivé ekologické hospodaření k zachování udržitelných krajinných systémů
Karel Uzel, Mgr. problematika Brd
Stanislav Vacek, Prof. RNDr., DrSc., ekosystémový management chráněných území
Vladimír Valenta, Ing., CSc., ekolog a lesník, poradce ministra, klimatická změna a lesy
Viktor Valtr, RNDr., CSc., geofyzik, výzkum Súdán, Indie, Kuba
Viktor Valtr, jun., Mgr., geofyzik, výzkum Mongolsko, Etiopie, Wales
Jana Valtrová, Mgr., PhD., studium religiozních misí
Josef Vavroušek, Doc. Ing., systémová ochrana přírody, býv. ministr ž.p. ČSR
Josef Velek, Ing., elektroinženýr, který se stal investigativním reportérem ochrany přírody
Václav Větvíčka, RNDr., světová botanika
Jaroslav Vetýška, Ing., reálná spolupráce s přírodou
Ivo Vicena, Ing., CSc., problematika obnovy lesa po disturbancích
Jozef Vojtek, Mgr., ekolog, býv. pracovník vlády SR, příroda Slovenska a její ochrana
Ivan Vorel, Doc. Ing.arch., CSc., krajina pro lidi
Josef Vovesný, Ing. býv. předseda Svazu vlastníků soukromých lesů, problematika zachování lesů
Bohdan Wágner, Prof. Ing., CSc., světová krajinotvorba
Jan Zahradník, RNDr., CSc., poslanec, býv. hejtman, problematika ochrany hodnot Šumavy

Dovětek úvodu za pandemii koronaviru

Závěrečná publikace byla zpracována v roce 2020, v době kdy začíná nová etapa světa - od a po koronaviru Covid 19. Publikace (která po pěti letech má rozsah přes 7000 stran) má za cíl pomoci rozsáhle narušené přírodě i lidem planety Země, chtějícím ji pomoci. Její potřebu dokládá návštěvnost webových stránek, kde je publikace volně k dispozici, lidmi z celého světa (do konce roku 2020 téměř 30 000 návštěv). Analytická publikace sleduje všechny země světa, přičemž zásadní hodnocení vyplývá z popisu vegetačních charakteristik a ekologických ohrožení

jednotlivých zemí, ale i ze sledování charakteristik tamních jednotlivých vegetačních taxonů (původnost / autochtonnost, validita a konkurenceschopnost, invazivnost i specifických charakteristik a požadavků: archeofyt, neofyt, introdukce, naturalizace, domestikace, reliktnost, xerofytnost atd). **Závěrem globální analýzy je možno spolehlivě uvést základní podmíněné vazby: dostatečný vegetační pokryv, zejména lesních ekosystémů, je podmínkou nezvyšování teplot, nevzrůstání aridizace a udržení příznivého vodního režimu území. Potvrzuje se základní znalostní axiom našich prapředků: strom je základní ekologicky stabilizační a ekoklimatická jednotka.** Urbanistickou a průmyslovou homogenizací území, včetně zblokovaní orných půd a rozšiřování pastvin na úkor lesů, došlo ke zrušení tzv. malých koloběhů vody, látek a energií. Dnes převládly tzv. "velké koloběhy" s jejich nepříznivými dopady, došlo k rozvrácení klimatu planety Země a to vše podle biofyzikálních a biochemických zákonitostí. Možno říci, že svádění veškerých nepříznivých změn na nárůst produkce CO₂ aj. tzv. skleníkových plynů, je spekulativní, neboť nevychází z komplexního hodnocení celé biosféry s.l., tj. nejen bioty, ale i hydrosféry a pedosféry. Pochopitelně pro světové oligarchy je mediálně uváděný výklad příznivější, neboť se aktivně podílí na rozsáhlých nepříznivých přeměnách povrchu Země. V jednotlivých zemích je možno vysledovat postup deforestace, aridizace, denaturace a desertifikace vyvolané lidskou činností. Naoktrojování populistické bezzásahové výroby "divočiny" v České republice kariérními ideology nepříznivou situaci nezlepšuje, ale fatálně zhoršuje, neboť jejich předpoklad: "příroda si sama nejlépe pomůže", nefunguje v rozvrácených, aridizovaných biotopech.

To dokládá i uvedená publikace, např. v oblasti Středozeří (ke byly ve středověku pro stavbu lodí a budov zlikvidovány rozsáhlé plochy původních, zejména cedrových, ale i dubových lesů, které posléze nahradily křovité porosty macchií, případně garrigue. Na nejmenším kontinentě Austrálii je možno dlouhodobě sledovat vzrůstající nepříznivý vliv člověka, zejména odlesňováním pro pastviny, těžbu cenných dřevin či pro plochy těžby nerostných surovin, ale i vytlačování konkurenčně slabých druhů eukalyptovými porosty. Suchu odolný eukalyptus byl ale introdukován k záchraně vegetace např. do Jižní Ameriky a jinam, kde však situaci fatálně zhoršuje. Podobně je tomu při sledování lidské činnosti např. v Karibiku na Haiti v porovnání s Dominikánskou republikou na stejném ostrově či na Kubě, i na Velikonočním ostrově / Rapa Nui ... Nejohroženější jsou tropická území, kde dochází k rychlému rozšiřování pouští, např. Sahel, což je důvodem ke vzrůstající "klimatické" migraci.

V přerodu je vývoj taxonomické klasifikace rostlinných druhů, upřesňuje se a rozšiřuje popis vegetačních druhů, rychle se mění situace v jednotlivých zemích a v celém světě. Proto se jeví jako potřebné udržovat toto sdílené poznání v dynamickém a zkvalitňujícím popisu, ale i postupně vydávat jednotlivé díly a jejich aktualizace, přičemž část věnovanou rostlinným druhům je možno poskytovat na CD.

V České republice MŽP prioritně sleduje populistické dotace na kotlíky, na nádoby na dešťovku či zateplení. ne však hlavní znečištění. Evropskou unií byla pro východní země v kulturních územích naordinována bezzásahová výroba "pralesové divočiny" (L. Miko, ředitel odboru ochrany přírodních zdrojů a biodiverzity EK, Nadace partnerství, Ekofilm, Eisenašská konference) a politicky prosadil (R. Brabec) proti mitigačnímu ekosystémovému managementu (S. Vacek). Jen ojedinele se na Šumavě zachovaly autochtonní biotopy horských smrčín (nad 1300 m n.m.), kde přírodními procesy je možno evolučně pokračovat (karová Jezerní stěna nad Plešným jezerem pod Plechým, Trojmezna). Díky ideologicky chráněné bezzásahové kůrovcové množárně na Šumavě došlo k apokalypse smrkových lesů Česka (z módy se stala doktrína, z doktríny zločinná ideologie).

Holistický / celostní pohled na konkrétní řešení prohlubujících se ekologických problémů u nás a ve světě ale chybí ! Pro pokračování v této rozsáhlé činnosti, včetně uplatňování analyzovaných potřeb, uvítáme spolupracovníky, jimž předem děkujeme.

Pavel Valtr

A. EKOLOGICKÉ SOUVISLOSTI / ECOLOGICAL CONNECTIONS

A.1. STAV, VÝVOJ A EKOLOGICKÉ VAZBY PŘÍRODY A LIDÍ / STATE, EVOLUTION AND ECOLOGICAL CONNECTIONS BETWEEN NATURE AND HUMANS

Prudký nárůst především africké populace, který koncem 21. století tam má činit 3 miliardy, znamená nutnost zečtyřnásobit produkci tamního zemědělství. Před těmito důsledky varuje Bill Gates (v britském deníku The Guardian v IX/2018), přičemž je skličující, že stabilita Afriky má obrovský vliv na celý svět. Zodpovědnost připisuje nejen Západu, ale i africkým politikům, kteří místo řešení zásadních otázek, např. zdravotnictví, se uchylují k tématům náboženství a etnicity. Gatesova nadace (do níž přispívá i miliardář W. Buffet) z poloviny směřuje právě do Afriky.

Neklidná Afrika o rozloze 30 mil. km² zaujímá 20 % zemské souše, přičemž ač je nejbohatší na nerostné suroviny je nejchudším kontinentem. Afrika je nejteplejším kontinentem, protože skoro celá leží v tropech mezi obratníky Raka a Kozoroha. V 55 afrických státech žije více než 1 mld obyvatel (cca 15 % světové populace), kterou sužují tropické nemoci (malárie) a HIV / AIDS.

Zásadní vývojové predispozice tvoří rychle narůstající pouště, zejména Sahara a výhledově Sahel. Ekologicky významné jsou zejména rychle ubývající tropické deštné pralesy, řeky Nil, Kongo, Niger, Zambezi (s Viktoriiny vodopády a obrovskou přehradní nádrží Kariba), Limpopo, Oranje a Velká africká jezera kolem Velké příkopové propadliny: Viktoriino, Albertovo, Edwardovo a Kyoga v povodí Nilu, dále Kivu a Tanganika v povodí Konga a Malawi v povodí Zambezi a také rychle vysychající jezero Čad ve střední Africe (v r. 1960 více než 26 tis. km² na současně cca 1 km²). Přibližně asi třetinu území tvoří bezodtoké oblasti, např. Sahara, území Okavango, či solné pánve Etosha, Makgadikgadi vč. sopečný kráter Dallol v s. Etiopii. Specifičností jsou vulkanická území nebo záplavová pánve Kwai.

Proměny vegetace (Zdeněk Kliment)

Charakteristickými rostlinnými formacemi Afriky jsou především savany. Zaujímají asi 40% plochy, podobně jako další nejrozšířenější biotop pouští. Významný je výskyt tropických deštných pralesů v povodí Konga (asi 7% plochy Afriky). Rozložení vegetačních pásů se měnilo v závislosti na klimatických podmínkách. Pro chladná období pleistocénu byla prokázána například opakovaná expanze pouštních oblastí na úkor dnešních savan a deštných pralesů. Důkazem jsou četné fosilní duny v lesní zóně západní Afriky a v Nigérii. Na změnách struktury vegetace se stále více projevuje lidská společnost zejména v souvislosti se zemědělstvím, pastevečtím a těžbou dřeva. Současnými hlavními diskutovanými problémy Afriky jsou odlesňování, desertifikace a eroze půdy. Lesní plochy dnes zaujímají asi třetinu z potenciálně možného zalesnění kontinentu. Podle některých názorů jsou africké savany považovány za druhotná společenstva vytvořená a podporovaná člověkem. Není sporu o tom, že takové aktivity jako odlesňování, vypalování, spásání za dlouhou dobu existence lidské populace v Africe mohly přispět k výraznému rozšíření savan. Podle odhadů FAO (1993) činí úbytek tropických lesů v Africe v

současnosti ročně 4 milióny ha, z toho 1,6 miliónu ha připadá na samotný deštný prales (doprovodný obrázek na konci textu). Vymezení jednotlivých kategorií lesa je problematické a proto se výsledky mnohdy rozcházejí. Mezi zeměmi s největšími úbytky lesa na světě v letech 1990-2000 z afrických zemí figurovaly Demokratická republika Kongo, Nigérie, Súdán, Zambie a Zimbabwe. Vedle zemědělských aktivit se na úbytku lesních porostů podílí těžba dřeva pro stavební účely a otop, vývoz vzácných dřevin a dnes velmi rozšířené získávání dřevěného uhlí, které v mnoha případech používá i městské obyvatelstvo. V 70. a 80. letech 20. století se do popředí problémů v globálním pohledu dostala desertifikace.

Desertifikace představuje proces prudké redukce biologické produktivity a kvality půdy vedoucí k podmínkám, které připomínají poušť. Znatelné rozšiřování pouští na úkor savany podmíněné výskytem suchých období, ale i vypalováním trávy a nadměrným vypásáním s následnou erozí půdy můžeme pozorovat zejména v oblasti Sahelu, včetně území Somálského poloostrova a v oblasti Kalahari. Družicové snímky potvrdily v oblasti Sahelu rozšíření suchého pásma za posledních 20 let až o 200 km, Sahara se rozrůstá jižním směrem ročně až o více než 60 tisíc km². Podobná je situace v jižní Africe, kde se polopouštní vegetace označovaná Nama Karoo rozšířila z jz. části Kalaharské pánve za posledních 600 let severním a východním směrem o 250 km (cca 0,5 km za rok). Podle předpovědi by v roce 2050 měla poušť zaujímat až 60 % území jižní Afriky. Afrika žízní, potřebuje vodu, více vody, lesů ubývá, lidí přibývá ...

A.1.1. Biogeografické členění / Biogeographic classification

Podle současného biogeografického členění je území označováno jako Afrotropická oblast, která zahrnuje subsaharskou Afriku, přilehlé území Arabského poloostrova i ostrov Madagaskar, byť má odlišnou geologickou historii a vzhledem k dlouhodobému odtržení od afrického kontinentu i množství specifičností. Je zde vysoká rozmanitost krytosemenných rostlin - 117 čeledí, přičemž mnoho rostlinných rodů se zároveň vyskytuje i v Neotropické a Australasijské oblasti. Na druhou stranu, poměrně brzká separace Afriky pravděpodobně znemožnila šíření jiných taxonů, jako např. jižního buku do Afrotropické oblasti. V Kapské oblasti je vysoký endemismus rostlin.

Novější členění paleotropické říše (Paleotropis)

Africká podříše

Súdansko-zambezijská oblast

Súdánská provincie

Sahelská provincie

Somálsko-etioopská provincie

- Zambezijská provincie
- Jihoarabská provincie
- Ománská provincie
- Sokotránská provincie
- Jihoíránská provincie
- Sindhská provincie
- Guinejsko-konžská oblast
  - Guinejská provincie
  - Konžská provincie
  - Nigerijsko-kamerunská provincie
- Oblast východoafrického pobřeží
  - Zanzibarská provincie
  - Natalská provincie
- Karoo-namibská oblast
  - Provincie Karoo
  - Namibská provincie
  - Namaqualandská provincie
  - Západokapská provincie
- Oblast ostrovů sv. Heleny a Ascension
  - Provincie ova Ascension
  - Provincie ova Sv. Heleny
- Madagaskarská podříše
  - Madagaskarská oblast
    - Východomadagaskarská provincie
    - Západomadagaskarská provincie
    - Jihomadagaskarská provincie
    - Komorská provincie
    - Maskarénská provincie
    - Seychelská provincie
- Indicko-malesijská provincie ..... převážně uvedena v díle JV Asie
- Kapská říše (Capensis)
  - Kapská oblast
    - Kapská provincie na jihu Afriky, druhově nejpestřejší oblast s mimořádným množstvím endemitů (fynbos), vývojově je napojená na Gondwanu před jejím rozpadem, proto je zde příbuznost ke květeně Austrálie, Oceánie a jižní Ameriky, klima mediteránní. .
- Holarktická říše (Holoarctis) zahrnuje severní a sz. Afriku a střeozemní vč. makaranézké oblasti - uvedené v díle Střeozemí.

Podrobnější biogeografické členění

Podle starého členění se paleotropická oblast zde členila na podoblasti:

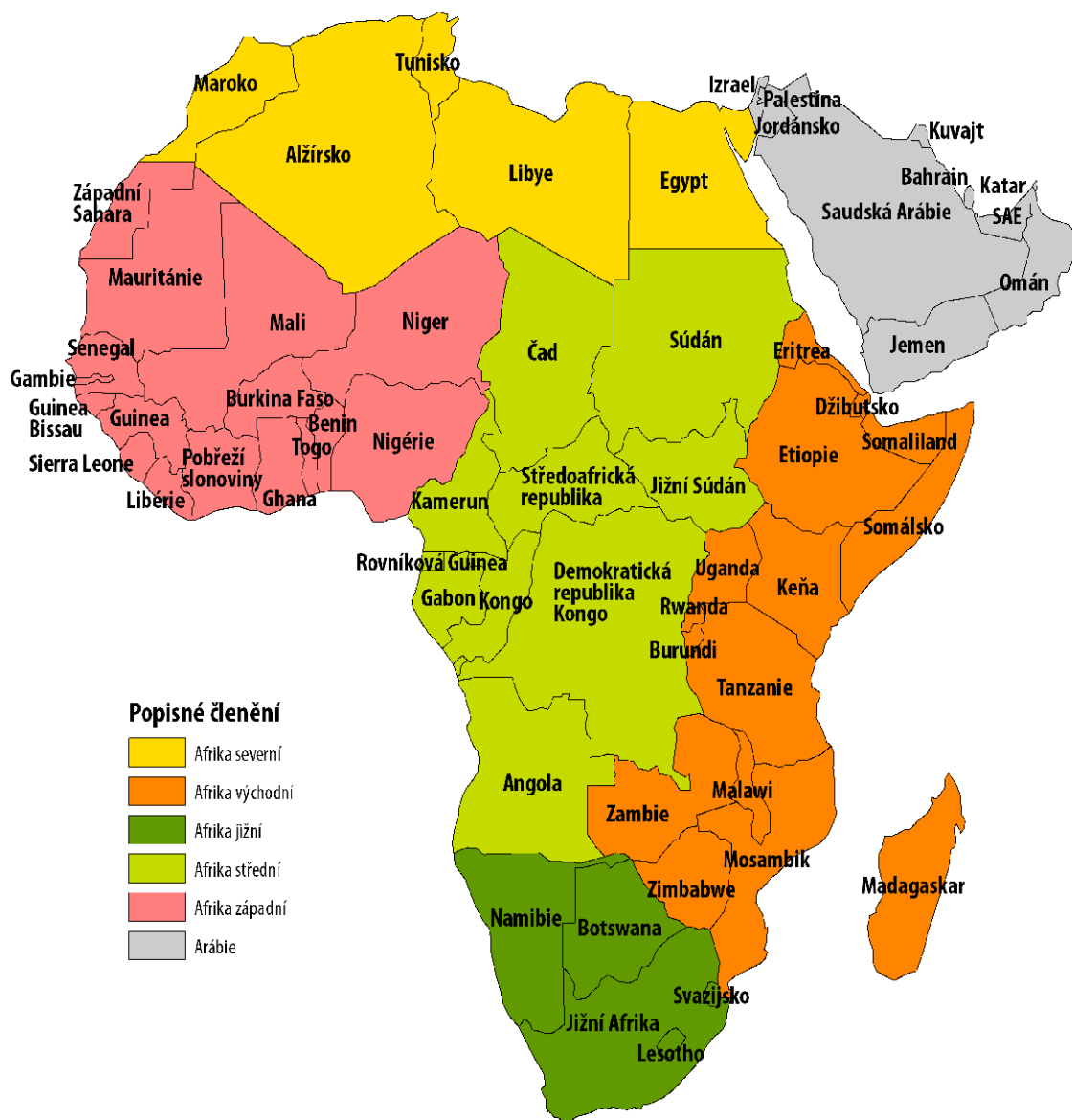
- východoafrické vysočiny
- africko-asijské pouště
- senegalsko-súdánská
- západoafrická
- jihovýchodoafrická
- jihoafrická
- madagaskarská
- ostrovy Ascencion a sv. Helena.

Popisné členění

Z popisného hlediska můžeme rozlišovat

- Afrika severní: Alžírsko, Egypt, Libye, Maroko, Tunisko,
které v tomto kompediu jsou začleněny do Středozeří

- Afrika východní: Africký roh: Eritrea, Etiopie, Somálsko, Džibutsko
Východní rovníková Afrika: Keňa, Tanzanie, Uganda, Rwanda, Burundi
Jihovýchodní Afrika: Zambie, Zimbabwe, Malawi, Mosambik
Ostrovní státy: Madagaskar, Komory, Mauricius a Seychely

- Afrika jižní: Jihoafrická republika, Svazijsko, Lesotho, Botswana a Namibie

- Afrika střední: Čad, Kamerun, Středoafriká republika, Rovníková Guinea, Gabon,
Sv. Tomáš a Princův ostrov
Oblast Kongo: Republika Kongo, DR Kongo, Angola

- Afrika západní: Západní Súdán: Mali, Senegal, Gambie, Mauretanie, Niger, Burkina Faso
Země Guinejského zálivu: Ghana, Benin a Togo, Guinea, Guinea-Bissau,
Libérie, Sierra Leone, Pobřeží slonoviny, Nigérie, Kapverdy.

Mapa popisného členění Afriky

Víceznačně je používáno označení „Súdán“, jižně od Egypta. Podobně označení „Sahel“ v pásu kolem 13. severní rovnoběžky, kde se dnes rozšiřuje Sahara. Pojem „|Africký roh“ zahrnuje Etiopii, Eritreu, Somálsko, Somaliland a Džibutsko.

A.1.2. Příroda a původní obyvatelé Afriky a Arábie / Nature and original inhabitants

Motto:

Celá střední Afrika je jeden velký odjištěný ruční granát. Za jeho schopnost kdykoli vybuchnout může chudoba, diktatury a dlouhodobé využívání afrických zdrojů cizími zeměmi. Pašeráctví zabíjí sloni (pro kly) finančně zajišťují terorismus.

B. Christy

Podnebí Afriky

Tropické vlhké

- průměrné teploty 25-35⁰ C, vysoká vlhkost, prší téměř každý den
- v rovníkovém pásmu tropickou cirkulací vzduchu, charakteristickou výstupnými vzdušnými proudy a nižším tlakem vzduchu při zemi (intertropická konvergence vzduchu)
- pobřeží kolem Guinejského zálivu, povodí řeky Kongo
- v Indickém oceánu (Maskarény) jsou hojné tropické cyklony - orkány (v jižním létě)

Tropické střídavě vlhké

- od rovníku k obratníkům Raka a Kozoroza
- pasáty a antipasáty v oblasti obratníků,
- střídání období dešťů (léto) a sucha (zima)

Tropické suché

- kolem obratníků pouště Sahara, Kalahari, Namib
- nad Saharou se vytváří oblast nízkého tlaku, zatímco nad polopouští Kalahari vysokého tlaku

Subtropické středomořské

- severní a jižní pobřeží Afriky
- suché léto, vlhké zimy
- atlaské země a úzký středomořský pruh přísluší k subtropické cirkulaci vzduchu
- na jihu vystupují studené vody Benguelského proudu a nevznikají srážky - viz poušť Namib

Nejvíce srážek je v oblasti Guinejského zálivu. Trvale vzrůstající likvidace tropických deštných pralesů je zásadním důvodem rozšiřování savan a následně pouští. Podle přírodovědce a redaktora jedinečných reportáží z přírody všech světadílů **David F. Attenborough** v části věnované africkému Kongu, uvádí že **až 95 % deště je generováno lesem samotným** a umožňuje srážky až 2000 mm / rok v Konžské pánvi.

Vegetace Afriky

Afrika dnes má dnes již převážně sekundární vegetační kryt, díky rozsáhlým zásahům likvidace původních lesů a pastevectví, takže převážně se zde vyskytují savany, pouště a polopouště, přičemž rozloha lesů se zmenšila na méně než třetinu a činí cca 18 % (drastické odlesnění je např. v Etiopii a Madagaskaru).

Tropická oblast mezi obratníky Raka a Kozoroza je floristicky nejbohatší oblastí, kdy díky charakteristickému klimatu jsou významné typické biomy, které hostí cca 30 % druhů rostlin této planety:

- **tropické deštné pralesy** cca 8 % Afriky, rychle mizí, (AF, tzv. selva, ročně nad 1500-2000 mm srážek, běžně 5 m, měsíčně cca 200 mm, teploty průměrně 27⁰ C, neklesají pod 25⁰ C, druhově nejbohatší formace - i několik set druhů stromů na km², stromy vždyzelené, s pilířovitými opěrnými kořeny, širokolisté, průměrně vysoké 45 m, ale i přes 60 m, ojedinělí jedinci i 90 m, nížiny, několikapatrové (nadkorunové, korunové v úrovni 40-50 m, podrostové), s četnými liánami a epifyty, jsou nejvýznamnějším habitatem, přičemž již asi polovina byla zlikvidována, avšak po jejich likvidaci již se sami nedokáží obnovit.

- stř. Afrika - východoafrický komplex Konžské pánve od Nigérie přes Kamerun a Gabon po DR Kongo (Zair) a další střední Afriku
- hornoguinejský prales od Libérie po Ghanu
- j. Afrika - pobřeží pruh jz. Afriky od Sierra Leone po Ghanu
- Madagaskar - východní pobřežní pruh
- tropické monzunové (střídavě vlhké) lesy (AM, monzunové deště prům. 3700 mm, období sucha) pouze lokálně
- tropické a subtropické sucholesy pouze lokálně
- **tropické a subtropické suché savany jsou zde dnes cca na 42 % území** (AW, letní monzuny, v zimě tlaková výše - sucho, méně stromů (deštníkovité koruny akácií, např. trnité savany), severně (po Sahel), jižně (po Kalahari a do Dračích hor) a východně od trop. deštného pralesa, travnaté formace s roztroušenými xerofytními stromy a skupinami stromů, zřejmě nejrozsáhlejší, mají několik typů:
  - savanové lesy, větev zambijská v j. a v. Africe, větev súdánská, menší lesíky (výška 8-20m, opadavé, krátkověké - do 30 let, zejména akácie (koření až 60 m hluboko) a miombo (Brachystegia, Julbernardia), s výjimkou baobabů, Zambie, Súdán,
  - parkové savany na okraji savanových lesů, sev. Súdán, Somálský poloostrov, jih Atlasu a Kalahari
  - travnaté (suché) savany, srážky 250 - 500 mm
  - přechodová mozaika z trop. pralesů do savan, okraje Konžské pánve
 Přírozené požáry savany bleskem nebo pyrolyzou rostlinného materiálu nad 50⁰ C jsou méně obvyklé, nejčastěji z 90 % je zakládá člověk v oblasti Sahelu k obnově trav pro pastvu, k zakládání ploch pro zemědělství (likvidace současných porostů) či k lovu. Současně uniká do ovzduší dusík a skleníkové plyny. Se vzrůstající lidskou populací a vzrůstajícími teplotami vzrůstá i jejich frekvence.
- **tropické a subtropické stepi** (BSH, letní krátké období dešťů), přechod mezi savanou a polopouští, křovinatá a travnatá s nízkými travinami, akáciovými keři a křovinami, j. Afrika (Vysoký Veld) a pobřeží Středomoří, stromy jen u vodních toků
- **mangrovy** - husté pobřežní převážně dřevinné porosty, chůdovité kořeny, viviparie, likvidace pro dřevěné uhlí, třísloviny pro kožedělný průmysl, garnátové farmy, avšak chrání před erozí a tsunami), východoafrické jsou velmi příbuzné indomalajským a velmi rozdílné od západoafrických
- **tropické a subtropické pouště a polopouště jsou zde dnes na cca 40 %** (BWH, kolem obratníků, roční srážky do 250 mm, vysoký tlak vzduchu brání průniku vlhkého vzduchu)
  - travnaté polopouště, 100 - 250 mm srážek, jih Sahary
  - křovinaté pouště, pod 100 mm srážek, střední Sahara, j. Afrika, Namakarro, tamaryšek
  - sukulentní poušť, Namibie, s.Kapsko (Sukulentkarroo), Aloe, Welwitschia
- **macchie**, xerofyt. trnité a tučnolisté rostliny, Středozeří - Atlas (do 1300 m), kde více srážek dub korkový, borovice halapeská a přímořská, cedr, j. Afrika - Kapsko (fynbos) do 400 m, výjimka Kapské hory (Caderberg) s cedry
- **vysoké lesy dvojkřídáčových stromů** (ve výškách nad 1000 m - přes 400 taxonů)
- **palmové džungle husté**
- **mokřadní lesy**
- **bažiny v zónách wattů** (zaplavovaných přílivem)
- **korálové útesy**
- **skalnaté vápencové kopce se bradlovitými věžemi a podzemními jeskyněmi**
- **jezera kráterových sopek mnohobarevná**
- **náhorní pralesy** s rhododendrony, orchidejemi (Miltonia roezlii, Cattleya aj.), lišejníky a rašeliništi
- **keřovitá společenstva horských rostlin**

- **chudá vřesoviště**
- **slaniska a solné pánve s halofytními rostlinami**
- **skalnatá pobřeží**
- **ústí řek a jejich bahnité břehy**
- **kulturní sady** (plantáže) čajovníků, citrusů, fíkovníků, datlovníků, kokosových a betelových palem, lontarových palem, kaučukovníků, kávovníků aj.
- **kulturně pěstované lesy** (borovice, eukalypty aj.).

Původní příroda

- a) **býv. tropické deštné lesy** velmi vzácné vzhledem k nedostatku srážek (např. v pohoří Usambara)
- dnes rozlehlé **savany** (odvislé od množství srážek, ideální pro býložravce a následně pro predátory), významným regulátorem jsou sloni a požáry (obvykle na konci období sucha):
    - suché travnaté savany: vousatice (*Andropogon*), *Brachiaria*, čirok sudánský - „sudanská tráva“ (*Sorghum sudanense*), křovinné a stromové savany (výška 3 – 6 m, kapinice zkroucená (*Acacia tortilis*), myrhovník (*Commiphora*), suchý trop. les (Woodland) - řídký cca na 50 %, baobabové lesy (*Adansonia*), palmové lesy: lontar (*Borassus*), duma (*Hyphaene*), pryšcové porosty (*Euphorbia*)
    - vlhké savany (tráva až do 2 m, stromy jen zalesněné remízy, u řek palmy – lontary (*Borassus*) a duma (*Hyphaene*), u občas zavodněných toků galeriové lesy, u močálů kapinice žluté „horečkové akácie“ (*Acacia*), podmáčené lesy na z. svazu Východoafrického příkopu, např. u jez. Manyara
    - polopouštní trnitá savany (tvrdé trsnaté traviny, s. a stř. Tanzanie, myrhovník (*Commiphora*), kapinice srpovitá (*Acacia drepanolobium*))
- b) **vysočinná a horská vegetace** na náhorních rovinách po obou stranách příkopového zlomu a horách (Kilimandžáro, Mt. Kenya, Ruwenzori) ve výškách 2200 – 3300 m: rákosovec alpský- „horský bambus“ (*Arundinaria alpina*), jehličnany, růžovité, na horských svazích liány a lišejníky (*Usnea*), nad pásmem lesů i moorland - rašeliniště s vřesovci (*Erica*) a protěží).
- c) **mangrovy** na pobřeží chráněném před větry: dřeviny ve vodě
- d) **pobřežní písčité duny.**

Paleotropická oblast, podoblast východoafrických vysočin

je na flóru relativně bohatá, charakteru vždyzelených dešťových pralesů (stromové kapradiny, vřesovce, jalovce aj.). Vedle tropických taxonů sem zasahují druhy ze středomořské oblasti. Velkou část zaujímají savany. Specifičností je tzv. afroalpské rostlinstvo velehor. Z jihu sem pronikají stálozelené nohovcovité dřeviny (*Podocarpaceae*).

Horské vegetační formace

- tropický deštný les (i podhorský) či savana, do 1500 m, druhové složení stále, od 400 m dvě stromová patra místa tři
- horský opadavý les, 1500 - 3000 m, nižší vzrůst a jiná skladba stromů
- bambusové pásmo, 2400 - 3000 m, svahy, kde vzdušné proudění přináší vláhu
- subalpská rašeliniště, 3000 - 4 000 m, ostřice a stromové vřesovce
- afroalpská vegetace, 4000 - 4500 m, stračky, lobélie aj.
- subnivální stupeň, nad 4500 m, mechy, lišejníky.

Vegetační stupňovitost

1. stupeň 0 – 1000 m pahorkatin a náhorních plošin – mozaika stromových a travních savan (Acacia, Combretum, Borasus aethiopicum, Euphorbia, Hyparhenia, Loudetia, Themeda triandra, Penissetum, Andropogon, plantáže kukuřice, babánovník, čajovník, kávovník, eukalypty), trop. deštný les, podhorský tropický deštný les či savana
2. stupeň 1000 – 1600 m podhorský
  - a) vlhký polopadavý les (Celtis, Albizia, Chrysophyllum)
  - b) vlhký stálezelený les (Parinari excelsa, Piptadeniastrum africanum, Uapaca)
3. stupeň 1600 – 2700 m horský
  - a) suchý horský les (Juniperus procera, Podocarpus gracilior, Ekabergia capensis, Ficus, Ocotea)
  - b) vlhký (mlžný) horský les (Pygeum africanum, Rapanea, Hagenia abyssinica, Arundinaria alpina, Impatiens, Begonia, Macaranga)
4. stupeň 2700 - 3600 m subalpinský – křoviny a nízké lesy, vřesoviště (Erica arborea, Kniphofia, Helichrysum newii, Philippia excelsa, Protea kilimandscharica, Alchemilla subnivalis - keřovitý)
5. stupeň 3600 – 4400 m afroalpinský – trávničky a moorland (Festuca, Pentastichis, Agrostis), tundra, nízké křoviny (Helichrysum), lesíky stromovitých bylin (**Senecio, Lobelia**)
6. stupeň nad 4400 m nivální, horská polopoušť (Helichrysum newii, Erica arborea, Arabis alpina, Ranunculus oreophytus, Haplocarpha rueppellii, Carduus keniensis), mechy, lišejníky

Tropické deštné lesy

Africký tropický deštný les je nejchudší a duhorský hiát ho dělí na západoafrický (Libérie až Ghana) a středoafrický (Nigerie až Kongo). Mlha na afrických vulkánech (Kilimandžáro) je hlavním zdrojem vlhkosti východoafrického tropického deštného lesa. Na Kilimandžáru je možno sledovat 5 vegetačních stupňů.

Původní tropický deštný vždyzelený les je patrovitý:

- vrchní stromové patro 30 - 50 m
- střední stromové patro 10 - 30 m
- spodní stromové patro 5 - 10 m
- keřové patro 1 - 5 m
- přízemní patro
- vrchní kořenové patro 0 - 5 cm
- střední kořenové patro 5 - 50 cm
- spodní kořenové patro pod 50 cm

Biom tropických savan

Dnes ztrácí stabilitu a vitalitu a mění se spíše v biom kulturních stepí a polopouští v souvislosti s růstem počtu lidí (střílení, vypásání, pesticidy, odpady, zemní práce).

V savanách dochází:

- k odstraňování dřevin
- k introdukci cizích travin a luskovin
- k nahrazování původních porostů kulturními směskami travin a luskovin
- k rozvoji plantážního pěstování vytrvalých bylin a dřevin.

Udržitelná funkce biomu travnatých ploch (po likvidaci lesů na jejich území), **je rozhodující pro ekologickou udržitelnost či potenciální přechod k polopouštním a pouštním biotům** a to ve vazbě na vodní režim, zejména zachování „biologické pumpy“ návazných lesních ploch (a tedy ovzdušná cirkulace vod) a vhodnou přiměřenou „údržbu“ býložravci, jinak buď nastoupí tvrdé vysoké expanzivní trávy či postupně dochází k likvidaci vegetačního krytu.

Pohrobci lesních biotů

Fynbos

Unikátní vegetaci jižní Afriky tvoří fynbos, což znamená „jemné křoví“ (v afrikánštině / afrikaas), resp. nízké křoví, která je obdobou středozevní macchie, kalifornského chaparralu nebo chilského matorralu. Tyto stálezelené křovinaté vegetační typy jsou označovány jako atésiová vegetace. Tyto porosty se vytvořily v mediteránních horkých územích s velmi suchými léty a mírnými deštivými zimami. Navíc v oblasti Kapska (Capensis) jsou velmi chudé sedimentární horniny pískovců, břidlic i křemenců a velmi málo erodující, přičemž specifický je nedostatek fosforu. Oligotrofní substrát podmiňuje pouze keřovité zástupce z čeledi Proteaceae (z 360 druhů jich zde roste 320), širokolisté Ericaceae (z 600 druhů zde roste 50), či Fabaceae, Polygalaceae, Rhamnaceae, Thymeleaceae aj., stromy převážně chybí, nejmohutnější jsou keřovité proteoidy z čeledi Proteaceae. Významnou skupinu tvoří trávovité rostliny z čeledi Restoniaceae či šáchory z čeledi Cyperaceae, vlastní trávy však převážně chybí (z čeledi Poaceae). Významný je podíl rostlin přežívajících cibulemi či hlízkami. V oblasti Capensis je uvádí cca 9 tis. druhů, přičemž je zde velmi vysoký počet endemitů, např. z čeledi Penaeaceae (23) či Bruniaceae (63), nezvykle vysoký je počet 650 druhů vřesovců / Erica. Významnou okolností je setkávání chladných vod Atlantiku a teplých vod Indického oceánu u Kapska, absence velkých býložravců, ale specifickostí jsou i občasně požáry. Jeden z hotspotů biodiverzity. Ve fynbosu je vysoký podíl endemismu - až 70 %. Ohrožení představuje zejména pastva dobytka, zástavba, vypalování a invazní druhy - Pinus pinaster, ale i australské akácie a protei.

Specifické bioty fynbosu:

- trávovité plochy
- hvězdnicovité / astrovité plochy
- proteoidovité plochy
- restioidovité plochy
- vřesovcovité / erikovité plochy
- uzavřené keřovité plochy / scrub

Renosterveld

Slovo renosterveld pochází stejně jako známější fynbos z búrštiny čili afrikaans. Je to doslova pole (slyšíte ve výrazu veld ten field nebo, chcete-li, Feld?), kde vládne renosterbos. Při zapojení angličtiny: *Rhinoceros* + bush, tedy nosorožčí křoví. Co pod tím rozumět, je už nasnadě – právě takto se říká keři, který před příchodem Evropanů vládl na ohromných rozlohách jihoafrických plání. Jmenuje se *Dicerothamnus rhinocerotis* (po staru *Elytropappus rhinocerotis*), a patří do čeledi hvězdnicovitých (Asteraceae).

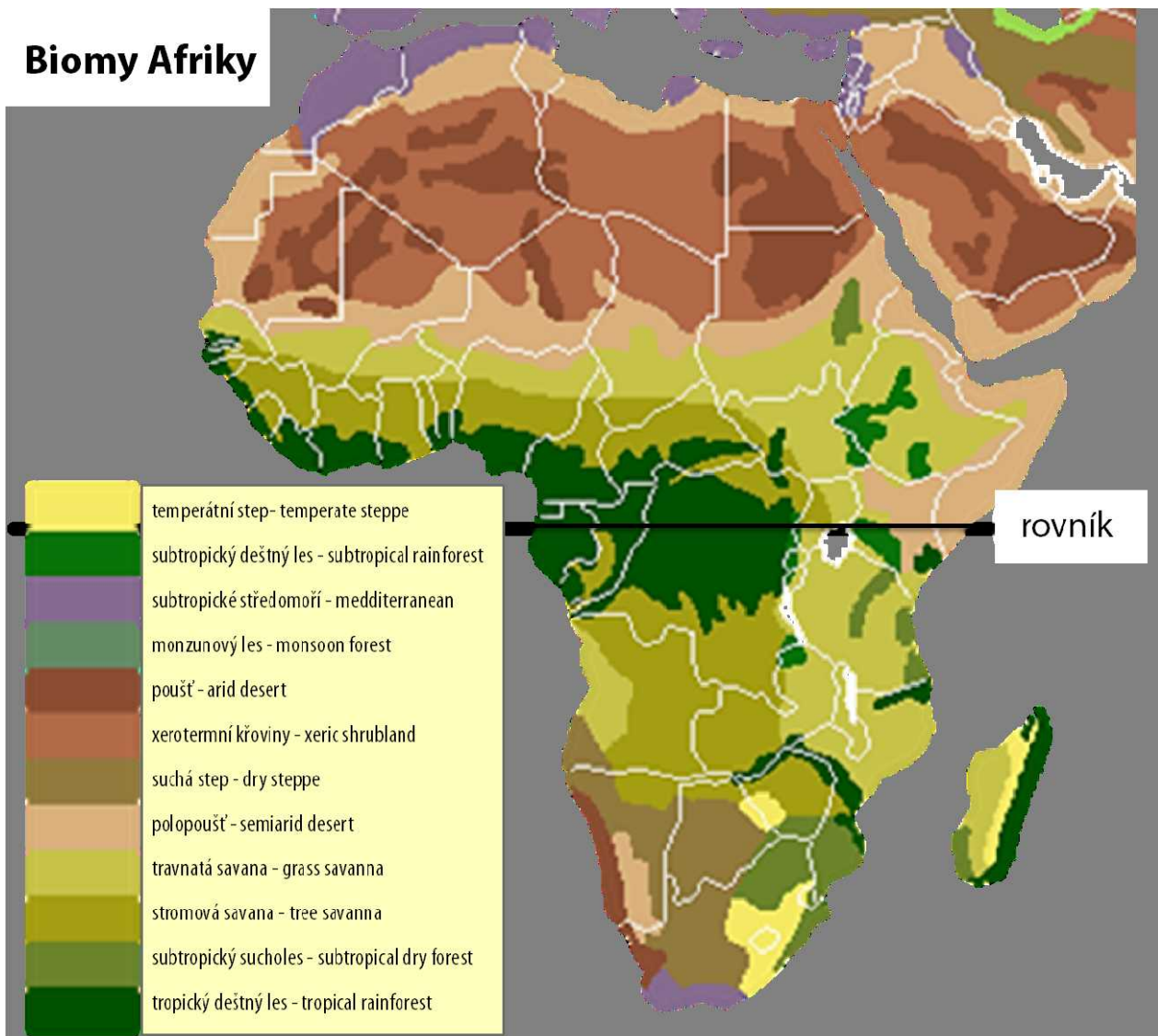
Rámcové zastoupení vegetačních formací:

- **lesy 17 %** tropické stálezelené, subekvatoriální opadavé, subtropické stálezelené
- **pouště 40 %** vč. polopouště
- savany 20 %

Rámcové zastoupení

- rostlinné druhy cca 60 000
- endemité Afriky cca 10 000

Biomy Afriky

Zdroj: *derivative work: Vegetation.png: Ville Koistinen (user Vz83)derivative work: Ukabia (talk) – Vegetation.png, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=6070526>*

Horský fenomen hlavních pohoří

Afrika je prastarý kontinent. Větší část jejího povrchu je plochá, málo členitá, bez výrazných horských pásem, protože jde o oblasti geologicky stabilní, kde už dlouho nedošlo k žádným dramatickým změnám a horotvorným procesům. Jen voda a vítr vše zarovná a uhlazuje. Je tomu tak i v západní Africe, která je skoro celá tvořená západoafrickým štítem, který vznikl spojením několika menších částí někdy okolo přelomu starohor a prvohor. V prvohorách i části druhohor se tady nic moc zásadního nedělo. avšak kontinenty byly tehdy uskupenév Gomdwaně, Afrika byla spojená s Jižní Amerikou v jednom prakontinentu, kdy západoafrický štít a jihoamerický guyanský štít byly tedy spojené v jednom celku.

Pro vegetační pokryv je zásadní teplotní změna se zvyšující se výškou - vertikální teplotní gradient,

který je v průměru 0,7^o C / 100 výšky. Orografické vazby významně ovlivňují srážkově poměry, horské ledovce jsou hlavní zdrojnicí nejméně významnějších řek světa.

Rovníkové vulkány Kilimandžáro, Mount Kenya, Mount Meru, Mount Elgon a nižší Ngorongo aj. - v Tanzanii, Keni a Ugandě ve východní Africe, které vznikly sopečnou činností při vzniku východoafrické propadliny, rovníkové klima, s velkým obdobím dešťů (konec III - začátek června a malým obdobím dešťů (polovina října - polovina prosince), max Kilimandžáro 5895 m, Mt, Kenya 5199 m, na náhorních planinách jsou travnaté a stromové savany (akácie, lokálně baobab), intenzivním spásáním přešly v polopouště, ve vlhčích polohách pěst, proso, kávovník a introd. banánovník, mangovník, ananas, kukuřice, podzemnice olejná, avokádo, oříšky kešu. Horské pralesy v 1700 - 2800 m jsou závislé na vláze, na kmenech epifyt. „zahrady“, v podrostu kapradiny, Impatiens aj., na horní hranici bambusy (Arundinaria alpina), Hagenia abyssinica epif. lišejníky a mechy, křovité Hypericum a Astragalus, Výše keřovitá Erica arborea, Phillipia excelsa, Protea kilimandschurica, z bylin Gladiolus watsonioides, Kniphofia thomsonii, Helichrysum formosissimum, H. newii, Carduus keniensis. Mezi 3500-4000 m exotické stromovité Senecio keniodendron, S. brassica, S. johnstonii, S. roseiflorus, S. cottonii, Lobelia telekii, L. deckenii, nad 4000 m horská polopoušť. slaměnky, kontryhel a trávy (metlice, kostřavy, lipnice).

Kilimandžáro (Uhuru) 5895 m, nejvyšší pohoří kontinentu, 40-tý nejvyšší vrchol světa,

BR UNESCO a NP, výstup 5-6 dnů, cca 1000 USD, cca 25 tis. lidí / rok, klasický 6-denní trek cca 100 km, na vrcholu rychle se zmenšující se ledovec (60 x 40 km). Je tvořen třemi navzájem spojenými kužely vyhaslých stratovulkánů:

- Kibo, nejmladší a nejvyšší, průměr kaldery 2250, hloubka 18 m
- Mawenzi 5340 m, skalnatý,
- Shiro (Šire) 4000 m, nejstarší.

požáry 2020, 2022

Měsíční hory / Mountains of the Moon - Ruwenzori / Margherity a Virguna - v rovníkové oblasti, v DR Kongo a Ugandě, max 5119 m, a příkopová propadlina, pramenná oblast Nilu, nižší polohy 1000-2000m pěstované banány, fazole, jamy, káva, kasava, výše největší deštný a mlžný horský les Afriky v 2500-3000 m se stromovitými Podocarpus milanjanus, Symphonia globulifera s epif. lišejníky Usnea, kapradinami Cyathea deckenii, z části bambus Arundinaria alpina, následně v 3000 - 3700 m pásmo stromovitých vřesovců Erica, s ojedinělými stromy Hagenia abyssinica s lišejníky, v podrostu bažiny s ostřicemi, dřevitými mochnami a mechy, výše afroalpínské pásmo 3500 - 4500 m - vysoké lobelky Lobelia wollastonii, L. gibberoa a starčky Senecio adnivalis, S. ericinoysenii. řada „živých fosilií“,

Virunga - rovníkový vulkanický řetěz Východoafrického zlomu dlouhý 60 km, na rozhraní Ugandy, Rwandy a DR Kongo, max Karisimbi 4507 m, dále Mikno a Muhabura (DR Kongo), sněhová pole, **řídoucí horský deštný tropický prales** do 3000 m s Hagenia abyssinica, Erythrina abyssinica, bambusy Arundinaria alpina, vřesovci, výše afroalpínská zóna se specifickými druhy stromovitými starčky Dendrosenecio johnstonii, lobeliemi Lobelia wollastonii, slaměnkami aj., zde gorila horská., pták strdimil, cibetka (opyluje), daman, nižší partie vykáceny na pole,

Kamerunské hory - v tropické z. Africe při pobřeží Guineského zálivu, na území Kamerunu a Rovníkové Guiney, max sopka Kamerunská hora přes 4095 m, tropické deštné lesy z velké části vykáceny na políčka - kukuřice a kasav, v lese Podocarpus, Macaranga occidentalis, Ficus clarensis, divoká Olea (vonné „růžové“ dřevo), strom. kapradina Cyathea, Urugoga nutans, Didymochlaena truncatula, výše submontánní řídký les, množství epifytů, lišejníky, mechy.

Etiopská vysočina - horský masiv v Etiopii, Eritrei a Somálsku, max Ras Dašen 4550 m, většinou odlesněna, někde osázena eukalypty, řídké zbytky horských pralesů tvoří wanza Podocarpus gracilior, kosso Hagenia abyssinica, Juniperus procera, Erica, Lobelia rhyngopetalum, tritoma Kniphofia foliosa, slaměnka Helichrysum splendidum, výše submontánní řídký les, množství epifytů, lišejníky, mechy.

Saharská pohoří - max Tibesti s vyhaslým vulkánem Emil Koussi 3415 m v ČAD, dále Darfúr

max Jebel Marra 3088 m v Súdánu a Aggar a Tassili(Tásilí), max Tahat 2918 m v Alžírsku, s velmi sporou vegetací, např. akácie, tamaryšky, ahaggarská oliva, pouštní meloun *Cobynthis vulgaris*, stepní trávy.

Dračí hory / Drakensberg - pískovcové pohoří dlouhé 1000 km, v Lesotho, Svazijsku a JAR, max Thabana Ntlenyana 3482 m, druhý nejvyšší vodopád Tugela Falls 948 m, avšak podle českého přeměření 983 m, tedy nejvyšší), na stránkách [ubývá dřevin](#), ohni odolává vřesovec *Philippia evansii* a cedr, *Protea dracomontana*, *P. multibracteata*, *P. roupelliae*, keřovitý *Sclerophylous*, je zde end *Agapanthus*, „mečík“ *Schizostylis coccinea*, reliktní cykas *Encephalartos eugene-maraisii*, „tulipán“ *Morea*, tritom *Kniphofia*, *Haemanthus*, květiny z *Amaryllidaceae*, traviny *Festica*, *Themeda* a zavl. *Agave americana*.

Stolová hora / Table Mountain - v JAR u Kapského Města, je jmenována v současných nových 7 přírodních dívech světa je jmenována, stejnojmenný národní park (na vrchol z ordovického křemene a pískovce vede lanovka z r. 1929, se spodní stanicí ve výšce 302 m n.m.), nikátně bohatá je biodiverzita květeny v Kapsku - fynbos, zde specifická vegetační oblast - 1400 druhů, např. *Berzelia lanuginosa*, *Brachysipchon fucatus*, *Disa uniflora*, *Watsonia pyramidata*, end orchidej *Satyrium foliosum*, *Protea eximia*, *P. cynaroides*, *Leucospermum* genus, *Erica abietina*, *E. cerinthoides*, *E. mammosa*, *Phyllica pubescens*, *Helichrysum vestitum*, keře *Felicia*, tzv. „kapská tráva / Cape grasses“ zahrnuje asi 320 druhů, např. *Phragmites*, *Typha* aj.

Namibie - nejstarší poušť Namib, max Kónigstein / Kónigspitze 2607 m v pohoří Brandenburg, nejvyšší písečné duny (až 340 m), druhý největší kaňon Fish Riveer Canyon, v Namibii až Angole, nejstarší dřevina *Welwitschia mirabilis* (až 500 let), brandenberská akácie, *Euphorbie*, *Androcymbium melanthioides*, mrtvé stromy, ...

Mulanje - v Malawi, max Spitwa 3003 m, treky (několik chat).

Atlas - v Maroku, Alžírsku a Tunisu, max Džabal Tubkal 4167 m, značná biodiverzita, ve Vysokém Atlase *Cedrus atlantica*, jalovce, borovice, tisy, jedle, stálo- duby, *Argania spinosa* (spásají kozy, pak olej), olše, fikovníky, olivovníky, ořešáky, dnes obydlí až na hranici lesa ve 3000 m, dnes alpské TTP pastviny, hvězdicovité, křížaté, hluchavkovité, krtičníkovité, *Calamintha*, *Draba*, *Lavandula*, *Paronichia*,

Hory Arábie - významný je zejména horský pás u Rudého moře, který vzhledem k příjemnému podnebí s dostatkem srážek byl v římské době označován jako Arabia Felix - Šťastná Arábie. Nejvyšším vrcholem je Džabal an-Nabi Šu'ajb 3766 m v Jemenu. Jejich tisícileté osídlení a využívání způsobilo likvidaci všech lesů, takže zbývají jen solitérní stromy a zakrslé keře - *Juniperus*, *Opuntia*, *Euphorbia*. Na z. svazích jsou *Acacia*, *Tamarix*, *Ficus*, *Adenium obesum* („lahvový“ strom), ve vádích se pěstují banánovníky a papáji, na terasových políčkách se pěstuje jako droga kát / *Catha edulis*, kdysi se pěstoval i kávovník / *Coffera arabica*, mnohde se pěstují olivovníky a aloe, jako ovocné stromy se pěstují broskvoně, meruňky, banánovníky, hrušně, mandloně, vlašské ořešáky. V horských oblastech se ojedinele zachovali predátoři (neboť byli v minulosti i současnosti likvidováni běžně užívanými střelnými zbraněmi a trvalým vybavením mužů - zakřivenými noži), např. leopard, hyena, stepní rys karakal, pouštní liška, písečná kočka. Dále se zde vyskytují gazely, paviání, horské ještěrky, z ptáků např. orel, sup a luňák a také hadi a štíři.

Rovník lze přesně lokalizovat přeléváním vody: na rovníku teče rovně dolů, severně či jižně se vírovitě stáčí na jednu stranu díky zemskému magnetismu.

Východní tropická rovníková Afrika je „srdcem“ kontinentu. Lesy východního horského oblouku a pobřeží Tanzanie a Keni patří mezi 25 nejvýznamnějších lokalit světa chráněných OSN. Charakteristické jsou rozsáhlé náhorní plošiny a pohoří a unikátní východoafrický geologický zlom.

Africký riftový příkop / Rift Valley

Zde se část kontinentu postupně odděluje v největším suchozemském zlomu země, vzniklém před 20 mil. lety. Unikátní východoafrický geologický zlom - velká příkopová propadlina, je široká cca 100 km a dlouhá 6800 km (vede z Etiopie až do Mozambiku), člení zdejší savanu.

Západoafrické větve východoafrického riftového příkopu je označována jako Albertský příkop. Táhne se od Alberta jezera v délce 1480 km přes jez. Edwardovo a Kiwu k jezeru Tanganika.

Východoafrický příkop (Great Rift Valley): směřuje do s. Tanzanie s jezery (Turkana – šířka přes 300 km, Baringo zde šířka cca jen 70 km, Bogoria, Nakuru ve výšce 2000 m, Elmenteita, Naivasha, Magadi (bez přítoku, těžba sody), Natron, Manyara a Eyasi).

Uvnitř zlomového pásma (v prostoru mezi větvemi Afrického příkopu) je Viktoriino jezero mezi Tanzanií, Keňou a Ugandou) na rozloze 68 800 km².

Páteří příkopu jsou hluboká sladkovodní jezera doplněná o hory, mokřady, savany a činné sopky. Příkop se rozprostírá podél okrajů tektonických desek, které původně tvořily celistvý kontinent. Před cca 30 mil. let se odtrhla arabská deska, asi za 30 mil. let se pravděpodobně odštěpí somálská deska a stabilní blok označovaný jako tanzanský kroton. Díky úrodné půdě a dešťům je v okolí příkopu nejvyšší hustota obyvatel v Africe. Ekosystém horského lesa pokrývá spodní část horských úbočí a vysočinu kolem údolí, přičemž ze je největší počet endemických druhů. V ekosystému vysokohorských vřesovišť kolem 3000 m n.m. (nad horským lesem) se vyskytují vysoké atraktivní lobélie, starčky a vřesovce. Ekosystém jezer a mokřadů bujnými porosty papyru a vodních rostlin poskytuje příznivé prostředí pro množství specifických druhů živočichů. Mozaika savan a nížinného lesa je závislá na vodních srážkách a poskytuje pastevní porosty pro množství stád různých zvířat. Hlavní ohrožení spočívá v likvidaci lesa pro dřevěné uhlí a pole na získávání potravy, ale i pro těžbu nerostných surovin, příp. nadměrný rybolov. V této seismicky a vulkanicky aktivní oblasti je doposud činná Lengai / „Hora bohů“. Zde došlo k údajnému vzniku lidského rodu.

Viktoriino jezero (Ukerewe), 68 800 km², je třetí největší na světě (po Kaspickém a Hořejším), po Hořejším největší sladkovodní, největší v Africe, 320 x 275 km, na území Tanzanie, Ugandy a Keni, pro ně vodní rezervoár, 68 870 km², ve výšce 1134 m n.m., hluboké 40-80 m, Jeho hladina je souvisle porostlá invazní rostlinou - tokozelkou / Eichhornia, zv. vodní hyacint (česká studentka nabídla projekt výroby papíru z tokozelky). Na jednom ostrově je rezervace opic. V r. 1954 tam byl vysazen nepůvodní okoun nilský, který se zde loví a vyváží do Evropy, USA a na Blízký východ, avšak ten způsobil vyhynutí několika stovek původních ryb, zejména cichlid, v současnosti dochází k poklesu hladiny, nad jezerem bývají bouře, způsobované tropickými uragány, vysazen nilský okoun který katastrofálně decimoval původní rybi osádku (několik set druhů) ale tamní ekonomika je na něm závislá, dochází k dlouhodobému poklesu hladiny (nižší srážky, zvýšené teploty, odčerpávání vody), hydroelektrárna, infekční zooplankton - krevní motolice cercárie rodu Schistosoma, každoročně smrt 5000 občanů, ostrovy, znečištění (i mytí nákl. aut), v okolí savany, diamanty a Au

Jezero Tanganika, býv. 34 tis. km², dnes pod 32 tis. km², po Bajkalském je nejhlubší (max 1470 m), ve výšce 773 m n.m., ve Velké příkop. propadlině, na území Tanzanie, Zambie, Burundi a DR Kongo, endemitérní ryby, akvarijní barevné cichlidy, voda obsahuje Mg, lidožroutský krokodýl, přístavy, železnice k Dar es Sallam.

NP Jezero Kivu, na hranicích DR Kongo a Rwanda, 2700 km², slaná voda, ze dna uniká oxid uhličitý, který se bakteriálně mění v hromadící se metan, který při úniku za zemětřesení by mohl způsobit katastrofu, což se stalo na sopečném jezeře Nyos v Kamerunu (v r. 1986 - mrtvých asi 1700 lidí, mnoho zvířat a asi 4 000 utečenců až do vzdálenosti 25 km).

Jezero Čad

Čad (původní rozloha byla 300 tis km², **vysychající**, dnes je to 12 tis km²) a rozlehlejší byla i jezera v etiopské části východoafrického riftu, plovoucí ostrovy, hroch, ptáci, ryby. Na pomezí Nigérie, Nigeru, Čadu a Kamerunu. Bez souhlasu náčelníků a sultánů není možno vstoupit.

Jezero Malawi

Malawi nebo Ňasa (Njasa) (anglicky Lake Malawi, portugalsky Lago Niassa, svahilsky Nyasa) je jezero v Africe na hranicích Mosambiku, Tanzanie a Malawi ve zlomové propadlině. Má rozlohu 30 800 km², maximální hloubky 706 m. Leží v nadmořské výšce 472 m. Bylo zapsáno do světového dědictví UNESCO.

Salinizace a vysychání jezer

- Bezodtoké Čadského jezera v severní části střední Afriky, mezi státy Nigérie, Niger, Čad a Kamerun, za 30 let se zmenšilo o 80 %, dnes zlomek své původní rozlohy, vraky lodí v nánosech solí, dnes již slané, postupně vysychá a má již pouze desetinou rozlohu, zejména díky nadměrnému čerpání vody. Čadské jezero patřilo kdysi mezi největší jezera na světě. V období pleistocénu před 10 000 lety zaplavovalo plochu až 400 000 km². Od té doby postupně vysychá. Satelitní snímky z let 1973 a 1987 (podobně i dnes) byly pořízeny v době nejvyššího vodního stavu, tj. v prosinci. Volná hladina jezera se nachází v současnosti pouze v prahem odděleném jižním bazénu u ústí řeky Chari. Jsou zde porosty rákosu a papyru. Příčiny tohoto možná nevratného stavu lze spatřovat vedle výskytu katastrofálních such v 70. a 80. let minulého století v neustálém zvyšování odběru vody pro závlahy. Řekou Chari přitéká dnes do jezera jen polovina objemu vody z let 1930-60. Větší eroze v povodí jezera, podporovaná nadměrným spásáním vegetace, vede k zanášení jezera plaveninami (podle U.S. Geological Survey, <http://edcwww.cr.usgs.gov/earthshots/slow/LakeChad/LakeChad>).

- Jezero Tanganika, v. Afrika (Tanzanie, Burundi, Zambie, Konžská DR, oteplení úhyny ryb pro miliony obyvatel na pobřeží

Bilharziáda / Schistosomiáza (krevnička) akutní i chronické onemocnění parazitickými červy v jezerních vodách infekčními krevními motolicemi, cizopasí v krevním oběhu savců vč. lidí, méně známá, ale značně rozšířená, ovlivňuje střeva vč. močového systému, asi 10 druhů, dnes se léčí již ca 250 mil. lidí,

Řeka Nil dlouhá 6671 km, je po Amazonce nejdelší, pramení ve výšce cca 2000 m, na hranici Rwandy a Burundi, zdrojnice Viktoriin Nil, Albertův Nil, Horský Nil a Bílý Nil, (Egypt, Súdán, Jižní Súdán, Uganda, . Starověký Egypt byl závislý na jejich záplavách. Řeka udržuje při životě miliony lidí a má zásadní význam pro podobu života v okolí. V současnosti je projednáváno mezinárodní využívání jejich vod. Podle posledních výzkumů je více než 30 mil let starý a vznikl

zhruba ve stejné době jako Etiopská vysočina.

Dělení vod z Nilu

Egypt, Súdán a Etiopie uzavřely v březnu 2015 v Chartúmu dohodu jak si budou v budoucnu přerozdělovat vodu z Nilu v souvislosti s budovanou velkou přehradou na Modrém Nilu, s níž dosud Egypt nesouhlasil a varoval, že ochraně svých vodních zdrojů je připraven i na ozbrojený konflikt. Údajně vzhledem k nedostatečnému vývoji vzájemných rozhovorů ohledně přehrady zastavilo Americké ministerstvo zahraničí v r. 2020 na příkaz D. Trumpa finanční pomoc Etiopii.

Řeka Zambezi s Viktoriinými vodopády a delta řeky Okavango jsou dnes hlavními lákadly turistů. Zambezi (Ngonye) v Zimbabwe a Zambii (mimo období dešťů velmi málo vody, jinak peřejnatá, sjízdná, krokodýl.

Řeka Kongo

Kongo (francouzsky Congo, portugalsky Rio Congo, v letech 1971 až 1997 nazývaná Zair) je nejvodnatější řeka v Africe a druhá nejvodnatější na Zemi po Amazonce. Co se týká délky je se svými 4 667 km druhá nejdelší v Africe po Nilu. Její povodí je v Africe největší a je druhým největším říčním povodím na světě (opět po Amazonce). Má rozlohu 3 680 000 km² a protéká Konžským deštým pralesem. Při lodním splutí v Demokratickém Kongu chybí záchod a vše se odehrává přes palubu.

Rudé moře patří k podmořským divům světa, je vnitřním mořem Indického oceánu mezi Afrikou a Arabským poloostrovem (dlouhé 2 tis. km, široké až 350 km a hluboké až 3000 m, s vysokou salinitou cca 3,7 %). V době rozmnožování sinice *Trichodesmium erythraeum* získává červené zbarvení. Protože je jedním z nejsevernějších korálových moří na Zemi je potápěči poměrně značně navštěvované (z Egypta, příp. Súdánu, Eritree či Saudské Arábie). Středozemní moře je spojené Suezským průplavem (pod nímž vede silnice k Saudské Arábii) a průlivem k zálivu Arabského moře. Dubajská firma připravuje stavbu mostu v délce 28,5 km.

Bezodtoké Mrtvé moře (moře Lotovo), je slaným jezerem, které je součástí hluboké Východoafrické příkopové propadliny. Jezero o rozloze cca 1000 km², leží mezi Izraelem, Palestinským územím a Jordánskem (jezerem prochází hranice mezi Jordánskem a Izraelem). Jezero o rozměrech cca 70 x 20 km má hloubku 300 m, přičemž současná úroveň hladiny je 420 m pod úrovní moře, absolutní hloubka je – 720 m pod úrovní moře (pro porovnání v Číně je druhé nejnížší místo na světě - Turfanská proláklina 154 m pod úrovní moře, třetí nejnížší je Údolí smrti / Death Valley v USA Kalifornie až Nevada - 86 m). Hladina jezera trvale klesá cca 1 m za rok vzhledem k vysokému odparu a omezování přítoku, neboť vody z řeky Jordán a dalších přítoků se stále více využívají pro rozvoj sídel, zemědělství a průmyslu. Řeka Jordán vyvěrá ze třech pramenů na hoře Hermon. Následně teče do malého jezera Húla a pak na úseku 16 km klesá o 270 m do Tiberiánského jezera. Do Mrtvého moře se vlévá dvěma rameny. Řešením trvalého poklesu hladiny Mrtvého moře je projekt kanálu z Rudého moře (v délce 175 km), na jehož realizaci zatím nejsou peníze. Na okrajích jezera jsou vysušená solná pole – saliny. Zde můžeme se poučit, že život vzniká na bakteriální úrovni v moři a takto může i skončit - vzhledem k vysoké salinitě vody, mohou v Mrtvém moři žít jen některé druhy řas a mikroorganismů. Salinita vzrostla již na 30 % (tj. 300 g solí v litru, v běžném moři činí 3-4 %, tj. 35 g/l), takže voda při plavání silně nadnáší. Tato lokalita se využívá k léčbě kožních onemocnění (bahno na kožní alergie, lupénku a psoriázu) i pohybového a dýchacího ústrojí.

Mořské pobřeží Arabského poloostrova a Afriky je rovněž biotopově významné.

Kritická je existence biotopů:

- korálových porostů

- mangrovníkových porostů (jsou přirozeným prostředím pro růst mnoha druhů ryb korýšů, umožňují hnízdění a úkryty řady ptáků, umožňují vytváření bahenního ekosystému, v minulosti byly používány i na dřevo pro lodní kotle)
- řas a chaluh (v mělkých chráněných mořích pro dugongy, např. v Perském zálivu bývali běžně loveni, v současnosti u pobřeží SAE byl za posledních 20 let spatřen jen dvakrát)
- oblasti rozmnožování želv (kareta obrovská, pravá a obecná)
- oblasti dugongů (mořský savec „mořská kráva“, příbuzní kapustňáků)
- oblasti žraloků.

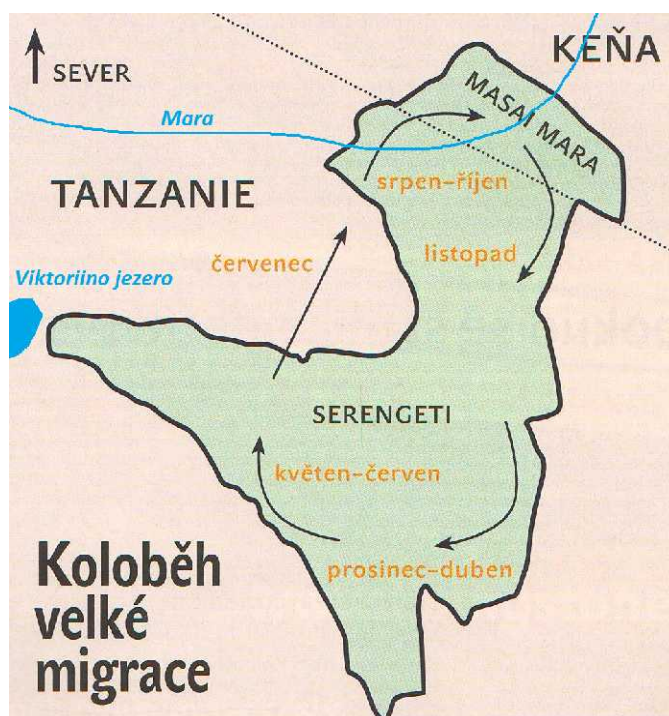
Ráj divokých zvířat a lovu zvěře

Afrika přitahovala zejména jako „ráj divokých zvířat“, Za atraktivitou 5 velkých savců (tzv. velká pětka) jezdí do Afriky řada cestovatelů, zejména s duší lovců. Jsou to slon, jehož stavy byly v severní části Afriky již zcela zdecimovány pro prodej slonoviny, buvol, jehož stavy byly lovem rovněž radikálně sníženy, dále je to lev, leopard a nosorožec. Lovem byla téměř vyhubena prasataůbradavičnatá, ale i primáti - tj. blízké opice, pozůstali zejména hroši ve vodách a na velehorách psi hyenovití, cibetky africké, serval, levhart. Mezi 5 nejnebezpečnějších živočichů Afriky patří slon, buvol, hroch, krokodýl, ale i komár, přenášející malárii, nebezpeční jsou však třeba i paviáni.

Serengeti

V současnosti pitují milionová stáda migrujících zvířat (pakoň hřívnatý, zebra, antilopa) v poledníkovém směru v prostoru NP Serengeti - PR Masai Mara za deštěm a trávou. Nejznámější koloběh velké migrace, který se tradičně odehrává ve východoafrickém zlomovém pásmu, východně od sladkovodního Viktoriina jezera (největší v Africe, dnes značně znečištěné), je podmíněn zejména vegetačním pokryvem území. Jedná se o pohyb stád kopytníků: pakoňů (cca 1,3 mil), zeber a antilop-gazel z oblasti Serengeti v Tanzanii do Masai Mara v Keni (2800 km a zpět. První vlna je v červnu a červenci přechod Grumeti River na 40 km a pak je v srpnu v sz. části Masai Mara a Serengeti, Serengeti je tzv. „nekonečná pláň savany s akáciemi (která během roku vysychá a v období dešťů se znovu zelená) tvořená sopečnou kalderou vulkánu Ngorongo (široká 20 km, stěny 600-700 m, vyhasl před čtvrt milionem let) do vlhké oblasti Masai - Mary s řekou Mara. Nízké traviny na sopečném substrátu obsahují fosfor a vápník, důležitý pro rozvoj zdravý mláďat, traviny na severu mají pak značný obsah bílkovin. Dále zde žije slon, hroch, nosorožec, žirafa, buvol, impala, topi, oribi a šelmy (lev, hyena, gepard, levhart). Na horském okraji (nad 2000 m n.m.) je cenný tropický deštný prales Loita (převážně na území Keni).

Zdejší pastevcí a lovci Masajové s velkými stády jsou konkurenty stád divokých kopytníků.

Zdroj: Příroda 5-6/2015

Ngorongoro je největší neporušený kruhový sopečný jícen - kaldera na světě (260 km²), v nadmořské výšce 2300 m a dnem ve výšce cca 500 m. Chráněná oblast Tanzanie. Žijí zde Masajové. Přibližně před 2 mil. let zde explodoval rozsáhlý vulkán, který se pak zhroutil do sebe. V tomto kráteru pak hledají poslední zbytky zelených pastvin migrující zvířata v NP Serengeti. Přímo v kráteru žije posledních 24 ks nosorožce dvourohého, jehož záchrana se stává celosvětovým úkolem. V kráteru žije asi 4 tis. ks zeber Burchellových, které nikam nikam nemigrují. Dále zde žije několik skupin slona afrického. V kráteru žije i buvol africký, početní pakoňové, ale i několik smeček lvů. Na okraji kráteru u posledního zbytku primárního lesa létá vrabec sahelský. Ekologicky významné je blízké Viktoriino jezero a jezero Tanganika (jižně od kráteru). Je zde písčiná duna Shifting Sands, která se větrem posouvá cca 17 m/rok.

Mýtus nedotčené přírody Afriky (Zuzana Teličková, 8.6.2022)

V březnu 1909 vyrazila z New Yorku do africké Mombasy, která tehdy byla součástí Britské východní Afriky a dnes je druhým největším městem Keni, pozoruhodná výprava. Takzvaná Smithsonianova-Rooseveltova africká expedice měla za cíl nasbírat vzorky pro Národní muzeum přírodní historie spravované Smithsonianým institutem. Výprava vedená Theodorem Rooseveltem, kterého jen pár dní před startem výpravy vystřídal v křesle amerického prezidenta William Howard Taft, měla zásadní vliv na koncepci afrických národních parků, jak je známe dnes.

Smithsonova-Rooseveltova africká expedice asi sotva odpovídala tomu, co si dnes představujeme pod pojmem vědecká výprava. Kromě všestranné lovecké výzbroje, pochopitelně včetně velkého množství palných zbraní a nábojů do nich, s sebou Roosevelt a spol. vezli několik tun soli určené jako konzervační prostředek na kůže ulovených zvířat. Ani v tomto obrovském množství nepřišel bílý nerost nazmar. Vůdce výpravy a jeho společníci, mezi nimiž byl například stopař R. J. Cunninghame nebo známý britský lovec a objevitel Frederick Courteney Selous, během deseti měsíců zastřelili nebo chytili do pastí více než 11 000 kusů zvířat.

Podle záznamů výpravy toto číslo zahrnovalo asi čtyři tisíce ptáků, dva tisíce plazů a obojživelníků, pět stovek ryb a zhruba pět tisíc savců. Pokud by se k tomu započítali mořští a sladkovodní korýši, brouci a další bezobratlí společně s dovezenými rostlinami, vyšplhal by se počet vzorků na

ohromujících 23 tisíc kusů.

Smithsonova-Rooseveltova africká expedice asi sotva odpovídala tomu, co si dnes představujeme pod pojmem vědecká výprava. Kromě všestranné lovecké výzbroje, pochopitelně včetně velkého množství palných zbraní a nábojů do nich, s sebou Roosevelt a spol. vezli několik tun soli určené jako konzervační prostředek na kůže ulovených zvířat. Ani v tomto obrovském množství nepřišel bílý nerost nazmar. Vůdce výpravy a jeho společníci, mezi nimiž byl například stopař R. J. Cunninghame nebo známý britský lovec a objevitel Frederick Courteney Selous, během deseti měsíců zastřelili nebo chytili do pastí více než 11 000 kusů zvířat.

Podle záznamů výpravy toto číslo zahrnovalo asi čtyři tisíce ptáků, dva tisíce plazů a obojživelníků, pět stovek ryb a zhruba pět tisíc savců. Pokud by se k tomu započítali mořští a sladkovodní korýši, brouci a další bezobratlí společně s dovezenými rostlinami, vyšplhal by se počet vzorků na ohromujících 23 tisíc kusů.

Jenom katalogizace materiálu, který expedice přivezla, zabrala osm let a mnohá z ulovených zvířat v podobě vycpaných exponátů jsou dodnes součástí Národního muzea ve Washingtonu. Zvířata, která výprava přivezla ve více kusech, byla v mnoha případech předána dalším muzeím.

Ochráncům přírody nad výčtem ulovených tvorů, mezi nimiž bylo i množství exemplářů dnes kriticky ohrožených druhů, pravděpodobně vstávají hrůzou vlasy na hlavě. Ti, kdo mají potřebu se v dnešních zcela změněných podmínkách výpravy zastávat, však uvádějí, že například slavný lovec skotského původu Walter Dalrymple Maitland Bell, známý jako Karamojo Bell, ulovil více než 1 000 slonů. Ve srovnání s tím působí 11 zastřelených slonů Smithsonovy-Rooseveltovy africké expedice skutečně skromně. A přestože lovecká vášeň byla pro účastníky expedice nesporně důležitým prvkem, nedá se popřít, že jimi ulovená a polapená zvířata skutečně posloužila především k vědeckým účelům.

Klíčová účast dřívějšího amerického prezidenta dodala expedici patřičného lesku a její působení si vysloužilo soustředěnou pozornost sdělovacích prostředků. Na základě zkušeností a vyprávění členů výpravy vznikl v západním světě obraz „nedotčené Afriky“ – nekonečné savany, kde se volně prohánějí nesčetná stáda, poslední místo na světě, kde život probíhá podle prastarých vzorů bez zásahu člověka. Sám Roosevelt, známý jako ochránce přírody, se vyjádřil, že toto nezměrné bohatství je bezpodmínečně nutné zachovat. Jeho představy o způsobu ochrany byly poměrně jasné – skutečná nebo virtuální hranice, na jejíž jedné straně je divočina a na straně druhé lidé a jejich hospodářství. V Americe už tehdy několik takových parků fungovalo.

Americko-britská skladba expedice měla zásadní dopad na pozdější vznik afrických národních parků coby oblastí, kde má život divokých zvířat probíhat bez přítomnosti člověka. Tato koncepce byla na začátku 20. století relativní novinkou a Američané s Brity byli jejími pionýry. Ačkoli totiž první národní park na světě vyhlásili mongolští vládci už v roce 1783 (Národní park Bogd úl), hned za ním, i když se stoletým odstupem, následoval roku 1872 americký Yellowstone a mezi deseti nejstaršími národními parky světa figurují ještě tři další, které leží na americké půdě. Ze zbylých pěti náležejících do nejstarší desítky patří tři Kanadě, jeden Austrálii a jeden Novému Zélandu – tedy zemí spadajících do sféry britského vlivu.

Co ovšem funguje v obrovských odlehlých prostorách Ameriky, Kanady či Austrálie, kde je hustota obydlí nulová nebo minimální, nemusí být stejně dobré pro Afriku, kde vedle sebe už stovky a tisíce let před příchodem bílého muže žili lidé a jejich hospodářská zvířata vedle divokých tvorů. Obraz Afriky, jaký viděl v letech 1909 a 1910 Roosevelt a jeho společníci, a jaký byl jejich prostřednictvím šířen dál, totiž vůbec neodpovídal „typické Africe“. Poukazuje na to anglický žurnalista Fred Pearce, který ekologickým tématům a jejich popularizaci zasvětil podstatnou část svého života.

Klíčem k správné interpretaci obrazu východní Afriky, kterou výprava projížděla, je pohled zpět do roku 1887. Tehdy u Afrického rohu (Somálský poloostrov) přistála nepočtená italská výzkumná

výprava, která s sebou mimo jiné vezla hospodářská zvířata z Asie. Některá z nich byla nakažena dobytčím morem, jenž se velmi rychle rozšířil ve východní části Afriky a postupoval na jih. Britská koloniální správa v jižní Africe se pokusila zastavit nemoc více než 1 500 km dlouhým plotem z ostnatého drátu a odstřelováním nemocných kusů, ale vše bylo marné. Dobytčí mor se stal největší přírodní pohromou, která Afriku v moderní době postihla.

Jen jižně od řeky Zambezi (tedy například bez započítání oblastí dnešní Keni a Tanzanie) podlehl moru více než pět milionů kusů hovězího dobytka společně s obrovským množstvím domácích ovcí a koz. Vůči smrtícímu viru nebyly imunní ani populace divokých buvolů, žiraf, antilop a pakoňů. Pro tradiční pastevecké kultury to byla rána, z níž se některé národy dodnes početně nevzpamatovaly. Odhaduje se, že v důsledku moru sekundárně zemřela smrtí hladem například třetina obyvatel Etiopie a dvě třetiny všech tanzanských Masajů. Podobně trpěly i jiné africké národy. Jeden z masajských pamětníků později uvedl, že mrtvol leželo na zemi „takové množství, že supi zapomněli létat“.

Místa, která byla stovky let před morovou pohromou pastvinami domácího dobytka i divokých zvířat, osiřela a zarostla. Tento stav nahrál rozšíření mouchy tse-tse – nositele spavé nemoci, která je v Africe dodnes obávanou smrtící chorobou. Tse-tse totiž potřebuje bujnou vegetaci, na níž mouchy kladou vajíčka. Dokud milionová stáda domácího dobytka rostliny spásala, bylo rozšíření tohoto hmyzu a spavé nemoci drženo na uzdě. Uvolněný zarostlý prostor ale rychlému rozšíření tse-tse nahrál a lidé i s jejich zvířaty se zamořeným místům začali vyhýbat. Kruh příčin a následků se uzavřel a právě za tohoto stavu dorazila do Afriky Rooseveltova kohorta a nadchla se pro „nekonečné divoké pláně, kde ruka člověka dosud nepanuje“. **Vznikl mýtus o nedotčené Africe.** V následujících desítkách let bylo v Africe vyhlášeno množství národních parků, které měly tuto „panenskou přírodu“ zachovat. Ochrana přírody byla vyhlášena nad **Serengeti a Masai Marou, Tsavem, Selousovou rezervací, Okavangem** a mnoha dalšími místy. V drtivé většině případů šlo o místa, kde dobytčí mor vymazal nedávnou přítomnost lidské populace.

Přístup západních ekologů k národním parkům charakterizuje výrok legendárního německého biologa Bernarda Grzimka, který bojoval za zachování NP Serengeti: „Aby byl efektní, musí národní park zůstat oblastí prvotní divočiny. Žádní lidé, včetně domorodého obyvatelstva, by neměli žít uvnitř jeho hranic. Serengeti nemůže uživit zároveň divoká zvířata a dobytek chovaný domorodci.“

Na základě představy o jediné správné možnosti totálního oddělení dnes funguje většina afrických parků a rezervací. Jejich ohraničení a snaha uchovat je nedotčené přitom vychází z neznalosti historie a mýtu, který byl na začátku 20. století vzdálen od skutečnosti stejně jako Evropa od doby bronzové. Při pohledu na historickou skutečnost přitom může být málokomu divné, že Afričané hranice parků nerespektují. Vždyť je to země jejich předků, na které jejich otcové a otcové jejich otců po staletí hospodařili.

Není třeba zvláště zdůrazňovat, že za posledních sto let se obraz Afriky dramaticky proměnil. Populace roste a nároky na využití půdy jsou ze strany Afričanů stále větší. Navíc je dnes africká příroda ve stavu, kdy je potřeba některé zvířecí druhy skutečně hlídat jako korunního svědka v mafiánském procesu. **Pokud ale má africká příroda přežít, je potřeba uvědomit si, že lidé a divoká příroda zde už dávno před koloniálním obdobím dokázali koexistovat.** Budoucí ochrana africké divočiny by tedy měla daleko více stavět nikoli na oddělení ale na soužití divokých zvířat a lidí.

Ochrana přírody (Zdeněk Kliment)

Nárůst civilizace provázený přechodem na tržní hospodářství vytváří tlak nejen na

samotné obyvatelstvo, ale i divokou přírodu, která je dnes soustředěna pouze v národních parcích a početných rezervacích. Africké savany patří mezi nejbohatší travní ekosystémy světa s velkým zastoupením endemických druhů savců. Vodní a zejména bažinaté plochy (delta Okavanga, Nigeru) představují velmi citlivé ekosystémy s největší biodiverzitou na Zemi. Působením člověka došlo k degradaci původního prostředí na většině kontinentu, řada druhů byla vyhubena (např. zebra kvaga, antilopa modrá, aj.), mnoho druhů žije na hranici vyhynutí (nosorožec tuponosý, voduška červená, gorila horská). Destruktivní působení člověka na africkou přírodu je spojováno zejména s kolonizací Afriky od 2. poloviny 19. století. Proniknutí nové kultury se všemi důsledky, včetně takových činností jako bylo např. hubení mouchy tse-tse provázené rozšiřováním pastvin pro dobytek, znamenalo ztrátu dosavadní přirozené rovnováhy. Zároveň s příchodem Evropanů přišly i snahy jedinečné prostředí chránit a zachovat příštím generacím. První rezervace Knysna a Tsitsikamma vznikly v r. 1858 na území Kapska. V r. 1898 byla vyhlášena rezervace Sabie (od roku 1926 Krugerův národní park), v r. 1899 rezervace v Keni, základ národního parku Amboseli. Prvním africkým parkem byl od r. 1925 Albertův národní park (dnes N.P. Virunga). Nejvíce parků vzniklo po 2. světové válce. Současných více jak tisíc chráněných území různých kategorií zaujímá v Africe plochu cca 1,5 mil. km². Mezi státy s největší chráněnou plochou patří Tanzanie a Zambie (obojí okolo 40 % rozlohy).

Získání opětné nezávislosti afrických států po r. 1960 vneslo problém, jak propojit stávající systém ochrany přírody s rozvojem nových ekonomik. Nad počátečními představami o absolutní nedotknutelnosti území převážily názory podporující propojení ochrany přírodního prostředí s rozvojovými strategiemi zemí. Prostřednictvím IUCN (The World Conservation Union) a FAO byla vytvořena Africká konvence na ochranu přírody a přírodních zdrojů, kterou se zavázalo respektovat 17 států. Řada afrických zemí je signatářem Světového dědictví UNESCO, Ramsarské konvence o ochraně mokřadů, podílí se na projektech MAB (Man and Biosphere) apod. Působivý systém má však řadu mezer, neřeší problematiku migrace, dopady klimatických změn, spory s místním obyvatelstvem, chudobu a četné válečné konflikty.

Obyvatelstvo Afriky - „kolébka lidstva“

Ve východní Africe se zrodil lidský rod v období před 25 - 5 miliony let. Zdejší segment zemského povrchu v období ochlazování zemského klimatu byl specifický zdejšími tektonickými zlomy i značnou vulkanickou činností, což vytvářelo různorodější a příznivější podmínky narušující příčná klimatická pásma a vytvářející niku pro přežití hominidů - předchůdců člověka. Od lidoopů se hominidé oddělili asi před 6 - 4 miliony let. Z jednotlivých vývojových linií hominidů je známý

zejména Australopithecus. Předchůdcem dnešního člověka byl Homo habilis - člověk zručný, jehož fosilie se našly v Olduvajské roklí ve Východoafrickém příkopu v Tanzanii. Nalezená nejstarší fosilie našeho rosu se datuje do doby před 2,8 mil. let. Toho nahradil vyspělejší druh Homo erectus - člověk vzpřímený asi před 1,8 mil. let. Ten již rozvinul řeč, používal oheň, zlepšil využívání nástrojů a zejména vydal se na cestu z Afriky, z něhož se v Evropě vyvinul Neandrtálec. Souběžně se vyvíjeli pravěké formy člověka moudrého - Homo sapiens a v závislosti na prostředí fyzické rozdílné rasy s různými jazyky.

"Moderní" člověk vznikl údajně před 200 tisíci lety na jihu Afriky jižně od řeky Zambezi v dnešní Botswaně .na ostrově Kubu, kde v okolí bylo jezero Makgadikgadi, které asi přes 10 tis. lety vyschlo a dnes je zde solná pánev Makgadikgadi, která je součástí pouště Kalahari (podle posledních studií australských vědců).

Afrika je etnicky velice rozmanitá, mluví se zde asi tisíce jazyky. Hlavní etnické skupiny jsou:

- staroafrické populace, dnes tvořící jen malé roztroušené skupiny, zejména Pygmejů a Sanů (Křováků) po celém kontinentu kromě severu
- černošské obyvatelstvo tvoří množství etnických skupin, které se vzájemně dosti liší, např. súdánské, kúšitské a nilotské skupiny mají vysoký, štíhlý vyšší habitus (např. Masajové), lidé bantunské skupiny mají robustnější postavy (množství etnických skupin / kmenů)
- hamitsko-semitská skupina tvoří asi 30 % obyvatel severní Afriky - zejména Arabové a Berbeři
- Malgaši jsou původně asijského původu na Madagaskaru
- bělošské obyvatelstvo žije zejména v jižní Africe, v menšině v severní Africe-

Přírodní národy uctívaly přírodní síly, tj. přírodního boha, přírodní síly - duchy a uctívaly mrtvé, dnes to označujeme jako animismus. Každý kmen míval svého šamana, který pomocí tantrických tanečních a zpěvných obřadů komunikoval s nadpřirozenou sférou.

První, historicky doložené subsaharské státy vznikly v západním Súdánu, kde již mezi 5. a 4. tisíciletím př.n.l. došlo ke vzniku zemědělských kultur, odkud se šířily do tropické Afriky a nilského údolí.

Pygmejové je souhrnné označení původního obyvatelstva tropických deštných pralesů střední Afriky (Konžská pánev - Kongo, DR Kongo, Rwanda, Burundi, Středoafriická republika). Tyto původní kmeny zahrnují „trpasličí“ kmeny do výšky 150 cm (135 cm žen a 145 cm mužů), kteří zde žijí přes 50 tisíc let (kmeny Aka, Asua, Ba(ja)ka, Gyele, Kango, Mbuti, Mbega, EFE, TWA), dnes již jen asi 100 tis. Další Pygmejové žijí v Asii (Thajsko, Malajsie, Indonésie, Filipíny, Papua-N.Guinea) i Americe (Brazílie). Pygmejové jsou klasickými kočovnými sběrači a lovci, dokonale přizpůsobení svému prostředí. Lovili pouze pro svou obživu, dokázali stopovat i pronásledovat a lovit zvěř (z větších zvířat lovili antilopy, divočáky, opice, bůvolky a slony) a získávat med (v zemi i na stromech). Jako kočovníci žili v přechodných tábořištích, z nichž po úbytku zvěře v okolí či napadání predátory se přesouvali do dalších lokalit (obvykle v okruhu asi 50 km). Tam si budovali rostlinná „iglu“, jejichž vchod směřoval ke společnému ohništi, kolem kterého spali (kouř je chránil před moskyty). Jejich přírodní víra se upínala k Velkému lesnímu duchu - Duchu pralesa, přičemž ještě uctívali duchy jednotlivých přírodních živlů a duchy předků. Doposud se chovají jako šťastní lidé s tanci a polyfonními zpěvy při všech významných událostech. Poučná je i zkušenost, že tam rozhodovala rada starších. Pomocí halucinogenních látek se při některých obřadech dostávali dospělci do „transu“ (zřejmě to potřebuje i dnešní mladá populace). Přestože tito obyvatelé žili monogamně, běžně docházelo k sexuální polygamii. Děti byli však opatrováni a vychováni celým kmenem (žena jich mívala 8, na živu zůstávali 4). Původní kmeny byly spjaté s půdou, avšak ta jim byla uzmuta. Pygmejové jsou označováni jako nejstarší kmeny na Zemi, kteří nejdříve osídlili tropické pralesy Afriky. Dnes ale stále brutálněji dochází k jejich střetu s komerčními požadavky na exploataci cenného tvrdého tropického dřeva a nerostných surovin (ropa, zlato, diamanty, Fe ruda

aj.) a pytláky sledujícími zisky ze slonoviny a složek tradiční čínské medicíny, ale i lovu goril na prodej, tzv. maso z pralesa („Bush Meat“). Jejich rychlé zanikání je způsobeno řadou důvodů:

- černoši si oblíbili pygmejské ženy pro jejich plodnost, takže ve vlastních klanech je jich nedostatek

- mnohdy žijí v trvalém otroctví, např. v Kongu

- lokálně docházelo k jejich genocidě (při válečných akcích byli kanibalsky pojídáni jako zvířata)

- trvale dochází k rychlému ničení jejich současného přírodního prostředí - tropických pralesů.

Proto jejich ještě nedávný počet cca půl milionu údajně klesl na 5 tisíc. Díky styku s bělochy se stali náruživými kuřáky, často propadají alkoholu a závislími na permanentních příspěvcích.

Možno je říci, že lidstvo velmi lehkovážně a nezodpovědně likviduje nejvzácnější biotopy, které umožňovaly vyváženou existenci bioty a lidstva na Zemi. V důsledku frustrace a vykořenění - vyhnání přírodních obyvatel z jejich přírodního prostředí se mnoho přírodních kmenů po celém světě utíká k alkoholu (Afrika, Amerika, Asie, Austrálie, Nový Zéland).

Sanové, někdy označovaní jako Křováci (Bušmeni) jsou asi nejstarším národem na světě. Jejich kořeny údajně leží až 60 tisíc let v minulosti, v jižní polovinu Afriky obývali už 23 tisíc let - hlavně Botswana, Namibie a Angola (asi 17 tisíc), dále v Jihoafrická republika, Zimbabwe a Zambie. Dnes však byli vytlačeni bantumskými kmeny a později bělochy do nehostinné krajiny polopouště Kalahari. Křováci vytvořili na skalách množství maleb (rytin) v pískovcích, které dokládají někdejší druhové bohatství zdejšího území, jejich skalní kresby a rytiny pocházejí až z doby před 30 - 40 tis. lety. Původně hanlivý název San znamenal bez dobytka, název Křovák (bushman) používali nizozemští osadníci (v r. 1652). V Africe jsou jim příbuzní Pygmejové. Dílčí poušť Namib - Velká prázdnota, má rozlohu cca 1600 x 500 km. Křováci, kočující zejména v buši na severu pouště, jsou tradičními lovci a sběrači, stopaři a běžci (za zasaženými antilopami, oryxem a žirafami dokáží běžet 2-3 dny až 80 km). V buši hledají a sbírají vše, so se dá sníst (zvířat však již výrazně ubylo), znají a používají 300 druhů rostlin (z nichž používají např. ořechy, bobule, hlízy, listy, mízu aj.). V jejich území dochází často k požárům buše. Křováci jsou malého vzrůstu (ale velcí duchem), jejich kůže je spíše nažloutlá, oči mají šikmé (bývali přezdíváni jako „Číňané“), na hlavě jim rostou jen chomáčky vlasů, postrádají ochlupení, ale nepotí se. Předpokládá se, že disponují jedinečnými genetickými znaky, které nikdo jiný na světě nemá. Potravu na období nedostatku si ukládají do oblasti hýždí, ženy mají zvětšené malé stydké pysky („hotentotská zástěra“), muži mají penis permanentně v poloztopořené pozici, zájem o ženu projevovali střelou z malého luku (asi 8 cm) šípem ze stébla tuhé trávy (pokud žena si ho nevytáhla, byla svolná ke vztahu). K ženám mají v rámci skupiny stejně rovný přístup, o všem rozhodují mezi sebou na základě dohody. Jejich sepětí s přírodou je mimořádné - dokáží nalézt vodu v poušti i hluboko pod zemí. Loví pštrosy pomocí pastí s ovocem. V současné tristní situaci nedostatku vodu dokáží na loveckých výpravách přenášet ve skořápce z pštrosích vajec, které si cestou ukrývají pod křoviskem a používají i dužninu z kořenů (aby uhasili žízeň). Podle jejich přírodního náboženství má každý organismus svou vůli, podle níž se řídí, Křováci mají velkou úctu k přírodě a všemu živému. Zachovávají jsou taneční a pěvecké rituály s prosbami pomoci, věštby, děkování a zahánění zlých duchů, mnohdy s vůdčím šamanem v transu. Někdy žvýkají či kouří různé rostliny k udržení živosti. V Namibii byla pro ně vymezena rezervace, odkud jsou však vyháněni, neboť se tam nalézají diamanty. Dnes vzhledem k neutěšené životní situaci Sanů jich přežilo pouze 50 - 60 tisíc, mnozí podlehlí depresím, alkoholismu či nemocem - běžná infekce HIV, malárie i TBC. Dnes je podporuje organizace Living Museum.

Himbové jsou malou etnickou skupinou v Namibii a jižní Angole (tam asi 17 tis). Jsou polokočovní pastevci dobytka a pěstitelé kukuřice. Ženy staví, udržují obydlí a oheň, dívky jsou prodávány do manželství. Hrud' a břicho si nezahalují, dodržují tradiční zvyky. Natírají si do kůže hydratační červenavý krém, koupou se pouze 1x před svatbou. Zvěř loví šípy s jedovatou špičkou (např. z kořene Sansivierie), vodu si uskladňují v podzemních studnách.

Masajové jsou černošským nomádkým etnikem žijícím na pomezí dnešní Tanzanie a Keni, v savanách pod Kilimandžárem a Mt. Keňa. Jsou typičtí vysokou štíhlou postavou a dlouhou holí - oštěpem, ženy mají vyholenou hlavu, řadu ozdob na těle (náhrdelníky, náramky), příp malby, dívky mají cop jeden, chlapci dva. Žijí v kruhovitých vesnicích z chatrčí a ohradou (enkang) s centrálním ohništěm, uvnitř je menší ohrada pro dobytek. Vchody se na noc uzavírají trnitými větvemi z buše. Jsou pastevcí, lovci a bojovníci, hlavní potravou je mléko s krví dobytka, vodu pijí z louží. Každý pastevec má množství dobytka (cca 75 km krav a stejně ovcí a koz a asi 10 ovcí) a několik žen (které mají samostatné chýše). Jsou známi svými tanci, při kterých vyskakují do výšky chlapec který vyskočí nejvýš získá obdiv dívek). Počet Masajů je odhadován na 250 tisíc, dnes jsou ve střetu s vymezenými národními parky, dnešní media si pokrytecky přejí, aby přírodní národy trvale žily na úrovni doby kamenné s lukem a šípem.

Berberi byli původní obyvatelé severní Afriky. Zavedením chovu velbloudů bylo umožněno přecházet na jih přes poušť a rozvinout obchod mezi „bílymi“ berberskými kočovnými pastevcí a „černými“ černošskými zemědělci jižně od Sahary. Berberi již ve starověku vybudovali transsaharský obchodní systém sestávající z karavanních tras, ksar (ubytovacích zařízení) a kasbů (pevnostní objekt). Berberi chovali koně, velbloudy a pěstovali datlové palmy a pokrmy připravovali v tažínu. V průběhu 7. století byla berberská severní Afrika dobyta muslimskými Araby, takže arabskou migrací a v 11. století po vpádu beduinů byli vytlačeni do hornatého vnitrozemí a saharských oáz (plátěné přístřešky). Arabové už od 8. století ovládli středomořský obchod přes Súdán, do kterého zapojili Berbery jako své pomocníky. Díky obchodu pronikal ze severní Afriky k jihu, kde byl tradiční animismus muslimský islám a s ním i arabské písmo. Z jihu bylo ceněno zejména zlato a slonovina, dříve i otroci. Jejich situace se zhoršuje se zmenšujícím se počtem oáz.

Tuaregové, uslimové s křesťanskou minulostí a polyteistickými kořeny, svobodní saharští kočovníci, jsou hrdým neústupným nomádkým berberským národem, který zde žil již 7 tis. let př.n.l. Tuaregové vlastní stáda velbloudů, mluví svým berberským jazykem. Tradičně zajišťovali dopravu zboží přes celý Sahel od Mauretánie po Súdán či z Alžiru po Guinejský záliv. Tuaregové byli vytlačeni do pouštních oblastí Sahary a dnes žijí zejména mezi Alžírskem a Mali, v Nigeru, Libyi a Burkina Faso a dále až k přechodovému pásmu tzv. Sahelu, na území cca 2 mil. km², přičemž neuznávají hranice dnešních států - jsou označováni jako hrdí vládci neobyvatelné pouště. Jsou velmi soutěživí, bojují za zachování národní a kulturní identity a nezávislost, v Mali vyhlásili vlastní stát Azavad (v r. 2012). Společnost Tuaregů je organizovaná na matrilineárním základě, dědí se v ženské linii. Po rozvodu ženě případnou všechny děti, ponechá si veškerý majetek vč. stanu a zvířat. Muži zůstane jen velbloud a vrací se do stanu své matky. Ženy v oblasti sexu mají relativní volnost. Původně byli křesťané, dnes to jsou muslimové, kde však ženy mají významnější postavení než muži, zahalují si pouze vlasy, avšak muži si zahalují většinu obličeje, jejich šál je modře zbarven indigem, proto někdy jsou nazýváni „modří lidé“. Jsou vysocí, stále ještě používají meče (takuba). Dále vyrábějí i nože, dýky, kožené vaky, stany a jejich vybavení, sedla na velbloudy. Obchodní karavana s cestou dlouhou kolem 1000 km trvá asi měsíc (z Maroka do Timuktu 52 dnů). Hlavní potravou karavan jsou datle, (mátový čaj se označuje jako „berber whisky“). „Tuarežský“/saharský čaj se vaří ze zeleného čaje (nelouhuje se), lístky máty se přidávají do třetího čaje. Pro ně je karavana symbolem života. Přechod přes jejich území bez jejich svolení trestají. Tuaregové se často stěhují v závislosti na vodě a stavu pastvin pro velbloudy a malé kozy, bydlí v dočasných „kempech“ ze zvířecích kůží, na zem dávají rohože, alternativou jsou chýše podobné černošským obydlím. Tuaregové by si nedovolili sami říct o jídlo ani vodu, avšak sami jsou velmi pohostinní a to i k cizincům. Panuje u nich krevní msta.

Dogoni jsou záhadným africkým kmenem, který zřejmě v 15. st. utekl z Egypta, před tlakem

islámu, přes Libyi do Mali, kde jich je dnes asi 150 tisíc. Jsou to animisté s nejpracovitějším systémem mýtů. Jsou výborní znalci astronomie, ale také dobří pěstitelé (cibule, proso, fazole, rýži, maniok, lilek, papriku aj. zeleniny). Jejich vesnice jsou z bizarních kloboukatých domků. Společnost je kastovní, provádí se obřizka mužská i ženská. Jejich život je plný rituálů, tanců, příkazů a zákazů.

Afrikánci jsou naturalizovaní potomci někdejších bělošských kolonizátorů (z Francie, Portugalska, Španělska, Belgie, Británie, Německa a Itálie).

Skalní malby Afriky - petroglyfy

Skalní kresby a rytiny údajně pocházejí až z doby před 30 - 40 tis. lety, avšak vzhledem ke klimatickým vlivům a trvanlivosti organických pigmentů se většina z nich nezachovala. Skalní malby mají hluboký spirituální smysl a jsou jedinou památkou na období lovců a sběračů, přičemž dokládají někdejší druhové bohatství. Někdy jsou rozlišovány 4 kategorie:

- lovící či tančící obyvatelé
- portréty zvířat
- fantaskní kreatury - therantropy (kombinující lidské a nelidské prvky)
- geometrické obrazce: spítály a kruhy.

Nejstarší malby pocházejí z doby před více než 27 500 lety v Namibii - Apollo 11 Cave. Nejvíce zachovaných maleb starých 200 - 5000 let je v Dračích horách a Chiongony, přičemž u Dogonů jsou tyto tradice stále živé. Poslední vedecké zkoumání radiokarbonovým mapováním (AMS) se soustředilo na jižní Afriku, kde je koncentrováno nejvíce skalního umění na světě, bylo publikováno v časopise *Antiquity*. Již Emila Holuba tyto kresby jihoafrických Křováků (Sanů) natolik zaujaly, že některé vysekal a odvezl do Prahy a Vídně. Dokumentaci skalních maleb se m.j. věnoval Dr. Alec Campbell (Mr. Botswana).

Některé lokality petroglyfů:

- Uganda Nyero: na žulovém kopci u Kumi geometrické malby a jediná naturalistická malba kanoe s lidmi
- Namibie Damaraland: nejbohatší místo mezi Dračími horami a Saharou, jeskyně s převisy Brandbergu více než 40 tisíc maleb, v Twyfelfontu (UNESCO) více než 2 tis. maleb starších 5 000 let
- Zimbabwe Diana's Vow: symbolizující šaman v tranzu s potencí penisu
- Tanzanie Kondora Rock Art (UNESCO) nejvíce v v. Africe . asi 150 panelů starých 200 - 4000 let, nejznámější Tanečníci z Kolo, žirafy, antilopy losí, levharti, zebry, nosorožci
- Jižní Afrika Dračí hory u Khahlamba - cca 50 tisíc maleb až 3000 let, dokumentující šamany, a zvířata, le i příchod Evropanů, trek v Didima Valley (6 hod)
- Etiopie Manchiti v rokli 8 km od Dilla, stylizované krávy, cca 3 tis. let
- Malawi Chongoni Rock Art, UNESCO, kmen Akafula a Chewa, obřady iniciace, přivolávání deště, tance masek, v Mphuzi Hill 8 panelů s hadími kreaturami
- Lesotho Metolong Dam
- JAR Maclear, skalní převis
- Somaliland Las Geel, posvátné místo somálských pastevců, 5-10 tis. let staré
- Botswana Tsodillo Hill a Thune Dam), posvátné malé pohoří Loubre v poušti Kalahari a údolí Thune
- Mali Songo, hliněná architektura, tanec masek, animisté Dogoni udržují tradice maleb
- Angola

Egyptská civilizace

Patří k nejdelším starověkým nezávislým vyspělým civilizacím, jež existovala cca 4,5 tis. let, v oblasti v dolního Nilu k prvnímu kataraktu a ovlivňovala východní Středozeří. Egyptská kultura je proslavena zejména:

- jedinečné stavby pyramid (v letech 2600 - 1625 př. n.l., zřejmě podle pyramidálního vrcholu el Ourn v Údolí králů) a chrámů
- rozsáhlou těžbou kamene (vápenec, žula, čedič) specifickými způsoby (např. s předchozím využitím ohně)
- nevídanou jedinečnou stavbou mamutích lodí pomocí svazování dřevěných prvků provazy z travnatých vláken
- centralizovaným státem s vyspělou strukturovanou skladbou společnosti, která měla placené dělnické profese, město stavitelů pyramid, lékařskou péči a specifické právní zákonitosti
- rozsáhlým obchodováním s jižní Nubií a východním Středomořím
- technikou mumifikace těl (vysoušení, využití natronu jako silikagelu)
- vyspělým zemědělským hospodařením v záplavovém území Nilu vč. vinařství. daně se platily podle výšky hladiny vody při záplavách Nilu - úrodné bahno

Vrcholný rozvoj dosáhla ve 2. polovině 2. tisíciletí př.n.l., od poloviny 12. st. př.n.l. docházelo opakovanému úpadku vlivem nájezdů Nubijců, Asyřanů, Peršanů, řecko-makedonských Ptolemajovců a v r. 30 př. n.l. Římany, k jejímu zániku došlo na přelomu 2. a 3. století nástupem křesťanství. Prosperitu země určovala řeka Nil. Zřejmě opakované sopečné erupce, zejména sopečný popel oslabil monzunové deště, následně přetrvávající sucho snížilo vodní hladinu řeky, v důsledku sucha nastal hlad a nepokoje. Zásadní vliv na zánik starověké egyptské civilizace mělo sucho a snad i přebujelá byrokracie.

Deset ran egyptských

10 ran egyptských, které uvádí Bible (ve Starém zákoně v knize Exodus) a krátce i Korán se údajně udály před odchodem židů / Izraelitů z Egypta. Mojžíš s Áronem žádali po faraonovi propuštění svého lidu z otroctví. Protože faraon údajně nesouhlasil s jejich odchodem (exodem) do „Země zaslíbené“, seslal Hospodin na doposud kvetoucí Egypt postupně 10 katastrofických pohrom. V současnosti dochází k názoru, že uváděné mýty návazných pohrom mohou mít reálný základ v klimatických a erupčních proměnách. Doposud stabilní teplé a vlhké klima rychle přecházelo v suché klima následujícími pohromami:

1. Krev ve vodě / Zkažení vod: Nil a přítoky začaly vysychat, voda se stala nepitnou, ryby umíraly a přemnožené řasy a sinice v mělkém a bahnitém toku mohly způsobit rudé zbarvení, např. *Plantkothrix rubescens* či *Oscillatoria rubescens* („burgunská krev“, která je i v Rudém moři). Tyto řasy mohou být toxické pro pijící zvíř.
2. Žáby: přemnožené žáby se z mělkých vod dostaly na souš kde hnily (možná i po toxických řasách) a zapáchaly, takže chyběli predátoři hmyzu. Obdobná situace se opakovala několikrát v historii v řadě různých míst.
3. Komáři: úhyn žab způsobil přemnožení komárů, kteří obtěžují člověka a dobytek a jsou přenašeči malárie aj. horečnatých onemocnění či vředů nebo dobytčího moru
4. Mouchy: úhyn žab způsobil i přemnožení much v obydlích, které obtěžují obyvatele i dobytek, např. fodalky stájové (*Stomoxys calcitrans*), které způsobují i vředy
5. Dobytčí mor: vzhledem k nedostatku čerstvé pitné vody i její kontaminaci, ale i potravin docházelo snadno k epidemickému rozšíření moru chovaného dobytka (např. dobytčí mor)
6. Vředy: dalším dopadem mohl být růst vředových onemocnění (např. hnisavé neštovice / *Staphalococcus aureus*)
- 7-8. Temnota a krupobití: asi před 3,5 tisíci lety došlo k rozsáhlé erupci sopky Théra na ostrově Santoriny a cca před 3 tis. lety bylo pak dokonce opuštěno starověké město Piramesse, které bylo metropolí faraona Ramesse II (1279-1213 př.n.l.). Sopečný výbuch vytvořil rozsáhlá oblaka sopečného prachu, který se mohl oblasti Egypta srazit s bouřkovým systémem a způsobit tak

ojedinělé krupobití, které zničilo úrodu a potlouklo ostatní byliny i stromy. Temnota: trávající 3 dny mohla být důsledkem erupce sopečného popela

9. Kobylky: sopečný popel může stimulovat srážky a vlhkost, což může vyvolat migraci kobylek, které sežerou vše co ještě zbylo po krupobití

10. Smrt prvorozených: mohlo jít o napadení obilí plísní díky toxickým řasám, kterou dostávali prvorození.

Zkáza Sodomy a Gomory

Sodoma a Gomora neupřesněná archeolog. lokalita na břehu Mrtvého moře (údajně zničená Bohem pro bezbožnost jejich obyvatel cca 2 tis. l. př. Kr.), jeskyně, sloup Lotovy ženy - vnuk Abraháma, pův. 5 měst Kanánu v okolí města Bab-ehDrah, tehdy ještě kolem „rajská zahrada“, kdysi závlahy z Mrtvého moře kde hladina až o 200 m výše a Jordánu, zpráva o spalení ohněm a sírou zřejmě reflektuje ničivé zemětřesení cca před 4 tis. let - tržná stěna a kolem sirné koule) u PR Najub, avšak poslední výzkumy zjistily, že se jednalo o meteorit, který se roztrhl nad Zemí, přičemž teplota vzrostla nad 2600⁰ C a tlaková vlna byla vyšší než známé hurikány, takže stoupnutí hladiny Mrtvého moře přeměnilo úrodné půdy na poušť.

Uvedený sled událostí mohl způsobit emigraci značných skupin obyvatel i dalších obyvatel.

Z někdejších 7 antických divů světa se zachovala pouze Velká Cheopsova pyramida v Gíze, v dnešním Egyptě, z doby 2550 př. n.l. Pro další vývoj civilizace by mělo být varující a poučné, že ze zdejšího úrodného území se stala rozsáhlá poušť.

Příroda a obyvatelstvo Arabského poloostrova (Arábie)

Podle nejnovějších poznatků migrace lidstva vedla od civilizačního centra u Východoafrického příkopu spíše jižní trasou přes Arabský poloostrov než přes Egypt.

První lidé do zdejších území údajně přišli v pozdní době kamenné, 5500 př. Kr. Tehdy zde bylo podnebí mírnější, převládaly savany se stády gazel. V 5. - 3. tisíciletí př. Kr. byla jv. část Arabského poloostrova osídlena zemědělskými kmeny, které se postupně dostávaly pod vliv obyvatel „Mezopotámie“, kteří s Arábií obchodovali a zdejší zemi nazývali Magan. Už tehdy se zřejmě obchodovalo s mědí s Hadžarských hor. Kolem r. 3000 př. Kr. se zdejší klima změnilo na suché, takže vznikla řada pouštních osad s dominantními kruhovými pevnostmi, což umožnilo zdomácnění palmy datlové, přičemž voda se získávala ze studní čerpajících mělké podzemní vody. V období let 2000 – 1300 př. Kr. v důsledku rozšiřování pouště došlo ke zmenšení osídlení. Hlavní činností zdejších obyvatel již ve 2. tisíciletí př. Kr. byl obchod, rybnářství a mořeplavectví mezi Středozezemním mořem a Asií – Indií a Čínou. Koncem 2. tisíciletí př. Kr. došlo k domestikaci velbloudů, což podpořilo rozvoj obchodu a také rozvoj závlah (podzemními kanály od úpatí hor – faladž), což umožnilo rozvoj pěstování plodin. I v současnosti jsou velbloudi v pouštních bojových podmínkách užitečnější než bojové vozy, přičemž i súdánské milice říkají, džíp vám mléko nedá. Obyvatelé pobřežních částí se živili rybami, měkkýši, masem ovcí, koz, gazel, přimorožců, dugongů, želv a kormoránů a dalšími potravinami z pšenice a ječmene.

Arabský poloostrov je největší poloostrov světa o rozloze více než 3 mil. km², s počtem téměř 65 milionů obyvatel (sledováno je politické vymezení, geografické vymezení je na severu poněkud větší). Území litosférické Arabské desky se tektonicky oddělilo od Afriky prolomem (riftovou zónou) Rudého moře od Afriky. V severním směru je Írán oddělen Perským a Ománským zálivem, se strategickým Hormuzským průlivem - touto lodní cestou (v nejužším místě širokém 63 km) se přepravuje 30 % ropy tankery. Na území poloostrova převažují erodované pískovce, vápence a sopečné usazeniny, ojediněle jsou vyerodovány hlubší žuly. Významná jsou zejména bohatá ložiska

ropy.

Rozsáhlá plošina Arábie je tvořena převážně nehostinným, aridním územím, se zcela ojedinělými vodními toky (např. Jordán), obvykle jen za monzunových dešťů (V-VIII) a převládajícími písčitými a kamenitými pouštěmi. Rozsáhlá plošina byla vyzdvižena na jihu a západě až nad úroveň 3000 m n.m. Obratník Raka prochází Saudskou Arábií, Emiráty a Ománem, tedy severně od něj je subtropické klima, jižně tropické. Podnebí je zde celoročně suché a horké kontinentální (letní teploty dosahují i 50⁰ C a zimní 30⁰ C). Z hlediska rozvojových možností je tedy možno území Arábie označit jako extrémní. Ve střední a jv. části je největší poušť světa Rub'al-Chálí (česky „Pustá končina“) s rozlohou cca 600 tis. km². Na západě je pohoří Hidžáz, které na jihu přechází v Jemenské hory (s nejvyšší horou Nabi Šu'ajb 3760 m). Celoroční dešťové srážky obvykle v pouštních a polopouštních oblastech nedosahují 100 mm (což v návazném pouštním území Afriky na jižním okraji Sahary – Etiopii, Súdánu a Sahelu v důsledku dlouhodobých such, jež se zvyšují změnami klimatu, způsobuje hladomor). Prší jen na jihozápadě Saúdské Arábie a severním Jemenu (kde se uplatňují monzunové deště). V pouštích neprší i několik let. Pouštní teploty mohou vzrůstat nad 50⁰ C ve dne a noci pod bod mrazu. Pouštním poutníkům se může vyjevit „fata morgana“, tj. zdání, že vidí vodu – tento optický klam je vyvolán odrazem velmi vzdáleného objektu, což vyvolá představu vodní hladiny. Většina vody pro dnešní města se získává odsolováním. Pouště se vlivem větrů pohybují, přičemž se vytváří různé typy dun (např. půlměsícovité barchany, kde špičky mají směr převládajících větrů). Pouště se při nadměrném spásání rozšiřují – dochází ke zvyšování dezertifikace (celosvětově z 12 na 15 %). Rozsáhlé písčité pláně – písečné moře se označuje jako erg, kamenité plošiny jako hamada a pláně pokryté šterkem reg. V pouštních oblastech se větráním vytváří skalní dominanty, tzv. svědecké hory (což jsou torza odolnějších hornin, vznikající při zvětrávání).

V rozsáhlých písčitých a kamenitých pouštních oblastech je rozvětvená síť suchých kaňonovitých údolí – wadí (vadí), jež v minulosti byla vyhloubená vodními toky, přičemž jen občas při vyšších srážkách tam dojde k obnově vodotečí. Většinou je v nich příznivější klima a proto v některých byla založena stará sídla. Původně ve zdejších územích převládalo kočovné pastevectví a rybolov, zemědělství pouze v ojedinělých roztroušených oázách a níže položených zavodňovaných územích. Oázy jsou lokality v okolí vodního pramene nebo vodního toku. Pouštní zemědělství od starověku bylo založeno jako odtokové, kdy v období dešťů byla voda ze svahů usměrňována a jímána na úbočí pomocí záchytných přehradních zdí. Voda se jednak vsakuje, jednak je rozváděna na pěstební plochy. Většina srážek spadne v období monzunových dešťů (III-IV, VII-VIII). Běžné jsou krátké prudké lijáky, přičemž směrem od moře srážek ubývá. Díky monzunovým dešťům od Indického oceánu jsou horské hřebeny Jemenu a Ománu nejvíce vegetačně a faunisticky nejvýznamnější a jako úrodné oblasti byly osídleny již od nejstarších dob (byla tam vybudována rozsáhlá terasová políčka). Historicky významné starobylé osídlení bylo tedy převážně v horských polohách, kde po většinu roku jsou příjemné teploty 20 – 30⁰ C. Původní vegetační pokryv se téměř nezachoval. V okolí Středozemního moře rostly také duby (*Quercus*), které pro své cenné tvrdé dřevo byly převážně vytěženy. V pouštních územích s ojedinělými stromy, se lokálně vyskytují zejména různé druhy trnitých kapiníc (*Acacia auriculiformis* / Ear-pot Wattle, *Nothorn Black Wattle*, *A. tortilis*), které se někdy pěstovaly i na plantážích pro tvrdé dřevo a arabskou gumu. Jsou ale výrazně invazní, potlačující původní vegetaci. Místně se vyskytuje i tamaryšek (*Tamarix aphylla*), lokálně pěstovaný i na dřevo. V méně narušených horských polohách roste jalovec (*Juniperus phoenicea*, *J. procera*), někdy označovaný za nepravý cedr. Tradiční je získávání vonného kadidla (klejoprskyřice) naříznutím pouštního stromu kadidlovníku pravého (*Brosvelia sacra*). Ve skalnatých stěnách wadí (vadí) roste oleandr (*Nerium oleander*), či podivuhodná tzv. „pouštní růže“ lahvovník (*Adenium obesum*), tvořící sukulentní kmínkovitý lahvicovitý keř (cca 5 m vysoký) s atraktivními červenými květy a jedovatým latexem (používaný i jako šípový jed). V sušších územích se vyskytují sukulentní druhy pryšců (*Euphorbia*) a invazní nepůvodní kaktusovité nopály (*Opuntia*), řada drobných polštářovitých trvalek, lokálně i traviny.

Nejčastější pěstovanou rostlinou je palma datlová / datlovník obecný (*Phoenix dactylifera*), která si hlubokými kořeny dovede získat podzemní vodu, příp. i palma olejná (*Elaeis guinensis*). Pouze lokálně jsou některé plochy intenzivně obdělávány, např. pěstování fíkovníků (*Ficus carica*), banánovníků (*Musa sapientum*), vinné révy (*Vitis vinifera*), bavlníku (*Gossypium herbaceum*), oliv (*Olea europaea*), příp. kávovníku (*Coffea arabica*) v horách (800 – 2000 m n.m.), aloe (*Aloe arborescens*), či ovocných stromků - granátového jablka / marhaník granátový (*Punica granatum*), papáji (*Carica papaya*), mandloně (*Amygdalus communis*), broskvoně (*Prunus persica*), meruňky (*Prunus armeniaca*), hrušně (*Pyrus communis*), ořešáku vlašského (*Juglans regia*).

Tradičně zde má vysokou úroveň získávání a prodej arabského koření, např. zázvor – zázvorovník pravý (*Zingiber officinale*), koriandr setý (*Coriandrum sativum*), kardamon – kardamonovník pravý (*Elettaria cardamomum*), sezam (*Sesamum indicum*), skořice (*Cinnamomum*), hřebíček (*Syzygium aromaticum*), kurkuma (*Curcuma*), kmín (*Carum*), šafrán (*Crocus sativus*), piniové oříšky (*Pinus pinea*) aj., příp. směs arabského koření (bezar). Velmi ceněným druhem je v horách pěstovaný stálozelený keř kata / kát (*Catha edulis*), (introdukovaný z Etiopie v r. 1403), jež je jemenskou národní lehkou drogou, obsahující povzbudivou drogu miraa (catin), proto se listy někdy ve smotku banánového listu žvýkají („bandari“), nazývaný také „arabský čaj“.

Starověcí Arabové chovali vepře a jedli vepřové maso v období 5000-2000 l.př.n.l. Kolem r. 1000 př.n.l. došlo k další aridizaci území při zvyšování teploty a snižování dostupnosti vody a tak došlo k jejich postupnému nahrazování kuřaty. Vepř potřebuje na vytvoření 1 kg masa 6 tis. l vody, avšak kuře jen 3500. Kromě toho se v teple vepřové oproti kuřecímu podstatně rychleji kazí a navíc od slepic se získávají vejce a tak nakonec došlo k zákazu požívání vepřového masa pro Muslimy i Židy.

Obyvatelstvo Arábie

Původně na Arabském poloostrově byla jednotná civilizace a jazyk nomádských (beduínských) pasteveckých komunit, které využívaly velbloudy k pouštním přechodům. Většina obyvatel byli kočovní pastevci, organizovaní v pokrevních rodech, klanech, kmenech, příp. kmenových konfederacích, které byly prostředkem společenské sounáležitosti, vzájemné pomoci i kolektivního bezpečí. Jejich váženou ctností byla mužnost (murúva), projevující se odvahou, šlechetností a pohostinností.

Před islámskou érou termín Arabové označoval semitské kmeny i kočovné beduíny žijící na Arabském poloostrově.

Málo oblastí je nám dnes tak málo známo jako Arábie před prorokem Mohamedem. Lidské osídlení arabského poloostrova existovalo více než 5000 let před Kristem, ale o předcích dnešních Arabů se můžeme mluvit přibližně o dva tisíce let později. Arabština jako jazyk vychází ze semitské jazykové rodiny a je blízkým příbuzným jazyku jako hebrejštiny a aramejštiny či již vyhynulé akkadštiny. Migrující kmeny, ze kterých se později vyvinuli Arabové, se do regionu dostali kolem roku 3 000 před Kristem a postupně se dělili na více skupin roztroušených po celém regionu. Mezi nimi se vyvinuly velké kulturní a jazykové rozdíly, o kterých bude řeč později. Akkadské záznamy z třetího tisíciletí před Kristem možná zmiňují nájezdníky z dnešní Arábie, ale jistotu nemáme. První absolutně jistá zmínka Arabů tak pochází z let 858 a 853 před Kristem. Asyrský král Salmanassar III. bojoval proti koalici syrských městských států, židovských kmenů a také Arabů. V jedné z mnoha ironií historie tak Arabové vstupují do dějin jako spojenci Izraelitů proti cizí agresi. Arabský král Gindibu poslal tisíc velbloudů na podporu protiasyrské koalice. Pozdější asyrské záznamy často zmiňují arabské nájezdy a také jejich válečnické královny, což bylo pro Asyřany něco nevídaného. Po pádu Asýrie sloužili arabští žoldnéři každému státu, který si je v regionu mohl najmout. Určitou formu autority nad nimi nejprve vykonávala nová Babylonská říše, ale ta byla brzy nahrazena nově příchozí Perskou říší. Jak velkou část Arábie říše Achaemenovců ovládala je nejasné. Král Dareios I. na svých nápisech kolem roku 490 před Kr.

zmiňuje svou vládu nad Araby, ale přesné údaje nemáme. Díky Hérodotovi víme, že se arabské kontingenty účastnily invaze do Řecka roku 480 před Kr. Herodotos nám také podává první zprávy o arabské kultuře a náboženství. Po pádu Persie měla být Arábie cílem nové kampaně Alexandra Makedonského, který se právě vrátil z Indie a na území dnešního Iráku začal shromažďovat invazní sílu. Zemřel však než mohla kampaň začít. Kolem prvního století před Kr. již existovala celá řada arabských států. Na jihu držela dlouhou dominanci Sába, která je často spojována s biblickou tradicí o tamní královně a královi Šalamounovi. Její éra však postupně končila a na scénu se dral Himiyar, který sjednotil většinu dnešního Jemenu. Migrující arabské kmeny mezitím založily vlastní království v dnešní Sýrii a Iráku, jako například Palmýra nebo Hatra. Na severu dlouho dominovalo království Nabateiců, které se však čím dál víc dostávalo pod vliv Říma. Za jeden z jejich největších úspěchů lze považovat impozantní skalní město Petra. Římané se pokusili vyslat expedici až na nejzazší jih poloostrova, ale setkali se s neprostupnou pouští a selháním. Východní malá království v té době padala pod vliv nových dynastií v Persii a pro Řím se poloostrov začal stávat důležitou součástí boje se svým imperiálním rivalem. Arabské jazyky se dělily na jižní a severní - se značnými rozdíly. Vysoká arabština byla jazykem kněží a šamanů a pro běžné lidi dlouho mnoho neznamenal. Arabové se dělili na usazené obyvatele městských států a království, ale také na nomádské beduíny, kteří křižovali přes obrovské neosídlené oblasti. Větší jednotu přineslo postupné vyměření jihoarabských dialektů, ale i tak šlo těžko mluvit o sjednoceném lidu. První zmínka od samotných Arabů, která používá slovo Arab pochází až z třetího století po Kristu. Zmiňuje krále všech Arabů, což byl spíše titul, který dotyčný chtěl získat, a ne existující funkce. Ne všichni lidé uctívali všechny bohy svého náboženství. Rezník neměl důvod uctívat boha zemědělců a tak dále. Většina lidí uctívala bohy, kteří byly přímo spojeni s jejich povoláním a životem. Také byli uctíváni bohové jednotlivých měst a bůh stvořitel. Tuto roli nesl pravděpodobně nám dobře známý Alláh, který pravděpodobně plnil roli podobnou řeckému Diovi. Byl králem bohů, a tak byl uctíván ve většině poloostrova. Beduíni například vedli daleko méně komplikovaný náboženský život. Plnili určitou sadu rituálů, ale jejich náboženství se více zabíralo praktickými problémy života než přesným uctíváním. Obyvatelé měst se naopak mohli věnovat tvorbě rozsáhlého a komplikovaného náboženství, které obsahovalo desítky ne-li stovky bohů. Velkou roli hráli také duše předků a různé menší magické bytosti, které se eventuálně stali námi známými džiny. Podobně jako v dalších polyteistických náboženstvích hrála velkou roli svatá místa a tamní náboženské sochy, u kterých se uctívalo. Obětiny zvířat byly běžné, ale v současné době máme minimum důkazů o lidských obětinách. Stejně jako všem ostatním oblastem blízkého východu se nová monoteistická vlna nevyhnula ani arabskému poloostrovu. Obzvláště severní oblasti se už od 3. století po Kristu stávaly díky své blízkosti k Římské říši místem častých konverzí ke křesťanství. Také se v nich začal prosazovat perský zoroastrismus podporovaný perskou Sásánovskou dynastií. Další oblastí pro šíření nových idejí byl moderní Jemen, který byl nedaleko etiopských křesťanských království. Překvapivě se zde však neuchytilo křesťanství, ale judaismus, který se kolem roku 380 po Kristu stal státním náboženstvím Himiyarského království. Díky Koránu také víme o přítomnosti několika židovských a křesťanských kmenů nedaleko Mekky a Mediny. Význam arabského poloostrova díky novým obchodním cestám, které spojovaly Indii a Římskou říši, neustále rostl. Obzvláště arabští obyvatelé severních měst, např. Palmýry a Hatry, začali také přijímat zvyky a styly oblékání buď z iránského světa na východě, nebo z římského na západě. V roce 129 navštívil východní oblasti římský císař Hadrián a byl natolik uchváten Palmýrou, že ji prohlásil za svobodné město a přejmenoval ji na Palmýru Hadriana. Pod přímou římskou vládou spadala provincie Arabia Petraea, kterou vytvořil na počátku 2. století císař Traján a jenž se především nacházela v dnešní Sinai a jižním Izraeli. Jejím centrem bylo skalní město Petra, které se v římské říši stalo jakousi ranou turistickou destinací pro státní elity. Situace na poloostrově se začala prudce měnit v 6. století. Na severu byly Lachmovci podezříváni ze zrady a nakonec anektováni Sásánovci. Ghássánovci sice zachovali nezávislost, ale utrpěli velké ztráty během poslední římsko-perské války let 602 až 628. Jižní státy na tom nebyly o moc lépe. Etiopie zahájila invazi Himiyarského království, protože jeho židovský král zahájil perzekuce proti místní křesťanské menšině. Přes počáteční úspěch se Etiopie brzy musela stáhnout kvůli perské intervenční síle, která království dobyla. Persie tak roku 578 sice získala kontrolu nad

většinou poloostrova, ale následující válka s Římem jí přivedla na pokraj kolapsu. Všechny státy poloostrova byly oslabené a zranitelné. Jejich výzva přišla z obchodního města na západě. Dlouhodobé centrum náboženských rituálů a mnoha obchodních měst, Mekka se měla stát městem, kde se najednou vynořila nová síla, která měla brzy změnit celý svět. A na poloostrově nezůstal nikdo, kdo by ji mohl čelit.

V 7. století n.l., kdy v Arábii začalo šíření islámu, obývala Arábii politicky roztržštěná pastevecká společnost, přebývajících v táborech a oázách. Spojení s okolním světem zprostředkovávaly obchodnické aktivity, při obchodování s datlemi, kadidlem, kořením, kovotepeckými a alabastrovými výrobky, drahými látkami a otroky. Z Asie se dovážel čaj, porcelán a dřevo.

Již kolem roku 1400 vedly přes saharskou poušť tradiční karavanní zásobovací transsaharské trasy, propojující mocenská centra a to až na Arabský poloostrov: Timbuktu (oasa v Mali) – Gao – Agadez – Borno – Suakin (Súdán) – Džidda (Saúdská Arábie), s větví Borno – Zeila (Etiopie) – Aden (Jemen), ale také na sever do Damašku v Sýrii a Bagdádu v Íránu.

Počátkem 16. století (1507 – 21) si Portugalci podmaňovali východní pobřeží Arábie (současný Omán, Bahrain a Emiráty), kde budovali pevnosti k obraně „svých obchodních území“.

V polovině 17. století se zde uplatňoval britský vliv Východoindické společnosti.

Od konce 17. století docházelo ke kulturní stagnaci islámu, zatímco v Evropě docházelo k renesančnímu urychlování vývoje.

V 18. století Arabové z vnitrozemí osidlovali východní pobřeží Arabského poloostrova. Oblasti se začínalo říkat Pirátské pobřeží (Pirate Coast) a posléze Smluvní Omán (Trucial Omán). V 19. století vrcholil v Perském zálivu lov perel (dobrý lovec se potápěl do hloubky 15 m a vydržel pod vodou déle než minutu). V r. 1820 vznikla první smlouva šajchů s Velkou Británií. V první polovině 19. století došlo k rozkvětu expanzivní obchodní politiky, vzkvétal obchod s otroky a slonovou kostí.

Do sféry Ománského vlivu se dostalo celé východoafrické pobřeží. Území Ománu se stalo „Sultanátem Maskat a Zanzibar“, přičemž sultán sídlil na Zanzibaru. V letech 1835 – 92 byly s Británií, jejíž vliv stále narůstal, uzavřeny další smlouvy, jejichž cílem bylo usnadnit obranu koloniální Indie a zamezit obchodu s otroky. Poslední smlouva zakazovala šejchům obchodovat se zahraničím a za to získalo „Pobřeží smluv“ britskou ochranu (Smluvní Omán). Následně Omán ztratil svůj ekonomický význam.

Celosvětově je ceněný zdejší lehký arabský kůň.

„Zdejší tradiční arabský kůň se vyznačuje neobyčejnou lehkostí, bystrostí, pevnými nohama, vytrvalostí a nenáročností, není velký, ale ladný. Má krásně modelovanou malou hlavu, špičaté, úzké, pohyblivé uši a vyzývavě zvednutý ocas. Je to nejkrásnější kůň na světě. Křížením vznikla jiná plemena jezdeckých koní; krev arabských koní koluje v žilách anglických plnokrevníků.“

„Jen velmi zámožní lidé si mohou dopřát potěšení každý den po obědě žvýkat jeho jemné lepkavé lístky a křehké načervenalé výhonky. Do Ta'izzu přinášejí kát mladé horalky od hory Sabr, oblečené do tmavých nebo květovaných šatů obličej si nezahalují, ale na hlavě mají šátek uvázaný na turban a nad spánkem vonný žlutý květ.“

O.G. Gerasimov, 1979

Významností možnosti využívání zdrojů vystupuje zejména pouštní Arabský poloostrov, kde těžba ropy způsobila neuvěřitelný rozvoj, přesto i zde je množství náboženských a etnických problémů, ale i nutnost řešení nedostatku vody, např. dlouho zvažovaným propojením vysychajícího Mrtvého moře s Rudým mořem (hladina - 427 m n. m.).

Ve 30. letech 20. století ropné konsorcium Iraq Petroleum Company (z firem British Petroleum, Shell a Total) podepsalo koncesi s Abú Dhabí a v r. 1958 došlo k objevu velkých ropných nalezišť a následně došlo k jejich těžbě (Abú Dhabí National Oil Company). Od r. 1962, kdy odjel první tanker s ropou došlo k radikální ekonomické proměně. Organizace zemí vyvážejících ropu /

Organization of the Petroleum Exporting Countries (OPEC) koordinuje ekonomickou politiku a stanovuje objem produkce a ceny ropy. Členské země kontrolují 75 % světových zásob ropy a zajišťují třetinu veškeré produkce. OPEC založený v r. 1960 sdružuje 12 zemí: SAE, Saúdská Arábie, Kuvajt, Katar, Irák, Írán, z Afriky Nigérie, Angola, Libye, Alžírsko a z Ameriky Venezuela a Ekvádor. Ke vstupu byli přizváni Sýrie, Súdán a Bolívie, členství zvažuje Brazílie.

Ve městech Arábie již dnes žije cca 65 % obyvatel. K nejvýznamnějším patří saúdskoarabská města Rijád (cca 5 mil. ob.), Džidda (cca 3,5 mil. ob.) a Mekka (cca 1,5 mil. ob.), emirátská města Dubaj (cca 1,7 mil. ob.) a Abú Dhabí (cca 1,6 mil. ob.), katarské Dauhá (cca 1,5 mil. ob.), Ománský Maskat (cca 1,2 mil. ob.), jemenské San'á (cca 1,1 mil. ob.) a izraelský Tel Aviv /Jaffa (cca 0,5 mil. obyvatel). Izrael dnes rozsáhle zobytnuje pouštní území pěstováním vybraných plodin zavlažovaných z podzemních zdrojů.

Počet zahraničních přistěhovalců trvale vzrůstá od konce 20. století, nejvýraznější je to v SAE, kde původní obyvatelstvo tvoří již méně než pětinu současných obyvatel. Specifickým územím je Izrael. Počet Arabů, kteří žijí v severní Africe dnes tvoří téměř 300 milionů. Arabové představují jádro muslimského světa, přičemž často označují svou národnost za muslimskou, neboť arabská identita je neodmyslitelná od islámské civilizace a náboženství.

Nerostné suroviny v Africe přitahují stále větší pozornost zahraničních investorů. Jedná se zejména o diamanty, zemní plyn, tuhu a měď, je zde 90 % světových zásob kobaltu i platiny, 5% % zásob zlata, 98 % zásob chromu, 70 % titanu, 64 % manganu a 33 % zásob uranu. Diamanty se vyskytují zejména Botswaně, JAR, DR Kongo, Angole a Namibii, přičemž jejich přítomnost mohou signalizovat i rostliny: Haumaniastrum katangense (Cu rudy), či Pandanus (kimberlit).

Tropické nemoci

Malárie horečka, přenášená komárem Anopheles hlavně za soumraku a svítání, předem antimalarika, na spaní antimalarické sítě

Horečka dengue

Ebola

Žlutá zimnice

Hepatitida A

Hepatitida B

Břišní tyfus

Spavá nemoc

Cholera a ETC

Meningoková meningitida

Japonská encefalitida

Amebóza

HIV / AIDS

A.1.3. Vlivy neuvážené lidské činnosti, zpouštnění (desertifikace) / Effects of reckless human activities, desertification

Povrch Afriky tvoří ze 60 % pouště a suché oblasti. Podle OSN je Afrika zasažena odlesňování 2x více, než je celosvětový průměr - ročně 4 mil. ha. Degradaci je zasaženo 65 % zemědělských půd, 31 % pastvin a 19 % lesů, erozí je postiženo 77% půd. Podle studie Science Advances **hrozí 40 % tropických afrických rostlin vyhynutí,**

Nejteplejší kontinent (Zdeněk Kliment)

Klima Afriky prošlo mnohými změnami, pro dnešní stav je určující období čtvrtohor. Od

období posledních glaciálů docházelo až na určité výjimky k postupnému oteplování provázenému ubýváním srážek na většině kontinentu. Hlavní důkazy jsou spatřovány ve zmenšování dřívě velmi rozsáhlých jezerních ploch a v palynologických studiích (metody zabývající se stanovením stáří pylových zrn v uložených souvrstvích). Hypotézu, že ještě před 5 tis. lety př.n.l. byla dnes největší poušť světa Sahara obývána pastevci skotu, žila zde zvířata vyžadující velké množství vody jako hroši, sloni apod., potvrzují skalní malby tzv. bovidiánského období v pohoří Tassili-n-Ajjer. Neklamnou známkou globálního oteplování je i ubývání afrických horských ledovců, jehož rychlost kulminuje v posledních desetiletích.

Klimatické výkyvy pozorované v historickém a současném období se projevují víceméně jako krátkodobé, většinou periodicky se opakující odchylky od dlouhodobého trendu. V různých částech Afriky se projevují odlišně a ve spojení s rychle narůstající africkou populací mohou mít katastrofální důsledky. Příkladem jsou výrazná hladomora provázená sucha v oblasti Sahelu v 70. a 80. letech 20. století, podobně jako záplavy ve východní Africe na sklonku roku 1999. V jižní Africe byla prokázána v letokruzích tzv. clanwiliamského cedru za posledních 400 let existence 18-letého srážkového cyklu (9-leté „suché“ období a 9-leté „vlhké období“), přičemž uplynulé desetiletí je zde hodnoceno jako srážkově výrazně nadprůměrné. V poslední době se diskutuje i o možném vlivu efektu El-Niña na klima Afriky (sucho v oblasti Sahelu a v jižní Africe, vlhké období ve východní Africe). Většina plochy Afriky spadá svou polohou mezi obratníky do oblasti tropů s průměrnou roční insolací od 180 W/m^2 na rovníku až po 280 W/m^2 na obratnících. Pro své intenzivní oslunění je Afrika pokládána za nejteplejší světadíl. V Africe byla změřena v roce 1922 dosud absolutně nejvyšší teplota vzduchu na Zemi $+58,0^\circ\text{C}$ v Azízi v sz. Libyi. Nachází se zde vůbec nejteplejší místo naší planety, Dallol, ležící na okraji Danakilské prolákliny v severní Etiopii, kde byla v období 1960-1966 zaznamenána dosud nejvyšší průměrná roční teplota vzduchu $+34,4^\circ\text{C}$. Zejména v pouštích se lze setkat s velkými denními amplitudami. Poblíž Ouargly v sv. Alžírsku byly změřeny extrémní teploty $-6,9^\circ\text{C}$ a $+52,7^\circ\text{C}$. Teplotní extrémy jsou projevem značné kontinentality a tedy i suchosti klimatu severní poloviny Afriky.

Zpouštnění Afriky

V minulosti došlo zde ke kontinentálním změnám (snad až na Saharu zasahovalo moře Tethys a ke klimatickým výkyvům. Vlhká perioda byla v období 6000 až 4500 př. n.l., což bylo způsobeno táním severoamerických ledovců, kdy byla Sahara zelená. Po ústupu monzunových dešťů na východ, krajina se vysušila a zpouštněla. (V hlubším podzemí je dnes vlhko, dnešní artézské studně

jsou v hloubce 40-80 m).

Další vlhká perioda byla kolem r. 2000 př. n.l., kdy zde bylo vlhčí podnebí, což dosvědčuje jezero Čad (původní rozloha byla 300 tis km², dnes je to 12 tis km²) a rozlehlejší byla i jezera v etiopské části východoafrického riftu.

V současnosti se v Africe projevuje jev El Niño zejména poruchami v cirkulaci ovzduší, např. místo sucha přijde déšť, příp. povodně.

Problematický je vývoj zejména v Sahelu.

Hospodaření s vodou /Zdeněk Kliment)

Území Afriky převážně spadá do zóny pasátové cirkulace. Vzhledem k odlišným sezónním projevům na souši hovoříme o tzv. rovníkových monzunech. Pravidelné střídání různě dlouhého období dešťů a období sucha je fenomén, který ovlivňuje život na většině plochy kontinentu. Afrika má vzhledem ke své nízké odtokové výšce 156 mm a vysokému výparu velmi nepříznivé hydrologické podmínky. Velká část Afriky nemá vyvinutou říční síť. Třetinu plochy zaujímají bezodtoké oblasti. Asi polovinu zbylé části odvodňují nejdelší, z hlediska vodnosti však nesouměřitelné řeky Kongo a Nil.

Za účelem efektivnějšího využití časově i plošně nevyrovnaného odtoku bylo v Africe realizováno velké množství hydrologických projektů. Přestože první hráze a kanály se stavěly na Nilu již ve Starém Egyptě, počátek moderních dějin vodního stavitelství je kladen do 2. pol. 19. století. Gigantické africké vodní nádrže (Asuánská, Akosombo, Cabora Bassa) byly postaveny v 60.-70. letech minulého století, objemově vůbec největší nádrž Kariba byla dokončena již v r. 1959. Jejich vliv na odtokový režim, ale i na život místních obyvatel a okolní přírodu, je nesporný. Velmi diskutovaná je zejména stavba Asuánské přehrady, která ve svém důsledku degraduje úrodnou oblast nilské delty a způsobuje více než 10% ztrátu vodnosti výparem. Problematickým může být již započatý projekt zvaný „Nové údolí“, který má přebytečné vody z Asuánské nádrže dopravovat kanálem do oáz ve středním Egyptě. Řada projektů nebyla dokončena kvůli probíhajícím občanským válkám a nedostatku financí. Příkladem může být kanál Jonglei, který měl odvodnit oblast mokřadů Sudd v jižním Súdánu. Nebo přehrada Manantali na řece Senegal, postavená od roku 1987, kde na dálkové vedení, které by přivedlo elektřinu do tisíc kilometrů vzdáleného Dakaru, čekají obyvatelé hlavního města dodnes. Pozornosti by neměl uniknout jeden z nejambicióznějších projektů dneška – tzv. Lesotho Highlands Water Project, spojený s výstavbou pěti velkých a dvou menších přehrad v horním povodí řeky Orange. Již dokončená vodní nádrž Katse se pyšní nejvyšší hrází v Africe (182 m). Otázkou zůstává, zda plánovaný celkový odběr 70 m³/s nebude scházet na dolním toku, kde řeka Orange protéká pouští. Voda z přehrad, kterých je v Africe více než 1250 je

využívána zejména pro závlahy (52%), jen 6 % pro výrobu elektrické energie. Pro africké řeky je charakteristické málo pokročilé stádium vývoje, způsobené neotektonickými pohyby. Projevuje se nevyrovnanými spádovými křivkami s častými peřejemi a vodopády. Stupňovitý profil spolu s velkou vodností řek představují obrovské zásoby vodní energie (asi 1/5 světových hydroenergetických zdrojů). V tomto ohledu vyniká zejména řeka Kongo, jehož hydroenergetický potenciál je odhadován na 130 000 MW (polovina afrického potenciálu). Jediným projektem, který zde zatím byl realizován, je výstavba přehrad Inga I. a Inga II. o celkové kapacitě 1300 MW.

Na třetině území Afriky jsou pouště. Písečné duny se označují **erg**, vyschlé toky řek **vádí**, kamenné pláně **hamada**, pláně černého sopečného kamene **reg**, skalisté hory **idudar**, skály o něž se opírají duny **tassili**. Hlavní pouště Afriky tvoří Sahara 9,3 mil. km² (což je téměř rozloha Číny!, cca 2 mil. obyvatel), polopoušť Kalahari (JAR) 900 tis. km² (na území Botswany, Namibie, JAR, zčásti j. Agola, zde Křováci), Namib (Namibie, nejstarší poušť světa, snad po dopadu meteoritu, 1600 x 100 km, Welwitschia) 311 tis. km². Sahara, cca 10 mil. km², v překladu z arabštiny znamená mnoho pouští, mimo studených pouští světa – Arktidy a Antarktidy tvoří největší pouštní teritorium, rozšiřovaná zejména likvidací vegetace (kácení, nadměrné spásání).

Sahara pokrývá velkou část severní Afriky na rozloze 10 mil.km² (5000x 2000 km), nejvyšší hora je Emi Koussi v Čadu 3415 m a zasahuje do 10 států: Egypt, Libye, Alžírsko, Tunisko, Maroko, Mauritánie, Niger, Čad, Mali a Súdán. Nejvyšší hora Ještě před 10 tis. lety př. n.l. byla Sahara milosrdnou savanou, ke zpouštnění údajně docházelo před 5 tisíci lety. Dnešní povrch Sahary je převážně kamenitý a štěrkovitý, písčité duny jsou asi na pětinu rozlohy (nejvyšší dosahují výšky až 180 m), rychlý přesun dun, vítr až 240 km/hod. Rozšiřování až 250 km k jihu do Sahelu. Původně Berbeři a Tuaregové, později Arabové. Petroglyfy s množstvím zvířat na Sahaře, které jsou staré 10 tisíc let dokládají, že tehdy bylo toto území obýváno pastevci a lovci. Na území Sahary zůstalo až 30 tisíc pravěkých maleb obrazů vytesaných do kamene, zachycujících historii Sahary v posledních 10 tisících letech, nejvíce v alžírské jeskyni Tassili n'Ajjer, dále v egyptské jeskyni Laas Geel a libyjské jeskyni Caderberg - někdejší velká africká zvířata vystřídal domestikovaný skot a ten byl s rozšiřováním pouště nahrazen dromedáry. Velbloudi, přivezení z Blízkého východu byli na Sahaře domestikováni asi před 2000 lety. Většina života se soustřeďuje na pouštních okrajích, na mořském pobřeží, dále v subsaharské Africe a jen velmi málo obyvatel žije v oázách, zejména Berbeři. Pouštní osady vznikly u karavánních cest (kudy se převáželo obchodní zboží a otroci ze subsaharské Afriky na pobřeží Středozemního moře), obvykle v místech terénních sníženin, jejich velikost závisí na množství dostupné vody. V oázách jsou hlavní rostlinou datlové palmy, v jejichž stínu jsou pěstovány menší ovocné stromy a zeleniny, díky tamním zavlažovacím systémům. Vzhledem ke zvyšujícímu čerpání podzemních vod dochází ke snižování hladiny podzemních vod a trvale se zmenšuje počet oáz. Na Sahaře se vyskytuje asi 500 druhů rostlin, které se adaptovaly na extrémně suché území (akácie, tamaryšky či datlové palmy, které dosáhnou kořeny k podzemní vodě). Sahara se za posledních 100 let rozšířila více než o 10 %. zejména do stepí a savan Sahelu - Nigérie, Čad, Súdán a likviduje Čadské jezero, které je hlavním zdrojem vody a obživy pro 25 mil. obyvatel Čadu, Nigérie, Nigeru a Kamerunu. Po realizaci gigantické soustavy solárních panelů a větrných turbín by údajně mělo generovat velké množství energie, které by zvýšili množství srážek až na 1,12 mm/den a následně i vegetační pokryv. Vegetace: *Acacia reclinata*, *Aizoon canariense*, *Anthylis sericea*, *Artemisia campestris*, *Atriplex halimus*, *Ephedra alata*, *Euphorbia guyoniana*,

Gymnarrhaena micrantha, Haloxylon articulatum, Helianthemum kahiricum, Moricandia arvensis, Neurada procumbens, Peganum harmala, Periploca laevigata, Plantago albicans, Policaria incisa, Retama raeram, Suaeda vermiculata, Thymalaea hirsuta, Zilla spinosa, Zygophyllum almum

Sahel (z arabského sahil - pobřeží) označovaly africké obchodní karavany jižní okraj Sahary, kolem 13 rovnoběžky, kde po nekonečných pouštních dunách se již objevovaly stepní a savanové řídké travnaté porosty se suchomilnou vegetací díky srážkám 100 - 500 mm v období dešťů. Vzhledem ke klimatickým změnám může jižně od Sahary, v pásmu širokém cca 1000 km a to od Rudého moře až k Atlantickému oceánu dojít do poloviny 21. století ke zvýšení teploty o 3-5° C. Jedná se Somálsko, Džibutsko, Eritreu, Etiopii, Súdán, Čad, Niger, Burkina Faso, Mali, Mauretánii, Gambii, Senegal a Kapverdské ostrovy. V Senegaui v r. 2023 již teploty po řadu týdnů překračovaly 48° C- Období dešťů se často zkracuje z 5 na 3 měsíce. Dezertifikaci / zpouštnění napomáhají intenzivní farmaření - rozšiřující se stáda skotu (vypásání a narušování povrchu půdy) a likvidace zbytku dřevinných porostů. Kromě pastevectví (skot, ovce, kozy, velbloudi, drůbež) se zde pěstují obilniny (ječmen, pšenice, proso, čirok, rýže), kukuřice, cukrová třtina a hlíznaté plodiny (batáty / povijnice jedlá, jamy a maniok. Nedostatek vody v africkém Sahelu a šíření Sahary dále na jih, může znamenat, že tyto změny vyvolají rychlý nárůst až 100 mil klimatických uprchlíků. Podle týdeníku The Economist cca pětina obyvatel Sahelu trpěla již v r. 2012 nedostatkem jídla, 3 mil. obyvatel akutní podvýživou a v kritických letech mnoho obyvatel i hladomorem (např. v Nigeru v r. 2010),. tedy vzhledem ke vzrůstajícímu suchu, zvyšující se problematice zemědělství - neúrody, nedostatek semen, nedostatek trávy na pastvinách) je předpoklad vzrůstající migrace. Sahara se každým rokem rozšiřuje všemi směry, nejrychleji jižně asi 48 km/rok, přičemž se předpokládá, že do roku 2025 pokryje 2/3 současné africké orné půdy! OSN označilo Sahel jako epicentrum boje s klimatickými změnami. Proto, iniciativou států Africké unie, vznikla v r. 2007 dohoda, se záměrem zastavit dezertifikaci Sahelu a odvrátit blížící se katastrofě, o vybudování **stromové „africké velké zelené zdi“ / Great Green Wall (GGW)**, široké 14 km a dlouhé 7600 km (nákladem 3/4 mld. USD) v zemích Mauritanie / Senegal, Mali / Burkina Faso, Niger / Nigerie, Súdán / Čad, Eritrea / Etiopie a Džibuti a to do r. 2030. V r. 2020 Etiopie zalesnila 150 tis. ha 5 mld. semenáčků) a vytvořila 800 tis. ha teras. Burkina Faso vysadila 17 mld. semenáčků a ČAD 1 mld. semenáčků. pokroky byly v Senegal a Nigerii. V průběhu snah o GGW se vyskytlo mnoho problémů, zejména voda na zálivku či toky peněz - korupce aj. Proto vznikla nová, více strukturovaná verze GGW 2.0 od roku 2021, ale i pochyb ve vazbě na populační vývoj či „přírodní procesy“. V Africe také vznikla AGRA - Aliance pro zelenou revoluci v Africe (díky financím Gatesovy a Rockkefellowovy nadace), která chce rozšířit používání výnosnějších hybridních semen a geneticky modifikovaných rostlin a chemických fertilizantů, ale také AVAPAS - Asociace pro vzdělávání a podporu agroekologických producentů v Sahelu. Pod Saharou jsou podzemní vodní „jezera“, nejvíce pod Alžírskem, Libyí, Egyptem a Čadem (v hloubkách cca 30 - 300 m). Jejich čerpáním však dochází ke zmenšování jejich vydatnosti. Dnes se zde rozšiřují aktivity islámistických teroristů.

„Africký roh“

Klimaticky podobná situace jako v Sahelu, tj. vzrůstající sucho nastává i zde, zejména v Etiopii, Somálsku a Keni, které jsou ohroženy hladem a migrací. Za posledních 40 let zde nastalo největší sucho, což ohrožuje více než 36 mil. obyvatel. Dochází zde k mizení pastvy, přirozené prostředí je již jen na 5% území. Žije de několik druhů antilop, zebra Gréviho, prase bradavičnaté a somálský divoký osel. Navíc dochází k výpadku dovozu obilovin a to právě z Ukrajiny, díky vojenskému napadení Ruskem.

Většina živočichů je závislá na přežití lesa, nebo alespoň stromů v savaně. Sloni pozůstali pouze v jižní části Afriky (jižně od Sahary). Jedná se o slony pralesní v tropických deštných pralesích -

zejména Gambie (NP Lopé) a slony africké na jihu v Namibii a na jihovýchodě. Ti denně absolvují až 80 km, aby se nasýtli z roztroušených zelených zdrojů. Putují zejména za stromy s výživnými plody, přičemž jejich konzumací podporují jejich rozmnožování (po projití trávicím traktem). Podobná situace je i u goril a šimpanzů. Avšak sortiment sledovaných stromů je stále chudší. Jedná se zejména o:

- Antidesma vogelianum aj. (Phyllanthaceae),
- Cassia mannii aj. (Fabaceae),
- Citrus limonum aj (Rutaceae),
- Dacryodes buetneti aj, (Burseraceae),
- Detarium macrocarpum aj.. / tvrdoň (Fabaceae).
- Duboscia macrocarpa aj. (Malvaceae),
- Nauclea latifolia, diderrichii aj. (Rubiaceae),
- Omphalocarpum procerum aj. (Sapotaceae),
- Pentaclethra macrophzlla aj. (Fabaceae),
- Pentadesma grandifolia aj. (Clusiaceae),
- Sacoglottis gabobnensis aj, (Humiriaceae).
- Strichnos congolana aj. / kulčiba (Kohaniaceae)
- Trichoscypha acuminata aj, (Anacardiaceae),
- Uapaca guinensis aj,. (Phyllanthaceae)

Vzhledem k jejich nedostatku vytrhávají stromy i s kořeny, aby doplnily chybějící vodu, čímž dále likvidují zbylé dřeviny a hledají jiné zdroje na polích a zahradách vesničanů.

Obyvatelé Sahary a Sahelu

Původní obyvatelé Sahary – Berberci doplňují Arabové a v malé míře černoši, kteří do minulého století sloužili převážně jako otroci v bohatých rodinách. Až do islamizace Afriky (v 7. století) Berberci vyznávali přírodní animismus a tyto pradávnné zvyky do jisté míry zachovávají dodnes - tedy věří v dobré a zlé duchy v horách, stromech či kamenech, jež způsobují např. vítr, oheň apod. Dnes jsou saharské karavanní stezky nahrazovány asfaltovými silnicemi u nichž místo místních produktů jsou umístovány asijské obchody s čínskými výrobky. Problematické jsou zejména exploatační zájmy těžby ropy, zlata a uranu.

V současnosti je možno se v evropském Česku setkat i s propagací pouště (např. v časopise Příroda). Evropané např. mohou s „úžasem“ sledovat sílu přírodních procesů např. v Namibii při narůstání písčitých dun (příp. na nich lyžovat), fotograficky dokumentovat „jedinečné“ mrtvé stromy, písčitými dunami zasypaná lidská sídla, pobřeží koster (ztroskotaných lodí) či „hřbitovy“ aut, ale i pozůstatky německé kolonizace a jako protipól odhalené himbské ženy - závěrem však jejich obdiv naruší písečné bouře, které se kulturním civilizovaným návštěvníkům nelíbí.

Hladomor, migrace, populační exploze

V řadě afrických zemí dochází k největší humanitární krizi od r. 1945, kdy více než 20 mil. obyvatel trpí hladomorem, díky suchu a válečným konfliktům, zejména v sv. Nigérii (likvidační činnost islámského teroristické skupiny Boko Haram), jižním Súdánu, Somálsku a Jemenu (kde si vyřizuje účty Saúdská Arábie a Írán).

Horký a suchý Sahel bude hnací silou masové migrace a souvisejícího napětí ve společnosti.

Každý týden se v Africe zvyšuje počet obyvatel o 1 milion. Vzhledem k rozšiřujícímu se zpouštění, zejména Sahelu, hrozí brzký příliv 100 mil. uprchlíků z ekonomicky slabých zemí do Evropy. EU zatím nemá jasný program jak tomu čelit, nestačí pouhý altruismus, nezbytné jsou konkrétní kroky. Zatím rámcově se navrhuje

- pomoc ekonomickému rozvoji nejchudších zemí (k omezení nezaměstnanosti)
- financování uprchlických táborů v severní Africe, kde by se prováděl screening osob způsobilých

k udělení azylu a kam by se vracel ti, kterým nebyl v Evropě udělen
- zvýšení ochrany vnějších hranic schengenského prostoru.

Extrémní chudoba obyvatel Afriky v % (cca k r. 2015)

(dle Světové banky znamená v přepočtu méně než 44 Kč/den

Burundi 77,7, Madagaskar 77,6, DR Kongo 77,1, Malawi 71,4, Středoafriická republika 66,3, Lesotho 59,6, Zambie 57,5, Rwanda 56,-, Nigérie 53,5, Sierra Leone 52,2, **Mali** 49,7, Benin 49,6, Togo 49,2, Tanzanie 49,1, Niger 44,5, Burkina Faso 43,7, Svazijsko 42,-, Uganda 41,6, Libérie 38,6, Čad 38,4, Senegal 38,-, Kongo 37,-, Keňa 36,8, Guinea 35,3

Tropické dřeviny, těžba

Tropické deštné lesy jsou kromě Amazonie v Jižní Americe i západní, střední a východní Africe, ale i v jv. Asii - Indii, Malajsii a Indonésii. Tropické pralesy jsou zřejmě víc než 100 mil. let staré a předpokládá se, že před 36. mil. let byly dominantním biotopem, když zmizeli dinosauři. Jejich rozloha v Africe činila 1,8 mil. km², nejvýznamnější byla Konžská pánev. Zde byla největší biodiverzita, avšak každoročně dochází k jejich rozsáhlému úbytku - jak pro cenné dřevo, tak při těžbě ropy a nerostných surovin. V rámci „pomoci“ třetímu světu v posledním století urychlilo jejich ničení a současně tak narušování světového bioklimatu včetně Afriky.

Dřevařské mafie z velké části nelegálně těží nejcennější dřeviny, zejména pro evropské trhy (zejména Německo). Kritická je situace např. v DR Kongo, Ghaně aj., které rychle likvidují nebo ekologicky destabilizují původní tropické pralesy. Proto se výhledově navrhuje vypracování genetického pasu tropických dřevin, které prokáží druh a místo původu. Velmi cenné jsou dýhy na nábytek a stěny (při nichž je odpad až 2/3 stromu), ale i pro jiné velkoplošné materiály a další využití. Moderní technologie dokáží z dřevního odpadu zpracovat na překližky, dřevotřísky, dřevovláknité desky a další komodity.

Hlavní druhy těžených stromů rostoucí v Africe (celkem zde roste téměř 10 tisíc druhů):

Acacia melanoxylon - akácie (kapinice) černá, černodřev / Blackwood, jižní Afrika, **tvrdé dřevo** mírného pásma

Acacia nigrescens - akácie zebrano,

Acacia senega- akácie senegalská,

Afzelia africana - afzelia africká, Doussié, trop. Afrika

Afzelia quanzenis - afzelia quanská, subsaharská Afrika, **trop. tvrdé dřevo**

Albizia gummifra aj. - albízie, v Africe více než 30 druhů, zejména v centrální a východní

Albizia ferruginea -

Albizzia julibrissin -

Albizzia lebeck -

Aningeria superba - anyngeria nádherná, Aningré, tropy Afriky, **trop. tvrdé dřevo**

Aukoumea klaineana - oukoumea gabbon, Okoumé, rovníková Guinea, Gabon, Kongo, **trop. tvrdé dřevo**

Baillonella toxisperma - bailonela, Moabi, Oearwood African, Nigérie, Gabon, Kongo

Brachylaena hutschinii - brachylena, Muhuhu, Tanzanie, Keňa

Bogassa guianensis - bogasa tatajuba, trop. Afrika

Castanea sativa - kaštanovník jedlý, s. Afrika - Maroko, Alžírsko, **tvrdé dřevo** mírného pásma

Cedrus atlantica - cedr atlaský, Cedr, Alžírsko, Maroko, **tvrdé dřevo** mírného pásma

Cordia goeldiana - kordyje africká, Freijo, opadavé deštné pralesy Keňa, Tanzanie, Nigérie, **trop. tvrdé dřevo**

Cylicodiscus gabunensis - cylikodiskus gabunský, Okan, trop. Afrika, Gabon

Dalbergia melanoxylon - dalbergie, Blackwood African, **trop. tvrdé dřevo**
 Diospyros crassiflora - tomel hustokvětý, (eben africký), Eben Gaboon, Nigerie, Ghana, Kamerun, Zair, Gabon, Madagaskar, **trop. tvrdé dřevo**
 Distemonanthus benthamianus - dystemonantus , Movungii, trop. z. Afrika od Pobřeží slonoviny po Gabon a Zair
 Entandropagma angolense - pačesnekovník, entandrofragma angolská, Tiama, poloopadavé lesy z., v. a centrální Afrika od Ugandy přes Angolu po Pobřeží slonoviny, **trop. tvrdé dřevo**
 Entandropagma cylindricum - pačesnekovník, entandrofragma cylindrická, Mahagon sapelli, tropické deštné pralesy, z., v. a centrální Afriky od Pobřeží slonoviny přes Ghanu a Nigerii do Kamerunu, Ugandy, Zairu a Tanzanii, **trop. tvrdé dřevo**
 Entandropagma utile - pačesnekovník užitečný, entandrofragma užitečná, Sipo, vlhké, výše položené pralesy tropické z. a v. Afriky vč. Sierra Leone, **trop. tvrdé dřevo**
 Ferreiria spectabilis - Olivewood Brazilian
 Gossweilerodendron balsamiferum - gosweilerodendron balsamový, Tola, trop. z. Afrika - Nigérie, Angola, Zair
 Guarea - guarea, Světlé Bossé, trop. z. Afrika, hlavně Pobřeží slonoviny a Nigérie i Nigérie a Gabon
 Guibourtia arnoldiana - guibourcia, Mutenye, trop. Afrika
 Guibourtia demensei - guiboucia, Rosewood African, Bubinga, trop. Afrika, **trop. tvrdé dřevo**
 Guibourtia ehie - guibercia, Amazoué, Anokye, Ovagkol, Shedua, stě a z. Afrika, **trop. tvrdé dřevo**
 Chlorophora excelsa - chlorofora sličná, Iroko, poloopadavé lesy trop. Afriky, od Sierra Leone po Tanzanii, **trop. tvrdé dřevo**
 Intsia palembanica - Merbau
 Julbernardia globiflora - julbernardya , Mnodo, trop. Afrika
 Julbernardia pellegriniana - julbernardya, Awiura, Ekop, trop. Afrika
 Khaya anthoteca - khaja, Mahagon Khaya, tropy Afriky s nižšími srážkami vč. Tanzanie a Uganda, **trop. tvrdé dřevo**
 Khaya ivorensis - khaja mahagonová, (Khaya mahagony, Mahagon Khaya, pobřežní deštné pralesy z. Afriky od Pobřeží slonoviny po Kamerun a Gagon, **trop. tvrdé dřevo**
 Khaya nyasica - khaja, Mahagon Khaya, tropy Afriky s nižšími srážkami vč. Tanzanie a Uganda, **trop. tvrdé dřevo**
 Lophira alata - lofira křídlatá, Azobe, trop. Afrika
 Lova trichilioides - lovoa, Dibétou, Nigérie, Ghana, Kamerun, Zair, Gabon, **trop. tvrdé dřevo**
 Mansonia altissima - mansonyje, Mansonia, trop. z. Afrika - Nigérie, Pobřeží slonoviny, Ghana
 Microberlinia brazzavillensis - mikroberlinyje brazavilská, Zebrano, z. Afrika - Kamerun, Gabon, **trop. tvrdé dřevo**
 Millettia laurentii - milecie Laurentova, Wengé Palisandre, Zair, Kamerun, Gabon, **trop. tvrdé dřevo**
 Millettia panga-panga - milecie panga-panga, Wengé, Mosambik, **trop. tvrdé dřevo**
 Mitragyna ciliata - mitragyna brvitá, Abura, pobřežní lesy z. Afriky od Sierry Leone a Libérie po Kamerun a Gabon
 Nauclea diderrichii - nauklea Opepe, subtr. a trop. Afrika
 Nesogordonia papaverifera - nesogodonya makovitá, Danta, smíšené lesy Nigérie, Pobřeží slonoviny, Ghana
 Ocotea bullata - okotea nadmutá, Essia, j. Afrika - Kapsko, Natal, Transvaal, **trop. tvrdé dřevo**
 Olea hochstetteri - olivovník východoafrický, Ollivewood East African, Keňa, Tanzanie, Uganda
 Pericopsis elata - afromosie křídlatá, Afromosia, Kokroudia, Ghana, Pobřeží slonoviny, Zair, Nigérie, **trop. tvrdé dřevo, jedna z 5 nejvíce obchodovaných CITES dřevin**
 Podocarpus falcatus - nohoplod srpovitý, Podo, East African Yellowwood), 25 m, hory v. Afriky 1500 - 2400 m, v. Afrika, Kilimandžaro, Tanzanie, Etiopie, Kapsko vč. Keňa, Uganda, Zambie, Zimbabve

- Podocarpus totara - nohoplod totara, Totara, z. Afrika - Kamerun a Gabon
- Prunus avium - třešeň ptačí, Maroko, Alžírsko, **tvrdé dřevo** mírného pásma
- Pterocarpus angolensis - paořech, křídlok angolský, Muninga, savanové lesy Tanzanie, Zambie, Angola, Mosambik, Zimbabwe a j. Afrika, **trop. tvrdé dřevo**
- Pterocarpus soyauxii - paořech (křídlok) souxijský, africký, Padouk africký, African Coralwood, centrální a tropická z. Afrika, **trop. tvrdé dřevo** („barové“)
- Pterygota bequaertii - pterygota, Koto, Pobřeží slonoviny
- Pterygota macrocarpa- pterygota velkoplodá, Ware / Awari, Ghana
- Pterygota poroposo - pterygota, Kefe / Poroposo, Nigérie
- Pycnanthus angolensis - ilomba angolská, tropická Afrika
- Tectona grandis - teka velká (týk), Trak, pův. Barma, ale rozšířen i do trop. Afriky aj., **trop. tvrdé dřevo**
- Terminalia ivorensis - vrcholák slonovinný, Framiré, African Teak, Idigbo, centrální z. Afrika vč. rovníková Guinea, Sierra Leone, Libérie, Pobřeží slonoviny, Ghana, Nigérie, strom, **tvrdé trop. dřevo**
- Terminalia superba - vrcholák nejmohutnější, bílá limba, Korina, White Limba), pův. z. Afrika, od Kamerunu po Sierra Leone, Nigérie, trop. strom, roční přírůstek až 2,8 m, **trop. tvrdé dřevo**
- Tetraclinis articulata - sandrakovník článkovaný, Thuya-maser, s. Afrika - Maroko, Alžírsko, **trvanlivé dřevo**, intarzie, dřevořezby
- Tieghemella heckelii - tyeghemela Hekelova, Makoré, Sierra Leone, Nigérie, Pobřeží slonoviny, Ghana, Libérie
- Triplochiton scleroxylon - triplochiton, Obeche, celá z. Afrika vč. Nigérie, Ghana, Pobřeží slonoviny, Kamerun, Zair, **trop. tvrdé dřevo**
- Turreanthus africanus - tureantus africký, Avodiré, trop. pobřežní pás z. Afriky, vč. Sierra Leone, Pobřeží slonoviny, **trop. tvrdé dřevo**

Termiti - 600 druhů, na dřevě houby

A.1.4. Klima a klimatické změny / Climate and climate change

Motto: Budoucí generace budou mít dobrý důvod se ptát: Na co mysleli naši rodiče ?

Stále více přibývá území, kde jediným zdrojem vody je dešťová voda a navíc jen tehdy, když prší.

Klimatická pásma a zóny

(zpracováno s použitím encyklopedie Počasí a změna klimatu)

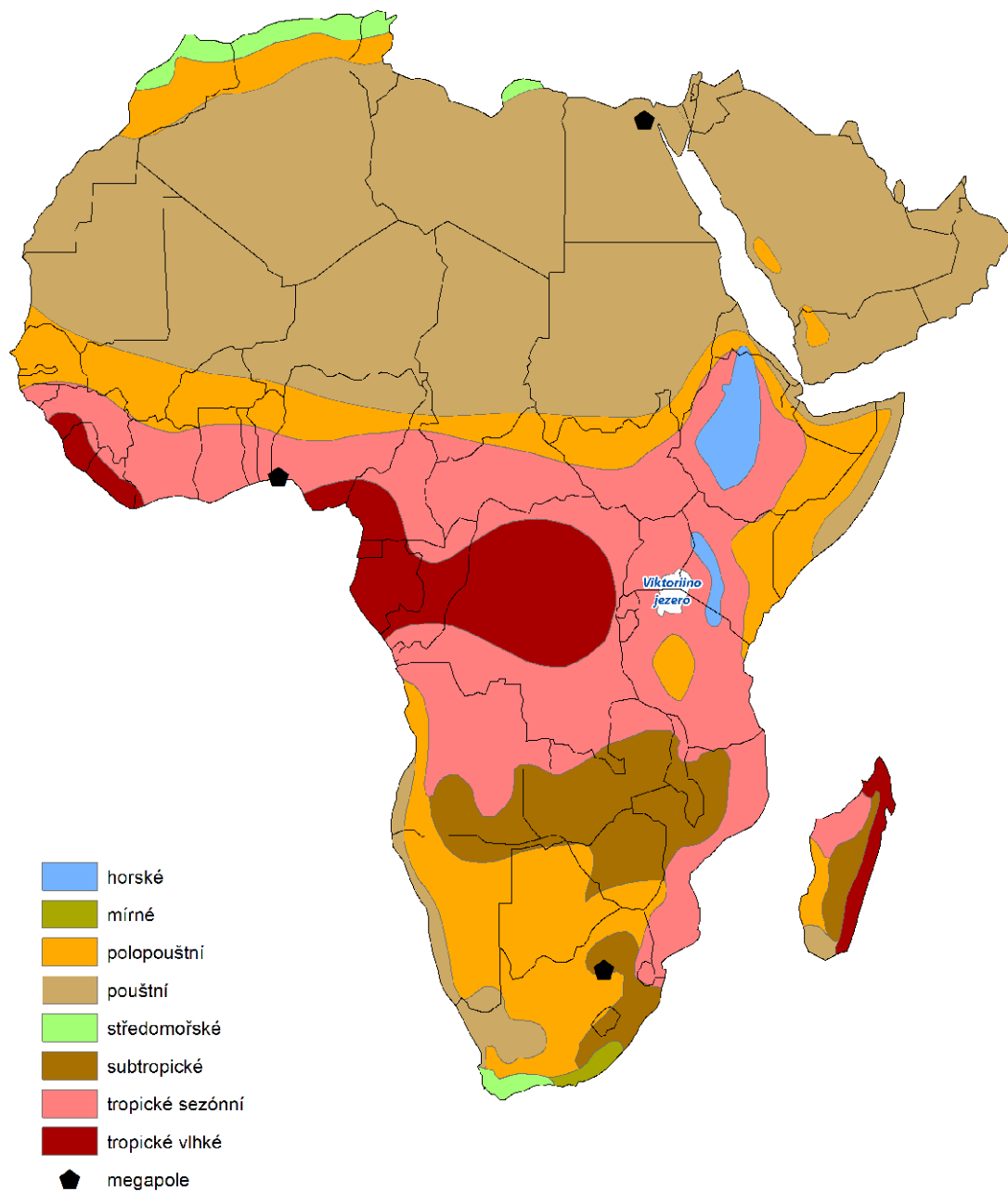
- T** **tropické vlhké** (po celý rok horko a vlhko, ideální podmínky pro vegetaci, území při rovníku, denní svit celoročně kolem 12 hodin, zatím co kolem 45° je to 9 - 15 hod kolem slunovratu)
- T-** **sezónní tropické** (po celý rok horko, období dešťů a období sucha, mezi 15 - 18°)
- ST** **subtropické** (horká léta, chladnější a sušší zimy, přibližně za obratníky Raka a Kozoroha 23 - 30 - 45°)
- Md** **mediterání / středomořské** / (horká suchá léta, mírné vlhké zimy)
- M** **mírné / temperátní** (4 roční období, srážky po celý rok, teplá léta, chladné zimy, mráz jen občas)
- Mt** **horské / mountains** (chladné oproti okolí, vegetační stupňovitost)
- D** **pouštní / desert** (po celý rok minimální srážky, horké dny a chladné noci)
- SD** **polopouštní / subdesert** (málo srážek, malé rozdíly teplot ve dne a v noci)
- K** **kontinentální** (teplá léta, studené zimy)
- B** **boreální / severské** (chladná léta, studené zimy s hojností sněhu, jehličnaté lesy, tajga)
- SP** **subpolární** (velmi chladné po celý rok, nelesní tundra)

P polární (po celý rok mimořádně chladné a suché, permanentní ledovec, od 66°)

U urbánní (megapole nad 10 mil. ob)

- Extrémní teploty na zemském povrchu jsou v rozmezí - 90° C až + 58° C.
- Země se otepluje a vysušuje v závislosti nejen na postavení Země a činnosti Slunce, ale i antropogenních činnostech: skleníkový efekt (zvýšené uvolňování CO₂, CH₄ aj. tzv. skleníkov. plynů) a nepříznivé proměny biosféry (což okrajově sledovalo i EXPO Milano 2015)
- Trvale výrazně ubývá podíl ekologicky stabilizujících biomů, zejména tropických pralesů, wetlandů / mokřadů a extenzivně pastevně využívaných horských trvalých travních ploch, ale i živých korálových útesů, tedy celkově těch, na něž je vázána největší biologická diverzita
- Dochází k rychlému zvyšování počtu obyvatel (směrem k 10 mld., což je pokládáno za kritické) a protikladnému množství potravy, což zejména v tropických oblastech znamená přímou i nepřímou devastaci zejména zoologické, ale i floristické části bioty
- Rychle se rozšiřuje podíl urbanizovaných městských ploch, zejména megapolí (měst nad 10 mil. obyvatel) a dalších metropolí (měst nad 1 mil. ob.), rozšiřují se plochy „průmyslového“ zemědělství zblokovaných honů při současné likvidaci tzv. rozptýlené zeleně, ale i těžební plochy nerostů
- Dochází ke zrychlenému tání ledovců
- Dochází ke zvyšování hladiny oceánů a výhledovému zatápnění největších městských sídel, které jsou převážně lokalizovány na pobřeží
- Dochází k oteplování mořské vody a potencionálním změnám mořských proudů
- Snižují se zásoby a dostupnost pitné vody, která je základní podmínkou života na Zemi
- Rychlé se rozšiřují pouště - dnes tvoří asi 30 % souše, ročně jich přibývá cca 120 tis. km² a rozšiřuje se zasolování půd i vod, tedy pokud nezvládneme poušť, poušť zvládne nás
- Nezbytné je sledovat ozdravení celistvých koloběhů vody v biofyzikálních a biochemických souvislostech ekosystémů (biotická pumpa) jako základ udržitelného metabolismu krajiny, přijatelného klimatu a nezbytnou podmínku života (vč. její recyklace)
- Nutné je omezovat fosilní paliva na úkor alternativních energií (fotovoltaika na střeších, větrná energie, elektromobily).

Klimatická pásma a zóny Afriky

Díky oteplování Země se **ledovec na vrcholu nejvyšší africké hory Kilimandžáro** (5895 m n.m.) z někdejší rozlohy 20 km² v r. 1912 zmenšil na rozlohu 1,5 km² a dle prognózy **zcela zmizí** do roku 2060.
Zdroj: 100+1 zahraničních zajímavostí 9/2014

Rovníkové pásmo se táhne v úzkém pruhu při pobřeží Guinejského zálivu a zasahuje až k velkým

africkým jezerům. Rozkládá se mezi 5-7° s.z.š. a 2-3° j.z.š.. Po celý rok je zde vlhké a teplé počasí, průměrná roční teplota 25-26°C, srážky nad 1000 mm: – **atlantská oblast**, – **kontinentální oblast** (Oproti atlantské oblasti zde dochází ke změnám podle ročního období.)

Pásmo rovníkových monzunů zaujímá v Africe značnou rozlohu, tj. asi jednu třetinu kontinentu. Severní hranice dosahuje na západě 17-18° s.z.š. a na Somálském poloostrově 10° s.z.š.. Na jižní polokouli existuje toto pásmo pouze ve východní části pevniny, kde zasahuje k 17-19° j.z.š.. Typické pro toto pásmo je střídání letního vlhkého a zimního suchého období.

Pásmo rovníkových monzunů severní polokoule: – **atlantská oblast** (Letní amplituda teploty zde převyšuje 10°C, s maximem teplot na jaře, vysoká je též amplituda vzdušné vlhkosti), **4 – kontinentální oblast** (Platí zde stejná charakteristika jako v předchozí), – **indická oblast** (Podnebí je zde závislé na orografické charakteristice. Severní oblasti jsou suché a teplé. Vlhkost vzduchu je zde vysoká, ale padá zde málo srážek. Nejvíce na jihu až 400 mm.)

Pásmo rovníkových monzunů jižní polokoule: – **kontinentální oblast**, – **indická oblast**. (V obou oblastech jsou nevýrazné monzunové rysy podnebí. Množství srážek je zde závislé na nadmořské výšce a expozici svahů.)

Tropické (pasátové) pásmo zasahuje na 30° s. a j.z.š. Na severní polokouli zabírá toto pásmo celou Saharu.

Tropické (pasátové) pásmo severní polokoule: – **atlantská oblast** (Suchá oblast, přesto se zde vyskytují pravidelné srážky. V severní polovině v zimě oblast ovlivňuje polární fronta, Na jihu přichází v létě monzuna. Vzdušná vlhkost je zde vysoká. Objevují se zde vpády kontinentálního tropického vzduchu zvané harmattan.), – **kontinentální oblast** (Tato oblast je výjimečně suchá. Pravidelné srážky přicházejí pouze na východních a západních okrajích. V pouštích někdy neprší i několik let. Je zde vysoká denní amplituda teplot a nízká vlhkost vzduchu.)

Tropické (pasátové) pásmo jižní polokoule: – **atlantská oblast** (Má podobné podnebí jako oblast na severní polokouli. Po celý rok je zde vysoká vlhkost vzduchu spojená s tvorbou mlhy. Celou oblast výrazně ovlivňuje Benguelský studený proud.), – **kontinentální oblast** (Zaujímá menší plochu než na severní polokouli. Extrémní teploty zde nedosahují hodnot jako na Sahaře. Objevují se zde letní srážky.), – **indická oblast** (Celé pobřeží je pod vlivem oceánského pasátu, který zde, především na východních svazích, zanechává koncem léta a na podzim vydatné srážky. Na Madagaskaru je západní pobřeží suché.)

Subtropické pásmo se rozkládá pouze na nejjašším severu a jihu. V létě se zde uplatňuje tropický vzduch, v zimním období vzduch mírných šířek.

Subtropické pásmo severní polokoule: – **středomořská oblast** (Srážky ubývají směrem k východu.)

Subtropické pásmo jižní polokoule: – **atlantsko – indická oblast** (V teplém období zde přinášejí srážky větry od východu a severovýchodu. Málo srážek je zde v zimě. Projevují se zde vpády vzduchu z mírných šířek přinášející sněhové srážky.)

Podle studie Massachusettského institutu (MIT), publikované v časopise Nature Climate Change, klimatické oteplování může změnit země Perského zálivu v neobyvatelnou pouštinu. Extrémní horka mohou postihnout i Abú Zabí, Dubaj, Dauhá, Jemen, Saudskou Arábii i pobřeží Íránu, neboť již v současnosti dosahují teploty 50° C, což vede k úmrtím řady citlivějších obyvatel (při teplotách nad WBT 35° C = t 46° C a 50 % vlhkost), neboť lidský organismus má omezenou schopnost ochladit se pocením a po 6 hodinách to může mít fatální následky. Pokud se nepodaří omezit produkci oxidu uhličitého, mohou teploty vzrůstat až na 60° C.

OSN varuje: Změna klimatu dopadá na lidi stále víc a je nevratná. Členové mezivládního panelu pro klimatickou změnu (IPCC) při OSN zveřejnili nejucelenější posouzení dopadů klimatických změn do r. 2100 na svět (v březnu 2014). Zde se uvádí: Rostoucí rozsah oteplování zvyšuje

pravděpodobnost vážných, všudypřítomných a ireverzibilních dopadů. Zatím tíhu klimatických změn nesou přírodní systémy, ale stoupající teploty budou pravděpodobně ohrožovat zdraví, domovy, jídlo i bezpečnost obyvatel. Přicházející klimatické pohromy v podobě smrtících veder, lesních požárů, such a povodní ukazují, jak je lidstvo zranitelné a bezbranné vůči extrémnímu počasí, které se bude dále prohlubovat. Stav věcí je horší, než jsme předpovídali v roce 2007, proto jsme museli přidat nový stupeň velmi vysokého nebezpečí. Nejprve budou zasaženy rostliny a zvířata na pevnině i ve stále kyslejších oceánech. Růst teploty o 3⁰ C povede k prudkému poklesu výnosu obilnin v subtropických a tropických oblastech až o 50 % a zásadním problémem bude také zvyšující se nedostatek pitné vody. Klimatické změny zhorší problémy, které už lidstvo má, jako je bída, nemoci, násilí či uprchlíci.

V Africe se zrodila řada realizací ve vazbě na tropické klima, využívající např. pasivní chlazení, např. egyptský arch. Hassan Fathy, který se pokusil vybudovat soběstačné městečko, které by zvládalo pouštní teploty využíváním telených vlastností materiálů (hliněné cihly vypálené jen sluncem - sice křehké, ale špatně vedou teplo) i specifickým řešením objektů - oken s mašrabíjemi (propouští světlo, ale brání vstupu ostrých slunečních paprsků), malá nádvoří s pórézními kameny k postupnému odpařování (regulují teplo a nasávají chlad), okenní lapače větru a otáčivé střešní věžičkovité lapače větru malquaf aj. k provětrávání a zahrady se stromy a vodními prvky (stín a proudění vzduchu).

Větrné věže / bádgiry, jsou lapače větru používané zejména ve Středozeří (zejména v Persii), které nahoře na stavbách zachytí vítr, ten nasměrován otáčivými lopatkami klesá dolů až k nádrži s vodou (která je do domu přiváděna často velmi dlouhými podzemními kanály) kde se ochladí a dál postupuje děrovanými cihlami nebo otvory do spodních pater domu, která ochlazuje a pak ohřátý vystupuje druhou věží,. Jedná se tedy o bezenergetickou klimatizaci.

A.1.5. Biodiverzita, ochrana přírody, ekosystémová asistenční péče versus ideologie

bezzásahovosti k „výrobě divočiny“ ve zkulturněných biotopech, spolupráce s přírodou / Biodiversity, nature conservation: ecosystem assistance care versus ideology of non-intervention heading for “production of wilderness” in the cultivated biotopes, cooperation with nature

Motto:

Každý, kdo se chce dívat dopředu, musí se dívat dozadu a kolem sebe.

Lidová pravda

Chceme-li zachránit ohrožené druhy a uchovat funkční krajinu, musíme vycházet z ekosystémového přístupu, tj. vedle ochrany přírody současně spravovat půdu, vodu i živé organismy. Vyhlásit určité území za národní park, byť sebelépe naplánovaný, nikdy nestačí. Nezbytnou součástí rovnice je člověk, potřebné je, aby území bylo pod ochranou místních komunit, které lidé mohou dokonce v udržitelném rozsahu využívat, což přispěje i lidem, kteří jsou závislí na službách či produktech spjatých s daným ekosystémem.

Puls Země – Obrazová zpráva o globálních trendech, National Geographic, Washington D.C. 2008

Ochrana přírody (Zdeněk Kliment)

Nárůst civilizace provázený přechodem na tržní hospodářství vytváří tlak nejen na samotné obyvatelstvo, ale i divokou přírodu, která je dnes soustředěna pouze v národních parcích a početných rezervacích. Africké savany patří mezi nejbohatší travní ekosystémy světa s velkým zastoupením endemických druhů savců. Vodní a zejména bažinaté plochy (delta Okavanga, Nigeru) představují velmi citlivé ekosystémy s největší biodiverzitou na Zemi. Působením člověka došlo k degradaci původního prostředí na většině kontinentu, řada druhů byla vyhubena (např. zebra kvaga, antilopa modrá, aj.), mnoho druhů žije na hranici vyhynutí (nosorožec tuponosý, voduška červená, gorila horská). Destruktivní působení člověka na africkou přírodu je spojováno zejména s kolonizací Afriky od 2. poloviny 19. století. Proniknutí nové kultury se všemi důsledky, včetně takových činností jako bylo např. hubení mouchy tse-tse provázené rozšiřováním pastvin pro dobytek, znamenalo ztrátu dosavadní přirozené rovnováhy. Zároveň s příchodem Evropanů přišly i snahy jedinečné prostředí chránit a zachovat pro příští generaci. První rezervace Knysna a Tsitsikamma vznikly v r. 1858 na území Kapska. V r. 1898 byla vyhlášena rezervace Sabie (od r. 1926 Krugerův národní park), v r. 1899 rezervace v Keni, základ národního parku Amboseli. Prvním africkým parkem byl od r. 1925 Albertův národní park (dnes N.P. Virunga). Nejvíce parků vzniklo po 2. světové válce. Současných více jak tisíc chráněných území různých kategorií zaujímá v Africe plochu cca 1,5 mil. km². Mezi státy s největší chráněnou plochou patří Tanzanie a Zambie (obojí okolo 40 % rozlohy).

Získání opětné nezávislosti afrických států po r. 1960 vneslo problém, jak propojit stávající systém ochrany přírody s rozvojem nových ekonomik. Nad počátečními představami o absolutní nedotknutelnosti území převážily názory podporující propojení ochrany přírodního prostředí s rozvojovými strategiemi zemí. Prostřednictvím IUCN (The World Conservation Union) a FAO byla vytvořena Africká konvence na ochranu přírody a přírodních zdrojů, kterou se zavázalo respektovat 17 států. Řada afrických zemí je signatářem Světového dědictví UNESCO, Ramsarské konvence o ochraně mokřadů, podílí se na projektech MAB (Man and Biosphere) apod. Působivý systém má však řadu mezer, neřeší problematiku migrace, dopady klimatických změn, spory s místním obyvatelstvem, chudobu a četné válečné konflikty.

V Africe v roce 2020 bylo více než 7000 chráněných přírodních území, od národních parků po soukromé rezervace. Pomoc s ochranou přírody v subsaharské Africe poskytuje nevládní nezisková organizace African Parks se sídlem Johannesburgu na principu spolupráce státního a soukromého sektoru, ale i ozbrojených sil. Vzhledem k raketovému populačnímu růstu tamních obyvatel a

nedostatku potravy dochází k růstu pytláctví. Ozbrojení domácí pytláci, ale i mezinárodní gangy se zaměřují na slonovinu slonů a nosorožců, ale i na lvy a další cenné druhy živočichů, na maso z divočiny / bushmeat a také některé cenné části volně žijících živočichů. Kromě toho jsou legálně i nelegálně likvidovány tamní lesy, domorodci je likvidují na dřevěné uhlí či jako bezprostřední palivo, ale vypalují je i k získání zemědělských půd. Dále dochází k nadměrnému vypásání travnatých ploch a k likvidaci cenných biotopů vzhledem k těžbě nerostných surovin či na urbanizované plochy a dopravní a technickou infrastrukturu. Polovojenští strážci jsou vyzbrojeni i útočnými zbraněmi, vysílačkami, mobily, auty, helikoptéry a letadly. Kromě ochrany biotopů se provádí transfer živočichů. Vedle ochrany přírody je sledován přínos pro místní obyvatele - zaměstnanost ve správě, zakládání farem a podpora místních firem, budování škol a podpora turismu.

Lidé v Africe jsou obvykle bezprostředně závislí na okolní přírodě (potravin pro lidi, krmivo pro zvířata). V současnosti se většina obyvatel musí se snažit o přežití (často hladově), což se dostává do střetu s ochranou přírody. Pasteričtí nomádi, když chybí tráva v savanách, chtějí pást v národních parcích. Pytláci obvykle říkají: Bůh stvořil zvířata pro nás. Navíc po masu z buše je poptávka, protože je levnější. Dochází tak k likvidaci řady zvířat, např. slonů (pro žádané kly), nosorožců, pštrosů, želv, ...

Nedomáci zachránci přírody přírodě škodí

Financování ochrany přírody v Africe mezinárodními neziskovkami je dlouhodobě neudržitelnou strategií a v podstatě škodí, prohlašuje Humphrey Kariuki, v článku publikovaném na serveru The Ecologist. Africkou přírodu by si měli chránit sami Afričané a neměli by podléhat diktátu západních ochránců. Jako příklad uvádí Keňu, která má své území a přírodní zdroje převážně pod kontrolou a prohlašuje, že přízeň západních sponzorů, resp. import jejich programů paradoxně přírodě škodí a nemůže fungovat, pokud ji realizují neAfričané. Nutné je respektovat a pracovat se zkušenostmi a znalostmi místních obyvatel a ty v široké míře zapojovat do práce. Model, kdy bílý hrdina, jako zachránce tamní přírody novodobou kolonialistickou rétorikou jediný ví, co je správné, nefunguje. Místní domorodé aktivity jsou chápány jako špatné a škodící stejně tak jako názory jak nakládat se svou vlastní krajinou, pouze západní model ochrany přírody je správný. Představa, že Afričan se nemá podílet na ochraně vlastní přírody je škodlivý blud, který v pohledu západních ochránců je dosud perzistentní. Pro místní obyvatele v příběhu zachraňování divočiny už není místo. Když zachránci divočiny vystrnadí místní z ochrany přírody a třeba přesídlí celé jejich vesnice, aby udělali místo přírodním rezervacím, seberou jim možnost obživy či zaměstnání v managementu národních parků, nedávají jim vlastně jinou možnost, než se stát pytláky.

Místním, neimportovaným západním modelem je projekt Mount Kenya Wildlife Conservancy, jehož je manažérem, který využívá rodilých Keňanů, jež tam pracují jako správci, strážci a průvodci. Toto území není vysídlenou „přírodní zónou“, ale oblastí, kde místní obyvatele dál žijí a pracují v managementu, což obohacuje lidi i přírodu.

Analogie Správy NP a CHKO Šumava je stejně přesvědčivá ve způsobech politiky ochrany přírody prosazené bezzásahové výroby virtuální divočiny současným vedením MŽP a Správy, za vydatné pomoci „zelených milicí“ - Hnutí DUHA.

Souvislost lesa a vody z pozorování Kryštofa Kolumba:

„... Když jsme navštívili území, které bylo zalesněno, přšlo tam nejméně hodinu denně,“
„Když s postupem civilizace byly lesy vykáceny, dešťové srážky i výskyt mlh se podstatně snížil...“
(Gorshkov aj. 2001 - 2011)

Až v posledních letech byla tato pozorování teoreticky vysvětlena a potvrzena několika skupinami fyziků (princip „bio pumpy“).

Přirozená obnova ekosystémů přírodními procesy je možná u dostatečně velkých přírodních ekosystémů (větších než ČR). Obnova zkulturněných ekosystémů přírodními procesy je otázkou tisíce let, u genetické struktury populací až 10 000 let. *(ředitel genet. divize IUFRO Kanada)*

Obnova přírodních lesů ze stejnověkových monokulturních lesů je možná jen jemnými metodami, pak teprve pak je možná „samoregulace“, jinak u disturbovaných lesů dojde ke komplexní degradaci lesů a desertifikaci ploch (odpověď na situaci Šumavy).

(odd. klimatologie Fyzikálního ústavu, Severní Rusko)

Příběh muže z Kamerunu, který sází stromy (*M. Mikeš, Koktejl VII-VIII/2014*)

Největší hrozbou Kamerunu je jednoznačně ztráta habitatu tropického pralesa a lov tzv. bushmeat, tedy masa z pralesa. Rychle rostoucí populace potřebuje víc prostoru na uživení sebe sama. Zemědělské systémy v Kamerunu jsou hodně zastaralé a trvale neudržitelné. Lidé navíc každoročně v období sucha vypalují svá pole, pastviny i prales, ve kterém si zakládají nové farmy. I jen jediný člověk dokáže ohněm zničit hektary původního lesa. Všichni věříme, že les nám dává vodu (zejména horské mlžné lesy), už si uvědomujeme, že bez lesa nebude ani voda. Lidé, díky vzdělávacímu systému, už začínají chápat, proč je naše příroda důležitá a že se sama nezachrání. Většina lidí mě však má za blázna, nechápou, že někdo s univerzitou se vrátí do rodné vesnice, začne tu sázet stromy.

Domácí ideologové divočiny, kteří „namyšleně a bez společenské dohody“ (neboť starším je známo, že s ideologií se nedá diskutovat, ať s hnědou, rudou nebo i se zelenou) **vnucují bezzásahovost v kulturních porostech Šumavy, by se měli zamyslet nad mementem Rapa Nui, ale i mnoha dalšími varovnými zkušenostmi – např. ve Středozeří, Kubě, Barmě, Srí Lance,** kde po nastolení bezzásahovosti nedošlo k návratu žádoucích někdejších přírodních ekosystémů.

Do kuchyně světových národních parků Afriky zčásti nahlíží články v časopise Příroda 4/2014 uváděné tituly: Bezohledné tunelování přírodních parků, Vykradená příroda Afriky, Velký ne - africký byznys, Safari z pohledu návštěvníka, od dvou našich přírodovědců. Zde se specifikuje, kam směřují získané peníze, jak je na tom domorodé obyvatelstvo, které žádou z chráněných území neodsouhlasilo, že se jedná pouze o vydělávání peněz různými skupinami a jak je na tom běžný návštěvník safari. A to se ještě nemluví o tom, že pro majetné VIP hosty se stále jedná o možnost trofejového lovu chráněných nejcennějších zvířat za vysoký poplatek. Patří mezi ně i tzv. „velká pětka“: lev, levhart, slon africký, nosorožec a kaferský buvol.

Příklad existence predátorů na území Keni a Tanzanie ve skutečné africké divočině v okolí NP Serengeti

Ve zdejší oblasti, s množstvím národních parků, kde žijí lví smečky, bylo jimi zabito již množství zdejších Masajů, proto jsou zde nově instalovány stráže, které telemetricky sledují jejich pohyby, aby zabránili konfliktu lvů s pastevcí a jejich dobyt看em. Trvale platí: kde zájmy predátora a člověka se střetávají, trpí oba.

Příklad „řízené sukcese“ a obnovy biodiverzity v Keni

je v příkrém rozporu s v Česku uskutečňovanou naoktrojovanou bezzásahovou ochranou přírody ve zkulturněných biotopech k „výrobě divočiny“. Mezinárodní britská nevládní ochránářská organizace Fauna & Flora International zajišťuje v soukromé rezervaci Ol Pejeta a dalších „těžko uvěřitelné soužití farmaření a ochrany přírody“ při zajišťování překvapivě vysokého druhové bohatství.

Škoda že současný šéf AOPK F. Pelc, který lokalitu navštívil a je spoluautorem článku v Ochrane

přírody 1/2005 je bezzásahově nepoučitelny, byť v podnadpisech se uvádí: farmaření nemusí ochraně přírody vadit, budoucnost se zdá být slibná.

Příklad racionální výroby národního parku s využitím přírodních vazeb

Tropické souostroví Seychelských ostrovů, známé unikátní palmou seychelskou (*Lodoicera maldavica*) a obřimi želvami má další pozoruhodnost. Na malém soukromém ostrově Brenden, který byl téměř bez stromů, vysázel jeho majitel téměř 20 tisíc místních stromů a dalších rostlin, čímž získal ostrov takovou biodiverzitu, že byl prohlášen za nejmenší národní park světa.

Varovným příkladem je tzv. „laboratoř bohů“ Madagaskar – jedinečné, přírodně nejvzácnější území světa, s největším podílem endemitů, kde díky populační explozi a rozšiřování zemědělských půd (při vypalování původních pralesů) bylo zdejší území z 90 % již devastováno a pozůstává jen 10 % přírodních, převážně obtížně přístupných území. Civilizačně pozměněná druhotná stepní vegetace nazývaná savoka (s bambusy, kapradinami a revavenaly) není schopna pouhými přírodními silami přejít ve zlikvidovaná přírodní společenstva s bohatou diverzitou. Současně obnažené úrodné vrstvy půdy jsou dešti splachovány a zůstávají neúrodné jíly.

Vize bezzásahové výroby divočiny, bez opodstatněných vědeckých podkladů, spočívá na dogmatu, že přírodní procesy nám bezpracně nadělí přírodní ekosystémy, na Šumavě za pomoci vyhnojení skalnatých půd mrtvými smrky. A to i přes závažnou skutečnost, že v průběhu posledních 300 let byla Šumava postupně převážně 2-3x vykácena a 2-3x zalesněna. Pod ideologickou taktovkou, za pomoci polomových a následně kůrovcových disturbancí, jsou programově ve velkém likvidovány naše horské smrčiny, vč. pralesových torz (t. j. stromů starších 140 let).

Ideologové bezzásahové výroby divočiny ani v tomto případě neuznávají nezbytnost asistenční ekosystémové pomoci k řízené sukcesi, např.:

- doplnění chybějících druhů – bez nichž nelze zajistit ekosystémově stabilnější porosty
- zajištění bezlesí extenzivní pastvou pro udržení biodiverzity - většina ohrožených druhů rostlin na území Šumavy se blíží vyhynutí, nebo již vyhynula (počet cévnatých rostlin před vyhlášením NP byl 1300 - 1400 druhů, dnes udává Správa NP (v KRNP je v současnosti 1200)
- ochranu mladých dřevin před okusem vysokou zvěří – vzhledem k jejich nadměrným stavům
- ochranu porostů před škůdci atd.

Záviděníhodné je, že tito teoretičtí „vědečtí“ dogmatici nevidí žádná rizika.

Záviděníhodné je jejich tvrzení, že nově vzešlý „přírodní“ smrčák, resp. smrkový chlum, bude výrazně lepší než předchozí zlikvidovaný les.

Sofistikovaná, neracionální tvrzení, jsou však propagačně výrazně dotována a medializována a jakékoliv námitky v zárodku tlumeny. Zdá se, že pod vidinou „nastolení přírodního řádu“, nedokáží ideologové „divočiny“ vnímat udržitelnost environmentální, ekonomickou a sociální, ale ani mnoho světových **analogií narušení rovnováhy soužití s přírodou.** Jedním z prvních příznaků nerovnováhy na Šumavě je neudržitelné využívání místních zdrojů, např. když občané nemají čím topit, ale stromy vedle nich musí usychat na stojato („zřejmě v rámci slibované oboustranně výhodné win-win dohody“), takže dochází k prvním krádežím dřeva v přísně chráněné Šumavě, které budou vzrůstat (pokud zde nebude množství ozbrojených strážců).

Stromy jako symboly života a základní klimatické a ekostabilizační jednotky je nezbytné chránit, což věděli již naši pohanští předkové, ne pod novou modlou přírodních procesů je považovat za manipulační experimentální hračku...

Žádoucí marginální ekosystémové asistenční odborníky bohužel u nás zatím nevychovává ani

lesnická či zemědělská ani přírodovědecká fakulta, ideologicky je tvrdošijně prosazována (nesmyslná) bezzásahovost a dochází k nesmiřitelnosti aplikovaných a teoretických biologů, dlužno je však podotknout, že aplikovaní biologové jsou blíže ekosystémovému modernímu pojetí zachování a ochraně biotopů a biodiverzity, tj. ekosystémovému asistenčnímu managementu.

Úmluva o biologické rozmanitosti (CBD)

přijata na světovém summitu v Rio de Janeiru v r. 1992., se dohodla na strategii trvalého rozvoje uspokojování lidských potřeb a zároveň zachování zdravého světa pro budoucí generace. Její cíle jsou:

- zachování světové biodiverzity
- udržitelné využívání rostlin a živočichů
- spravedlivé rozdělování užitků z rostlinného světa pro všechny lidi na světě.

Snahy o zachování světové biodiverzity zatím zcela selhávají, přičemž většina ukazatelů vyznačuje další nepříznivé trendy. Třetí bod byl již tehdy idealistický, první dva body se stále více problematizují, i přes rozsáhlé vyhlásování chráněných území. V r. 2002 schválily členské státy CBD celosvětovou strategii na ochranu rostlin do r. 2010, zejména:

- předběžné hodnocení a posouzení ochrany všech známých druhů – tzv. Červené seznamy ohrožených druhů byly světově, evropsky i republikově zpracovány
- ochrana 50 % nejdůležitějších oblastí biodiverzity
- ochrana 60 % ohrožených rostlinných druhů semennými bankami, tkáňovými kulturami a pěstováním.

Žádný ze stanovených úkolů nebyl na globální úrovni prosazen. Příčiny neúspěchů spočívají především v nepochopení hlubších příčin ohrožení biodiverzity. Rychlému snižování biodiverzity, napomáhá i dogmatický ideologický požadavek bezzásahovosti ve zkulturněných plochách k výrobě divočiny. Řešení udržitelného vývoje v jeho základních hlediscích je dlouhodobě ekonomicky i environmentálně nejvýhodnější. Na příkladu Švýcarska v porovnání se Šumavou je možno doložit, že klíčem k udržení biodiverzity ve zkulturněných územích není vyhlásování stále dalších chráněných území a vyhánění lidí z těchto území, ale sledování trvale udržitelného vývoje, což se pozitivně projeví nejen ekonomicky, ale i environmentálně. Zatím však trvale dochází k rychlému snižování biodiverzity, čemuž napomáhá dogmaticky ideologický požadavek bezzásahovosti ve zkulturněných plochách k výrobě virtuální divočiny.

Ubývání druhů na naší planetě je způsobováno zejména ničením přirozených stanovišť a mezinárodním obchodem, na základě celosvětové poptávky po slonovině, kožešinách divokých šelem, kůžích krokodýlů, po živých primátech a dalších zajímavých zvířatech, ozdobných ptácích, vzácném exotickém (zejména tvrdém tropickém) dřevu, okrasných rostlinách (zejména orchidejích, kaktusech aj. sukulentech, palmách a cykasech, masožravých družicích, léčivých rostlinách) a po fosilních přírodninách. Proto Mezinárodní svaz ochrana přírody (IUCN) přišel s myšlenkou regulace uvedeného mezinárodního obchodu. Mezinárodní konvence CITES - Convention on International Trade in Endangered Species / Dohoda o mezinárodním obchodě ohrožených druhů původní fauny a flóry, stanovila seznam ohrožených taxonů, s kterými je zakázáno obchodovat, přičemž ČR je signatářskou zemí (www.cites.org). Předmětem této ochrany je cca 35 tisíc rostlin a asi 2 tisíce zvířat.

Mezinárodní konvence **CITES** stanovila seznam ohrožených taxonů, s kterými je zakázáno obchodovat (ČR je signatářskou zemí).

Velice záslužným činem je zakládání univerzity East Africa Star University v problémové východní

Africe ředitelem Centra globálních studií při Filozofickém ústavu Akademie věd ČR Markem Hrubcem, který se stal jejím prvním rektorem. Tato univerzita na sv. Burundi, nedaleko hranic Rwandy a DR Kongo, poblíž Konga a Tanzanie, si klade za cíl poskytnout vzdělání tisícům studentů z konfliktních a postkonfliktních zemí Afriky. Fakulta společenskovední, ekonomická a technická bude ještě doplněna lékařskou a zemědělskou. Poskytnutí vzdělání je daleko lepší než dosavadní importovaná pomoc ze Západu.

Z této činnosti by si měli vzít příklad naši ideologové bezzásahovosti, kteří všemi prostředky prosazují výrobu umělé divočiny ve zkulturněném území Šumavy (které se proto stalo biosférickou rezervací UNESCO dříve, než byl vymezen národní park), čímž dochází ekonomickému propadu a vystěhovávání obyvatel ze širšího regionu Šumavy a v chráněné území dochází k rychlé likvidaci chráněných taxonů.

Fair Trade, je novodobé sociální hnutí sledující spravedlivý (férový) obchod a pomoc rozvojovým zemím - producentům třetích zemí a propagaci udržitelnosti. Prosazuje spravedlivé ceny, dodržování sociálních a environmentálních standardů při produkci komodit, zejména kaka, kávy, čaje, cukru, banánů, bavlny a dalších.

V současnosti vyvstává **potřeba celistvého vidění vývojové problematiky jak globální, tak regionální**. Fatální je zejména úporný ideologicky požadavek několika fundamentálních ortodoxních ideologů, nesledujících celistvý pohled, interakční a širší vztahy, vzrůstající stresové faktory i ekologickou udržitelnost, ale požadujících výrobu „největší evropské divočiny“ ve zkulturněné Šumavě, kdy po naoktrojovaném bezzásahovém kůrovcovém uschnutí smrčín vznikne zážitkový přírodní les, který je pouze virtuální kulisou divočiny. Zřejmě jim nevadí vysychání Šumavy, zánik nejcennějších biotopů rašelinišť a nepříznivé dopady na biodiverzitu a trvalou udržitelnost environmentální, ekonomickou a sociální jak regionu Šumavy, tak ČR.

Světový fotograf zvířat Richard Jelínek v r. 2022 prohlašuje, že za pár let už nebude do Afriky za čím jezdit, ze stád a smeček zvířat zbývají jedinci, brzy už lva, levharta nebo slona ve volné přírodě nenajdeme.

A.2. SITUACE POPISOVANÝCH ZEMÍ / SITUATION OF DESCRIBED COUNTRIES.

Motto: Je třeba vnímat a pochopit rozdílnost kultur a jejich vazby na přírodní prostředí.
It is necessary to perceive and understand the diversity of cultures and their connection **to the natural environment.**
Nedivte se, to je Afrika. Surprise no, this is Africa,
Je třeba vnímat a pochopit rozdílnost kultur a jejich vazby na přírodní prostředí.
It is necessary to perceive and understand the diversity of cultures and their connection to the natural environment.

Sledované údaje / Monitored data

(pro úplnost uváděny také země severní Afriky, které jsou začleněny do dílu Středozeří)

- základní charakteristika: politický charakter typu vedení země, rozloha a poloha, významná minulost, hlavní město, příp. další města, max. výška, charakter území, specifčnosti země, rok vzniku / samostatnosti / basic characteristics: political character of the type of country management, area and location, significant customs, the capital, possibly other cities, max. height, character of the territory, specifics of the country, year of origin / independence
- kulturní památky, zejména památky UNESCO / cultural monuments, particularly UNESCO monuments
- přírodní památky: biosférické rezervace UNESCO (BR), národní parky (NP), botanické zahrady (BZ), významné zahrady a parky / UNESCO biosphere reserves (BR), national parks (NP), botanical gardens (BZ), important gardens and parks
- vegetační charakteristika: klima, dále zejména lesy a dřeviny / climate, vegetation characteristics: especially forests and woody plants
- ekologická ohrožení: / environmental threats: **celá oblast Afriky je bezprostředně ohrožena nedostatkem vody**, zejména v okolí Sahary a v Sahelu, na obou březích Nilu, v j. Súdánu, na j. JAR aj.
- ekonomika: HDP/os (USD) - 2016, dle OECD (Organizace pro ekonomickou spolupráci a vývoj), zaměření, hlavní komodity / GDP / person (USD) - 2016, according to OECD (Organization for Economic Co-operation and Development), focus, main commodities
- společnost: počet obyvatel, náboženská a společenská charakteristika, jazyk a měna / society: population, religious and social characteristics, language and currency, **věkový medián obyvatel Afriky je 20 let**
- přidružená území: / associated territories:

Afrika minulosti, současnosti a budoucnosti

Afrika, která bývala snem všech našich cestovatelů (Holub, Hanzelka a Zikmund a další), se dnes stala nejproblémovějším kontinentem světa. Nostalgicky je Afrika často pokládána za poslední úchvatnou a nespoutanou divočinu, dnes zde zvířata soupeří s lidmi o půdu, vodu a potravu. Stále více se bojuje o zdroje, lidé se stěhují do chráněných lesů. Nedostatek půdy pro zajištění obživy a dalších zdrojů rozdmýchává lokální konflikty, občanské války a přispěl i k místním genocidám. Z výšky může vypadat Afrika velkolepě prázdná. Bližší pohled však odhalí přeplněnou archu, kde miliarda lidí a obrovské množství živočichů hledá potravu, vodu, útočiště a způsob soužití. Zde začal příběh lidského rodu, zde lidé asi před 2,5 mil. let začali žít společně se zvířaty. Do roku 2050 se předpokládá zdvojnásobení dnešního počtu obyvatel (přibude 1,8 mld dětí), na přelomu století má žít čtvrtina obyvatel v Africe, přičemž děti mají tvořit polovinu obyvatelstva. V předměstích velkých měst, kam utíkají lidé před suchem a válkami, se beznadějně rozrůstají slumy, obyvatelé severní Afriky se jakkoliv snaží dostat do Evropy, kde způsobují další problémy Evropě. Zdroje nerostných surovin (ropa, zlato, diamanty aj.) a místní ekosystémy jsou předmětem zájmu zahraničních mocností a světových oligarchů. Dnes je africký kontinent jakoby odsouzen k válkám, chudobě a zhoubným nemocem. Afrika je klasickým příkladem, kdy menšími prostředky je možno

zajistit udržitelný rozvoj, než po tristním „bezzásahovém“ vývoji se snažit vyřešit extrémně narůstající problémy, které mají dopad na celý svět.

Zatím co v Africe se „bezzásahově“ doposud rozšiřovaly pouště (první svítání však již vzniká), v Izraeli je snaha pouštní území zmenšovat, což se jim doposud daří. Denně se snaží mnoho Afričanů přes severní Afriku, zejména Maroko a Libyi, dostat do blízké Evropy, tj. Španělska vč. Kanárských ostrovů, Itálie a Francie, kde podle jejich pohledu je vše k máni a nemusí se pracovat. Lidé hnaní hladem, či politickým a etnickým či náboženským pronásledováním hledají azyl či snazší způsobem života v Evropě. S tím se bude muset Evropa vyrovnat, ale jak, to je ve hvězdách. K ilustraci populační exploze většiny, zejména islámských zemí, je možno jako příklad uvést Egypt, kde po skončení 2. světové války nežilo ani 20 mil. obyvatel, dnes je to téměř čtyřnásobek ! Osídleno je však jen 3 % země v údolí a deltě Nilu, ostatní je poušť. Vedle nedostatku vody, zejména pitné, se rychle zvyšuje nedostatek potravin, což byl také hlavní důvod revoluční vlny tzv. „arabského jara“ v zemích severní Afriky. V postkoloniálním kontinentu – Africe mnohde zuří ničivé bratrovražedné občanské války, je velká chudoba, nedostatek potravin i pitné vody, nedostatečná infrastruktura (hlavně chybí silnice), jsou omezené trhy, špatné řízení a zkorumpované vlády. Prakticky čtvrtina obyvatel subsaharské Afriky trpí podvýživou, přičemž právě tam jsou příznivé podmínky pro rozvoj zemědělství (Senegal, Gambie, Guinea-Bissau, Mali-jih, Pobřeží Slonoviny, Burkina Faso, Benin, Nigerie, Kamerun, Čad-jih, Středoafrická republika, Jižní Súdán, Súdán-jih, Etiopie, Somálsko-jih, Uganda, Keňa, Tanzanie). přičemž v subsaharské Africe dnes žije téměř 1 mld obyvatel. Množství financí na pomoc se ztratilo v rukou místních vládců a hodnostářů.

Populační exploze

V celé Africe dnes žije cca 1,3 mld. obyvatel (t.j. 16 % světové populace) , v r. 2050 se předpokládá, že to bude 2,5 mld obyvatel a v r. 2100 již 4,4 mld obyvatel (dle prognózy OSN), přičemž hospodářský růst v r. 2020 má činit 4 %. Na celosvětovém přírůstku obyvatel do r. 2050 se bude subsaharská Afrika podílet dvěma třetinami. **Na celosvětové populační explozi se podílí zejména státy Afriky (vedle Indie, Pákistánu a Filipín):**

- **Nigérie, v r. 2050 se má stát třetí nejlidnatější zemí světa (předběhne USA) a v r. 2100 má být Nigérie lidnatější než Čína** (dnes tam mají ženy průměrně 5 dětí)

- DR Kongo, Egypt Etiopie, Tanzánie.

- Uganda, Keňa, Súdán,

- Jižní Afrika, Angola, Niger, Mozambik

- Ghana, Madagaskar, Pobřeží slonoviny, Kamerun, Mali

V roce 2050 dále přesáhne počet 10 mil obyvatel Burkina Faso, Zambie, Malawi, Somálsko, Čad, Senegal, Zimbabwe, Benin, Burundi, Rwanda, Jižní Súdán, Togo, Sierra Leone, Středoafrická republika, Kongo.

Zásadní problematikou je vznik obrovských světových **megapolí**, z nichž tři největší vzniknou právě v Africe (13 z 20 největších městských oblastí světa bude zde, přičemž koncem století má 9 z 10 největších měst být právě v Africe):

- **Lagos** v Nigérii - 88 mil. ob.,

- **Kinshasa** v DR Kongo - 84 mil. ob.

- **Dar es Salaam** v Tanzanii - 74 mil. ob.,

- **Chartúm** v Súdanu - 30 mil. ob.

- **Abidžan** v Pobřeží slonoviny - 20 mil. ob.

- **Mombasa** v Keni - 15 mil. ob.

Čtvrtina obyvatel subsaharské Afriky trpí podvýživou. Kdyby zemědělci dokázali zvýšit výnosy 16

klíčových plodin – brambory, cukrová třtina, čirok, ječmen, kukuřice, maniok, palma olejná, podzemnice olejná, proso, pšenice, rýže, řepka, slunečnice, soja, žito, aby dokázali využít jejich potenciál, mohli by získat více než 200 mil. t potravin navíc.

Afrika má stále rostoucí problémy ekonomické, environmentální, zdravotní a etnograficko / náboženské. Virus HIV / AIDS pochází z Konga, odkud se během 2. světové války a po ní rozšířil do Severní Ameriky, Evropy a dále i Asie, přičemž dnes je jím postiženo cca 35 mil. obyvatel, převážně v Africe. Ke všem tristním problémům velmi rozšířeného onemocnění HIV/AIDS a malárie se v západní Africe v letech 2014 - 15 přidružila zhoubná epidemická infekční virová nemoc – ebola / krvácivá horečka (Guinea, Nigérie, Sierra Leone, Libérie a pak i Kongo a Senegal), na omezení jejího šíření se podílela Světová zdravotnická organizace (WHO). Nebezpečné může být i nedostatečně připravené, virově infikované maso pralesních zvířat.

Mnoho zemí potřebuje pomoc, která by napravila ochromení způsobené otrokářstvím, kolonialismem a bezuzdnou těžbu nerostných surovin. Problémová je však někdy i pomoc, poskytovaná církvemi nebo různými humanitárními organizacemi. **Nezbytná je podpora nezávislosti - např. vzdělání, kolo, šicí stroj, koza, ne podpora závislosti.** Dle D. Trávníčkové musí být pomoc zcela ojedinělá a taková, která by nezpůsobila více škody než užitku, např. nesmí ničit domácí výrobce, ochromovat domácí aktivitu, financovat byrokratické aparáty, končit v kapsách politiků či na černém trhu a nesmí být použita na nákup zbraní. Paradoxní je, že do Afriky každý rok odjíždí stovky lékařů, ale naopak z Afriky do Evropy, USA a Kanady emigruje ročně asi 20 tis. zdravotnických pracovníků. V současnosti jsme svědky nového ekonomického dělení, kde vedle USA a Ruska se stále více prosazuje Čína, příp. Indie a Brazílie, zatím co evropské země neumějí dobře reagovat na otevírající se možnosti. Stále více států rozšiřuje svá africká zastoupení, ČR naopak řadu z nich zrušila a současný vztah ČR k Africe je téměř jakoby nebyla. Současná zkušenost: **Rozvojová pomoc většinou udělá z bohatých ještě bohatší a chudí zůstanou dál s prázdnými rukama.**

Značná část afrického kontinentu je stále ještě charakterizováno jako obrazy z doby kamenné a smetiště 21. století (rozsáhlá je problematika odpadů). Spolu s populační explozí - v současnosti cca 1,3 mil. ob., predikce konce století je 4,4 mil. obyvatel), je zásadním problémem tlak na přírodu - likvidace lesů a savan pro pastvu, zemědělství a sídla, nedostatek potravin, pandemie HIV/AIDS, klasické malárie a nově vzrůstající environmentální problémy, ničivá hejna sarančat, rozšiřování pouští, totální nedostatek vody, zejména pitné a dále kořistnickým přístup bohatých zemí, sledujících získání přírodních zdrojů - dnes zejména Čína. Čína je největším obchodním partnerem většiny afrických zemí, kde nejprve zajišťuje infrastrukturu (přičemž je převaha dovozu, domácí země vyvázejí převážně zemědělské výrobky). Proto domácí černoši návštěvníků již neříkají to je běloch, ale to je Číňan. Novým fenoménem je vlastnictví mobilních telefonů, takže pomocí kreditních karet je často umožňován obchod (přičemž většinou chybí elektřina).

Velmocí a Afrika

Nejlidnatější země světa – **Čína**, vzhledem k mimořádnému ekonomické rozvoji, využívá svou ekonomickou moc a finanční sílu. Patří mezi největší spotřebitele potravin, nerostných a zejména energetických surovin, proto se výrazně orientuje na Afriku, kde kupuje jak zemědělskou půdu, tak potřebné komodity a zdroje, ale buduje i infrastrukturu (silnice, železnice) a zajišťuje si zde i odbytiště svých výrobků. Proto sem vysílá množství lékařů, učitelů a dalších odborníků. V Mosambiku postavila nové letiště, parlament, národní fotbalový stadion, o prezidentský palác a čínská korporace tam buduje farmu o rozloze 20 tis. ha. Vysoké půjčky od Číny má Džibutsko (85 % HDP), Keňa (70 % HDP), Angola (50 % HDP), další ekonomické vazby má na Etiopii, Nigérii, Pobřeží slonoviny, Angolu, Zambii, Tanzanii a JAR, přičemž prezident Číny sem přislíbil investice za 60 mld USD. V současnosti Čína buduje tzv. "Novou hedvábnou stezku", jejíž jedna větev má vést do Evropy a druhá přes Indii do Afriky. Čína bedlivě sleduje zajištění informačních

zdrojů. V r. 2012 Čína zdarma věnovala etiopské metropoli Africké unie v Addis Abebě plně vybavený mrakodrap v ceně 200 mil USD, odkud velké objemy dat proudily do Šanghaje. Vybavení tomuto objektu dodala čínská firma Huawei. Běžně zde dochází k radiovým odposlechům, vyhodnocovaným v centrále britské tajné informační služby GCHGO. Zástupci čínské společnosti Alibaba Group rozdávají dětem ze základní školy tzv. panda balíčky. Soutěžit s Čínou o vliv v Africe se složitá, vzhledem k situaci, že tamní vláda nepodléhá domácí veřejné kontrole a nestará se o povahu režimů a vlád, které jsou ochotny s ní spolupracovat. Čína mnohdy dává najevo svoji imperiální převahu nejen v Africe, ale i v Evropě, např. ve Francii, Švédsku či České republice zejména omezení, obchodních vztahů.

Ruské působení je primárně definováno aktivitami Vágnerovy skupiny. Tato organizace, která se oficiálně prezentuje jako, dle ruského právního řádu nelegální, soukromá bezpečnostní společnost, je faktickou mafií využívající vysoké míry násilí pro ochranu režimů výměnou za přístup k nalezištím nerostných surovin. Rusko tak dokáže nejlépe operovat v nestabilních a konfliktních situacích a nenapomáhá jejich řešení. Ruská propaganda v subsaharské Africe prohlašuje: za vaše problémy může Západ a koloniální mocnosti.

Středoafriická republika je pro Rusko také důležitým transportním bodem pro vývoz zlata ze sousedního [Súdánu](#). Rusko pak primárně skrze libyjskou vojenskou infrastrukturu pod kontrolou libyjského generála [Haftara](#) podporuje v současnosti probíhajícím konfliktu súdánského generála [Hemediho](#), vůdce Jednotek rychlé podpory (RSF). Ten dlouhodobě udržuje s Ruskem dobré vztahy. Právě RSF jsou paramilitární organizací, která v současné době bojuje proti súdánské armádě, díky čemu se celý Súdán ponořil do intenzivních bojů. Ruská stopa je zde důležitá nejen kvůli samotné materiální podpoře Hemedimu, který například navštívil Moskvu v době vypuknutí plnohodnotné invaze na Ukrajinu v únoru 2022, a přesto podpořil vybudování ruské základny v Port Sudan, ale i kvůli geografii přítomnosti jednotek RSF. Ty, vycházející z milic Džandžavid, které nechvalně prosluly v konfliktu v Dárfúru, opírají svoji sílu o regiony na západě a jihozápadě země. Díky tomu umožňují kontrolu nad průjezdem do Středoafriické republiky, což může i v případě dlouhotrvajícího konfliktu umožnit Vágnerovcům nadále využívat finanční schéma těžby zlata, které v Súdánu pozorujeme již po několik let.

Specifické je Svazijské království, s velkou chudobou obyvatel, ale ohromným bohatstvím vládce Mswati III, které se orientuje na Tchaj-wan.

Evropa ztratila svůj vliv na Afriku (býv. hlavní kolonizátor), pomoci obnovit vliv Evropy může Česko.

Současná USA spíše hledí na sebe, takže dnes jen přihlíží jak si Čína podmaňuje Afriku. Další země (Japonsko EU, Brazílie) spíše pouze ad hoc sledují okamžité zájmy a potřeby. Naše dovozní možnosti spočívají zejména v technologiích (např. spalovny odpadů). Odvětví, kde se ČR může uplatnit v Africe:

- čištění vody
- energetika, zejména solární elektrárny, spalovny odpadů
- základní zpracování dřeva
- těžba, zejména písek, cementárny, drcení kamene na šterk
- stavebnictví, zejména montované domky
- stavba železnic, mobilní letiště
- stavební stroje, zejména bagry a jeřáby
- konzervy a obaly pro potravinářství
- textilní a kožedělný průmysl
- kola, zemní frézy, traktůrky.

Po arabské islámské kolonizaci severní až rovníkové Afriky (13.-19.st.) vznikla svébytná svahilská (pobřežní) kultura, která si vytvořila i vlastní jazyk.

Svahilsky nezapomeňte: Jambo! (Ahoj), Hakuna Matata (žádný problém), Safari (cesta).

Afrika a Čína

Problémem Afriky jsou slabé nebo úplatné vlády a nedostatečná infrastruktura – zejména silnice. Mimo centra měst převládá chaos, odpady, přetékané otevřené stoky, rozbité silnice, případně dopravní zácpy. Většina zemí v „černé“ části Afriky (kromě JAR) má nedostatek peněz na udržování, případně budování infrastruktury. Proto některé vlády přijmou nabídku Číny v rámci iniciativy „Nová hedvábná stezka“ na postavení silnice či jiné infrastruktury, spadnou do dluhové pasti a jsou připoutáni k Číně. V r. 2013 Čínská lidová republika ohlásila začátek velkolepého projektu „nové Hedvábné stezky“ / Belt and Road Initiative (BRI), který představil představitel čínský prezident Si Ťin-pching. Jejím jádrem mělo být „budování pevninské infrastruktury napříč Střední Asií“, ale také rozvoj námořních tras přes Indický oceán. „BRI byla navržena tak, aby dokázala zmobilizovat více zdrojů, posílila propojení, využila potenciální hnací síly růstu a propojila trhy... tak, aby začlenila více zemí a regionů do ekonomické globalizace a docílila sdílené prosperity vzájemnou výhodnou win-win spoluprací, na rozdíl od byznysu s Evropou nebo Spojenými státy. Miliardové investice především do infrastruktury a ekonomik jednotlivých zemí měly mířit i na africký kontinent. Peking tak chtěl mimo jiné posílit svou globální pozici a stát se protiváhou například Spojeným státům nebo Rusku.

Miliardové čínské investice v Africe vedly k vybudování slíbené infrastruktury, ale ne vždy vše funguje, jak má, přičemž se některé země Afriky u Pekingu silně zadlužily. Většina Afričanů ale roli Číny vnímá pozitivně. Pro africké země, které kvůli koloniální minulosti s některými evropskými státy nemají pozitivní zkušenost, spolupráce s Pekingem představovala vítanou alternativu. „V roce 2013, kdy Peking zahájil BRI, řešila Čína vlastní přebytky – železa, cementu, skla a dalšího materiálu. Byl to důsledek finanční krize v roce 2008. BRI tak vznikla, aby mohly čínské firmy tvořit projekty mimo Čínu a přebytků využít, a rozběhly tak ekonomiku. Proto právě v Africe vzniklo mnoho projektů, které vrcholily kolem r. 2016, Angažování Číny v afrických zemích začalo pomalými kroky už v 60. a 70. letech 20. století. Jen v letech 1995 až 2017, tedy i v rámci BRI, vystoupal komerční obchod mezi Pekingem a africkými zeměmi ze 3 miliard na 143 miliard dolarů. Zatímco pro Čínu nešlo o převratnou sumu, protože představovala jen 3,7 procenta z jejího zahraničního obchodu, pro africké země se jednalo o závratnou částku. Angažování Číny v afrických zemích začalo pomalými kroky už v 60. a 70. letech 20. století. Jen v letech 1995 až 2017, tedy i v rámci BRI, vystoupal komerční obchod mezi Pekingem a africkými zeměmi ze 3 miliard na 143 miliard dolarů. Zatímco pro Čínu nešlo o převratnou sumu, protože představovala jen 3,7 procenta z jejího zahraničního obchodu, pro africké země se jednalo o závratnou částku. Peníze mířily především do velkolepých infrastrukturních projektů – budování železničních sítí, přístavů, silnic, energetických a ropných projektů nebo urbanizace. Jedním z nejzásadnějších bylo vybudování přes 700 kilometrů dlouhé železnice z etiopské Addis Abeby do Džibuti, v roce 2017 Peking vybudoval za 4,7 miliardy dolarů železniční trať z keňské Mombasy do Nairobi, velkolepé infrastrukturní projekty v uplynulých letech vznikly také v Tanzanii, Zambii nebo Angole. Čínské úvěry směřovaly do dopravy, energetiky, těžebního průmyslu, informačních a komunikačních technologií a do vodohospodářství v celkové hodnotě 160 mld. USD. Peking navíc půjčky africkým zemím přizpůsobil. Na rozdíl od Světové banky se neptá na politickou situaci v zemi, na lidská práva, a úvěry poskytuje v balíčku „vše v jednom“. Jeho součástí jsou často kromě finančních zdrojů i práce stavebních společností, technologická expertiza a někdy i vlastní pracovní síla. Úvěry tak získaly země, které by pro jiné zahraniční poskytovatele nemusely být důvěryhodné. Pro část afrických zemí čínské investice představovaly vítanou příležitost, jak investovat do infrastruktury a usilovat o ekonomický rozvoj. V souvislosti s čínskými investicemi v Africe se často hovoří o vysoké míře zadlužování – diplomacii dluhové pastí. Peking sice peníze půjčuje, nicméně státy se pak propadají do hlubšího zadlužení a nejsou schopny závazků dostát. To vytváří

pro Čínu příležitost, jak získat náhradou majetkový podíl na projektech, které buduje, nebo práva na jejich provoz až na několik desítek let. Případně to může posílit její politický vliv v zemi.

Boj o černý kontinent (J. Záhořík)

Před vpádem evropských mocností byla Afrika doslova posetá samostatnými státy. Příchod bílého muže ale všechno změnil: mnohé říše zanikly, jiné byly spojeny do větších celků. Svoboda se vytratila a na její místo nastoupila krutovláda. První velká říše Afriky Aksum v letech 100 - 940 se rozprostírala na pomezí dnešní Etiopie a Eritreje, měla vyspělé zemědělství a obchod a jako první v Africe přijala v r. 333 křesťanství. Z jižní Arábie tam pronikalo vzdělání a kultura, např. zdokonalování písma a technika zavlažování. Říše si razila i své zlaté mince.

Na rovníku bylo Kongo nejstarším státem. Vzdálené periferní provincie mu museli platit daně v podobě slonoviny, otroků, jídla, látek či ozdobných muší kauri. Koncem 15. století sem připluli Portugalci, a ty ohromilo město Mbanza Kongo vybudované ze dřeva, ale i společenská hierarchie. Následně Kongo se stalo hlavní oblastí, kam směřovali Evropané. Dobrodruh Henry Morton Stanley měl od belgického krále Leopolda II. za úkol vytvořit jakoby filantropickou Konfederaci černošských republik / „Svobodný stát Konžský“, ve skutečnosti bělošskou krutovládu (sekání rukou, vypalování vesnic, kdy zahynulo přes 10 mil. obyvatel) pro získávání slonoviny a pěstování kaučuku. Základním trikem při zabírání půdy bylo uzavírání nesrozumitelných smluv s náčelníky. Cesty do černého kontinentu běloši obhajovali „civilizačními misemi“, resp. šířením křesťanství. Ekonomika kontinentu se zaměřila na pěstování plodin na vývoz - kakao, káva, čaj aj.

Ještě ve středověku byly v Africe relativně dobře organizované mocné říše, které postupně od 16. století rozvrátily evropští imperialisté, obchodníci s otroky a postkoloniální diktátoři. Dnes kontinent trpí občanskými válkami, nemocí AIDS a chudobou. Čína postupně získává části území. Objevné evropské plavby započaly koncem 15. století, od počátku objevných plaveb Evropané rozšířili svou „civilizační“ expanzi do všech koutů světa, načež došlo k k 500-leté evropské světové hegemonii, spojené s drancováním přírodního bohatství a tragického a ostudného otrokářského obchodu, zejména do Karibiku, ale i jižní, příp. severní Ameriky (kam bylo odvezeno asi 20 mil. Afričanů). „Staletí otrokářství a následující koloniální období potlačily přirozenou lidskou aktivitu Afričanů, kteří přestali věřit, že se mohou stát strůjci svého vlastního osudu a zvykli si žít ze dne na den“ (D. Trávníčková). Obchod s otroky byl postupně zrušen až v průběhu 19. století. Na základě zpráv objevitelů a misionářů o obrovských nevyužitých zdrojích uvnitř Afriky začali evropské země na konci 19. století soupeřit o africká území. Budování impéria se rozvíjelo tak rychle, že do roku 1900 vládli Evropané většině osídleného světa. V r. 1960 získala většina států Afriky nezávislost, ostatní následovně, avšak každá doba má svou vlečku. Dnes jsou mnohé státy zmítány dlouhodobými etnickými či náboženskými konflikty, mnohdy ve vazbě na nepřirozené vymezení hranic zemí. Současná situace řady afrických zemí je největší humanitární katastrofou na naší planetě za posledních 70 let. Na mnoha místech se šíří epidemie cholery, mnoho lidí žije v neudržitelných utečeneckých slumech.

Otrokářství bylo v Africe rozšířeno již dávno před dovozem otroků z Afriky do Nového světa - Ameriky, např. ve starém Egyptě, Nigeru či Kongu, v Arábii a řadě dalších území, někdy jako kmenoví otroci. Dokonce se uvádí, že před dovozem otroků do Ameriky bylo v Africe méně svobodných než otroků. Uvádí se, že do Ameriky (Jižní a Severní) směřovala jen čtvrtina otroků, přičemž celkem na plantáže do Ameriky bylo odvezeno až 10 milionů otroků.

Arabský svět a islám

Arabský svět z Arabského poloostrova rozšířili Arabové do severní Afriky, které původně obývaly Berbeři. Zde vznikly arabské státy tzv. Magrebu západně od Egypta, (tj. tzv. „západní islám“), Dnes se Evropa nejvíce bojí islámu a islám Evropy. Největší problém islámu je, že se bojí feminismu. Současnou situaci rozsáhle zhoršuje teror islámistických džihádistů, který ze saharských zemí Alžírsko, Libye, Egypta, zčásti i Tuniska posouvá jižně do oblasti Sahelu, zejména do Burkina Faso, Mali, Nigeru, Čadu, Mauretánie, Keni, Somálska, ale i Senegal, Beninu, Ghany, ojediněle Súdánu a Mosambiku, v jejich hledáčku je však řada dalších zemí (Togo, Pobřeží slonoviny). Kromě dvou hlavních teroristických skupin (odnože Islámského státu, al-Káida) se vyskytují další. Útoky míří na křesťanské kostely, luxusní hotely, dívčí školy, tržiště aj. ČR chce dát zemím Sahelu 26 mil. Kč na vybudování společné armády proti teroristům.

K zajištění bezkrizového vývoje světa nebyla dosud zpracována řada velice potřebných studií, např.:

- historický vývoj vegetačního krytu
- vegetace jako primární základna živočišné říše
- expanzivní a invazní druhy a jejich celosvětovém „uplatnění“
- domestikované užitkové, léčivé a okrasné druhy a jejich využívání
- vodní zdroje a jejich úbytek, vodní režim zemí a světových regionů a jejich záchrana, znehodnocení vod zasolením, zajištění pitné vody
- rozšiřování pouští a jejich důvody a možnosti jejich omezování
- dlouhodobý historický vývoj antropogenních vlivů – pozitivních i negativních na biotu jednotlivých regionů
- problematika chráněných území přírody a krajiny ve vazbě na obyvatelstvo
- problematika ekologické migrace obyvatel - zajištění potravin a vody a možnosti řešení
- expanzivní demografický vývoj lidstva ve vazbě na zdroje - vody, potravin a nerostných surovin a nejcennější území přírody
- věrohodná analýza současných klimatických změn, které nevycházejí pouze z emisí „uhlíkové stopy“, ale změn teplotních hodnot na povrchu Země s jejich příčinami, např. likvidace klimatických regulátorů - zejména tropických pralesů, tání ledovců Arktidy (sledování nejen plochy, ale i objemu). tání permafrostu Sibíře při uvolňování metanu (cca 25x intenzivněji zadržující teplo než CO₂), vytváření tepelných ostrovů (megapole aj.), ...
- možnosti řešení klimatických změn - mitigační opatření, nejen omezení emisí CO₂.

Sledované údaje / Monitored data

- základní charakteristika: politický charakter typu vedení země, rozloha a poloha, hlavní město, příp. další města, max. výška, charakter území, specifčnosti země, rok vzniku / samostatnosti / basic characteristics: political character of the type of country management, area and location, the capital, possibly other cities, max. height, character of the territory, specifics of the country, year of origin / independence
- kulturní památky, zejména památky UNESCO / cultural monuments, particularly UNESCO monuments
- přírodní památky: biosférické rezervace UNESCO (BR), národní parky (NP), botanické zahrady (BZ), významné zahrady a parky / UNESCO biosphere reserves (BR), national parks (NP), botanical gardens (BZ), important gardens and parks
- vegetační charakteristika: klima, dále zejména lesy a dřeviny / vegetation characteristics: especially forests and woody plants
- ekologická ohrožení: / environmental threats:
- ekonomika: HDP/os (USD) - 2016, dle OECD (Organizace pro ekonomickou spolupráci a vývoj), zaměření, hlavní komodity / GDP / person (USD) - 2016, according to OECD (Organization for Economic Co-operation and Development), focus, main commodities
- společnost: počet obyvatel, náboženská a společenská charakteristika, jazyk a měna / society: population, religious and social characteristics, language and currency
- přidružená území: / associated territories:

Alžírsko (Algeria, DZ), Alžírská demokratická a lidová republika,

uvedeno také v díle Středozeří, země na severu Afriky,

cca 2 382 tis. km², (druhá rozlohou největší africká země po Súdánu),

hl. město Alžír / Al-Jazair, 4 mil. ob., největší minaret 265 m u třetí největší velké mešity,

bazilika Matky Afriky, metro, BZ, Pražský park / Jardin de Prague,

Oran (Wahrán) 2 mil. ob., přístav, španělské město, kasba, mešity, pevnosti,

Konstantin / Constantine 1 mil. ob. římské stavby, město mostů, přes kaňon řeky Rhumel,

visuté lávky, metropole býv. Numidského království, univerzity,

Tichy, letoviště u moře, mys Carbon,

Béjata / Bidžája, přístav

max. Tahat 3003 m v pohoří Haggar (Ahaggár),

pohoří Atlas ji chrání před Saharou,

na jihu poušť Sahara asi na 3/4 území,

většina toků jen občasných

vysychající jezera mezi Velkým a Malým Atlasem,

termální prameny Hammam Maskhoutine,

vznik 1962 (dříve kolonie RF 132 let)

Kulturní památky UNESCO a další:

- Al Qal'a v Bení Hammadu - 1. hlavní město hannádovských emirů z z. 1007, opevnění muslim. města z 11-12.st.,
- Djémila (Džámila) - ruiny starého římského města Culcul, dnes horská vesnice
- . Kašbach - islám. město a medina, kdysi střežící cestu do Kartága, dnes Osmanský styl
- Tassili n' Ajjer, skalní malby na Sahaře
- Timgat - ruiny římského města - paláce Traján, oblouk, divadlo, sloupy, lázně, nevěstice, latríny, v provincii Batna, kaňon Ghoufí, podzemní voda,
- Tipasa - archeol. lokalita na pobřeží, památky fénické (hrobka Kabr ar-Rumija = velké mauzoleum králů Mauretanie), římské, raně křesťanské i byzantské, vyřazena 2006,

býv. římská zastávka na cestě z Alexandrie
- Údolí M'Zab (M'Zab Valley), opevněná města z 11. st.,
zřícenina římské rezidence Hippo Regius v Annabě
Tiddis, býv. římské město u moře,
Tillmsán (Tiemcen) - budovy z 12-15.stol.

Přírodní památky:

- **BR Tassili N'Ajjer** - přírodní i kulturní - sopečné a pískovcové skály s prehistorickými skalními malbami starými 8 tis. let na náhorní planině Sahary,
  - **BR a NP de Belezma (de Batna),**
  - **BR a NP du Djurdjura (de Tizi Ouzou st Bouira),**
  - **BR a NP d'El Kala (d'ElTarf),**
  - **BR NP de Gouraya (de Behaia),** (Kuraja). město Bejaala, na pobřeží
  - **BR a NP Chréa (de Blida), NP du Tassili (d'Illizi),**
  - **BR a NP Taza**
  - **BR a NP de Tlemcen Mountains,** krápníková jeskyně, město Tiemsen s maurskými stavbami
  - NP de l' Ahaggar (de Tamanrasset), sopečné a pískovcové skály na Sahaře, náhorní plošina Atakor
  - NP Cédres de Téniet-al-Haad,
  - NP Djebel Aissa (Naama), Džebel
  - NP de Théniet El Had (de Tissemsilt),
- skalní město Constantine přístupné po mostě přes kaňon
největší duny Sahary Velký západní a východní Erg (erg Admer)
BZ Alžír,
muflon, kamzík, gepard severoafrický

Vegetační charakteristika:

klima semiaridní a aridní, středomořské, v Atlasu kontinentální,

mediteránní lesy jen cca 5 % jsou pouze na severu v pohoří Atlas v oblasti Kabylie, jinak vegetace ojedinele Cedrus atlantica / cedr, Castanea sativa / kaštanovník, Olea europaea / olivovník, Prunus avium / třešeň, Tetraclinis articulata / sandarakovník článkovaný, Acacia / kapinice, Pinus halepensis - výsadba živé zdi proti poušti, Ziziphus jujuba (čínské datle) / cicimek, Citrus sinensis / pomeranče, Vitis vinifera / vinná réva.

80 % území je bez vegetace, tráva halfa - kavyl halfový nadměrnou pastvou zlikvidována, **45 % území tvoří poušť Sahara** s pohořími Ahhagar a Tassili, lanýže v poušti po dešti, ojedinele se vyskytují oázy, na severu jsou dva hřebeny Atlasu, mezi nimi je plošina Šotů s vysychajícími slanými jezery,

Ekologická ohrožení:

- kritický nedostatek vody, voda se rozděluje na prsty,
- voda salinizace, zejména v Sahelu
- znečištění území častými odpady
- slaná vysychající jezera
- pokračující odlesňování Atlas
- pastvou likvidace řídkých travin - halfa: kavyl halfový / Stipa tenacissima a zpouštnění
- postupující dezertifikace (Sahara)

Ekonomika:

DPH 2016: 4296,

rybářství, pastevectví, kozy,

obiloviny, brambory citrusy, vinná réva, květiny, fěkovník, palma datlová, 60 druhů, datlové slavnosti, pěstování máku na opium (Atlas), brambory, mrkve, rajčata, paprika, česnek, koriandr, potravinově nesoběstačná,

zemní plyn, ropa, fosfáty, Fe rudy, uran, olovo, zinek, rtuť, písek,

potrav. a text. průmysl, železo, ocel, keramika - majolika,

Společnost:

cca 45 mil. ob., dříve Ziridové, Berbeři, Feničané, Byzantinci, Římané, Vandalové, Turci, Arabové 59 %, Beduíňští Arabové (vč. Tuaregů) 15 %, Berbeři 26 %, Ibadité - Berbeři ortodoxního islámu,

emigrace hlavně do RF (max v l. 1954-62 - boj za nezávislost), občané býv. kolonie RF (departementů, kde však muslimové neměli občanská práva),

sunnitský islám je státním náboženství (sňatky uzavírají rodiče nebo dohazovači), již cca 3,5 tis. mešit, muslimové odsud jsou největším problémem současné Francie, ataky islámských fundamentalistů (hlásících se k al-Kajdě a islámskému státu), křesťané zde byli tolerantní (v katedrále / bazilice Matky Afriky Sacré-Coer: Matko Boží, modli se za nás a za muslimy),

troglodická sídliště (jáma v zemi), většina obyvatel žije méně než z 2 USD/den, přírodní hmoždíře, závody velbloudů, "etzalské" lezení,

bezpečnostně riziková, nebezpečná země, uprchlický tábor Tindouf cca 80 tis. ob.,

turisté prolustrování, skupiny s policií,

někde zákaz focení, zákaz kouření, adekvátní oblečení,

pozvání na čaj se neodmítá, přeslazený mátová Ibadité čaj,

úřední jazyk arabština a berberština (až 30 %), měna alžírský dinár (DZD)

Angola (Angola, ANG), Angolská republika,

cca 1247 km², na jz. okraji Afriky u Atlantiku,

hl. město Luanda 7 mil. ob., přístav na pobřeží, bouřlivý rozvoj, založeno na ostrově

na s. okraji ústí řeky Kongo, hotely, údajně nejdražší město světa, **nebezpečné město**, nedostatek pitné vody a elektřiny, i provincie,

enkláva přístav **Cabinda**, a provincie, 1 mil. ob., odděleno územím DR Kongo, v selfu těžba ropy

max. Morro do Moco 2620 m n.m, převážně náhorní plošina 1500 m vysoko,

Lake Dulolo,

pobřežní nížina, studený Benguelský proud,

vznik 1975 (býv. kolonie Portugalska)

Kulturní památky UNESCO aj.

- Mbanza Kongo - ruiny katedrály, pozůstatky hl-města býv. Konžského království;

Luanda - historická část

přístav Lobito - kolonizační památky

pevnost Fortress of Sao Miguel

dominantní socha Ježíše Krista u přímořského města Namibe

Přírodní památky:

na východě Konžská pánev s deštnými pralesy, zvířata v NP loví domorodci i vojáci,

- **BR Okavango v Botswaně, dále BR a NP Moso-oa-Tynya / Victoria Falls** (Viktoriiny

vodopády, „Hřmící kouř“, šířka 700 m) a řeka Zambezi (Ngonye) v Zimbabwe a Zambii, zčásti v Namibii a Angole.

- NP Bikuari,
- NP Camela,
- NP Cangandala,
- NP Iona, největším duny, pláně. hory a útesy, end ještěrky
- NP Kavango - Zambezi (KAZA) - obrovský přeshraniční, ale jen zčásti chráněn jako NP, převážně savany, ale centrum tvoří mokřadní savany
- NP Kisama m jediný fungující, atraktivní, divoká zvířata,
- NP Longa-Mavinga,
- NP Luenge,
- NP Luiana,
- NP Mucusso,
- NP Mupa, divocí psi, lev, leopard, hyena
- NP Mayobe Forest / Majombský les (Africká Amazonie, nížinné lesy, eben, mahagon, gorila, šimpanz, slon, buvol),
- NP Massuma-Ljuvské pláně (záplavové území, migrace pakoní a zeber), většinu zvířat ale snědli hladoví lidé v nedávných válkách, další zastřelili vojáci, proto dovoz zvířat z j. Afriky, ale první 4 dovezené zebry byli zabity a snědeni
- NP Quicama,

soutěska Tindavala

skalní útvary Pedras Negras de Pungo Andongo

vodopád Kalandula Falls, Tazua Falls na řece Kuango (Cuango),

lev, slon, gorila,

Vegetační charakteristika:

klima tropické (jižně od rovníku), pasáty, horké období dešťů XI-III-IV a sucha V-X, na jihu semiaridní,

na pobřeží vliv studený Benguelský proud,

42 % tropické a řídké opadavé savanové lesy, savany, baobab / Adansonia, rovinatá pobřežní nížina, mangrovy, na jih zasahuje Namibijská poušť, Welwoschia, travní porosty 23 %, orné půdy 2 % (u ústí Konga)

Ekologická ohrožení:

- nadměrná těžba dřevin
- likvidace stromů na dřevěné uhlí
- zničení a zaminování zemědělských ploch během válek (miny v krajině)
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin

Ekonomika:

2016: 3631, rozvrácená ekonomika (díky bojům) ale rychlý ekonomický rozvoj, rybolov, těžba dřevin, káva, kakao, proso, kukuřice, cukr. třtina, kasava, sisal, banánovník, na nerost. suroviny bohatá země - ropa v šelfovém moři (těžba v Africe nejvíc po Nigerii), diamanty, fosfáty, měď, živec, bauxit, zlato, uran, železná ruda aj. rudy, potenciální zdroj plynu pro ČR, **infrastrukturu rozvíjí Čína**,

Společnost:

cca 33 mil. ob., místní kmeny Ovimbundu 37%, Kimbundu 25%, Bakongo 13%, Mbundové, Kongové a jiné kmeny, křováci, mesticové / míšenci 2%, Portugalci aj. Evropané 1%, Číňané, ostatní 20% , velká emigrace,

křesťané 89 % (katolíci 69 %, protestanté 20 %), animisté 11 %, **islám zakázán**, relativně civilizovaná země, na jv. bez infrastruktury, v r. 1983 zajali povstalci odborníky z ČSR, kteří sem přijeli pomoci, ti absolvovali pochod smrti 1320 km, 1 muž zemřel, následně se ve 2 skupinách opožděně vrátili, rozvrácena občanskými válkami (40 let do r. 2002), vazba na SSSR, spřátelená země (2004-2010), mnoho jich studovalo v Česku, dnes pomoc ČR Člověk v tísní, **velká kriminalita, v Luandě i ozbrojená přepadení**, nevybuchlé miny, nejdražší destinace v Africe, nefotit citlivé objekty, úřední jazyk portugalština, bantunské jazyky, měna kwaza (AOA) , ale i USD

Bahrajn (Bahrain, BRN, BH), Bahrajnské království, konstituční monarchie, 716 km², ostrovy v Perském zálivu u Kataru a Saúdské Arábie, 25 km most ze Saúdské Arábie, hl. město Manáma cca 150 tis. ob.

max 122 m n.m., Džabal ad-Duchán, vznik 1971 (dříve GB)

Kulturní památky UNESCO aj:

- býv. hl. město Dilmunu, dnes archeol. lokalita Qal'at al-Bahrain (již 2300 př. n. l.), pohřební mohyly
- Qual'at al Bahrain, býv. hl. město
- lov perel

Přírodní památky:

PR Al Arin, arabský přímorožec orix, rohy až 1,5 m,

Vegetační charakteristika:

klima tropické,

bezlesá poušť se „Stromem života“ z čeledi Fabaceae (asi 400letá akácie, údajně v místech biblické rajske zahrady, na písčité duně s kořeny cca 50 m),

Ekologická ohrožení:

- katastrofický nedostatek pitné vody
- bez sladké vody, další vysušování a zvyšování teplot
- toxicita území

Ekonomika:

pův. lov perel (dnes chov sladkovodních v Japonsku), dnes klenotnictví s perlami, dominantní těžba ropy, zení plyn,

cestovní ruch, ročně 2 mil. turistů / rok, závodiště F1, finančnictví, námořní základna Británie, chce stavět jadernou elektrárnu

Společnost:

cca 1,5 mil. ob., z větší části přistěhovalci, islám 81 %, křesťané 10 %, hinduisté 8 %, ovlivněna a ovládána perskými civilizacemi, jazyk arabština, měna bahrajnský dinár (BHD)

Benin (Benin, DY), Pobřeží otroků, Dahome), Beninská republika, prezidentská republika, cca 115 tis. km², na pobřeží Guinejského zálivu v z. Africe, rozdělená mezi Togo a Nigérii, na jeho území býv. říše Igodom, býv. franc. kolonie a centrum obchodu s otroky, slonovinou a zlatem,

hl. město Porto Novo, 270 tis. ob.,
Cotonou 0,75 mil, sídlo vlády
Abomey-Calavi 0,5 mil, Dahomé-Abomey, paláce
max 658 m n.m. Mt. Sokbaro,
ploché území do 400 m n.m., laguny na pobřeží
povodí Nigeru, a Volty,
vznik 1960 (dříve RF)

Kulturní památky UNESCO aj.:

- **Abomey, královské paláce ze 17 - 19. st., vyřazeno 2007**

Francistown, býv. těžba zlata

Přírodní památky:

- **BR a NP W-Arli-Pendjari** (Pendžari), súdánsko-sahelské savany (u hranic s NP d'Arli v BurkinaFaso, hranice řeka Pendjari, sloni, lvi, bůvoly, ptáci, dnes hlídán ozbrojenými strážci

- **BR a NP Boucle de la Pendjari**, divoká zvířata - slon, antilopa, hroch, opice,

- **BR a NP W Benin – Burkina – Niger,**

- **Ramsarské mokřady**

- Basse Vallée de l'Ouémé, Lagune de Porto-Novo, Lac Nokoué

- Basse Vallée du Couffo, Lagune Côtierre, Chenal Aho, Lac Ahémé

Lovecké oblasti : Atakora, Djona, Pendjari,

7 zalesňovaných ploch,

Vegetační charakteristika:

Klima tropické, u pobřeží vlhké, 2 období dešťů III-VII, IX-XI, 2 období sucha XII-IV, VII-IX, na severu semiaridní,

cca 40 % tropické pralesy, na pozůstatcích posvátných lesů lada s neúrodnou zemí, převážně trop. savana s trnitými keři a baobaby v rovinném území (průměr 100 m n.m.), u moře bažinaté laguny,

TTP 5 %, orná půda 23 %.

Ekologická ohrožení:

- likvidace pralesů

- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin

Ekonomika: velmi chudá,

těžba dřeva - řezivo, rybolov, mořské plody,

slonovina, ovce, kozy, skot, prasata, drůbež, maso, zemědělství rozvráceno,

bavlna, palmový olej, banány, kakao, káva, kuk, rýže, proso, maniok, topinambury,

jamy, kasava, kešu, arašídý, koření,

ropa, většina benzínu se však pašuje z Nigérie, vápenec, cement, mořská sůl,

turistika, dobré silnice i železnice,

Společnost:

cca 13 mil. ob., 42 etnických skupin - Fonové (38,4%), Ajové (15,1%), Jorubové

(12%), Barbové (9,6%), ostatní ...

křesťané 45 %, islám 25 %, animismus 30 %, z toho vodoo / vúdú 6 % - kolébka Woodoo, rituály - za bubnování do transu,

38% pod hranicí chudoby,

úřední jazyk francouzština, měna CFA frank (XOF)

Botswana (Botswana, býv. Bečuánsko, RB), Botswanská republika, prezidentská republika,

cca 600 tis km², vnitrozemská země v j. Africe, Zambezi (hranice),

hl. město Gaborone, 250 tis. ob.,

max 1489 m n.m. Tsodilo Hills,

vznik 1966 (dříve GB),

Kulturní památky UNESCO aj.:

- Tsodilo Hills („Lovre pouště“), jeskynní a skalní malby, několik tisíc v poušti Kalahari přes 4500 skalních kreseb, duchové předků,

Přírodní památky: největší podíl ZCHÚ v Africe - cca 37 %,

- **BR Ramsar Delta Okavango** v Botswaně, severní část delty, jedna z posledních 5 území divoké přírody, (6-15 tis. km², bažinatá vnitrozemská delta řeky a Moremi, jako „Noemova archa“ zachovávající řadu druhů, ale i původní kmeny, cca 60 % vody je postupně odpařováno povrchem listů převážně vodních a bahenních rostlin) a 36 % se odpaří z vodní hladiny, 2 % se vsáknou a 2 % odtečou do jezera Ngami (cca 60 x 10 km), pH cca 7,5, přírodní div světa),

- **BR a NP Moso-oa-Tynya / Victoria Falls** (Viktoriiny vodopády, „Hřmící kouř“, šířka 700 m) a řeka Zambezi (Ngonye) v Zimbabwe a Zambii (mimo období dešťů velmi málo vody, jinak peřejnatá, sjízdná, krokodýl, a dalších 16 vodopádů, 7 území mokřadů - Ramsar. úmluva, 40 % současné populace slonů), zčásti v Namibii a Angole, krásná země, třeba zaplatit vstup a kemp,

- NP Hwange, přeshraniční do Zimbabwe

- NP Chobe („Čobe“, jméno podle řeky, savana v deltě Okavaga, jezero Liambezi, biotopy, nejvíc slonů v Africe, žirafy, asi 80 tis, každý den platit, i umělé napajedlo a bazén),

- NP Kavango - Zambezi (KAZA) - obrovský přeshraniční, ale jen zčásti chráněn jako NP, převážně savany, ale centrum tvoří mokřadní

- NP Kalahari Game Reserve (Botswana, Namibie, JAR),

- NP Kgalagadi Transportier Park, přeshraniční (Kahari Gemsbok a Central Kalahari Game Reserve / „divoké srdce Afriky“, většina v Botswaně, zčásti v JAR, ekotop duneveld / písčité duny až 20 m, ve vádí Acacia haematoxylon a polokeř Plinthius, dále thornveld s akáciemi a slané pánve, převážně poušť na vlhčím východě až suchá savana, původně pro Křováky, nutné povolení - v Gaborone či Maunu, 600 USD/den, max 200 lidí, kemp. stanice pro 100 osob, dále roztroušená tábořiště daleko od sebe, auto, stan, nůž, sirky, lev, hyena, žirafa, antilopa),

- NP Makgadikgadi Pans, baobab

- NP Nxai Pan, baobab unikátní

PR Northrn Tull, baobab, slon

PR Manyelanong, sup kapský

Central Kalahari Game Reserve

dolomitové jeskyně Aha a Gswihaba Hills, Tswapong Hills,

10 loveckých rezervací (Moremi Game Reserve v deltě Okavanga, Central Kalahari Game Reserve) a 6 soukromých (Maghatu Game Reserve), zasolené plochy - džíp při zastavení propadne, kempy,

Vegetační charakteristika:

subtropické klima, semiaridní až aridní, léto horké a suché V-X, zima teplá XI-IV,

země zelenější,

cca 10 % tropické pralesy,

Adansonia / baobab, Kigelia africana - salám. strom, palma Mokola / Hyphaene petersiana (z vláken košíky), opuncie, pryšce,

většina území poušť Kalahari a suchá savana,

část rozsáhlé mokřady delta Okavango,

část území zemědělství, TTP 40 %, orná půda 1 %, část Okavango,

Ekologická ohrožení:

- **katastrofický nedostatek pitné vody**, voda z kohoutků není vždy pitná,

. bilhariosa (stojaté vody),

- vzteklina, tse-tse,

- napadení hrochy či krokodýli aj. divokými zvířaty

- sucho

- dezertifikace - zpouštnění,

- zasolení

Ekonomika:

ekonomicky závislá na JAR (celní unie), třetí ekonomicky nejúspěšnější stát Afriky, bohatá země, draho,

skot, ovce, kozy,

bavlna, podzemnice olejná, sorgo, obiloviny, luštěniny, ovoce, zelenina,

diamanty (firma Debsawna Diamond v Gaborone), zlato, měď, nikl, kobalt, uhlí,

Společnost:

"Moderní" člověk vznikl údajně před 200 tisíci lety na jihu Afriky jižně od řeky Zambezi v dnešní Botswaně .na ostrově Kubu, kde v okolí bylo jezero Makgadikgadi, které asi přes 10 tis. lety vyschlo a dnes je zde solná pánev Makgadikgadi, která je součástí pouště Kalahari (podle posledních studií australských vědců).

cca 2,5 mil. ob., Tswanové 77,3%, Šonové (Kalanga) 11%, Sanové 3%,

původní obyvatelé Sanové / křováci (bushmani, hotentoti) vytlačováni do Kalahari,

dnes v rezervaci odkud vyhánění kvůli diamantům - už asi jen 2 tis.,

název dle největšího kmene Tswana,

kmen Herero utekl z Namibie (za německé vlády, matriarchát), za ženu 8 krav,

60 % křesťané, hlavně mírumilovní křesťané, mše s hudbou, 30 % animisté,

většina obyvatel nepracuje, AIDS 60% obyvatel,

Livingston (první Evropan, který v r. 1856 přešel napříč černý kontinent),

v Livingstonu jeho muzeum cestovatele a lékaře (i Holub),

čeští krajané, v Lusace česká nemocnice,

dříve socialistický směr,

rostoucí cestovní ruch,

jazyk setswanština, angličtina, měna botswanská pula

Burkina Faso (Burkina Faso / "Země spravedlivých" (v místním jazyce), dříve Horní Volta, BF), republika,

cca 275 tis. km², vnitrozemská rovinatá v z. Africe v Sahelu, bez přístupu k moři,

hl. město Ouagadougou - Vagadugu (Joudoug, místně Ouaga). 1,7 mil., rušné nevábne

město, nový moderní Technologický institut (zdi z lité hlíny, stínící fasáda z eukalyptu, střecha s větracími prostory,

Bobo Dioulasso, hudba, hliněná mešita Grand Mosque,
max 749 m n.m. Ténakourou (pískovc. masiv na jv.),
rovinatá země, prům. výška 250 - 400 m n.m,
několik větších jezer, Lac Tengerele,
průtok Černá, Bílá a Červená Volta,
samostatnost 1960 (dříve kolonie RF)

Kulturní památky UNESCO:

- Loropéni (býv. pevnost , zříceniny, asi 100 kamenných ohrad, asi 1000 let staré, obchodování se zlatem), Le mare aux hippopotames,
- zbytky pecí na tavení železa

Přírodní památky:

- **BR a NP W-Yrli-Pendjari přeshraniční Burkina – Benin – Niger** (NP Penjari, vč. Ramsar - vstup do obou, primáti, hroši, levharti, antilopy, sloni
- **BR La mare aux hippopotames, vč. Ramsar**
- **BR Mono Transboundary**
- **Ramsar mokřad La mare d'Oursi**
- NP d'Arli
- NP Cabore Tambi
- NP Deux Balés
- NP de Nazinga, slon, buvol, antilopa, lev
- NP Kabore-Tambi

Sindou - skály s bohatou přírodou

Vegetační charakteristika:

tropické klima, suché s teplé v zimě, horké léto s monzunovými srážkami.
v oblasti Sagelu suché, na jihu vlhké, ze Sahary suchý prašný vítr harmattan,
lesy již jen 19 %, pozůstatky v ohrožení,
na severu suchá trop. savana Sahel s nízkými srážkami,
sporadické stromy, baobab / Adansonia, Ceiba pentadra, Butyrospermum parkii,
Acacia, Euphorbia,
TTP - pastviny 22 %, orná půda 20 %, neúrodná půda,

Ekologická ohrožení:

- kritický nedostatek vody
- nebezpečí, že se savana promění v poušť v oblasti Sahelu,
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin

Ekonomika: velmi chudá země, závislá na JAR (celní unie),

(z USA dotovaná) výdělek za rok co jinde za den

zemědělství - zcela nedostatečná potravinová produkce, ovce, kozy, skot,
bavlna, mango, cukr. třtina, kuk, proso, sorgo. rýže, čirok, arašídý, zeleniny,
súdánská káva Perkoa biglobosa,
těžba zlato, Zn,

Společnost:

cca 20,5 mil. ob., asi 160 etnik, dominantním jsou Mossiové (40 %-50 %), kteří odvozuji svůj původ od válečníků, Fulbové (8 %-10 %), Lobiové (7 %).

vyznání (2000/2018 v %) animisté 45/8, muslimové 43/62, katolíci /10/23),

vzbuřenci, **nebezpečná země**, neutěšená sociální situace (v rámci pomoci dovoz i výrobků z jejich bavlny), **zdravotně riziková**, negramotnost, bohatství masek,

úřední jazyk francouzština, měna západoafrický CFA frank, vysoká inflace

Burundi (Burundi, BU, Urundi), Burundská republika, prezidentská republika, cca 28 tis. km², malý stát ve střední subsaharské Africe, hl. město Bujumbura, 800 tis. ob., další Gitenga

max 2670 m n.m. Heha, Mukile, hornatá země ve výšce 800 - 2000 m, min. výška 772 m, jezero Tanganika - nejhlubší jezero Afriky a zásobárna vody pro Burundi, vznik 1962 - nezávislost na mandátu OSN, býv. německá,

Kulturní památky:

památník Livingstone a HM Stanley

Přírodní památky:

- **Ramsar mokřad Rusizi a NP**, ústí řeky do jez. Tanganika

- NP Kibira, deštný / mlžný les, primáti - šimpanz (tlupy bojují spolu o území), pavián, termální prameny, doprovod skauti

- NP Rusizi / Ruvubu, říční delta

PR Bururi Forest deštný / mlžný les, panoramata

PR Nyakazu Break a Karera Falls, šimpanz

PR Twihinda vodní ptáci

PR Vyanda Forest, šimpanz

Vegetační charakteristika:

tropické rovníkové horské podnebí - 2 období dešťů a 2 období sucha, podnebí velmi proměnlivé, závislé na výšce (1300-1600 mm/rok),

cca 39 % tropické deštné a mlžné lesy v nižších polohách na západě, savany sekundárně na lateritových půdách,

zemědělské plochy

Ekologická ohrožení:

- **masivní kácení lesů**

- půdní eroze

- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin

- patří k nejvíce ekologicky problémovým zemím

Ekonomika:

HDP 800 USD/os (2016), nejnižší, patří k nejchudším zemím.

rybolov, skot, ovce, kozy, prasata, drůbež, maso, mléko,

čaj, káva, bavlna, kuk, rýže, čirok, pšenice, maniok, banány, batáty, sorgo, tabák,

palma olejná,

Společnost:

cca 12 mil. ob.,

etnicky rozdělena mezi většinové Hutu (85 %) a menšinové dominantní Tutsie (15 %), genocida, další etnikum Twa - symbol 3 hvězdy na vlajce, velký exodus,

křesťané 67 %, animisté 22 %, islám 7 %,

pod hranicí chudoby 68 %, velký podíl inf. HIV/AIDS,

úcta ke starcům i cizím,

jazyk kirundi, francouzština, svahilština, měna burundský frank (BIF)

Čad (Chad, TCH), Čadská republika, prezidentská republika,

cca 1284 tis. km², převážně pouštní stát ve střední Africe v oblasti Sahary a Sahelu,
hl. město N'Djamena, 1 mil. ob., národní muzeum, mešita, noční život, prostituce,
kriminalita, nedostatek vody,
Abéché, islámské centrum, sultánův palác, mešita, hrobky, býv. hlavní město sultanátu
Moundou, pivovar

Oudai,

max 3415 m n.m. Emi Koussi v pohoří Tibesti, hory na sz., náhorní plošina Ennedi,
suché planiny v centru, pouště na severu,
většina území v bezodtoké oblasti,
na jihu nížiny, **vysychající jezero Čad**,
vznik 1960, býv. franc. kolonie, později pomoc SSSR,

Kulturní památky:

- skalní malby v saharském pohoří Tibesti, vyhaslá sopka, termální prameny
- planina Ennedi, skalní útvary, guelti, skalní malby

Přírodní památky:

- **BR Lakes of Qunianga a Ramsar mokřad: Lac Fitri, Lac Tchad**, soustava komplexu
Čadského jezera napájená prameny ze zlomu plošiny núbijského pískovce (z Libye
mezi pohořím Ennedi a Tibesti do prolákliny Bordelé), jeden z odkazů na vlhkou éru
Sahary, plovoucí ostrovy,
- NP Aouk, safari v džipech,
- NP Goz-Beida, Tchad, zvířata
- NP Manda,
- NP Zakouma, po válce obnova s EU, kempy, průvodci, vstupné, slon, lev, opice, žirafa,
antilopa

Přír. a kult. rezervace Ennedi

PR Siniaca Minia

13 znovu zalesňovaných ploch,

pohoří Tibesti massif

národní symbol koza (sever) a lev (jih),

Vegetační charakteristika:

tropické na jihu vysoké srážky, sucho XI-V, srážky VI-X,

lesy tropické savanové cca 23 %,

pouštní sever až stepní klima, poušť Sahara, polopoušť tropické stepní Sahel,

pastviny 36 %, 3 % půd obdělávána v nížinách savan u jezera Čad,

Ekologická ohrožení:

- **dezertifikace Sahelu** - výhledově jih zpouštnění ve vazbě na **vysychání jezera Čad**
- nedostatek vody
- pytláctví - slonovina, za 50 let pokles o 95 % na 1400 ks, buvol kaferský v suché savaně),
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin

Ekonomika:

velmi chudá,

dobytek, krávy, osel, velbloud

bavlna, podzemnice olejná, kuk, proso, rýže, maniok, batáty, cukr. třtina, sezam,

ropa, dovoz téměř veškeré spotřební zboží

fosilní voda (Kaddáfi do Libye) z núbijské pískovcové zvodně,

ne železnice, špatné silnice,

Společnost:

cca 18,5 mil. ob., Čadové, Fulbové - nomádští pastevcí, pokládají se za nejhezčí, Kotoko, přes 200 etnických skupin, 100 jazyků, převládají kmenové svazky, nosí amulety kmenové konflikty usedlí a nomádi, islám 54 % , křesťané 34 % , animisté 10 % , občanské války, **k 10 nejnebezpečnějším zemím**, Al-Kaida, teroristická Boko Haram, jazyk arabština, francouzština, měna středoafriický frank (CFA)

Džibutsko (Djibouti, DJI), Džibutská republika, býv. Francouzské pobřeží Affarů a Issů, dříve Francouzské Somálsko, poloprezidentská republika, cca 23 tis. km², městský stát v pouštním území „Somálského rohu“ v Adenském zálivu, je to přístav a kus pouště, většinou neuznán,

hl. město Džibuti, 600 tis. ob., zde většina obyvatel, evropské a arabské čtvrti,

strategicky významný přístav Port Free Zone

max 2028 m n.m. Moussa Ali stratovulkán

čedičové Danakilské vrchy,

začátek africké příkopové propadliny,

vznik 1977 (dříve pod RF)

Kulturní památky UNESCO aj.:

Džibuti - Hamúliho mešita a Prezidentský palác

Tadjoura - sultánský palác

Přírodní památky:

- NP Forest du Daym - Juniperus procera, Olea europaea ssp. cuspidata, Buxus hildebrandtii, Tarchonanthus camphoratus

jezero Assal, údajně nejslanější, nejnižší v Africe - 153 m m.m. horké prameny,

korálové útesy v Rudém moři

šakal, rys, antilopa

Vegetační charakteristika:

tropické horké klima, pod 500 mm/rok, suchá pouštní a polopouštní, bezvodá oblast, extrémní vedra,

cca 0,2 % malé porosty řídkých křovinatých lesů na horách, pouze pouštní křoviny,

TTP 73 %, orná půda 0,1 %

Ekologická ohrožení

- **kritický nedostatek pitné vody**, voda z vodovodu není pitná,

- vysoké teploty, min. srážky

- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin

- množství cizích vojenských základen

- hrozba teroristických útoků

- minová pole

Ekonomika:

dříve obchod s otroky,

rybolov, ovce, kozy, datle, káva, ovoce, zelenina,

sůl, stavební suroviny,

dopravní uzel, zóna volného obchodu, námořní obchod, překladiště lodí,

služby přístav a vojenské základny USA, Francie, Japonska, Itálie a nově první čínská,

železnice do Addis Abeby,

Společnost:

cca 1 mil. ob., Issové aj. klany (Somálci) 60 %, Afarové 35 %, početní Evropané - Italové a Francouzi, také Arabové a Etiopané, výrazná francouzská stopa,

94 % islám (sunnité), křesťané 6 %,,

obyvatelé v hl. městě a kočovní,

nezaměstnanost až 50 %, prostituce, AIDS, **nebezpečná země** ,

vznik samozvaných států Somaliland a Puntland ,

úřední jazyk francouzština, arabština, ale i somálština a afarština, měna džibutský frank (DJF), inflace

Egypt (Egypt, ET), Egyptská arabská republika, unitární poloprezidentská republika, uveden také v díle Středozeří,

cca 1000 km², země na severu Afriky,

hl. město Káhira, 25 mil. ob., nové Národní muzeum egyptské civilizace, přes Nil felúka,

buduje nové moderní hl. město v poušti 70 km východně (směrem k Rudému moři)

a to hlavně Čína (s největším parkem, ale i křesťanskou katedrálou a synagogou),

Alexandria 6 mil. ob. , přístav, (starověká založena r. 331 př.n.l. Alexandr Veliký, kdysi vysoký maják), zemětřesení, nová knihovna, akvárium, muzea, mešita, nebezpečí tsunami,

Giza 4 mil. ob.,

Šubra al-Chejma 1 mil. ob.

Luxor 0,5 mil. ob., na Nilu, pohřebiště,

Hurghada 200 tis. ob., přístav Rudé moře, rekr.

Sharm el Sheikh, Sinaj, 75 tis. ob., rekr.

Dahab na Sinaj. poloostrově, 5 tis. ob., rybařství, potápění, turistika,

max 2642 m Hora sv. Kateřiny na Sinaji, klášter, propojuje Afriku a jz. Asii,

Západní poušť (sv. Sahara) přesah do Libye a Súdánu,

Nil 6671 km, nejdelší na světě,

vznik 1922 (nezávislost na GB)

Kulturní památky UNESCO a další:

- **BR a NP Aš-Hitan, fosilie, chodící kytovci (velryby) v dnešní poušti**

- **Abú Mena - zbytky raně křesťanského poutního města, ohroženy zavodněním**

- Abúsir, pyramidy

- Asuán - Temple of Philae

- Džoserova pyramida, 2600 př.n.l., nejstarší

- Gíza pyramidy: Velká Cheopsova pyramida v Gíze jediná zachovaná památka z někdejších 7 antických divů světa

- Gira Velká sfinga byla vytesána do skály ve vápencovém podloží a později zasypána pískem, zřejmě jako strážce pyramid, pod jejím tělem byla síť chodeb, které zřejmě vedly k pyramidám (délka 70 m, výška 20 m, tělo lvíce, obličej byl měněn, stáří zatím neznámé - 7 tis.-2,5 tis.l. př.n.l., vykopána byla v l. 1817-1925)

- Káhira - histor. islámská část ze 14. st.,

- Luxor - Údolí králů, chrámy a pohřebiště staré 5 tis. let, na okraji města je chrámový komplex Karnak

- Klášter sv. Kateřiny / Saint Catherine Area, na úpatí hory Jabal Musa, zde Mojžíš

převzal desatero

- Memfida a její nekropole (Memphis and its Necropolis - the Pyramid Fields from Giza to Dahsur, zříc. města
- Mennofer a její nekropole
- Núbijské památky od Abu Simbel po Philae / Pilak, 5 skupin chrámů přesunutých při stavbě Asuánské přehrady
- Sakkara - pyramidy nekropole Memphis jeden ze 7 starověkých divů světa
- Šarm aš-šajch - koptský ortodoxní chrám
- Théby a nekropole (Ancient Thebes with its Necropolis

Herakleion / Thonis přístav u Alexandrie (64.st. př.n.l.) postavené v bahnitém terénu Nilu se potopilo ve 3. či 2. st. př.n.l.

koptské kláštery sv. Antonína, sv. Pavla,

Přírodní památky:

- **BR a NPR Wádí Al-Hitan** (Wadi Al-Hitan, Whale Valley, Údolí velryb, fosilie mořských savců),
- **BR Wadi Allaqi**
- **BR Omayed**
- **Mořské parky:** Bay of Abu Oir, Giftun Islands, Nile Edtuary (Rosetta), Ras Garra, Southern Egypt
- NP Elba,
- NP Ras Mohamed podmořský v Rudém moři u Šarm aš-Šajch,
- NP Tiran and Sanafir Islands,
- NP Timna na Sinaji se skalními a sopečnými útvary (kráter Machteše Ramon) ve skalní poušti Nageo,
- NP Tsavo

Přírodní oblasti: Alba mountains, Bardawil Lake, El Dakhla Oasis, El Maadi Marine Zone, Hettiat El Mogharrah Oasis, Sheyeb-el.Banat Mountains. St.Katherine, Wadi el Alaqi, Wadi Habib, Zaranikh (El Arish),

oáza Síwa (Šiva, u Libyjských hranic) aj. datlové háje, prameny (Bazénky), berbeři, mešita, BZ u Asuánu na nilském ostrově lorda Kitchenera

Mt. Sinai,

Západní poušť: Černá z vyvělin, vulkanické kopce, Bílá vápencové skalní útvary, pozůstatky moře: koráli, mušle, žraločí zuby,

Vegetační charakteristika:

subtropické aridní klima, monzunové deště,

ojedinělé lesíky ca 5 %,

akácie, tamaryšek, eukalyptus, Delonix regia (ohňový strom), oleandr, oliva, datlovník, fíkovník, rohovník, moruše, mangrovy

Nil zúrodňuje 7 % území, podle nilometru výška bahna a úroda,

dnes více než 90 % poušť Sahara, oázy, mangrovy

projekt Kattara - proláklina 400 x 80 km zaplnit odsolenou vodou z moře - na oázu života v poušti (západně od Káhiry), při pobřeží ale nevybuchlá munice

ženským symbolem života byl modrý lotos, mužským symbolem papyrus,

Ekologická ohrožení:

- kritický nedostatek vody
- dnes více než 90 % poušť, pokračování zpouštnění,

- toxicita území
  - Káhira patří k nejznečištěnějším městům,
  - povodněmi ohroženo ročně 0,5 mil. obyvatel
  - Alexandrie nebezpečí tsunami,
  - likvidace biodiverzity zemědělskou výrobou,
  - přírůstek výroby potravin nestačí exponenciální přírůstku obyvatel
  - vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
  - 90 % obyvatel na 3 % zavlažované půdě,
- pro další vývoj civilizace by mělo být varující a poučné, že **ze zdejšího úrodného území se stala rozsáhlá poušť**,

Ekonomika:

2016: 2658, není ekonomicky soběstačná (pomoc od zemí z oblasti Perského zálivu), rybolov, buvol, velbloud, osel, ovce, kozy, holuby dnes sportovně, zemědělství: rýže, cizrna, cukr. třtina, špalda, pšenice, ječmen, bob, cizrna, len, fíky, datle, banán, oliva, víno, granátový jablka, okurky, melouny, hrách, zelí, tabák, ibišek, bavlna, **závislost na dovozu potravin - pšenice z Ruska a Ukrajiny,**

New Delta Project Západní pouště u dálnice Dabaa na téměř 1000 ha kruhových závlah vodou recyklovanou odpadní ČOV Alexandria), z Nilu, podzemní a odsolenou (umělá řeka), pš kuk, cukr. řepa, olejniny, zeleniny, společnost Lindsay z Nebrasky v USA, logistika a sklady Čína, zeměděl. technika Bělorusko

těžba uhlí, ropa, plyn, hydroelektrárny, nově solární elektrárna 1,8 GW Benban v Asuánu 350 km²,

Suezský průplav, po roce intenzivních prací vybudována nová větev průplavu v délce 35 km, ohrožen rizikovými dluhopisy,

Společnost:

cca **110 mil. ob.** + 8 mil. v zahraničí,

Egyptané, jedna z nejstarších a nejznámějších civilizací světa - rozvíjela se podél Nilu, beduíni umí číst krajinu (kde ojedinělá vegetace a voda)

populační exploze (za posledních 15 let se narodilo 30 mil. dětí - do r. 2020),

95 % obyvatel v okolí Nilu na 5,5 % území,

islám 90 %, ženy napadány a znásilňovány (i hromadně),

křesťané 10 mil, koptské ortodoxní křesťanství 10 %, - utlačování,

v r. 2011 po masových protestech („arabské jaro“) padla diktatura, trvalé konflikty (tisíce obětí), **Egypt je nebezpečná zem, Sinaj je riziková**, Sinai Trail, Red Sea Mounzain Trail,

jezdí se vlevo, samozvaní výběrčí, v noci se nedoporučuje (málo osvětlené ulice),

úřední jazyk arabština, měna egyptská libra (EGP)

Eritrea (Eritrea, ER, Aksum), Stát Eritrea, prezidentská republika

cca 125 tis. km², ve v. Africe v Africkém rohu u Rudého moře,

cca 1000 l. př.n.l. zde byla založena říše s centrem ve městě Aksum obyvateli semitského původu, kteří se přes Rudé moře přeplavili z j. Arábie z království Sába (potomci Šalamouna). po vzniku islámu v 7. st. v Arábii jich sem část přešla z Mekky,

hl. město Asmara, 700 tis. ob., cca 2300 m n.m., italského typu (Malý Řím), restaurace

Dolce Vita Cafe s původní kávou (a čajem),

max 3018 m n.m. Soiora,

vznik 1993 (odtrhla se od Etiopie, dříve Itálie), **(přirovnávána ke KLRD)**

Kulturní památky UNESCO aj.

- Asmara, modernistické město
nejstarší křesťanské nechráněné objekty
skalní malby

Přírodní památky:

- NP Dahlac Marine (mořský),
- NP Semenawi Bahri,

PR Gash-Setit, Nakfa, Yob,

Vegetační charakteristika:

tropické klima, průměrně 16-17⁰ C, max 26-30⁰ C, sucho u Rudého moře max 50⁰ C,
několik vegetačních pásem,

lesy jen ca 13 % v nejvlhčejších polohách hor,

jinak pouze křoviny s ojedinělými stromy,

v západní části savana (u Súdánu) - pastevectví ale do vzdálenosti 15-80 km

vč. Velké příkopové propadliny,

Etiopská plošina 1800-3000 m n.m. se strmými roklinami (ambas),

TTP 68 %. orná půda 7 %,

Ekologická ohrožení:

- jedinečná biolog. diverzita odlesněním drasticky zlikvidována, takže dnes tristní podmínky
pro zemědělství,

- **katastrofický nedostatek pitné vody**

- nedostatek srážek - sucho,

- rozsáhlé eroze,

- nájezdy sarančat

- zemětřesení, příp. vulkan. činnost

- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin

Ekonomika: k nejchudším zemím,

rybolov, skot, ovce, kozy, velbloud, zaostalé zemědělství,

káva (pravlast), pěst čirok, proso, teff, pš, sezam, bavlna, tabák, sisal, chmel, luštěniny,
zelenina,

nerost. suroviny zlato, potaš, měď, sůl, žula, korály, Fe, mramor

Společnost:

5,5 mil. obyvatel, emigrace do Evropy, četné etnické skupiny,

polovina ortodoxní pravoslavní křesťané, polovina sunnitští muslimové (invaze Osmanů
v 16. st.), obchod s lidmi (nucená práce, prostituce),

současná diktatura, vazba na Írán a Čínu, pašeráctví,

silně militarizovaná země, domorodci s kalašnikovy,

úřední jazyk tigriňština, arabština, angličtina, italština, měna eritrejská nakfa (ERN)

Etiopie (Ethiopia, ETH, Habeš), Etiopská federativní demokratická republika,
parlamentní republika,

člověk již nepřetržitě 1 mil. let, jediná nikdy nekolonizovaná země, nepřetržitě osídlena
od počátku rodu Homo, kolébka starověké civilizace (3 tisíce let stará kultura,

Akumská říše od 3. st. př.n.l. - šalamounská dynastie (dle legend král Šalamoun a královna
ze Sáby, pak vládla dynastie syna Menelika), ve 4. st. přijali křesťanství, vznik dle tradice
982 př.n.l., Akumská říše i v jz. Arábii, z nejstarších civilizací, 10 etnicky odlišných států,

v 7. st. nastal úpadek země vzhledem k islámskému obklíčení - nížiny a ztráty přístupu k moři, po islámské expanzi úpadek, státní útvar od 13. st (krátce okupována Itálií), v l. 1938-41 fašismus Musoliniho, monarchie svržena 1974 komunistickým převratem, v nejsevernějším Tigrajsku probíhá od r. 2018 boj národní armády (které pomáhají eritrejští vojáci a amharské milice) s Tigrajskou lidově osvobozenou frontou, kdy dochází k etnickým čistkám a sexuálnímu násilí)

cca 1200 km², „země opálených lidí“ v Africkém rohu na v. Afriky,

hl. město Addis Abeba, 3,5 mil. ob.,

Harare velký trh

max 4620/4533 m Ras Dašen, Simienské hory,

85 % území leží nad 1800 m n.m., způsobuje srážkový stín,

etiopská vysočina převážně rozsáhlá náhorní plošina 1500-3000 m z pozůstatků vulkánů,

přehrada na Modrém Nilu kontroverzní, naplněna 2023,

zřídla, barevná paleta solí a Fe sloučenin,

rozdělená Velkou příkopovou propadlinou / rift (- 116 m n.m.), jezera,

území od Keni k Jemenu, vulkány a trapová / „schodišťová“ morfologie,

Danakilská proláklina, „brána do pekla“, oddělená Afrika, -115 (133)m, Afaři, Tigrajci,

kaldson,

také bezodtoká slaná jezera, východ poušť,

Kulturní památky UNESCO aj.:

- Aksúm - rozvaliny posvátného býv. hl. město království Aksúm - starobylé chrámy a obelisky, hlavní město náboženství - etiop. ortodoxní církve, 70 tis. ob., (dá se říci že tato lokalita je pro Afriku **významnější než Macchu Picchu pro Jižní Ameriku**),
- Fasil Ghebi - opevněné město etiop. panovníků z 16-17.st, paláce a kostely,
- Gondar - císařský areál, kostely, hrady a zámky
- Harar Jugol - opevněné město ze 13-16.st.,
- Lalibela - unikátní vytesané monolitické skalní chrámy ze 13.st., centrum etiopského křesťanství (2. Jeruzalém), 15 tis. obyvatel, 2500 m n.m.,
- Omo - údolí řeky prehistorických nálezů vývoje člověka, nálezy 200 tis let staré, Lale´S Camp, nově výstavba kaskády přehrad,
- Tiya - archeolog. lokalita, stély staré etiop. kultury,
- Konzo, kult. krajina, terasy

Přírodní památky: vstup do NP se platí, povinný průvodce nebo ozbrojený doprovod,

- **BR a NP Simijen mountains / Simienské hory** (vysokohorské riftové Simienské hory, náhorní plošina, 220 km², v Etiopské vysočině, ale nejvyšší Ras Dashen 4620 m mimo, dále 4 vrcholy nad 4 tis. m, je 4. nejvyšší v Africe, **nedostatek stromů – zlikvidovány pro topení, nahrazovány intr. eukalypty**, výše stáloz. afromontánní les, Acacia, Rhus, Phoenix reclinata, Juniperus procera, Hagenia abyssinica, Rosa abyssinica, vyřazena 2017
- **BR a NP Lower Valley of the Awash** / dolní údolí řeky Avaš, paleontolog. lokalita v údolí
- **BR Kafa**
- **BR krajina lidu Gedeo, u Velké příkop.propadliny, lesy, káva, stély, pohřebiště**
- **BR Lake Tana**
- **BR Lower Valley of the Omo,**
- **BR Majang Forest**
- **BR Sheka**

- BR Yayu

- NP Abijatta-Shalla Lakes - jezera
- NP Bale (Simien) Mountains, přes 500 km², 3000-4380 m n.m., jediný zachovalý horský mlžný prales, *Afrocarpus falcata* (podokarp), *Juniperus procera*, stromové vřesovce a třezalky, *Echinops longisetus*, antilopa nyala horská, nejhezčí, lesoň jižní,
- NP Dany, kozorožec walia,
- NP Gambella - u řeky Akobo
- NP Mago,
- NP Maze,
- NP Nechisar - u jezer
- NP Omo - u řeky Omo, lesy, term prameny, opice dželada, slon, zebra, gepard, bůvol, izolované domorodé kmeny
- NP Semien Mountains,
- NP Yangudi Rassa,

BZ Addis Abeba, semenná banka,

vodopády Modrý Nil 40 m,

Pohoří Wollo, masiv Abuna Yosef, 4284 m, pramenná oblast řeky Takeze, raně středověké chrámy, *Acacia abyssinica*, *Cordia africana*, *Erica arborea*,

četné kosterní pozůstatky lidských předků (*Australopithecus*, *Ardipithecus*),

Afarská pánev (na severu země) hydrotermální systém sirných pramenů (108°C, s chlorem) zcela bez života u Dallolu

zanedbané, rezervace divoké zvěře,

end opice dželady spásají trávu na horách, pavíani v nížinách,

leopard, gepard, vlček evropský, hroch, slon, zebra, gazela, žirafy, tygr, hlodoun,

orel okrový, leskoptev kovová,

Vegetační charakteristika:

tropická monzunové klima, 2 období dešťů VII-IX, III-VI, suchá zima X-VI, nejlépe XI-III

horské mlžné tropické lesy již jen cca 13 %,

rychlé odlesňování, donedávna 35 %, v západní části afromontánní les,

Cedrus atlantica, *Podocarpus*, *Combretum*, *Terminalia*, *Cordia*, kadidlovník *Boswellia*

papyrifera, *Erica arborea*, *Lobelia rhynchopetalum* (nad 3500 m), *Coffea*, Eben, Santal,

bambus, sykomory, sukulenty, kaktusy, orchideje, kapradiny,

savana nižší polohy: *Acacia*, *Tamarix*, *Combretum*, *Terminalia*, *Juniperus procera*, *Rhus*,

Celtis, *Hibiscus*, *Rhus*, *Phoenix reclinata*, *Hypericum abyssinica*, *Rosa abyssinica*, *Lobelia*,

Aeonium, *Pennisetum purpureum*, Napier. *Euphorbia*, *Ficus*. *Hedera*, intr *Eucalyptus*,

sykomory, *Hyparrhenia*, *Echinochloa*, *Acalypha*, *Acokanthera*, *Boscia*, *Cissus*, *Dodonaea*,

Euclea, *Gardednia*, *Grewia*, *Lantana*, *Oncoba*, *Salvadora*, *Ximenia*, *Ziziphus*, sukulenty,

Aloe, kaktusy *Opuntia*,

rozsáhlé pastevectví,

zemědělství 17 % půd, nově plantáže káva, čaj, biopaliva, květiny,

pouště na severu

velká biologická diverzita, množství endemitů, nesmírně krajinářsky variabilní,

Ekologická ohrožení:

- zemětřesení a sopky u příkop. propadliny

- původní lesy z 90 % vykáceny, dnes jen 3 - 15 %, deforestace i díky dřevu na topení a stavby, od r. 2019 nové výsadby

- rozsáhlé eroze
- již 4 roky po sobě nedošlo k období dešťů (2022)
- vzrůstající častá sucha,
- ohrožení hladomory,
- vybíjení zvěře
- nedostatek pitné vody (hlavně v Somalii), ženy s barely několik hodin chodí pro vodu,
- na 1 kg kávy potřeba 3 l vody (při čištění),
- nadměrně využívané pastviny, rozšiřování dezertifikace, eroze,
- nemoci HIV, žloutenka, tyfus, malárie, meningitida, cholera, žlutá zimnice,
- **nově introdukovány invazivní eukalypty, které napomáhají vysušování**
- nejvyšší prům. roční teploty osídleného města Dallo v sv. Etiopii 41°C
- vzhledem k populační explozi a nedostatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin

Ekonomika:

2016: 830, neutěšená ekonomická situace, závislá na ekonomické a sociální pomoci, dnes mezi nejchudší země, půdu vlastní stát (pronájem zemědělcům), dříve nomádi, pastevečtví skot, ovce, kozy, chov krokodýlů na kůži (3 roky), rybníkářství, nepravý banán inset, pravlast kávovníku a kávy: zrnka se pálí na pánvičce, pak se přivoní, drtí se v hmoždíři, vaří se v keramické konvici, pije se z malých šálků silně oslazená, též je alkoholický nápoj z medu, nepravý banán inset, národní drobná endobilnina Eragrostis abyssinica / teff milička, pšenice, ječmen, i žito, proso, len, čirok, čočka, cizrna, kukuřice, brambory, zeleniny, cukr. třtina, světlice barvířská, olejníka mastná Guizozia abyssinica, čaj, kardamon, sorgo, vývoz káva (nad 1500 m n.m.), pěstování drogy kávy jedlé (Catha edulis), květinářské folníkové farmy 1100 ha, kůže, zlato, sůl, (bohatá ložiska nerost. surovin - výhled Fe, Pt, Ni, Cu, Ta, drahé kovy, žula, vápenec, mramor, uhlí, ropa), těžba soli ve vyschlých jezerech, žel. trať od Rudého moře - Džibuti do Dire Dawa a hl. m. Addis Abeba v Etiopské vysočině, přepravy společnost China National Water Resources and Hydropower Engineering 2002-9, ČR zájem vývoz (obrný průmysl, čištění vody),

Společnost:

cca 120 mil. ob. (v r. 1850 jen 18 mil., v r. 1992 50 mil.), **v r. 2050 213 mil. ob.** (OSN), až 20. mil. obyvatel vysídlených - vnitřní uprchlíci, rozsáhlá emigrace, množství etnických skupin (asi 80 národností v r. 1994): Oromové 35%. Amharové 28%, Tigrajci 7 %, Sidamové 4%, Afarové 1 %, Somálci, Šankelové, Guragové a 60 dalších etnik 21 %, kmen Mursi je považován za nejagresivnější v Africe (v údolí řeky Omo, chodí nazí, pomalování bílou hlinkou, zářezy na těle značí počet zabitých lidí, iniciační rituál přeskokování býků), převažuje abrahámijské náboženství, judaismus před přijetím koptského pravoslavného křesťanství ve 4. století (jako druhá země po Arménii) - dnes na vysočině, etiopská ortodoxní církev je jednou z 5 orientálních pravoslavných církví, k ní se hlásí 44 % obyvatel, je zde 35 tis. historických kostelů a množství klášterů, juliánský kalendář, ortod. pravoslavné, pravoslavní dodržují půsty - strava jen veganská (např. 55 dnů před velikonočí), k islámu 34 - 40 % obyvatel (početně vzrůstají expanzí muslimů z východu), islám přejali Afari (ale žijí monogamně) také protestanté, animisté 10 %, židé čekají na přesun do Izraele, rastafariánství - nábož. hnutí kombinující židovství, křesťanství a animismus, ne maso a alkohol, bubnování, hudba reggae, dredy (zákaz stříhání), kouření Kay/marihuana -

posvátná bylina, nezasahovat do přírody ani do svého těla, nabádá k míru, harmonii a lásce, odtud na Jamaiku a dnes návrat, uctívání Haile Selassie, slavní dálkoví běžci, převážně bosí, obyvatelstvo velmi chudé, vysoká negramotnost, domorodci samopaly používají k ochraně svých stád, krev je nápoj, který se neodmítá (když dojde voda), při příchodu do vesnice zajít za stařešinou - účel cesty aj., dar, ženy se zdobí hennou, nosí jen šátek, droga kát (čte se různě), každý klan trasy a hranice, **krize v Tigrijsku přináší hladomor, terorismus, sexuální násilí na ženách, bezpečnostně riziková, zejména sever, nebezpečná pro turisty** (v r. 2016 zastřelen průvodce česko-slovenských turistů), etiopská občanská válka - humanitární krize, tisícovky, mrtvých, miliony vysídlených, uprchlický tábor Pugnido 60 tis. ob., , v r. 1947-48 zde projížděli Hanzelka a Zikmund, u nás studovala řada jejich studentů, přesto vzájemné styky jsou malé, úřední jazyk amharština, (dále somálština, oromština, tigrajtina), ale dorozumívání i místních špatná, angličtina, měna etiopský birr (nejlépe USD, ale poslední emise a nepoškozené)

Gabon (Gabon, G), Gabonská republika, (*Gabun*), prezidentská republika, cca 268 tis. km², rovníkový stát u Guinejského zálivu v z. Africe, po obou stranách rovníku hl. město Libreville, 800 tis. ob., přístav, muzeum, univerzita, mezin. letiště Léon Mba, misionáři,

max 1575 m Mt. Iboundiji (jindy udávána 1070 m n.m. Mt. Bengoué) , pobřežní nížina, zálivy, laguny a písečné kosity, přechází ve vnitrozemské vysočiny, býv. franc. kolonie (francouzsky nutno se dorozumívat), v r. 1849 osvobození otroci založili na pobřeží osadu Libreville, nezávislost 1960 (RF)

Kulturní památky UNESCO aj.:

- Lope-Oganda, kult. krajina mezi trop. pralesem a savanou

Přírodní památky:

- **BR a NP Ivindo**, trop. lesy, mokřady, bažiny, vodopády, řeky

- **BR a NP Ipassa-Makokou**,

- **BR a NP Lopé-Okanga** - přírodní a kulturní

- NP Akanda, na pobřeží

- NP Batéké Plateau,

- NP Biringou,

- NP Crystal Mountains,

- NP Loango - mokřady, džungle, pláže, sloni pralesní - doplňují si minerální látky soli na pobřeží, pralesní buvoli

- NP Mayumba,

- NP Minkébé,

- NP Moukalaba Doudou,

- NP Mwagné,

- NP Pongara, na pobřeží, zachovalá příroda, blízko hl. města

- NP Waka,

- NP Wonga-Wongue,

PR, 4 lovecké oblasti,

sloni i na pláži, žirafa,

Vegetační charakteristika:

tropické rovníkové klima, **horké a vlhké**, díky lesům často zataženo, vysoké dešť. srážky, 2 období dešťů, 2 období sucha,

70 % území tropický rovníkový deštný prales a les na pobřeží, největší v Africe,

(dodávna 85-90 %), ebenovníky, mahagonovníky, máslovníky a rafie, po kterých se pnou různé liány a epifyty.

humidní savana na východě a jihu,

značná biodiverzita, cca 10 tis. rostlinných druhů, téměř jako ekologický ráj,

TTP pastviny 18 %, orná půda jen 1,5 %,

Ekologická ohrožení:

- kácení tropických pralesů, ještě v 19. st. na 80 %

- používání Hg při těžbě zlata,

- chov dobytka omezuje moucha tse-tse

- nestatečná výroba potravin

Ekonomika:

k nejbohatším zemím Afriky, prosperující, dnes ekonomicky i politicky stabilní, těžba trop. dřeva, banány (Musa x paradisiaca - platin), cukr. třtina, kaučuk, káva, kakao, maniok, podzemnice, taro/kolokázie, jam, batáty, kukuřice, pepř, zelenina, těžba a rafinace ropa ze šelfu (od r. 1956) , těžba mangan, Fe, Au, vápenec železnice k přístavu (Čína rekonstruuje za těžbu rudy),

česká architekt. firma Helika stavěla v Libreville katol. baziliku pro 4500 lidí, výška 67 m vč. sídla arcibiskupa a komunit. centra),

2023 návštěva MŽP ČR a AOPK Pelc F., Tesař T., Ambrozek L.)

Společnost:

cca 2,5 mil. ob., Fangové 23,2%, Shira-Punu/Vili 18,9%, Nzabi-Duma 11,3%, Mbede-Teke 6,9%, Myene 5%, Kota-Kele 4,9%, Okande-Tsogo 2,1%, Pygmejové 0.3%, ostatní 7,5%

katolíci 65 %, protestanté 19 %, animisté 12 %, islám 10 %,

většina obyvatel žije v chudobě, dětská práce, malárie, třetina obyvatel negramotná, diskriminace žen, prostituce,

bezpečná, velmi drahá země, nutno s průvodcem CK (kterých je ale nedostatek),

úřední jazyk francouzština, domácí jazyky (fang, myene, nzebi, bandjabi,

bapounou/leschitraú), měna CDA frank (XAF)

Gambie (Gambia, WAG), Republika Gambie, parlamentní prezidentská republika,

cca 11 tis. km², 10 mílový pruh území (400 x 30 km) u řeky Gambie v Senegal

na z. pobřeží Afriky, brána do z. Afriky,

býv. portugalská kolonie, se Senegalem konfederaci Senegambie,

hl. město Banjul, 0,5 mil. aglomerace na ostrově v deltě řeky Gambie, přírodní přístav,

Vítězný oblouk, minarety,

max 53 m n.m.,

řeka Gambie bez mostu, trajekty,

vznik 1965 (býv. GB)

Kulturní památky UNESCO aj.:

- James Island / Kintzeleho ostrov pevnost James (na řece Gambie, odtud odvoz otroků, setkávání africké a evropské kultury 15-20.st.,

- Senegambie megalitické kamenné kruhy Wassu 750-1000 př.n.l.
archeologická památka u města Kuntaur – Wassu Stone Circles,

Přírodní památky:

- **BR a NP Gambia Saloum** (posvátná krajina Senegambie u řeky Gambie v pásu 100 km,
kamenné kruhy (megalit. monumenty posvátné krajiny u řeky Gambie ze 3.st.
př.n.l.-16.st.

- NP Kiang West,

- NP Niuni / Sine Saloum, pláže

- NP River Gambia, mangrovy, navráceny gorily, orlosup

- NP Wonga-Wongue,

PR Fathala

PR Makasutu

hroch, krokodýl, delfín, nosorožec, kočkodan, guaréza, lev, žirafa, zebra, antilopa, opice,
ptáci - kormorán, volavka, ledňáček,

Vegetační charakteristika

klima tropické monzunové, deštivé horké VI-XI, suché chladnější XI-VI

cca 38 % zbytky tropického pralesa, galeriové lesy, mangrovy,

Adansonia - baobab až 3 tis. let, v kmenech vodu, Ceiba. kapok, mahagon,

nížinná savana podél dolního toku Gambie, pobřežní mangrovy,

TTP 15 %, orná půda 41 %.

Ekologická ohrožení:

- nadměrná těžba dřevin

Ekonomika:

rybolov, ústřice, skot, ovce, kozy, kůže, těžba dřeva,

podzemnice olejná - burské oříšky arašidy, (muži), rýže (ženy, Číňani je naučili mít
3 sklizně / rok), proso, kuk, maniok, bavlník, ovoce, palmový olej, včelí vosk,
ilmenit,

pláže a rekr. objekty, rozvoj CR - budování infrastruktury,

zájem vybudovat mezin. přístav u ústí řeky Gambie, průjezd Gambií zpoplatněn,

cestovní ruch - sen studovaného presidenta vytvořit zde africké Švýcarsko,

Společnost:

cca 2,5 mil. ob, pestrá skladba, Mandingové 34%, Fulbové 22,4%, Wolofové 12,6%, Jolové
10,7%, Serahulové 6,6%, Pygmejové 0,3 % a další ,

díky dlouholeté diktatuře (Jammeha od r. 1994) patří k nejčastějším migrantům do Evropy,
islám 96 %, křesťané 4 %,

Gambia, no passa nada / nic se neděje, sexuální turistika,

běžné krádeže (zejména na trajektu), **zdravotně riziková**,

úřední jazyk angličtina, příp. francouzština, místní - mandinka, wulufština, fula aj.,

měna gambijský dalasi (GMD)

Ghana (Ghana, GH, Zlatonosné pobřeží), Ghanská republika, prezidentská republika,
cca 249 tis. km², u Guinejského zálivu na z. Afriky, na rovníku, brána do tropické Afriky,
dříve přeprava otroků,

hl. město Akkra/Accra, 2 mil. ob., také velké chudinské gheto / slum,

v m.č. Aghogbloshie mamutí skládka nejtoxičtějších odpadů,

max 883 m n.m. Mt. Afadjato,

subsaharská, převážně nížina 150-300m n.m.,
osa převážné nížiny řeka Volta na ní velká přehradní nádrž jezero Volta,
vodopád Wli Agumatsa, kráterové jezero Bosumtwi,
pobřeží ploché, málo členité, písčité, laguny,
první nezávislý černošský stát 1957 (býv GB)

Kulturní památky UNESCO aj.:

- hliněná architektura tradičních obydlí Ašantů - 13 vesnic
- pevnosti a hrady ghanského pobřeží - Volta Greater, portug. obch. centra
- vesnice na kůlech, plovoucí ostrůvky
- Accra - centrální a z. regiony
- Cope Coasr

Kumasi - Ašantské království a trhy

Přírodní památky:

- **BR a NP Bia,**
- **BR Lake Bosomtwe**
- **BR Mt. Nimba**
- **BR Songor**
- **Ramsar. mokřady: Anlo-Keta lagiin cimplex, Densu delta, Muni lagoon, Qwabi, Sakumo Lagoon, Songor Lagoon**

- NP Bui,
- NP Digya,
- NP Kakum
- NP Keoladeo
- NP Kyabobo Range,
- NP Mole,
- NP Nini-Suhein,

slon pralesní, gorila nížinná,

Vegetační charakteristika:

klima tropické, u pobřeží srážky 830 mm/rok, na jz. horké a vlhké, na jv. teplé a méně vlhké, na severu suché a horké, ze Sahary vítr harmattán (s jemným prachem, i půl roku)
již jen 2 % původních tropických deštných lesů na jihu,
savany 70 %, baobaby/Adansonia, máslovník africký/Vitellaria paradoxa, ledvinovník / Anacardium / kešu oříšky,
rozsáhlé mokřady řeky Volta,
orná půda 1,5 %,

Ekologická ohrožení:

- **likvidace tropických lesů** pro kakao aj.
- populační exploze - nestatečná výroba potravin - likvidace zvířat i dřevin
- odpadky, **největší skládka nejtoxičtějších odpadů** (dovoz i z Evropy) v hlavním městě Akkra v m.č. Aghogbloshe (také zjišťovala o.p.s. Arnica z ČR)
- znečištěná voda
- parazit bilharzie ve stojatých vodách
- malárie, cholera, také ebola

Ekonomika:

těžba trop. dřeva, rybolov, ovce, kozy,
kakao (dětská práce), káva, bavlna, palma olejná, kokos, kasava (mouka) z Manihotu,

ananas, pepř, maniok, banány, batáty, kuk, rýže, proso, čirok, cukr, třtina, taro, jamy, podzemnice olejná - arašidy, pepř, kalokasie jedlá / Calocasia esculenta, ledvinovník - kešu oříšky , dost přírodních zdrojů, zlato, ropa, zemní plyn, diamanty, bauxit, manganová ruda, hliníkový průmysl (na Bílé a Černé Voltě), velká přehradní nádrž jezero Volta s hrází Akosombo - hydroelektrárna 1020 MW pro ohrožena rizikovými dluhopisy, ČR zájem vývoz (čištění vody, text. průmysl), Mendel, univerzita klimat stanici 2023

Společnost:

cca 30 mil. ob., Akanové 47,5%, Mole-Dagbon 16,6%, Eveové 13,9%, Gaové 7,4% a ostatní,

křesťané 55 %, muslimové 25 %, animisté 15 %, hrdé ašantské kmeny, ženy a dívky jako otrokyně slouží kněžím ve svatyních (trokosalmanželky boha) asi 10 tisíc (za což hrozí 3 roky vězení, ale to se nestalo), běžně více partnerů, rozsáhlá dětské práce (plantáže, třídění odpadů), úřední jazyk angličtina, měny ghanský cedi (CHC)

Guinea (Guineé, RG), Guinejská republika, prezidentská republika,

cca 246 tis. km², u Guinejského zálivu na z. Afriky, hl. město **Konakry**, cca 2,2 mil. ob., mešita až 10 000 lidí, max 1752 m n.m. Mt.Nimba, stolová hora (sídlo bohů), vodopády Soumba Falls, Chates de Dittin 129 m, vznik 1958 (býv. franc. kolonie)

Kulturní památky:

městečko Mall-ville v horách (1500 m)

Přírodní památky:

- **BR a NP Badiar**,
- **BR a NP Haut Niger (Kout, Mafou)**, celistvý deštný prales
- **BR a NP pohoří Mt. Nimba (hranice s Libérií a Pobřežím slonoviny), množství end, šimpanz. ohrožen utečenci před válkou**
- **BR Massif du Ziama**,
- **Ramsar. mokřady: ile Alcatraz, ile Blanche, iles Tristao, Konkouré, Niger Source, Niger-Mafou, Niger-Niandan-Milo, Niger-Tinkisso, Rio Kapatchez, Rio Pongo, Sankarani-Fié, Tinkisso**
- NP Kouya Core Area,
- NP Mafou Core Area

vodopády

Vegetační charakteristika:

tropické rovníkové klima - horko a vlhko, tropické - horko a sucho,

tropický rovníkový les 57 % na odlehlých místech země,

orná půda 4 %, u pobřeží mangrovy,

Ekologická ohrožení:

10 znovuzalesňovaných ploch,

- nadměrná těžba dřeva
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
- poslední šimpanzi aj. lidoopy

Ekonomika:

chudý zemědělský stát, zbídačená země,
rybolov, skot, ovce, drůbež,
palma olejná, rýže, kuk, banány, maniok, podzemnice olejná, arašidy,
diamanty, bauxit (3.největší ložiska na světě), Au, Fe, Mn, Al, sůl,

Společnost:

cca 12,5 mil. ob., etnika Fula 45 %, Mandinka 25 %, Susu 13 %, Kissi, Kpelie,
muslimové 87 %, křesťané 4,5 %, animisté 5 %,
někdejší občanská válka, převraty a povstání, **zdravotně riziková**, ebola, HIV,
běžně pijí alkohol (třeba z jiných lahví), v hotelu krabice s prezervativy,
fotografování zakázáno,
jazyk francouzština, měna guinejský frank (GNF)

Guinea-Bissau (Guinea Bissau, GW, GNB), Republika Guinea.Bissau, poloprezidentská,
cca 36 km², vč. Bissagoské ostrovy u z. pobřeží Afriky,

hl. město Bissau 400 tis. ob.,

max 270 m n.m, bahnité pobřeží s ostrovy a mangrovy,
vznik 1973 (býv. portugalská kolonie)

Kulturní památky:

Bissau - katedrála jako maják, velký karneval

Přírodní památky:

- **BR souostroví Archipel de Bolama-Bilagós,**

- **Ramsar. mokřad PR lagun Lagoa de Cufada**

- NP Bissagoské ovy, mokřady, mangrovy, laguny, barakuda, hroch, ekohotely

- NP mořský Joao Viera-Poilao

- NP Dulombi-Boe,

- NP Ilhas de Orango,

- NP Varela

- NP Florastaz de Cantanhez, šimpanz

4 lovecké rezervace

liánové mosty,

Vegetační charakteristika:

tropické monzunové klima, deště VI-XI, sucho XII-T,

25 % zbylé tropické pralesy, a na Bijaoské ostrovy

35 % pastevní savany, 8 % orná půda,

pobřežní bažiny s mangrovy,

Ekologická ohrožení:

- suché větry a písečné bouře od Sahary

- poslední šimpamzi aj. lidoopy

Ekonomika:

ekonomika kolabuje,

rybolov, těžba dřeva,

kakao, oříšky kešu, datle, kokos, palmové víno, narkoobchod,

ropa,

Společnost:

2 mil. ob., třetina obyvatel byla zabita nebo se vystěhovala,

z 99% původní pestré kmenové složení (Balantové 30%, Fulbové 25 %, Mandingové 15 %, Pepelové 10 % a množství dalších),
animisté 54 %, muslimové 38 %, křesťané 8 %, přezívá matriarchální systém, etnická násilí, karneval, **zdravotně riziková**, patří mezi nejzkorumpovanější země, nestabilní politická situace, málo navštěvovaná, jazyk portugalština, kreolština, měna CFA frank (XOF)

Guinea Rovníková (Guinea Ecuatorial, CQ), Republika Rovníková Guinea, prezidentská republika, cca 28 tis. km², na z. pobřeží Afriky u Guinejského zálivu s několika ovy, mezi Kamerunem a Gabunem,

hl. město Malabo, 300 tis. ob., na ostrově Bioko, Bata přístav, 250 tis. ob., věž Svobody,

max 3008 m n.m. Pico Basilé, vznik 1968, (dříve Španělská Guinea),

Kulturní památky:

bazilika v Mongomu

domorodci na ově Bioko, kmen Bubi

Přírodní památky:

- **Ramsar. mokřady: Isla de Annobón, Reserva Natural del Estuario del Muni, Rio Ntem o Campo**

- NP Altos de Nsork,

- NP Monte Alén (deštný prales), gorila, šimpanz

- NP Pico de Basilé,

Vegetační charakteristika:

tropické rovníkové klima, horko, období sucha VII-IX, XII-II, období dešťů VII-IX, III-IV, 1500 mm/rok,

cca 35 % tropické deštné/mlžné lesy:

Gran Calera de Luba, Pico Basile, Pico Biao,

ve znaku Ceiba pentandra / vlnovec pětimužný, kapok, savany

Ekologická ohrožení:

- asi polovina obyvatel bez přístupu k pitné vodě,

- velký podíl infikovaných AIDS, vysoká dětská úmrtnost,

Ekonomika:

HDP 20 tis, USD (údajně jako ČR), k nejbohatším a nejchudším zemím,

díky moři a **produkce ropy** nejbohatší z Guineí,

rybolov, skot, těžba dřeva,

kakao, káva, banány, rýže, většina obyvatel závislá na vlastním zemědělství,

sídlí zde banka středoafriických států,

Společnost:

cca 1,8 mil. ob.,

katolíci 89%, islám 4%, animismus 7%,

67 % obyvatel pod hranicí chudoby, „prokletí přírodních zdrojů, či prokletí dostatku“,

vysoký podíl AIDS,

získat vízum téměř nemožné, málo navštěvovaná, 50 tis. turistů / rok,
jediný španělsky mluvící stát, jazyk španělština, portugalská a místní pinžin, lokálně
fangština, bibijština, iboščina, měna CFA frank

Izrael (Israel, IL), Stát Izrael, uveden v díle Středozeemí,

cca 21 tis. km² , na v. pobřeží Středozeemního moře,

v r. 587 př. Kr. vtrhl Nabuchadnezzar II do Jeruzaléma a odvedl židovský národ do
babylonského otroctví, území si pak podmanily Bybyloňané, Peršané, Řekové, Římská říše,
islámští a křesťanští křižáci, Otomabská říše a Britské imperium, Izrael vznikl za TGM a
Jana Masaryka - nebýt Československa, nebyl by Izrael, proto Česko trvale nadstandartní
vztahy, historické protizidovské postoje byly již od antického Řecká, dále v 16. století a pak
zejména v 19. a 20. století, přičemž příčiny a postoje se měnily, zejména to bylo kvůli jejich
víře a etnickému původu ve vazbě na místní nacionalismus (označení, vystěhování, ghetta,
1541 vyhnání z Čech, pak návrat, ale 1557 opětovné vyhnání),

hl. město formálně **Jeruzalém**, téměř 1 mil. ob., čtvrti židovská, arabská, křesťanská
(Betlém) a arménská,

fakticky Tel Aviv, 0,5 mil. ob.,

Nazaret (Arabové a křesťané),

max 1208 m n.m. Mt (Har) Meron,

70 % pouště a polopouště (poušť Negev, Jutská),

historické zásobování vodou, novější zalesňování), největší vlastník půdy řecká
pravoslavná církev,

židovský stát od r. 1948 zřízený na území Palestiny, arabský stát doposud nevznikl,
neustále střehu (heslo nenechat se překvapit, dnes postavil separační zeď ke zbylé Palestině
(ozbrojené hlídky), Hamás zaútočil v X.2023 (1200 mrtvých, 250 unesli,- Izrael pak
likvidoval Gazu)

Kulturní památky UNESCO a další:

- Jericho (Palestina, u Jordánu, sv. od Jeruzaléma, kult boha měsíce Jareah / Jerich, 8 tis. l.
př.n.l., hradba okolo města o 4 tis. let starší než egyptské pyramidy, zřejmě se jednalo
o nejdéle osídlené město, nejnižší položené - pokračování na starém vzhůru
  - archeol. lok. v pohoří Karmel (až 0,5 mil let,
  - Nahal Me'arot a jeskyně ve Wádíel-Mughara,
  - jeskyně Bejt Guvrin a Maresha v Jutské nížině (jeskyně staré asi 2000 let), nález Biblické
stély - Megiddo, Chacor a Be'er Ševa,
  - **Jeruzalém (staré město a hradby), město 3 hlavních náboženství, Acre (kříž. přístavní
město 1104- 1291), ohrožen výstavbou i turismem**
  - Akko (pův. křižácké město 1104-1291, Jericho (osídlení až 8 tis.let př.n.l., nejnižší
položené),
  - Svatá místa baháismu - svatyně a zahrady a v Haifě a z.Galilei),
  - Masada (svádění vody a přenos do podzemních nádrží,
  - Tel Aviv (moderní multikulturní zahradní Bílé město ve stylu Bauhaus, 1924-48, synagogy,
křesťanské kostely i muslimské mešity),
  - historický akvadukt, na dně Galilej. jezera megalit. stavba připomínající hrobku (asi 6 tis.
let stará, zřejmě říše Beth Yerah / „Měsíční dům“)
- archeolog. naleziště u Džáldžúlja u Tel Avivu - náradí z pazourků aj.

pouštní jeskyně Kumrán - starověké svitky

Přírodní památky:

- **BR a NP Masada** (symbol starého izrael. království, opevněný palác. komplex -37 - 4. st. př.n.l., Herodes Velký),
- **BR Meddigo, Hazor a Beer Sheba** (tells, předhistorické náhorní sídliště na vyvýšeninách v Přední Asii, přes 200, z biblické doby, podzemní zásobárny vody, obývána po 1000 let),
- **BR Cesta Kadidla v poušti Negev - Haluza, Mamshit, Avdat, Shivta** (trasy koření z j.Arábie ke Středozemnímu moři, kadidlo, myrha, 3.st.př.n.l.-2.st.n.l., zemědělská krajina a zavlažovací systémy, karavanseraily, opevnění),
- NP Achziv , na pobřeží Středozemního moře s archeologickou lokalitou starobylého města
- NP Ashkeleton
- NP Avdat,
- NP Baram - v Horní Galilei
- NP Beit Guvrin
- NP Bejt Šean,
- NP Caesarea Maritima,
- NP Ein Avdat
- NP Ein Gedi - oáza
- NP Gan Ha-Šloša - malebná lokalita
- NP Habesan,
- NP Hermon - Banias, na z. okraji Golanských výšin
- NP Chorazin , s. od Galilejského jezera
- NP Jehudija (Yehudiya),
- NP Karmel , největší, na vápencovém pohoří severně od Haify), cca 21 tis. km²,
- NP Kumrán - nálezy nejstarších svitků
- NP Kursi - na v. břehu Galilejského jezera
- NP Kochav ha-Jarden, u býv. křižác. hradu u města Tiberias u Galilejského jezera
- NP Tel Chacor , v Horní Galilei
- NP Tel Megido, v Jezrelském údolí, na karavanní cestě ze Sýrie a Mezopotámie do Egypta, se zbytky 20 historických vrstev městských osídlení
- NP Timma, údolí s tzv. Šalamounovými sloupy
- NP Wádí Habesan.

PR četné: Amud River, Ashosh, Avital, Dishou River, Ein Gedi (Davidův vodopád v údolí, kozorožec nubijský), El Al, Gamla, Gever, Gilbon, Hale Elat, Har Adam, Hermonit, Hazor River, Hilazon River, Holot Ziquim, Jehudija, Jotvata Hai Bar, Mezar River, Mezoqé on, Misgaw, Mount Hermon (2814 m n.m.), Mt. Meiron (1208 m n.m.), N Zavitan, Odem Forest, Ofagim River, jeskynní rezervace Soreq (Soreq Stalactite Cave Nature Reserve) u Jeruzaléma, kráter(knon Machteš Ramon v Nagevské poušti (300 m hluboký po erozi při ústupu oceánu, 40 x 8 km), River Shilloh, Shu'ah River, Susita, ornitologická rezervace Agamon v Chulském údolí, Tel Dan, Ya'ar Alona a dále chráněná území vádí – Gerar Hutichon River, Tavor River, Orvim River a Jordan, Olivová hora a Getsemanská zahrada Jeruzalém, olivový lesík 1000-2000 let, BZ Eilat, BZ Ein Gedi, Terasové zahrady Bahá'í Haifa (bahajismus),

Vegetační charakteristika:

středomořské klima,

les sekundární cca 5 %,

70 % pouště a polopouště (poušť Negev, Jutská),

Institut environmentálních studií v Aravě (pouštní jih) vč Ústavu ekologického zemědělství, také pěstování Boswellia sacra – kadidlovník pravý, strom pouštních vyvýšenin, který při poranění (nařiznutí) roní velmi drahou kadidlovou klejoprskyřici, tzv. františek - kadidlo používané u církevních obřadů (vykuřování spolu s myrhou), pův. v. Omán a Jemenu, v Izraeli u Mrtvého moře (kdysi se u nich zastavovaly karavany, léč - **protizánětlivé účinky** a i při léčbě rakoviny, mají omezenou schopnost klíčit a bez pomoci člověka se nedokážou obnovit, proto je pěstuje pokrokový izraelský farmář Guy Erlich)

Ekologická ohrožení:

- nedostatek vody, vysychání vodních ploch proto hlavní činnost třech barev: hnědá - zachování plodné půdy, zelená - vysazování lesů a zeleně - vysazování (zelená), modrá - udržení vodních zdrojů,
- Galilejské jezero je zdrojem pitné vody, rychle ubývá, dnes i rekreace a vyjížděky lodí
- **vysychající bezodtoké slané jezero Mrtvé moře / Dead Sea**, s hladinou 430 m pod úrovní moře a salinitou 34 %, která umožňuje život pouze mikroorganismům, se za 100 let zmenšilo o polovinu, přičemž by mohlo díky trvajícimu čerpání vody a suchu zcela zmizet do r. 2050, geopolitické napětí mezi židovským Izraelem a arabským Jordánskem vč. Palestiny problematizuje realizaci dohod navrženého racionálního řešení přívodu vody z Rudého moře, navíc absurdní marginální požadavek „hlubinné“ ekologie chce ponechat tento „křehký ekosystém“ evolučnímu osudu - aby nebyly ohroženy dochované bakterie, současná situace vyschlých bahnitých břehů spočívá v nebezpečí pro návštěvníky, neboť se mohou propadnout i několik metrů, téměř bez naděje na záchranu, léčivé účinky bahno na kožní choroby
- jezero Hula vysušeno v 50. letech minulého století, takže zničeny unikátních mokřadních ekosystémy
- v z. Izraeli došlo k úniku min. 5 mil l ropy z ropovodu, což silně narušilo rezervaci Evrona
- dnes nové metody odsolování (reverzní osmóza) a kapkové závlahy. čištění a užívání odpadních vod k závlaze z 80 %,
- strategie boje z dezertifikací v poušti Negev, programově vysazuje lesy až na 10 % ploch (Jewish National Fund / Židovská národní nadace)

Ekonomika:

2016: 37778, „Start-up Nation“, **nejpokrokovější technologie**, max patentů na osobu (více high-tech start-upů než celá Evropa, nejprofitabilnější byznysy (obchod, podnikání, finančnictví, právo, softwarové inženýrství), max patentů na osobu, kibucy (až 4000), mošavy, kapková závlaha, recyklovaná voda, potravinářsky soběstačná, víno (Golanské výšiny), léčivé byliny, sůl, bahno, kosmetika, květiny na vývoz, košer potraviny - rituálně čisté, nepoužívat krev, porážka podřezáním, ze savců jíst jen sudokopytníky, víno věřící a praktikující žid, i přes nedostatek přírodních zdrojů cca 20 % obyvatel v průmyslu, boty, sklo, broušení diamantů (30 tis. pracovníků), největší diamantová burza fotovoltaika nové stavby i uliční osvětlení, sluneční pec, těžba zemního plynu, nové metody odsolování (reverzní osmóza) a kapkové závlahy. čištění a užívání odpadních vod k závlaze z 80 %, cestovní ruch: turist. trasy značeny podobně jako u nás - izraelská národní stezka www.israeltras.net, Jesus Trail jesustrail.com, Gospel Trail www.gospeltrail.com, Yam IYam Hike Sea to Sea) přes vrchol Har Meron, mapa israelhiking.osm.org

Společnost:

cca 9 mil. ob., další 4 mil. Palestinská samospráva - pásma Gazy a Západní břeh Jordánu , 80% Židé, (až 25% z Ruska), nábožensky židé, národnostně Židé, nově Izraelci, dále Arabové 18 % a křesťané,

košer potraviny - rituálně čisté, nepoužívat krev, porážka podřezáním, ze savců jíst jen sudokopytníky, víno věřící a praktikující žid,

trvalá problematika Izrael - Palestina a arabské / islámské země,

6-denní izraelsko-arabská válka v roce 1967: obsazena Sinaj - vrácena Golanské výšiny (dnes vojska OSN), Gaza, z. břeh Jordánu, východní Jeruzalém, zbraňové systémy, vlastníci jaderných zbraní, v Nagevské poušti jaderné výzkumné středisko, zeď k Egyptu 392 km, novodobé heslo: nemůžeme být překvapení, spíš případně musíme někoho překvapit, Palestisko-izraelský konflikt je nejen náboženský a etnický, ale hlavně se jedná o území a suverenitu, budování židovských osad a izraelská kontrola území „zvláštního režimu“ vyvolává útoky Palestinců, který Izraelci čelí vojenskou silou, obě strany si po dlouhých letech konfliktu vzájemně nedůvěřují, konflikt může být vyřešen jen uzavřením národních a mezinárodních dohod, proti Izraeli bojují radikální Hamás - sunnitské Hnutí islámského odporu v Palestině, Gaze a z. břehu Jordánu, útok v r. 2023 Hizballáh - šiitská Strana Alláhova v Libanonu, pozdrav shalom, sobotní židovský svátek šabat,

jazyk hebrejšтина, arabština, měna nový izraelský šekel

Jemen (Yemen, YAR, YEM), Jemenská republika,

cca 535 tis. km², jih Arabského poloostrova, vč. ostrov Sokotra, královna ze Sáby,

hl. město San´a, 2 mil ob.,

Aden 0,6 mil.,

max 3760 m n.m. Nabi Šu´ajb, hory Jabal Haráz, Jabal Bura, převážně pouště a polopouště,

vznik 1990 vyhlášení republiky (sjednocen sever a jih), ale pak další občanská válka a dělení Severní Jemen- Jemenská arabská republika a

Jižní Jemen - Jemenská lidově-demokratická republika

prastará kulturní krajina se složitým civilizačním vývojem:

- tiháma / pobřežní niva šířky cca 50 km, Phoenix dactylifera

- skalnaté srázy / escarpment, Acacia, Commiphora/myrhovník, Coffea arabica, Catha edulis

- centrální plošiny (nad 2000 m), Prunus armeniaca, Vitis vinifera

- mashring - hornatá plošina sklánějící se k východu, chudé pastviny, Euphorbia balsamifera

- poušť Rub al Cháli, keře Calligonum crinitum, Rhazya stricta, Salvadora persica

- jv. pobřeží . vápenec a čedič, Phoenix dactylifera, palma Livistonia cannensis,

Kulturní památky UNESCO aj:

- Mária, sluneční chrám Awwam domov královny ze Sáby zničen , Sabatejské království 1200 př.n.l.-275 n.l. památky, vodní přehrada z 8 st. př.n.l. se protrhla, ohroženo bojem Hútiů podporovaných Íránem na ovládnutí Mária)

- San´a, město staré 2,5 tis. let, v 7.st. centrum šíření islámu, ohroženo

- Shibam (Šíbám)-, opevněné město ze 16.st., unikátní hliněné věžové stavby spořící úrodnou půdu ve wádí, silné chladicí stěny, bílé stěny, „Manhattan pouště“,

ohroženo

- Zabid, hist. město, kdysi hl. město, islámská univerzita, ohrožen

Přírodní památky:

- **BR Soustroví / Archipelago Sokotra**, v Arabském moři, 230 km od Afriky, a 350 km od Arábie, pozůstatek Gondwany, pouštní až polopouštní, aridní, silné monzu. větry (cyklony) IV-X, do 200 mm/rok, převážně sukulenty, původní vegetace změněna vyřezáváním dřeva na palivo a pastevectvím, **hotspot biolog. diverzity v oblasti Afrického rohu - „Galapágy“ v Indickém oceánu**, kadidlovník / *Boswellia scopulorum* (jen 10 ks). *B. bullata* (260 ks), exotický jednoděložný stom dračinec rumělkový / *Dracaena cinnabari* (rudá míza), lahvovník / *Adenium obesum*, ssp *socotranum*, *Dendrosicos socotranus*, *Croton socotranus*, *Euphorbia arbuscula*, *E. sokotrana*, *Jathropa unicostata*, *Sterculia africana* ssp *socotrana*, myrhovník *Commiphora*, *Ziziphus spina.christi*, *Dorstenia gigas*, *Punica protopunica*, *Aloe*, *Cissus*, *Lycium sokotranum*, *Acacia sarcophylla*, **37 % end. rostlin**, (přes 300), 90% plazů a 95 % měkkýšů, **hotspot biolog. rozmanitosti**, „Galapágy indického oceánu, **max 1503 m**, Ca jeskyně, geologicky velmi rozmanitý,

Sokotránci cca 60 tis. ob. mají vlastní řeč, město Hadibú 10 tis. ob., islám,

pěst. datle, kadidlový olej, přepuštěné máslo, ryby,

letišťe, SAE do Sokotry provozuje lety, vybudovaly tam silnici, nemocnici a vysílače,

Češi z Lesnické fak. Mendelea Brno již tam působí přes 20 let, vybudovali tam školky a provedli tam inventarizaci ohrožených druhů

- **BR a NP Jabal Bura'a**, přes 2000 m, převážně v mlze, zemědělsky využívány, terasy, kanály, podzemní nádrže, *Coffea arabica*, *Catha edulis*, les *Commiphora*, *Acacia*, *Combretum molle*, *Trichilia emetica*, *Oncoba spinosa*, *Grewia*, *Jasminum fluminense*, *Phoenix caespitosa*, *Hibiscus dongolensis*, *Rhoicissus revouilii*, *Euphorbia ammak*, *Cissus rotundifolia*,

Jabal Haráz, pohoří až 2892 m, pěst *Sorghum bicolor* širok, *Catha edulis* - kítovník, *Coffea arabica* - kávovník, ovce a kozy,

Shibam,

Jemenský Dhofar,

Wadí Hadramaut,

Wadí Surdud, silnice ze Saná do přístavu Hodeida, „*Phoenix dactylifera*, *Pndanus odorifer*,

Vegetační charakteristika:

tropické klima, s vazbou na polohu

tropický les cca 5 %, *Acaccia*, *Commiphora*, *Combretum molle*, *Trihilia emetica*, *Oncoba spinosa*, *Grewia*, *Jasminum fluminense*, *Rhoicissus revolvii*, *Convolvulus*, *Phoenix caespitosa*, *Kanahia laniflora*, *Gomphocarpus sinaicus*, *Hibiscus dongolensis*, *Scadoxus*, *Adenium obesum*, *Aloe perryi*, *Boswellia sacra* - kadidlovník, *Commiphora* - myrhovník, *Dracaena cinnabari*, *forscaliana*, *serrulata*, ombet - dračinec, *Sterculia africana*, *Cadaba*, *Livistonia carinensis*, *Calligonum crinitum*, *Rhazya stricta*, *Salvadora persica*, *Euphorbia balsamifera*, end keř *Centaurothamnus maximus*.

pěst *Phoenix dactylifera*, *Prunus armeniaca*, *Vitis vinifera*, *Coffea arabica*, *Catha edulis* převážně pouště (Rub al Cháli) a polopouště,

orná půda 3 %.

Ekologická ohrožení:

- nadměrné čerpání podzemních vod

- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin

Ekonomika: chudá země,
problémy pěstování (potřeba mnoho vody, která není), a žvýkání kávu (80 %, drahý)
rybolov, ovce, kozy, velbloudi,
káva zde původ, pš, proso, čirok, brambory, Catha - mírná droga ke žvýkání, víno, bavlna,
ropa, fosfáty, draselné soli,

Společnost:

cca 30 mil. ob., asi 1 mil. Jemenců v Saúdské Arábii a 80 tis. v GB,
Arabové, významné kmenové vztahy,
islám sunnitský 63 %, šíitský 37 %, Židé přepraveni do Izraele (cca 50 tis. osob),
asi 3 tis. křesťanů,
omezený přístup (letecky), glorifikace zločinců Husajna a Ládina,
nestabilní, bezpečnostně vysoce riziková země, dnes humanitární krize,
válčí se, hutijské povstalce šíitský Írán, vládu podporuje sunnitská Saúdská Arábie (s odnoží
al-Kajdy) a Írán ohrožena plavba Rudým mořem a obchod - přepadání kontejnerových lodí,
koalice proti Hutiům USA, GB, Kanada, Francie, Itálie, Španělsko, Norsko, Nizozemí,
Seychely, Bahrajn, kontrola území v r. 2024: mezinárodně uznaná jemenská vláda (sv.),
Húthiové (západ s městy), protihúťští a protivládní povstalci (jz.), A-Kájdá (lokality),
protihúťké síly lojální vládě (lokálně jz.),
jazyk arabština, měna jemenský riál

Jihoafrická republika (South Africa, ZA), Republika Jižní Afrika, parlamentní republika,
cca 1300 km², jih Afriky, pobřeží 2800 km,

hl. město Kapské Město (zákonodárná moc) 4 mil. ob., botanická zahrada,

Durban 4 mil. ob., BZ, přístav, pláže

Johannesburg 2/ agl 6 mil. ob., muzeum apartheidu,

Pretoria - výkonná moc, 1,5 mil. ob,

max 3450 m n.m. Mafadi, v Dračí hory (dlouhé 1000 km, vysoké až 3500 m),

centrální náhorní plošina, na jz. Velký sráz a Kapské hory,

asi nejvyšší vodopád Tugela 983 m dle českého přeměření (947 / 1100 m),

Střelkový mys (Aguljas, Atlantik x Indický o.), 500lety ~mléčný“ strom - ukládání pošty,
blíže Kapského Města Mys Dobré naděje (Cap of Good Hope, PR),

Stolová hora (1085 m) a vrch Lví hlava (Lion's Head), jeden ze 7 nových městských divů
světa (nákupní ráj, obrovské akvárium, množství Indů, Kapské Město, Pretoria),

jih Mys Dobré naděje,

Orange River,

horská silnice Chapman's Peak Drive,

poušť Kalahari, Richtersveld,

vznik 1910 (nezávislost na GB)

Kulturní památky UNESCO a další:

- jeskyně v údolí Sterkfontein, Swartkrans, Kromdraai a okolí - fosílie hominidů
(Australopithecus africanus aj.,

- údolí Makapan jeskyně osídlení až před 4,5 - 1 mil. let, používání ohně),

- ostrov Robben (v 17-20.st, vězení, nemocnice, vojen. základna)

jeskyně Rising Star poblíž Johannesburgu člověka hvězdného / Homo naledi (nový druh
homonida)

jeskyně Blombos u Kapského města - kresby staré tis. let

Wonderfate / Wonder Hole / Zázračná jeskyně, vápencový závrť 4,5 m, hloubka 20 m a dál tunel 64 km

diamant. důl Big Hole v Severním Kapsku, zčásti zatopen

Přírodní památky:

- **BR Cape Floral Region / Kapská květinová oblast a NP Cape Peninsula (Kapsko)** – Stolová Kapská hora - jeden z vyhlášených 7 přírodních divů světa, NP Cape of Good Hope / Mys Dobré naděje, 11 tis. km², 10 tis. druhů, z toho 2/3 endemité, fynbos, NP Table Mountain / Stolová hora 1084 m n.m., nový maják
- **BR Barberton Makhonjwa** pohoří na sv, s nejstaršími odhalenými kameny na světě,
- **BR a NP Cape West Coast** (rostliny Kapska), PR De Hoop (rostliny j. Kapska),
- **BR Cape Winelands**
- **BR a NP Drakensberg**, jesky, skalní převisy, malby
- **BR a NP Simangaliso**, mokřady, papyrus
- **BR a NP Tsitsikamma** (zachovaná příroda Kapska), Wilderness a Knysna, množství endemitů
- **BR Garden Route**, přímořská cesta skalní útesy a stráně,, kvetoucí protei, pláže,
- **BR a NP Golden Gate** (Highlands, v Dračích horách, pískovcové útvary, zlatá vrchovina na v. Svobodného státu), Divoké pobřeží (na z. Kapska),
- **BR Gouritz Cluster**
- **BR a NP Greater St. Lucia Wetland** (korálové útesy, písčité pláže, pobřežní duny, jezerní systémy, bažiny, rákosové a papyrusové mokřady i savany v Maputalantu),
- **BR kulturní krajina Khomani**
- **BR Kogelberg**
- **BR a NP Kruger to Canyons:** sv. JAR a Mosambik, od r. 1926, převážně savana - býložravci a jejich predátoři, hlavně divoká africká zvířata, domin. strom Colophospermum mopane - „mopaneveld“, nocování v kempech povinné, dorazit do 18 hod, pěší botanizování od III do X od 12 do 60 let, spíše jen dřeviny na dálku, doprovod ozbrojení strážci, přihláška rok předem, komáři, Acacia tortilis aj, Kigelia africana, Adansonia digitata, Combretum apiculatum, Phoenix reclinata, Hyphaene canacea, Euphorbia cooperi, Grevia villosa, Kirkia acuminata, Zizyphus mucronata, Ficus sycomorus, hlavně zvěř, velká pětka (slon, nosorožec, lev, levhart, buvol,
- **BR Magaliesberg**
- **BR Marice**
- **BR a NP Velké Limpopo** - přeshraniční: z NP Kruger v JAR - cca 20 tis. km², propojen do Mosambiku - NP Limpopo a do Zimbabwe NP Gonarezhou (až na 35 tis. km², 900 km silnic, max. rychlost 50 km/h, až 100 mil. návštěvníků / rok, problém pytláctví),
- **BR a kulturní krajina Mapungubwe** (savana na soutoku Limpopo a Shashe, 900-1300 osady a paláce království,
- BR a kult. krajina Richtersveld, Namaqua (polonomádský národ Nama, botanické unikáty),
- **BR a NP Ukhahlamba / Drakensberg** (jeskyně a skalní převisy s malbami, lidé San během 4 tis. let),
- **BR Vhembe**
- **BR Vredefort Dome**, kráter meteoritu, 2023 let, poloměr 190 km
- **BR Waterberg**
- **BR a NP Kgalang**i přeshraniční (Kalahari Gemsbok a Central Kalahari Game Reserve /

„divoké srdce Afriky“, většina v Botswaně, zčásti v JAR, převážně poušť na vlhčím východě až suchá savana, původně pro Křováky, nutné povolení - v Gaborone či Maunu, 600 USD/den, max 200 lidí, kemp. stanice pro 100 osob, dále roztroušená tábořiště daleko od sebe, auto, stan, nůž, sirky, lev, hyena, žirafa, antilopa),

- NP Ai/Ais/Richtersveld - přeshraniční (převážně v Namibii, zčásti v JAR, pouštní a polopouštní, sukulentní endemity, kaňon Rybí řeky během roku převážně suchý, osou řeka Oranje, ohrožení těžba diamantů na jihu - sterilní výsypky),
- NP Addo Elephant - sloní rezervace, 500 slonů, buvol. nosorožec, levhart, hyeny, antilopy, hrabáč / „zemní prase“ aj., 120 tis. návštěvníků/rok
- NP Agulhas,
- NP Augrabies Falls, kaňon 18 km, hluboký 200 - 400 m, duhový vodopád a kaskáda řeky Oranje, polopouštní město Kakamas
- NP Bontenbok,
- NP Camdeboo,
- NP Garden Route (vč. Widerness a Tsitiskamma)
- NP Golden Gate Highlands,
- NP Great Karpo (horské zebry)
- NP Kalahari Gemsbok
- NP Karoo,
- NP Kgalagadi,
- NP Krysna,
- NP Maponqubwe,
- NP Marakele,
- NP Mountain zebra
- NP Namaqua,
- NP Pilanesberg
- NP Richtersveld,
- NP Royal Natal / NP Golden Gate
- NP Table Mountain,
- NP Tsitsikamma, přímořský, deštný prales, visutý most přes ústí řeky Storms,
- NP Vaalbos,
- NP Wilderness,

park Umfolozi (nosorožci), park Tembe (sloni), rezervace Ndumo, park Itala, PR Cederberg (sněžná protea), Namaqualand a Richterseld (botanika), PR Witsand - světlý písek (oproti červené se železem v Kalahari), Blyde River Canyon, hl 800 m, dlouhý 25 km, třetí největší na světě, chráněné mořské oblasti při pobřeží, pláž Boulders u Simonova města - kolonie 4 tis tučňáků brýlových,

BZ Kirstenbosch u Kapského Města, 528 ha, největší v Africe, památka UNESCO. 9 tis. druhů, **hlavně endemity** Kapska, cykas *Encephalartos woodii* (vegetativně množen), soubor druhů *Pelargonium*, *Welwitschia mirabilis*, sukulenty *Aizoaceae*, *Crassulaceae*, cibuloviny, orchideje, botanická společnost, knihovna,

BZ Durban (Dračí hory)

lev, buvol, nosorožci (pytláci), tučňáci, gepard, pes hyenovitý, zebra, zbytky slonů,

Vegetační charakteristika:

Kapsko mediteránní klima s nízkými srážkami, mírné teplotní až na jihu (mezi

Atlantickým a Indickým oceánem, západní část tropické aridní až pouštní (Kalahari), na východě suché středomořské subtropické - Dračí hory („zahrada Afriky) v provincii KwaZulu-Natal, savany (Acacia), na severu tropické,

jen cca 6 % subtropické monzunové lesy na východním pobřeží

v Kapské květenné oblasti se vyskytuje cca 25000 druhů cévnatých rostlin,

z toho je téměř 70 % endemitů, Kapsko je botanický ráj

mediteránního fynbosu (převážně trnité, aromatické polokeře a keře), Strelitzia,

TTP 70 %, orná půda 10 %,

Ekologická ohrožení:

- většina tropických pralesů zlikvidována, neuspokojená poptávka

- **nedostatek pitné vody**, zejména Kapské Město - budují nádrže a pro zvířata napajedla, začíná se s drahým odsolováním mořské vody, nový návrh je odřezávat ledovce z Antarktidy (2 tis. km jižně, zabalit, remorkérem přitáhnout do zálivu sv. Heleny, kde je studený Benguelský proud a odtávající led odvádět do nádrže a z ní denně 150 mil. l vody do města)

- nedostatek zemědělské půdy,

- toxicita území

- likvidace volné zvěře domorodci

Ekonomika:

2016: 5074, ekonomicky vyspělá,

rybolov, skot, ovce, kuřata, krokodýlí farma,

pěst bavlna, kuk, pš, cukr. třtina, čaj, brambory, tabák, vinařství Meerendal,

těžba diamanty (Cyberley v poušti Carao, "Velká díra", největší diamant. důl světa),

uhlí, zlato, Fe, Cr, Cu, Lt, Mn, Sn, Pb, Pt, Va, Zn, tepelné elektrárny,

země vlastní jaderné zbraně,

CR Panorama Route, Garden Route,

ČR zájem vývoz (spotřební zboží, průmysl),

Společnost:

60 mil. ob., původně přírodní etnika Křováci (Sanové) a Zulové, národ Zulu tvoří asi 10 mil. obyvatel převážně žijících v provincii KwaZulu-Natal (volí si svého krále),

apartheid (rasová segregace barevných) 1948 - 94, vedle míšenců se zvýšil podíl černochoů,

běloši v menšině, po zrušení apartheidu vzhledem k nedostatku zemědělské půdy došlo

k vraždám tisíců bílých farmářů černochoy,

dnes na 27 % půdy hospodaří černá většina, bílým farmářům hrozí vyvlastňování

bez náhrady, pozemková reforma má vyvlastnit půdu bílým farmářům bez kompenzace,

v minulosti takovéto farmy si obvykle vedli velmi špatně a někteří zbankrotovaly,

takže může dojít k poklesu produkce (v Zimbabwe došlo takto k hladomoru),

křesťané 75 %, animisté 15 %, islám 2 %.

množství chudinských slumů / township (největší Khayelitsa cca 1,5 mil.),

vzrůstá problematika soužití bílých a černochoů (bělochoů je asi 12 %, pozitivní diskriminace

černých, běloši se stahují do bezpečných a sřežených zón), **dochází k jejich vzájemné**

segregaci (Johannesburg, Durban, na v. pobřeží),

ale i xenofobii vůči přistěhovalcům z okolní Afriky (černoši nemluvíci anglicky jim berou

i podřadnou práci) a vůči Asiatům (převážně obchodující Indové a Arabové),

i dnes **vysoký počet vražd a znásilnění, zločinecké gangy, hlavně odlehlé okraje měst,**

Kapské Město patří k nejvíce nebezpečným městům, pohybovat se v bezpečných oblastech,

velké množství HIV/AIDS, vysoká úmrtnost dětí.

krásná země se špatnou pověstí, množství ilegálních zbraní,

11 úředních jazyků (hlavně angličtina a afrikánština), měna jihoafrický rand (ZAR)

Jordánsko (Jordan, HKJ, JOR): Jordánské hášimovské království, konstituční monarchie, cca 90 tis. km², království na s. břehu Jordánu,

hl. město Ammám, cca 1 mil. ob.,

přístav Akaba,

max 1854 m n.m. Džabal Umm ad-Dámi,

Mrtvé moře -394 m (Velká příkopová propadlina),,

nezávislé od r. 1946

Kulturní památky UNESCO a další:

- Al-Salt, západní a arabská výstavba

- Betánie, u Jordánu působil Jan Křtitel

- Petra, nabatejské skalní město, na styku 3 údolí v kamenité poušti, 300 př.n.l.- 200, cca 30 tis. ob., kontrola větve Hedvábné stezky, několik zemětřesení, chrámy, obětiště, divadla, opuštěná objevena 1812, dnes archeologický park

- Quiser Amra, palác z 8.st. v poušti

- Salt, město Osmanské říše, křižovatka křesťanství a islámu

- Um er-Rases, římský vojen. tábor 3-9. st.

- starověké tavící pece Cu rudy

- pouštní hrady z období křížových výprav

Gerasa opevněné město u Džaraš

Přírodní památky:

- **BR a NP Petra** (město vytesané ve skalách, skalní chrám, karavany) - jeden z nových 7 divů světa z 1.st. př.n.l. - 100 n.l., v r. 100 př.n.l. absorbováno Římským impériem, čímž začal trvalý úpadek, Wadi Arabah, vegetační průzkum 1995, přes 2200 druhů, end Scrophularia nabataeorum

- **BR a NP Wadi Rum**, Protectid Area - „CHKO“, 720 tis. km, písečné duny, prameny, archeol. lok., turist. a horol. trasy. kamenné mosty, plošiny 1750 m, zde film. příběh Lawewnce of Arabia a kniha Sedm piliřů, oudrosti, Retama raetam, Neurada procumbens, Hammada scoparia, Haloxylon persicum, Acacia raddiata, Helianthemum lippii, Onopordium jordanicola,

- **BR a PR Wadi Dana**

- **BR Mujib**

PR Najub,

Dead Sea / Mrtvé moře - bezodtoké vysychající slané jezero

v poušti soukr. zahradní areál čerpá podzemní jezero

Vegetační charakteristika

středomořské semiaridní klima, srážky 200-300 mm, na severu subtropické

jen subtropické lesíky cca 5 %,

Acacia raddiana, Juniperus phoenicia, Nerium oleander, Ficus carica, Retama raetam, Neurada procumbens, Hammada scoparia, Haloxylon persicum, Gymnocarpus decandrum, Capparis spinosa, Ceratonia siliqua, Cupressus sempervirens, Phoenix dactylifera, Populus euphratica, Tamarix aphylla, tetragyna, Caralluma, Fagonia, Ricinus communis, Eruca sativa, Zygophyllum album, Vitex agnus-castus, Aloe vera,

90 % převážně kamenitá poušť a polopoušť,

Ekologická ohrožení:

- vysoká toxicita území prehist. měděných hutí
- řeka Jarmúk (přítok Jordánu) je téměř bez vody
- katastrofický nedostatek pitné vody
- do r. 2100 má spadnout o 30 % méně srážek než v současnosti (2015)
- zemědělství spotřebuje až 50 % podzemní vody
- farmáři k vůli suchu opouštějí své usedlosti
- eroze půd
- vláda se snaží snížit spotřebu vody v domácnostech a zlepšit čištění odpadních vod
- odlehlé oblasti zaminovány,

Ekonomika:

HDP 10900 USD/os, nejchudší země Blízkého východu, rybaření, ovce, kozy, velbloudi, ovoce, olivy, citrusy, víno, tabák, rajčata, banány, pšenice, historická těžba a zpracování měděné rudy (cca 10 %) ve vádí u Mrtvého moře v 11-10 st. př. n.l. (v hloubce až 30 m), zemní plyn, fosfáty, potaš (z Mrtvého moře), mramor, Cu, Fe, turismus, památky z biblických dob

Společnost:

cca 11 mil ob., rychlý přírůstek obyvatel, Arabové i beduíni, 2,2 mil. uprchlíků (zejména ze Sýrie, Iráku a Palestiny), uprchlický tábor Zátatri 80 tis. ob., pracovníci z Egypta, jz Asie a Sýrie, sunnitský islám 92 %, křesťané 6 %, napětí mezi severem a jihem (které válčily v r. 1972), úřední jazyk arabština, příp. angličtina, měna jordánský dinár

Kamerun (Cameroon, CAM): Kamerunská republika, prezidentská republika, cca 475 tis. km², na z. pobřeží rovníkové Afriky u Guinejského zálivu, v původně nedostupné Konžské pánvi,

hl. město Yaoundé, 2,5 mil. ob.,

Douala 1,5 mil. ob.,

max. Fako 4095 m, Mt. Kamerun (největší činná sopka, 4070 m v Africe), Kamerunské hory,

rozvodnice, příhraniční část jezera Čad již vyschla, býv. francouzská a anglická kolonie, vznik 1960 (býv. RF)

Kulturní památky UNESCO:

- Bafutu - palác

Přírodní památky:

- **BR a PR Dja Faunal / Dža**, deštný prales, zvířata, luskoun, likvidace bushmead, Pygmejové, Češi pomáhají její záchraně
- **BR a NP Bénoué**, žirafa,
- **BR a NP Lobeke or Lac Lobéké**, vodopády
- **BR a 3 NP Sangha Tronational**, pomezí Kamerun, Kongo a Střeroafrická republika
- **BR Srebarna**,
- **BR a NP Waza, sloni aj**,
- NP Boubandjidah,

- NP Boumba Bek, nížinný deštný prales
- NP Campo Ma'an, deštný prales
- NP Faro,
- NP Kalamalouué,
- NP Korup. rovníkový prales
- NP Mangroves dr Ndongore,
- NP Mbam et Djerem,
- NP Mt. Manengpouba,
- NP Mt. Kamerun, slon
- NP Mozogo-gokoró, Nki, Valleé du Mbéré
- NP Wazam sloni

Vegetační charakteristika:

tropické rovníkové klima,

původní nížinné tropické deštné lesy 15 % zbyly jen v horách na jihu, z 95 % přeměněny na pole a pastviny (savany), proto dochází k rychlému vysychání (Čadské jezero) - polopoušť, vulkány na ostrově Bioko zčásti zachovalý tropický prales, z cca 10 P00 druhů rostlin využívají asi 500 druhů,

Ekologická ohrožení:

- rozsáhlé odlesňování - zbývají už jen 2 % původní rozlohy, proto dochází k vysychání,
- problém pitná voda - nov z atmosféry
- pytláci, prodej masa goril (Bush meat / maso z pralesa), loví i hroznýše, žáby (3-4 kg) aj.
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
- invazní vodní kapradina nepukalka obtížná / Salvinia molesta

- vysychající jezero Čad

- úniky oxidu uhličitého z kráterového jezera Nyos již usmrtily 1700 lidí,
- znečištění vod rtutí při těžbě zlata (pomoc ČR Arnika)
- divoké skládky

Ekonomika:

HDP/ob. 3115, HDP v subsaharské Africe nejvyšší, těžba dřeva,

lov vodních živočichů, sběr medu (4 druhy včel - zemní a stromové), loví i hady (hroznýše) ovce, kamerunské kozy,

převážně zemědělci, zemědělské produkty káva, kuk, maniok, banány, říční písek, ropa, záměr Fe ruda,

Společnost:

cca 27 mil. ob., (označován jako „Malá Afrika“ - 230 různých národů), etnické skupiny kmeny z 10-15 rodin, i Pygmejové, v horách Mandara kmeny Kirdi - „pohané“, kteří se nechtěli podvolit vládě a islamizaci, přátelští lovci,

křesťané 70 % (katolíci a protestanté, převážně jižně Adamouského pohoří), muslimové 20 % (na severu Adamouského pohoří), animisté, 7%, volná polygamie,

relat. stabilita, ale nepokoje ze sousedního nigerijského státu Borno (kde řadí teroristé Boko Haram) se přelévají do hor Mandara - při hranicích „no go zona“,

bezpečnostně riziková země,

český přírodovědec Martin Mikeš zde založil neziskovou organizaci Kedjom-Keku / Lidé z lesa, která chce zachránit zbytky horského mlžného lesa,

jazyk francouzština, angličtina, měna střeoafrický frank (CFA)

Kapverdské ostrovy (Cape Verde, CV, Kapverdská republika, (Republika Zeleného mysu),

součást Makaronésie, součást afrického Sahelu, uvedeny i v díle Středozeří, cca 4000 km², sopečné ostrovy, asi 550 km západně od Afriky (Senegal), 10 větších a 5 malých, na jihu

zásobovací stanice při cestě mezi Jižní Amerikou a Indií,

býv. překladiště otroků z rovníkové Afriky do Brazílie (ostrov Santiago),

- Závětrné na jihu: Santiago, Fogo, Mio a Brava,

- Návětrné na severu, Boa Vista a Sal,

- Východní, nejstarší, ploché s písčnými plážemi, dunami a slanisky: Sal, Boa Vista, Maio, 4 západní ovy strmé hory a hluboká údolí (ribeiras) s občasnými potoky a rostlinami, extrémně aridní, v období dešťů (sv. větry) se poušť zazelená),

hl. město Praia, 150 tis. ob., na Santiagu,

max 2829/2975 m Pico do Fogo (Oheň) , činná sopka (1995, 2014) na ově Fogo, vznik 1975 (býv. portugalská kolonie od r. 1462),

Kulturní památky UNESCO aj.

Cidade Velha, hist. centrum z 15. st.

královská pevnost Fortaleza

maják na ově Santiago

Přírodní památky:

přírodní rezervace

ostrov Boa Vista: Ilheu Baluarte, Ilheu Curral Velho, Ilheu de Baluarte, Ilheu dos Passaros Morro de Areia, Ponta do Sol, Tatarua, pláž Ervatao - želvy kladou vejce kareta obrovská

ostrov Brava / "ostrov květin", nejmenší

ostrov Maio: Ilheu Raso, Ilheus Secos ou do Rombo, Lagoa Cimidor, Praia do Moro, Terras Salgadas

ostrov Sal: Costa da Fragata, Ponta de Sino, Rabo de Junco. Serra Negra - Sal, jezero Salinas (jako Mrtvé moře), festival St. Maria

ostrov Santa Antao: Boa Esperanca, Boa Viata, Casas Velhas, Cruzinha , sopečný trek

ostrov Santa Luzia: Santa Luzia,

ostrov Sao Nicolau: Monte do Alto das Cabas

ostrov Santiago: BZ kaktusová Praia, zachovalý mahagonový háj, borovice,

Vegetační charakteristika:

tropické, většinou suché a horké klima (cca 200 mm, II-IV suché období, vysychání celého Sahelu, XII-VI silný vítr písek ze Sahary, VII-XI stabilní, lijáky hlavně IX, ale i VIII a X, před příchodem člověka trnité savanové lesy s řídkými porosty keřů a jednotlivými stromy (akácie) a traviny, v koloniálním období zlikvidovány, chybí hlavně dřeviny a vavřínové lesy, **dnes 10-11 % sekundární tropický les** a 12 % keřová vegetace, průměrná nadzemní biomasa 9 t/ha (ČR 220 t/ha), na severních svazích mladších, vyšších ostrovů ojedinele polopouštní sukulenní křoviny s keřovitými pryšci - Euphorbia tuckayana, akácie Acacia albida (další vysazovány - stačí jim vzdušná vlhkost, kořeny i přes 100 m hluboko), baobab Adansonia, vysoký počet endemitů Tornabenea (Apiaceae), polokeř. zvonek Campanula bravensis, dračinec Dracena draco ssp. caboverdeana (červená dračí krev), datlovník

Phoenix atlantica, Aeonium gorgoneum, Cleome viscosa, Critalaria senegalensis, Grevia villosa, Calotropis procera, Distimake aegyptus, Sesuvium portulacastrum, kaciba Zygothymum, svidina Periploca chavalieri (latex - tříslovina na vydělávání kozích kůží), cistanche žlutá Cistanche phelypaea (lék na diabetu a diuretikum), pelyněk Artemisia gorgonum, statice Limonium, železovec / Sideroxylon marginatum, fikovník / Ficus sycomorus ssp gnaphalocarpa, tamaryšek / Tamarix senegalensis, atraktivní hadinec Echium vulconorum (likvidován používáním na otop), mech Rocella, vinná réva mezi velké kameny (mikroklima), nepůvodní Pinus canariensis, některé akácie A. mearnsii, A. saligna, Eucalyptus, Castanea sativa, invazní nadítec Prosopis juliflora (trnitý stromek z JAM),

Ekologická ohrožení:

- lokalizace v oblasti vysychajícího Sahelu, vysušování a pokračující dezertifikace, vítr přináší i písek ze Sahary
- osadníci v období kolonizace likvidovali někdejší lesy pro pastviny (kozy, osli, krávy a prasata) a na pole
- nedostatek paliva - topí se jen dřevem a tak pozůstatky dřevin likvidovány
- . více než čtvrtina cévnatých rostlin ohrožena, řada již vymizela
- volné kozy ničí zbytky vegetace
- díky současné absenci vegetace rozsáhlé půdní eroze,
- dnes totální nedostatek vody, koryta řek vyschlá, proto dlouhé ruční donášky vody,
- suché solné jezero,
- mizí želvy zřejmě na jídlo
- úniky oxidu uhličitého usmrtily 1700 lidí,

Ekonomika:

rybářství, lovci velryb, pouze 11 % ploch zemědělsky využíváno (o. p. do 1 %), kukuřice, třtina cukrová, káva, granát, jablko, banány, papája, fazole, vinná réva v jamkách ohraničených velkými kameny, saliny v kráteru sopky, dnes cestovní ruch

Společnost:

cca 600 tis. ob., až milion Kapverdánů v zahraničí, žijí částečně ze zasilaných peněz emigrantů v diasporách, 2/3 kreolové (míšenci Afričanů, Portugalců a Latinoameričanů), katolíci, protestanté, animisté, muži obvykle mimo rodinu jen jako „oplodňovači“, hlavně kytara, karneval (jako vítězství nad otroctvím), dnes relativně stabilní, jazyk portugalština, kapverdská kreolština, měny kapverdské escudo

Katar (Qatar. Q), Stát Katar, emirát, absolutní monarchie,

11,5 tis. km², emirát na poloostrově jz. Arábie v Perském zálivu,

hl. město Dauhá, 2,5 mil. ob., moderní výstavba, mezin. přestupní letiště Hamad,

Al Zubarah, přístav

Lusail, budované nové hlavní město, nový výškový hotel. komplex tvar rozevřené U,

max 103 m. n.m. Kurajn Abú al Baul,

většina území vápencová poušť,

vznik 1971 (nezávislost na GB)

Kulturní památky UNESCO aj.

- Al Zubarah, opevněný přístav, pevnost Umm al-Ma'a z a v Zubaře

Přírodní památky

- **BR Al Reem**, ostrov, gazely, antilopy losí

Ras Abrûq skalní útvary u moře

velbloudi na závody a na krásu

Vegetační charakteristika:

tropické klima, horko IV-V, chladněji XII-II, XI-III opt

bez lesů,

pouštní území (vápencové) bez vodních ploch, po dešti poušť lokálně rozkvete,

zemědělství na 2,5 % jen masivním zavlažováním (nákup půdy v Africe)

Ekologická ohrožení:

- za 50 let oteplováním vzrůst teploty již o 2,5 st. C, nutná i venkovní klimatizace

- katastrofický nedostatek pitné vody

- toxicita území

Ekonomika:

DPH , velmi bohatý stát, přepych,

geopolitická diplomacie měkké síly - ekonomické spolupráce a vyjednávání s oběma

stranami (mediátor) **Blízký východ i Západ, Palestina-Hamás i Izrael,**

americká základna i kanceláře Tálibánu a Hamásu, TV stanice al-Džazíra,

rybolov, lov perel, velbloud, kůň, sokol,

koření, parfémy,

bohatý na nerost. suroviny, ropa a zemní plyn (hlavně do Japonska a J. Koree),

o plyn zájem i ČR

luxusní dovolená (potápění, golf, lyžování na dunách),

2021 mistrovství světa ve fotbale,

Obyvatelstvo:

3 mil. ob., domácí 300 000,

původní obyvatelé lovci ryb a perel, šejkové - arabští představitelé,

wahhabistické hnutí Salafíja a mílo šiité islám - 93 %, křesťané 5 %, hinduisté 1 %,

alkohol zakázán (nesmí se pít na veřejnosti), zákaz homosexuality, zákaz bikin,

veřejné projevy lásky zakázány, zdraví se pouze stejné pohlaví 3 polibky na tvář,

vstoupit do manželství s cizinkou povoluje výbor pro manželství,

novomanželé od státu pozemek a dotaci na stavbu. ženy jsou ale velmi diskriminované,

nákup sportovců, fotbal národní sport, mistrovství světa ve fotbale 2021 se realizovalo 2022,

bezpečná země,

jazyk arabština, měna katarský riál

Keňa (Kenya, EAK, KE), Keňská republika,

cca 580 tis. km²,

hl. m. **Nairobi**, 4,5 mil. ob., 1795 m n.m., 725 mm srážek, vlhkost 72 % a 23⁰ C, muzeum,

nelichotivá přezdívka Nairobbery, poblíž největší slum Afriky Kibera, rozsáhlé odpadky,

uprchlický tábor Dadaab, další je Kukuma na severu,

Mombasa 1,2 mil. ob., přístav, pevnost, mořský národní park, **výhled r. 2100 11. mil. ob.**

max Mount Kenya 5199 m – 2. nejvyšší v Africe, sopky, Východoafrický rift,

hraniční Viktoriino jezero, ostrov Takawiri,

jezero Turkana, jezero Naivasha, největší stálé pouštní jezero světa, jezero Nakuru,

řeka Tana,

riftová zóna větve Východoafrické příkopové propadliny, která se rozpadá na desku

Núbijskou a Somálskou,
vznik 1963 (býv. GB),

Kulturní památky UNESCO aj.:

- archeolog. lok. kamenné ruiny Thimlich Ohinga,
- Lamu - svahilské město z korálů a mangrovového dřeva,
- pevnost Fort Jesus
- Mombasa (přístav, převážně na ostrově, staré město - portugalská a islámská architektura, korálové útesy, Gede Ruins, Fort Jesus, pláže

Malindi, hist. centrum, pláže

ostrov Lamu, hist. osídlení, pláže

Přírodní památky:

- **BR a NP Amboseli**, sloní ráj pod Kilimandžírem, 1200 m n.m., Masajové a jejich stáda
- BR Kenya Lake System in the Great Rift Valley, Keňský jezerní systém Nakuru, Bogoria, Elementaita, migrující ptáci, plameňáci, lvi, nosorožci, antilopy,
- **BR a NP Kiunga Marine** (mořský),
- **BR a NP Malindi Marine**, mořský,
- **BR Malindi-Watamu Arabuko Sokoke**
- **BR a NP Mt. Elgon**,
- **BR a NP Mt. Kenya**, 5199 m - druhá nejvyšší hora v Africe, unikátní horská vegetace, 11 end. druhů
- **BR a NP Mt. Kulal**,
- **BR Mijikenda Kaya Forests**, lesní plochy na 200 km pobřeží s vesnicemi kmene Mijikenda,
- **BR a NP Nairobi**,
- **BR a NP v okolí Lake Turkana, ve Velké příkopové propadlině, (na řece Omo, nejslanější z velkých jezer Afriky, ohroženo vysycháním, a NP Central Island na Lake Turkana, a NP Sibioli, j. ostrov)**,
- NP Aberdare,
- NP Arabuko Sokoke, vzácné živočišné druhy,
- NP Central Island
- NP Buffalo Spring a Shuba, lvi
- NP Hell's Gate and Mt. Longonot, geotermální prameny
- NP Chyulu Hills,
- NP Kagera (trop.deštný les),
- NP Kisite.Mpunguti
- NP Kora,
- NP Lake Nakuru, jezero, největší pryšcový les, divoká zvěř,
- NP (NR) Maasai Mara, migrující stáda zvěře ze Sarengeti, na hranici NP Ngorongoro, přes řeku Mara velká migrace pakoňů, zeber a gazel za potravou, střet s pastevními stády Masajů , safari
- NP Malka Mari,
- NP Marsabit,
- NP Meru, řeky hroch, krokodýl,
- NP Mombasa Marine , mořský
- NP Mt. Longonot,
- NP Murinw,

- NP Nairobi, nejstarší, výstavba železnice Nairobi - Mombasa (2018, Čína), poblíž na hřbitově hrob Stanislava Škuliny
- NP Nakuru
- NP Naivasha, jezero, hroch
- NP Ndere
- NP Ol Donyo Sabuk,
- NP Ruma,
- NP Saiwa Swamp,
- NP Samburu, lvi a lidé
- NP Sibiloi, u Rudolfova jezera, líhnutí krokodýlů
- NP Tsavo East a Tsavo West , u řeky Tsavo, sopky, vodopády, savany, největší, nejvíce lvů, byli zde i lidožraví

NR (nár. rezervace) Mwea, NR Bisandi, NR Kisite Marine Park, NR Kunga Marine, NR Lake Bogoria, NR Losai, NR Ndere Island, NR Samburu (lvi), NR Shimba Hills, NR Tana River (primáti),

prales Kakamega

Lake Magardi - červené, těžba sody,

migrace zvířat pakoně, zebry,

nosorožec, hroch, žirafy, antilopa žirafí, jednorožec, buvol,

komunitní ochrana přírody nadace Northern Rangeland Trust (NRT) spravuje 39 chráněných oblastí v severní Keni (sloni, nosorožci dvouroží aj.), se snaží nalézt rovnováhu mezi tradičním živobytím a tradičními zdroji (využívanými obyvatelstvem),

soukr. rezervace Ol Pejeta (,těžko uvěřitelné soužití farmaření a ochrany přírody OP 1/15),

2 lovecké rezervace, Impala Sanctuary Kisumu, Maasai Mara - migrace pakoňů přes

Serengeti, prezident U. Kenyatta se snaží prosadit celosvětový zákaz prodeje

slonoviny, proto došlo k demonstrativnímu spálení veškeré slonoviny zabavené za 25 let

v IV.2016 (cca 105 t za za 2,5 mld Kč)

Keňská správa pro planě rostoucí rostliny a volně žijící živočichy / Kenya Wildlife Service,

Vegetační charakteristika:

tropické klima, období dlouhých dešťů IV-VI, krátkých dešťů X-XI, rozbahněné silnice,

období sucha VII-X, XII-I

tropické lesy dnes jen cca 20 % (byly více než na polovině území),

akácie ve vyšších polohách stromkovité senécie, a lobélie, protei,

obnova lesa vystřelováním semenných koulí (uhlík obal) prakem

z pralesa Mau vyhnání Ogiekové, sbírající med,

pouště, polopouště, savany do 3 tis. m,

TTP pastviny a louky 40 %, orná půda 10 %,

Ekologická ohrožení:

- rozsáhlé odlesňování, od r. 2000 o více než třetinu, ročně cca 5 tis. ha

- nedostatek pitné vody a soc. zařízení ve slamech, problémové zajištění vody a WC,

- v uprchlických táborech Dadaab, Kukuma, běžně malárie, cholera, tyfus

- ohrožení hladomorem cca 3 mil. obyvatel (2021-

- sucho v posledních 10 letech (2022) - vyschlé nádrže a přehrad, způsobuje úhyn stovek

zvířat v rezervacích: sloni, pakoně, zebry, buvoli, žirafy

- stoleté záplavy 2023 Garissa aj,

- smog v Nairobi

- rakovina z kontaminovaných ryb
- obří skládka odpadků Dandoro u Nairobi, z peněz Světové banky, živí asi 5000 lidí,
- tropická malárie, úplavice, AIDS
- pastevci používají jedovaté návnady, aby likvidovali predátory zabíjející chovaná zvířata, což zamožuje celý ekosystém
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
- při stavbě žel. trati přišlo o život přes 100 lidí třemi lidožravými lvi

Ekonomika:

2016: 1599, ekonomicky nestabilní, rybolov, ovce, kozy, sušené rybičky, čaj (nejvíce po Číně a Indii), cukr, třtina, káva, kokos, sisal, kuk, pš, rýže, batáty, brambory, maniok, fazole, rajčata, cibule, špenát, kapusta, květiny pro NL - zahradnické farmy ve folnicích na rozloze 2400 ha (třetí největší pěstitel po NL a Ekvádoru), u jezera Naivashy (1,39 km², ohrožení tamních ekosystémů), cement, sůl, soda, fluorit, niob, zlato, uhlí, rozvinutý průmysl, cestovní ruch, safari, slabá infrastruktura, buduje Čína, zadlužení, korupce

Společnost:

cca 55 mil. ob., mnoho etnických skupin, bantunská etnika, více než 70 klanů a národů, Kikijukové, Masajové (vysocí, štíhlí, zjizvené tváře, skáčou vysoko, den na pastvinách s holí, ženy v příbytcích, vyholení hlava), protestanté 45%, katolíci 33%, islám 10 %, animisté 10 %, homosexualita treatána, 46 % pod hranicí chudoby, asi 50 % obyvatel nezaměstnaných (uprchlíci ze Somálska), největší slum v Africe je Kibery u Nairobi (asi 300 tis. ob.), většina má rozměr 3,5 x 3,5 m, s počtem až 8 obyvatel), rozsáhlý uprchlický tábor - 5 částí, cca 250 tis. lidí, úředně povolena polygamie, rozšířená infekce HIV - znásilnění žen pod pověrou, že muž pokud se vyspí s pannou AIDS zmizí, někdy rodině nevěsty 10 krav, domy do kruhu, neporušit zemi orbou, studněmi či pohřbíváním, jeden z nejrychlejších mobilních internetů na světě, obyvatelé běžně platí bezhotovostně mobilním telefonem,

bezpečnostně riziková nebezpečná země, okrádání, (i vraždy nemuslimů), pozdrav jambo, působiště česko-rakouské ochránkyně zvířat Joy Adamsonové, (nar. v Opavě), výzkum český vědec doc. Jan Pokorný (ředitel o.p.s. ENKI Třeboň): mezoklimatické změny teploty zemského povrchu v závislosti na využití území: povrch lesů 19 ° C, zemědělských ploch až 50 ° C (termokamera, kamera a vizuální posouzení), biofyzikální vliv biologické / biotické pumpy, jazyk svahilština, angličtina, arabština, kmenové jazyky, měna keňský šilink (KES)

Komorské ostrovy, Komory (Comoro Islands, COM)

a) Komorský svaz (3 ostrovy Grande Comoro, Mohéli, Anjouan) od r. 1975 samostatnost, cca 2 tis. km², 4 ostrovy u v. pobřeží Afriky (Mozambický průliv), mezi Madagaskarem a Mosambikem, Grande Comore, Anjouan, Mohéli, Mayotte/Mahoré

hl. město Moroni, 150 tis. ob.,

max Le Cartala 1260 m, sopečné vulkány, vulkan. jezero Salé, korálové útesy,

Kulturní památky: -

Přírodní památky:

- NP Parc Marin de Mohéli (mořský),
- mořská rezervace Niomachoua, keporkak, latimerie,
Přírodní parky / Parc Natural: d' Anjouan, de Grande Comore, gigantický netopýr kaloň
komorský s rozpětím křídel 1,4 m,
kráterová jezera,
korálové útesy v sz. laguně ova Mayotte

Vegetační charakteristika:

tropické klima, deště XI-V

dnes cca 3 % pouze nepatrný zbytek tropického pralesa,

Ekologická ohrožení

- nadměrná těžba dřeva
- nekvalitní voda

Ekonomie:

vanilka, hřebíček, ylang-ylang, dále kokos - kopra, banány,
50000 turistů/rok,

Společnost:

cca 800 tis. obyv.,

islám 98 %, křesťané 2 %,

do r. 2002 federat. islám. republika, pak svaz 3 ostrovů, chaotický politický systém,
vnitropolitická nestabilita po vyhlášení nezávislosti,

jazyk komorština, francouzština, arabština, měna komorský frank, (KMF), na Mayotte euro

b) Ostrov Mayotte (majot, Mahoré), francouzský zámořský department,

není součástí svazu Komory,

374 km², v Komorských ostrovech,

hl. město Mamoudzou,

max 660 m Benara, 2 korálové barierové pásy a laguna

Ekonomika:

pěst. vanilka, batáty, letiště (mezipřistání do Indie)

Příroda:

tropické klima, lemur, želva obrovská,

Společnost:

215 tis. ob., hlavně Francouzi, fatální problematika migrantů, kteří dnes již převažují,
umírněný neortodoxní islám,

měna euro

Konžská republika, Kongo (Congo, RBC, CD, Kongo-Brazzaville), Republika Kongo,
prezidentská republika,

cca 342 tis. km², na rovníku v Konžské pánvi,

hl. město **Brazzaville**. 2,5 mil. ob, aglom s **Kinshasa** na druhém břehu 18 mil,

moderní most přes Kongo,

max 5109 m Mergherita v pohoří Ruwenzori na hranicích s Ugandou, 3. nejvyšší v Africe,
vrchol zaledněn, trop. prales

řeka Kongo

vznik 1960, býv. franc. kolonie,

Kulturní památky. -

Přírodní památky:

- BR a 3NP Sanga TRinational, na pomezí s Kamerun a Kongo
  - **BR Dimonika,**
  - **BR a NP Garamba,**
  - **BR a NP Kahuzi-Biega,**
  - **BR a NP Odzla-Kokoua,** u řeky Kongo
  - **BR a NP Salonga,**
  - **BR a PR Okapi,** žirafy a okapi (jen stejná hlava jako žirafy), poslední výskyt v DR Kongo), likvidují pytláci
  - NP Conkouati Douli, pobřeží
  - NP Noubalé-Ndoki, u řeky Kongo, nomádští Pygmejové (Babenzelé / Baaka)
  - NP Semulkini ,
- PR Léfini, Mont Fouan, Nyanga Nord, Tsoulou,

2 lovecké rezervace,

Vegetační charakteristika:

tropické rovníkové klima,

55 % tropické deštné pralesy, národní strom baobab / Adansonia,

květena Flora ya Maniema v. části Konga dokončena (10. dílů) po 30 letech (1987-2014)

místními botaniky

pastviny 30 %, 1 % orné půdy,

Ekologická ohrožení:

- obyvatelé ve vnitrozemí nemají přístup k pitné vodě
- nadměrná těžba dřeva
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin

Ekonomika:

tropické dřevo,

ananas, káva, podz. olejná, maniok jedlý / Cassava (Manihot) esculenta, cukrová třtina, kuk, banány, rýže, fazole,

diamanty, vývoz surové ropy, ale i Fe, Au a fosfáty, Zn, Pb, plyn,

chybí funkční železnice a silnice,

Společnost:

cca 5 mil. ob., kolem 1500 př.n.l. Bantunská království,

61 etnik bantunských kmenů, Kongové 48 %, Sangha, Teke, Mboši,

původní obyvatelé Pygmejové,

většina křesťané - katolíci 54 %, protestanti 25 %, afričtí křesťané 14 %, animisté,

2/3 obyvatel žijí ve městech, mnoho AIDS, v r, 2021 se tam vrátila ebola,

běžné otroctví, převraty, občanské války, zatím klid zbraní, ale **organizované loupení,**

Člověk v tísní - sleduje hygienickou infrastrukturu,

jazyk francouzština, kreolština,

Demokratická republika Kongo (DR Congo, býv. Zair, Zaire, CGO, Velké Kongo, Kongo-Kinshasa):

cca 2345 tis. km², ve střední Africe, srdce Afriky, **třetí největší země Afriky,**

kdysi mocná království,

hl. město Kinshasa 10 mil. ob., podle prognózy v r. 2100 má být druhou největší megapolí se 60 - 84 mil ob.

Lubumbashi 2 mil. ob., Kananga 1,5 mil. ob., Kisangani 1,2 mil. ob.,
max 5110 m n.m. Pic Marguerite on Mt. Ngaliema (Mt.Stanley), nejčinnější sopka Afriky,
řeka Kongo, nejvodnatější po Amazonce,
vznik 1960 (dříve Belgie)

Kulturní památky UNESCO aj.

mocné fetišivé figury v deštném lese Konga

Přírodní památky

Největší a ekologicky nejvýznamnější národní parky patří i k nejvíce ohroženým na Zemi

- BR a NP Garamba, savany, bažiny, velcí savci, pytláctví, vyřazena 1992

- BR a NP Kahuzi-Biega, nepřístupný trop. deštný prales v okolí 2 vulkánů, horské gorily, ohrožen válečnými utečenci

- BR Lufira

- BR Luki

- BR a NP Okapi, okapi (PR Okapi / Okapi Wildkife Reserve), Pygmejové, vojensky rabována

- BR a NP Salonga, tropický deštný prales, přístupný jen po vodě, end zvířata, vyřazen 2021

- BR Sangha, 3 NP

- BR a NP Virunga, nejstarší NP Afriky, sopka Nyiragongo přístupná, deštný prales, mokřady v Měsíčních horách, horské gorily - posledních několik set (a také ve Rwandě a Ugandě), likvidováno válčením, ohroženo těžbou ropy, pták strdimil opylovač, ohrožena válčením

- BR Yangambi

- NP Kundelungu,

- NP Mahale Mts.,

- NP Maiko,

- NP Upemba,

- NP Majombský les (nížinné lesy, gorila, šimpanz, slon, buvol,

Park Marin des Mangroves.

Nyiragongo 3470 m n.m, aktivní sopečný kráter, deštný les, bohatá flora, opice, antilopy, také bohatá fauna (17 druhů primátů), specifícností Konžské pánve jsou nejbližší příbuzní člověka - bonobo (nejsou agresivní, žijí v harmonických společenstvích asi díky čilému sexuálnímu životu podle hesla hippies: „make love, not war“),

Vegetační charakteristika:

klima vlhké tropické, v horách ale v noci mrzne,

68 % africký tropický deštný prales největší po amazonském, se 600 druhy stromů, **velká biologická diverzita - ca 10 tis. druhů rostlin**, převážně **cenné tropické dřeviny** - baobab, mahagon, africký ořech, limba, červený cedr, sabal, palma iroko, maniok / Cassava

Ekologická ohrožení:

- sopečná činnost Nyiragongo v NP Virungo, od r. 1882 více než 30x

- nedostatek pitné vody,

- povodněmi je ročně ohroženo 250 tis. obyvatel

- **rozsáhlá nelegální těžba cenných tropických pralesních stromů**, komerční lesnictví

- pálení dřevěného uhlí

. **rozsáhlý lov volně žijících, i chráněných zvířat**, např. do sítí z lián rostlin ženou ženy zvířata křikem

, **vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin**

- těžba kobaltu v oblasti Katanga (60 % svět. těžby) pro baterie mobilů, devastace území, z prachu Co v krvi obyvatel
- šíření krvácivé horečky ebola, covid 19
- **k nejvíce ekologicky problémovým zemím**

Ekonomika:

rybářství, býv. slonovina, cenná dřeva, maniok, kaučuk, káva, obrovské **bohatství nerostných surovin: ropa** (ale ne rafinerie), **diamanty**, **Au zlato, Cu měď, Co kobalt** (polovina světových zásob, putuje do Číny - elektronika), **Li lithium**, cín, niob, mangan, uran, stříbro, ČR dodávala i zbraně (prostřednictvím premiéra Grosse), dnes zájem vývoz - energetika, Společnost:

cca 97 mil. obyv., **výhled 2050 215 mil. ob.**, (OSN), Pygmejové i Křováci, 600 tisíc ?, 70 % křesťané (50 % katolíci, 20 % protestanté). muslimové 10 %. animisté 10 %, kimbanguisté 10 %, dnes nedemokratické, „požehnané i proklínané“, boj o nerostné suroviny (vláda, zahraničí, odbojové skupiny) , **nefunkční stát**, skutečná apokalypsa složité situace rozsáhlého konfliktu se světem, medii ale nevnímána, hladomor, OSN asi 20 tis vojáků, **od r. 1969 „afriká světová válka“ - již přes 10 mil. obětí**, ženy masivně a brutálně znásilňovány (denně přes tisíc), dnes v úpadku, i hladomor,, nestabilní region, **mezi 10 nejnebezpečnějších zemí**, operují armádní a paramilitantní složky, přes 60 % obyvatel pod hranicí chudoby, také ebola byla, covid 19, čeští vědci z ČZU pomáhají záchraně zvířat divočiny (fond Neuron 2020), Člověk v tísní, jazyk francouzština, lingala, kinfwana, kikongo, čilubština, měna konžský frank (v r. 2000 nejvyšší inflace 511 %)

Kuvajt (Kuwait, KWT), Stát Kuvajt, konstituční monarchie,

cca 18 tis. km², malý stát v Arábii u Perského zálivu, hl. město Kuvajt, cca 1,5 mil. ob., ikonické dominantní kuvajtské věže (s báními), mrakodrap al-Hamra 413 m (připomíná zkroucený list papíru), Velká mešita, Corniche - pobřežní promenáda, park aš.Šahíd **max 306 m n.m.**, většina plochá poušť, na ostrovech solné bažiny, vznik 1961 (býv. GB)

Kulturní památky -

Přírodní památky -

Vegetační charakteristika:

tropické klima, v létě velké vedro, v zimě chladněji, opt. jaro III-V a podzim IX-XI, ale může zapršet

bezlesá poušť, orná půda 1 %

Ekologická ohrožení:

- katastrofický nedostatek pitné vody, odsolování brakické vody,
- úmyslné zapálení ropných věží iráckými vojáky S. Husajna v r. 2001
- toxicita území

Ekonomika: **k 10 nejbohatším zemím světa**,

rybářství, chov dobytka, omezeně pro nedostatek vody obilniny, datle, zeleniny, těžba ropy (8% svět. zásob), na Fond pro budoucnost 10 % ročních výnosů,

Společnost:

cca 4,5 mil. ob., 2/3 obyvatel nepůvodní, (přistěhovalci a zahraniční pracovníci z jiných arabských zemí 70 % tzv. Bidunové)
islám sunnitský 60 %, šíitský 25 %, ostatní 15 %, emir a vláda pokrokoví, spojenec USA, velký vliv americká ku, větší svoboda tisku, ženy získaly právo volit a kandidovat do parlamentu a bez souhlasu manžela obdržet pas, parlament dnes pod vlivem islámských fundamentalistů, **bezpečná země**, jazyk arabština, angličtina, měna kuvajtský dinár (nejhodnotnější)

Lesotho (Lesotho, LS, Bantunsko), Lesotské království,

cca 30,5 tis. km², hornatý vnitrozemský stát - enkláva v JAR, dlouhá 1000 km, hl. město Maseru na řece Caledon, 250 tis. ob., **max** 3482 m Thabana Ntlenyana), střecha jižní Afriky, Dračí hory (Drakensberg, celé území nad 1000 m, nezávislost 1966 (býv. GB)
Kulturní památky

Přírodní památky:

- **BR Maloti-Drakensberg vč dílčích NP**, Dračí hory jsou velmi cenné přír a kult, horské ekosystémy, dlouhé 5000 km součástí Velkého srázu Great Escapment, který ve vzdálenosti 50-200 km obepíná centrální jihoafrické plateau, nad 3000 m jsou afroalpínské trávníky na náhorní plošině, strmé skalní srázy a hluboká říční údolí, nejvyšší 3842 m Thabana Ntlenyana je mimo CHÚ, část JAR je u Kahlamba Drakenberg Park, 4 tis. let skalní malby, tropické travní porosty Grassland, keře Protea cafra, Erica aestiva, Helichrysum retortoides, Greyia sutherlandii, Indigogera cuneifolia, cykas Encephalartos ghellinckii, strom. kapradina Cyathea dregei, horský bambus Thamnocalamus lessellatus,
- **BR posvátná příkrá stolová hora Thaba Bosiu**, zde misionáři vysazen nepůvodní Eucalyptus globulus (pod ním král Moshoeshoe jednání), obrůstající vyvrácený ohořelý kmen, prameny, zbytky staveb a královské pohřebiště,
- NP Sehlabathebe (Schlabathebe, Lesotho, horská flóra, divoká zvířata), **Památný blahovičnick Eucalyptus globulus** na posvátné stolové hoře Thaba Bosiu, nepůvodní, vysazen misionáři, pod ním důležitá státnická jednání a odpočinek krále, poblíž královské pohřebiště, památka UNESCO, dnes vyvrácen, ohořelý, ale obrůstá vodopád Maletsunyane Falls 192 m

Vegetační charakteristika:

klima subtropické, klimaticky skoro jako ČR, **bezlesí**, suché subtropické travnaté savany, TTP 66 % - horské louky, orná půda 10 %.

Ekologická ohrožení:

- velmi vysoký podíl HIV (cca 24 %) obyvatel (nejvíc po Svazijsku a Botswaně)

Ekonomika:

HDP 2100/ob, velmi chudá země, ač diamanty skot, ovce, kozy, koně, kukuřice, sorgo, luštěniny, zelenina. oblouková přehrada Katse pitné vody, projekt 3 velké přehrady s pitnou vodou pro JAR,

turistika,

Společnost:

cca 2 mil. ob., Basothové, Sanové (Křováci) vytlačeni bantunskými kmeny už v 8. st,
poslední vyhlazení Brity v 19. st.,
křesťanství 80 %, animisté 10 %,
ženy vyšší gramotnost než muži, přes 60 % žen znásilněno ,
jazyk lesotho, angličtina, zulština, xhosa, měna lesothský loti, jihoafrický rand

Libérie (Liberia, LB, Pepřové pobřeží, vznikla jako Země svobody), Liberijská republika,
prezidentská republika,

býv. vláda přistěhovaleckých osvobozených amerických otroků, kdysi hrdý nezávislý stát,
druhý nejstarší moderní stát Afriky idea boje proti útlaku a bezpráví,

cca 111 tis. km², na z. Afriky,

hl. město Monrovia, 600 tis. obyv., vysoká kriminalita,

max 1440 (1380) m n.m. Mt. Wutewe,

vznik 1847 (býv. USA)

Kulturní památky

Přírodní památky:

- **BR Lake Piso,**

- **BR Mt Nimba** na hranicích s Guineou a Pobřežím slonoviny, deštný prales, šimpanz,

- NP Cestos-Sankween,

- NP Lofa-Mano,

- NP Tienpo,

- NP Sapo, trop. prales, opice, místní utečenci z války, pytláci

přilivová laguna Piso, pláže

Vegetační charakteristika:

tropické rovníkové klima, velké srážky v létě, silné větry v suchém období

tropický deštný prales již jen ca 10 % ojediněle,

mangrovy, savany, zemědělství,

Ekologická ohrožení:

- těžba dřeva a vypalování lesů pro zemědělství pokračuje, avšak po 1-3 letech ztráty
úrodnosti

- zabíjení opic a prodej „masa z buše“, pytláci

- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin

- ebola

Ekonomika:

rybolov, těžba dřeva, kaučuk - latex (největší kaučuková plantáž),

káva, kakao, rýže, kasava,

diamanty, Fe, Au, podloudné obchody s diamanty (platidlo afrických povstalců),

rekreace na pobřeží, pláže, tablety na erekci,

oficiálně nepoužívá metrický systém

Společnost:

cca 4,5 mil. ob., šetrná etnika,

křesťané 45 % islám 30 %, animisté 25 %.

do r. 1990 zde byly občanské války (mezi domorodci a vzdělanějšími přistěhovalci

z Ameriky), značně nestabilní, **zdravotně riziková**, HIV / AIDS, ebola, úřední jazyk angličtina, asi 20 etnických jazyků, měna liberijský dolar

Libye (Libya, LAR), Stát Libye, republika,

uvedena také v díle Středozeří

cca 1757 tis. km² , arabská země na severu Afriky,

hl. město Tripolis, 1,2 mil. ob.,

max 2267 m n.m. Bikku Bitti,

Libyjská poušť - Sahara (91 % poušť a polopoušť)

nezávislost 1961 (býv. RF)

Kulturní památky UNESCO a další:

- Bewnghazi

- **Cyrene/Kyréné, antické řecké a římské město , archeolog., ohroženo**

- Essaouira (Mogador) medina

- **Ghadames - Old Town, perla pouště, jedno z nejstarších obchodních center, ohroženo**

- **Leptis Magna, kdysi významné římské město, , archeolog., ohroženo**

- Mezagan (Al.Dřadida), portugal. město

- Rabat, město

- **Sabratha. obchodní středisko Feničanů přestavěné Římany, archeolog., , ohroženo**

- **Tadrart Acacus (Rock-Art Sites of Tadrart Acacus, prehistorické osídlení a tisíce s kalních maleb), , ohroženo**

- **Tripolis, mezin. výstaviště R, Karami, arch. O. Niemayer, nedokončeno**

Uan Muhuggiag, pohoří na jv. Libye, osídlení pravěkými lidmi, mumie dítěte 7,7 tis. let, skalní malby: nejprve lovci a sběrači (černoši s kudrnatými vlasy a divoká zvěř, později světlejší berberští pastevci a domácí zvířata - kozy, krávy aj.)

Přírodní památky:

- **Ramsar. mokřady: Ain Elshakia, Ain Elzarga**

- NP Abughilan,

- NP El Kaug, přímořský

- NP Karabolli,

- NP Kouf

- NP Nahhaza / Nefhusa

- NP Rajma,

- NP Sirman,

PR Benghazi, Bier Ayyad, New Hiersha, Tripoli, Zellaf

Vegetační charakteristika:

pobřeží středomořské klima, ostatní většina suché pouštní, písečné bouře

bezlesá,

91 % Libyjská poušť a polopoušť - Sahara ,

oázy, ZPF - obdělávaná půda 1,5 %

Ekologická ohrožení:

- písečné bouře

- katastrofický nedostatek pitné vody

- rozsáhle čerpá zásoby fosilní vody,

- 2023, záplavy, protržená přehrada, tisícovky obětí,

- velmi silně toxicky znečištěna

- slané jezero Umm al-Maa,
- ve městě městě Al Azíziya naměřená nejvyšší teplota 57,8 °C byla anulována,

Ekonomika:

2016: 3208,

rybolov,

olivy, datle, fíky, argumy, vinná réva, ječmen, rajčata, tabák,

rozsáhlá ropná ložiska, zemní plyn,

od r. 1984 Kaddáfi budoval největší systém podzemního potrubí (The Great Man.Made River - „obří umělou řeku“) dlouhou cca 3 tis. km, čerpající podzemní vodu pod Saharou z hloubky 3 mil. m³ / den pitné vody pomocí 1300 čerpadel, ale i odsolování vody

Společnost:

cca 7 mil. ob., 140 kmenů a klanů,

muslimové 97 % (sunnité), islám státním náboženstvím

koalice islámských milicí Libyjský úsvit, hrůzovláda M Kaddáfiho sledovala jen export ropy, zásahy NATO v r. 2011 bez dalšího řešení působily anarchii a vznik 2 mocenských jader, koalice islámských milicí Libyjský úsvit, znepřátelené frakce soupeří o ovládnutí

ropných polí, novodobé otrokářství, převážení migrantů - obchod s podloudným „zbožím“, dnes otevřeně existují trhy, kde si lze koupit otroka, nestabilní region, země kde zákony

neplatí, téměř občanská válka a plíživý rozpad, **průchod migrantů do Evropy,**

bezpečnostně vysoce riziková nebezpečná země,

úřední jazyk arabština, itaština, měna libyjský dolar (v r. 2011 inflace 546 %)

Madagaskar (Madagascar, RM, MG, býv. Malgaško), Madagaskarská republika,

cca 587 tis. km², 4.největší ostrov světa (údajně nejstarší oddělený od Afriky),

400 km od Afriky, dlouhý 1600 km, korálové laguny

osídlen před 2 tis. let Indonésany, pak Malgaši, později Afričany a Araby,

hl. město Antananarivo / franc. Tananarive / místní Tana, 1,7 mil. ob.,

stadion - rekr. navštěvovaný

max 2876 m n.m. Maromokotro (prvolezci Češi),

vznik 1960, býv. franc. kolonie,

Kulturní památky UNESCO aj.:

- Ambohimanga královská hora a město, již 500 let, i pohřebiště a posvátná místa,

Přírodní památky: v chráněném území nesmí nikdo bydlet, jen servis pro návštěvníky,

správu polosoukromá Madagascar National Parks, (dřív státní ANGAP), průvodci,

- **BR Rainforest of the Atsinanana - 6 NP na v. ostrova - marojely, masoala, Ranomafana, Zahamena, Andohahela (deštné pralesy s množstvím endemitů), ohroženy**

- **BR a NP Tsingy de Bemaraha,** na v. ova krasová plošina, vápencové škrapy úzké špičaté věže, opadavý les, Delonix regia, Bauhinia monandra, Tisonia leandria, Kalanchoe boissii. Commiphora pervilleana, Pachypodium, mangrovy

- **BR Tsimanampesotse-Nosy Ve Androka,** jezero s proměnlivou barvou, jeskyně, obří fikusy

- **BR a NP Belo-sur-Mer -- Kirindy Mitea,**

- **BR Littoral de Toliara,**

- **BR Mananara Nord,**

- **BR Sahamalaza „iles Radama,**

- NP Amber Mountain,
- NP Andasibe-Mantadia a Mitsinjo, zbytky primárního tropického deštného pralesa, 800-1200 m n.m., 2 části,
- NP Andohahela, deštný prales, přechodový suchý les, trnitý didiérový buš
- NP Andringitra, žulové pohoří 2658 m, skalní bazénky, deštné pralesy
- NP Ankarafantsika, suchý opadavý les
- NP Baie de Baly,
- NP Isalo, pískovcové pohoří 820-1240 m n.m., v jižní části, skály, plošiny, kaňony, vodopády, mokřiny, travnatá a křovinatá savana, suchý trop. les: Uapaca bojeri, Xerochlamys undulata, Schefflera bojeri, lemuři, safirové doly
- NP Mananara Nord,
- NP Mantadija, deštný les,
- NP Marojejy, horský deštný prales, 2133 m
- NP Masoala, nížinný až horský deštný prales na poloostrově
- NP Midongy du Sud,
- NP Montagne d'Ambre, horský sopečný masiv a deštný prales
- NP Ranomafana, horský tropický deštný prales, horké prameny
- NP Jezero Tsimanampetsotsa Ca kras. hřbet, alkal. jez., trnitá buš, Adansonia, Didiera, na jihu ova
- NP Tsingy de Namooroka,
- NP Zahamena,
- NP Zombitse-Vohibasia, pískovcová plošina, suchý opadavý les a trnitý buš

PR Anja (suchý opad. les, soukromá), PR Kirindy (suchý opadavý les, soukromá),

PR Anjanaharibe-sud, zachovalý les

baobab 7 druhů, palmy 175 druhů,

jako jeden z nejpozději kolonizovaných území byl domovem řady zvláštních druhů obřích zvířat, které lidé pravděpodobně vyhubili, latimerie, poloopice lemuři - nejstarší primáti, býv. nelétavý pták, želvy (jedna až 188 let), skot zebu, ne jedovatí hadi, chameleon, kráterové jezero Tristis,

Morondava, v provincii Toliara na v. okraji ova, krásné pláže. **památná alej boababů** / Allée des baobabs, výška 30 m, délka 200 m, původně v okolí trop. les vykácen,

poblíž kuriózní baobab, až 3 tis. let, v kmenech vodu

a také **památný baobab** amoureux Adansonia rubrostipa v Morondavě, objímající se 2 kmeny (rozštěpený propletený kmen navštěvují zamilovaní),

pozůstatek lesa z Adansonia grandidieri,

Atol Aldabra,

Ostrov Nosy Be - kráterová jezera

BZ a arboretum d'Antsokay u Tuleáru / Toliary (Euphorbia, Kalanchoe) na jihu ova,

lemuři, želvy, ne jedovatí hadi

Vegetační charakteristika:

klima tropické, střed ostrova geologicky stále živý, vyvýšený hřeben způsobuje dešťový stín na východě,

40 % tropické deštné lesy (na východě ostrova), většina zlikvidována (tvrdé trop. dřevo, dřevěné uhlí), **na suchém západě jedno z center biodiverzity**, přes 10 000 druhů rostlin, horské lesy, vřesovcová buš, střed ostrova horské suché stepi (jz), parkové savany, trnité buše a slané jezero, poušť a polopoušť (západ, jih zcela suchý), jedinečná vápencová

území s ostrými škrapy - tsingy, jedinečné, přírodně velmi cenné území, s vysokým podílem endemitů bylo díky populační explozi a rozšiřování zemědělských půd (při vypalování původních pralesů) bylo z 90 % devastováno, **trop. a trnité opadavé lesy odtěženy**, dnes plocha cca 8 % (z 90 % zlikvidovány) takže pozůstávají přírodní území jen na převážně obtížně přístupných území, civilizačně pozměněná druhotná vegetace - pohrobek **savoka** (travná savanová vegetace s bambusy, kapradinami, revavenaly a nepůvodními druhy) **nejsou schopna pouhými přírodními silami přejít ve zlikvidovaná přírodní společenstva s bohatou diverzitou, velká biologická diverzita** - ze 75 % endemitů (více než 1 tisíc druhů orchidejí, 20 tis. druhů vyšších rostlin, příbuznost k Africe, ale i s Indií a dokonce s Jižní Amerikou, vzhledem k dlouhé odloučenosti ojedinělé evoluční druhy a cca 70-80 % endemitů - 165 end. palem - end. rod *Dyopsis onilahensis*, **národní strom Ravenala madagaskarensis**, baobaby *Adansonia* (centrum výskytu 7 druhů), *Uapaca bojeri*, *Asteropeia labatii*, *Schizolaena isaloensis*, *Strongolodon madagascarensis*, *Xerochlamys undulata*, *Schefflera bojeri*, *Breonandia salicina*, *Voacanga thouarsii*, *Bauhinia monandra*, *tamarindus indica*, *Pandanus pulcher*, *Erica isaloensis*, sukulentní *Didierea*, *Alluaudia*, *Pachypodium*, *Aloe*, *Kalanchoe*, *Euphorbia*, *Ankariny* (voda v kmeni), sklerofytní tapia *Uapaca bojeri* (nazvaný podle českého botanika, který prozkoumal střed ostrova), *Cyphostemma*, invazivní: *Ageratum conyzoides*, *Clidemia hirta*, *Desmodium uncinatum*, *Grevilea robusta*, *Lantana camara*, *Persicaria chinensis*, *Psidium cattleianum*, *Rosa* sp., *Rubus alcifolius*, *Sphagnericola trilobata*, *Thunbergia alata*, *Tropaeolum majus*, *Urena lobata*, množství orchidejí, již dochází k organizované výsadbě původních dřevin, Současné obnažené úrodné vrstvy půdy jsou dešti splachovány a zůstávají neúrodné jíly.

Ekologická ohrožení:

- trop. lesy devastovali hlavně Francouzi, dnes již z 90 % zlikvidovány, ročně přes 200 tis. ha vypáleno nebo smýceno, z 260 tis. km² pralesů s jedinečnou biodiverzitou a 80 % endemitů (vč. lemuru), zbyla již jen 1/5, dnes vypalováním lesů pro dřevěné uhlí - milíře, získávání zeměděl. půd vzhledem k exploz. přírůstku obyvatel, ale pak neúrodné tropické lateritové půdy
- pak pěst. eukalyptů na dřevo
- pálení lesních stromů na dřevěné uhlí na vaření
- zdejší nomádský kmen požívá kůru boababů jako střešní krytinu (*Adansonia grandidieri* se po naříznutí kůry dá snadno sloupnout a odmotat jako toaletní papír)
- pytláctví
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
- nedostatek pitné vody
- sucho, hladomor způsobený dlouhodobým suchem (2014 - 17)
- problém saranče stěhovavé (1x10 let) ,
- eroze po likvidaci lesů

Ekonomika:

chudá země, ekonomicky nestabilní, rybolov, málo hověz. dobytka - skot zebu (likv. tse-tse, maso 1x/měs), těžba dřeva - mahagon, palisandr, eben, vanilka na vývoz (80 % celosvětové produkce), kakao (trend fair trade), plantáž Millot - káva, cukr. třtina, rýže - hlavní potravina (na 40 % obděl. půdy ale nestačí), obilniny (teff), čirok, rafie, kokos, bavlna, sisal, batáty, kuk, víno, čaj, podzemnice olejná, maniok, mango, ananas, banán, pomeranč, pepř, hřebíček, vanilka, koření a eterické oleje - kafrovník lékařský, kananga vonná/ ylang-inang,

farmáři bojují s gangy,

nerosty hojně: drahokamy (diamanty, safír, smaragd, rubín), polodrahokamy, safír - (horečka), rozsáhle hlubinné kužele (zejména Cejlon a Thajsko), titan, nikl, Au, Cr, grafit, slída, sůl, železnice 170 km / 9 hod (rekonstr. Čína), silnice problém (krátký úsek asfalt), nově jako letoviště ostrov Nosy Be (u severu M.), z Prahy přímé lety,

Společnost:

cca 27 mil. ob., populační exploze, animisté 52 % - šamani, katolíci 20 %, protestanti 20 %, muslimové 7 %, velmi chudá země, 90 % obyvatel pod hranicí chudoby, nedostatek jídla, prodej dívek do manželství, až 12 manželek, místní přísloví „buďte jako chameleon“, gangy krádeže dobytka, situace se zhoršuje, někde ozbrojený doprovod, **bezpečnostně rizikový**, ostrov Nosy Be - turistický, úřední jazyk francouzština, malgaština, měna malgašský ariary (MGA)

Malawi (Malawi, MW), Republika Malawi, prezidentská republika, cca 118,5 tis. km², jv „teplé srdce Afriky“ ve Velké příkopové propadlině („Thajsko Afriky“),

hl. město Lilongwe, 1 mil. ob., 1200 m n.m., založeno skotskými misionáři, parlament, Blantyre, 1 mil. ob, ekonom. centrum,

max 3002 m n.m. Sapatwa (Malanje Massiv),

pruh vnitrozemské země u jezera Malawi - kalendářové jezero (365 mil dlouhé, 52 mil široké, 3. největší v Africe), cichlidy

nezávislost od r. 1964 (býv. GB)

Kulturní památky UNESCO:

- Chongoni Rock Area - žulové vrchy na náhorní plošině - skalní malby,

Přírodní památky:

- **BR a NP Lake Malawi Wetland**, také na hranici Tanzanie a Mosambiku, 30,8 tis km² (vlastní jezero 94 km² - třetí největší jezero v Africe, hluboké 706 m - 4 místo, sladkovodní, akvarijní rybky evolučně významné cichlidy), hroch - lidé sem pro vodu a narušují jeho teritorium - usmrčení

- **BR Mt. Mulanje**, 3002 m n.m,

- NP Kasungu, lesy myombo, travnaté kanály dambos, sloni, antilopy, zebry, buvoli, hyeny,

- NP Lengwe, antilopa,

- NP Liwonde, navazuje na jezero Malawi, říční bažiny, louky, listnaté a mopanové lesy,

- NP Nyika, náhorní plošina s vodními toky, přes 200 druhů orchidejí, antilopa, zebra, slon, hyena, levhart

PR Vwaza Marsh, Mwabyi (Wildlife Reserve), Nichotakota, Majete,

ostrov Likoma

antilopa, levhard

Vegetační charakteristika:

klima tropické,

cca 30 % tropické lesy ve vyšších polohách, a mopanové

Cedrus, Pinus, baobab / Adansonia, mahagon. bambus, nově vysazené, akácie, orchideje,

většinou pastviny,

Ekologická ohrožení:

- sucho, země vyhlásila stav katastrofy
- v r. 2015 rozsáhlé záplavy - asi 50 obětí,
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin

Ekonomika:

HDP 1100 USD/ob (2016), velmi chudá země,
těžba tvrdé trop. dřevo (i cedrové), rybolov (jezero Malawi),
čajovník, bavlna, cukr, třtina, kuk, rýže, banány, sorgo, podz. olejná, banány, tabák,

Společnost:

cca 20 mil. ob.,
protestanti 34 %, katolíci 27 %, animisté 16 %, muslimové 16 %,
velká korupce, dětské sňatky (i 9 let), dívky i ke splácení dluhů či za jídlo,
usměvaví, velký podíl HIV, česká nemocnice,
jazyk angličtina, čičevština (národní), měna malawijská kwacha (MWK)

Mali (Mali, RMM, býv. francouzský Západní Súdán), poloprezidentská Republika Mali,
cca 1240 km², ve vnitrozemí sv. Afriky, v Sahelu a Sahaře,

hl. město Bamako, 2 mil. ob., hotel Radison okupován islámisty,

Timbaktu 60 tis. ob., od 10. st. zastávka na transsaharské obchodní stezce z jihu,
vedoucí napříč Saharou, (obchod s otroky, zlatem, slonovinou, solí), na břehu řeky Niger,
turist. středisko, vzdělávací středisko, ohrožován islámistickými radikály,
jako součást svého území jej považuje mezinárodně neuznaný stát Tuaregů Azavad ,

max 1155 m n.m. Hombori Tondo,

nížina se stolovými horami,

pouště a polopouště Sajary a Sagelu, pohřbívání pískem

(kdysi Sahara požehnáním, dnes prokletím),

řeka Niger,

samostatná od r. 1960 (býv. franc. kolonie)

Kulturní památky UNESCO a další:

- **Timbaktu (Rombouctou, jedno ze 7 svatých měst islámu - jedinečné hliněné mešity a hrobky, v r. 1591 většina někdejších učenců zlikvidována islámskými radikály, univerzity a knihovny vypáleny, jedinečná univerzita Sankoré ze 14. st., kdysi až 200 tis. ob.), radikální islámisté spálili jedinečné historické knihy, vyřazena 2005**

- **Djenné , hist. město př.n.l., , ohroženo**

- **Tomb of Askija, pyramidová hliněná hrobka 17 m vysoká s vyčnívajícími trámy ve městě Gao muslimského vládce Songhajske říše z dynastie Askia, ohroženo**

- Země Dogonů a útes Bandijagara, stavební památky

ruiny římského města Volubilis

býv. křižovatka karavanních cest, hliněné stavby (historické mešity),

Přírodní památky:

- **BR a NP Boucle du Baoulé,**

- **BR Land of the Doggons / Cliffs of Bundijagara** (přírodní a kulturní),

- **BR Delta Nigeru,**

- NP du Mali (rekr. u Bamako),

- NP Kouroufing,

- NP Wongo,

Arche de Kamadjan skalní brána
jeskynní systémy v odolných pískovcích
jedovatí hadi

Vegetační charakteristika:

tropické klima, III-V sucho, VI-IX vlhko letní monzuny, za sucha s až sv. vítr harmattan přináší prach ze Sahary,

západosaharské řídké horské xerické lesy 19 %, většinou nekvalitní,

Adansonua /digitata / baobab prstnatý, Vitellaria paradoxa / máslovník africký, Bombax castanum / sýrovník, cedr, Quercus suberosa / korkový dub, Tetraclinia articulata / sandrakovník článkovaný „berberská tuje“. Acacia / kapinice, cedr, téměř celý sever země je poušť Sahara a jih savanová polopoušť Sahel na jihu je min. obdělávání půda, termitiště,

Ekologická ohrožení:

- kritický nedostatek pitné vody, klimatické sucho zmenšuje využitelnost půd proto radikalizace mladých Malijců, kteří kvůli suchu doma odešli do Alžírsko a Libye a potencionálně do EU
- sucho zhoršuje stav lesů,
- odlesňování, těžba dřeva na otop,
- eroze
- postupující dezertifikace
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin

Ekonomika:

rybolov (sardinky, makrely, ančovičky, tuňák, treska, mečoun, hlavonožci), bavlna, proso, rýže, oliva, datle, citrusy, opuncie, kuk, pš, ječmen, cukr, řepa, třtina, slunečnice, podzemnice olejná - arašíd, nango, kešu, olej z Argania spinosa, máslovník africký / Vittellaria paradoxa - karité, olejnaté plody kosmetika

vývoz bavlna a živá zvířata,

vodní elektrárny,

zlato - 3 nejv. produkce v Africe - ruční hrabání v jamách, ale i pro švýcar. firmu Mamico, ale i fosfáty, kaolinit, vápenec, uran, **štěrkopísek pro ČR**,

působí zde Česká geologická služba (know-how geolog. průzkumu - příprava ložisek k těžbě a dodávky důlní techniky (i Etiopie, Gruzie a Mongolsko) a geolog. firma GET (kámen pro Mali),

Společnost:

cca 22 mil. ob., četné etnické skupiny, Tuaregové (kočovní pastevci), Fulbové (pastevci v Sahelu), Mandov, Bambarové, Maurové, Malinkové, Bozové, Sarakolové,

islám 89 %, animisté 10 %, křesťané 1%,

muži si zahalují tvář, ženy ne,

zaostalá země, patří k nejchudším, téměř 3/4 obyvatel žije za méně než 1 USD/den,

teroristické skupiny, zejména v Bamaku a okolí,

v hotelu Radisson zabito několik desítek lidí v r. 2015,

mezi 10 nejnebezpečnějších zemí, válčilo se, boje extr. islámu a militantních Tuaregů dnes vojska OSN - RF a ČR, základny OSN a Francie Gao, Tessalit aj.,

úřední jazyk francouzština, místní bambarština, měna západoafrický CFA frank

Azavad

v Mali se (vedle Sýrie) stává střediskem militantní tuarežské Al-Azavad, militantní berberští Tuaregové vyhlásili vlastní stát v r. 2012 v Sahelu (větší než zbytek Mali) mezi Mauretanií a Nigerem) na břehu řeky Niger s hl. městem Timbuktu (60 tis. ob., v důsledku složité problematiky arabského Magrebu a černošských kmenů - do nedávna otroků), někdejší středověké centrum vzdělanosti s mnoha poklady, přičemž někdejší Malijské impérium pod saharskou pouští výrazně ovlivnilo západ Afriky kulturou, jazyky, zvyky i zákony, tam byl nemuslimům vstup zakázán pod pohrůžkou smrti, základna militantní Ansar Dine (Obránci víry),

Maroko (Morocco, MA), konstituční monarchie,

uvedeno také ve Středozeří,

cca 450 / 460 tis. km², království několika islámských dynastií,

nejstarší univerzita světa al-Karaouine vznikla v r. 859 ve Fezu, další pak byla v italské Boloni (Bologna) v r. 1088, naše Karlova univerzita z r. 1348 byla 18. v pořadí,

hl. město Rabat, 600 tis. ob.,

Casablanka 2 mil ob,

královská města Marrakéš, Fes, Rabat, Meknes

i moderní Agadir, Casablanka, Tanger, Udžda, Tetuán (Bílé město),

Aít Ben Haddou, opevněná vesnice v poušti - filmové kulisy

max. Džabal Tubkal 4165 m ve Vysokém Atlasu,

na jihu písčité i skalnatá poušť (hamada),

kasby plnily funkci opevněného hradu i opevněné vesnice,

samostatná 1956 (dříve RF a Španělsko)

Kulturní památky UNESCO a další:

- El Jadida, v městečku Ighern na okraji pouště velké střeční trhy (Tuaregové s velbloudy, tehdy mohou korzovat nezahalené svobodné dívky, jinak zavřené v domě rodičů)

- Essaouira - opevněné město z k.18.st. podle tehdejší evrop. vojenské architektury

- Fes - největší medina, opevněné staré město, nejstarší univerzita světa al-Karaouine vznikla v r. 859 ve Fezu, další pak byla v italské Boloni (Bologna) v r. 1088, (naše Karlova univerzita z r. 1348 byla 18. v pořadí),

- Ksar Ait Ben Haddou - opevněná sídla z hlíny v poušti, filmaři

- Marrákeš - medina zal. v 11.st., jedinečná okrasná zahrada

- Mazagan - opevněné portug. město z k.16.st. na trase do Indie

- Meknes - město z 11.st., směsice islámských a evropských vlivů

- Rabat - historické město a moderní metropole

- Tétouan - medina, od 8.st. kontaktní místo mezi Marokem a Andalusíí

- Volubilis - kdysi hl. město založené ve 3. st. př.n.l., římská provincie, ruiny

Warzazád - filmové město

Šafšawán, modrá medina, Židé z Evropy

Přírodní památky:

kolem r. 1000 př.n.l. zde byla úrodná a zalesněná země

- **BR Arganeraie - dřevina Argania**

- **BR Oasis du sud marocain**

- **BR Atlas Cedar**

- **BR Intercontinental Mediterranean**

- NP Aguelman Aziga, hory a moře

- NP Al Hoceima,
- NP Ayachi,
- NP Bou Afra,
- NP Bou Tferda,
- NP Dakhla,
- NP Djebel Tubkal - 4167 m
- NP Djebel Tazzeke - kras mezi pohořím Rif a Středním Atlasem
- NP Golf of Khnifiss,
- NP de Haut Atlas Oriental,
- NP Ifrane El Hajeb
- NP Iles od WEssaouira,
- NP Iriki,
- NP Lake Sidi Goughaba,
- NP Merdja Zerka,
- NP Souss Massa Toundoute
- NP Talassantane,
- NP Tazekka, 3-stupňový vodopád
- NP Tidhirine (Tidiquin)
- NP Troubkal, paovce hřívnatá

CHKO Merdja Zerga, Lacu de Sidi Bourbahalze, PR Takerkort,
oáza Fint (jižně od Warzazátu),
15 loveckých rezervací,

BZ Rabat, zahrada Majorelle v Marrákeši (barva modrá a zelená),
Anima Garden, Le Jardin Secret, Le Paradis du Safran

Vegetační charakteristika:

středomořské mediteránní subtropické klima, na východě přechází v polopouštní a pouštní,
podnební vliv Atlas, Sahara, Atlantik,

před 3 tisíci lety zalesněná nejen oblast Atlasu, ale i ostatní území - ty byly vykáceny
(příroda je však neobnovila),

lesy dnes jen ostrůvkovitě 11 % území sv. na horských hřebenech Atlasu (hodnotné jen
5 %), většinou jen rozvolněné keřovité přepásané porosty,

cedr Cedrus arkantica, dub Quercus ilex, mirbecki, suber, borovice Pinus halepensis,
argábue Argania spinosa, ceněná pro plody, berberská túje - sandarakovník článkovaný,

na sz. středomořská / mediteránní vegetace, Artemisia herba-alba,

Tamarix gallica, Ziziphus lotus, Phoenic dactylifera . ůoázy,

na jihu a východě poušť Sahara,

TTP 47 %, orná půda 18 %

Nová firma Sand to Green proti desertifikaci zakládá pěstební plochy pomocí odsolené
brakické vody, zelené hnojení obohacené kompost, biouhel (dřevěné uhlí) a mikroorganismy
a dále rohovník, fíkovník, granátové jablko a jako meziplodiny rozmarýn, pelargonie,
vetiver a citronela a kořenovou závlahu.

Ekologická ohrožení:

- . zemětřesení 2023 Vysoký Atlas, Marakéš, tisícovky obětí
- vysychání krajiny v důsledků nedostatku a špatného stavu lesů
- nadměrná těžba dřeva, cedr aj.
- nadměrná pastva

- zanikání pouštních oáz, zejména jejich vysychání a odumírání datlových palem (již třetina)
- voda se čerpá až ze 600 m, kde se nedoplňuje
- město Šafšáun v horách (kde se pěstuje konopí na marihuanu) chce být ekolog. městem: solární energie (i na koupaliště), recyklace, muzeum ekologie, půjč. kol
- snaha obnovit oázy na jihu území, obnova podzemních zavlažovacích tunelů z Atlasu

Ekonomika:

2016: HDP 3253, mnohde příkladný rozvoj,

rybolov, vývoz sardinek, makrela, tuňák, ovce, kozy, skot málo,

těžba dřeva, vzácně cedr, korkový dub, unikátní argánie / *Argania spinosa* (léč argan. olej), olivy, datle, fíky, citrusy, mandloně, granát. jablka,

opuncie, třtina i cukr. řepa, slunečnice, podz. olejná, kuk, pš, ječ, luskoviny, šafrán, mák (opium) v horách, konopí/kifa (hašiš), v Atlasu a v pohoří Rif je součástí tolerovaného kult. dědictví (pro více než 100 tis. ob.), regionální konopí *Beldia* je vytlačováno z polí na severu výnosnějšími zahraničními hybridy např. *Critical* (avšak *Beldia* povzbuzuje fantazii, *Critical* s více THC způsobuje úzkost), které se pěstuje na jihu a potřebuje hodně vody i chemie, pěstování, prodej a konzumace drogy hašiše je přísně zakázáno, přesto země patří mezi hlavní producenty a vývozce hašiše,

těžba fosfáty, fosfor, fluorid, baryt, olovo, byryt, železo, zlato, stříbro, měď

EU má zájem o zemní plyn,

průmysl textilní a kožedělný klesá, ale stavební, hutnický, chemický a elektrotechnický

vzrůstá, král Muhammad VI od r. 1999 zájem modernizovat zemi (přepravy, silniční síť

vč. dálnic, 1 rychlodráha v Africe Tanger - Casablanka v r. 2018 (320 km/hod),

družstva pro zemědělce, rybáře, řemeslníky, zavlažování,

turismus - královská města Marrakéš, (Fes, Rabat, Meknes) i moderní Agadir, (Casablanka, Tanger, Udžda), rozvoj CR, dost ATC,

kvalitní lezení v soutěsce Todgha a Dades ve Vysokém Atlasu a také v Caibě v pohoří Rif,

patrný rozvoj vč. dálnic (podobný z. Turecku),

Společnost:

cca 37 mil. ob., pův. Berberři vytlačeni Araby nebo naturalizováni,

islám - 98 %, (sunnitští muslimové), státní náboženství, odmítá radikální islám,

ženy mají svobodnější postavení, křesťané 1 % omezováni, židé 0,2 %,

přidružena k EU, ekonomicky i vojensky silný stát, na silnici častá policie,

úřední jazyk arabština, 33% berberské dialekty, měna marocký dirham

Zámořská autonomní města Ceuta (proti Gibraltar) a Melilla na území Maroka -

součást EU, cca 30 km², 200 km od sebe vzdálená na s. pobřeží,

(obehnaná 6 -7 m vysokým trojitým plotem s ostnatým drátem),

Ekologické ohrožení:

periodické pokusy migrantů převážně ze subsaharské Afriky překonat oplocení a dostat se do EU (v r. 2018 do Ceuty proniklo v několika vlnách 4000 osob za pomoci háků, fekálií, nehašeného vápna a zápalných lahví)

Ekonomika:

přístavy, rybolov, Fe, Pb, cestovní ruch

Společnost:

cca 150 tis. ob., cca 45 % katolíci, 45 % muslimové,

Západní (býv. Španělská) **Sahara**, sporné území považované za součást Maroka
266 tis. km²,

hl. město Al Ajú 200 tis. ob.,

max 463 m n.m., přístavy Dachla, Smara, Búdzdúr,
snaha osamostatnit se

Vegetační charakteristika:

Klima tropické, aridní

bez lesů, poušť - pokračování Sahary,
savanové pastviny 19 %, orné půdy 0,02 %

Ekologická ohrožení:

- postupující dezertifikace, trvale se zmenšuje počet oáz, ohrožuje kočující pastevce
- ve vnitrozemí vojenská hranice ochranných valů s minovými poli (vybudovalo Maroko)
- v alžírské Sahaře provedla Francie množství jaderných pokusů

Ekonomika:

rybolov, kozy, ovce, velbloudi, skleníky (zelenina),
písek (na Kanár. ovy), fosfáty (dopravník téměř 100 km), ropa v pobřežním šelfu, snad Fe,
silnice 6200 km (1400 km z toho zpevněné), železnice 5 km

Společnost:

cca 0,5 mil. ob., Maročané, méně Sahařané, málo Španělé.
náboženství islám,
jazyk arabština, měna marocký dirham a saharská peseta

Mauri(e)tánie (Mauritania, RIM), Mauritánská islámská republika,
cca 1031 tis. km², pouštní země na z. atlantickém pobřeží na z. okraji Sahary - Sahel,
země je umělým konstruktem, (pův. Blád aš.Šingit - s. Maroko, jih země z. Afriky a
kočovníci), poslední zrušila otroctví v r. 1981,

hl. město Nuakšott / Nouakchott 0,5 mil. ob.,

max 915 m Kediet Ijill, svědecké hory,
většinu území tvoří Sahara - Sahel,
jih úrodnější, dnes zakázaná země, miny,
nezávislost 1060 (býv RF)

Kulturní památky UNESCO a další:

- karavanní střediska ksary Ouadane (Wádán) Chinguetti, Tichitt, z 11-12.st. a Chinguetti -
vesnička jezera 3,5 %, z r. 777, postupně pohlcovaná Saharou, kde bylo možno
"ubytovat" až 30 tis velbloudů, kontrolovala obchod se solí, býv centrum učenců
tehdejšího arab. světa s mnoha knihovnami (dnes jen 5, knihy ze 13. století),

Velká páteční mešita - sedmé nejposvátnější místo islámu, zastávka na pouti do Mekky
Wádán, starověké město

Chamarel, barevné písky s vodopády,
skalní průsmyk Amoghar s pravěkými kresbami žiraf, krav a lidí
socha boha Šivy 32 m,

Přírodní památky:

- **BR a NP Banc d'Arguin** (na pobřeží Atlantiku, pobřežní vody i bažiny i písčité duny),
- **BR a NP Djoudi**, rezervace muflonů,
- **BR Delta du Fleuve Senegal**
- NP Ancient Ksour of Oudane,

- NP Chinguetti, mešita,

- NP Tichitt and Oulata

hinduist. posvátné jezero Grand Bassin

BZ Pamplemouses

Vegetační charakteristika:

tropické suché, horké klima Sahelu,

bezlesá, na jihu savana Sahelu (13 rovnoběžka) akácie,

45 % poušť a polopoušť Sahara,

Ekologická ohrožení:

- nebezpečí, že i hlavní město bude pohřbeno písčnými dunami, aktivně k tomu dochází ve starobylém město Chinguetti ze 13. st. - ulice končí v poušti, (prastará knihovna, týdenní festival tradic), na nejstarší transsaharské obchodní stezce z jihu do Timbuktu a Magrebu (Tuaregové), max provoz byl ve 8 - 13.st.)

- skládka vysloužilých lodí v zálivu Nouadhibu

- zavátá pevnost Wádán, zavátá mešita,

- pastviny pohlcovány pouští

- zasolené vody likvidují úrodu

- zaminovaná území

Ekonomika:

(senegalští gastarbeitři), rybolov, velbloudi (guláš), kuk, rýže, proso,

ropa, Fe ruda (704 km dlouhá jednokolejná železnice, Šumský tunel 2 km,

nejdelší vlak cca 3 km s 220 vozy a 3 lokomotivami vozí rudu z Zuwajrátu do přístavu

Nwádíbu (Naudhibú), až 17 tis. t suroviny veze, těžba Lucembursko, Švýcarsko, dělníci

z jiných zemí Afriky), Au, sůl,

Společnost:

cca 4 mil. ob., Berbeři a Arabové,

islám 99,5 % (sunnité), od 7. st. muslimský stát (s černošskou menšinou), za kritiku islámu

trest smrti, 20 % pod hranicí chudoby (1 USD/den), otroctví zrušeno až v r. 1980, ale do

jisté míry přetrvává - cca 15 % (asi 100 tis. obyvatel otroci - většinou černošské ženy,

sluhové svých pánů, otroctví je dědičné), 0,5 mil. obyvatel žije v jisté závislosti,

barevné oblečení ženy, muži v modrém, ideál ženy tlustá - vykrmování (důkaz bohatství),

proto vykrmovat, za ni zaplatit více, bolestivá obřízka, dětské nevěsty,

bezpečnostně riziková, v poušti teroristické organizace, zatím klidná etnická situace,

původně se zde jezdila ryllie Paříž - Dakar, která pro ohrožování účastníků byla přeložena

do Latinské Ameriky, pohraničníci sledují i vzdálenější příhraniční pásmo a tak předvádějí

„rozvolněné“ Čechy v terénních autech na policii (s doporučení, že zpět mají jet po hlavní

silnici (při Atlantiku), vojenská vazba na USA, vízum (35 eur),

jazyk arabština, (úředníci francouzsky, příp. anglicky) , měna mauritánská ukijá,

Mauricius (Mauricius, MS, MU), Mauricijská republika, parlamentní republika,

cca 2 tis. km² , vulkanický ostrov v Maskarénách v Indickém oceánu,

kolem korálové útesy a laguny,

Mark Twain tvrdil, že Bůh nejprve stvořil Mauricius a podle něj navrhl rajskou zahradu,

900 km východně od Madagaskaru, 2 tis. km od Afriky,

hl. město Port Louis, 150 tis. ob., přístav, muzeum Blue Penny (známka Modrý Mauricius, ,

max 826 m Mt, Piton de la Petite Riviere Noire,

velmi členitá sopečná krajina,
optická iluze podvodního vodopádu,
hustě obydlené převážně na pobřeží,
nezávislost 1968 (býval GB)

Kulturní památky UNESCO aj.:

- Aapravasi Ghat, ubytovny indických dělníků
- BR Le Morne Brabant, nejv. hora, kulturní krajina
socha boha Šivy (trojzubec, třetí oko)
- filatelistická známka modrý mauricius, dnes celkem 14 ks, muzeum (Modrý Mauritius),

Přírodní památky:

- **BR Aapravasi Ghat** (poblíž Port Louis, kult. oblast, budovy a moderní systém sezón.
prací na třtin. plantážích),
- **BR Macchabee/Bel Ombre**
- **BR Le Morne Brabant**, kult. oblast osad uprchlých otroků na rozeklané nejvyšší hoře,
- NP Black River Gorges, sopečný, nejvyšší hora ostrova, bujná vegetace
- NP Brads d'Eau, sopečný
- NP Le Vallee Des Couleurs, 27 barev země
- mořský park Blue Bay,

BZ Pamplemousses (Sir Seewoosagur Ramgoolam Botanic Garden), asi nejstarší na j. polokouli, 37 ha, 650 druhů rostlin, z toho 85 druhů palem, hojně kořeninových druhů, Victoria, v letech 1848-49 ředitelem český zahradník Václav Bojer, také krokodýlí park, insektárium, ochočení lvi (foto s nimi). želví rezervace, rybí rezervace, kostra vyhynulého blbouna nejapného), **národní pták a symbol Mauriciu vyhynulý "dodo" / dronte mauricijský ("blboun nejapný")** byl skoro 1 m vysoký, vážil až 30 kg, křídla mu zakrněla protože neměl přirozeného nepřítele, k mořeplavcům byl důvěřivý a tak ho Evropané do r. 1680 snědli

vodopády Chamarel a poblíž pestře zbarvená země, vodopády Ramarind

Vegetační charakteristika:

tropické vlhké klima, deštivé období I-III,

deštné lesy cca 20%, původní z velké části vykáceny, dnes se nově vysazují,

banyán u chrámů, ca 30 % území zatím přírodní - sopečná pohoří,

TTP 3,5 %, orná půda 38,5 %,

Ekologická ohrožení:

- **tropické deštné lesy koncem 19 st téměř vykáceny**

- likvidace původních biotopů rozsáhlou invazí zavlečených druhů (Rubus - ostružiník, Eichhornia - tokoželka, Hedychium - zázvorovník, Hydrangea - hortenzie, kočky, krysy aj.)
- z obavy z líhně malaristických komárů z mokřadů mangrove byly lokálně vyrubány, následně nadměrná eroze mořským příbojem, proto znovu vysazovány
- pitná voda z jezer (v jednom těžba soli)
- velké tropické cyklony II-III

Ekonomika: patří k nejbohatším zemím Afriky,

na ostrově Chagos vojen. rybolov, skot, kozy, ovce, vepř, husy, kachny, těžba dřeva, cukrová třtina, na 90 % orné půdy, čajovník (sběr mechanizovaně), bavlna, banány, ananas, papája, dračí ovoce, sisal, batáty, maniok, tabák, vanilka, kokos, mango, liči, aj. ovoce, zelenina, dýně, zelí, koření, vonná látka z ylang-ylang / Canagare odorata,

rum, sůl, syntetické drahokamy, zpracování textilu,
luxusní cestovní ruch - 1 mil. turistů / rok,
základna USA a GB, bankovníctví, cenná známka Modrý Mauricius,

Společnost:

cca 1,5 mil. ob., kreolové 86,5%, Indové 5,3%, (indomalajci 60 %). Francouzi 4,1% aj.
hinduisté 51 %, katolíci 27 %, muslimové 17 %, budhisté 3 %,

příkladné soužití náboženství, svatostánky různé v jedné ulici (kostel, mešita, pagoda, ...),
nejpočetnější jsou indiští hinduističtí Tamilové, při tamilském svátku Thaipusan

si propichují kůži háčky s předměty a upadají do transu,

vlivy Indie, Evropy a Afriky, „**země zaslíbená**“, **stabilní demokracie**,

neslušné ptát se na původ,

autob. nádraží pojmenované Jan Palach,

úřední jazyk francouzština, angličtina, hindština, nětšinou kreolština,

měna mauricijská rupie (MUR)

a **Rodriguez**,

cca 100 km², sopečný ostrov v Maskarénách v Indickém oceánu, Port Mathurin,
aktivní sopka

Kulturní památky:

Přírodní památky:

- **BR a NP Macchabee/Bel Ombre**,

PR Francoise Leguata, želví útulek,

soukr. botanická zahrada (nejstarší na j. polokouli),

Vegetační charakteristika:

tropické klima, déšť I-III, sucho X-XI,

původně deštné lesy cca 50 %, ze značné části již vykáceny

Ekonomika

vanilka

Společnost:

cca 40 tis. ob., stabilizovaná, opilci, drogy

Mauritánie (Mauretánie), **Mauritánská islámská** (prezidentská) **republika**,

1 mil. km², na záp. pobřeží Afriky, Sahara a Sahel, oázy

hl. město Naukšott, přístav

max 910 m n.m. Kédia d'Idjil, většina území do 200 m,

Vznik: 1960 (býv. RF)

Kulturní památky UNESCO aj:

- Chingueti

- Ksour of Ouadane - mešita. sedmé nejsvatější místo islámu

- Tichitt

- Oualata

Přírodní památky:

- NP Du Banc D'Arguin, vodní a zimující ptáci

- NP Du Diawlingh, delta řeky Senegal

- NP Nouádhobou

vádí a svědecké hory

Vegetační charakteristika:

tropické klima, aridní, suché a horké, pouštní,

bezlesá, většina území 3/4 poušť Sahara a Sahel (cca na polovině), ojediněle akácie, pouze u řeky Senegal ptáci a vegetace

Ekonomika:

rybolov, pastevectví, ovce, kozy, skot, zebu, velbloudi, osli, palma datlová v oasách, proso, rýže, luštěniny, pěstování jen u vodních zdrojů, nerostné zdroje Fe, Cu, Au, titan, zirkon, sůl, ropa, sádrovec

Ekologická ohrožení:

- rozšiřování pouště na úkor pastvin
- kritický nedostatek vody
- minová pole

Společnost:

5 mil. obyvatel, etnické napětí maurové, černoši, a smíšení (třetiny), kasty,

islám 100 %, muži v modrém, slumy, prodej na zemi - ne stánky,

úřední jazyk arabština, měna ozguiya (ukkija) (MRO)

Mayotte (Majot, Mahoré, RF), Zámořský region a zámořský departement Mayotte, ostrov v Komorách (COM), není součástí svazu Komory, součást Francie, 375 km², v Indickém oceánu mezi Afrikou a Madagaskarem,

max 660 m n.m. Benara,

chráněn 2 pásy korál. útesů, laguna,

Vegetační charakteristika:

tropické klima,

původní tropické deštné lesy cca 50 %, ze značné části již vykáceny

Ekonomie

pěst. batáty, vanilka, lemur, želva obrovská

Společnost:

215 tis. ob., metropolitní a koloniální Francouzi,

umírněný neortodoxní islám,

úřední jazyk francouzština, měna euro

Mosambik (Mozambique, MOC, MZ), Mosambická republika,

cca 813 tis. km², v. Afriky, 1600 km pobřeží, naproti Madagaskar, značný odliv a příliv,

1488 Portugalci vedení Vasco da Gama, zde arabské osady,

býv. významný obchod s otroky,

hl. město Maputo, 1 mil. ob., přístav, katedrála, mešita, synagoga, protest. kostelík, Leninův

bulvár, kino art deco, nádraží Eiffel, letiště Windhoek,

max 2436 m n.m. Mt, Binga,

řeka Zambezi (2660 km, kolísavý průtok, až 800 m široká, most 1 km, celá délka 5 km,

přehrada Cahora Bassa na Zambezi a 3 velká jezera, delta mořské pobřeží,

nezávislost 1975 (býv. portugal. kolonie),

Kulturní památky UNESCO aj.:

- portug. opevněné město Mosambik na stejnojmenném, ostrově (obchod s otroky, zlatem a slonovinou),

Přírodní památky:

- **BR a NP Quirimbas,**
- **BR a NP Lubombo,** pobřežní nížiny, až JAR
- **BR a NP Velké Limpopo** - přeshraniční: z centrálního NP Kruger v JAR - cca 20 tis. km², propojen do Mosambiku - NP Limpopo a do Zimbabwe,
- **BR a plánovaný přeshraniční NP Kovango - Zambezi** (KAZA TFCA) má na 300 tis. km² zasahovat do Angoly, Botswany, Namibie, Zambie a Zimbabwe.
- NP Gonarezhou (až na 35 tis. km², 900 km silnic, max. rychlost 50 km/h, až 100 mil. návštěvníků / rok, v Mosambiku turist. kempy, problém pytláctví),
- NP Banhine,
- NP Bazaruto Archipelago,
- NP Gorongosa, na j. konci Velké příkopové propadliny, během občanské války (1977-92) vybita zvířata, dochází k jejich návratu a obnově z iniciativy National Geographic, v r. 2019 již 650 slonů, bůvoly, hroši, zebry, lvi, psi hyenovití, vodušky velké,
- NP Chimanimani / Čimanimani (horská mozaika travinných a biotopů), vysoká biodiverzita, sloni
- NP Primeira and Segunda Islands,
- NP Rovuma,
- NP San Sebastian Peninsula,
- NP Zinave,

Quiver Tree, pitoreskní stromy,

Mt Lico, osamocený útes v západoafrické rovině, kde v kaldeře vyhaslé sopky je referenční nedotčený a neprozkoumaný tropický prales s novými druhy (studoval J. Baylas z Oxford University, v rámci programu Google Earth)

PR Lhas de Inhaca e-dos (fauna a flóra end pouštní lilie), mořská rezervace Simangaliso, současné a navrhované přeshraniční, 17 loveckých rezervací,

BZ Maputo, 6,5 ha, palmy, cykasy, šronovité, aralkovité, skleník kapradiny a okrasné druhy

Vegetační charakteristika:

tropické klima, deště X-III, sucho IV-X

tropické lesy ca 40 %,

savany, baobab, mangrovy,

řeka Okavango

Namibská poušť

Ekologická ohrožení:

- nedostatek pitné vody,
- pálení dřeva na uhlí,
- eroze
- údolní území řeky Limpopo zaplaveny tajfunem
- stále ještě nášlapné miny
- rychlý úbytek pobřežních mangrovů,
- hladovění obyvatel tak velké, že mnohde vysbírali i mravence
- 15 % HIV/AIDS,
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin

Ekonomika: chudá země,

rybolov, mořské plody,

kopra, citrusy, cukr. třtina, bavlna, čaj, káva, maniok, chilli, kuk, kešu oříšky (ledvinovník, vývoz), mango,

drahokamy - rubíny a smaragdy, vojenská letadla z Aero Vodochody, -

Společnost:

cca 27 mil. ob., Šonové, Makondové, etnická mozaika,
animisté 50 %, křesťané 25 % (katolíci 20 %, protestanté), muslimové 20 %, více než polovina obyvatel pod hranicí chudoby,
mnozí studia v Československu (vzájemné vztahy 1950-90),
značná negramotnost, nestabilní region, rozvrácen občanskou válkou,
korupce, kriminalita,
úřední jazyk portugalština, měna mosambický metical

Namibie (Namibia, NAM), Namibijská republika,

cca 825 tis. km² , „otevřený prostor“ na jz. Afriky, na obratníku Kozoroha,

hl. město Windhoek, 0,35 mil. ob.,

max 2573 (2606) m n.m. Kónigstein (Brandberg),

Spitzkoppe 1754 m n.m. řula, namibijský Matterhorn, malby, agama, daman, zebry,
nejstarší poušť Namib 50 mil let, největší duny na světě (přes 100 m), písek červený

nejstarší (Fe), v r. 1913 meteorit,

Hiddenvlei - vysušená jezerní pánev

krátce řeky Okavango, Chobe, Zambezi,

rozsáhlý vodopád Epupa na řece Kunene

jezerní pánev Hiddenvlei

jedinečný suchý kaňon řeky Fish (*fiš*) na jihu Namibie je dlouhý 160 km a až 27 km široký,

řeka je však pouze občasná, za monzun. dešťů,

nezávislost 1990, (býv. německá kolonie, okupace Německem, pak pod JAR),

Kulturní památky UNESCO aj.:

- Twyfelfontein - skalní kresby kolem r. 1000, paleolit. kresby zvířat před 6 tis. lety,
petroglyfy

Přírodní památky:

- **BR Namib Sand Sea a NP Namib-Naukluft** (pouštní a polopouštní ekosystémy, písek z oceánu), safari v pouštních dunách,

- **BR a NP Ai/Ais/Richtersveld** - přeshraniční (převážně v Namibii, zčásti v JAR, pouštní a polopouštní, sukulentní endemity, kaňon Rybí řeky během roku převážně suchý, osou řeka Oranje,

- **BR a NP Okavango - Zambezi (KAZA)** - obrovský přeshraniční, ale jen zčásti chráněn jako NP, převážně savany, ale centrum tvoří mokřadní BR Okavango v Botswaně (pouštní delta, projekt na záchranu má chránit prameny a horní toky řek dále BR a NP Moso-oa-Tynya / Victoria Falls (Viktoriiny vodopády, „Hřmící kouř“, šířka 700 m) a řeka Zambezi (Ngonye) , v Zimbabwe a Zambii, zčásti v Namibii a Angole.

- NP Etosha (Etoša), pouštní vyschlé solné jezero před 2 mil. let, v pánvi 125 x 75 km, oplocené, sezónní deště, pak africká zvířata, 114 druhů savců, pakůň, zebra, různé antilopy, gazela, slon, lev, hyena, gepard, pes hyenovitý, plameňák, egyptská husa, mandelík, sokol, orel, hrdlička, dravý ťuhýk, turist. tábor, dřív lov Křováci, Hererové, Ovambové - dnes pro ně ponecháno část území

- NP Dorob, ,

- NP Kalahari (Botswana, Namibie, JAR)

- NP Mamili,
- NP Mudumu, skoni,
- NP Naukluff Mountain,
- NP Nkasa Ripara, největší mokřad země („mini Okavango“),
- NP Sossusvlei, písečné duny a vyschlé stromy
- NP Sperrgebiet,
- NP Sceleton Coast (Lona-Pobřeží koster, ztroskotané lodi, poušť a polopoušť),
- NP Waterberg Plateau, přír park Ai-Ais/Fish River Canyon/Richtersveld Transfrontier Park, Oblast Caprivi, Welwitschia mirabilis, polodivocí koně,

PR Quiver Tree Firest, aloe rozsochatá / Aloe digitata,

v poušti Deadylei / „mrtvý mokřad“ - černé mrtvé stromy akácií 1000 let staré které se nerozpadly (býv. mělké tůně po rozvodněné řece).

vodopády Epupa na řece Kumene

velké množství lachtanů výrazně snižuje rybí populaci, proto se redukuje jejich počet (obvykle 15 % starších)

ještě asi 600 slonů (ale menší), gepard, lev, šakal, antilopa, daman, prase bradavičnaté, snovači

Vegetační charakteristika:

tropické klima, srážky cca 250 mm/rok, teploty přes 40° C,

lesy cca 3 %,

zčásti savany až polopouště,

u pobřeží poušť Namib (2000x100 km) nejstarší, vnitrozemí poušť Kalahari,

symbolem Namibie je národní toulcový strom - Aloe digitata / rozsochatá (vidličnatá)

osamoceně rostoucí v poušti Namib, zcela ojedinělé jsou tisícileté velvičije podivné /

Welwitschia mirabilis, baobab, olkrah Ficus, Palmy, dále zde se vyskytují **akácie** (suché v poušti, které se nestačily rozpadnout), či naras bodlinatý / Acanthosicios horridus - pouštní meloun,

1% obdělávané půdy,

Ekologická ohrožení:

- kritický nedostatek pitné vody

- kritická období sucha , pouze vlhkost mlh z benguel. zálivu, jedna z nejsušších zemí (350 mm/rok), voda z 80 % z podzemních zdrojů (100 tisíc hlubinných vrtů), voda hlavně z mlhy, nedostatek pitné vody, odsolování

- postup pouště pohlcuje sídla, např. město Kolmanskop - dnes opuštěné domy

- pálení dřeva na uhlí,

- rychlý úbytek pobřežních mangrovů

- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin

- ohrožení těžbou diamantů na jihu - pak sterilní výsypky,

- AIDS 20 %, nedostatek lékařů

Ekonomika: slušná ekonomika i vybavenost,

rybolov (dnes špatný, nově Čína), pastva často u silnice, guano (z plošin na moři), kukuřice,

těžba - velká ložiska diamantů (býv. ochranné zakázané pásmo, i pobřeží koster a

Kolmanskop, Elisabeth Buy), rozsáhle uran Čína, cín, Zn, Ag, Au, Cu, Pb, staré naftové vrty, infrastrukturu buduje Čína,

turisticky oblíbená - **"Afrika pro začátečníky"**

Společnost:

cca 3 mil. ob., 2,5 ob/ km², Damarové, nejstarší obyvatelé Křováci vytlačeni do pouště Kalahari, běloši 6 %, Ovambové, Kavangové, Hererové a Namové (genocida při německé kolonizaci, z 80 000 na 15 000, prvotní koncentrační tábory), Himbové 50 tis., polonomádi (na severu v poušti, obydlí i pod zemí), pohostinní, ženy jen sukýnky, natírají se červenou pryskyřičnatou hlinkou, a používají kouřovou koupel, na hrudi drátěnou „náprsenku“, na hlavě hliněné dredy, hostům se nabízí manželky na noc, ten ji musí poprosit, aby i sundala ozdoby a pak jí je musí nepoškozené vrátit, za focení platit, muži pasou dobytek mimo vesnici, ženy nosí vodu a dřevo, dojí a starají se o děti, křesťané (luteráni, katolíci, anglikáni) 80 %, animisté 10 %, pod hranicí chudoby 29 %, **relativně spořádaná země**, turismus - poušť jako hřiště, pro turisty luxusní Afrika, jazyk angličtina, ndonština, afrikánština, němčina (32 % bělochů), měna namibijský dolar

Niger (Niger, RN), Republika Niger, prezidentská republika, cca 1200 tis km², uprostřed saharské Afriky, **největší v Africe**, umělý útvar, kdysi centrum mocných říší, otroctví zrušeno zákonem až v r. 2003, na severu původní obyvatelé Tuaregové, hl. město Niamey, 1,3 mil. obyv., Agadez, 120 tis. ob., (na jihu Sahary, hist. křižovatka a centrum obchodu), mešita, palác sultána, moderní stavby švýc. architekta, nespolehlivé odlety z letiště Maradi, Zinder **max 2022 m n.m. Mt. Idoukal-n-Taghés**, **na 80 % poušť a polopoušť**, řeka Niger, nezávislost 1960 (na RF), vojenská junta převrat 2023 (vzývala Putina) Kulturní památky UNESCO aj.:

- Agadez (z 11.st. zastávka karavan přes poušť, pouštní architektura - domy z nepálených cihel, malované fasády, mešita, sulán. palác trh s velbloudy), ohroženo těžbou fosfátů a stavbou přehrady
opevněné vesnice z hlíny, písku a soli v poušti Sahelu na sv. Nigeru

Přírodní památky:

- BR a NP Air a Ténéré, (největší rezervace v Africe),
- BR a NP W-Arly-Pendjari du Niger (trilaterální, přechodná zóna mezi savanou a lesy v Súdánu do Sahelu),
- BR Posvátný háj Osun-Osogbo,
- BR kulturní krajina Sukur s teras. poli,
dost žirafy (zde bez přirozených nepřátel)

Vegetační charakteristika:

tropické podnebí, 50 mm/rok,
na severu **tropické lesy ca 1%**, (z toho primární 18 %)
sever poušť Sahara 80 %, jižně savany Sahelu, akácie, divoké palmy, olivovníky, expanzivní traviny, zemědělství 15 % území

Ekologická ohrožení:

- Sahel závislost na srážkách, kobyly, sarančata, **hladomory**,

- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin

Ekonomika: nejméně rozvinutá země,

velbloud, osel, ovce, koza, slonovina,

zemědělství - údolí řeky Niger, pěst. dochlan klasnatý, čirok, rýže, proso, arašidy,

ojedinele palmy a olivovníky, plané melouny, bavlna,

velké zásoby **uranu** (EU, zejména RF), uhlí, ropa, fosfáty, sůl, první důl na Au, Cu, Fe,

americká základna bezpilotních letounů, první železnice se buduje,

Společnost:

cca 20 mil. ob., 60 etnických berberských skupin, stále až 800 tis otroků, nejrychleji rostoucí populace, **nejvyšší porodnost** 6,8 dětí/ženu,

islám 85 %, animisté 14 %, křesťané 1 %,

pod hranicí chudoby 63 %, negramotnost přes 70 %, zastávka pašeráků a migrantů,

dívky před vstupem do manželství mají poznat max. partnerů, povolena polygamie,

zdravotně riziková, bezpečnostně riziková, nebezpečná země,

do země se prakticky nedá dostat, jen agenti Číny a Ruska,

Nigerská letecká základna 201 Agadez (USA),

ofic. jazyk francouzština, arabština, hausa, djerma, fulani, tuareg, měna CFA frank

Nigérie (Nigeria, WAN), Nigeriská federativní republika (38 států), prezidentská republika, cca 924 tis. km², v západní Africe u Guinejského zálivu,

kdysi centrum království Ben,

Abuja / Abudža, 5 mil. ob., u něj **největší slum světa** (nouzové kolonie),

výstavba nového hlavního města - mezi islámským severem a křesťanským jihem,

Lagos („město na jezerech“), přístav na ostrově **20 mil. ob.**, ostrovní a pevninská část,

chaotický, živelný růst, **dle prognózy OSN v r. 2100 největší megapolís 88 mil ob.,**

Kano 4 mil. ob., na severu,

Ibadan 4 mil. ob.,

max 2419 m n.m. Chappal Waddi,

delta řeky Niger, Čadské jezero na hranici,

nezávislost 1960 (býv. GB)

Kulturní památky:

- Sukur, kult. krajina, pozůstatky železářského průmyslu, terasová pole u paláce Hidi na sv. země,

Přírodní památky: NP celkem 3 % území

- **BR a NP Orno**, poslední zbytky tropického pralesa Osun-Osogbo, posvátný háj s pantheonem, svatyně a sochy

- NP Baturiya Wetlands,

- NP Chad Basin,

- NP Cross River, tropický les a posledních 250 nigerijských goril, 950 druhů motýlů, 350 druhů ptáků

- NP Gashaka-Gumti,

- NP Gujba,

- NP Ifon,

- NP Kainji Lake,

- NP Kamuku,

- NP Kogo,

- NP Kuyambana,
- NP Old Oyo,
- NP Sambisa,
- NP Yankari,

PR Air, PR Téneré,

26 loveckých rezervací / Game Reserves,

Vegetační charakteristika:

tropické klima,

tropické pralesy ca 45 %,

savany,

celkem 35 mil. ha ZPF,

Ekologická ohrožení:

- ročně likvidováno přes 100 tis ha trop. pralesů, převážně na otop
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
- v Lagosu je 66 % obyvatel bez přístupu k čisté vodě
- ročně je povodněmi ohroženo 300 tis. obyvatel
- kontaminace půd a vody ropou: hořící vrty uprostřed džungle, běžné krádeže ropy navrtáváním potrubí, britsko-nizozemský ropný koncern Shell zaplatil za škody vzniklé při těžbě dvěma úniky ropy v deltě řeky Niger v r. 2008 ve výši 55 mil. liber (téměř mld, Kč, každý z 15 600 poškozených obdrží cca 2200 liber), likvidace ryb
- rozsáhlá devastace přírody

Ekonomika: ,

HDP 6 tis, USD/ob., předstihla JAR, přesto je velmi chudá, neschopna uživit své obyvatele, mořský rybolov, rybolov v Nigeru okoun, parma, kapr, usač,

agropodnikatelský projekt, ovce, kozy, vepř,

rýže, proso, čirok, kasava, yam, kakao, kukuřice, fazole, arašidy, česnek, palma olejná,

kaučukovník, tapiok, yam, ovoce.

zemní plyn, uhlí, cín, Fe rudy, velké zásoby ropy (hluboko v hornině i v moři,

95 % vývozu, 5. největší vývozce hlavně do USA - i partner),

v r. 2022 uvažován dovoz plynu LNG z ostrůvku Bonny Island do ČR,

údajně rychlý ekonomický vzestup hlavně v hl. městě Lagos,

ČR zájem vývoz (energetika, spotřební zboží), od r. 2023 chce EU navázat ekonom. vazby

Společnost:

cca **205 mil. ob., nejlidnatější stát Afriky**, rozsáhlá emigrace, řada etnických skupin, Fulbové - nomádští pastevcí,

populační exploze, (v r. 1950 37 mil. ob.), během 10 let největší přírůstek v Africe tj. 35 % obyv./rok (ženy přes 5 dětí, polovina obyvatel bude mladší než 23 let)),

za 20 let to má být 360 mil. ob., v r. 2050 377 mil. ob. (OSN), **v r. 2050 se má stát třetí nejlidnatější zemí světa (předběhne USA a v r. 2100 má být Nigérie lidnatější než Čína**

původně animismus, dnes převládá sunnitský islám (třetina subsaharských muslimů zde),

islám 50 % (na severu), jih křesťané 40 % a animisté 10 %, islámistická povstání,

domorodci přicházejí o potravu, proto časté konflikty a občanské války, extrémistické

sebevražedné útoky od r. 1999 - již cca 30 tis. obětí a útěk asi 2 mil. obyvatel,

málo funkční vláda a veřejná správa, na severu nepokoje - Severní Nigérie,

islámistická teroristická organizace Boko Haram vyhlásila na severu země chálifát

islámského státu a usiluje o přeměnu země na islámskou zemi s právem šaría,

v r. 2016 unesla 276 školaček z internátu, zodpovídá za smrt až 40 tis. lidí,
zlikvidovala města Baga a Baga Doron, ovládla dalších 15 obcí na břehu jezera Čad,
asi 2 tisíce obětí, přes 10 tis vnitřních uprchlíků do spolk. státu Borno, unáší studentky a
dívký pro své bojovníky, teroristický džihád, vysoká míra korupce,
obrovská bída obyvatel, podvýživa, hladomory,
malárie, střevní (gastroenterologická) onemocnění, průjmy a zvracení, už také ebola,
rozsáhlá armáda, humanitární krize, válečné nepokoje,
nebezpečná země, návštěva potřebuje ozbrojený doprovod,
vojenská základna 101 (USA, Německo, Francie),
úřední jazyk angličtina, dále hauisa, yorubam igbo, fulani, měna nigerijská naira

Omán (Oman, OM), Sultanát Omán, absolutní monarchie,

310 tis. km², „Švýcarsko Arábie“,

nejstarší nezávislý stát arabského světa) na jv. Arabského poloostrova,

kdysi pod něj i Zanzibar,

hl. město Maskat, 100 tis. ob., velká mešita,

Salalah (Salála), zelené město v pouštní oase, kadidlovníkový lesík, kokos, banán,

max. Džabal Aš-Šám (Gabal Sham) 3009 (3352 / 2980 ?) m ve vápencovém pohoří

Al Hadžar,

na s. enkláva Musandam v SAE u Hornomuzského průlivu Perského zálivu a jižněji

Madha, pohoří se tlačí na sever, Rudé moře se rozšiřuje, (potopená údolí Musandamu),

šterková poušť (nejasná hranice), vápencová plošina, ojediněle korálové vápence až 1821

m n.m., na jihu zelené Dhofarské hory,

vznik 1650 (vyhnání Portugalci)

Kulturní památky UNESCO a další:

- Aflaj (afladžm již 2500 let př.n.l.), zavlažovací (irigační) systémy

- cesta kadidla (Land of Frankincense - pozůstatky 3 zaniklým měst zbohatlých na obchodu
s kadidlem a návazné Vádí Dauká s kadidlovníky, dnes majetek státu v obhospo

- Batu, a-Chutmu a al-ASjn (Sites of Bat, Al-Khutm and Al-Ayn archeog. lokality z 3.
tisíciletí př.n.l.),

- Kalhát zbytky starobylého přístavu (11-15. st) - mauzoleum Bibi Mariam a část hradeb

- **pevnost Bahlá (Bahla Fort), vyřazena 2004**

Nazvá - pevnost a hist. centrum,

Wubar - starobylé město na okraji pouště

al-Hamrá - starobylá vesnice, domy z nepálené hlíny

úlové hrobky

portugalské pevnosti, četné památky, na stavbách arabesky - ozdobné květinové vzory, staré
tradiční domy rychle nahrazovány novými (Febet)

Přírodní památky:

- **BR a NP útočiště arabských antilop** (Arabian Oryx Sanctuary, přimorožec bejsa) Giddat
al-Hárasís - už není,

PR Qurm, PR Vádí Serin,

Al Hajar - horské pásmo Al.Hadžar vysoké cca 3000 m n.m. pevnost ar-Rustáq,
s hlubokými údolními a návazná pobřežní nížina (přesahuje do SAE), Acacia tortilis aj,
Prosopis cineraria, Ziziphus nummularia, Siderpxylon mascatense, Tamarix aphylla, Nerium
oleander, Ficus palmata, F. cordata ssp. salicifolia, Grewia erythraea, Acridocarpus

orientalis, Dodonaea viscosa, Juniperus polycarpus, v údolích (wadí) rozvod vody, Phoenix dactylifera, Mangifera indica,

Dhofar, mimořádná zeleň, (korálové) vápencové území. max 1821 m, pravidelné mlhy až déšť v VII-IX monzun. větry, (díky adiab. ochlazení vlhkého mořského vzduchu při stoupání u pobřežních útesů), keř/strom. savana z Ficus vasta, cordata ssp. salicifolia, Delonix elata, Adansonia digitata, Sterculia africana, Anogeissus dhofarica,, mimořádné zelené plochy, Amogeissus dhofarica, Sterculia africana, Delonix elata, Jathropa dhofarica, Euphoria smithii, Ruttia fruticosa, Cadaba farinosa, mimořádně Adansonia digitata (zbytky někdejších porostů), Adenium obesum, kadidlovník Boswelia sacra, planá Olea europaea ssp. cuspidata, přes 600 druhů, z toho 250 endemitů, relativně málo zavlečených, mangrove Wadí Ash Shuwaymiyah, na okraji Dhofaru krápníky v poušti, Prosopis cineraria, Calotropia procera, Acacia tortilis,

Duqm - fantastické pouštní skalní tvary

BZ Muscat-Al Khoud

před 6 tis. lety na okraji pouště zdomácněl velbloud,

Vegetační charakteristika:

Klima sever subtropické (u SAR), jih tropické monzunové (u Jemenu) VI-IX, v létě (V-X) velké vedro,

bezlesí, ojedinělé zelené území Dhofar na jihu země,

akácie, kokos, oleandr, roztroušené pouštní a polopouštní druhy, nejvíce ve vádí, cenný **kadidlovník / Boswelia sacra** (dnes majetek státu), datlové palmy / Phoenix dactylifera, dále zde rostou Croton confertus, Blephanspermum hirtum, Ruttia fruticosa, Acacia tortilis aj., Acridocarpus orientalis, Dracaena serrulata, Euphorbia cactus, hadramautica, Caralluma, Sarcostemma, Aloe dhufarensis, praetermissa, Sansivieria ehrenbergii, pnoucí Ipomea, Cissus quadrangularis, Ciphostemma ternatum, keříky Lavandula dhofarensis, Leucas inflata, Plectranthus barbatus, dále Barleria prionitis ssp. appressa, Neuracanthus spinosus, Helichrysum somalense, Vernonia arabica či Pulicaris, oleandr, kokos, kadidlovník,

poušť na 70 % území, většinou arabská poušť Rub al Khali - pustý kraj krom výše popsaných území, převážně kamenité a písčité pustiny,

nově výsadba mangrovů,

antilopa orix, gazela, žralok

Ekologická ohrožení:

- 20 taxonů rostlin ohroženo vymizením,

- moře vyrybněné díky průmyslovému výlovu asijských zemí,

- **mrtvá zóna ryb**, mořských živočichů a rostlin v Ománském zálivu (mezi Ománem a Íránem, z. výběžek Arabského moře / Indického oceánu) v hloubce 200-800 m v důsledku oteplení vody, zvýšení koncentrace organických látek (z odpadních vod a hnojiv) a absenci kyslíku - býv. nestabilní situace se somálskými piráty

- toxicita území, znečištění pláží z ropy z tankerů

- katastrofický nedostatek pitné vody

- relat. dostatek vody v Arábii, při zavlažování plodin z vodních nádrží podzemních pramenů se jejich vydatnost snižuje

Ekonomika: ekonomicky silný,

rybolov (po Maroku největší), hojně sardinky, tuňák, makrela, humr, mušle, velbloudí trh, koně, mezci, kozy, ovce, osli, drůbež, včely,

pozitivní pokračování v kulturní tradici pěstování plodin v pouštním území pomocí povrch. závlah z hor, datle, pistácie, banán, papája, mango, káva, kadidlo (vonná klejoprskyčice), čaj, z pupat růží, parfěmy, orientální koření (kardamon, šafrán, skořice), zásobování vodou (vč. dovozu cisternami), výstavba silnic, námořní doprava, klíčová ropa, zemní plyn, cement, dolomit, vápenec, křemen, Cu, Cr, Co, Zn, Fe, Au, ručně tkané koberce, dovoz týkového dřeva na stavbu lodí z Afriky,

Společnost:

5,1 mil. ob., nomádští beduíni, avšak poměrně izolovaná země, exulanti z Jemenu, jedna z prvních zemí, která přijala islám, muslimové ibáidíjovští 75 % , sunnitští, šiitští, **liberálnější a otevřenější, tolerantní k ostatním náboženstvím**, hinduisté, ženy se mohou vzdělávat, mají volební právo a mohou se zúčastnit veřejného života, méně zahalené, ne alkohol (ojediněle hotely), manuální práce v loděnicích cizinci, víkend pátek a sobota (někde čtvrtek a pátek), cestovní ruch, **relativně bezpečná** (i na spaní venku), kempování legální, bezproblémové, potřebné sebou vždy nosit dostatek vody, jazyk arabština, angličtina, balúčština, urdština aj., měna ománský riál (OMR)

Palestina (Palestine, PS, IL), Stát Palestina,

cca 6,6 tis. km² , pův. celé území mezi řekou Jordán a Středozemním mořem, Palestinská samospráva - pásmo Gazy a Západní břeh Jordánu a vých. Jeruzalém, hl. město Ramalláh administrativně, jinak **Jeruzalém**, 1 mil. ob., z býv. státu odděleno Jordánsko a Izrael (vč. Palestiny), takže dnes jen malé území Západního břehu Jordánu (Judea a Samří) a Pásma Gazy, (v Tóře zvaná jako země Kanaán) vč. v. Jeruzalém, s částečnou autonomní „samosprávou“ zahrnovaná do Izraele (po „Šestidenní válce“) - pásmo A (zákaz vstupu Izraelců), pásma B a C, od r. 2012 nečlenský pozorovatelský stát OSN, opakovaně požadavek samostatnosti Organizace pro osvobození Palestiny, což komplikuje její nejvýznamnější politická frakce Fatah (zakladatelem byl Jásir Arafat) a islámská palestinská teroristická politická strana Hnutí islámského odporu Hamás (pův. odbočka Muslimských bratří z Egypta), jež bojuje v pásmu Gazy od r. 2007 s Izraelem (několik tisíc obětí), bezpečnostní bariéra více za zelenou linií v Palestině (mezin. soud v Haagu že tedy porušuje mezinárodní právo), betonová zeď k Jordánsku, průchody ostře střežené , vznik 1967 autonomie a stát, 1988 vyhlášení nezávislosti od r. 2023 po rozsáhlém útoku Hamásu na Izrael válka,

Kulturní památky UNESCO aj:

- **Betlém - místo narození J. Krista, chrám narození Páně a poutnická cesta** (Bethlehem - Birthplace of Jesus, Church of the Nativity and the Pilgrimage Route), muslimský s velkou křesťanskou komunitou (v r. 1947 75 %, dnes již pod 30 %, majetnější emigrovali), na jz. okraji Jeruzaléma, cca 30 tis. ob., cca 30 km², chrám Narození Páně, Ráchelin hrob - židovské svaté místo na s. okraji, vjezdy do města kontrolovány - bariéry a propustky, což má negativní ekonomický dopad
- **Jeruzalém**, město 3 hlavních náboženství, (oddělený zdí)
- Jericho (dnes Izrael, u Jordánu, sv. od Jeruzaléma, kult boha měsíce Jareah / Jerich, 8 tis. l. př.n.l., hradba okolo města o 4 tis. let starší než egyptské pyramidy, zřejmě se jednalo o nejdéle osídlené město, nejniže položené - pokračování na starém vzhůru)
- Hebron. staré město , **ohroženo**
- Battir, kult.krajina olivovníků a vinné révy

Přírodní památky:

- **BR a CHKO Battir - kulturní krajina jižního Jeruzaléma s olivovníky a révou (Cultural Landscape od Southern Jerusalem - land of Olives and Vines, vč. zavlažování terasovitých políček), ohroženo**

- NP Shamron,

NPR Ya'ar Suba, Ya'ar El Quf, Kochav Ha Shahaar, Yi'an Reihan a řada chráněných území vádí: Sansan River, Dolev River, Kefira River, Makkúk River, Yitav River a River Shilow

Vegetační charakteristika:

středomořské klima,

bezlesí,

převážně poušť a polopoušť

Ekologická ohrožení:

- nedostatek vody

- vysychající Mrtvé moře

Ekonomika:

HDP 4300 USD/ob, chudoba,

Společnost:

cca 6 mil. obyv. (2 mil. pásmo Gazy, 3 mil. Západní břeh),

Arabové, Palestinská samospráva - trvalá kontrola Izraele,

hnutí Fatah - Palestinské národně osvobozené hnutí), Západní břeh, Hamás - Gaza,

převážně islám, celé 20 mil. ob. dnes křesťané asi 1% exulanti (křesťané USA, Švédsko),

uprchlické tábory hlavně Jordánsko, křesťanské komunity, ta pozůstala zejména v Betlémě

(místě narození Ježíše Krista), navazuje na Jeruzalém oddělený zdí,

nezaměstnanost, teroristé, v převážně arabském území je problémová situace,

nemocnice dluží, lékárny nemají léky,

jazyk arabština, měna jordánský dinár

Pobřeží slonoviny (Cote d'Ivoire, CI), prezidentská republika,

cca 322 tis. km², na z. pobřeží Afriky u Guinejského zálivu,

hl. město Yamoussoukro 300 tis. ob.,

býv. hl. město **Abidjan** 5 mil. ob., **výhled r. 2100 19 mil. ob.**

max 1752 m n.m. Mt. Nimba, pobřežní laguny a nížiny,

býv. franc. kolonie, nezávislost 1870 (býv. RF)

Kulturní památky UNESCO aj.

- Grand Bassam, 1. hlavní město

- islám. mešity v súdánském stylu (8 malých na severu)

Přírodní památky:

- **BR a NP Comoé, savany a deštné lesy. vyřazen 2017**

- **BR a PR Mount Nimba (na hranicích s Guineou a Libérií), šimpanz, ohroženo**

- **BR a NP Tai**, zbytky trop. lesa, orangutan

- NP Azagny,

- NP Banco u Abujanu,

- NP Iles Ehotile,

- NP Marahoue,

- NP Mt. Peko,

- NP Mt. Sangbe,

- NP Tai,

sloni, opice, trpasličí hroši

Vegetační charakteristika:

tropické vlhké klima na pobřeží, XI-III teplo a sucho, III-V horko a sucho, VI-X horko a vlhko, na severu polopouštní

32 % tropický les, původní les z větší míry vykácen pro plantáže,

rozsáhlá travnatá savana

TTP 42 %, orná půda 10 %

Ekologická ohrožení:

- **těžba tropického lesa pro tropické dřevo** a na plantáže, zejména kakaovníků (rozsáhlé využívání dětské práce - až 2 mil dětí)

- vzhledem k populační explozi a nedostatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin

- zemědělská produkce závislá na dovozu ruských hnojiv

Ekonomika: dnes relat. stabilní,

rybolov, těžba trop. dřeva,

plantáže palma olejná, **kakao** (40 % svět. produkce), káva, kokos, cukr, třtina, banán, rýže, kuk, jam, kasava, kešu,

ropa a zemní plyn z pobřežního šelfu, nerost. suroviny (diamanty, zlato, Fe, Cu, Ni, Co, U, bauxit), cement,

Společnost:

cca 25 mil. ob., významná emigrace, asi 60 kmenů - etnických skupin,

animisté 38 %, muslimové 35 %, křesťané 20 %,

dětská práce na plantážích (kakao aj.),

jazyk francouzština, měna CFA frank

Réunion (Réunion, RE, REU), Zámořský region Francie a zámořský departement

Réunion. EU

cca 2500 km², sopečný ostrov v Maskarénách,

800 km východně od Madagaskaru v Indickém oceánu,

hl. město Saint-Denis, 200 tis. ob., katedrála, muzea,

max 3069 m n.m. sopky Piton des Neigles, velmi aktivní sopka, láva se zastavila u kostela,

Piton de la ournaise 2632 n, sopečný prach, kaldery

Kulturní památky: -

Přírodní památky: 40 % území chráněno UNESCO

- **BR a NP Hauts de la Réunion** (trvale aktivní vulkán Piton de la Fournaise, štítová sopka 2632 m, 6 horských osad, přírodní laboratoř - osidlování lávy, množství endemitů,

BZ Eden - Jardin d'Eden Saint Gilles Les Bains, Conservatoire Botanique National de

Mascarin Les Colimaçons, Le Jardin des Parfums et des Épices St. Philippe,

Vegetační charakteristika:

tropické klima, vysoké srážky, sucho V-X,

původní deštný prales ca 40 %, ještě 30% původní vegetace (více než Havaj, Galapágy či Madagaskar), 840 cévnatých rostlin, z toho 230 endemitů,

Grevillea, Jacaranda, Weinmannia macrostachya, Dombeya, Forgesia racemosa, Cordyline mauritiana, Aphloia theiformis, Pandanus montanus, Weinmannia macrostachya, Forgesia

racemosa, Albizia lebeck, akácie, orchidee, ibišky, bouganvillea, vřesoviště - Erica

galioides, E. reunionensis, E. arborescens, Sophora denudata, Stoebe passerinoides, Phyllica

nitida, četní endemité - Helichrysum heliotropifolium, Acanthophoenix crinita aj., botanické stezky, přes 2000 druhů zavlečeno: Acacia mearnsii, Cryptomeria japonica, 50 invazních druhů (Casuarina equisetifolia aj.), strom. kapradina Cyathea, kryptomerie, tamarindy, přesličníky, pandány, palmy, bambus, obdělávané plochy převážně plantáže,

Ekologická ohrožení:

- sopečná erupce 2 sopek
- tajfuny na přelomu roku
- žraloci v moři
- infekční komáři

Ekonomika:

rybolov - krabi, těžba dřeva, vanilka, čajovník, káva, ananas, cukrová třtina, rum, rýže, lilek, zelí, citrusy, guayava, ananas, mango, marakuja, kokos, chlebovník, aloe vera, trop. ovoce a koření, šafrán, pelargonie, těžba soli odparem,

Společnost:

cca 875 tis. ob., metropolitní a koloniální Francouzi, 87 % křesťané - římskokatol., 7 % hinduisté, 3 % islám, polovina obyvatel nezaměstnaných, volnost, piknik, pestrost, drogy, ultramaraton, úřední jazyk francouzština, měna euro

Rwanda (Rwanda, RWA, RW, Ruanda), Rwandská republika, prezidentská republika, cca 26 tis. km², vnitrozemský stát střední Afriky,

hl. město Kigali, 1,1 mil. ob., 1500 m n.m.

Butaré, 100 tis. ob., univerzita,

max. 4519 m n.m. vulkán Karisimbi, „země tisíce kopců“, termální prameny, jezero Kivu na hranici a DR Kongo, 1460m n.m, vznikl lávovou hrází s ostrovy, 570 km², metan a CO₂, hloubka až 500 m, recentní nepohyblivá voda, řeka Kagera, vodopády,

nezávislost 1962 (býv. Belgie)

Kulturní památky:

novodobý kostel Zjevení P. Marie

Murambi 50 tis. hrobů

Přírodní památky:

- **BR a NP Volkans (Nyiragongo), Vulcanoés**, u hranic s Ugandou
- NP Akagera - africká pětka, slon, lev, žirafa, příkop. propadlina, jezero Kiwu, organizace African Parks - luxus, ubytování, boj s pytláky, vysoká návštěvnost, po obč. válce omezen, Zoo Safari park Dvůr Králové sem v r. 2019 převezlo 5 nosorožců černých k podpoře vyhubených, v r. 2020 jeden uhynul poruchou v trávicím ústrojí, v I/2021 byl další usmrcen slonem
- NP Agetavara horské gorily, návštěva max 1 hod
- NP Akageram, mokřad, velká pětka, žirafa
- NP Gishwati-Mukara Forest, kočkodan, šimpanz,
- NP Kagera, savana a lesy u řeky Kagere
- NP Nyungwe Forest, pozůstalá primární horský deštný prales, bambus, lišejníky, slatiny a

rašeliniště, osídlení od neolitu

- NP Queen Elisabeth

- NP Virunga Volcanoes , horské gorily - jejich největší populace, posledních několik set a také v DR Kongo a CyaUgandě, kočkodan

zbytky horských lesů Nyangwe , Cyamudongwo a Mukara
hroši, nosorožci černí (zoo Hradec Králové)

Vegetační charakteristika:

tropické rovníkové klima, suché období VI-IX, XII-II, deštivé období III-V, XI,

ca 40 % tropické lesy,

přes 100 druhů orchidejí, šachor papírodárný / Cyperus papyrus.

na východě savany s akáciemi

Ekologická ohrožení:

- masivní odlesňování a výsadba eukalyptů

- sucho

- eroze, sesuvy půdy- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin

- zákaz plastových sáčků

Ekonomika:

vývoz káva, čaj z vyšších poloh, dále banány,

cukr. třtina, brambory, sladké brambory, maniok, kukuřice, čirok, kasave, fazole, řimbaba,

těžba cínu, příprava těžby metanu v jezeře Kivu pro elektrárnu,

usiluje o spojení s námořním přístavem

Společnost:

cca 15 mil ob., původně Pygmejové ze skupiny Twa, cca v 7. st. vytlačeni bantunským kmenem Hituů, ve 3. st. od jihu přicházel ve 13. st. pastevecký kmen Tutsiové,

po genocidě v Kigali, dnes Hituové 64 %, Tutsiové 15 %, doposud také Pygmejové,

země etnicky rozdělená, kmenová válka v r. 1994 genocida 800 tis. obětí (většinou Hutuové vybijeli menšinové Tutsie, po sestřelení letadla s prezidenty Rwandy a Burundi), základem občanské války a genocidy bylo však několikaleté sucho, zchudnutí a vztek obyvatel,

uprchlíci z Burundi, účast vládní a zahraniční vojska (RF, OSN),

převážně křesťané, katolíci 56 %, protestanti 37 %, islám 5%, kult předků,

hlavní dopravní prostředek kolo, obce bez vodovodu,

země se špatnou pověstí současná vláda se snaží potlačit etnické dělení (myšlení typu „my“

a „oni“ a používání hanlivých pojmů Hutu a Tutsi), přičemž obyvatelé vesnic se musí

zapojit do služby „umuganda“ celodenních prací na společném projektu, í,

dnes již relativně bezpečná, slovenská nemocnice, UNICEF,

jazyk rwandština, francouzština, angličtina, svahilština, měna rwandský frank.

Sao Tomé a Príncipe / Svatý Tomáš a Princův ostrov, poloprezidentská republika,

1000 km², 2 hornaté sopečné ostrovy v Guinejském zálivu - vyhaslé sopky,

Portugalci objev v 15.st., dříve obchod s otroky a palmovým olejem

hl. město Sao Tomé, 72 tis. ob., katedrála, muzeum,

max 2024 m Pico de Sao Tomé,

jehlová hora Pico Cao Grande - nejvyšší svislá skalní stěna

vodopád Sao Nicolau

nezávislost 1975 (býv. Portugalsko)

Vegetační charakteristika:

tropické rovníkové klima, období dešťů v zimě IX-V, sucho VI-IX,

cca 30 % deštný tropický (pra)les,

mořské želvy, pralesní prasata, opice, delfini, velryby

Památky UNESCO

- kakaová plantáž Roca Água Izé

- NP Obo

Ekologická ohrožení:

- 50 % plantáže

Ekonomika:

rybolov

úrodná půda, dříve cukr. třtina, dnes hlavně kakao, káva, kokos, olej. palma, vanilka, obilí, zelenina,

turistika - 35000 turistů/rok,

nově ropa a zemní plyn

Obyvatelé:

250 tis. ob, potomci židovských otroků,

katolíci 81 %, protestanté, adventisté, animisté

nepohybovat se sami v opuštěných místech, cennosti v tresoru,

jazyk portugalština, měna svatotomášská dobra

Saúdská Arábie (Saudi Arabia, SA, KSA), Saúdskoarabské království,

absolutní monarchie,

cca 2,2 mil. km², většina Arabského poloostrova, korálové Farasánské ostrovy

hl. město Rijád, 7 mil. ob. (v r. 1918 jen 18 tis. ob.),

Džidda, 4 mil. ob., přístav a moderní město, staré město, východisko do Mekky, fontána krále Fadha, stříká až 312 m - nejvyšší na světě, stavba Jeddah Tower má přesáhnout 1000 m,

Mekka 2 mil. ob., oáza 90 km od Rudého moře, rodiště proroka Mohameda, nejsvatější místo islámu - pouť hadždž k černému kameni Kába / objekt tvaru kostky z černého granitu v Posvátné mešitě (návštěva přes 3 mil. / rok), (údajně od proroka Abraháma, místo setkání Adama a Evy po vyhnání z ráje), na věži Abrádž al-Bajt největší hodinové ciferníky o průměru 43 m (vidět ze 17 km),

Medina, 1,2 mil. ob., poutní místo, kolébka islámu

max 3133 m n.m. Džaba Saudá,

převážně písčité poušť Rub al-Chálí (650 tis. km²), „pustá končina“, 4. největší,

většina území Arabského poloostrova mezi Rudým mořem a Perským zálivem,

a pouště Dahná a Nafúd

Kulturní památky UNESCO a další:

- Al Gharamil, skalní město

- Al-Hasá, palmová oasa a jeskyně v hoře

- Al-Hijr (Madain Sálíh), nabatejská civilizace (po Petře největší), archeol. lok.

- Al-Turaif (městský soubor s paláci na okraji oázy ad-Dir'iyah),

kupodivu asi archeologická pokladnice - asi předci současných beduínů vybudovali před 5 - 7 tis. lety v lávových polích nevysoké kamenné stavby (pravděpodobně k lovu zvěře)

- Al-Ula, ruiny starověkého města, 6. st. př.n.l,
  - Džidda staré město, brána Mekky
  - Madá in Sálíh / Hegra, archeolog. naleziště (podobná Petře), asi budovaná Nabatejci,
  - Mekka, brány (Historic Jeddah, the Gate to Makkah, ze 7. st.),
svatá pouť Hadždž do Mekky ke svatyni Ka'ba
  - region Hail, skalní malby
  - oblast Himá, trasy obch. karavan, petroglyfy
- mustatily - kamenné obdélníky (600 x 100 m ?) v poušti, cca 7 tis. let staré, starší než pyramidy v Gize) neznámého asi rituálního účelu (celkem přes 100)
- město Nadžrán, hliněná architektura
město Tajmá, studna Bir Hadadž
vesnice Ridžal Alma'a, patrové budovy
Maraya, největší zrcadlová budova
nejvyšší maják světa 133 m Jeddah Light (varuje před korálovými útesy),
petroglyfy v Džubbě

Přírodní památky UNESCO:a další:

- **BR Oaza Al-Absá**, vyvíjející se kult. krajina

- **BR Ar Rub'al-Khali**, poušť s oázami, nízké keře, gazela, přímorožec

Mada in Sálíh (Hegra), nabatejská lokalita s hrobkami ve skalách, (nejvýznamnější po Petře),

zelené pohoří Fajfa

Vádí Ladžab,

skalní města al Gharamíl, a řada dalších, skalní oblouky, Sloní skála, petroglyfy,

lávová pole v západní polovině země

čedičová plošina Harrat Uwajrit

jezero Charara uprostřed písečných dun

Farasánské ovy, korálové útesy

Vegetační charakteristika:

tropické klima,

bezlesí, minimální vegetace,

agarový strom Aquilaria malaccensis - kadidlo,

převážně poušť,

obdělává 2 % území

Ekologická ohrožení:

- katastrofický nedostatek pitné vody

- chybí stálé vodní toky, pouze vádí, zásoby podzemní vody jsou vyčerpávány, voda na zálivku se čerpá z hloubky 1000 m

- kontaminace půd (ropou), vysoká toxicita území,

- neúrodné půdy

- pletení květinovch věnců na hlavu mužů z natrhaných pouštních květin

Ekonomika:

2016: 21100 (?),

pěst datle, citrus, pš, ječ, rajče, meloun , ale 80 % potravin dováží,

hlavně těžba ropy (1/5 svět. zásob), cement, Ca, mramor, hnojiva, bauxit, Al, Cu, Zn, buduje průmysl. město na ploše 440 km² na severu pro 10 tis. pracovníků výroba fosfátů a hnojiv,

spory s SAE o hranice (kde ropa a plyn),

otevřít se turismu od r. 2020,
staví se nejvyšší mrakodrap Kingdom Tower ve Džiddě vysoký 1000 m
politicky se osamostatňují, vliv USA klesá, sblíží se s Čínou,

Společnost:

cca 34 mil. ob., z toho 10 mil. „gastarbaitři“,
sunnitský islám 85 %, šíitský 15 %, právní řád na principech wahábovského - sunnitského
fundamentálního islámu, válka USA v Zálivu v r. 1991 zvýšila nespokojenost některých
islámských hnutí (pro spojenectví USA se Saúdskou Arábií) - rozvoj teroristické al-Káidy
(odtud Usama bin Ladin) a teroristé z 11.9.2011 v USA, náboženský extrémismus, právo
šaría, za krádež utínání rukou, zákaz jiných náboženství, život svázán mnoha pravidly,
do Mekky muslimská pouť Hadždž (3 mil/rok, na planinu Arafát a a kamenovat zděného
satana v oblasti Miná),
zákaz alkohol (černý trh) a vepřové maso, nejvíce segregovaná země podle pohlaví, avšak
místní lidé vstřícní dnešní generace žen prosazují co je opravdu moderní a zároveň saúdské
(vzdělání, práce, řízení auta, zakrývání), velmi pomalé reformy, dobré zdravotnictví,
zneužívání dětí, bezplatné studium, svou bezpečnost začíná opevňovat tisícikilometrovým
kombinovaným plotem se senzory a strážními věžemi na hranici s Irákem proti tamním
násilnostem (islámský chalífát by chtěl aby jeho součástí byla i Mekka a Medina), k Jemenu
je již vybudovaná zeď v délce 1600 km, nebezpečná země se špatnou pověstí, v r. 2018 na
jejich konzulátu v Istanbulu zavražděn opoziční novinář Džamál Chášukdí,
od r. 2020 vizový režim pro 49 zemí (dříve jen muslimští poutníci do Mekky a zahraniční
pracovníci),
jazyk arabština, měna saúdský rial (SAR)

Přidružené Farasánské ostrovy

84 korálových ostrovů v Rudém moři,
40 km od Saúdské Arábie
hotelová letoviska západního typu, gazely
při rozmnožování sinice *Trichodesmium erythraeum* voda červená

Senegal (Senegal, SN), Senegalská republika,
cca 197 tis. km², na z. pobřeží Afriky u Guinejského zálivu,
(vnitřní pás 30 x 300 km patří Gambii),
v minulosti otroci do USA, dříve franc. kolonie,
hl. město Dakar, 2,5 mil. ob., („Paříž Afriky“), na západě Afriky, přístav,
Saint Louis (Ndar), býv. koloniální hl. město,
max 638 m Nepen Diakha, nížina až vrchovina,
s vedlejší Gambií konfederaci **Senegambie**, řeka Gambie se státem tvoří inklovu,
nezávislost 1960 (býv. kolonie RF)

Kulturní památky UNESCO a další:

- Gorée, ostrov - trh s otroky 15-19.st. až 20 mil.,
  - Saint Louis, ostrov s býv. hlavním městem, franc. kolon. osada ze 17. st.,
  - kamenné kruhy v Senegambii
  - kult. krajina Bassari, Bedik a Fula
- velká mešita v Toubě

Přírodní památky:

- **BR a NP Delta du Saloum**, delta řeky Senegal, ornitolog., mangrovy
- **BR Delta du Fluve Sénégal Transboundary**
- **BR a NP Djoudj, ornitologický park, zavlečena invazní rostlina *Salvinia molesta*, vyřazen 2006**
- **BR Fedo**
- **BR a NP Niokolo-Koba**, u břehů řeky Gambia, zimoviště čápů černých z ČR), antilopa Derbyho aj.
- **BR Samba Dia**
- NP Basse Casamance,
- NP Iles de la Madeleine,
- NP Langue de Barbarie,
- PR Bandia, antilopa Derbyho, poblíž Dakaru
- PR Fathala
- červené teplé jezero Retba, 40 % soli (při výlovu se domorodci chrání bambuckým máslem) přežívající baobaby (dříve k pohřbívání), žirafy, antilopy, tse-tse (malárie),
- Vegetační charakteristika:
- tropické horké vlhké klima, deště VIII-XI, sucho XII-IV,
- cca 15 % pouhé zbytky tropických lesů**
- realizuje projekt zelené zdi v Sahelu na jihu Sahary proti dezertifikaci (*Acacia senegalensis* + mykorh. houba, *Tamarix*, *Opuntia*, *Phoenix dactylifera*)**
- savana - vše spaseno**, TTP 16 %, **baobab/*Adansonia* je národním stromem** - množství starobylých, až 3 tis. let (obvod přes 30 m), *Ceiba* / vlnovec (vlákna kapok), orná půda 12 %, mangrovy
- Ekologická ohrožení:
- nadměrnou pastvou savany v polopoušť - destrukce ekosystémů expanzí lidí (populačním vývojem)
- dezertifikace Sahelu
- vysoké teploty
- velké sucho
- voda vzácná (dešťová v nádržích 30 l/osobu), v r. 2022 začalo budování odsolovacího zařízení pro Dakar
- likvidace mangrovů
- Čína loví u západoafrických břehů, dovoz do Evropy a USA jako krmná směs pro kuřata a prasata, ochuzení domácí ekonomiky, hrozí zhroucení světových mořských ekosystémů
- obrovská kontamin. skládka u Dakaru, sběr vč. dětí, kteří pak nemoci
- Dalar se chce zbavit uskladněných 2700 t ledku / dusičnanu amonného. (který vybuchl v Bejrútu v Libanonu - 200 obětí, 6000 zraněných, 250 tis. přišlo o bydlení)
- vaření mýdla z tuku
- nášlapné miny
- výsadba Grat Green Wall / Velká zelená zeď
- Ekonomika
- dobrá u přístavu Dakar, rybolov (vč. žralok) - vývoz, krávy, bavlna, rýže, podzemnice olejná - arašídy, palma olejná, datle, mango, kuk, banány, jam, maniok senegalské proso (krmivo ptáci, naklíčené vitaminová „bomba“), fazole, ibišek, cibule, dnes zákaz jejího dovozu protože zde dobře roste, dovoz potravin,

sůl kvalitní (z jezera - jako sníh), těžba nerostů - fosfáty, Fe ruda, zirkon, zlato, vysoká nezaměstnanost (až 30 %), ČR staví již druhé letiště (Koma Modular), výroba letadel (Aero Vodochody), zájem vývoz (textilní a kožedělný průmysl),

Společnost:

cca 16 mil ob., emigrace Itálie, Španělsko, muži za prací jinam, vysoký populační přírůstek, osídlen od počátků lidstva, černá barevná Afrika, Evropané od 15. st., desítky etnik, většinová Wolofové, Sererové aj. súdánské národnosti: jih Casamance portug. kolonie - menšinová „druhořadí“ Jolové požadují demokracii, etnicky rozdělený stát, boje 35 let, muslimové islám 94 %, křesťané 5 %, rastafariáni (na pobřeží), animisté 1 %, významná emigrace, nezaměstnanost až 30 %, na nejzápadnější výspě Dakar, motorist. terénní závod rallye Paříž - Dakar (1979 - 2007) přeložen vzhledem k teroristickým útokům (do jižní Ameriky a pak do Saúdské Arábie), děti pracují na poli (do školy jen cca 15 %), ženy žádost o sex, už také byla ebola, vdané ženy vysoké šátky, děti nosí na těle, dredy, barevnost, bubnování, relativně stabilní demokracie, korupce, terorismus, ne pro začátečníky, česká firma Transcon Electronic Systems z Frýdku-Místku získala zde v r. 2020 obří zakázku na proměnu 5 regionálních letišť v záp. Africe, čeští vědci z ČZU od r. 2000 zde studují antilopu Derbyho, již i CK z Česka sem směřují zájezdy (rekreace „Malé pobřeží“), jazyk francouzština, wolofština (úřední), pulaar, jola, mandinka, měna západoafrický CFA frank

Seychely (Seychelles, SY), Seychelská republika, prezidentská republika,

cca 455 km², v Indickém oceánu 1050 km s. od Madagaskaru, 1300 km od Afriky, 2750 km od Indie, souostroví 115 ostrovů (vulkanických aj.) a atolů (obydleno 33), vnitřní žulové (zcela ojedinělé) skalnaté 58 % ploch, ale 98 % obyvatel, vnější korálové útesy, tam nedostatek pitné vody, hl. město Victoria na ostrově Mahé 155 km², hinduist. chrám, max 905 m Morne Seychelles, další Preslia, Silhoutte aj., zbytek prakontinentu Gondwana, nezávislost 1976 (na GB)

Kulturní památky

Přírodní památky: 42 % NP a ZCHÚ

- **BR a NP Aldabra**, atol 4 korál. ovů, atol, želva obrovská),
- **BR a NP Vallée de Mai** na ostrově Praslin, Palmový ostrov chrání přirozený palmový háj, symbol země - palma Lodoicea maldivica, endemitní láčkovka Parvilleova, želva obrovská, řada expanzivních zavlečených ptačích druhů,
- NP Sainte-Morne Seychellos, bochníkovité tvary zvětrávání žuly glacis, Pandanus multispicatus, Memecylon eleagni, Soulamea terminalioides, Vanilla phaeonopsis

PR Aldabra, soukr.

PR atol St. Joseph s mořským územím (nadace Save Our Seas),

Cousin Island, ptačí ostrov

BZ Victoria Le Jardin du Roy, na ově Mahe,

asi 75 end rostlin,

snaha ekolog. obnovy, z lesních školek navracejí do přírody citlivé domácí druhy, želvy

Vegetační charakteristika:

tropické přímořské klima, **konstantní po celý rok, 25-30° C,**

cca 30 % lokálně tropický deštný les, starobylá vegetace,

Dipterocarpus, Shorea, Parashorea, Vatica, Vateriopsis seychellarum, Planchonella obovata,

Erythroxylum sechellarum, Timonius sechellensis, Colea sechellarum, end láčkovka

Nepethes pervillei, Pandanus sechellarum, Dillenia ferruginea, strom. kapradina Cyathea

Sechellarum, palmy Cocos nucifera, Deckenia nobilis a **symbol země Lodoicea maldivica,**

900 druhů, původní jen 200 druhů, (až 800 let), takže převažují zavlečené: skořicovník

Cinnamomum verum, Tacca leontopetaloides, vanilka Vanilla planifolia, ledvinovník

Anacardium occidentale, ovocná Sandoricum koetjape, muškát. oříšek Myristica fragrans,

statná kapradina Dicranopteris linearis a různé druhy akácií, inv Alstonia macrophylla a

liána Clidemia hirtam u korálových ovů mangrove a podmořské trávníky

Ekologická ohrožení:

- eroze a odplavování písku zejména na vyždřářených plochách,

- nedostatek pitné vody,

- zavlečené krysy (likvidují end. ptáky),

Ekonomika: daňový ráj (mafíáni zde ukrývají rozsáhlé finance),

27 330 HDP/ob,

rybářství (tuňáci), skot, drůbež, těžba dřeva,

kokos (intr 1956), skořice, vanilka, chlebovník, maniok, citroník limonový, palma latanie /

Lodoicea maldivica, obří plody („ořechy lásky“),

mezipřistání při cestě do Indie, luxusní turistický ruch (velmi vysoké ceny),

budovy nesmí být vyšší než průměrná výška kokosové palmy

Společnost:

cca 100 tis. ob., kreolové býv. otroci z Afriky a Indie), Malgašové 3 %, Číňané 1,5 %,

Britové 1 %, Kreolové 90 %

katolíci 86 %, anglikáni 7 %, hinduisté 0,5 %,,

téměř polovina obyvatel nepracuje a žije z podpory,

muži často jen jako „oplodňovači“, ženy se starají o děti,

nikdo není chudý, zbohatlíci, zde se skrýval i Krejčíř,

luxusní cestovní ruch,

úřední jazyk angličtina, kreolština, francouzština, měna seychelská rupie

Sierra Leone (Sierra Leone, SLE, WAL), Republika Sierra Leone, prezidentská republika,

cca 72 tis. km², stát na z. pobřeží Afriky, vč. přilehlé ovy,

hl. město Freetown, 1,2 mil. ob., na skalnatém poloostrově, přírodní hlubokovodní přístav,

pláž Lumley Beach, (pův. osada pro osvobozené otroky),

max 1948 m n.m. Mt. Bintumani (Loma Mansa),

pobřeží bažiny a laguny

nezávislost 1961 (býv. britská kolonie)

Kulturní památky:

Kenema centrum obchodu s diamanty

Přírodní památky:

- NP Gola Rainforest, vč. ostrov Tiwai, deštný les, šimpanz,

- NP Kuru Hills,
- NP Lake Mape (Mabesi),
- NP Lake Sonfron,
- NP Loma Mountains Forest,
- NP Outamba-Kilimi, šimpanz, slon, hroch, antilopa , htabošík
- NP Western Area,

PR Tacugama - šimpanz

PR Tiwai Island Wildlife Sanctuary

Lesní rezervace Kangari Hills

7 loveckých rezervací

obří strom Ceiba pentadra / vlnovec pětimužný, kapok, 70 m, v hl. městě, pův. stř. Amerika,

Vegetační charakteristika:

tropické monzunové klima, horké a vlhké, deště V-XII, sucho XII-IV,

37 % tropické horské mlžné a deštné lesy zachovány jen lokálně na pobřeží,

někde sekundární lesy, savany a savanové lesy,

Colea seychellarum, Gastonia crassa, Northia seychellana, Roscheria melanochaetes, strom,

kapradina Cyathea sechellarum, těžko průchodné, trop. lesy nižších poloh - Planchonella

obovata, Erythroxylum sechellarum, Pyrostia bibracteata, Paragenipa lancifolia, Timonius

sechellensis, Intstia bijuga, Pandanus balfourii, Dracaena reflexa, Ochrosia oppositifolia,

Pisonia grandis, Phyllanthus pervilleanus, Pipturus argenteus, památný Vateriopsis

sechellarum (převážně vytěžen) a palmy Deckenia nobilis, Nephrosperma van-houtteanum,

Phoenicophorum borsigianum, Lodoicea maldvica, pobřežní lemy - Barringtonia asiatica,

Calophyllum inophyllum, Cordia subcordata, Guetarda speciosa, Heritiera littoralis,

Terminalia catappa, Cocos nucifera, mangrovy,

na bankovních jako symbol svobody) nejstarší Ceiba pentadra / vlnovec pětimužný v zemi

ve Freetovnu 60 m zničen při bouři v r. 2023 (kapok - vlákna v lusku, pův. stř. Amerika),

TTP 31 %, orná půda 24 %,

Ekologická ohrožení:

- nadměrná těžba trop. dřeva

- likvidace deštných pralesů pro kakao aj.

- ebola

Ekonomika:

1570 DPH/ob,

rybolov, těžba dřeva (Čína chce hlavně dřevo připomínající palisandr),

palma kokosová a olejná, káva, kakao, rýže, cukr. třtina, proso, maniok, kasava / maniok,

batáty, podzemnice olejná - arašídý, chlebovník, mango, papája, ovoce,

těžba nerostů a zpracování: „krvavé“ diamanty (podlouný obchod) - kvůli diamantům

zemřelo v občanské válce 75 tis. lidí, rutil, bauxit, ilmenit, molybdenit, zlato, Fe ruda,

ropa, plyn, nová elektrárna 50 MW bez rozvodné sítě,

Společnost:

cca 9 mil. ob., Temnové 35,3%, Mendové 33,2%, Limbové 6,4%, Krio – kreolové 1,2%

(potomci Jamajských otroků, kteří osídlili území koncem 18.století) a ostatní

muslimové 60 % (sunnité), animisté 30 %, křesťané 10 %,

chudá, krvavá obč. válka, časté konflikty a ozbrojená povstání, nestabilní,

bývalá nebezpečná země, dnes rekreační rezorty - lákavé pláže, **zdravotně riziková,**

úřední jazyk angličtina, mende, temde, krio (kreolština), měna sierraleonský leone (SLL)

Sinaj / Sinajský poloostrov (Sinaj, Egypt, ET):

převážně Egypt, část Izrael,

cca 61 tis. km², Arabský poloostrov mezi Středoziemním a Rudým mořem, poušť,

max. 2640 m n.m. Gebel (Džabal) Katherina / hora sv. Kateřiny, 2285 m n. m.

Gebel (Džabal) Moussa / Mojžíšova hora) s klášteřem 1570 m,

poblíž v hořícím keři Mojžíš 10-tero božích přikázání,

oáza Ferain,

Suezský kanál 195 km (30 tis. lodí / rok)

Vegetační charakteristika:

subtropické pouštní klima,

bezlesí,

poušť a polopoušť

Ekologická ohrožení:

- prohlubování zpouštnění

Společnost:

cca 100 tis. ob., hlavně nomádi, nebezpečná země, teroristé, vojska OSN

Somálsko (Somalia, SP), Somálská federativní republika, parlamentní republika,

cca 637 tis. km², stát na v. Afriky v tzv. „africkém rohu“, býv. Otomanská říše,

hl. město Mogadishu / Mogadišo, 2 mil. ob., přístav, lerovisko Gezira Beach,

sídlo Východoafrické islámské shromáždění,

max 2416 m n.m. Shimbiris, převážně vysočina,

nezávislost 1960 (býv. GB)

Kulturní památky: -

Přírodní památky:

- NP Angole Farbiddu,

- NP Awdhegle-Gangershe,

- NP Daalo Forest,

- NP Gaan Libaah,

- NP Har Yiblane,

- NP Jowhar-Warshek,

- NP Lag Badana (pobřežní),

- NP Lag Dere,

- NP Las Anod-Taleh-El Chebet,

- NP Rus Guba,

10 loveckých rezervací,

Vegetační charakteristika:

tropické aridní klima, XI-XII deště,

ca 20 % jen lokálně tropické křovinaté lesy,

savany, pastviny

Ekologická ohrožení:

- klimatická krize - sucho, vliv i El Niño

- již 4 roky po sobě nedošlo k období dešťů (2022)

- stoletá povodeň II. 2023

- nedostatek potravin a vody,

- vlny hladomoru
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
- invaze sarančat (2020)
- nebezpečný toxický odpad,
- pirátské aktivity

Ekonomika

zaostalý chudý stát závislý na potravinové pomoci, pirátství
humanitární katastrofa, hladomor,

Společnost:

cca 12 mil. ob., asi 60 % obyvatel kočuje,
sunnitský islám 99,8 %, křesťanství 0,1 %, většina území pod kontrolou islámských milic - jih kontrolují milice Al-Šabáb, nefunkční vláda, rozpadlý stát, nefungují základní instituce, válečný konflikt, klanové násilí - od r. 1991 občanská válka různých klanů a boj proti islámistickým teroristům, neuralgické námořní pirátství v okolí „Afrického rohu“, velká porodní úmrtnost (žen i dětí), častá znásilnění žen, prodej malých holčiček pro manželství se staršími muži, ženská obřízka, radikální islámské milice Šabíáb zakázala indické taštičky samosa vypreparovány do trojúhelníkové pyramidky, protože boky těsta jsou připomínkou Svaté trojice, takže urážejí islám, anarchie, mezi 10 nejnebezpečnějších, **bezpečnostně vysoce riziková země**, jazyk somáština, arabština, měna somálský šilink

+ **Somaliland (Somaliland, SO)**, Republika Somaliland, prezidentská republika, cca 177 (138) tis. km², v s. Somálsku, vzbouřenci v Arabské rohu,

hl. město Hargeysa, 1 mil. ob.,

max. 2416 m n.m. Shimbiris,

od r. 1991 vyhlášení nezávislosti - nikým neuznaná republika – dříve GB, somálský vojenský režim, má vlastní vládu, měnu, bezpečnostní složky i občany, nově snad ho uzná sousední Etiopie,

při uznání slibuje pro USA vojenskou základnu a výhodné podmínky těžby ropy,

Kulturní památky

- přístav Berbera (Puntu, karavany zlato, slonovina, kadidlo)

Přírodní památky: -

Vegetační charakteristika:

tropické aridní klima,

cca 5 % lesy,

převážně polopoušť

Ekologická ohrožení

- ekologická devastace země

- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin

Ekonomika:

dopravní uzel světového významu - lodní doprava, z přístavu Berbera se loděmi odváží „živé maso“ - velká stáda ovcí a koz do Saúdské Arábie, obilniny, zásoby ropy a zemního plynu, turismus,

Společnost:

6 mil. obyv., sunnitský islám,

stabilní území, v armádě 39 tis. osob, **oáza demokracie**,
jazyk somálština, arabština, angličtina, měna somalilandský šilimk

- + **Puntland**
- + **Džubaland**
- + **Galmudug**

Spojené arabské emiráty (United Arab Emirates, UAE, AE),

Federativní absolutistická monarchie,
cca 85 tis. km²,

hl. město Abú Zabí, přes 1 mil. ob.,

max 1910 m n.m. Džabal Bil Ajs,

95 % území pouště bez lidí

vznik 1971

- Emirát Abú Dhabí (Abú Zabí), na ostrově, Velká mešita šejka Zayeda (40 tis. osob), prezidentský palác Kase al Watan, mangrovový park Dubai, ostrov Sir Bari Jás s bohatou florou a faunou, nové futuristické ekologické město, větrná roura k ochlazování
- Emirát Adžmán, stavba lodí, PR al-Zorach
- Emirát Dubaj, město **Dubaj** 3 mil. ob. (v r. 1950 30. tis. ob., v 18.st. rybář. osada), stavba Burdž Chalifa 828 m, park Zabil, vodní nádrž Hattá, květinová Miracie Garden - cesta srdčitým loubím, EXPO 2020 v r. 2021 (Český pavilon Czech Spring - získávání vody ze vzduchu S.A.W.E.R.),
- Emirát Fudžijara (Fudžajra), mešita šejcha Saida, park Mádhab s horkými prameny,
- Emirát Rás Al-Chajma, hora Džebei Ajs 1934 m, farma perlorodek,
- Emirát Šardža, mešita al-Núr, Motýlí dům na ostrůvku al-Núr,
- Emirát Umm Al-Kuvajn, přístavní město, ostrůvky s mangrovy,

Kulturní památky UNESCO aj:

- BR Al Ajm (Cultural Sites of Al Ain - Hafit, Hili, Bidaa Saud and Oases Areas), kult. památky

Burdž Chalifa - nejvyšší budova světa

Burdž al-Arab - nejvyšší hotel světa ve tvaru plachetnice

The World - umělé souostroví

Přírodní památky:

- **BR Marawah**

- **BR Wadi Wurawah**

Dubajská pouštní rezervace se stády antilopy přímorožce (Dubai Desert Conservation Reserve) a ptačí rezervace Khor Dubai Wildlife Sanctuary,

Přírodní pouštní park Sharjah Desert Park chrání pouštní živočišné a rostlinné druhy, jeho součástí je přírodovědné muzeum, zoologická zahrada a chovatelská stanice ohrožených druhů a menší botanická zahrada taxonů Arabského poloostrova,

motýlí skleník

závody velbloudů

Vegetační charakteristika

suché aridní tropické klima,

bezlesé, lokálně nové výsadby,

95 % pouště, 1% zemědělské půdy

Ekologická ohrožení:

- katastrofický nedostatek pitné vody
- průměrné srážky 100 mm,
- vzrůstání vysokých teplot
- písečné bouře,
- toxicita území

k větrání větrné věže

Ekonomika: velmi úspěšná,

býv. pirátství, lov perel, rybolov, obchod s kořením, rybářství, velbloudi, datle, mango, kukuřice, čirok, pšenice, ječmen, zeleniny, dovoz více než 80 % potravin, těžba ropy, mramor, cement, Al, obchod - bezcelní zóna, dnes bouřlivý rozvoj, cestovní ruch,

SAE úspěšně vyslaly sondu na oběžnou dráhu Marsu (tam dorazila po 7 měsících kdy urazila téměř 500 mil. km v únoru 2021), bude vysílat data o tamní atmosféře a klimatu),

Společnost:

10 mil. ob., místní do 2 mil, prac. síly hlavně z Indie, Bangladéš, Pákistán, Indonésie, Írán, střední kádry z angl. mluvících zemí, převážně islám, muslimské právo šaria, náboženská policie, nedodržování lidských práv, autokratický režim,

zákaz alkohol a vepřové maso, ale velbloudí maso, ryby, hummus, mléko, čaj, koření, cca 20 % obyvatel cukrovka (min. pohyb),

velmi bezpečná země, letiště Dubaj 3. nejfrekventovanější,

občané SAE cca 10 % - podílejí se na zisku z ropy (vzdělání, zdravotnictví),

od 1.1.2022 4,5 pracovní týden, víkend začne v pátek odpoledne a končí v neděli,

zvyklosti: v obchodních jednáních má hlavní slovo starší (respektují rodové vazby), důvěryhodný je seniorní manažér, při jednáních upřednostňují osobní telefonát (mezilidské vztahy jsou prioritní),

nevítané důvěrné chování mezi páry, nedívat se do očí (muž na ženu sex. výzva),

nefocení místních obyvatel,

jazyk arabština, měna dirham

Středoafriická republika (Central African Republic, RCA), prezidentská republika,

cca 623 tis. km², vnitrozemský stát,

hl. město Bangui, 800 tis. ob., + slumy

max 1410 m n.m. Mt.Ngaoui,

zvlněná náhorní plošina, bez vodních ploch,

samostatnost 1960 (býv RF)

Kulturní památky UNESCO aj.:

- megality u města Bouar (osídlena nejpozději 3500 př. n. l.), v 16. a 17. st.

Přírodní památky:

- **BR Basse-Lobaye,**

- **BR a NP Bamingui-Bangoran,**

- **BR Maloti-Drakensberg** (přír. a kult),
- **BR a NP Manovo-Gounda St. Floris (savana a bažiny, ohrožen ozbrojenými pytláky), Cape Floral,**
- **BR Simangaliso Wetland Park,**
- **BR Vredefort Dome,**
- NP André-Félix,
- NP Dzanga Sangha / Dzanga-Ndoki, rozsáhlý pralesní celek, slon, buvol, gorila, šimpanz, antilopa
- NP Zdanga-Ndoki,

Vegetační charakteristika:

tropické rovníkové klima,

cca 45 % tropický deštný prales na jihu a jihozápadě,

savana na severu

orná půda 3 %

Ekologická ohrožení:

- hrozí hladomor,
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin

Ekonomika:

zlato, diamanty (z 50 % zisky vývozu, avšak více než třetina ilegálně) ,

těžba dřeva - vyčerpání zásob ebenového dřeva,

bavlna, káva, kuk, maniok, banány, batáty, palmový olej, proso, rýže, sezam, tabák, rajče, salát, hmyz (housesky, cvrčci, kobylky, termiti),

Společnost:

cca 5,5 mil. ob., Gbajové, Bandové, Manzové, Sarové, Pygmejové aj.,

animisté 24 %, většinově křesťané - katolíci 25 %, protestanti 25 %, muslimové 15 %,

nedodržování lidských práv, obchod s otroky, nucené práce,

rozvrácená země, povstalci, bandité, trvale nestabilní, chaos a bezvládní, vojenské puče a povstání, od r. 2007 na severu země válka, od r. 2012 střet povstalců a vlády (cca 3 tis. obětí), etnické i náboženské konflikty,

muslimští rebelové dobyli hlavní město Bangui a svrhli křesťanského prezidenta,

islám válčí (OSN / EU tam vysílá vojáky i z ČR, francouzská cizinecká legie), genocida,

zaostalá země, krize se prohlubuje, obchod s „bílým masem“, hladoví,

bezpečnostně vysoce riziková země, zdravotně riziková,

jazyk francouzština, národní sango a domorodé, měna středoafriický frank (CFA)

Súdán (Sudan, SUD, Nubie), Súdánská republika, federativní prezidentská republika,

před rozdělením největší stát v Africe cca 1862 (2503) tis. km², největší stát Afriky,

jižně od Sahary, částečně v Sahelu,

někdejší království Kuš 1700 let př.n.l. (Egypt a Súdán) byla ovládána Kanaánem (dnešní

Izrael a Libanon) , v době 1500 let př.n.l., Núbijci ovládali 100 let Egypt (744-656 př.n.l.) ,

v 6. st. 3 křesťanská nubijská království,

hl. město Chartúm, 6 mil. obyv., **výhled r. 2100 28 mil. ob.**

Port Búe Súdán u Rudého moře

Darfúr , Kassala,

max 3042 m Deriba sopka,

posvátná hora Barkal - pozlacený vrchol,

soutok Bílého a Modrého Nilu, Sahara,
Núbijská poušť, srážky na severu 25 mm, na jihu 1000 mm
nezávislost 1956 (býv. GB a Egypt), vliv Rusko
Kulturní památky UNESCO a další:

- (chrámové komplexy, pyramidová pole 8 st.př.n.l.),
- Gebel (Džabal) Barkal (stolová hora u 4. kataraktu Nilu), pyramidy merojských králů, více pyramid než v Egyptě, archeol. lok. na úpatí hory, pyramidová pole, býv. království,
- kultury Napatan a Meroitic (900 - 270 př. n. l.),
- Meroe, archeol. lok. na ostrově Meroe Merojské nekropole - núbijské stupňovité a štíhlé pyramidy, cca 200. mrtví se ale pohřbívali v komorách pod nimi (v oblasti Nilu, z království Kuš, 8 - 4. st. př. n. l.), cíl Mojžíšova tažení (Kúšská princezna vydala město za příslib, že se s ní Mojžíš ožení)

Lví chrám v Naqua (chrámový komplex Nága), Apegemakova svatyně, římský kiosek
hrobky Stará Dongola

Nurl, archeolog. Karima

Suakin, budovy z korálových bloků, mešity, poutní místo

Přírodní památky:

- **BR a mořské NP Sanganeb**, korálový útes u břehů Port Saidu, Dungonab Bay ů ostrov Makkawar
- **BR a NP Dinder**, antilopa, lev, hyena
- **BR a NP Radom**,
- **BR Jebel El Dair**
- NP Badinglo,
- NP Boma,
- NP Jebel Hassania,
- NP Lantoto,
- NP Nimule,
- NP Shambe,
- NP Southern,
- NP Soukin Archipela

Vegetační charakteristika:

tropické pouštní klima, sucho a písečné bouře IV-X,

srážky na severu 25 mm, na jihu 1000 mm, monzuny,

cca 15 % tropické deštné lesy, na jv. výběžky Etiopské vysočiny, na jz vysočina Dárfúru a vulkanické pohoří Džabal Marra,

na severu tropická sz. písčité Libyjská poušť,

na sv písčítokamenitá Núbijská poušť s minimálními srážkami, budují napajedla,

níže návazná savana Sahelu, hlavně Acacia, u Rudého moře Rudomořské hory,

Ekologická ohrožení:

- za 17 let zde poušť postoupila o 100 km

- nedostatek vody (z podzemí vytahována v kozích kůžích) - artézské studny 40 - 80 m,

- klimatické sucho zmenšuje využitelnost půd pro arabské pastevce a černošské zemědělce, proto již bylo válčení v Darfúru

- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin

Ekonomika:

v4390 DPH/ob,
rybolov, pastva, velbloudi, skot, osel, kozy,
zemědělství, cukr. třtina, čirok, bavlna, pš, milička habešská, proso, podzemnice, sezam,
rýže, bob, ovoce, jam, pomeranč, datle, ibiškovec, zelenina, meloun, cibule, kmín,
velké nerost. bohatství, zlato (značná drobná těžba), chrom, rudy, sůl,
ropa (nejvíc po Nigerii a Angole v Africe a plyn,

Společnost:

celý cca 48 mil. ob., populační exploze,
Arabové 70%, Salam alejkum / odkud jsi, co děláš,
na severu islám 70 %, na jihu křesťanství 5 % a animismus 25 %, křesťané pronásledováni,
meditace, tanec dervišů,
cihlové domky pastelových barev,
na silnici / ulici právo silnějšího a drzejšího, nestabilní region,
občanská válka nomádských kmenů přes 25 let, 2 mil. obětí, 4 mil. uprchlíků,
několik hladomorů, prohibice (údajně neplatí pro cizince),
nebezpečná, **bezpečnostně vysoce riziková země**,
jazyk arabština, angličtina, domorodé jazyky, měna súdánská libra (SDG)
rozdělen v l. 2011-14 (zahraniční zájem),

Súdán (severní SUD):

cca 1886 tis. km²,
hl. město Chartúm, spec. statut Dárfur,
Omdurmán - býv. hl. město
max 3042 m n.m. Deriba,
povodí horního a středního Nilu,
Kulturní památky
Meroe 200 pyramid a další starověké ruiny

Přírodní památky:

- **BR a NP Boma**
- NP Dinder, antilopy, hyeny
- NP Danganeb,
- NP Sanganeb, korálový útes u břehů Port Saidu
Kassala - pohoří Taka s písečnými kaňony

Ekonomika:

rybolov, těžba dřeva, kaučuk,
bavlna, cukr. třtina, čirok, proso, pš, rýže, arašídy, jam, datle,
ropa - příjmy dělba napůl, sůl, Cr, Au,

Společnost:

cca 31 mil. ob.,
70 % muslimové (islám), 25 % animisté, 5 % křesťané, islámisté válčí, hromadné
znásilňování žen, prezidentské jednotky proti povstalcům z jihu, pomoc,
bezpečnostně vysoce riziková země

Súdán jižní (SD, SS), formálně Jihosúdánská republika, federativní prezidentská republika,
cca 665 tis.km²,
cca 12 mil. ob,

hl. město Juba / Džuba,

max 3187 m n.m, Kinyeti,

samostatnost - oddělil se v r. 2011 (na základě referenda)

Kulturní památky

Přírodní památky:

- **BR a NP Southern,**

- **BR a NP Boma** (migrace savců - více než 2 mil. zvířat putuje za vodou)

Ekonomika: 1995 USD / osobu,

rybářství, těžba dřeva,

úrodné půdy: kaučuk, bavlna, cukr. třtina, rýže, čirok, proso, sezam, mango, kuk, pš,

banány, maniok, arašíd, topinambur, papája

po Nigérii a Angole největší producent ropy v subsaharské Africe,

Společnost:

cca 13 mil. ob. ,

křesťanství 60 %, animisté 20 %, 10 % islám,

neúspěšný pokus arabizace, odtrhl se v r. 2011 (referendum o nezávislosti), gramotnost jen

27 % (40 % muži, 16 % ženy), některá etnika polygamie,

téměř 50 let občanských válek, uprchlický tábor Yida 70 tis. ob., humanitární krize,

bezpečnostně vysoce riziková země,

hladomor, svět pomáhá ze s. Ugandy, „Člověk v tísní ČR“ - stavby ochranných hrází,

jazyk angličtina, domorodé jazyky, arabština, měna jihosúdánská libra zcela znehodnocená občanskou válkou a ekonomickou krizí (v r. 2016 inflace 835 %)

Svatá Helena, Ascension a Tristan da Cunha, Britské zámořské území,

122 km², ovy j. Atlantiku, cca 2 tis. km z. od Angoly,

hl. město Jamestown,

Internace Napoleona po porážce r. 1815,

Ostrov Ascension sopečný u rovníku 1600 km od Afriky, 2250 km, od Jižní Ameriky,

osídlen od r. 1815 britská posádka, cca 1000 obyvatel, většina v hlavním městě Georgetown,

od r. 1870 "botanická laboratoř": Sir Honker, ředitel Royal Botanic Garden v Kew sem

postupně převážně úspěšně introdukoval 220 exot. druhů - eukalypty, araukárie, Prosopis

juliflora, Psidium guajava, bambusy, Cofea arabica, banánovníky, vytvořil les Green

Mountains a sledoval údaje růstu, inv projevy Catharanthus roseus, Clidemia hirta,

Ageratum cynizoides, nepočtené původní druhy byly vytlačeny, **endemity vymizely,**

bez stromů, ovce, kozy, krávy a koně vše spásali,

Ostrov Svaté Heleny, uvězněn Napoleon.

Ostrov Tristan da Cunha sopečný - 2062 m, (údajně nejdlehlší obytný- 2800 km od

Afriky, cesta pouze lodí z JAR - ta trvá týden, 9x/rok), cca 300 obyvatel,

Kulturní památky: -

Přírodní památky:

- Green Mountain, Ascension , krabi, poničen zavlečenými kozami, dnes dosadby

mořský park

ornitolog. rezervace na blízkém ostrově

Vegetační poměry

tropické klima,

cca 40 % tropický les, na vrcholech mlžný, hojně endemitů

vysoká biodiverzita

Ekologická ohrožení:

- nedostatek potravin
  - zavlčené kozy byly vybity, kočky a krysy
- dnes intenzivní monitoring, dosadba lesa, ...

Ekonomika:

zemědělství, rybolov, lov krabů, kakao, banány,
půda je ve společném vlastnictví,
ropa, zemní plyn, příjmy z poštovních známek a mincí

Společnost:

cca 5 tis. ob.,

britská Národní unie farmářů vypsala v r. 2015 poptávku na farmáře, který by zvýšil jeho zemědělskou produkci a tak posílil jeho samostatnost (omezit závislost na dovozu),
jazyk angličtina, měna svatohelenská libra

Svatý Tomáš a Princův ostrov (Sao Tome e Principe, STP),

Demokratická poloprezidentská republika,

cca 1 tis. km², sopečné ostrovy v Guinejském zálivu, jakoby kulisy Jurského parku

hl. město Sao Tomé,

max 2024 m n.m. Pico de Sao Tomé,

nezávislost 1975 (býv. portugalská kolonie)

Kulturní památky: -

Přírodní památky:

- **BR ostrov Principe**

- NP Obo

Vegetační charakteristika:

tropické klima,

cca 40 % tropické až subtropické lesy a savany

Ekologická ohrožení:

- likvidace tropických lesů na plantáže

Ekonomika:

kakao, káva, banány, vanilka, kokos. a olejová palma,

ropa, zemní plyn,

cestovní ruch

Společnost:

cca 200 tis. ob., křesťané 80 %, čisté pláže i voda,

jazyk portugalština, měna svatotomácká dobra

Svazijsko (Swaziland, Eswatini, SD), Svazijské království, absolutistická diarchie

Království **Eswatini**, (vládne král se svou matkou),

17,5 tis. km², vnitrozemské království - enkláva v JAR (je na ní závislé),

hl. město Mbabane 100 tis. ob.,

Ludzidzini, královská vesnice

max 1862 m n.m. Emlembe,

nezávislost 1968 (na GB)

Kulturní památky: -

Přírodní památky:

- BR pohoří Lubombo

- NP Hlane Royal

PR Malolotja, savana a travinný biom, údajně nejhezčí a nejméně navštěvované území Svazijska, Englerophytum magalismontanum, Jamesbrittenia grandiflora, Lophanea conifolia, Hypericum revolutum, stálozelené Syzygium cordatum, Gnidia caffra, Protea caffra, stromovitá kapradina Cyathea dregei

PR Mkhaya, řeka Usutu, hroch, nosorožec, žirafa, slon

PR Mlilwane,

3 lovecké rezervace

Vegetační charakteristika:

tropické až subtropické klima,

cca 25 % deštný prales na sz., převážně savany,

TTP 60 %, orná půda 10 %

Ekologická ohrožení:

- nejvyšší podíl - čtvrtina obyvatel HIV pozitivní, takže prům. věk pod 50 let

- mnoho sirotků proto

- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin

Ekonomika:

těžba dřeva, cukr, třtina, bavlna, tabák, rýže, kuk, citrusy

diamanty, uhlí, azbest, Au, Fe, Au, Sn,

Společnost:

1,4 mil. ob., stát vznikl spojením několika bantunských kmenů,

křesťané 65 %, muslimové 10 %, animisté přes 20 %,

monarchie - král letadlo, auta, každý rok si vybírá další novou manželku,

70 % obyvatel pod hranicí bídy, **pandemie HIV / AIDS - nejvíce nakažených na světě**

(až 30 % ve věku 15-50 let, sex je jedinou zábavou),

velmi nízká doba dožití (pod 50 let),

jazyk angličtina, siswati, měna svazijský lilangeni

Tanzanie (Tanzania, EAT), Sjednocená tanzanská republika,

945 tis. km², sloučená Tanganika a ostrov Zanzibar (město Szone Towm),

také ostrov Pemba a Mafiam

federace Tanganika (býv. německá) na v. pobřeží Afriky a korálový ostrov,

země patří k nejdéle osídleným zemím světa,

hl. město Dodoma, 350 tis. ob.,

dříve **Dar es Salaam**, 2,7 mil. ob., **podle prognózy OSN má být v r. 2100 třetí největší megapolí s 74 mil ob.**,

Zanzibar 160 tis. ob., Stone Town, jemný bílý písek, dál hlubší moře, v podstatě kmenové území, propastné rozdíly přepychových turist. rezortů a domorodců

max 5895 m n.m. Kilimandžáro - nejvyšší v Africe,

3 nečinné vulkány Shira, Mawenzi a Kibo (často výšková nemoc při výstupu),

Ol Doinyo Lengai / Hora Bohů, 2960 m n.m., aktivní vulkán, chrlí karbonatidy, posvátná

pro Masaje (bohyně Enkai), poutní místo pastevců, pod ní se modlí za dešť, dobytek a zdravé děti,

pod ní jezero Natron (až 60⁰ C) velmi slané sodné červené - sinice, hustá voda, za sucha

pH přes 12, uhličitán sodný plameňáci, o břehu ojediněle ryby, stopy hominidů, hraniční jezera Viktoriino s ostrovem Robondo („Noemova archa“), jezero Tanganika (velmi dlouhé) s NP Mahale Mountains, Nyasa, jezero Manyara, plameňáci, pavián, hroch, nezávislost 1964 (býv. GB)

Kulturní památky UNESCO aj.:

- Kondoa - skalní umění na úbočí valu Masai,
- přístav a Kamenné město / Stone Town Zanzibar (Stone Town, odtud odvoz otroků), Ismila archeolog. naleziště z doby kamenné mezi pískovcovými věžemi
- **Kilwa Kisiwani a Songo Mnara (přístavy na ostrovech ze 13-16.st.), vyřazena 2014**

Livingstonovo muzeum ve městě Tabora

Přírodní památky: téměř 30 %, drahé

- **BR a NP Arusha** s horou Mt. Meru (4556 m), kráter Ngurdoto a 7 jezer Momella,
- **BR East Usambara**
- **BR Jozani-Chwaka-Bay**
- **BR Gombe Masito Ugalla**, na břehu jezera Tanganika, gorily, ochránkyně J Goodall.
- **BR a NP Kilimanjaro** (5985 m, nejvyšší v Africe, původně 3 vyhaslé stratovulkány, led na vrcholu, asi odtaje do r. 2032, vč. horského lesa, 5 veget. pásem, cca 2000 druhů rostlin, ohrožení pytláci, sběrači medu, ilegální těžba dřeva, požáry,
- **BR a NP NP Lake Manyara** (mělké alkalické jezero, hladina klesá, toxicita řas, křovinná vegetace, stromoví lvi, trhy na Komáří řece, dříve lovecká rezervace – E.Hemingway
- **BR Ngorongoro**, kaldera vyhaslé sopky, 1800 m n.m., stěny 600 m, **velká koncentrace afrických zvířat**, Masajové, pohyblivá písečná duna kráter, ostatky předchůdce člověka, **vyřazena 1989**
- **BR a PR Selous / Selous Game (lesnatá savana, řeky a říční ramena, zvěř, kopytníci, stromoví lvi), , ohroženo**
- **BR a NP Serengeti** („nekonečná pláň“, savany s akáciemi) a Tanapa Ngorongoro (3. největší sopečný kráter – zhroucená kaldera široká 20 km, stěny 600-700 m, na Masai-Mara v Keni a zpět, migrace zebry, pakoně a antilopy, lev, gepard, buvol, nosorožec dvourohý, krokodýl, největší koncentrace volně žijících afrických zvířat, safari, dnes asi 100 aut denně, také Olduvajská soutěska (kaňon 100 m x 40 km) - kolébka lidstva, nejstarší hominidé, kdysi jezero s bujnou vegetací poskytovalo obživu a rokle na planině Serengeti úkryt), sopka Olduvai posvátná pro původní obyvatele, její „maketa“ v masajských obcích,
- **BR a NP Tarangire** (řeka, baobab, v období dešťů močály, kopytníci, stromoví lvi),
- **BR Usambara East**,
- NP Gombe Streamm na břehu jez. Tanganika, šimpanzi (jejich studium od r. 1957 bioložka J. Goodall),
- NP Jozani, trop. les na Zanzibaru, několik druhů opic
- NP Katavi (hroch, buvol africký, lev, hyena, levhart),
- NP Kitulo Plateau („božská zahrada“), bohatství rostlin, zejména orchidejí, vegetačně bohaté na travnatých plochách vč. endemitů,
- NP Lake Manyara, sodné jezero s plameňáky,
- NP Mahale Mountans, na břehu jez Tanganika, šimpanzí stezky, kemp,
- NP Mikomazi (dříve lovecká rezervace),

- NP Mikumi, monzun. opad. les
- NP Ruaha, největší ve v. Africe, řeka Velká Ruaha, sloni, krokodýl, hroch, želva, antilopa kudu, búvol, levhart, hyena
- NP Rubondo Island, na břehu Viktoriina jez., ptactvo
- NP Saadani, na s. pobřeží Viktoriina jez.
- NP Selous,

- NP Udzungwa Mountains (primáti - paviánek kipungji, objevený roku 2003),

PR Amani („africké Galapágy“) v pohoří Usambara,,

PR Sand Rivers, hlavní problematiky pytláci,

Chráněná přírodní oblast Macao, (u jihu Serengeti)

CHKO Liliondo

Přírodní ranč Mwib, Obora Maswa, obora Arongo,

V Arushi území pro safari do divočiny (= svahilsky cesta), hlavní ohrožení búvol, slon,

26,5 % území lovecké organizace k bezohlednému trofejnímu lovu (s min. přínosem),

BZ Dar es Salam (pěkná), Space Garden Zanzibar (dobře vedená),

národní zvíře žirafa (nikdy neútočí na člověka), sloni, pakoně, gazeli, hroši, pes hyenovitý,

krokodýl, krajta, plameňáci,

Vegetační charakteristika:

tropické horké rovníkové klima, v létě sz. monzun, v zimě jv. pasát, deště III-V, X-XII,

sucho VII-IX, nejtepleji XI-II, velké střídání teplot,

cca 35 % tropické savanové lesy (Miombo), převládají savany, baobab,

Dalbergia melanoxylon (mpingo - mozambický eben, tvrdé dřevo),

ekologicky významná je zejména vegetace nejvyšších sopečných pohoří ,

pobřežní mangrovy,

TTP 28 %, orná půda 15 %

Ekologická ohrožení:

- pytláci

- požáry lesů: Kilimandžáro 2020, 2022

Ekonomika:

2700 HDP/ob,

rybolov, ovce, kozy, skot,

bavlna, káva, cukr. třtina, banány (z nich pivo Klimandžáro), tabák, ořechy, chlebovník,

pepř, muškát, vanilka, zázvor, hřebíček, kardamo aj. koření (Zanzibar), Spicegarden,

fosfáty, zlato, Fe, soda, vápenec, diamanty, nově uznaný modrý drahokam tanzanid

bude asi vzácnější než diamant, v blízkosti Kilimandžára ho těží společnost TanzaniteOne,

turisticky zaslíbená, na Kilimandžáro 50 tis. turistů/ rok,

ČR zájem vývoz (energetika, těžba, spotřební zboží), u ostrova Pemba 1. podmořský hotel

v Africe (Mabela Resort, 1500 USD/noc v r. 2016),

Společnost:

cca 62 mil. ob., Svahilci, Sukumové, Nymwezi, Makondové a 120 etnických, jazykových a

náboženských skupin, silná svahilská kultura a tradice,

uprchlický tábor Katumba přes 60 tis. ob.,

vyvážené vztahy: křesťané 60 %, muslimové 35 % (Zanzibar a pobřeží vč. Dar es Salam) ,

animisté 5 %, muslimky nosí šátek, ale obličej si nezahalují,

na Zanzibaru v odlehlých částech ženy zahalené jen od pasu, netradiční svazky (manželku

jen na svatební noc, pak se o ni dělí s přáteli), povolena i nábožensky smíšená manželství,

všude mříže, ozbrojení strážci ve městě,
masajové ohrady před predátory z trní, udává se , že cca 250 lidí / rok padne za obět' lvům
v centrální Tanzanii (údajně se jedná o oslabené kusy, pro něž je člověk kořistí),
jezdí se vlevo, nebezpečná doprava, v noci se nedoporučuje (často neosvětlené vozy),
samozvaní výběrčí, v islámských územích třeba dodržovat jejich pravidla, tresty za drogy,
téměř „evropská“ Afrika, chudá, ale **pokojná a bezpečná země**,
pozdrav **Hakuma natata** - žádný problém, džambo (jambo) / ahoj,
jazyky svahilština, angličtina, měna tanzanský šilink (TZS)
Zanzibar, 2,5 tis km², 1,3 mil. ob, město Zanzibar 160 tis. ob., (býv. britský, poznamenaný
expanzí ománských Arabů, obchodní ostrov - koření (hřebíček aj.), slonovina, zlato, otroci
(60 tis/rok), dále i ostrovy Pemba a Unguja a souostroví Mafia

Togo (Togo, TG, RT, Otročí pobřeží, Zlatonosné pobřeží), Tožská republika,
prezidentská republika,
cca 57 tis. km², úzký pruh 100 km země mezi Ghanou a Beninem na z. Afriky
v Guinejském zálivu u přístavu Lomé,
hl. město Lomé, 750 tis. ob.,
max 986 m n.m. Mt. Agou,
jezero Togo,
údajně bylo tajnými dohodami Togo po 1. světové válce nabízeno nově vzniklému
Československu jako kolonie,
nezávislost 1960 (býv. RF a GB)
Kulturní památky UNESCO aj.:

- Koutammakou (země Batammaribů, hliněné věžové domy),
Abonwy sraeobylé město

Přírodní památky:

- **BR Oti-Kéran/Oti-Mandouri**

- **BR Mono Transboundari**

- NP Fazao-Malfakassa,

- NP Fosse aux Lion,

- NP Kéran,

Vegetační charakteristika:

tropické horké rovníkové klima, vlhké na jihu, polopouštní na severu,

cca 40 % tropické deštné pralesy na jihu, původně tam převládaly,

na severu polopouštní savana,

dnes hlavně plantáže,

Ekologická ohrožení:

- tropické lesy převážně vykáceny pro plantáže

- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin

Ekonomika:

1460 HDP/ob, chudá země,

rybolov, těžba dřeva,

palma olejná, bavlna, káva, kakao, rýže, kuk, proso, kasava, sorgo, jam,

kokain laciný, (2,5 USD/g - 1945),

největší vývozce pašované slonoviny (za rok až z 1 tisíce slonů, i z Gabonu),

fosfáty, bauxit, vápenec, Fe

vybudovalo dopravní infrastrukturu,

Společnost:

cca 8 mil. ob., (za 50 let 5x víc),

Eweové a Adžové 42,4%, Temové a Kabrové 25,9%, Gurmové 17,1% a další,

křesťané, islám, většina animisté, země woodo,

30 % obyvatel pod hranicí chudoby, velká dětská úmrtnost, vysoký podíl inf. HIV/AIDS,

byrokracie, **nebezpečná země**

úřední jazyk francouzština, měna CFA frank (XOF)

Tunisko (Tunisia, TN, RT), Tuniská republika, poloprezidentská republika,

uvedeno i v díle Středozeří

cca 155 tis. km², nejmenší severoafrická země, býv. provincie několika říší,

hl. město Tunis, 800 tis. ob., letiště Enfidha,

Zarzi letoviště na pobřeží, 100 tis. ob.

ostrov Djerba, rekreace, i letiště

Tozeur, mezi solnými jezery, z okrových cihel

ksar Hadáda, i jako hotel

berberské vesnice

max 1544 m n.m. Džabal aš-Šánabí, Malý Atlas,

jezero Ichkeul, přezimování ptáků, plameňáci (adaptovaní na slanou vodu),

nezávislost 1956 (na RF)

Kulturní památky UNESCO a další:

- Dougga / Duqua, ruiny býv. hl. město Lyrico-Punského státu na okraji římské říše), římské divadlo

- El-Djem , římský amfiteátr (zbytky největšího kolosea v s. Africe),

- Kartágo (římské město postavené na troskách býv. punské metropole),

- Kairouan / Kairuván (svaté město Maghrebů - muslimů, zal. 679, starobylé mešity),

- Sousse - medina (býv. součást pobřežního obranného systému),

- Kerkuane (jediné dochované zbytky fénicko-punského města a jeho nekropole),

- Tunis (velké a bohaté město islámského světa), medina

Matmata - berberské sídlo pod úrovní povrchu země,

Přírodní památky:

- **BR a NP Djebel Bou-Hedma**

- **BR a NP Djebel Chambi,**

- **BR a NP Iles Zembra et Zemnretta**

- **BR a NP l'Ichkeul, jezero, mokřady, ornitolog. plameňáci, vyřazena 2006**

- NP Boukornine, Bou Hedma

- NP DžabalBú-Edma,

- NP Djebel Sahara,

- NP El-Feidja,

- NP Sidi Toul,

- NP Tabarka, pláže u moře

Šot al-Džaríd, červené jezero, mění barvy, může vyvolat i fata-morgánu, po většinu roku suché - solná pánev, laguna se solnou mohylou, kolem 50⁰ C, vrak autobusu

skála Ing Jemel / velbloudí krk

Šot al-ghaesa, solné jezero

kaňon Mides

oáza Temerzm vodopády

Belveder Park Tunis

Vegetační charakteristika:

středomořské mediteránní klima, na jihu aridní pouštní,

na severu středomořská / mediteránní vegetace oliva, oleandr

pozůstatky mediteránních lesů cca 3 % na severu,

Phoenix dactylifera, Tamarix, Retama raetam, Suadea vermiculata,

k jihu přechází ve vyprahlé neúrodné stepi se solnými jezery (šotty) , příp. datlové oázy,

a pak v poušť (erg)

Ekologická ohrožení:

- lesnatost od zač. 20 st. klesla o více než třetinu a stepi převážně změněny na zemědělskou půdu

- kritický nedostatek vody v r. 2023 kvůli suchu zastavena lidem dodávka vody

- vzhledem k populační explozi a nedostatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin

Ekonomika: 11620 HDP/ob,

rybolov, plody moře, hovězí, ovce, kozy,

olivky, citrusy, datle, mandle, obiloviny, rajčata, paprika (feferonky v oliv. oleji - hariassa,

pš - z ní kuskus, piniové oříšky, máta,

ropa, plyn, fosfáty - hnojiva, Fe, sůl,

státem podporovaný rozvoj cestovního ruchu, (denně uklízené čisté pláže),

ohroženo rizikovýmí dluhopisy,

Společnost:

cca 12 mil. ob.,

sunnitský islám 98 % (sunnité),

17.12.2011 zde začala tzv. jasmínová revoluce - začátek tzv. arabského jara,

dnes relativně poklidná situace, nevhodné chování: držení i malého množství měkkých drog,

fotografování vládních budov, citlivých politických a vojenských míst, homosexuální

projevy, zákaz kupovat nemovitosti cizincům (obchází se přes domorodce),

respektovat muslimské chování - zákaz vstupu do mešit při modlitbě, zákaz fotit muslimy

modlící se mimo mešitu, nepoužívat alkohol na veřejnosti, nenavazovat kontakty s mladými

dívkami, oblékat se dostatečně zakrytě zejména mimo turistické zóny / rezorty, zákaz

dovážet a vyvážet tamní měnu (tuniský dinár je „uzavřená měna“),

respektovat místní zvyky, tradice, zákony a náboženství, zejména během ramadánu,

vzhledem k teroristickým útokům v r. 2015 platil ještě v r. 2018 výjimečný stav,

doporučuje se obezřetnost při pobytu, vyhýbat se místům s velkou koncentrací osob,

individuálním cestám a nočním cestám mimo nejvýznamnější trasy, zejména do příhraničí

Libye a Alžírsko, do horských i pouštních oblastí či izolovaných oblastí,

mít u sebe doklady a před cestou se zaregistrovat v cestovatelské databázi DROZD,

jazyk arabština, francouzština, italština, měna tuniský dinár (TND)

Uganda (Uganda, EAU): Ugandská republika, prezidentská republika,

cca 242 tis. km², ve Východoafrické náhorní plošině (900 m n.m.), Sahel.

název odvozen od království Buganda, („perla Afriky“)

hlavní město **Kampala** 2 mil. ob., (aglom. 7 mil. ob.), národní Kaddáfího mešita

Entebbe, mezin. letiště, u Viktoriina jezera, k němu 40 km dálnice, BZ, parky

Bidi Bidi, největší uprchlické sídlo, 300 tis. ob., po válce v Jižním Súdanu,
max 5110 m n.m. Margherita Peak - pohoří Rwenzori,
Mt. Elgon 4321 m, Mt. Muhabura 4127 m
plošina cca 900 m n.m., proto snesitelné podnebí,
jezera - hraniční Viktoriino (souostroví Ssese), Albertovo, Edwardovo, Kyoga,
jezero Bunyony - rekreace, jediné bez bilharziózy
pramen Nilu Jinja
nezpevněné silnice,
nezávislost 1962 (býv. GB)

Kulturní památky: UNESCO aj.:

- Kasubi - hrobky bugandských králů, ohroženo

Přírodní památky: jen fragmenty, vysoké vstupné a další speciální platby

- **BR a NP Bwindi Impenetrable**, na jihu pohoří Virunga, savany a horské deštné lesy, horské gorily,
- **BR a NP Mount Elgon** (hranice Ugandy a Keni), velehorská kaldera, deštné lesy, vodopády
- **BR a NP Queen Elizabeth** (Alžběta II), savany pod Ruwenzori), lesy, krátery - jezera (Bunyampaka aj.), mokřady, šimpanz, stromový lev, lodní safari, nejnavštěvovanější
- **BR a NP Ruwenzori Mountains / Queen Elisabeth (Mergherita 5109 m na hranicích s Kongem v pohoří Ruwenzori, 3. nejvyšší v Africe, převážně nad 2500 m n.m., ledovce a jezera, největší trop. deštný prales Afriky, trup. mlžné lesy, v ohrožení, velehorské starčeky (Dendrosenecio erici-rosenii) a lobelky (Lobelia bequaertii), horské gorily - posledních několik set a také ve Rwandě a DR Kongo), vyřazen 2004**
- NP Kabelega,
- NP Kibale Forest, trio, deštný prales, kráterová jezera, největší koncentrace primátů na světě šimpanz - nejbližší, přátelští, slon
- NP Kidepe Valley, lev, gepard, slon
- NP Kipedo Valley, savana súdánsko-guinejská, slon, gepard
- NP Lake Mburo, jezero, vodní ptáci, žirafa, zebra, hyena
- NP Mgahinga Gorilla, vulkanické hory, deštný prales, horské gorily
- NP Murchison Falls / Murchisonovy vodopády, savana, s. okraj Alberova jezera, Nil, velká koncentrace zvěře - slon, žirafa) ale také ropa
- NP Salonga,
- NP Semliki, nížinný trop. (konžský) prales (výběžek), slon

PR Caramba, PR Kyambura, bot. rezervace Yangambi,

GR Bokora Corridor, JR Matheniko, GR Plain-Upe,

komunálně chráněná území,

lesní rezervace, rezervace zvěře,

lidé z NP většinou vyhnáni (alkohol, marihuana)

BZ Entebbe u Viktoriina jez., 35 ha, 1134 m n.m., původně introdukce kávovník, kakaovník, kaučukovník a čajovník, dřívě 2500 druhů, dnes jako veřejný park, pikniky

Vegetační charakteristika:

tropické klima zmírňované výškou,

cca 35 % pozůstatky deštný tropický les na z. a v. okraji země,

dále rozsáhlá tropická (súdánsko-guinejská) travnatá savana s vazbami na jezera

značná biodiverzita,

zornění 35 %, polopoušť Sahel

Ekologická ohrožení:

- ročně se likviduje 200 tis ha lesa nelegální těžbou
- od EU příspěvek na obnovu lesů - avšak sází se eukalypty
- rozsáhlé vypalování trop. pralesů, snižování biodiverzity
- v Sahelu se rozšiřují období sucha,
- většinou chybí pitná voda, polovina obyvatel nemá přístup k pitné vodě,
- převážně podvýživa
- nákaza malárie (komár Anopheles), embola aj. trop. nemoci,
- bilharzióza / krevnička močová v jezerech
- pytláci
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
- zemětřesení

Ekonomika:

1850 HDP/ob, chudá země,

ryby, drůbež, kozy, skot, med,

káva (do ČR Mountain Gorilla Coffee, Mount Elgon), čaj, bavlna, tabák, maniok, banány, kukuřice, proso, luštěniny, olejnin, hlavní potravina banán, zelí, čili, řezané květiny, rafting k Nilu a dál po něm

Společnost:

cca 47,5 mil. ob., hustě zalidněná, království Buganda na jihu, 52 klanů kmene Baganda - polygamie, dívky se vdávají ve 13-14, rodí zavěšeny rukama za větve stromu, raketový vývoj kojenců, i Pygmejové (vesnice Nkhwenda, vyhánění z pralesů), elita sikhové a hinduisté vyhnáni, pak pozváni nazpět,

křesťané 85 %, muslimové 13 %, animisté,

země rozdělená kvůli etnickým sporům a špatné vládě, s. Ugandu ničila od r. 1986 „Armáda božího odporu“, takže vymřela velká část jedné generace, humanitární katastrofa, ročně umírá 80 tis. lidí na AIDS, ale i malárie, největší uprchlický tábor Bidi Bidi - přes 270 tis. ob. (2016), řada organizací požaduje federaci, údajně zbabělci,

živelná silniční doprava, ani třetina řidičů nemá řidičák,

korupce (příspěvky na kafe), města drobné krádeže a kapsářství, **bezpečná,**

nutné očkování proti žluté zimnici,

s Ruskem dlouhodobé přátelské vztahy (od r. 1962), podpořila její invazi do ČR v r. 1968, česko-slovenská nemocnice,

jazyk angličtina, luganda, (bantuské jazyky), měna ugandský šilink (UGX)

Zambie (Zambia, Z, býv. Severní Rhodesie), Zambijská republika, prezidentská republika, cca 753 tis. km², vnitrozemský jihoafrický stát,

vč. království Loziů ostrovů na řece Zambezi,

hl. město Lusaka, 1,7 mil. ob., letiště, (i Livingston),

max 2329 m nepojmenováno v pohoří Mafinga či 2164 m Mantihna Hills,

převážně náhorní plošina,

řeka Zambezi na hranici se Zimbabwe, na ní obrovská přehrada Karibe (1626 MW) - na části PR (krokodýl, hroch, slon), peřeje, sjízdná, kaňon (rafty), bandží džamping z mostu, další řeky široká údolí,

Viktoriiny vodopády / Victoria Falls na Zambezi (Ngonye) - mimo období dešťů velmi málo

vody, jinak přejeznatá a dalších 16 vodopádů,
jezera, krásná země, jez. Tanganika,
nezávislost 1964 (na GB)

Kulturní památky:

Livingstone muzeum 150 tis ob. (misionář a lékař, prozkoumal okolí řeky Zambezi, objevil
Viktoriiny vodopády, + 1873 v Chitambo u Bangweuluských močálů, srdce pohřbeno
zde, tělo v GB)

Přírodní památky:

20 NP, tj. 8 % území (obvykle vypytláčený), v r. 2020 celková návštěva 1 mil. lidí, a 550
lesních rezervací na 30 % území, (největší podíl ZCHÚ v Africe - cca 37 % ?) a 34% GMA

- **BR a NP Mosi-Oa-Tunya, Viktoriiny vodopády**, dým který hřmí, hranice Zambie a
Zimbabwe

- NP Bangweulu Swamps, rozsáhlé mokřady, most 2,5 km do DR Kongo (k nerostům)
- NP Blue Lagoon, zaplavované pláně, mokřad, jakž takž krajina, ochrana i turismus, býv.
farma, 300 druhů dřevin, mopanový les (Calophospermum), Kigelia, Ficus, baobab,
žirafa, slon, hroch, levhart, primáti - paviáni, kočkodan, antilopa, ženetka, veverka,
ptáci, papoušci, snovači, vlhy (až 2 m hnízdní nory v písč. břehu), netopýři, kaloni,
kobylinky,
- NP Isangano (zaplavované travnaté pláně, miombová travnatá savana)
- NP Hwange,
- NP Kafue, jen formálně, savana s vodotečemi, mokřady, velká plocha, více než 10 kempů,
KAZA, účast AOPK ČR
- NP Kasanka (savana, miombové lesy, mokřad, jezero, relat.dobrá ochrana i turismus, 2
turist. zařízení),
- NP Lavushi Manga (miombové lesy, travnaté pláně, horský hřbet, působivé vodopády,
jakž takž krajina, ochrana i turismus, 2 kempy)
- NP Liuwa Plain (zaplavovaná savana, jakž takž krajina, ochrana i turismus - drahé
sezónní kempy)
- NP Lochinwar (zaplavované pláně, mokřad, jakž takž krajina, ochrana i turismus, pastva
domácího skotu)
- NP Lower Zambezi (savana, mokřady, ohrožen těžbou Cu), účast AOPK ČR
- NP Luambe (savana a sezónní mokřady, jakž takž krajina, ochrana i turismus, 1 kemp)
- NP Lukusuzi (miombové a travnaté savany, bez cest)
- NP Lusaka (kopce 30 min. u města Lusaka)
- NP Lusenga Plain (miombové lesy, travnaté pláně, vodopády, působivá krajina)
- NP Mosi-Oa-Tunya (vodopády, kaňon Zambezi, relat.dobrá ochrana i turismus
infrastruktura u Livingstone),
- NP Mweru WaNtipa (miombové lesy, travnaté pláně, papyrové (papyrurusové) mokřady,
stanice imobil. strážců
- NP Ngonye Falls (scénické přeje a řeky, kemp)
- NP North Lusangwa (savana, miombové a mopanové lesy, řeky)
- NP Nsumbu (miombová a travnatá savana. jakž takž krajina, ochrana i turismus, 2 kempy)
- NP Nyika (horské pláně, přeshraniční do Malawi)
- NP Sioma Ngwezi (suchá savana, akáciové a miombové lesy, jakž takž krajina, ochrana
i turismus u Zambezi, KAZA), účast AOPK ČR
- NP Sout Luangwa (savana. sezónní mokřady, relat. dobrá ochrana, hojně sloni, lvi, hroch,

- i turismus, u řeky dobrá infrastruktura),
- NP West Lunga (lesnatá savana, miombové a mopanové lesy, jakž takž krajina, ochrana i turismus)
- NP Massuma-Ljuvské pláně (záplavové území, migrace pakoní a zeber),
- KAZA - TFCA přeshraniční CHÚ Jihoafrického rozvojového společenství PR Nchete Wildlife sanctuary,
- 7 území mokřadů - Ramsar. úmluva,
- řízený lov zvěře (38 chráněných loveckých ploch),
- relat. hojně slon, lev, hroch, buvol, žirafa, zebra, levhart, gepard, nosorožec, hyena skvrnitá, pes hyeniovitý, antilopy, impala, būvolec, pakůň, pavián, antilopy, kočkodan, žanetka, krokodýl, zoborožec, snovač, kaloň

Vegetační charakteristika:

tropické klima, srážky 700 - 1300 mm,

cca 40 % řídké akáciové a savanové / miombobové lesy, také mapaneové lesy,

baobab Adansonia, palma Hymphaene ventricosa, Kigelie - salám. strom, Ficus - několik druhů, Tamarindus na termištích (z plodu zahrabaného paviány), opuncie, pryšce, převážně náhorní plošina, savany, mokřady, bažiny, jezera,

Ekologická ohrožení:

- sucho, vyhlášen stav katastrofy
- lesnatost snížena o 20 %
- pálení lesa na dřevěné uhlí (čakve)
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
- těžké kovy z těžby a zpracování olova a zinku důl u Kabwe

Ekonomika:

3900 USD/ob.,

rybolov, těžba dřeva, skot

pěst kuk, cukr. třtina, tabák, bavlna, proso (pivo), čirok, maniok,

zemědělství zaostalé, zatím téměř nevybudovány závlahy, ač vodní zdroje,

závislost na těžbě mědi - železnice, ale i Zn, Co, Pb, ropa, cementárna, vodní elektrárny,

most přes mokřady 2,5 km, turismus (Viktoriiny vodopády aj. 6 % DPH)

Společnost:

16,5 mil. ob., popul. exploze (1950 - 2,5 mil, 2000 - 10,5 mil), multietnický,

křesťané (protestanti 23%, katolíci 17 %, afričtí křesťané 17 %), animisté 17 %,

hinduismus, mše s hudbou, chudá země, pod hranicí chudoby 60 %, nezaměstnanost

50%, v r. 2000 vyvlastnění půd bílým farmářům, pak hladomor, občanské nepokoje,

relativně dobrá bezpečnost (málo drogy a kriminalita),

vysoký podíl (15 %) HIV/AIDS, naděje na dožití 37,5 roku, dříve socialistický směr,

čeští krajané, **v Livingstonu muzeum cestovatele a lékaře (i E. Holub, před 100 lety),**

Livingston (první Evropan, který v r. 1856 přešel napříč černý kontinent),

geologové z ČSR v r, 1971, pomoc ČR - v Lusace česká nemocnice, i TČM,

s ČR rozvojová spolupráce - AOPK ČR (F. Pelc, v r. 2019 20 mil. Kč) navrhuje

budování turist. kempů na okrajích NP ,

jazyk angličtina, místní nyanja, bamba, lunda, tonga, lozi, luvale, kaonde, chichewa,

měna zambijská kwacha

Západní Sahara (Western Sahara, špaň. Sáhara Occidental, WSA, DARS, býv. Španělská

Sahara, berbersky Tanezruft Tutrimt), **sporné území** (považované za součást Maroka), největší osídlený region bez vlastní suverenity, cca 266 tis. km², území v z. Africe, hl. město Al-´Ajún (Laayoune), 200 tis. ob., přístavy Dachla, Smara, Búdzdúr, max 463 (701) m n.m., vrch na severu většinu území kontrolují marocké úřady (bez oficiálního uznání), napříč územím postavilo zeď, uzavřené území, (až ke hranici Mauritanie bus či taxi, vízum), vojenské staniční hlídky, asi pětinu území ovládá Alžírsko, vnitrozemí ovládá povstalecká Fronta Polisario, která tam vyhlásila Saharskou arabskou demokratickou republiku (k r. 1911 ji uznalo 80 států)

Kulturní památky: -

Přírodní památky: -

Vegetační charakteristika:

klima tropické pouštní, **nejsušší a nejžhavější**, minimum srážek

bez lesů, poušť – pokračování Sahary,

savanové pastviny asi 19 % území, orné půdy 0,02 %

Ekologická ohrožení:

- postupující dezertifikace, trvale se zmenšuje počet oáz, ohrožuje kočující pastevece
- ve vnitrozemí vojenská hranice ochranných valů s minovými poli (vybudovalo Maroko)
- v alžírské Sahaře provedla Francie množství jaderných pokusů
- zaminované okolí cest,

Ekonomika:

rybolov, kozy, ovce, chov velbloudů,

olivky, bavlna, víno, tabák, ovoce, zelenina, skleníky (zelenina),

nerostné suroviny: těžba písku (dovoz na Kanárské ostrovy), fosfáty (dopravník téměř 100 km), ropa v pobřežním šelfu, asfalt, plyn, uhlí, kaolin, vápenec, olivín, snad Fe, Ni, Cu, Cr, silnice 6200 km (1400 km z toho zpevněné), železnice 5 km

Společnost:

cca 0,6 mil. ob., Maročané, méně Sahařané, málo Španělé, Arabové, Berbeři, Tuaregové, sunnitský islám 99,9 , (sunnitští muslimové), gramotnost 50 %, dožití 52 let, jazyk arabština, měna marocký dirham a saharská peseta

Saharská arabská demokratická republika, SADR, ve východní čtvrtině Západní Sahary,, vyhlášená v r.1976 povstaleckým hnutím Palisario po odchodu Španělů z tzv. Španělské Sahary , uznaná 41 zeměmi většinou třetího světa

Zimbabwe (Zimbabwe, ZW, býv. Jižní Rhodesie), Republika Zimbabwe,

cca 391 tis. km², vnitrozemský stát na jv. Afriky,

hl. město **Harare**, 1,7 mil. ob., aglom. 2,8 mil. ob.,

v nákupním centru v interiérech vertikální zahrady, domy na principu termiště nepotřebují klimatizaci,

Bulawayo 1,5 mil. ob.,

max 2592 m n.m. Nyangani,

převážně náhorní plošina,

řeka Zambezi na hranici se Zambií, na ní obrovská přehrada Karibe (1626 MW) a Cabora Bassa.

na části PR (krokodýl, hroch, relativně hojně slon), peřeje, sjízdná, kaňon (rafty), bandží džamping z mostu, Viktoriiny vodopády / Victoria Falls na Zambezi (Ngonye), býv. bohatá „obilnice“ Afriky, po 35 letech vlády Roberta Mugabeho rozsáhlá krize, vznik 1840, samostatnost 1980 (býv. GB)

Kulturní památky UNESCO a další:

- pahorky Matobo - skalní umění, posvátná místa,
  - Great Zimbabwe (ruiny města z 11-15.st),
  - Khami (ruiny starého města z 16.st.),
  - Matobo pahorky, archeolog. památky, skalní malby
- Tengenenge - vesnice sochařské komunity,

Přírodní památky:

- **BR a NP Moso-oa-Tynya / Victoria Falls** („Hřmící kouř“, šířka 700 m) a řeka Zambezi),
  - **BR a NP Mana-Pools, Sapi, Chewore** (na březích Zambezi) - Middle Zambezi
  - **BR a NP Velké Limpopo** - přeshraniční: z centrum NP Kruger v JAR - cca 20 tis. km², propojen do Mosambiku - NP Limpopo a do Zimbabwe NP Gonarezhou (až na 35 tis. km², 900 km silnic, max. rychlost 50 km/h, až 100 mil. návštěvníků / rok, problém pytláctví),
  - NP Chimanimani,
  - NP Chizarira,
  - NP Hwange (pův. Wankie, zřízena napajedla),
  - NP Kazuma pan,
  - NP Mana Pools, 4 jezera / tůň (zbytek po někdejšímu toku Zambezi),
  - NP Matobo/Matapos, pahorky, skalní umění,
  - NP Matusadonha,
  - NP Nyanga,
  - NP Větší Mopungubwe (savana s boababy u řeky Limpopo/Krokodýlí řeka),
- parky Východní vysočiny (rostliny),
pův. safari tábory lovecké, problematika místních a chráněných území a pytláků,
BZ Harare, BZ Ewanrigg, BZ Vumba,
baobab, fikus, mahagon, eben,
slon, lev, hyena, šakal, impala, žirafa, pavián, hroch, krokodýl,

Vegetační charakteristika:

tropické klima, na severu monzuny, na jihu pasáty,

cca 35 % tropické až subtropické horské a galeriové lesy, z velké části likvidovány,
baobab, převážně savany

Ekologická ohrožení:

- sucho, prezident vyhlásil stav katastrofy v r. 2024
- nedostatek pitné vody (3 ze 6 přehradních nádrží vyschly, dovoz cisternami, voda na přiděl jen 12 hod týdně), nelegální vstupy do vodovodů
- kontaminované potoky, studny a vrty
- vzhledem k populační explozi a nestatečné výrobě potravin likvidace zvířat i dřevin
- hladomor
- epidemie covid 19 a průjmového onemocnění - umírání i na průjem

Ekonomika:

1800 HDP/ob., kdysi nejproduktivnější v Africe, dnes (2020) megainflace,
tranzit drog, ovce a kozy,

cukr, třtina, tabák, kuk, obilí (kdysi obilnice), čirok, proso, maniok, banány, citrus, diktátorské vedení (Mugabe - 90 letý v r. 2014), běloši vyhnáni či likvidováni, příp. útěk do Zambie (menšina bělochů vlastnila většinu půdy), pak ekonomický úpadek (černoši neuměli hospodařit),

zvyšuje těžbu uhlí, Cu - železnice, Au (často nelegální těžba a pašování), Ni, Cr, Si, Sb, dva zdroje energetiky: uhelná elektrárna (920 MW) a vodní elektrárna (1520 MW)

Společnost:

cca 15 mil. ob.,

animisté 40 %, křesťané 41 % (protestanté, katolíci, afričtí křesťané) ,

hladomor, růst chudoby, nezaměstnanost přes 80 %, pod hranicí chudoby 68 % obyvatel, asi třetina obyvatel HIV/AIDS, diktátor. vedení excentrický prezident R, Mugabe (90 letý v r. 2014) rozvrátil zemědělství, **bílým farmářům vzal pozemky** (menšina bělochů vlastnila většinu půdy), likvidováni a přerozdělil ji černošům (bez zkušeností), pak ekonom. úpadek (černoši neuměli hospodařit),

jazyk angličtina, shona, sindebele, xhosa, 16 úředních jazyků

měna USD, euro, libra, juan aj., zimbabwský dolar nejvyšší inflace v r. 2008 79,6 mld % (inflaci řešil tiskem nových bankovek - i s hodnotou 100 trilionů dolarů)

Východoafrické společenství / East African Community (EAC)

Původně bylo zamyšleno vytvoření Východoafrické federace na území Keni, Ugandy, Tanzanie, Rwandy a Burundi, příp. Jižní Súdánu, s hlavním městem Arusha, na rozloze cca 2 mil. km² s počtem cca 130 mil. obyvatel, de by vznikla celní unie se společnou měnou východoafrický šilink.

EAC poprvé vzniklo na konci šedesátých let, avšak již po deseti letech došlo jeho rozpadu. Myšlenka vzniku mezinárodního společenství na africkém pobřeží Indického oceánu byla obnovena v roce 2000 se sídlem v Aruše v **Tanzanii**. EAC v té době zahrnovalo **Keňu, Tanzanii a Ugandu**. Šlo o státy, které do jisté míry sdílely společnou koloniální minulost a propojení jejich ekonomik představovalo jasné benefity. Do konce desetiletí se ke třem původním členům přidala ještě **Rwanda a Burundi**. EAC dokázalo schválit prosadit konkrétní kroky vedoucí k ekonomické integraci regionu jako je vytvoření celní unie (2005) a společného trhu (2010). Dále zde probíhaly pokusy o sjednocení terciálního vzdělávání (univerzitní výuky) dle evropského „boloňského“ modelu. EAC směřovala k naplňování svých oficiálních cílů, které měly blok dovést k zavedení společné měny a v budoucnu i synchronizaci alespoň některých politických stanovisek. Prohlubování integrace ale narazilo na své limity s dalším postupným rozšiřováním členství v bloku nejprve o Jižní Súdán (2016), následně o Demokratickou republiku Kongo (2022) a nyní i Somálsko. Tyto tři státy spojuje vysoká míra nestability, přetrvávající násilí a neschopnost vlády kontrolovat většinu území svých států, přičemž se potýkají s naprosto odlišnými problémy a přinášejí do společenství nové výzvy a limitované ekonomické benefity. Jižní Súdán, DR Kongo a Burundi nejsou schopny plnit své finanční závazky vůči EAC. Rwanda a DR Kongo navíc vedou dlouhodobé spory ohledně situace ve východní části většího z obou států, kam Kigali dlouhodobě zasahuje. EAC i přes současné problémy chce rychlé přibrat další členy z regionu Roh Afriky (Somálsko aj.). Další integrační snahy jsou tak nejspíše nezávratně zbrzděny. Ekonomické výhody v podobě vstupu nestabilních a ekonomicky slabých států do společného ekonomického prostoru jsou tak limitované. Rozšiřování tak vedeno spíše politicky, ne ekonomicky. Kinshasa usiluje o zajištění přítomnosti jednotek Jihoafrického rozvojového společenství (SADC), kterého je také členem. Výhoda Somálska spočívá v tom, že na jeho území již dlouhodobě armády některých členů EAC, konkrétně Ugandy, Keni a Burundi, působí v rámci ATMIS či bilaterálně a mohlo by tak jít pouze o formální prodloužení mandátu a zajištění nového zdroje financování stávajícím operacím. Jinak však rozšiřování EAC působí spíše kontraproduktivně a likviduje jeden z úspěšných ekonomických integračních projektů na africkém kontinentu. .

Liga Arabských států

Je tvořená zástupci všech arabských států, byla založená na summitu v roce 1944 v Alexandrii, sleduje politické, ekonomické i sociální zájmy. Členové v Africe: Maroko, Alžírsko, Libye, Tunisko, Egypt, Súdán, Mauritanie, Somálsko, Džibutsko, na Arabském poloostrově Saúdská Arábie, Spojené arabské emiráty, Katar, Kuvajt, Omán, Jemen, Bahrajn a dále Komory.

Commonwealt

V Africe jsou členy JAR, Ghana, Nigérie, Sierra Leone, Tanzanie, Uganda, Keňa, Malawi, Zambie, Botswana, Lesotho, Mauricius, Svazijsko, Seychely, Namibie, Mosambik,

Kamerun, Rwanda, Gambie.

A.3. ČESKÉ STOPY V AFRICE / CZECH FOOTPRINTS IN AFRICA

Cestovatelé v 15. a 16. st.

Jan Herovský, Lolekna z Volduch, Prlet v Zehanu

Adam Zalužanský ze Zalužan (1555-1613), lékař a botanik, prof. a rektor UK, napsal Řád apatékařský, Methodi herbariae libri tres, pojmenoval rod Zaluzianskya (z krtičníkovitých)

Kryštof Harant z Polžic a Bezdrůžic (1564 - 1621), diplomat, cestovatel, hudebník a válečník, v r. 1598 cestu do Svaté země a Egypta, sepsal Putování aneb Cesta z království českého do Benátek a odtud do země judské a dále do Egypta a města Kairu, potom na horu Oreb, Sinai a sv. Kateřiny, za účast v českém stavovském povstání s'at

Moravští bratři / Moravská církev (Moravian Brethern / Moravian Church) je evangelická církev, která je samostatnou součástí Jednoty bratrské (lat. Unitas Fratrum), zaměřená na zakládání nových sborů a misí k šíření křesťanství, míru a vzdělanosti po celém světě od 17. století, např. v Tanzanii, která provozuje misie i v Kongu a Ugandě, dále v JAR, Malawi...

Karel August Pácalt (1773 - 1818), evangelický misionář v jižní Africe, v letech 1813 - 18 pracoval mezi hotentoty v osadě Hoogekraal, kterou natolik povzněl, (vybudován i velký kostel), že byla po něm pojmenována Pacaltsdorp (dnes u města George) a jeho dům byl prohlášen národní památkou.

František Kohout (Franz Kohaut), (1789 - 1844), zahradník a botanik, doprovázel botanika Franze Wilhelma Siebera při expedici na Krétu, Egypt a Palestinu, jako botanický sběratel pracoval na Martiniku, pojmenoval rod Kohautia (z mořenovitých), např. Kohautia socotrana, zemřel na expedici v Senegalu

Václav (nar. Pojer) **Bojer** (1795 - 1856), zahradník z Plzeňska, botanik a cestovatel - východní Afrika, působil na Mauritiu a Madagaskaru, zasloužil se o poznání flóry Madagaskaru, po něm pojmenovány endemité dřevina Phyllarthron bojeranum či Uapaca bojeri, dále Anisostachia bojeri, Grewia bojeri, popisoval Kalanchoe, Delonix („Flamboyant) aj., zaznamenal tam zneužívání prudce jedovatých semen Cerbery při vyšetřování těžkých zločinů, na Mauriciu založil přírodovědnou společnost a stal se tam středoškolským profesorem

David Livingston (1813 - 1873), skotský misionář, první Evropan, který v r. 1856 přešel napříč černý kontinent, objevitel pramenů Zambezi a Viktoriinských vodopádů

Alfred Brehm (1829 - 1884), německý zoolog a spisovatel, studoval architekturu, pak zoologii, zúčastnil se několika vědeckých expedic do Afriky, Etiopie, (ale i na Sibiř, do Skandinávie, či Španělska), byl ředitelem zoologické zahrady v Hamburku a akvária v Berlíně, Je uváděn pro své populárně odborné publikace, které byly několikrát vydány i v češtině a měly dlouhodobý zásadní význam i pro následovníky i u nás, zejména desetidílný

Brehmův život zvířat, jež nebylo svým rozsahem a fundovaností doposud překonáno.

Emil Holub (1847 - 1902), lékař, cestovatel, kartograf a etnograf v Africe, Při pobytech v Africe (1872-79 a 1883 - 87) na svých vědeckých výpravách pořídil rozsáhlou přírodovědnou a etnografickou sbírku, která jen obtížně byla instalována (z první výpravy zaslal Náprstkovi 20 beden sbírek). Při plavbě po Zambezi ztroskotal v peřejích, kde se utopily jeho sbírky), zmapoval nejen Viktoriiny vodopády, ale i život místních kmenů. Jako lékař pracoval i v Kimberley na území těžby diamantů. Jeho působnost v Africe byla následně zdokumentována v jeho knize Druhá cesta po jižní Africe. Sedm let v jižní Africe a dalších autorů, např.: Kafka J.: Průvodce africkou výstavou dr. E. Holuba (1892), F. Běhounek: Na sever od Zambezi - cesty E. Holuba, Votrubec J.: Jihoafrické cesty E. Holuba (1954) aj., V Holicích je Africké muzeum Er. Emila Holuba a jeho pomník, v Livingstonu je muzeum Livingstona i Holuba. Manželka Rosa přijala české jméno Růžena, nejprve byla čtyři roky jeho spolupracovnicí a pak ho doprovázela na druhé cestě a pak s ním do jeho smrti žila ve Vídni, kde zemřela ve věku 93 let a kde je pochována spolu s Emilem Holubem. Město Holice ji udělilo čestné občanství a domovské právo. E. Holub jako snílek přiznal, že jedním z jeho důvodů cesty byla touha dohnat francouzský a anglický koloniální náskok, tedy nalézt území, které by se dalo odkoupit pro život a práci českých hospodářů (místa v Africe pojmenovával česky).

Josef Kořenský (1847 - 1938), RNDr, cestovatel s itinerářem a záměrem podat svědectví o světě (učitel cestovatelů), spolupracoval s E. Holubem a A. Fričem, spisovatel a učitel, cesty do Skandinávie, Británie, ale i jv. Asie, Austrálie a N. Zéland, autor množství cestovatelských publikací (Afrika) a původce mnoha sbírek

Antonín Stecker (1855 - 1888), přírodovědec, kartograf, výzkum v oblasti Čadského jezera, ale i Etiopie, zakreslil řadu neznámých jezer Afriky, jeho sbírky jsou v Náprstkově muzeu

Enrique Stanko Vráz (1860 - 1932). český cestovatel a fotograf, možná bulharského původu, navštívil Jižní, střední a Severní Evropu, Afriku a Asii, v přestrojení navštívil Arábii, zúčastnil se vykopávek v mayském městě Chitzen Itzá s americkým archeologem Thompsonem, na svatební cestě vystoupil s manželkou na Popocatepetl, jeho fotografie jsou v Náprstkově muzeu v Praze, do Prahy přivezl mnoho přírodnin, vč. živých exemplářů (např. tropické rybky)

Václav Švampera (1866 - 1939), profesor, zakladatel geografického ústavu v Praze, disertační práce o Libyjské poušti, habilitační práce o Kongu - zejména hydrologie

Alois Musil (1868 - 1944), Prof, ThDr, cestovatel, katolický kněz a arabista (proto byl na čas zapomenut), také studoval také na Dominikánské biblické škole v Jeruzalémě a Jezuitské univerzitě v Bejrútu, prováděl výzkumy v Jordánsku kde našel pouštní zámek Kasejr Amra z r. 750, vč. Petry, což vyvolalo světovou senzaci, navštívil východní břehy Mrtvého moře, Gazu, Sinaj, vykopávky staré Palmýry, podnikl řadu cest do Palestiny, Sýrie a Iráku, kde prováděl topografický výzkum a vytvořil první mapy území, studoval předislámské a islámské archeologické památky, byl také etnologem, vojákem a špiónem, ale i ovocnářem, v Arábii žil 16 let, u beduínského kmene Rwala se stal jejich šejchem, kromě světových jazyků ovládal 35 arabských nářečí, během 1. světové války se

stal hlavním oponentem věhlasného Lawrence z Arábie, , Vydal velké množství cenných publikací, kromě současných: Ze světa islámu, Poprvé v poušti, Tajemná Amra, V neznámé zemi, 11 dílů Dnešního Orientu, Od stvoření do potopy, Po stopách událostí Starého zákona, Za Mrtvým mořem

Albert Schweitzer (1875 - 1965). lékař, luteránský teolog a misionář, filosof a varhanní virtuóz z Alasky, obdržel za svou činnost Nobelovu cenu. Ve Francouzské rovníkové Africe založil proslulou nemocnici v Lambaréné, kde posléze pracovali i čeští lékaři.

Lusaca v Zambii, čeští krajané, česká nemocnice, hlavně mírumilovní křesťané, mše s hudbou,
v Livingstonu muzeum cestovatele a lékaře (i Holub),

Bedřich Machulka (1875 - 1964), fotograf, lovec, obchodník s exotickými přírodninami, cestovatel, Afrika, zejména severní, napsal Afrika na stezkách zvěře,

František Lexa (1876 - 1960), zakladatel české egyptologie, profesor, přispěl k založení Československého egyptologického ústavu v Káhiře a jeho 1. ředitel, napsal Gramatiku demotštiny, Veřejný život ve starém Egyptě

Richard Štorch (1877 - 1927), fotograf, lovec, cestovatel po Africe, spolupracoval s B. Machulkou na obchodu se zvířaty

Pavel Jáchym Šebesta (1887 - 1967), misionář, etnograf, antropolog, lingvista, hlavně v Mosambiku, výzkum Pygmejů v tropických pralesích, publikace Z přítmi pralesa, Antropologie středoafriických Pygmejů, Meyi trpaslíky a Negry, Tajnosti tropického pralesa

Ladislav Mikeš Pařízek (1907 - 1988), cestovatel, dobrodruh a spisovatel, množství cestopisů a reportáží z Afriky (z Nigeru, Konga, Liberie, Guineje a západní Afriky), s kameramanem Lubomírem Mikulou jako první v r. 1959 objevili, popsali a vyfotografovali pramen Nigeru, publikace Kraj dvojí oblohy, Řeka kouzelníků, Prales leopardů

Adolf Parlesák (1908 - 1981) , válečný poradce habešské armády účastník italsko-etiopských bojů, publicista: Habešská odyssea, Pařeniště tajfunů a mořských hadů,

Joy Adamsonová (1910 Opava - 1980 Shaba v Keni), roz. Friederike Victoria Gessner, pseudonym Joy Bally alias Fiti, spisovatelka, knihy o lvici Else, podruhé provdána za botanika Petera Ballyma, botanické ilustrace, zavražděna v Keni

Zbyněk Žába (1917 - 1971), prof. archeologie, egyptolog, žák a nástupce Františka Lexy, podílel se na založení Československého egyptologického ústavu a prvních výzkumech v Núbii před zprovozněním Asuánské přehrady, vedl výzkum v Mastabě v Abúsiru

Jiří Hanzelka (1920 - 2003) a **Miroslav Zikmund** (1920 - 2021), cestovatelé, publicisté, komerční inženýři, v letech 1947-50 podnikli první cestu do Afriky a Jižní Ameriky autem Tatra 87, autoři rozsáhlých dokumentů z cest, např.: Afrika snů a skutečností (1952), Živá Afrika (1996), Afrika kolem Tatra (2000), S československou vlajkou na Kilimandžáro,

Přemožení pouště, Obrácený pŭlměsíc.

Josef Vágner (1928 - 2000), Ing., CSc., lesník a zoolog, uspořádal 8 expedic do Afriky s Zcílem dovozu africké fauny do jím založené Zoo Safari ve Dvoře Králové (a chovné stanice, tam ředitelem v l. 1965 - 83), v Ugandě i s dcerou Lenkou, Súdán, autor publikací Afrika - život a smrt zvířat, o něm je pak kniha Josef Vágner - český lesník v Africe (Milan Dus)

Jan Jeník (1929 - 2022), geobotanik, ekolog (evoluční botanika), dr.h.c., prof. Přírodov. fak. UK, po r. 1990 rehabilitován, později na něj další nátlak pro jeho odpor bezzásahovosti, autor teorie anemoorografických systémů, pro Živu napsal sborník článků Kapitoly ze života v tropech, - Uganda aj. obdržel cenu UNESCO „Sultan Quaboos Prize“, čestný předseda českého výboru MAS - biosférických rezervací UNESCO

Erich Václav (1930 - 2022), lesník, prof, Ing, DrSc., podílel se na rozvoji československého, tropického a subtropického lesnictví, spolupracovník FAO OSN - zúčastnil se řady zahraničních projektů v Bangladéši, Thajsku, Vietnamu, Laosu, Tanzanii a expertiz v západní Africe, autor 30 knih, např. Bez lesů jsi v háji, člověče, Projdi se lesem a pookřeješ ... dřevo voní, V zeleném království pěti kontinentů, Ve stínu Kilimandžára. Pozastavuje se nad ničením NP Šumava kůrovcem a aktéry označuje jako ekoteroristy. Účastnil se většiny summitů ke stavu klimatu a přírodním zdrojům (které hodnotí jako žvanírny) a klade si otázku zda přežijí tropické lesy.

Eugene Balon (1930 - 2013), RNDr, CSc, ichtyolog, znalec fauny a ekosystému Afriky, 1971 emigrace Kanada,

Petr H. Verner (1932 - 2015), RNDr., CSc. Institut tropů a subtropů ČZU Praha, zkoumal přírodu Ugandy a Senegalu, věnoval se záchraně afrických kopytníků - antilopa Derbyho, a obnově stromových savan v západní Africe

Miroslav Verner (1941), Prof, PhD, DrSc, , archeolog a egyptolog, býv. ředitel Československého, resp. Českého egyptologického ústavu FF UK v Praze a Káhiře, výzkum v Abusíru, specializace stavitelé pyramid v období 5. dynastie, autor publikací Vzpomínky na Nubii, Pyramidy, tajemství minulosti, Ztracené pyramidy, zapomenutí faraoni, Objevování starého Egypta a spoluautor Ilustrované encyklopedie starého Egypta

Dana Trávníčková (1943), Ing, CSc, cestovatelka (120 zemí) a spisovatelka faktu, programátorka, vydavatelka Dany Travel, 11 svých publikací, např. Příběh černé Afriky, Příběh Arábie

Klíma Jan (1943), PhDr, doc, historik, Angola, Dějiny Angoly, Dějiny Mosambiku, Dějiny Quineje. Bissau Dějiny Kapverdských ostrovů, Dějiny Namibie, Dějiny Afriky

Zdeněk Vágner (1950 - 2007), syn Josefa Vágnera, od r. 1970 pomáhal při odchytu a transportech zvěře, vyučený elektrikář, dlouhodobě žil v Tanzanii, průvodce lovců divoké zvěře, napsal knihu Sloní píseň

Olga Šilhová (1966), novinářka, dokumentaristka, zakladatelka o.s. Femisphera, dokumentuje krvavá africká tabu tamních žen, založila CK Afrivan Way / AWAY

Miroslav Bárta (1969), PhD, profesor, egyptolog, archeolog, autor řady publikací o vývoji civilizací, např. Sedm yákonů: Jak civilizace vznikají, dosahují vrcholu a upadají, prohlašuje že naše civilizace je na pokraji kolapsu. V Abúsiru archeologové objevili hrobku významného úředníka z 5. dynastie (z let 2435-2306 př.n.l.), (má dítě s pí. Formanovou a pí. Menzelovou)

Martin Mikeš (1986), přírodovědec, od r. 2010 žije v Kamerunu (se ženou a 2 dětmi), kam původně odjel studovat vliv úbytku lesa na ptačí populace, kde založil neziskovou organizaci Kedjom-Keku / Lidé z lesa, která poskytuje vzdělání, snaží se o záchranu horských mlžných lesů a upozorňuje na vysychání subsaharské Afriky a její dopady

Expozice rostlin Afriky v ČR

Skleník Zoologické a botanické zahrady Plzeň (Ing. Jiří Trávníček, (1956), z r. 1993, do současnosti se však neudržela): více než 1000 druhů sukulentů Afriky (Kapsko a jz. Afrika), Madagaskar a Kanárské ostrovy - 250 druhů rodu Euphorbium, 120 druhů rodu Aloe, 40 druhů rodu Pelargonium, 13 druhů rodu Pachypodium

B. PŘEHLED ROSTLIN / SURVEY PLANTS

Motto: Zelené autotrofní rostliny jsou základnou pyramidu života, na jejímž vrcholu stojí člověk.
Václav Větvíčka

B.1. POZNÁMKY K SEZNAMU ROSTLIN / COMMENTS TO CHECKLIST

B.1.1. Celkový pohled na biodiverzitu, struktura zpracování publikace / General view of biodiversity, structure of the publication treatment

Počet druhů rostlin na Zemi se odhaduje asi 500 tisíc, přičemž řada z nich nebyla doposud popsána. Počet druhů rostlin ve Středozeří v užším pojetí (s.s.) je asi 20 tisíc, v širším pojetí (s.l.) je asi 30 tisíc, počet druhů ve zde vymezeném území Eurasie je možno odhadnout na 100 tisíc druhů. V polárních oblastech Arktidy a Antarktidy žije asi 2 tisíce rostlin.

V Mexiku se vyskytuje asi 30 tisíc druhů rostlin, v České republice se vyskytuje přibližně 3 tisíce druhů rostlin. Díky ideologicky vnucené výrobě virtuální kulisové „divočiny“ bezzásahovými přírodními procesy, bez ohledu na vzrůstající stresové faktory klimatických změn, se velmi rychle snižuje ekologická stabilita, zejména vodohospodářská udržitelnost a dochází k rozsáhlému vymírání množství druhů s omezenou ekologickou validitou. Bitevním polem se zatím stala Šumava, kde došlo k fatální disturbanci hřebenových smrčů v délce 40 km. při potlačení potřebného světově vědeckého biotopového asistenčního managementu včetně mitigačních a managementových opatření. Dochází také k vysušování Šumavy, zejména cenných biotopů rašelinišť a tím i vodních zdrojů a retenčních objemů.

Zpráva State of the World's Plants / Stav rostlin ve světě z r. 2015 konstatuje, že více než pětina současných druhů ve světě hrozí vyhubení a zánik. Je to v důsledku výrazných změn zemského povrchu, způsobených především (zemědělskou) kultivací, chorobami a částečně i klimatickými změnami. Největší problémová území jsou

- a) deštné pralesy Amazonie, jejichž porosty rychle mizí**
- b) Austrálie, která byla antropogenně devastována**
- c) Čína, s rozsáhlými historicky devastovanými plochami zemědělských nížinných toků a trvale vzrůstajícími exploatačními požadavky.**

Nejmenovány byly rozsáhlé pouštní oblasti a jejich rychlé narůstání.

Ve studii bylo zdokumentováno několik desítek tisíc „užitečných“ rostlin lékařsky, potravinářsky, krmivářsky či energeticky, nebo jako výrobní materiály.

Obecně je možno říci, že lidový i vědecký zájem, včetně sdělovacích prostředků, je zejména o zoologické druhy, přičemž jsou opomíjeny botanické taxony a zejména vegetační společenstva, která jsou však základem jak pro existenci zoologických druhů, tak člověka ! To se projevuje i v ekologické destabilizaci Země, zejména v důsledku deforestace, denaturace a desertifikace a vzrůstající neobyvatelnosti .

Seznam rostlinných taxonů koncipován jako „lidový“. proto:

- je uspořádán podle vědeckého členění - abecedně podle latinských / vědeckých názvů jednotlivých rodů a v nich abecedně podle vědeckého označení druhů
- je uváděn přehled základních a významných druhů s jejich výskytem, charakteristikami a využitím

- u jednotlivých taxonů je jako první uváděn vědecký (latinský) název podle posledního (stabilizovaného) označení, příp. je doplněn synonymem (v závorce), český název je uváděn za pomlčkou,
- u jednotlivých taxonů vedle vědeckého - latinského označení, není uveden autor
- české označení je uváděno v české výslovnosti (foneticky) – což je ve světě běžné, oproti domácímu obvyklému přepisu (transkripci).
- abecední uspořádání seznamu prioritně vychází z mezinárodního vědeckého označení taxonů, pouze respektuje české pojetí u pořadí písmene „ch“ (tedy nezařazuje ho k písmenu „c“).

Celkové systematické členění rostlin dlouhodobě vycházelo z morfologické podobnosti jednotlivých druhů (ale i botanické binomické nomenklatury a pojmu druh, jako základní jednotky přirozené soustavy organismů), založené C. Linnéem (v díle *Systema naturae*) z r. 1735, v současnosti se vytvářen moderní systém genetické příbuznosti. Protože ani jeden není zcela platný, jsou v následujícím seznamu sledovány provázanosti mezi jednotlivými původně i nově uváděnými čeleděmi rostlin. Uváděny jsou i některá názvoslovná homonyma, t.j. stejné názvy, jež jsou používány pro zcela jiný taxon živočišné říše (botanický i zoologický taxon).

Ve vazbě na genetiku došlo a dochází k rozsáhlým taxonomickým změnám morfologické a molekulární klasifikace.

Přehled dosavadních základních taxonomických změn:

„Pohlčené“ čeledi:

Aceraceae, Hippocastanaceae do **Sapindaceae**

Asclepiadaceae do **Apocynaceae**

Callitrichaceae, Hippuridaceae, Globulariaceae do **Plantaginaceae**

Corylaceae do **Betulaceae**

Hydrophyllaceae do **Boraginaceae**

Chenopodiaceae do **Amaranthaceae**

Lemnaceae do **Araceae**

Najadaceae do **Hydrophyllaceae**

Pyrolaceae, Monotropaceae, Empetraceae do **Ericaceae**

Tiliaceae do **Malvaceae**

Trapaceae do **Lythraceae**

„Rozdrobené“ čeledi:

Liliaceae s.l. (drobeny vícekrát): Liliaceae s.s. (*ERzyhronium*, *Fritillaria*, *Gagea*, *Tulipa* aj.),

Alliaceae (*Allium* s.l.), Asphodelaceae (*Anthericum*, *Asphodeline*, *Paradisea* aj.),

Colchicaceae (*Colchicum*, *Sternbergia*), Hemerocallidaceae (*Hemerocallis*), Melanthiaceae

(*Veratrum*, asi i *Paris*), Nartheciaceae (*Narthecium*), Asparagaceae (*Asparagus*,

Convallaria, *Maianthemum*, *Polygonatum*, *Ruscus*), Anthericaceae (*Anthericus*),

Hyacinthaceae (*Muscari*, *Ornithogalum*, *Scilla*), Tofieldiaceae (*Tofieldia*)

Loniceraceae (část. fúze s *Adoxaceae*): *Adoxaceae* (*Adoxa*, *Sambucus*, *Viburnum*),

Caprifoliaceae s.s. (*Lonicera*, *Symphoricarpos*), *Biervilleaceae* (*Weigela*), *Linnaeaceae*

(*Linnaea*)

Scrophulariaceae (fúze s drobnými čeleděmi): *Scrophulariaceae* s.s. (*Scrophularia*,

Verbascum, *Buddleja*), *Orobanchaceae* (*Euphrasia*, *Melampyrum*, *Pedicularis*,

Rhinanthus)

Nová čeleď: Drosophyllaceae

Přesunutá rody:

Acorus do Acoraceae, Celtis do Cannabaceae, Hydrocotyle do Araliaceae, Viscum do Santalaceae.

V následujícím seznamu rostlinných taxonů je sdílen nový, zcela aktualizovaný Klíč ke květeně České republiky, Academia Praha 2019 - Kaplan Z. (ed.) a také trvale doplňovaný soupis Botany.cz. V díle Eurasie jsou uvedeny jsou všechny rostliny České republiky. Seznam rostlin v tomto díle je sestaven abecedně podle vědecké nomenklatury, v díle Eurasie po jednotlivých čeledích a abecedně taxony v nich začleněné, a to dle posledního současného taxonomického členění. Pro domácí orientaci se doporučuje používat také díl Středozeří, neboť teplotně a vlhkostně (aridizace) se přibližujeme ke Středomoří (na čemž se úspěšně podílí politicky prosazená, zločinná ideologická bezzásahovost, k výrobě virtuální divočiny)

U jednotlivých taxonů uvedených v abecedním pořadí byly sledovány zejména následující významné a zajímavé údaje:

- aktuální latinský a český název, významné synonymum, příp. anglický název či obchodně tržní ekvivalent, přibližný český ekvivalent (často nebyl vytvořen či je neustálený)
- původní oblast výskytu (pův.), severoamerický taxon je podtržen, národní stromy států USA kurzivou
- rozšíření a introdukce taxonu zejména v ČR a Evropě, příp. rok zavedení taxonu do kultury (v závorce, např. 1824 Sychrov, 1848 Chudonice)
- příp. pěstitelská charakteristika v ČR: A - letnička (annuela), B - dvouletka (bienna), P - trvalka (perena), S - skalnička, D - dřevina
- geografické rozšíření
- endemitní a reliktní výskyt
- invaznost a expanzivnost, příp. "zplaňování" z pěstebních kultur
- vegetační charakteristika (např. stálozelená dřevina, liána, bylina)
- základní ekologická valence taxonu, biotop
- případný výskyt v ČR (vč. zavlečení, užitkového, okrasného či sbírkového pěstování)
- ochrana a ohrožení druhu
- využití druhu či jeho produktu.

Mezinárodní konvence CITES stanovila seznam ohrožených taxonů, s kterými je zakázáno obchodovat (ČR je signatářskou zemí).

Sestavovatelé přehledu rostlin využili jak dostupné literatury, tak poznatků z velké části zde navštívených zemí. Předností autorů je dlouhodobé prožívání vývoje jak domácí, tak světové přírody, jejich nezávislost a tedy možnost říkat pravdu. Podrobnější a další informace jsou na webových stránkách.

V následujícím seznamu rostlinných taxonů je sdílen nový, zcela aktualizovaný Klíč ke květeně České republiky, Academia Praha 2019 - Kaplan Z. (ed.) a také trvale doplňovaný soupis Botany.cz. Seznam je sestaven abecedně podle vědeckého označení, v díle Eurasie pak po jednotlivých čeledích a abecedně taxony v nich začleněné, a to dle posledního současného taxonomického členění.

Sestavovatel přehledu využil jak dostupné literatury, tak poznatků ze zde navštívených zemí: Izrael, Palestina, Katar, Omán, Sjednocené arabské emiráty, Sinaj, Tanzanie, Zanzibar a v severní Africe

Djerba, Egypt, Maroko a Tunis.

Seznam vegetačních druhů je postupně doplňován a upřesňován. Celkové závěry Udržitelného vývoje světových regionů jsou uvedeny v díle VIII Světový přehled a IX Závěry. Vlastní přehled rostlin bude vzhledem ke své obsáhlosti přiložen do publikace na datovém nosiči CD.

B.1.2. Použité zkratky / List of Abbreviations

Vzhledem k informační rozsáhlosti sledované květeny, byl přehled tvořen úsporně a zkratkovitě.

U jednotlivých taxonů jsou sledovány zejména následující významné a zajímavé následující údaje:

- aktuální latinský a český název, významné synonymum, příp. anglický název či obchodně tržní ekvivalent, přibližný český ekvivalent (často nebyl vytvořen či je neustálený)
- původní oblast výskytu (pův.), introdukce (intr.)
- geografické rozšíření (zejména ve sledovaném území)
- endemitní a reliktní výskyt
- invaznost, expanzivnost, "zplaňování" z pěstebních kultur
- případný výskyt v ČR (vč. zavlečení, užitkového, okrasného či sbírkového pěstování)
- ochrana a ohrožení druhu
- vegetační charakteristika
- specifická biotopu
- využití druhu či jeho produktu.

Zkratka	CZ	EN
§A	zákonem chráněná rostlina Rakouska	protected plant in Austria
§AL	zákonem chráněná rostlina Albánie	protected plant in Albania
§AND	zákonem chráněná rostlina Andorra	protected plant in Andorra
§B	zákonem chráněná rostlina Belgie	protected plant in Belgium
§BG	zákonem chráněná rostlina Bulharska	protected plant in Bulgaria
§BIH	zákonem chráněná rostlina Bosny a Hercegoviny	protected plant in Bosnia and Herzegovina
§BY	zákonem chráněná rostlina Běloruska	protected plant in Belarus
§CR	zákonem chráněná rostlina České republiky (vyhl. č. 395/1992 Sb.)	protected plant in Czech (notification of ministry no. 395/1992 Sb.)
§D	zákonem chráněná rostlina Německa	protected plant in Germany
§DK	zákonem chráněná rostlina Dánska	protected plant in Denmark
§E	zákonem chráněná rostlina Španělska	protected plant in Spain
§F	zákonem chráněná rostlina Francie	protected plant in France
§FIN	zákonem chráněná rostlina Finska	protected plant in Finland
§GB	zákonem chráněná rostlina Velké Británie	protected plant in Great Britain
§GR	zákonem chráněná rostlina Řecka	protected plant in Greece

§H	zákonem chráněná rostlina Maďarska	protected plant in Hungary
§HR	zákonem chráněná rostlina Chorvatska	protected plant in Croatia
§CH	zákonem chráněná rostlina Švýcarska	protected plant in Switzerland
§I	zákonem chráněná rostlina Itálie	protected plant in Italy
§IRL	zákonem chráněná rostlina Irska	protected plant in Ireland
§ISL	zákonem chráněná rostlina Islandu	protected plant in Island
§L	zákonem chráněná rostlina Lucemburska	protected plant in Luxembourg
§LT	zákonem chráněná rostlina Litvy	protected plant in Lithuania
§LU	zákonem chráněná rostlina Lotyšska	protected plant in Latvia
§M	zákonem chráněná rostlina Malty	protected plant in Malta
§MK	zákonem chráněná rostlina Makedonie	protected plant in Macedonia
§MNE	zákonem chráněná rostlina Černé Hory	protected plant in Montenegro
§N	zákonem chráněná rostlina Norska	protected plant in Norway
§P	zákonem chráněná rostlina Portugalska	protected plant in Portugal
§PL	zákonem chráněná rostlina Polska	protected plant in Poland
§RKS	zákonem chráněná rostlina Kosova	protected plant in Kosovo / Kosovo and Metohija
§RO	zákonem chráněná rostlina Rumunska	protected plant in Romania
§RUS	zákonem chráněná rostlina Ruské federace	protected plant in Russia
§S	zákonem chráněná rostlina Švédska	protected plant in Sweden
§SK	zákonem chráněná rostlina Slovenska	protected plant in Slovakia
§SLO	zákonem chráněná rostlina Slovinska	protected plant in Slovenia
§SRB	zákonem chráněná rostlina Srbska	protected plant in Serbia
§TR	zákonem chráněná rostlina Turecka	protected plant in Turkey
§UA	zákonem chráněná rostlina Ukrajiny	protected plant in Ukraine
10/100	počet rodů / počet druhů (předpokládaný v čeledi)	number of genera/species (assumed in family)
afrodizik	afrodiziakální účinky	aphrodisiac effects
alkal	s obsahem alkaloidů	contains alkaloids
alkohol	alkoholická	alcoholic
Arábie	Arabský poloostrov	Arabian Peninsula
arid	aridní	arid
arom	aromatická	aromatic
atrakt	atraktivní	attractive

Bern	rostlina seznamu „Bernské úmluvy“ o ochraně nejvýznamnějších rostlin Evropy	a plant protected by the Bern Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats
BR	biosférická rezervace UNESCO	biosphere reserve UNESCO
býv	bývala	used to be
BZ	botanická zahrada	botanic (botanical) garden
Ca	vápnité substráty	lime stone (calcit) substrates
cibul	cibulovitá rostlina	bulbous plant
cirkumpol	cirkumpolární (obtočnově)	circumpolar
CIT	ohrožený taxon, s kterým je zakázáno obchodovat	endangered taxon, dealing forbidden
cv	kultivar / kulturní „odrůda“	cultivar
červ	červená	red
ČR	Česká republika	Czech republic
degrad	degradovaná	degraded
dešť	deštné	rain (adj.)
deštník	deštníkovitá koruna	umbrella-crown (of a tree)
domest	domestikovaná rostlina	domestic plant
dřevn	dřevnatá rostlina	ligneous (woody) plant
domest	domestikovaná rostlina	domestic plant
dřevn	dřevnatá rostlina	ligneous (woody) plant
dvoud	dvoudomá rostlina	dioecious plant
efemer	efemerní (časně na jaře vyrůstající a vykvétající)	ephemeral
end	endemitní rozšíření	endemic spread
epif	epifitní růst	epiphyte grow
eukalypt	eukalyptové porosty	eucalyptus stands
evr	evropská	european
exp	expanzivní	expansive
ferment	fermentovaná	fermented
GB	Velká Británie	Great Britain
glac	glaciální relikv	glacial relict
H	Maďarsko	Hungary
Havaj	Havajské ostrovy	Hawaiian Islands
hlízn	hlízkatá rostlina	tuberose plant
hrnk	hrnkově pěstovaná	pot grown

humoz	humózní půdy	humic soils
CHKO	chráněná krajinná oblast (v ČR)	landscape park (in Czech)
ins	insekticidní účinek	
intr	introdukovaná	introduced
inv	invazivní rozšiřování rostliny (v závislosti na lokalitě)	invasive spread
j	jih	south
JAm	jižní Amerika	South America
JAR	Jihoafrická republika	South Africa (RSA)
jed	jedovatá	toxical
jez	jezero	lake
Jugo	býv. Jugoslávie	former Yugoslavia
juv	jihovýchodní	south-east
kamen	kamenitý	rubbly, stony
karant	karanténní	quarantine, detention
Karibik	Velké a Malé Antily	
kbelík	kbelíkově pěstovaná	bucket grown
keř	keřovitý	shrubby
koberc	kobercovité rozšiřování	carpet spreading
kosmopol	kosmopolitní rozšíření	cosmopolitan spread
kult	kulturní rostlina	cultural plant
kv	květ	flower, blossom
humoz	humózní půdy	humic soils
CHKO	chráněná krajinná oblast (v ČR)	landscape park (in Czech)
intr	introdukovaná	introduced
inv	invazivní rozšiřování rostliny (v závislosti na lokalitě)	invasive spread
j	jih	south
JAm	jižní Amerika	South America
JAR	Jihoafrická republika	South Africa (RSA)
jed	jedovatá	toxical
jez	jezero	lake
Jugo	býv. Jugoslávie	former Yugoslavia
juv	jihovýchodní	south-east
kamen	kamenitý	rubbly, stony

karant	karanténní	quarantine, detention
kbelík	kbelíkově pěstovaná	bucket grown
keř	keřovitý	shrubby
koberc	kobercovité rozšiřování	carpet spreading
kosmopol	kosmopolitní rozšíření	cosmopolitan spread
kult	kulturní rostlina	cultural plant
kv	květ	flower, blossom
lahv.	lahvovitý kmen	bottle stem
<u>léč</u>	léčivé látky	curative (medical) substances
letnička	jednoletá rostlina	annual plant
likv	likvidován	liquidated
list	listnatá	broadleaved, deciduous
masožr	masožravá rostlina	carnivorous plant
monzun	monzunový	monsoonal
NAT	rostliny chráněné v soustavě NATURA 2000	plants protected in the systém NATURA 2000
NATm	rostliny chráněné v soustavě NATURA 2000 - druhy Makaronésie	plants protected in the systém NATURA 2000 - species of Macaronesia
nejv	největší	greatest, biggest, largest, maximum
neopad	neopadavé	evergreen
NP	národní park	national park
NPŠ	Národní park Šumava	Šumava National Park
NZ	Nový Zéland	New Zealand
obiln	obilnina	cereal
obv	obvykle	usually, commonly
odden	oddenkatá rostlina	rhizome plant
odnož	odnožující růst	sucker (stollon, tiller) grow
ohr	ohrožená rostlina	endangered plant
ojed	ojediněle rostoucí rostlina	sporadically
okr	okrasně pěstovaná rostlina	decorative plant
olejn	olejnina	oil plant
opad	opadavá rostlina	deciduous plant
ovoc	ovocná rostlina	fruit plant
ovy	ostrovy	islands
parazit	parazitická rostlina	parasitic plant

persp.	perspektivní rostlina	perspective plant
pěst	pěstovaná rostlina	grown plant
pionýr	pionýrská rostlina	pioneer plant
písč	písčité lokality	sand localities
plant	plantážnický pěstovaná	plantation grown
pobř	pobřežní	littoral, coastal
podz	podzemní	hypogean
poléh	poléhavý růst	procumbent (decumbent) grow
popín	popínavá rostlina	climber (plant)
PR	přírodní rezervace	natural reserve
př.n.l.	před naším letopočtem	before Christ
pův	původní areál,	original area (eventually primary locality)
rašel	rašelinné lokality	peaty localities
rekr	rekreační	recreational
rel	relikt	relict
RF	Francie	France
ruder	ruderální lokality	ruderal localities
s	sever	north
salát	salátová	salad
SAm	severní Amerika	North America
sbírk	sbírkově pěstovaná	grown to collect
sec	druhotné (sekundární) rozšíření (výskyt)	secondary spread (presence)
skaln	skalnaté lokality	rocky
skleník	skleníkově pěstovaná rostlina	hothouse growing plant
Smar	druhy zvláštního zájmu evropské soustavy Smaragd	species of special interest in european network Emeral (Smaragd) Smaragd
Smar-m	druhy zvláštního zájmu evropské soustavy Smaragd v oblasti Makaronézie	species of special interest in european network Emeral (Smaragd) - Macaronesia
SP	Španělsko	Spain
SRN	Německo	Germany
st.	století	century
stáloz	stálozelená rostlina	evergreen plant
stř	střední	middle
subtr	subtropická rostlina	subtropical plant
sukc	sukcesně (bezzásahovým zarůstáním)	succession

sukul	sukulentní	succulent
škrobn	škrobnatá	amylaceous
štěrk	štěrkovité	gritty, gravelly
TanŠan	Ťan-šan	Tian Shan
TAM	tradiční ajurvédská medicína	tradicional ajurved medicine
TLM	tradiční lidová medicína	tradicional afrfrican medicine
TČM	tradiční čínská medicína	tradicional chinese medicine
temperát	temperátní oblast	temperate area
text	textilní	textile
tox	toxická	toxic
travn	travnatý	grass, grassy
trn	trnitá rostlina	thorn plant
trop	tropická rostlina	tropical plant
trsn	trsnatá rostlina	tuft plant
třetih	třetihorní rostlina	tertiary (cenozoic) plant
TTP	trvalé travní porosty	permanent grasslands
užit	užitkově pěstovaná	utility grown
v	východ	east
vavřín	vavřínové	laurel (bay)
vč	včetně	including
vit	vitamin	vitamin
vytrv	vytrvalá bylina (trvalka)	everlasting herb
vzác	vzácný výskyt	rare presence
x	hybrid	hybrid
z	západ	west
zámec	zámecký	manor ~ (of a château)
zavl	zavlečená rostlina	introduced, alien, non-indigenous plant
žl	žluté	yellow

B.2. CÉVNATÉ ROSTLINY / TRACHEOPHYTA

Celkové systematické členění dlouhodobě vycházelo z morfologické podobnosti jednotlivých druhů (ale i botanické binomické nomenklatury a pojmu druh, jako základní jednotky přirozené soustavy organismů), založené C. Linnéem (v díle Systema naturae) z r. 1735, v současnosti se vytvářen moderní systém genetické příbuznosti. Protože ani jeden není zcela platný, jsou v následujícím seznamu sledovány provázanosti mezi jednotlivými původně i nově uváděnými čeleděmi rostlin. Uváděny jsou i některá názvoslovná homonyma, t.j. stejné názvy, jež jsou používány pro zcela jiný taxon živočišné říše (botanický i zoologický taxon).

Současné / nové taxonomické začlenění jednotlivých druhů v čeledích je uváděno v díle Eurasie pro Acanthaceae, Amaranthaceae, Amaryllidaceae, Apiaceae, Apocynaceae, Asteraceae, Boraginaceae, Brassicaceae, Campamilaceae, Caryophyllaceae, Cistaceae, Crassulaceae, Cyperaceae, Dipterocarpaceae, Lamiaceae, Malvaceae, Orchidaceae, Potamogetonaceae, Primulaceae, Ranunculaceae,, Cyperaceae, Dipterocarpaceae, Ericaceae, Euphorbiaceae, Fabaceae, Gentianaceae, Iridaceae, Lamiaceae, Malvaceae, Orchideaceae, Potamogetonaceae, Primulaceae, Ranunculaceae, Restoniaceae, Rosaceae, Rubiaceae, Sapindaceae, Scheuzeriaceae, Solanaceae, Thymeleacea.

V následujícím seznamu jsou uváděny cévnaté rostliny / Tracheophyta, ale je zde uvedeno i několik běžnějších „nižších, necévnatých“ rostlin.

Aaronsonia (Aaronsohnia) - **aronsonya**, Asteraceae

- factorowsky - , Palestina, Izrael

Abelmoschus - **pižmovec, abelmoschus** , Malvaceae, 15 druhů, trop. Afrika a Asie

- esculentus - jedlý, (bamia, gombo, "ibišek - proskurník jedlý", Okra, Gumbo, Lady's Fingers), pův. tropy a subtr Afriky - Egypt, jednoletá vysoká bylina, nezralé tobolky - zelenina, stonky - vlákno - okra fiber, ketmia, pěst, okr

Abies - **jedle, abies** , Pinaceae

- numidica - alžírská, (numidská), třetih relik, pův. hory s. Alžírsko (Kabylei), dále s. Afrika: Tunisko, Egypt, Červený seznam, ohrožena, živé ploty

Abrus - **sotorek, abrus**, Fabaceae

- precatorius - , Etiopie, Súdán, Kongo, Guinea, Madagaskar, j. polovina Afrik, NP Kruger

Abutilon - **mračňák, abutylon**, podslunečník, Malvaceae, 150 druhů, většinou neopad dřeviny či byliny, tropy a subtr Afriky, Asie, Austrálie a Ameriky, převážně jižní, okr

- fruticosum - keřovitý, pův. trop. Afrika, Sahara, Sahel, Meroko, Etiopie, Somálsko, i Namibie a JAR, Arábie, Pákistán, Indie, ale i Mexiko a j. USA, chaparall, pěst oázy Palestina, Izrael, bylina až polokeř,

- grantii - j Afrika, JAR, Mosambik

- hirtum - srstnatý, tropy v. polokoule, Nigérie - Somálsko, Namibie, Botswana, JAR, Arabie, Pákistán, Indie, Brma, Thajsko, Cejlon, Čína, zavl. stř. Amerika, Florida, Brazílie, Peru, dnes pantropicky, sucho, 1 m, **léč**

- mauritanum - mauricijský, pův. subsaharská Afrika, Etiopie, Súdán, Kongo, Guinea, Madagaskar, j. polovina Afriky, pobřežní lesy a křoviny

- megapotamicum (vexillarium) - riograndenský, (Trailing Abutilon, Chinese Lantern, Chinese Bell Flower), pův. JAm, Argentina, Uruguay, poloopad. keř, okr subtropy

- muticum - Sahara

- pannosum - sahrska-arabská oblast, z. subsaharská Afrika, Tanzanie, Izrael, Indie

- theophrasti - Theofrastův, („čínská juta“), pův. v. Středozeří, pěst textilní, okr, **léč**, ČR zavlečen

- x hybridum - hybridní, („pokořový javor“, Flowering Maple, Parlor Maple, Indian Mallow), pův. JAm - Brazílie, poloopad. keř, okr subtropy a tropy

Acacia – **kapinice, akácie, „akátovník“**, (nesprávně označovaná jako mimosa), Fabaceae, Mimosaceae, cca 5000 druhů, **po r. 2005 rod rozdělen a vytvořeny 4 nové: Vachellia, ...**

tropy a subtr, polopouště a pouště, převážně Austrálie a Afrika a také Amerika a Polynésie, vzhledem k druhové početnosti je zde uveden jen malý výčet druhů, pěst i pro dřevo, exp a inv. kořeny čerpají z termištů dusík, hlavní kořen až 60 m spodní vodu, obranné mechanismy - trny, kys. kyanovodíková mladá plody a

mladé listy, silné větve z tvrdého dřeva, v nich pozorovatena gepardů (to si značkují), snovači pospolití, býložraci roznášejí semena

- abyssinica - habešská, (Flat-top Acacia), strom, xerofyt, senegalsko-súdánské savany 1200 - 2300 m, Habeš, Etiopie, Ngorongo, Tanzanie, Madagaskar, jižní polovina Afriky
- albida - bělostná (bělavá), pův. Austrálie, žluté květy zdrojem potravy pro hmyz aj. živočichy, intr Středozeří, Sahara
- ataxacantha - ohnivá, (Flame Acacia, Flame Thorn, Vlamdoring), j. Afrika, písč duny, travn křovin stepi, skaln pahorkatiny, inv, sklon tvořit neproniknutelné houštiny
- auriculiformis - ouškatá, (Ear-pot Wattle, Nothern Black Wattle, arabská guma), pův. N.Guinea a s.Austrálie, vlhké lesy, keř savany, stromek, žl. kv., zdomácněla v trop. Asii a Africe, rozsáhlé plantáže, míza ze zářezů arabská guma, mezi Saharou a rovníkovým pralesem, vývoz hlavně Čad a Súdán, Senegal, Somálsko, Mali, Mauretanie, Uganda, Tanzanie, Etiopie, Kamerun, akáciová pryskyřice - srabská guma, mana, tvrdé dřevo, emulgátor, Coca-cola, sodovky, farmacie, inv, potlačuje pův. vegetaci
- brevispica - krátkokenná, (Wait-a-bit Acacia), keřov. stromek 1,5 - 12 m, říční údolí, savany, do 1800 m, afrodisiak. v. Afrika, Etiopie
- bussei - Etiopie,
- catechu – katechová, pův. Indie, monzunové teakové lesy, pěst strom, léč droga, "bengálské či mumbajské katechu", okr. Indočína, Srí Lanka, Indonésie, léč
- caven - JAm, Chile, Bolívie, Brazílie, Zaraguay, Uruguaycollinsii – Kolinsova,
- collinsii - stf. Am – Mexiko až Kolumbie, symb s mravenci
- confusa - Madagaskar
- commiphora - Jemen
- cultriformis – trojboká, (nožovitá, Knife-leaf Wattle Acacia), pův. Austrálie, keř, okr, intr Středozeří
- cyanophylla – fialová (Blue-leaved Acacia), pův. Austrálie, intr Kypr, Malta
- cyclops – obrovská, pův. Austrálie, okr, intr Afrika, Kalifornie, Středozeří, Kypr, Kanárské ovy, Madeira, lok inv
- dealbata – bělavá (stříbřitá, sivozelená, sivolistá, Silver Wattle, Mimosa), pův. jv. Austrálie - N.J.Wales a Tasmánie, stáloz. nenáročný strom 15-25 m, suché kamen půdy, okr subtr, intr Středozeří, tříslovina, lata žluté vonné květy XII - III, zaškrcované zploštělé lusky, 2x sudospešené listy, inv
- drepanolobium - pískavá, (srpovitá, „flétnovitá akácie“, Whistling Thorn, Ant-galled Acacia), v. Afrika, Ngorongo, Tanzanie, Keň, Etiopie, trnitý keř stromek vysoký až 6 m, suché stromovité, keř i travn savany 700 - 2500 m, mravenci vytváří kulovité útvary u báze trnů, jejím otvory vítr hvízdá (k obraně před býložravci – se vyrojí)
- edgeworthii - Edgewortova, Sokotra, pouště a polopouště
- ehrenbergiana - saharsko-arabská oblast, Etiopie , Egypt, Súdán, Sahara , Sahel a savany středozápadu, Arabský poloostrov - Omán
- elatior - vyšší, (River Acacia), semiaridní oblasti, 180 - 1100 m, Uganda a Keňa
- eriocarpa - , end Zambezi
- erioloba - vlnatá, (žirafí akácie, Camelthorn – později název přenesen na velbloudy), kamen poušt oblasti j. Afriky, Botswana, zaniklá řečiště, kořeny až 60 m
- farnesiana – česneková, (Farnesova, "mimosa", Sweet Acacia, Spruge Tree), pův. trop. Amerika - j USA, stf. Amerika, Argentina), trnitý keř. strom 5 - 8 m. okr subtt, intr Středozeří, aromat, vonné žluté květy, na zimní výzdobu interiérů, inv, ČR dovoz
- fleckii - místní, delta Okavango
- gerrardii - Gerardova, (Gerrard´s Acacia), saharsko-arabská oblast, 1500 - 2500 m, Sahara, v. Afrika, Etiopie , Keňa, jižní polovina Afriky, NP Kruger, Arábie
- girrafae - žirafí, strom afrických trop. savan, semena šíří žirafy
- greggii - Greggova, (Weit-a-minute), trnitá
- gummifera - pryžovitá, end Maroko, Sahara, Arábie
- haematoxylon - Botswana, vádí
- hebeclada - , jižní pouště
- heterophylla – různolistá, Madagaskar, Réunion
- hockii - Hokova, (White thorn Acacia), keř 6 - 9 m, savany 750 - 2250 m z. a v.Afrika, dřevo konstrukce, Masajové
- chariessa - , end Zambezi

- jubatus - Botswana
- karroo (horrida) - dlouhotrnná,, karooská, (Sweet Thorn, Karro Thorn, Allthorn Tree Acacia), pův. j. Afrika, Kapsko, Namibie, Tanzanie, jižní polovina Afriky, trn keř 8-12 m, okr subtropy, intr jz. Středozeří
- kirkii - Kirkova, (Kirk's Acacia), savany, 1500 - 1900 m, domy masajů, jižní pouště, Tanzanie
- lahai - lahai, (Red Thorn Acacia), v. Afrika, 1500 - 2500 m, na konstrukce, Ngorongo, Tanzanie
- leucophloea - jv Asie – Pákistán, Indočína, Indonésie
- longifolia – dlouholistá, (Sydney Golden Wattle, Sallow Wattle), pův. v. Austrálie, keř.strom 6-10 m, okr subtr, intr Středozeří
- magnum -
- mangium - mangová, (Mangium Wattle), pův. s. a v. Austrálie, N. Guinea, sec jv Asie od Vietnamu po Malajsii, j. Afrika, Madagaskar, Havaj, strom, nábytek, konstrukce
- mearnsii – Maernsova, (mollissima, Black Wattle), pův. jv. Austrálie (j., v. a s. Austrálie, Queensland až Tasmánie), NZ, Polynésie , Havaj, až do 600 m, až 18 m, pěst Brazílie, Chile, v. Afrika, Indie, Madeira - levady, intr Středozeří, inv. tvrdé dřevo, konstrukce, náhražka mahagonu , inv
- mearnsii - Mearnsiova, (Black Warde), pův. Austrálie, naturalizován v. Afrika, do 1500 m, Madagaskar, Havaj
- melanoxylon - černá, ("australské černé dřevo", Australian / Tasmanian Blackwood), j. Afrika, pův. Austrálie, konstrukce, nábytek, **náhražka mahagonu**, inv
- mellifera - medonosná, (Hook-thorn Acacia), keř 2 - 8 m, savany do 1800 m, inv. sklon tvořit neproniknutelné houštiny, malarie, příkop. propadlina, v. Afrika, Ngorongo, Tanzanie, Etiopie,
- nebrownii - , (Water Thorn, Waterdoring), JAR
- nigrescens - černavá, trop. v. a j. Afrika, Tanzanie, Malawi, Zambie, Mosambik, Botswana, JAR, Kruger NP, křovinatá savana, opad. strom až 30 m, **velmi tvrdé dřevo zenrano (specif. hmotnost 1,19)**
- nilotica (arabica) - arabská, (Egyptian Thorn, Scented-pod Acacia), saharsko-arabská oblast , Sahara, semiaridní v. Afrika, Etiopie , Tanzanie, Súdán, Madagaskar, j. polovina Afriky, NP Kruger, Arábie, Omán, Přední Indie, jižní pouště, guma, odolný termitům,
- nubica - nubická, keř 1 - 5 m, polopouště 200 - 1400 m, léč - malárie, revma, anthrax, v. Afrika
- origena - Afrika, Arábie
- orighena - Etiopie, Eritrea, Arábie
- penninervis -
- pennivenia - , Sokotra, mangrovy
- podalyriifolia - , (Golden Watle), pův. Austrálie, zlatožluté květy, okr, do 2500 m
- podalyriifolia – podalyrolistá, (Pearl Acacia, Queensland Silver Wattle), pův. Austrálie - Queensland až Victoria, Havaj, keř, okr subtr, intr. Středozeří
- polyacantha - mnohokvětá, (Falcon's claw Acacia), 200 - 1800 m
- raddiana - paprscitá, Sahara - Tunisko, Egypt,, Arábie (Sinai), Palestina, Izrael, bible, Izraelité z ní postavili Archu úmluvy
- reficiens - (False umbrella Thorn), keř 1 - 7 m, polopouště 50 - 1450 m, jedlá guma, sex. stimulace, v. Afrika
- retinodes (floribunda) - pryskyřičnatá, pův. z. Austrálie, intr Středozeří, Itálie, v j. Africe, Madagaskar, inv. okr Palestina, Izrael, Sýrie
- robusta - velká, trop. v. a j. Afrika, Etiopie, Tanzanie, Keňa, Zimbabwe, Mozambik, Svazijsko, JAR, NP Kruger, kořeny a borka léč, TLM, dřevo nábytek, palivo, listy a plody krmivo
- sacalava - , Madagaskar, žl. květy
- saligna – vrbovitá, (Golden Wreath Wattle, Australian Weeping Wattle, Green Wattle, Port Jackson Wattle, Blueleaf Wattle), pův. jz. Austrálie, stáloz. keř. strom 4-10 m, místo listů zvlněná fylodia (metamorf. stonky), hlávky žl. květů, okr subtr, intr Kanárské ostrovy
- sarcophylla - Somálsko, Etiopie , Sokotra
- senegal - senegalská, (Sudan gum Arabic, Three-thorned Acacia), saharsko-arabská oblast, subsaharská Afrika, v. Afrika, pův. Senegal - dnes do "zelené zdi" na jihu Sahary, pak Keňa, Tanzanie, Etiopie, j. polovina Afriky, NP Kruger, Omán, Arábie, Pákistán, Indie, keř 5 m, savany do 1500 m, **těžké dřevo**, nejkvalitnější arab. guma,
- seyal - , (White Thorn), Sahara, v. Afrika, do 2200 m, Ngorongo, Tanzanie
- sieberiana - sibiřská, 0 - 1950 m, jAfrika, z. Afrika - Burkina Faso
- texepanolobium - „hvízdaající akácie“, kulovité zduřeniny na trnech s mravenci (sloni pak nežerou).

- tortilis (spirocarpa) - zatočená, (zkroucená, svintutá, spiroplodá, deštníkovitá, Sweet Thorn Karroo, Umbrella Thorn, Israeli Babul), saharsko-arabská oblast , pův. s. Afrika – Egypt až Maroko, Sahara, v. Afrika
- příkop. propadlina, Ngorongo, Tanzanie, pův. Senegal, pak Keňa, Etiopie, j. polovina Afriky, NP Kruger, Omán, Arabský poloostrov – Palestina, Izrael, Omán, trnitý keř. strom 20-30 m, plochá deštníkovitá koruna, suché křovinaté savany 600 - 2000 m a polopouště, okr subtropy, trnité ploty, kmen často rozežrán termity, plody potravou dobytka a divokých kopytníků, intr Středozeří

- verticillata - přeslenatá, (Prickly Moses), Austrálie - J. Austrálie, N.J.Wales, Tasmánie, keř

- xanthoploea - žlutá, (Fever Tree, Naivasha Thorn, „horečková akácie“, „horečnatý strom“), v. Afrika, Ngorongo, s. Tanzanie, Keňa, jz. Keňa, j. Afrika, strom vysoký až 25 m, oblasti s vysokou hladinou spodní vody, břehy jezer, říční údolí, močály (kde bývá hojně malarických komárů - moskytů), 600 - 2000 m, okr

- zanzibarica - zanzibarská, savany, Ngorongo, sv. Tanzanie

Acalypha - palnice, akalyfa, Euphorbiaceae, přes 450 druhů, tropy a subtropy

- allenii - , end Zambie

- clutioides - , end Zambie

- depressinerva - jv Afrika, JAR, Lesotho, Svazijsko, savana

. fruticosa . Etiopie,

- chirindica - , end Zambie

- nyasica - , end Zambie

- paucifolia - , end Zambie

Acanthophoenix - akantofénix, Arecaceae, 3 druhy, Maskarény

- crinita - end Réunion, horské mlžné lesy, 1kmenná palma

Acanthosicyos - naras, akantosicyos , Cucurbitaceae

- naudinarius - , JAR, tykvovité plody, j. pouště

- horridus - hrozný, bodlinatý, pouštní meloun, Namibie

Acanthus – paznehtík, akantus, Acanthaceae, 30 druhů, tropy Afriky, Asie a Středozeří, vytrv. byliny a keře

- arboreus - stromkovitý, Etiopie, Jemen

- balcanicus - balkánský, pův. Balkán

- campestre - babyka, (polní), j. Evropa, Malá Asie, Írán, Kavkaz, s. Afrika

- mollis - měkký, (Bear's Breeches), z. a centrální Středozeří, od Španělska po Řecko, Itálie, Sardinie, Malta, Albánie, Turecko, Kanárské ostrovy, Madeira, s. Afrika, Alžírsko, Maroko, jz. Asie, úhory, u cest, pastviny, stinná místa, okr, ČR

- monspessulanum - montpelierský, (francouzský), pův. Balkán - vrchoviny, Středozeří, sz. Afrika

- obtusatum - neapolský, Itálie, Sicílie, Balkán, Korsika, s. Afrika

- obtusifolium - okrouhlolistý, (tupolistý), v. Středozeří, Kypr, Libanon, Palestina, Izrael

- polystachii - Etiopie,

- spinosus - ostnitý, (trnitý), pův. centrální Středozeří, Španělsko, Balkán, Itálie, Řecko, Kréta, Alžír, egejská oblast, motiv korintské sloupy, okr. ČR

- syriacus - syrský, Sýrie, Palestina, Izrael

Acer - javor, acer, Aceraceae

- campestre - babyka, (polní), j. Evropa, Malá Asie, Írán, Kavkaz, s. Afrika

- monspessulanum - montpelierský, (francouzský), pův. Balkán - vrchoviny, Středozeří, sz. Afrika

- obtusatum - neapolský, Itálie, Sicílie, Balkán, Korsika, s. Afrika

- obtusifolium - okrouhlolistý, (tupolistý), v. Středozeří, Kypr, Libanon, Palestina, Izrael

Aceras - bezrožec, aceras, Orchidaceae

- athropophorum - panenkový, (podivný), Středozeří, s. Afrika, garrigue (frygana), sušší TTP

Acidanthera - acidantera, mečíkovec , Iridaceae

- bicolor, var. Murielae - dvoubarevná hvězdovitá, (Peacock Orchid), hlízn. rostlina, pův. Etiopie, okr Brazílie,

Acmadenia - akmadenya, Duinebuchu, Rutaceae

- mundiana - Kapsko, fynbos

- obtusata - Kapsko, fynbos

Acmella – plamatka, akmela, Asteraceae

- ciliata - brvitá, s JAm, zavř jv Asie

- oleracea - olejná, Brazílie, Madagaskar, pěst. potravina (drcené listy), léč

- oppositifolia - vstřícniolistá, Florida – Everglades

Acmadenia - akmadenye, Rutaceae

- obtusata - otupělá, Kapsko

Acokanthera - acokantera, Apocynaceae

- oblongifolia - podlouhlolistá, (Poison arrow tree), z j. Afriky (Mosambik), stálozel. dřevina, okr, Kanárské ovy, Tanzanie

- oppositifolia (loniflora) - vstřícniolistá, (Poison arrow Tree), nízký stromek, 1400 - 2100 m, v. Afrika, silně jed (šípový jed)

- schimperi - Schimperova, (Poison arrow Tree), suché lesy, nízký stromek, Súdán, v Afrika, 1200 - 2300 m, Etiopie

Acridocarpus - akridokarpus, Malpighiaceae, Caesalpiniaceae

- orientalis - východní, Etiopie, Omán, Jemen, Somálsko

- socotranus - sokotranský, Sokotra

Acrocarpus - akrokarpus, akroplod, Caesalpiniaceae

- fraxinifolius - jasanolistý, (Indian Ash, Australian Ash), pův Indie, jv. Asie, až 60 m, lehké konstrukce

Acrostichum - prašnatec, akrostychnum, kapradina mohutná, (Pteridaceae),

- aureum - zlatá, Kongo, Guinea, Madagaskar, j. polovina Afriky, Seychelly, mokřady

- guinense - guinejský, Guinea

Actiniopteris - aktynopteris, kapradina, Actiniopteridaceae, stř. Amerika, tropy JAm

- semiflabellata Etiopie, Namibie, Madagaskar, j. polovina Afriky, Jemen

Actinospermis - aktynospermis, kapradina, Ceratopteridaceae, Pteridaceae

- pauciloba - end Zambie

- semiflabellata - vějířovitá, saharско-arabská oblast, skalní výchozy, Madagaskar, Mauricius, v. Afrika, Kilimandžáro, Sahara, Arábie, Egypt

Adansonia - baobab, adansonya, lávevník, „lahvový strom“, (bottle tree), Malvaceae, Bombacaceae, 10 druhů, (z toho Madagaskar 6), Afrika (Súdán až jih, Etiopie, Tanzanie), Mali, Madagaskar, Kapverd. ovy, Komory, sv. Austrálie, sezónně opadavý les, opad mohutné stromy, dlouhé bílé květenství, šiškovité plody, výška 15-30 m, lahovitě sukul. kmen, nejmohutnější strom afrických suchých savan, příp. poloopad. lesů, olejnatá semena, z nich domorodci nápoj, krajinné dominanty, protože mají měkké porezní vláknité dřevo zůstaly zachovány, ve dřevě množství vody (až 120 tis. l vody), dožívají se až 2500 let, ale **v současnosti hynou** (i sloni vlhkou dřev), vlivem klimatických změn (zejména v Zimbabwe, Namibii, JAR), několik hlavních větví, řídká koruna, plody jedlé, okr

- digitata - prstnatý, („lahvový strom“, „opičí chleba“, Baobab Tree, Monkey Bread Tree), bavlník. strom, pův. trop. savany senegalsko-sádánské j. Afriky – Etiopie, Senegal, Namibie, Botswana, Zimbabwe, Madagaskar, Mozambik, JAR, dále Tanzanie, j. Keňa, Niger, Súdán, Mali, Ghana, Uganda, Madagaskar, Jemen, Omán, **národní strom a symbol Senegalu**, Gambie, Botswana, j. polovina Afriky, NP Kruger, písč. pláně, skaln. polohy, křovin a strom savany, do 1000 m, v Africe nejvíce uctíván, vysazován u vsí, b JAR má Adansonie vysoká 22 m obvod kmene 42 m, nejmohutnější listnatý strom, výška až 22-30 m, sukulent, když ne vlaha je bez listů, průměr kmene max. 13,7 m, přes 3000 let, suchu nejodolnější druh (v kmeni pojme až 150 tis. l. vody), do kmene vytesávány "cisterny" na vodu hluboké až 4 m, uvnitř „ohniví“ mravenci, plody (dužnina i semena potrava), léč, semena 15 % tuku, měkké dřevo, mladé listy zelenina, u lidských sídel, okr suché oblastí tropů a subtr. arabští obchodníci, větve průměr koruny až 50 m, domorodci uctívají jako posvátné, Červený seznam, okr Čína

- grandidieri - Grandierův, end Madagaskar, alej baobabů / Allée des baobabs v provincii Toliara (pozůstatek baobabového lesa, - zdejší nomádský kmen požívá jejich kůru jako střešní krytinu, neboť po naříznutí kůry se dá snadno sloupnout a odmotat jako toaletní papír)

- madagascariensis - madagaskarský, pův. Madagaskar, výška 20 m

- perrieri - Perierův, Madagaskar, baobaová alej

- rubrostipa (fony) - , Madagaskar, „baobab amoureux u Morondavy“ - rozštěpený obtáčivý kmen - navštěvují zamilovaní z celého světa

- senegal - senegalský, Senegal

- suarezensis - suarezenský, hory Madagaskar, vzácně, suchý opadavý les, BZ Plzeň

- za - za, Madagaskar, Seychely (pouze jediný) ?

Adenandra - adenandra, China Flower, Porseleinblom, Rutaceae

- gummifera - Kapsko, fynbos

- obtusata - otupělá, Kapsko, fynbos
- uniflora - jednokvětá, Kapsko, fynbos
- villosa - chlupatá, (China Flower, Betsie), Kapsko, fynbos
- viscida - Kapsko, fynbos

Adenantha - adenantera, Fabaceae, (Mimosaceae), 12 druhů, hlavně jv Asie, méně trop. a subtr. Amerika
 - mantaroa - Madagaskar

Adenia - adenya, Passifloraceae, přes 100 druhů, tropy Starého světa, Madagaskar 26 druhů (13 end)

- digitata (buchananii) - prstnatá, sv. j. Afriky, Mosambik, Madagaskar, sukul, liána,
- dolichosiphon - , end Zambie
- erecta - , end Zambie
- glauca - j. Afrika
- goetzei - , end Zambie
- isaloensis - end Madagaskar
- ovata - vejčitá, end Zambie

Adenium - lahvovník, adenyum, adenyje, sloní noha, Apocynaceae, cca 850 druhů

- arabicum - arabský, pův. Arabský poloostrov, sušší tropy, sukulent, jed latex
- boehmianum -
- caetaneum - („pouštní růže“), sukulent, Ngorongo, Tanzanie, jed latex
- multiflorum - mnohokvětý, („pouštní růže“, Impala Lily), sukul keř, pův. jv. Afrika, Zambie, Malawi, Zimbabwe, Svazijsko, Mosambik, JAR, NP Kruger, suché křoviny a lesy, nížiny horkých oblastí na písku nebo skalách, latex - dřive šípový jed, přesto zvířata rádi konzumují, okr
- obesum - tlustý, (naběhlý, tučný, „pouštní růže“, Desert Rose, Elephant's Food, Impala Lily, Cudu Lily, Mock Azalea, Sabi Star), saharsko-arabská oblast , pův. Arábie až v. Afrika – Etiopie, Keňa, Tanzanie, Súdán, Ghana, Omán, Jemen, Sokotra, stř. a z. Afrika, až j. Afrika, suchá buš do 1500 m, sukul keř. stromek výška 4-6 m, tlustý kmen, listy červenavě kadeřavý okraj, červené květy, latex velmi jedovatý (zejména kořeny), adenin - šípový jed, okr suché tropy a subtr, (cv. Tao, Harry Potter)

- o. ssp. socotranum - tlustý sokotranský, end Sokotry
- oleifolium - olejolistý, pův. Botswana, Namibie, JAR
- somalense - somálský, pův. Somálsko a v. Afrika
- swazicum - svazijský, pův. Svazijsko

Adenocarpus - adenokarous, adenoplod , Fabaceae

- maanii - stáloz. dřevina, Kilimandžaro, Tanzanie

Adenolobus - adenolobus, Fabaceae

- pechuelii - , JAR, polopoušť

Adenopodia - adenopodya, Fabaceae

- rotundifolia - okrouhlolistá, Tanzanie
- schlechteri - , end Zambie

Adiantum - netík, adyantum, kapradina, Adiantaceae, cca 200 druhů

- aethiopicum - etyopský, Etiopie, okr
- baulfortii - Baulfortův, Etiopie, Sokotra
- capillus-veneris - venušin vlas, (Veneris hair Fern), celý mediterán, temperátní zóna a subtr, Středozemí, Ischia, Baleáry, Madeira (vavřín. lesy), Sahara, Etiopie, j. polovina Afriky, Madagaskar, Sinaj, Arábie, Kongo, Guinea, sv. Helena, ČR skleník, vlhké skalní štěrby, zdi, prameniště, nejrozšířenější kapradina
- caudatum - ocasatý, tropy Afriky i Asie
- hispidum - srstnatý, trop. deštné a poloopad. lesy, v. Afrika, jižní polovina Afriky, Etiopie, Madagaskar, Havaj
- incisum - Etiopie, jižní polovina Afriky
- obesum - tučný, Sokotra
- philippense - filipínský, Etiopie, jižní polovina Afriky
- reniforme - ledvinitý, (Kidney-leaved Maidenhair Fern), saharsko-arabská oblast , Madeira (vavřín. lesy, levády), Keňa, Madagaskar, Makaronesie, vlhké skály

Adonis - hlaváček, adonys, Ranunculaceae

- aestivalia - letní, j. Evropa, Írán, j. Rusko, s. Afrika

Aegialophila - egialofila, Asteraceae

- pumilio - malá, Palestina, Izrael, písčiny
- Aeluropus - eluopus**, Poaceae, 1 druh, Afrika, Eurasie, písčité pouště
- lagopoides - saharsko-arabská oblast , Etiopie,
- Aeonium - eonyum**, Crassulaceae
- arboreum - stromovité, (Black Tree Aeonium, Youth and Old Age Olant), pův. Kanárské ovce (Gran Canaria), Maroko, sukulent, okrasně (Schwarzkopf, var. atropurpureum)
- leucoblepharum - Etiopie,
- tabulaeforme - talířovité, end Kanár. ovce (Tenerife), okr
- Aerangis - erangis**, Orchidaceae. epif, CITES
- appendiculata - , end Zambie
- articulata - ouškatý, Madagaskar
- citrata - , end Madagaskar,
- distincta - , end Zambie
- ellisii - Elisův, Madagaskar
- farsuosa - end Madagaskar, sukul. listy, málo drobných květů
- luteoalba - žlutobílý, Etiopie, Kamerun, Keňa, Tanzanie
- modesta - Madagaskar, Komory
- montana - horská, end Zambie
- seegeri - end Madagaskar
- splendida - zářivá, end Zambie
- Aerisilvaea - erisilvea**, Fabaceae
- sylvestris - lesní, Tanzanie
- Aerulopus - erulopus**, Poaceae
- lagopoides - s. Afrika, Sahara, Arábie, Středozeří, j. Asie až Pákistán a Indie
- Aerva - střídaul, erva**, Amaranthaceae
- javanica - javanský, saharsko-arabská oblast , Sahara, Etiopie,, Guinea, Kongo, j. polovina Afriky, Madagaskar, Sinaj, Arábie, Omán, jv Asie
- lanata - vlnatý, Sokotra
- revoluta – vinutý, Sokotra
- Aeschymone - eschymone**, choulostice, Fabaceae
- schimperi - Schimperova, keř, Ngorongo, Tanzanie
- Aeschynomene - eschynomene**, Fabaceae
- inyangensis - , end Zambie
- mediocris - , end Zambie
- minutiflora - , end Zambie
- mosambicensis - mozambický, end Zambie
- mossoensis - , end Zambie
- nematopoda - , end Zambie
- nyikensis - , end Zambie
- pawekiae - end Zambie
- pseudoglabrescens - , end Zambie
- schliebenii - , end Zambie
- semilunaris - , end Zambie
- sparsiflora - , end Zambie
- stipulosa - , end Zambie
- stolzii - , end Zambie
- trigonocarpa - , end Zambie
- Aframmi - aframi**, Apiaceae
- longiradiatum - , end Zambie
- Aframomum - aframom, aframomum**, Zingiberaceae, Afrika, 55 druhů
- angustifolium - úzkolisté, trop. Afrika, Pobřeží slonoviny, Kamerun, Zair, Mosambik, Madagaskar, Seychely, světliny deštného lesa, plody užití jako kaframom
- Afrocanthium - afrokantium**, Rubiaceae
- ngonii - , end Zambie
- parasiebenlistii - end Zambie

- salubeni - end Zambie

Afrocarpus - afrokarpus, afroplod, (rutye, lesní královna), Podocarpaceae, j. Afrika, mohutný dvoudomý jehličnan, až 46 (60) m, **exklus. nábytek**

- dawei - Keňa, Tanzanie, Uganda, Kongo

- falcata - srpovitý, j. Afrika až Etiopie, JAR, Lesotho, jižní polovina Afriky, Etiopie, sv. Helena, až 1000 let, kvalitní dřevo, i okr

- gausseii - v Madagaskar

- gavey - Tanzanie, Keňa, Uganda, Kongo

- gracilior - něžný, Afrika, BZ Teplice)

- mannii - , ostrov sv Tomáš Guinej, záliv Afrika

- usambarensis - Burundi, Rwanda, Kongo, Tanzanie

Afzelia (Pohudia, některé nově jako Intsia) - **afzelia, mískatec**, Fabaceae, Caesalpiniaceae,

12 druhů, pův trop Afrika, Asie, stromy přes 40 m, často sec lesy, nápadné květy, **dřevo tvrdé, pevné, odolné termitům**,

- africana - africká, Doussié, trop Afrika, Nigérie, z. Afrika - Burkina Faso, Doussié, těžba **dřeva**

- bella - trop Afrika

- bipindensis - trop Afrika

- bracteata - z. rovníková Afrika

- quanzensis - quanská, (Chanfuta, Mahagony Bean), trop. a j. Afrika, pův. subsaharská Afrika, Etiopie,, Namibie, Nigérie, Guinea, Kongo, Tanzanie, j. polovina Afriky, NP Kruger, strom suchých savan, **tvrdé trop dřevo**, těžba

- peturei - DR Kongo

- xylocarpa - dřevnatoplodá (Makamong), Indočína, sec Amerika, okr, **léč**

Agapanthus - kalokvět, agapanthus, láskokvět, Bloulelie, Amaryllidaceae / Liliaceae

- africanus - africký, (African Lily, Bloulelie, tuberoza), bylina, pův. hory j. Afrika, Kapsko, fynbos, okr

- inapertus - , JAR

- praecox - časný, JAR

Agarista (Agauria) - **agarista**, Ericaceae, stáloz. keř

- boliviensis - bolivijská, JAm

- buxifolia - zimostřezolistá, Madagaskar, end Réunion,

- populifolia - topololistá,

- salicifolia - vrbolistá, Etiopie, jižní polovina Afriky, Madagaskar, Réunion

Agathosma (Barosma) - **agatosma**, Buchu, Boegoe, Rutaceae, 150 druhů, z toho 143 v j. Africe

- apiculata - JAR, stáloz keř až 1,5 m

- betulina - , Buchu, JAR, Kapsko, fynbos

- biculca - Steenbokboegoe, Kapsko, fynbos

- capensis - kapská, Kapsko, Namibie, fynbos

- cerefolium - Anysboegoe, Strandboegoe, Kapsko, fynbos

- ciliaris - Kapsko, fynbos

- collina - chlumní, Kapsko, fynbos

- crenulata - , JAR

- irigata - Kapsko, fynbos

- lanceolata - kopinatá, Heuningboegoe, end Kapsko, fynbos, arom keřík,

- mucronulata - end JAR, stáloz erom keřík

- pulchella - sličná, dřevina, hory j. Afriky

- riversdalensis - Kapsko, fynbos

- serpyllacea - Kapsko, fynbos

- thymifolia - tymiánolistá, Kapsko, fynbos

Agauria - agauria, Ericaceae, horské lesy

- buxifolia - zimostřezolistá,

- salicifolia - vrbolistá, Kilimandžáro, Tanzanie, Madagaskar

Agave - agave, Agavaceae

- americana - americká, intr. okraje Sahary, Arábie, saharsko-arabská oblast

- sisalana - sisalová, pův. Mexiko, intr., plantáže od r. 1892 - dřevnatá sisal vlákna na lana, Tanzanie

Ageratina - ageratyna, hadí kořen, **nestarka**, Asteraceae, převážně Amerika

- riparia - říční, Madagaskar
- Ageratinastrum - ageratynastrum**, Asteraceae
- palustre - bahenní, end Zambie
- polyphyllum - mnoholistý, end Zambie
- Ageratum – nestařec, ageratum**, celestýna, Asteraceae, 43 druhů, trop. a temperát.obl. Ameriky, USA, okr
- conyzoides - hnidákovitý, (Tropic Ageratum), Karibik, Amazonie, Brazílie - vysočina a Catinga,,
Venezuela, sv. Helena, okr
- Agrocharis - agrocharis**, Apiaceae
- melanantha - , Etiopie, Súdán, Guinea, Kongo, j. polovina Afriky
- Agrostis - psineček, agrostys**, Poaceae
- stolonifera - výběžkatý, (Redtop), Alberta až N. Mexiko, Karibik, mediterán - Kaliforn. poloostrov, Sonora, Sierra Madre
- trávničky subalpinského stupně v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie, Keňa
- Achillea - řebříček, achilea**, Asteraceae, 85 druhů, byliny, mírné pásmo, převážně Eurasie a SAm, okr
- abrotanoides - brotanolistý, Řecko
- ageratifolia - ageratolistý, pův. Balkán a Řecko, xerothermní trvalka, okr, ČR
- alexandri-regis - , §SRB
- crithmifolia - jemnolistý, pův. j. Evropa, §U, ČR
- glaberrima - , §UA
- grandifolius - velkolistý, Albánie
- horanszkyi - Horanszkého, §U
- impatiens - nedůtklivý, §RO,
- millefolium - obecný, Středozeší, Maroko, cirkumpolárně, ČR, travnaté plochy, léč - protizánětlivě,
povzbuzuje trávení, tonizující, afrodisiakálně
- nobilis - sličný, jv. Evropa, okr, ČR
- ochroleuca - , §U
- santolina - santolina, Kypr, Palestina, Izrael, okr, ČR
- tomentosa - plstnatá, pův. Středozeší, Itálie, okr, ČR
- tuzsonii - Tuzsonův, §U
- Achyranthes - ostroplevka, achyrantes**, Asteraceae
- aspera - hvězdovitá, Etiopie, Ghana, Kongo, Guinea
- Aibuca - aibuka**, Hyacinthaceae
- spiralis - spirální, Kapsko
- Aidia - ajdya**, Rubiaceae
- micrantha - drobnokvětá, end Zambie
- Aira - ovsíček, aira**, Poaceae
- cyryophyllea - obecný, saharsko-arabská oblast , pouštní okraj Sahara, Etiopie, Arábie
- Aizoanthemum - aizoantemum**, Aizoaceae
- dinteri - , end Zambie
- galenioides - , end Zambie
- hispanicum - hisánský, end Zambie
- membrum-connectens - end Zambie
- mossamedense - , end Zambie
- Aizoon - kosmatec, aizoon**, vždyživ, Aizoaceae, (Mesembrianthemaceae), africko-asijské pouště
- canariense - kanárský, saharsko-arabská oblast, Sahara, Etiopie, Tunisko, Kanárské ovy, Sinaj, Arábie,
Sumatra, pouštní okraje
- hispanicum - španělský, Sahara
- sarcophyllum - JAR, Namibie
- Ajuga - zběhovec, ajuga**, Lamiaceae
- chamaepitys - trojklanný, (Bugle Need), pův. Středozeší, Palestina, Izrael, pole, vinice, Ca, ČR nepůvodní
- chia (chamaepitys ssp. chia) - chia, Sinaj, Arábie
- genevensis - lesní, stř. a z. Středozeší, ČR
- integrifolia - Etiopie,
- iva (yva) - iva, (Southern Bugle), Středozeší, Sardinie, Malta, Řecko, pole, travnatá a kamenitá místa
- laxmannii - Laxmannova, §SRB, §U

- orientalis - východní, Kypr
- pyramidalis - jehlancový, j. Francie, Pyreneje, Bulharsko, stř. a s. Evropa, §CR
- reptans - plazivý, Středozeří, ČR

Aknea - aknea, ?

- oleracea - zelná, Madagaskar

Alafia - alafia, Apocynaceae, 25 druhů, Afrika, Madagaskar 8 druhů

- perrieri - end Madagaskar, stález. mléčící liána, variabilní

Alangium - angolam, alangium, Cornaceae, Alangiaceae, 27 druhů, tropy Afrika, Asie, Austrálie, Oceánie

- chinense - čínské, dřevina, okr. s. Afrika
- salvifolium - šalvějolisté, trop. v Afrika, Tanzanie, Komorym j a jv Asie, Cejlon, Indie, Bangladeš, Indočína, Čína, Filipíny, Indonésie, opad. keř. strom, léč - ajurvéda

Alaudia - viz Allaudia

Albizia - albízia, Misosaceae, Fabaceae, stromy, Afrika centrální a východní, přes 30 druhů, Nigérie

- amara - hořká, (Bitter Albizia), savany (Acacia - Commiphora), nižší strom, zasolené písky, 500 - 1050 m
- ferruginea - Afrika, těžba **dřeva**
- grandibracteata - velkolistenatá, (Large-leafed Albizia), strom 15 m, Uganda, Keňa, Tanzanie, 1200 – 1800 m, okr
- gummifera - gumovitá, (Peacock Flower), strom 15 m, lodní konstrukce, horský les v. Afrika, Keňa, Ngorongo, Tanzanie, end Zambie, těžba **dřeva**
- harveyi - Harveyova, (Thicket -leaved Albizia), vlhký poloopad podhorský les j. a v. Afriky, Nigérie, plody jako potrava divokých zvířat, Tanzanie
- jawiyon - jávská, Sokotra end
- julibrissin - těžba **dřeva**
- lebbeck - , pouštní okraj Sahara, Arábie, Madagaskar, Réunion, těžba **dřeva**
- mainaea - Madagaskar
- perryi - , end Sokotra
- procera - štíhlá, Madagaskar
- saman - Madagaskar
- schimperiana - (Long-podded Albizia), strom 25 m, lesy 1400 - 1800 m, **těžké konstrukce**, budovy, nábytek, v. Afrika, Kilimandžáro, Tanzanie
- zigia - Nigérie

Albuca - albuca, Slime-Lily, Slimlelie, Tamarak, Asparagaceae, (Hyacinthaceae, Liliaceae), mnoho druhů, byliny, cibule

- abyssinica - habešská, subsaharská Afrika, Arábie, Nigérie až Jemen, Etiopie až JAR
- bracteata - pův JAR, léč, TLM
- canadensis - kanadská, Wittamarak JAR - Kapsko, fynbos, trvalka až 1 m
- clanwilliamae-gloria - Kapsko, fynbos
- cooperi - Geldbeursie, Kapsko, fynbos
- flaccida - Kapsko, písčiny, fynbos
- fragrans - vonná, Kapsko, fynbos
- humilis - nízká, j. Afrika
- juncifolia - Kapsko, fynbos
- maxima - velká, j. Afrika
- nelsonii - Nelsonova, j. Afrika
- pachychlamis - pův j. Afrika, až do 2400 m
- suaveolens - JAR Kapsko, Namibie, v křovinách často se sukulenty

Alcea – topolovka, alcea, Malvaceae

- acaulis - , Palestina, Izrael
- biennis - dvouletá, jv. Evropa, Itálie, Francie, M. Asie, §CR
- digitata - prstnatá, Palestina, Izrael
- pallida - bledá, j. Středozeří, svahy, cesty
- rosea - růžová, pův. M. Asie, Balkán, Kréta, Kypr, okr. ČR nepůvodní
- setosa - osinatá, Palestina, Izrael

Aldrovanda - aldrovanda, aldrovanka, Droseraceae, 1 druh

- vesiculosa - měchýřkatá, bezkořenná vodní, Eurasie, Afrika, jižní polovina Afriky, Madagaskar, Austrálie

- Alepidea - alepidea**, Apiaceae, 31 druhů, trop. v. a j. Afrika, vytrv. byliny,
 - peduncularis - trop v. a j. Afrika, Etiopie, Keňa, Tanzanie, Zambie, Mozambik, JAR, hory 1000-2000 m,
- Alchemilla - kontryhel, alchemila**, Rosaceae
 - argyrophylla - stříbrný, i velehory, Kilimandžaro, Tanzanie
 - elgonensis - elgonský, i velehory, Tanzanie
 - fischeri - Guinea, Kongo
 - johnstonii - Johnstonův, i velehory, Tanzanie
 - pedata - Etiopie,
 - subnivalis - podsněžný, keřovitý, vysokoh. vřesoviště, Tanzanie
- Alchornea - alchornea**, Euphorbiaceae, přes 50 druhů, Afrika, stř. a JAm, jv Asie, Austrálie
 - acutifolia - ostrolistá, Madagaskar, Mayotte
 - floribunda - květnatá, trop Afrika, psychoaktivní
 - humbertii - Humbertova, Madagaskar
 - laxiflora - řídkokvětá, Afrika
 - occidentalis - západní, Afrika
 - yambuyaensis - j Afrika
- Alectra - alektra**, Yelolow Witchweed, Verblommetjie, Orobanchaceae
 - parasitica - parazitická, vAfrika, Etiopie, Somálsko, Zimbabwe, j. polovina Afriky, Arábie, Jemen, Omán, Indie
 - sessiliflora - přisedlokvětá (bezstopečná), j Afrika, Kapsko
- Aleurites - tungovník, aleurites**, Euphorbiaceae
 - moluccana - molucký, (Candlenut Tree), pův. Malajsie a ostrovy j. Pacifiku, menší strom, v. Afrika
- Alistilus - alistylus**, Fabaceae
 - jemellei - Madagaskar
- Alkanna - kamejník, alkana**, Boraginaceae
 - farbiana - barevný, Maroko, Libye
 - orientalis - východní, saharsko-arabská oblast, Sahara, Etiopie, Sinaj, Arábie, Jemen, pouštní okraje
 - tinctoria - barvířský, pův. v. Středozeří, suché, písč lokalita, s. Afrika, Maroko, Libye, písč duny, kamen pobřeží, úhory, adventivní, alkanová červeň – barvení
- Allamanda - alamanda**, Apocynaceae
 - catharica - počistivá, Madagaskar, Réunion
- Allanblackia - alanblackia**, Clusiaceae
 - stuhlmannii - Tanzanie
 - ulugurensisi - Tanzanie
- Allaudia - alaudya**, Didieraceae, (*Euphorbiaceae* ?)
 - arborea - stromovitá,
 - arvensis - polní,
 - comosa - vrkočovitá, Madagaskar, keřovitý růst do šířky
 - montagnacii – , sukulent, Madagaskar, obživa
 - procera - štíhlá, Madagaskar, sukulent, trnitá „ocasy“, trnitá buš, lemuři, BZ Plzeň
- Allexis - alexis**, Violaceae
 - cauliglora, trpasličí strom deštných pralesů
- Allium - cibule / česnek, alium**, Alliaceae / Liliaceae
 - albidum - bělostný, §UA
 - ampeloprasum - c. perlovka, (pór letní), pův. Středozeří, pěst zelenina, Itálie, Sardinie, Jugoslávie, ČR
 - angulosum - česnek hranatý, euroasijský, Francie, Itálie, Balkán, stř. Evropa, §CR
 - ascalonicum - cibule šalotka, pův. Středozeří, zelenina, ČR
 - atropurpureum - , §SRB
 - atroviolaceum - , §SRB
 - carinatum - č. kýlnatý, pův. Malá Asie, Turecko, Alpy, Pyreneje, §U
 - cepa - cibule kuchyňská (česnek cibulový, Onion), pův. stř. Asie – Írán, Afghánistán, Turkmenistán, pěst zelenina, Izrael, bible, Středozeří, Ischia, ČR
 - commutatum - č. c., (Wild Leek), Malta
 - fistulosum - c. zimní, (sečka, ošlejch), pův. Asie, pěst zelenina, ČR
 - flavum - č. žlutý, pův. Turecko, Červený seznam

- fuscum - , §SRB
  - grosii - , §BG
  - chamaemoly - , §F
  - libani - č. libanonský, Libanon, end, přizemní
  - liliare - liliovitý, , §F
  - lineare - , §UA
  - lojaconoi - , (Maltese Dwarf Garlic), Malta end
  - marginatum - okrajový, §U
  - moly - česnek zlatý, (zlatožlutý, měkký), pův. jz. Francie, Španělsko, §F, ČR
  - moschatum - mošusový, §U
  - neapolitanum - č. neapolský, celé Středozezí, Turecko, s. Afrika, travnaté plochy, úhory
  - nigrum (multibulbosum) – č. černý, z. a stř. Středozezí, Španělsko, Řecko, úhory
  - obliquum - , §UA
  - paniculatum - latnatý, §SRB
  - paradoxum - zvláštní, Írán
  - pauciflorum - č. p., end Sardinie, Korsika
  - pendulinum - č. převislý, centrální Středozezí
  - pervestitum - , §UA
  - porrum - c. pór, (Leek), Izrael, bible, pěst. ČR
  - regelianum - , §UA
  - roseum - č. růžový, (růžokvětý), celé Středozezí - Španělsko, Baleáry, Sardinie, Řecko, Turecko, s. Afrika, Kanárské ovy, travn. plochy
  - rotundum - č. kulovitý, j. a stř. Evropa
  - salota - c. šalotka, z Palestiny, pěst zelenina Středozezí, Evropa aj., ČR
  - sativum - č. kuchyňský, (Garlic), ze středoasij. druhu A. longicuspis v oblasti pravěkých zeměd. kultur Předního východu, Izrael, Etopie, bible, stř. Asie a v. Indie, pak antické Středozezí, ČR nepůvodní, od doby železné šířením kultury starého Říma), léč - fytoncidy ("antibioticky"), tonizačně, afrodisiak
  - sativum var. sativum - č. setý kuchyňský, var. ophioscordum - perlovka (rokambol), ČR
  - scythicum - skytský, §UA
  - schoenoprasum - č. pažitka pobřežní, Středozezí, Francie, ČR
  - schubertii - č. Schubertův, v. Středozezí
  - spathaceum - Etiopie,
  - sphaerocephalon - č. kulatohlavý, pův. Středozezí, garrigue, okr
  - sphaeropodum - , §U, §UA
  - strictum - stažený, , §UA
  - suaveolens - , §U
  - subhirsutum - č. pýřitý (srstnatý, Hairy Garlic), saharsko-arabská oblast , Středozezí, Sardinie, Jugoslávie, Malta, pouštní okraj Sahara, Arábie, garrigue
  - subvillosum - č. chloupkatý, Španělsko, Baleáry, s. Afrika
  - trifoliatum - č. trojlistý, (Threecorner Leek), stř. a v. Středozezí, Madeira
  - triquetrum - č. třírohý, (trojhranný), pův. z. Středozezí, Izrael, Palestina, Španělsko, Baleáry, Řecko, Itálie, Sardinie, Palestina, s. Afrika, atlant. pobřeží Evropy, travn. plochy
  - ursinum - č. medvědí, , §UA
  - viktorialis - č. hadí, euroasijský druh, §U, §CR
  - vineale - č. viničný, z. a stř. Středozezí
- Alloochaete - alloechete, Poaceae**
- geniculata - , end Zambie
  - namuliensis - , end Zambie
  - oreogena - , end Zambie
- Allophylus - alopfylus, Sapinadaceae, 150 druhů, dřeviny, tropy**
- abyssinicus - habešský,
  - africanus - africký
  - amazonicus - amazonský
  - didymadenius - end Zambie
  - chirindensis - end Zambie

- natalensis – natalský,
- rhoidiphyllus – , Sokotra
- rubifolius - červenolistý, Sokotra, křoviny, savany
- whitei - end Zambie

Alluaudia - aluadya, Didieraceae, keř stromky v suchém trnitém buši, pichlavé, CITES

- ascendens - end Madagaskar
- comosa - chocholatá, end Madagaskar, CITES
- dumosa - , end Madagaskar, v trnitých křovinách, téměř bezlistý
- humbertii - Humbertova, Madagaskar
- procera - štíhlá, , Madagaskar

Alluaudiopsios - aluadyopsis, Didieraceae, 2 druhy, CITES

- fiheremnsis -
- marnieriana - end Madagaskar

Alnus - olše, alnus , Betulaceae

- glutinosa - lepkavá, Evropa, s. Afrika, Persie

Aloe - aloe , Asphodelaceae / Aloaceae, Liliaceae, Xanthorrhoeaceae, 445 druhů, převážně v. a j. Afrika (v j. Africe cca 150 druhů), Madagaskar (130 druhů, převážně end), sukulent

- arborescens (speciosa, nutans) - stromkovitá, (Oleand's Busch, Tree Aloe, Krantz Aloe, Sword Aloe, Kransaalwyn), africko-asijské pouště, pův. j. Afrika (JAR - Kapsko, Mozambi, Zimbabwe, Malawi), stf. Afrika, jižní polovina Afriky, Madagaskar, Arábie, Madeira, okr tropy a subtr, ČR hrnk, liliovitý sukul, léč. farmaceuticky, pěst tropy a subtr Červený seznam CITES,

- aristata - ostnitá, okr, ČR

- bainesii - Bainesova, (Tree aloe), pův. j. Afrika, 10 - 20 m, okr v. Afrika

- bakeri - Bakerova, Madagaskar, trnitá buš, BZ Plzeň

- barbadensis - barbadoská, (vera, officinalis, Medicinal Aloe, Aloe vera, True Aloe, Indian Aloe, Jaffarabad Aloe, Curacao Aloe), pův. j. a v. Afrika, stáloz. sukulent, okr tropy a subtr, Červený seznam, CITES

- bicomitum - end Zambie

- brevifolia - , okr

- broomii - , JAR

- buchananii - end Zambie

- candelabrum - sloupovitá, j. Afrika

- capitata - end Madagaskar

- carnea - end Zambie

- ciliaris - okr

- citrea - citronová, žluté květy

- commixta - Kapsko, fynbos, okr

- commosa - Kapsko, fynbos

- comptonii - JAR

- debrana - stf. Afrika, Etiopie,

- decarayi - , Madagaskar, trnitá buš, (BZ Plzeň)

- decurva - end Zambie

- descoingsii - end Madagaskar, nejmenší druh, pěst, (BZ Plzeň)

- dhufarensis - Arábie - Omán, Jemen

- dichotoma - vidličnatá, (rozsochatá, toulcový strom – afrikánský koker, Kokerdeel, Quiver Tree, Köcherbaum), j. Afrika - Namibie, JAR - Kapsko, poušť, savany, buše, **národní strom Namibie**, na toulce šípů, hnízdiště snovačů, intr Arábie, okr

- dolomitica - dolomitská, Kapsko

- duckeri - end Zambie

- erinacea - vlnatá, Afrika, ohrožený druh

- ferox - trnitá, (nebezpečná, hrozivá, železovitá, „kapská aloe, Bitter Aloe, Res Aloe, Cape Aloe, Tap Aloe, Candelabra Aloe, Cape Aloe, Bitteraalwyn), pův. j. Afrika, jižní polovina Afriky, JAR, velmi rozšířená, fynbos, pouštní a skalní stáloz. sukulent 2 - 5 m, léč. okr, tropy a subtr, v. a j. Afrika, Kapsko, Tanzanie, stf. Afrika, Červený seznam CITES

- fimbrialis - end Zambie

- gratheadii - end Zambie

- haemanthifolijs - end Kapsko, fynbos
  - haworthioides - end Madagaskar
  - hazeliana - end Zambie
  - humilis - okr
  - imalotensis - end Madagaskar
  - isaloensis - end Madagaskar, NP Isalo
  - kilifiensis - Tanzanie
  - macroclada - end Madagaskar
  - maculata - Kapsko, Lesothe, Zimbabwe, sec Středozeší, Amerika aj., okr
  - marlothii - jv Afrika, JAR, Svazijsko, Mosambik, NP Kruger, okr
  - microstigma - JAR
  - menyhartii - end Zambie
  - microstigma - JAR, Kapsko, Namibie, fynbos
  - monticola - end Etiopie, akáciové savany
  - morlothi - , Afrika
  - peglerae - j. Afrika
  - pendens - end Jemen
  - perfoliata - Mitre aloe, Kapsko, fynbos
  - perryi - sokoterská, end ovy Sokotra a Samha
  - pirottae - Etiopie,
  - plicatilis - řasnatá, (Fan Aloe, Kaapse kokerboom), Madeira, Kapsko, fynbos, okr
  - plowesii - end Zambie
  - polyphylla - mnoholistá, end Lesothe, okr
  - pulcherrima - nádherná, end Etiopie
  - praetermissa - end j Arábie - Omán, Jemen
  - rabaiensis - , hory v. Afriky, Tanzanie
  - ramosissima - rozvětvená, Afrika
  - rhodesiana - end Zambie
  - rubroviolacea - end jz Arábie - Jemen, Saúdská Arábie
  - rupestris - skalní, okr
  - sladeniana - okr
  - spectabilis - vznešená, (natálská, Natal Aloe), výskyt omezen na centrální část pobřeží Natalu, okr
  - spicata - okr
  - squarrosa - kořbatá, Sokotra end
  - steudneri - end Etiopie a Eritrea
  - striata - žíhaná, (Aloe), pův. j. Afrika, Kapsko, Namibie, stáloz. sukulent, okr subtropy, Maroko, okr
  - succotrina - sokotránská, Sokotra, Kapsko, Kapsko, fynbos, okr
  - suzannae - end Madagaskar
  - swynnertonii - end Zambie
  - thraskii - okr
  - vacillans - end jz Arábie - Jemen, Saúdská Arábie
  - vaombe - , trnitá buš, end j. Madagaskar
  - variegata - různotvárná, (Tiger Aloe), okr
  - vera (barbadensis) - obecná, pravá, (Curacao Aloe, Barbados Aloe), pův. Kapsko, stř. Afrika , saharско-arabská oblast, plantáže Mallorca, Ischia, Madeira, Čína, až subsaharské oblast, Arábie, léč (list – rosol a šťáva), otevřené rány aj. (antisepticky, svíravě, chladivě, uklidňuje, sladká) TAM, 1.pomoci, digestivní a laxativní účinky (chronická zácpa, nechutenství), cukrovka, hydratační účinky, Sinaj, Arábie, i okr
  - versicolor - barevná, Madagaskar
  - viguieri - end Madagaskar
  - volkensis - , Ngorongo, Tanzanie
  - walkensii - Walkensova, Ngorongo, Tanzanie
  - zebrina - pruhovaná, j. polovina Afriky - Angola, Zambie, Botswana, Malawi, Mozambik, Namibie, Zimbabwe, JAR, Svazijsko
- Aloiampelos - aloiampelos**, Asphodelaceae. 7 druhů,
- ciliaris - Kapsko, sukulent až 6 m, okr subtr

- comixta - JAR, fynbos,
- Alpinia - galgán, alpinya**, Zingiberaceae
- zerumbet - Karibik, sv. Helena,
- Alsodeiopsis - alsodejopsis**, Icacinaceae
- schumannii - end Tanzanie
- Alsophila - hájovnice, alsofila**, kapradina, Cyatheaaceae
- dregei - , strom. kmen až 5 m, tloušťka až 45 cm, lesní okraje, JAR, Zimbabwe, Mosambik, Madagaskar
- Alstonia - alstonya, volnoš**, Apocynaceae, stromy
- macrophylla - velkolistá, Madagaskar
- scholaris - léčivá, tropy Afriky, Nigérie, Tanzanie, Keňa, léč
- Alyseum - tařicovník, alyseum**, Brassicaceae
- spinosum - trnitý, Maroko, skalnička
- Alysicarpus - tařicoplod, alysikarpus**, Fabaceae, tropy a subtr, Afrika, Amerika, Asie, Austrálie,
- bupleurifolius - , (Sweet Alys),
- longifolius - dlouholistý,
- ovalifolius - vejčitolistý, (Alyce Clover), Čína
- rugosus - srstnatý, (Red Moneywort), pův. trop. Afrika, pícnina, Čína
- vaginalis - pochvatý, (White Moneywoert, Buffalo Clover), Čína
- Alternanthera - plevuňka, alternantera**, Amaranthaceae
- dentata - zoubkatá, (Dentata Ruby), Malajsie
- pungens - pichlavá,-- stř. Afrika
- Amarabossie - amarabosie, (Geranium indicum)**
- , JAR, Kapsko, fynbos, okr
- Amarathus - laskavec, amarantus**, Amarantaceae
- caudatus - ocaatý, (Tassel Flower), pův. Indie, Čína, Etiopie, stř. Afrika, obilnina, okr, ČR
- lividus - hrubozel, saharsko-arabská oblast, pouštní okraj Sahara, stř. Afrika, Arábie
- powellii - zelenoklasý, pouštní okraj Sahara, Arábie, saharsko-arabská oblast
- x Amarcrinum - amarkrinum**, Amaryllidaceae
- floribunde - mnohokvěté, okr
- Amaryllis - amarylka, amarylis**, Maartblom, Belladonna, Amaryllidaceae, Liliaceae
- belladonna - krásná paní, (Belladonna Lily, Belladonnaelie), JAR, Kapsko, fynbos, okr
- Amelanchier - muchovník, amelanchier**, Rosaceae
- lamarckii - Lamarkův, pův s. Afrika
- ovalis - oválný, pův. j. a stř. Evropa, Středozeří, s. Afrika, Malá Asie, Kavkaz, okr
- Amellus - amelus**, (hvězdnice), Grysastertjie, Asteraceae
- asteroides - Kapsko, fynbos
- tenuifolius - Kapsko, fynbos
- Ammannia - tuhanka, amanya**, Lythraceae, 106 druhů, tropy
- baccifera - tropy Starého světa, trop. Afrika - Senegal, Etiopie, Eritrea až JAR, trop Asie - Afghánistán, Indie, Čína, Indočína, Malajsie, Filipíny, Japonsko, Austrálie, Karibik, mokřady, jed
- robusta - stř. Amerika
- Ammi - morač, ammi, pakmín**, Apiaceae
- majus - větší, s. Afrika, stř. Afrika, Etiopie, bylina, léč, okr
- visnaga - lepkavý, pův. Středozeří, s. Afrika, Malá Asie, léč - sušené plody
- Ammodaucus - amodaucus**, Apiaceae
- leucotrichus - Sahara
- Ammocharis - amocharis**, Malgas Lily, Malgaslelie, Amaryllidaceae
- coranica - , (Gifbool), JAR
- longifolia - Kapsko, fynbos
- Ammophila - amofila**, Poaceae
- arenaria (littoralis, Psamma australis) – písečná, celý mediterán, Středozeří, s. Afrika, stř. Asie, Indie, travina písč. pobřeží, zpevňování písků, iny, ssp. arundinacea
- Ampelocissus - ampelocissus**, Vitaceae
- africana - africký, Tanzanie, Guinea, Nigérie, Kamerun, Sudan, Keňa, Rwanda, Burundi

Amphiasma - amphiasma, Rubiaceae
- redheadii - , end Zambie

Amphilophium - ampilofium, Bignoniaceae,
- crucigerum - stř. Afrika

Amphimas - amfimas, Fabaceae
- pterocarpoides - , Nigerie, Kamerun, strom

Amphinomia - amfinomia, Fabaceae
- dichotoma - vidličnatá, Sahara

Amygdalus - mandloň, amygdalus, Amygdalaceae, Rosaceae, 36 druhů od Středozeří do Číny
- communis - obecná, (Almond), původ ze stř. Asie, Turkestánu, Íránu, Izraele, Palestína, Arábie, bible, pět Středozeří, Francie, Španělsko (2. nejv. pěstitel), Itálie, Kypr, Albánie, Maroko, Malá Asie, ČR
- nana - nízká, (Prunus tenella), ponticko - panonský druh, Evropa stř. a jv., Balkán, Maďarsko, §ČR Kavkaz, záp. Sibiř, stř. Asie, okr

Anabasis - anabasis, Chenopodiaceae, Anaranthaceae, Eurasie, Středozeří, Afrika, Arabie, polopouště
- articulata - , Středozeří, Sahara
- oropediorum - , Tunisko, žerou velbloudi

Anacamptis - rudohlávek, anakamptys, Orchidaceae
- anatolica - anatolský, Libanon
- atropophorum - červenavý, Středozeří
- pyramidalis – jehlancovitý, (Pyramidal Orchid), j. ale i stř. a sz. Evropa, Středozeří, Španělsko, Baleáry, Sardinie, Řecko, Kréta (Troodos), Malta, Malá Asie, Libanon, Palestína, Izrael, sz. Afrika, Malá Asie, garrigue (frygana), TTP, §U, §UA, §CR
- urvilleana - (Maltese Pyramidal Orchid), end Malta a Sicílie

Anacardium - ledvinovník, anakardium, Anacardiaceae, 8 druhů, poloopad stromky, trop Amerika, okr, pět kešu oříšky
- gardneri - Madagaskar
- occidentale (occidentalis) - západní, (Kešu, Cashew Nut, Cashew Apple), pův. trop. stř. Amerika, Karibik, Mexiko, a s. JAm, Amazonie, Brazílie - vysočina a Catinga, Bolívie, Peru, stř. Afrika, 12 m, stálozel ovoc dřevina, nepravé hruškovité ovocné plody (zduřená stopka a květní lůžko) a na konci ledvinovité kešu kešu (akašu – pražená a solená k vínu, do čokolád a bonbonů, olej), tvrdé dřevo „bílý mahagon“, klovatina, výtažky z listů – přísada do zubních past, léč
- orientale - východní, léč

Anacylobotrys - anacylobotrys, Apocynaceae, 10 druhů, subsaharská Afrika
- petersiana - trop v. Afrika - Keňa, Tanzanie, Mosambik, Zimbabwe, JAR, Madagaskar, Komory, křoviny, křovinatá liána

Anacyclus - trahok, anacyklus, Asteraceae
- pyrethrum - řimbabovitý, Španělsko, s. Afrika, léč

Anadenanthera - anadenanthera, yopo, Fabaceae, (Mimosaceae, 2 druhy,
- peregrina - cizí, tropy JAm, Kolumbie, Venezuela, Brazílie aj., plody („kouzelné fazole“), alkaloid, halucinog

Anagalis - drchnička, anagalis, (Pimpernel), Primulaceae, Myrsinaceae
- arvensis - polní, rolní, saharsko-arabská oblast , stř. Afrika , Sinaj, Arábie, Sokotra, pouštní okraj Sahara, Izrael, Arábie, TTP
- elegantula - end Zambie
- foemina - modrá, Eurasie, SAm, Makaronesie
- kochia - end Zambie
- peplodes - end Madagaskar
- serpens - hadcová, Kilimandžáro, Tanzanie

Anagyris - palník, anagyris, Fabaceae, 2 druhy, Středozeří
- foetida – smradlavý, pouštní okraj Sahara, Sinaj, Arábie

Angylocalyx - angylkalyx, Fabaceae
- braunii - Tanzanie, Keňa

Ananas - ananasovník, ananas, Bromeliaceae
- comosus - chocholatý, (Ornamental Pineapple), pův. trop. j. a stř. Amerika, víceletá, pěst ovoc, textil, okr (cv. Variegatus), i víno, léč - diuretikum, tonikum, afrodisiakum

- Anapalina - anapalina**, Iridaceae
- caffra - kaferská, JAR
- Anastatica - anastatyka**, Brassicaceae
- hierochuntica - Sahara
- Ancalanthus - ankalantus**, Acanthaceae, end rod Sokotra
- Sokotra
- Andira - andyra**, Fabaceae
- inermis - bezbranná, pův. trop. Amerika, intr z. Afrika, okr. strom, tvrdé dřevo, léč
- Andrachne - humolinec, andrachne**, Euphorbiaceae, 22 druhů, převážně v Asii, další Afrika, jv. Evropa, SAM, často polokeře
- aspera - saharско-arabská oblast
- phyllanthoides - smuteňovitý, SAM
- telephioides - stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Etiopie, Arábie, saharско-arabská oblast
- Androcymbium - androcymbium**, Liliaceae, Colchicaceae,
- crispum - kadeřavý, Kapsko
- eucomoides - , Kapsko
- latifolium - širolistý, Kapsko
- melanthioides - černavé, hory j. Afriky
- striatum - , (Bobbejaanskoen, Patrysbloem), JAR
- vulgare - obecné, Kapsko
- wyssianum - Sahara
- Andromischus (Cotyledon) - andromischus**, Crassulaceae,
- cooperi - Cooperův, j. Afrika, sukulent
- cristatus - křížaté, j. Afrika
- maculatus - skvrnitý, j. Afrika
- Andropogon - vousatice, andropogon**, Poaceae
- gayanus - gayanská, pícninařsky hodnotná „sloní“ tráva východoafrických savan, až 6 m, Tanzanie
- kilimandscharicum - kilimandžarská, Kilimandžaro, Tanzanie
- Anemia - tykadlovka, anemia**, rozčar, Schizaeaceae, kapradina, 90 druhů, tropy a subtr. Ameriky, několik i v Africe
- drageana - , subtr. kapradina lesních okrajů (opt. 500 - 1200 m), JAR, Mosambik
- Aneilema - anejlema**, Commelinaceae
- aequinoctiale - , end Zambie
- forskalii - stř. Afrika, Etiopie,
- Anemone - sasanka, anemone**, Ranunculaceae
- apennina - apeninská, j. Evropa, Apeniny, cibulovina, § SRB
- blanda - rozkošná, (modravá), pův. jv. Evropa, od Řecka na východ, Turecko, Kypr, Libanon, Červený seznam, exotická květina, okr Tanzanie, ČR
- coronaria - věncová, (Crown Anemone), celý mediterán, Středozeří, Izrael, bible, Španělsko, Řecko, Itálie, Kréta, Kypr, Malta, Egypt, Maroko, kamenité půdy, okr, §F, ČR
- cyanea - fialová, hory, Recko
- fannini - JAR, Lesotho
- heldreichii - Heldreichova, Kréta, Karpathos, Jónské ovy, svahy kopců
- hortensis (stellata) - zahradní, (hvězdovitá), z. a centrální Středozeří, Francie, Jugoslávie, Řecko, Sardinie, chybí Španělsko
- laxa - řídká, §UA
- narcisiflora - narcisokvětá, Itálie, ČR
- nemorosa - hajní, Srbsko, ČR
- palmata - vějířovitá, , §F
- pavonina - paví, (zbarvená), v. Středozeří, Francie, Řecko, Turecko
- plutonia - plutonova, Kypr
- ranunculoides – pryskyřníková, Pyreneje až Ural a Jenisej
- sylvestris - lesní, §F, §SRB, §U
- tenuifolia - tenkolistá, (Anemone Syblom, Wild Anemone), JAR, Kapsko, fynbos
- thomsonii - Thomsonova, hory v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie

- trifolia - trojlistá, Španělsko, Pyreneje, Apeniny, Alpy, ŠF, ŠU

Anethum - kopr, anetum, Apiaceae

- graveolens - vonný, (Dill), pův. Blízký východ a Středozeří, Kypr, Egypt, Sahara, Izrael, bible, pěst koření, ČR nepůvodní

Angelonia - angelonya, Scrophulariaceae

- gardneri - Madagaskar

Anginon - anginon, Wildevinkel, Apiaceae

- difforme - Kapsko, fynbos

Angiopteris - angiopteris, slemejka, obroň, Marattiaceae, stromov. kapradina - pařezovitý kmen, trop. deštné lesy,

- evecata - vyvýšená, nadměrná, jv Asie, N. Guinea, N. Kaledonie, Seychelly,

- madagascarensis - madagaskarská, Madagaskar, Komory - Maskarény, Réunion, Seychely, stín, vzdušná vlhkost, list až 5 m

Angolluma (Caralluma) - angoluma, Asclepiadaceae

- wissmannii - Wismanova, sukulent, pův. Jemen

Angraecopsis - angrekopsis, Orchidaceae

- malawensis - , end Zambie

- stolzii - , end Zambie

Angraecum - větrobyl, angrekum, bangerek , Orchidaceae, 220 druhů, epif, okr, CITES

- eburneum - Keňa, Tanzanie, Komory, Seychelly, Madagaskar, Maskarény, Zanzibar

- linearifolium - end Madagaskar

- maheense - mahenská, Seychelly,

- minus - , end Zambie

- sesquipedale - sáhový, („hvězda z Madagaskaru“, Madagaskarská hvězda), epif., ojed. terestricky, bílý květ, Madagaskar, pěst

- striatum - Madagaskar

- viguieri - end Madagaskar

Anchusa - pilát, anchusa, Boraginaceae, 50 druhů, Středozeří, Evropa, jz Asie, s. a j. Afrika, okr

- aegyptica - egyptský, Egypt, Kypr, Sahara, Sinaj, Arábie, saharsko-arabská oblast

- affinis - příbuzný, stf. Afrika, Etiopie,

- arvensis - rolní, (prlina r.), Evropa

- azurea - modrý, (Italia Bugloss), pův. Středozeří i Přední Asie, Řecko, Itálie, Albánie, Kanárské ovy, Maroko, úhory, okr ČR, SRN, h, Čína

- barrelieri - Barrelierův, ŠU

- caespitosa - trsnatý,

- capensis - kapský, Kapsko

- cretica - krétský, Kréta, Itálie, Balkán, Turecko

- crispa - zkadeřený, Bern, Smar, NAT, ŠF

- aegyptica - egyptský, pouštní okraj Sahara, Arábie

- humilis - nízký, Kypr

- hybrida - hybridní, Kréta

- italica - italský, (Blue Alkanet), celý mediterán, Černomoří, úhory, olivov. háje, ŠSK

- milleri - Millerův, Palestina, Izrael

- officinalis - lékařský, téměř celá Evropa, ČR, teplé suché stráně pahorkatin,

- ochroleuca - bledožlutý (žlutozelený) , ŠU

- strigosa - hřebelcový, (stažený, pevný), Palestina, Izrael, Sinaj, Arábie, Kypr

- udulata - zvlněný, (vlnatý), Středozeří, Sardinie, Kypr, makchie, olivové háje, pole, cesty, vinice

- variegata - pestrý, Řecko, Kréta, Turecko, písčiny, cesty

Aningeria - anyngeria , Sapotaceae, strom afromontánních lesů

- adolfi-friederici - . Keňa

- altissima - , Afrika, Tanzanie, v.pobřeží Afriky

- robusta - velká, z. pobřeží Afriky, Nigérie

- superba - nádherná (Aningré), pův. Afrika, strom, **tvrdé tropické dřevo** (africký mahagon)

Anisodonta - anyzodonta , African Mallow, Bergroos, Malvaceae

- capensis - kapská, (kapský sléz), keř, pův. j. Afrika, okr. subtr i tropy

- scabrosa - drsná, Sandroos, j. Afrka - Kapsko, fynbos
- Anisophyllea - anysofylea**, Anisophyllaceae
- boehmii - , end Zambie
- pomifera - . end Zambie
- Anisotes – anysotes**, Acanthaceae
- diversifolius – různolistá, stř. Afrika, Sokotra
- madagascarensis - madagaskartská, Madagaskar
- Annesorhiza - anesorhiza, Anyswortel**, Apiaceae
- macrocarpa - Wildeanswortel, Kapsko, fynbos
- Annickia - anykia**, Annonaceae
- kummeriae - end Tanzanie
- Annona - láhevnik, anona**, čerimoja, Annonaceae, 100 druhů, byliny a polokeře, tropy a subtr Ameriky, Mexiko, Karibik, s JAm, stáloz. stromy, okr
- muricata - ostnitý, Madagaskar
- reticulata - síťovaný, síťnatá, stř. Afrika , Madagaskar, Réunion
- senegalensis - senegalský, z. Afrika - Burkina Faso, Tanzanie
- Anogeiussus - anogeiusus**, Combretaceae, 12 druhů, tropy Starý svět, stromy
- dhofarica - Arábie, Jemen, Omán, stř. Afrika , v. Afrika až Thajsko
- leiocarpa - , Nigérie, Súdán, Ghana, z. Afrika - Burkina Faso
- Anomatheca - anomatéka** , Iridaceae
- laxa - mléčná, cibulovina, j. Afrika
- Ansellia - anselia** , Orchidaceae
- africana - africká, subsaharská Afrika, Tanzania, Keňa, Uganda, Libérie, Keňa, Angola, Yair, JAR, NP Kruger, aj., saprof. na stromech (zejména palmách rodu Hyphaene), příp. na skalách v otevřených stepích do 2200 m n.m., žl. květy s hnědými skvrnami
- gigantea - velká, Tiger orchid), JAR, Transvaal, Zulsko
- Anthemis - rmen, antemis**, Asteraceae
- tigrensis - stř. Afrika, Etiopie,
- Anthocleista - antokleista** , Gentianaceae
- grandiflora (zambeziana) - velkokvětá, (Cabbage Tree), strom 10 - 25 m, 1250 - 2200 m, v. Afrika, Tanzanie, end Zambie
- procera - Gambie
- Anthonontha - amtjononta**, Fabaceae,
- macroúhilla - Nigérie
- Anthospermum - ostysemenka, antospermum** , Rubiaceae
- pachyrrhizum - stř. Afrika, Etiopie,
- salubanii - end Zambie
- usamberarensisi - usumbarijské, Kilimandžaro, Tanzanie
- Anthoxanthum - tomka, antoxantum**, Poaceae
- odoratom - vonná, stř. Afrika
- Anthriscus - kerblík, anthriscus**, třebule, Apiaceae
- sylvester - lesní, stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Etiopie, Tanzanie, Arábie, saharsko-arabská oblast
- Anthrixia - antixia**, Asteraceae, hlavně Afrika - Etiopie až JAR, 15 druhů,
- debilis - end Madagaskar
- Anthrophyum - antrofyum**, kapradina, Pteridophytes
- boryanum - stř. Afrika , j. polovina Afriky, Madagaskar, Komory, Réunion
- Anthyllis - úročník, antylis**, Fabaceae, Papilionaceae, 25 druhů ve Středozeří a Přední Asii
- asarina - pyrenejský, slunné skály Pyrenejí, ČR sbírk
- sericea - , Sahara - Tunisko
- vulneraria - stř. Afrika
- vulneraria ssp. spruneri - bolhoj, (Common Kidney Vetch), j. Evropa, s. Afrika, garrigue, (ssp. maura, ssp. pseudovulneraria)
- Antiaris - ančar, antyaris**, Moraceae
- africana - africká, strom, Nigérie
- toxicaria - , ssp. Africana, Ghana

Antigonon - antygonon, Polygonaceae, 3 druhy pnoucí úponkovité, Mexiko a stř. Amerika, okr
- leptopus - mexický, (Mountain Rose, Honolulu (Mexican) Coral Creeper, Bride's Tears, Chain of Love, Confederate Vine, Coral Vine, Hearts on a Chain, Cord Creeper, Sandwich Island Creeper, Mexican Love Chain, Chain of Hearts, Chain of Love, Pink Vine, Confederate Vine), pův. subtr. Amerika - Karibik, Mexiko, stř. Afrika, Madagaskar, Réunion, liána, listy a hlízy i jako potravina, okr pěst. tropy a subtr, intr Středozeří, ČR skleníky, Čína

Anticharis - antycharis, Scrophulariaceae
- glandulosa - žlaznatá, Sahara

Antirrhinum (Chaenorrhinum) - **hledík, antyrhinum**, šklebivec, lví tlamička, nově do Plantaginaceae, (Scrophulariaceae), 40 druhů, byliny a polokeře skaln. svahů, hlavně Středozeří, i SAM - USA, okr,
- charidemi - , ŠBG
- latifolium - široolistý, Španělsko, Francie, Itálie, kamenité lokality
- majus - větší, pův. j. Evropa, jz. Středozeří, Sicílie, okr, ČR nepůvodní
- orontium - viz *Misopatec orontium*
- ramosissum - Sahara
- siculum - sicilský (Sicilian Snapdragon), end Sicílie a j. Itálie, Malta, Palestina, Izrael
- tortuosum (majus ssp. t.) - kroucený, (Greater Snapdragon), Malta

Anvillea - anvilea, Asteraceae
- radiata - paprščitá, Sahara

Aorante - aorante, Rubiaceae
- penduliflora - Tanzanie

Apatesia - apatezia, Aizoaceae
- helianthoides - slunečnicová, Kapsko

Aphloia - afloia, Aphloiaceae
- theiformis - čajovitá, end Zambie, Komory, Réunion, stř. Afrika, Etiopie, jižní polovina Afriky, Madagaskar, čaj

Apium - miřík, apium, Apiaceae
- graveolens - voňavý, celer, Středozeří, s. Afrika, stř. Afrika, pěstovaná zelenina, diuretický, povzbuzuje trávení, afrodisiak

Apodolirion - apodolirion, Amaryllidaceae
- ettae - , JAR

Apodytes - apodytes, Icacinaceae, Emmotaceae
- dimidiata - , (White Pear), end Zambie, JAR, v Afrika,

Aponogeton (Aponogetum) - **kalatka, aponogeton, (aponogetum)**, Pandblossom, Aponogetonaceae, cca 25 druhů, z toho 5 j. Afrika, dále Madagaskar a Austrálie, trop. jezera
- distachyos - , Watetrbloemetije, JAR, Kapsko, fynbos

Aptenia (Mesembryanthemum) - **apténya**, Aizoaceae, sukulent
- cordifolia - srdčitolistá, (Baby sun Rose, Rock Rose), pův. j. Afrika - JAR, stř. Afrika, okr, koberec. lokálně zplaňuje, Čína, cv. Variegata bíle lemované listy

Aptosimum - aptosimum, Scrophulariaceae
- deptessum - přitisklé, (Wild Violet), JAR
- indivisum - Kapsko
- procumbens - Namibie
- rotundifolia - okrouhlolistá, j. Afrika

Aquilaria - akvilaria, Thymeleaceae, agarový strom,
- malaccensis - agarový strom, tropy, jv. Asie, stř. Asie, Indie, Saúdská Arábie, stáloz. mohutný strom až 40 m, vonné dřevo a olej, kadidlo, parfumerie, léč, TLM

Arabidopsis - huseníček, arabidopsis, Brassicaceae
- thaliana - rolní, pouštní okraj Sahara, stř. Afrika, Etiopie, Arábie, i velehory, Tanzanie, saharsko-arabská oblast

Arabis - huseník, arabis, huseník, Brassicaceae, 120 druhů, hlavně s. polokoule, SAM, Eurasie, byliny
- alpina - alpský, hory v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie, Etiopie, stř. Afrika
- auriculata - ouškatý, stř. Afrika

Arachis - podzemnice, arachis, burský oříšek, Fabaceae, 20 druhů, JAm, okr, pěst
- hypogea - olejná, (Ground Nut, Peanut), pův. jv. JAm, Amazonie až k v. svahům And, Karibik,

pěst olejnina tropy a subtr, burské (arašídové) oříšky (wasabi), 2000 let stará kult plodina Indiánů, pěst v Africe se neosvědčilo, pouštní okraj Sahara, Arábie

Araucaria - blahočet, araukaria Araucariaceae, 24 druhů, Austrálie, NZ, N. Guinea, Brazílie, Chile - bidwillii - Bidwillův, (Bunya pine, Monkey puzzle Tree), pův. Austrálie - Queensland, strom 45 m, okr v. Afrika, Tanzanie

- columnaris - sloupovitý, (Cook's Island Pine, Cook's Araucaria), pův. N. Kaledonie, Polynésie, cca 65m, okr v. Afrika

- cunnighamia - Cunnighamova, (Bangalow Palm), pův. v. Austrálie, palma, 50-70 m, okr Tanzanie, BZ Dar es Salaam

Araujia - arauja, Apocynaceae, Asclepiadaceae

- sericifera - hedvábná, hedvábná, pův. Peru, Chile, Brazílie - vysočina, pampa Uruguay, Argentina, Karibik, pnoucí, inv, okr pěst

Arcoceras – arkoceras, Poaceae

- amplexans – , Sahel

- echinatus - ježatý, Sieketroos, Kapsko, fynbos

Arctopus - arktopus, Platdoring, Apiaceae

- echinatus - ježkovitý, Kapsko

- monacanthus - jednobodlý, Kapsko, fynbos

Arctotheca - oruňka, arktotéka, Asteraceae

- calendula - měsíčková, Cape weed, Kapsko, Namibie, fynbos, stř. Afrika, j. polovina Afriky, okr

- populifolia - topololistá, Sea pumpkin, Kapsko, Namibie, fynbos, stř. Afrika

Arctotis (Venidium) - nerenka, arktotys, (venydyje, severouch), Gousblom, Asteraceae

- acaulis - bezlodyžná, Remostergousblom, Kapsko, fynbos

- acuminata - end Kapsko, fynbos

- angustifolia - úzkolistá, Kapsko, fynbos

- aspera - Taaigousblom, Kapsko, fynbos

- breviscapa - Sandveldgousblom, Kapsko, fynbos

- cuprea - měďnatá, Kapsko

- fastuosa - nádherná, pův. j. Afrika, Kapsko, píseč a kamen půdy, xerothermní bylina, okr, ČR letnička

- hirsuta - srstnatá, Gousblom, Kapsko, fynbos

- incisa - Botterbloom, Kapsko, fynbos

- leicocarpa - Namibie

- revoluta - Kapsko, fynbos

- stoechadifolia - Kusgousblom, Kapsko, fynbos

- venusta (stoechadifolia) - stoeachský, (African Arctotis), pův. j. Afrika, píseč a kamen půdy, xerothermní bylina, okr, ČR letnička

Ardisia ardisia, klíman, Myrsinaceae

- crenata - Madagaskar, Réunion

Areca (Chrysalidocarpus) - areka, Arecaceae, Palmaceae

- catechu - obecná, (palma areková, p. betelová, Betel Nut Palm), pův. trop. j. Asie - indomalajsijská oblast, monzunové lesy, Malajsie, Austrálie, betel (b. sousto, smotek - pinang) - žvýkání (směs z listů areky, nedozrálých arek. oříšků, tabáku, páleného vápna, gambiru, Acacia catechu, list pepřovník betelový, (příp. muškátový oříšek, pepř, kardamon), oblíbená omamná lehce narkotická droga - červeně zbarvené sliny), i léč, zákusek ořech: rozjaření, protispánkový stimulant, alkohol arek, afrodiziakálně, ale červenají a vypadávají zuby, riziko rakoviny, okr mořské ovy, BZ. Dar es Salaam

Arenaria - písečnice, arenaria, měsíčnice, Caryophyllaceae, Silenaceae, cca 160 druhů, mírné až polární pásmo s. polokoule, okr

- grandiflora - velkokvětá, kalcyfit, od Pyrenejí po Apeniny, Alžírsko

- serpillifolia - douškolistá, pouštní okraj Sahara, Arábie, saharsko-arabská oblast

Arenga - arenga, Arecaceae, Palmaceae

- engleri - engleri, palma, ostrovy Taiwan, Ryuku, Indie, BZ Dar es Salaam

- pinnata - speřená, (cukrodárná, Gomuti Sugar Palm), pův. Filipíny, Indie, Malajsie, Indonésie, okr, BZ Dar es Salaam

Argania - argánya, dvojčet, argan, arganovník, Sapotaceae

- spinosa - ostnitá, (trnitá), pohoří Antiatlas v z. Maroku, Alžírsko-Indouf, již v druhohorách, hluboké kořeny

získají vodu, zpevňují půdu a zabraňují šíření pouště, **léč** - oříšky velice cenný arganový olej, spásají berberské kozy i do 8 m, BR Unesco

Argemone - polník, pleskanka, argemone, Papaveraceae

- mexicana - mexický, pův. stř. Amerika a s. JAm, dále tropy a subtr., Sokotra, zavř. Omán, pouštní okraj Sahara, Arábie, Namibie, Guinea, Kongo, Madagaskar, sv. Helena, saharsko-arabská oblast

- ochroleuca - stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie, saharsko-arabská oblast

Argomuelleria - argomuelera, Euphorbiaceae

- macrophylla - velkolistá, end. Zambie

Madagaskar, keř

Argyrocytismus - argyrocytismus, stříbrocist, Fabaceae, 1 druh

- battandieri - Batandierův, Maroko

Argyroderma - argyroderma, Aizoaceae

- delaetii - , Kapsko

Archontophoenix - padatlovník, archontofenyx, Arecaceae

- alexandrae - alexandrova, (Alexander King Palm, King), pův. v. Austrálii, palma, okr. v. Afrika, Tanzanie, BZ Dar es Salaam

Arisaema (Arum) - listolístek, arizéma, kobří lilie, (lítostka), Araceae, cca 200 druhů, centrum subtr. jv. a j. Asie - Čína, Barma, Himálaj, Japonsko, Korea, SAM. trop. v. Afrika, v. USA, Mexiko, hlízná rostlina, květní palice s toulcem nazelenalá, toulcovité nazelenalé květy, okr.

- amurense - amurský

- fargesii - Fargesova,

- flavum - žlutá, Arabský poloostrov, v. Afrika, jv. Asie, Čína, Tibet, Indie, Nepál, Bhútán, Jemen, Etiopie, hory

- tortuosum -

Aristea - osinatec, aristea, Blousuurkanol, Iridaceae, 56 druhů, trop. a j. Afrika, 8 Madagaskar (7 end),

- africana - africká, Maagbossie, Kapsko, fynbos

- bakeri - latt, Kapsko, fynbos

- biflora - dvoukvětá, Kapsko, fynbos

- capitata - Kapsko, fynbos

- cladocarpa - end. Madagaskar, vytrv. trsn, bylina

- dichotoma - Kapsko, fynbos

- ecklonii - trop. Afrika a j. polovina Afriky, Mosambik, Zimbabwe, Burundi, Kamerun, Rwanda, Zair, Uganda, Etiopie, okr. inv. BZ, Cejlón, Austrálie

- inaequalis - Kapsko

- spiralis - , JAR, Kapsko, fynbos

Aristida - klíman, aristryda, Poaceae, 250 druhů stáloz. dřevin, Asie, Austrálie, Amerika, okr.

- adscensionis - , Sokotra

- pungens - , Sahara, Tunisko, žerou velbloudi

- stipoides - kavičovitá, Sahel, Súdán, Ghana, významná savanová tráva

- textilis - , end. Zambie

Aristolochia - podražec, aristolochia, Aristolochiaceae, cca 300 druhů, subtr. a tropy

- bracteolata - stř. Afrika, Etiopie,

- heppii - , end. Zambie

- hockii - , end. Zambie

- pistolachia - západní, (menší), j. Evropa, Maroko, úhory

Arnebia - arnebia, prorokovka, proměnlivka, Boraginaceae

- cornuta -

- decumbens - položená, pouště stř. Asie, v. Mediterán, i Kanár. ovy

- hispidissima - , saharsko-arabská oblast, Sokotra

Artabotrys - artabotrys, Annonaceae

- stoltzii - , end. Zambie

Artemisia - pelyněk, artemisia, Asteraceae, 500 druhů, kosmopol, hlavně s. polokoule, i JAm a j. Afrika

- abrotanum - brotan, (boží dřevec), pův. stř. Asie, z. Sibiř, intr. jv. Evropa, Řecko, Přední Asie, zdomácněl ve stř. a j. Evropě, ojed. ČR nepůvodní, **léč**, do likérů

- absinthium - pravý, pův. Středozemí a Blízký východ, dále j. Evropa, Ischia, s. Afrika, Maroko, Írán, Asie,

Amerika, ČR nepůvodní, léč, omamná

- afra - afra, Kilimandžaro, Tanzanie

- alba - bílý, j. Evropa, Španělsko, s. Afrika, ČR byl, léč

- annua - roční, (jednoletý), pův. jv. Evropa až Přední Asie, Kypr, dnes rozšířena v. Asie - Indie, Barma, Thajsko, Indočína, Čína, Vietnam, TchajWan, jednoletá vonná, léč, insekticidní látky, ČR zavlečený plevel

- arborescens - dřevnatějící, (stromovitý), Středozeří, do Portugalska po Řecko, Kypr

- argentea - zlatý, end Madeira

- austriaca - jižní, pův. jv. Evropa, pannonský end

- campestris - ladní, Sahara, Tunisko, Arábie, Evropa, cirkumpolární, ČR

- camphorata - kafrový, Itálie

- dracunculus - hadí kořen, (palina drači), Itálie, okr ČR

- eriantha - , §RO

- granatensis - zrnitý, Sierra Nevada , chráněn, kriticky ohrožen, §BG

- herba-alba - (White Wormwood), Sahara, Izrael, bible

- hololeuca - , §UA

- insipida - , §F

- judaica - judajská, Sahara

- lerchiana - , §RO

- nitida - lesklý, pův. Dolomity a Alpy, xerotermní, okr, ČR

- panicii - Pančičův, pannonský end, Srbsko, §SRB, §CR

- pontica - pontický, ponticko-panonský florelement

- santonicum - slanomilný, Řecko, Balkán, Turecko, Maďarsko, §SR

- scoparia - metlatý, pův. stf. Evropa a v. Asie, ČR nepůvodní

- verlotiorum - ČR

- vulgaris - obecný, (černobýl, Erva de Sao Joao), cirkumpol, Evropa, s. Afrika - Tunisko, Alžírsko, Přední a stf. Asie - Írán, alergický plevel, ČR, leč - tónikum, antiseptikum, zlepšení zažívání, afrodisiak, ve větších dávkách jed

Arnottia - arnocia, Orchidaceae, 4 druhy, Réunion a Mauricius

- graminifolia - Madagaskar

- mauritiana - end Réunion a Mauricius

Arthraerua - artreua, Amaranthaceae

- leibnitziae - , Namibie

Arthrocnemum - slanomil, artrokneum,

- indicum - indický, Sahara

- macrostychium - velkoklasý, saharso-arabská oblast , pouštní okraj Sahara, Arábie

Arthrophytum - artrofytum, Cactaceae

- schinithranum - , Tunisko, žerou velbloudi

- simithranum - , Sahara

Arthropteris - artopteris, kapradina, Arthropteridaceae, 20 druhů, tropy Starého světa

- orientalis - východní, Guinea, Kongo, stf. Afrika, Etiopie, jižní polovina Afriky

Arthrospira - spirulina, artrospira, sladkovodní sinice (řasa),

- plantensis - , pěst, potravina budoucnosti, léč

Artocarpus - chlebovník, artokarpus, chleboň, Moraceae

- altilis - , (pravý, Breadfruit, pandishu, pan del árbol), pův. Indonésie a Polynésie, rozšířen po celých tropech, Amazonie, Mexiko, hodnotné plody, léč - kýla, zlomeniny, vykloubení

- communis – obecný, naturalizovaný na ostrovech Pacifiku, pěst Kuba, Nikaragua, 15 m

- heterophyllus (integrifolius) - různolistý, (Jackfruit, durián), Mexiko, Uganda, Tanzanie, Seychely , cca 25 m, plody jedlé, dřevo nábytek aj.,

Arum - aron, arum, Araceae

- albispalum - , §UA

- conophaloides - středozeří, (muchovitý), Středozeří, Kypr

- creticum –krétský, Kréta, Řecko, Turecko, skaln lokality

- discoridis - discoridův, vých. Středozeří, Kypr, Egejské ostrovy, j. Turecko, Libanon, Palestina, Izrael, stf. východ, Červený seznam, kamenité stráně

- hygrophyllum - vodní, Kypr

- idaeum - idský (idašský), end Kréta, lesy
- italicum – italský (Italian Lords-and-Ladies), celé Středozeří, Itálie, Španělsko, Řecko, Malta, Turecko, Kypr, Maroko, Tunisko (ne Libye a pobřeží Arábie), stinné křoviny
- maculatum - plamatý, středoevropský florelement, Středozeří
- orientale - východní, pův. Středozeří, Kypr, , ŠUA, ČR sbírkově
- pistum - plihý, Sardinie
- Arundinaria - rákosovec, arundynaria** , Poaceae, bambus
- alpina - alpský („horský bambus“, Mountain Bamboo), bambusovitá tráva vysoká 14 – 25 m, horské mlžné lesy, tvoří „bambusový stupeň“ nad alpskými lesy ve východoafrických velehorách (2200 -3300 m), konstrukce vesnické, vodní dýmky, Keňa, Ngorongo, Tanzanie
- Arundinella - arundynela**, Poaceae
- pumila - nízká, Omán
- Arundo - trst', arundo**, Poaceae
- donax - obecná, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie, saharsko-arabská oblast
- Asclepias - klejicha, asklepias**, vatočník, Milkweed, Wilde Kapok, Asclepiadaceae, 110 druhů, trop. a subtr. SAM, j. Afrika, Středozeří, s. Afrika, Madagaskar, okr. pěst, sukulent, pěst lýko
- aurea - zlatá, jv Afrika, JAR, Lesotho, Svazijsko, Zimbabwe
- crispa - , Bitterwortel, Kapsko, fynbos
- curassavica - kurasavská, stř. Afrika, Madagaskar, Réunion
- speciosa - SAM
- subverisillata SAM
- stellifera - jv Afrika, JAR, Lesotho, Svazijsko
- Aspalanthus - drasobyl, čajovec, aspalantus**, čajovníkovec, Fabaceae, 300 druhů, z toho 275 v j Africe, zde nejpočetnější a nejkomplicovanější rod, většina malé areály, obv. endemity
- acuelata - Kapsko, fynbos, renosterveld
- capensis - kapský, end Kapsko
- cordata - srdčitý, end JAR, fynbos, stáloz. keřík,
- flexuosa - end JAR - Kapsko, stáloz. keřík
- forbesii - end JAR
- hispida -
- hystrix - end JAR – Kapsko, fynbos, renosterweld, prutovitý stáloz. keř
- chenopoda - end Kapsko, fynbos
- linearis - kapský, (čárkovitý, roibos), pův. j. Afrika, Kapsko, léč - fermentovaný čaj s antioxidanty - polyfenoly
- muraltioides - end Kapsko, renosterveld, polokeřík
- shawii - end JAR, fynbos
- Asparagus - chřest, asparagus**, Katdoring, Asparagaceae, Liliaceae, 210 druhů, trop. lesy
- acutifolius - pichlavý, (hrotolistý), celé Středozeří, Řecko, Kypr, Ischia, Kanárské ovy, garrigue
- aethiopicus - etyopský, j Afrika, stř. Afrika
- africanus - africký, Sokotra
- albus - bílý, Španělsko, Balkán, s. Afrika
- aphyllus - bezlistý, (Southern Spiny Asparagus), Malta
- asparagoides - obecný, pův. j. Afrika, v Afrika, okr. inv
- capensis - kapský, Kapsko, fynbos
- densiflorus (sprengeri) - hustokvětý, (zoubkatý, "asparágová kapradina"), pův. j. Afrika, inv
- falcatus (ternifolius) - srpovitý, (Large Forest Asparagus, Sickletorn, Yellowwood Asparagus), pův. j. Afrika, vytrvalá šplhavá bylina, jed bobule, okr tropy a subtropy
- fallax - , ŠBG
- horridus - hrůzný, Sinaj, Arábie, Palestina, Izrael, 1 m
- lignosus - Kapsko, fynbos
- madagaskarensis - madagaskarský, hory Madagaskar, suchý opadavý les, BZ Plzeň
- nesiotis - , Madeira
- officinalis - obecný, pův kult rostlina Středozeří či Orientu, Evropa, Kavkaz, z. Sibiř, pobř písčiny, garrigue, mladé výhonky zelenina, léč - afrodisiakálně, diuretický, bobule slabě jed, květin. vazby, ČR
- ovatus - Kapsko, fynbos

- pastorianus - trnitý, Maroko, Kanárské ovy
  - rubicundus - Kapsko, fynbos
  - scandens - šplhavý, pův. j. Afrika, inv
  - setaceus - okr
  - simulans - end Madagaskar
  - stipularis - hrotolistý, Baleárské ovy, Sardinie, Sicílie, Řecko, Kypr
  - umbellatus - okoličnatý, (Madeira Ming Fern), end Madeira, pobřeží
  - viscosa - lepivý, Kréta, garrigue
- Asphodelus - kopíčko, asfodelus**, Liliaceae, Asphodelaceae
- aestivalus (microcarpus) - letní, (drobnoplodé, Branched Asphodel), celé Středozeví, Itálie, Kypr, Kréta, Malta, Kanárské ovy, Iran, garrigue (frygana), skály, škrobn jedlé hlízy
  - albus - bílé, z. a centrální Středozeví, Španělsko, Jugoslávie až Řecko, Turecko, Baleáry, s. Afrika, Kanárské ovy, §U
  - arrondeau - , §F,
  - fistulosus - dutolisté, (vyvýšené, Pink Asphodel), Středozeví, Sardinie, Řecko, Kypr, Malta, od Makaronésie do Arábie, garrigue, písčiny, břehy toků, úhory
  - liburnica - liburnské, Kréta
  - lutea - žluté, stf. a v. Středozeví, Řecko, od Itálie po Libanon, Sicílie, Alžírsko, Tunisko, Maroko, garigue, okrasně pěstován, (ČR)
  - microcarpus — drobnoplodé, celé Středozeví, Sardinie, Itálie, Řecko
  - ramosus - větevnaté, Středozeví, Sardinie
  - refractus - Sahara
  - roseus - růžové, Maroko
  - tenuifolius - tenkolisté, Středozeví, Kypr, Palestina, Izrael, Kanárské ovy, Sahara, saharско-arabská oblast
- Aspilium - aspilium**, Asteraceae, 100 druhů, Afrika, JAm
- mossambicensis - mozambická, keř, Ngorongo, Tanzanie
- Asplenium - sleziník, asplenium**, netík, kapradina, Aspleniaceae, Pteridophyta, Eurasie, SAM
- adiantum-nigrum - netíkovitý, stf. Afrika, jižní polovina Afriky
  - aethiopicum - etiopský, Jemen
  - anisophyllum - stf. Afrika, Etiopie, j. polovina Afriky, Madagaskar
  - ascensionis - sv. Helena,
  - dauciflorum - mrkvokvětý, stinné vlhké trop. deštné lesy, end Madagaskar a Maskarény
  - flaccidum - stf. Afrika
  - nidus - hnízdovitý, (Bird's Nest Fern), pův. tropy Asie a Afriky, stf. Afrika, epif., v. Afrika – Tanzanie, jižní polovina Afriky, Madagaskar, Réunion
  - polyodon - , Komory, Réunion
  - praemorsum - stf. Afrika, Etiopie, j. polovina Afriky
  - trichomanes - j. polovina Afriky
  - unilaterale - stf. Afrika, j. polovina Afriky, Réunion
- Astelia – astelia**, Liliaceae
- hemichrysa - Madagaskar, end Réunion
- Asteriscus (Odontospermum, Pallenis) - hvězdník, (hvězdička), asteriskus**, Asteraceae
- graveolens - Sahara
  - pygmaeus - trpasličí, Sahara
  - spinosus - trnitý, Palestina, Izrael
- Asthenantherum - astenantherum**, Poaceae
- forskahlii - Sahara
- Astragalus - kozinec, astragalus**, Fabaceae, Viciaceae, cca 2000 druhů, chladné oblasti s polokoule většinou, okr
- aetnensis - etnaeský, (Christ's Thorn, „svaté trní“), Sicílie (Etna) end, první na lávě
  - alopecuroides - , §F
  - alopecurus - Írán
  - angustifolius - úzkolistý, Balkán, Řecko, Kréta, Thasos, Malá Asie, ČR sbírk, skaln svahy
  - armatus - , Sahara, Tunisko, žerou velbloudi
  - asper - drsný, ponticko-panonský druh, Chorvatsko, Bulharsko, Maďarsko, §U, býv. ČR, §SR

- atropilosulus - stř. Afrika, Etiopie, jižní polovina Afriky
  - balearicus - baleárský, end Baleárské ostrovy, Řecko, kamen půdy
  - bayonnensis - Bayonnův, §F
  - borysthenicus - , §UA
  - caprinus - habrovitý, Sahara
  - carpinus ssp. laniger - habrovitý l., Kypr
  - centralpinus - alpský, §F
  - contortuplicatus - , §U
  - cretophillus - , §UA
  - cruciatus - Sahara
  - cyprius - kyperský, Kypr, end
  - danicus - , jihosibiřský floelement,
  - dasyanthus - , §SRB , §U, §UA
  - depressus - přitisklý, Španělsko – Malá Asie
  - excapus - bezlodyžný, Španělsko, Itálie, Řecko, Albánie, Balkán, Malá Asie, Bulharsko, Ukrajina, Moldávie, §RO, §SRB, §U, §ČR
  - ghizensis - Sahara
  - gombiformis - Sahara
  - gombo - Sahara
  - gummifer - slizodárný, (Tragacanth, Gum), Malá Asie, Izrael, bible, Sýrie, Írán, guma, klovatina tragant
  - hamosus - háčkovitý (hákovitý), celý mediterán, Středozeří, Černomoří, do 1200 m, pole, cesty
  - horridus - strašný, Sinaj, Arábie
  - krajinae - , §UA
  - leontinus - , §F
  - macrocarpus ssp. lefkarensis - velkoplodý, Kypr (Troodos) end
  - mareoticus - Sahara
  - massiliensis – marseilská, z. Středozeří, Španělsko, Francie, kamen. p., pobřeží, garrigue, §F
  - monspessulanus - motpelijský, záp. a stř. mediterán, Řecko, (mimo Korsiky a Sardinie), jv. Evropa, sev. Afrika, suchá a kamen místa, , §UA
  - nitidiflorus - , §BG
  - parnassi – parnaský, vč. ssp. calabricus, Itálie
  - peterfii - Peterfův, , §RO,
  - pseudotrigonus - Sahara
  - sienlus – sicilský, Sicílie (Etna)
  - setosulus - , §UA
  - sirinicus - syrský, Korsika, Balkán, Sýrie,
  - spinosus - trnitý, saharsko-arabská oblast, pouštní okraj Sahara, Sinaj, Arábie
  - suberosus var. hartmanii - korkový, end Kypr
  - sulcatus - , §U
  - tanaiticus - donský, §UA
  - tinctoria - inkoustový, §U
  - tragacantha - tragant, jz. Evropa
  - tremolsianus - , §BG
  - varius - pestrý, §U
  - versicarius - měchýřnatý, j. Evropa, Portugalsko, Španělsko, Balkán, Černomoří, býv. ČR, §SR
  - vesicarius - , §U
  - vogelii - Sahara
  - zingeri - Zingerův, §UA
- Asystasia - asystasia**, Acanthaceae
- acuminata -
  - calycina -
  - gangetica - , pův trop. Afrika a jz. Asie, Etiopie, Kongo, stř. Afrika, j. polovina Afriky, Madagaskar, Réunion, sev. jv. Asie, Čína, Amerika, Karibik
- Athanasia - atanasia**, Kouterbos, Asteraceae
- crithmifolia - Kapsko, fynbos

- dentgata - j. Afrika, pobřežní lem, Kapsko, fynbos
- trifurcata - Klaaslouwboos, jAfrika, Namibie, Kapsko, fynbos
- Athyrium - papratka, athyrium**, kapradina, Woodsiaceae,
- distentifolium - horská, Eurasie - Skandinávie, Grónsko, hory stř. a j. Evropy, ČR – Šumava, Kavkaz, Kamčatka, Japonsko, SAm vč. hory Mexiko, Peru Chile, stinné vlhké lesy, nivy
- filix - femina - samičí, (Lady Fern), mírné klimazóny, hory Mexiko, Peru, Chile, Skalisté hory, Karibik, stř. Afrika, Skandinávie, ČR, vlhké lesy, okr. ČR, SRN, H
- Atractylis - bádél, atraktylis**, Asteraceae
- arbuscula - , end Kanár. ovy
- aristata - osinatá, Sahara
- cancellata - saharsko-arabská oblast
- serratuloides - , Tunisko, žerou velbloudi
- Atriplex - lebeda, atriplex**, Amaranthaceae, Chenopodiaceae, 100 druhů, zasol. půdy, mírné až subtr. pásmo, i okr
- griffithii – Grifitova, Sokotra
- halimus - , Sahara, Tunisko, Madagaskar
- holocarpa - saharsko-arabská oblast . pouštní okraj Sahara, Arábie
- hymenelytra - , pouštní druh s bělavým popraškem (k odrazu paprsků)
- lindleyi - Lindleův, Kapsko, var. inflata, - lindleyi – Lindleův,
- litoralis - pobřežní, s. Afrika, písčité duny
- patula - rozkladitá, stř. Afrika
- perrieri - end Madagaskar, písčiny, slaniska
- portulacoides - šruhovitá, stř. Afrika, Etiopie,
- tatarica - tatarská, pův. střední a Přední Asie, s. Afrika
- Attalea (Orbignia) - podzev, atalea**, Arecaceae
- cohune - kohune, (Cohune Palm), pův. j. Mexiko, Guatemala, Honduras až Costa Rica, BZ Dar es Salaam
- Aucoumea - oukoumea, Ouomé**, (gabbon), Burseraceae, Sapindaceae, stromy se zbytnělým kmenem
- kleineana - gabbon, pův. stř. Afrika, rovníková Guinea, Gabon, Kongo, strom, **středně tvrdé trop. dřevo**, těžba
- Audouinia - audouynya**, False Heath, Valsheide, Bruniaceae, end
- capitata - hlavatá, (False Heath, Basterheide), JAR, Kapsko, fynbos, end
- Aulax - brázda, aulax**, Feather Bush, Proteaceae
- cancellata - mřížovaná, Kapsko, fynbos
- umbellata - okoličnatý, Kapsko, fynbos
- Austrogambeya - austrogambeya**, Sapotaceae
- bangweolensis - end Zambie
- Avena - oves, avena**, Poaceae
- fatua - hluchý, pův. s. Afrika, stř. Afrika, býv. Arizona, mediterán - Kaliforn. poloostrov, Sonora, Sierra Madre, Chile, Patagonie,
- Averrhoa - averrhoa**, Oxalidaceae
- bilimbi - bilimbi Madagaskar , Réunion
- carambola - karambola, stř. Afrika, Madagaskar
- marina - stř. Afrika
- Avicennia - kolíkovník, avicenya**, šura, (černý mangrovník), Acanthaceae, Verbenaceae, 6 druhů, mělké mangrovy, okr,
- germinans - pučivý, („černé mangrove“), mangrove, trop. a subtr Amerika, Karibik, Amazonie , Brazílie - vysočina Catinga, Florida – Everglade. Ekvádor, Peru, Venezuela, mediterán - Kaliforn. poloostrov, Sonora, Sierra Madre, Kuba, Galapágy, stř. Afrika, jižní polovina Afriky, 16 m, saharsko-arabská oblast
- marina - mořský, (White mangrove), 12 m, mangrovy v. a j. Afriky, Etiopie,, Tanzanie, Keňa, Sahara, Somálsko, Sinaj, Arábie, Omán, Sumatra, Madagaskar, Komory , Seychelly
- germinans - pučivý, („černé mangrove“), Ghana, Guinea, Kongo
- Azadirachta - azadyrachta**, Meliaceae
- indica - indická, (Neem Tree), pův. Indie, Srí Lanka, strom 15 - 20 m, Gambie, insekticidní azadirachtin,
- Azorella - azorela**, nížeň, Apiaceae, 70 druhů, koberc. stáloz. bylin, skály, NZ, JAm, okr

- compacta - nahloučená, (Llaret), kompaktní tvrdá polštářov rostlina (š 1m, v 0,5 m), pomalý růst, Indiáni jako pryskyřičnaté topivo, výskyt ve vysokohorské stepi puna (nad 3500 m) v andské oblasti Peru a Bolívie až do Chile, Ohňová země,

- compacta - Chile, Peru - kaňon Coica

Babartia - babarcia, Rush Iris, Blombiesie, Iridaceae

- indica - indická, Kapsko, fynbos

- orientalis - východní, j Afrika

Babiana - babiana, Bobbejaantjie, Iridaceae

- ambigua - Kapsko, fynbos

- angustifolia - úzkolistá, Kapsko, fynbos

- cuneata - hrotitá, Kapsko

- curviscapa - křivolistá, bylina, j. Afrika, ploché písčité oblasti

- disticha - dvouřadá, JAR

- dregei - , Kapsko

- fragrans - vonná, Kapsko, fynbos

- mucronata - , Kapsko, fynbos

- nana - nízká, Kapsko, fynbos

- odorata - vonná, Kapsko, fynbos

- praemorsa - , Kapsko

- pulchra - , Kapsko

- ringens - , Rotstert, Kapsko, fynbos

- rubrocyanea - červená, Blue-and-red Babiana, Kapsko, fynbos

- sambucina - bezovitá, Kapsko, Namibie

- scabrifolia - Kapsko, fynbos

- sinuata - chobotnatá, Kapsko

- socotrana - sokotránská, Sokotra

- stricta - stažená, pův. j. Afrika, okrasná cibulovina

- thunbergii - Thunbergova, Stradlelie, Rooibobbejaantjie, Kapsko, fynbos

- tubiflora - Kapsko, fynbos

- tubulosa - , Kapsko, renosterveld

- vanzijiliae - Vanzijilská, Kapsko

- villosa - chlupatá, Kapsko

Baeometra - beometra, Beetle Lily, Kewerlelie, Colchicaceae

- uniflora - Kapsko, fynbos

Baccharoides - bakcharoides, Asteraceae, 26 druhů, Afrika, Arábie, Indie, Čína, Indočína

- adoensis - subsaharská a trop. v. Afrika, Senegal, Guibea, Mali, Benin, Nigérie, Kamerun, Súdán, Etiopie, Angola, Mosambik, Zimbabwe, JAR,

- filigera - stř. Afrika, end hory Etiopie,

- schimperi - stř. Afrika, Etiopie,

Bacopa - bakopa, sutera, Scrophulariaceae, 60 druhů sukul. rostlin, mokřadní a vodní lokality, teplé a trop. oblasti Afriky, Austrálie, Asie a Ameriky, okr, léč

- monnieri - saharsko-arabská oblast, pouštní okraj Sahara, Etiopie, Guinea, Kongo, stř. Afrika, Madagaskar, Arábie, Omán, léč

Baikieana - baiekeana, Fabaceae

- ghesquiereana - Tanzanie

- plurijuga - („zambijský teak“), delta Okavango

Baillonella - bailonela, Sapotaceae

- toxisperma - , Moabi, Oearwood African, Nigérie, Gabon, Kongo, **těžba dřeva**

Balanites - balanytes, Zygophyllaceae

- aegyptica - egyptská, („sahelský datlovník“, Dezert Date), stromek 6 - 10 m, do 2000 m, písčiny, suché keř. savany v. Afriky, Tanzanie, Sahara, jedlé plody i semena (kočkodani), dřevo odolné termitům, nábytek, konstrukce, léč - malárie, Tanzanie

Ballochia - balochia, Acanthaceae, end Sokotra

- atrovirgata - červenoprutnatá, stř. Afrika, Sokotra

- rotundifolia - okrouhlolistá, stř. Afrika, Sokotra

Ballota (Marrubium) - **měrnice, balota**, Horehound, Kattekruite, Lamiaceae

- africana - africká, j Afrika, Namibie, stř. Afrika, jižní polovina Afriky

- hirsuta - Sahara

- nigra - černá, Evropa, ČR, Středozeří - s Afrika, Malá Asie, Kavkaz, Turecko, Írán, zavl Makaronesie, SAM

Bambusa - bambus, bambusa, (Bamboo), Poaceae, cca 120 druhů, tropy a subtr Afriky, Asie a Ameriky, Austrálie, okr, lehké stavební konstrukce

- vulgaris - obecný, (Golden Bamboo, Faethery Bamboo), 15-25 m, do 1800 m, Nigerie, užitk dřevo nábytek, lehké konstrukce, okr, v. Afrika, Tanzanie,

Banksia - banksia, Proteaceae, stromy

- menziesii - Menziesova, okr, trop. savany, Kapsko

Baphia - bafia Fabaceae

- kirkii - Tanzanie, Keňa, Mozambik

- macrocalyx - Mozambik, Tanzanie

- mitida - Nigérie

- pauloi - Tanzanie

- puguensis - Tanzanie

- semseiana - jen Tanzanie

Barleria - baeleria, bezlapačka, Acanthaceae, přes 250 druhů, tropy Afriky a Asie

- alumughsaylensis - stř. Afrika, Omán

- aucheriana - Omán

- bispinosa - end jz. Asie, stř. Afrika

- cristata - pův trop Asie, dále jv Asie, Čína, Indočína, Indie, Indonésie, Tichom ovy, někdy inv

- elegans - sličná, j. Afrika, JAR, Svazijsko, Mozambik

- gueinzii - jv Afrika, JAR, Svazijsko, keř

- hochstetteri - Africký roh, Etiopie, Arábie, Pákistán a Indie

- lupulina - Madagaskar, Mauricius, z.trop. Afrika, jv Asie - Indie, Cejlon s. Austrálie, Karibik

- monticola - jv Afrika, end Dračí hory, Svazijsko

- obrusa - JAR

- oenotheroides - Guinea, Kongo, JAm

- prionitis - stř. Afrika, Madagaskar, Omán

- proxima - stř. Afrika

- repens - plazivá, stř. Afrika

- tetracantha - stř. Afrika

- ventricosa - Súdán, stř. Afrika

Barringtonia - baringtonia, Lecythidaceae, Barringtoniaceae, mangrovy, mohutné stromy

- asiatica - asijská, stř. Afrika, Tanzanie, Madagaskar, Komory, Seychelly

- racemosa - hroznatá, indo-pacifická oblast, j. Afrika, hory Madagaskar, vlhký trop les, BZ Plzeň

Barteria - barteria Passifloraceae

- tetracantha - Sumatra

Bartholina - bartolina, Spide Orchid, Orchidaceae

- burmanniana - (Spider Orchid, Spinnekobloem), JAR, Kapsko, fynbos

Bartsia - lepnice, bartsiea, Orobanchaceae, Scrophulariaceae

- decurva - hory v. Afriky, Tanzanie - Kilimandžáro, Keňa, Etiopie, Uganda, poloparazit, polokeřík 0,5-1m

- trixago - stř. Afrika, Etiopie,

Bassia - trnoplodník, bassia, (bytel), Chenopodiaceae

- eriophora - Palestina, Izrael

- muricata - Sahara

- sedoides - §SRB, §U

Batrachium - lakušník, batrachium, Ranunculaceae

- rionii - Rionův stř. Afrika

- trichophyllum - nítolistý, stř. Afrika

Bauhinia - bauhinie, valina, Fabaceae, Caesalpiniaceae, cca 250 druhů, dřeviny, tropy a subtropy, květy podobné orchid.,

- galpinii - červená, (Red Bauhinia, Pride of De Kaap), pův. jv. Afrika, Tanzanie, stř. Afrika, j. polovina

Afriky, NP Kruger, pnoucí, okr, špalírový keř, květy lotosově růžové,
- grandidieri - Madagaskar
- loseneriana - Tanzanie
- monarda - jednomužná, pův. z Antil, trop. savany, Tanzanie, Réunion
- natalensis - natalská, j. Afrika
- tomentosa - plstnatá, (Bush Neat's Foot, Yellow Bauhinia, Yellow Orchid Tree, Camel's Foot), pův. trop. a subtrop. Afrika a Asie, v. Afrika, Tanzanie, Keňa, Uganda, monzun. lesy do 2100 m, keř. stromek 7 m, okr, léč
- variegata - pestrá, (v. pestrobarevná, orchideový strom, Purple Orchid Tree, Camel's Food Tree, Bull Hoof, Poor Mans Orchid, Mountain Ebony, Buddhist Bauhinia), pův. jv. Asie, Čína, Indie, exot. strom 6-12 m, buddhist. okr, intr. subtr Středozeří, Kanárské ostrovy, Madeira, Kypr, Maroko, Palestina, Izrael, do 2200 m, Keňa, Tanzanie, plody 20 cm, okr
Beaucarnea (Nolina) - **beaukarnea**, sloní noha, Nolinaceae, Asparagaceae, 30 druhů stález. dřevin, od jUSA a Mexika po Guatemalu, polopouště, okr
- recurvata (Nolina tuberculata) - tlustokmenná, (Bottle Palm, Elephant-Foot Tree, Ponny til, None known), pův. aridní subtr SAM, stález. keř 2 m, báze kmínku zásoba vody, okr, v. Afrika
Becceariophoenix - **beceriofenyx**, Araceae
- madagascariensis - madagaskarská, end Madagaskar, CITES
Beclardia - **beklasye**, Orchidaceae, 2 druhy
- grandiflora - end Madagaskar
- macrostychia - Nadagaskar, Maskarény, epif. trop lesy,
Begonia - **kysala**, **begonye**, křivolist, Begoniaceae, přes 900 druhů, keř. sukulenty, tropy a subtropy mezi 15° s. a j. zeměp.šířky, celý svět mimo Austrálie a některých Tichomoř. ovů, hlavně j. a v. Afrika, okr
- dichotota - dvoučlenná, pův. tropy a subtropy, okr, Tanzanie
- dregey - , j. Afrika
- ficicola - fíkovitá, Afrika
- geranioides - kakostovitá, j. Afrika
- meyer-johannis - Mayer-johanidova, hory v. Afriky, Kilimandžáro, Tanzanie
- molleri - Mollerova, Afrika
- polypodoides - , Afrika
- samhaensis - samhanská, Sokotra, ostrov Samha
- sechelensis - sejšelská, Seychelly,
- socotrana - sokotranská, Sokotra , křoviny
Beilschmiedia - **beilschmiedya**, Lauraceae
- gilbertii - , end Zambie
- kweo - Tanzanie
Belanites - **kulan**, **belanytes**, Zygophyllaceae, stromy
- aegyptica - egyptský, (Desert Date), pův. aridní oblasti Afriky od Eritrey na západ až do Senegalu, na jih až do Zimbabwe, Sahel, z. Arábie, Tanzanie
Bellevalia - **belevalia**, Asparagaceae,
- desertorum - pouštní, saharsko-arabská oblast
Berberis - **dříšťál**, **berberis**, Berberidaceae, cca 500 druhů, převážně ve stř. a v. Asii a JAm, pouze 6 druhů v Evropě, s. Africe a s. Americe
Berchemia - **okoralka**, **berchemia**, Rhamnaceae, 22 druhů v j. a v. Asii, s. Americe a v. Africe
- discolor - JAR, Mozambik, Zimbabwe, Botswana, Namibie, Angola
Berkheya - **berkheya**, Wild Thistle, Wildedissel, Asteraceae
- armata - end Kapsko, fynbos
- barbata - vousatá, Kapsko, fynbos
- coriacea - kožovitá, Kapsko
- echinacea - , end Zambie
- herbacea - Kapsko, fynbos
- johnstoniana - , end Zambie
- macrocephala - stř. Afrika, j. polovina Afriky
- multijuga - end Dračí hory, Lesothe, JAR, okr
- purpurea (purpurata) - červená, j. Afrika

- rigida - Kapsko, fynbos
- rhapsodica - jv Afrika, JAR, Lesotho, Svazijsko, léč, TLM
- Berlinia - berlinya**, Fabaceae, stromy
- grandiflora - velkokvětá,
- nigerica - nigerijská, Nigérie
- orientalis - východní, Mozambik, Tanzanie
- Berlinianche - berelinyanche**, Apodanthaceae
- aethiopica - etiopská, end Zambie
- Bersama - bersama**, Melianthaceae
- abyssinica - habešská, stromek 3 - 18 m, 1200 - 1800 m, ostnité plody, Tanzanie, end Zambie
- swynneertonii - , end Zambie
- Bertiera - bertiera**, Rubiaceae, 60 druhů, tropy SAM a Afriky
- pauloi - end Tanzanie
- rufa - end Réunion, vlhké lesy, stáloz. keř
- zaluziana - end Mauricius', stáloz. keř
- Berzelia - berzelia**, Bruniaceae, end, keř
- alopecuroides - JAR - Western Cape, fynbos
- lanuginosa - , (Kol-kol), fynbos, j. Afrika, end Kapsko
- Beta - brukev**, Chenopodiaceae, Brassicaceae
- patellaris - Sahara
- Bidens - dvouzubec, bidens**, Asteraceae, 253 druhů, subtr. a mírné pásmo, i tropy, zejména Mexiko a přilehlé oblasti Ameriky, Eurasie, Afrika, , u vod, plevel i okr
- aurea - zlatý,
- bipinnata - Evropa
- cernua - níci, ČR
- macroptera - stř. Afrika, Etiopie,
- meskel - meskelský, Etiopská vysočina, žlutý květ, **etiopská národní květina**
- pachyloma - stř. Afrika, Etiopie,
- pilosa - chlupatý, pův. mírná a trop. stř. Am., dále Afrika - Libanon, Keňa, Čína,, zavl. ČR, léč, proti komárům, insekt, proti řasám v jezírku
- radiata - paprsčitý, ČR
- subalternans - Evropa
- tripatita - trojdílný, ČR
- vulgata - Evropa
- Bilabrella - bilabrela**, Orchidaceae
- disparilis - , end Zambie
- hirsutitrunci - , end Zambie
- kyimbilae - , end Zambie
- leucoceras - , end Zambie
- petraea - skalní, end Zambie
- retinervis - , end Zambie
- subaequalis - , end Zambie
- unguilabris - , end Zambie
- webweiana - , end Zambie
- Billburttia - bilburtya**, Apiaceae
- end Madagaskar
- Biophytum - biofytum**, Oxalidaceae, 50 druhů, Asie, Afrika, Amerika
- aeschynomeneifolia - end Madagaskar
- Bismarckia - bismarkia**, Arecaceae
- nobilis - vznešená, (Bismarck Palm), pův. s. a z. Madagaskar, okr, BZ Dar es Salaam
- Bixa - orelánik, bixa**, Bixaceae, 1 druh, stáloz. strom, červené barvivo Indiáni, trop. Amerika. okr
- orellana - barvířský, (Annatto Achiote Tree, Blood Tree, Lipstick Tree Flower), pův. Kostarika, trop. stř. a JAM, Karibik, Amazonie, Brazílie - vysočina, Guayanská vysočina, Mexiko, Amazonie, Venezuela, Réunion, keř. stromek, jedlé plody, červené barvivo "orlean", "annatto" (potraviny, rtěnky, mýdla, vlasy i tělo - Indiáni rudokožci

u Amazonky), okr, Čína, léč

Blaeria - bleria, Ericaceae

- filago – vláknitá, vysokohorská vřesoviště, Kilimandžaro, Tanzanie

- kingaensis - , end Zambie

Blechnum - žebrovice, blechnum, kapradina, Blechnaceae, cca 230 druhů, nově vyčleňován

Austroblechnum a Struthiopteris, vlhké tempert až trop pásmo

- appendiculatum – přivěšená, od Floridy a Texasu přes stř. Ameriku do JAm a j. Argentiny

- attenuatum - , vlhké stáloz. lesy, stř., v. a j. Afrika, Madagaskar

- brasiliense – brazilská, Brazílie, Argentina, Paraguay, Uruguay, Bolívie, Peru, Venezuela, Ekvádor, Kolumbie, Guatemala, robustní, atrakt.

- penna-marina - , j. polokoule, j. Afrika

- capense - kapská, stř. Afrika, jižní polovina Afriky

- punctulatum - j. a jv. Afrika, JAR, Zimbabwe, Malawi, Tanzanie, Madagaskar

- tahulare - tropy j. a jv. Afrika, Madagaskar, Réunion, Mauricius, Brazílie, Argentina, kmínek 10 cm,

Blepharis - blefaris, blefarka, Acanthaceae, 126 druhů, tropy a subtr Afrika a j. Asie

- ciliaris - brvité, saharско-arabská oblast , Egypt, Sinaj, Etiopie., pouštní okraj Sahara, j. Arábie, Omán, Írán, Pákistán

- dhofarensis - dhofarský, Omán, Jemen. poloopad. keř. stromek

- edulis - j Arábie

- maderaspatensis - indoafriký druh, trop Afrika, Senegal - Somálsko, jv Afrika - Etiopie, Indie, Indočína, Čína

- mitrata - Namibie

- scindica - saharско-arabská oblast , Írán, Pákistán, Indie, i Omán

- spiculifolia - , Sokotra

- subvolubilis - , JAR

Blepharispermum - blefarispermum Asteraceae, 16 druhů, v Afrika, Arábie, Indie a Cejlon

- hirtum - stř. Afrika , end Omán, Jemen

Blighia - poddužák, blighia, Sapindaceae, jed

- sapinda - lahodný, (Akee, aki), pův. trop. Afrika, Nigerie, Guinea, Kongo, intr., Mexiko, Antily, Kuba, Jamaika, opad. sucholesy, strom, ovoce - jedlé toboleky, toxic.

- unijugata - end Zambie

Blotiella - blotyela, Dennstaedtiaceae, 12 druhů, kapradiny, trop Afrika (zejména Madagaskar) a Amerika

- madagascarensis - madagaskarská, end Madagaskar

Blutaparon - blutaparon, Amaranthaceae

- vermiculare - Amazonie, Brazílie - vysočina Catinga, Kostarica, Karibik, Florida – Everglades, Afrika - Guinea, Kongo

Boehmeria - béhmeria, Urticaceae

- penduliflora - Madagaskar, Réunion

Boerhavia - berhavia , Nyctaginaceae, Urticaceae, 100 druhů, tropy a subtr

- boissieri - Arábi - Omán, Sokotra, Írán, Pákistán, Indie

- coccinea - Guinea, Kongo, stř. Afrika, Madagaskar

- elegans - sličná, saharско-arabská oblast , v Afrika, Somálsko, Džibutsko, Eritrea, Arábie, Pákistán, Indie

- plumbaginea - olověncová, saharско-arabská oblast , Namibie, Súdán, stř. Afrika , Etiopie, pouštní okraj Sahara, jižní polovina Afriky, Madagaskar, Arábie

- repens - plazivá, pouštní efemera, Sahara, Afrika od Maroka a Egypta k JAR, Sicílie, sec Madagaskar, Arábie, Izrael, Libanon, jv Asie, ne vlhké tropy

Bogassa - bogasa,

- guianensis - guinejská, tatajuba, trop. Afrika, **těžba dřeva**

Bolbitis - bolbitys, bulvovka, kapradina , Aspleniaceae, 20 druhů, vodní kapradiny, tropy, z. Afrika

- heudelotii - vodní, (Heudelotova), skaln., balvan. koryta řek, z. Afrika - Etiopie, ČR - akvária

Bolboschoenus - kamyšík, bolboschenus, Cyperaceae

- maritimus - přímořský, stř. Afrika

Bolusanthus - bolusantus , Fabaceae, 1 druh

- speciosus - nádherný, (Tree Wistaria, Elephant's Wood), pův. jv. Afrika, end Transvaal Zambie, Angola, Malawi, Mosambik, Zimbabwe, Botswana, JAR, NP Kruger, keřovitá savana, stromek až 10 m, dolný

termitům - ploty, kůra, kořeny, semena léč, TLM, fial. kv., okr

Bomarea - bomarea, Alstroemeriaceae, Liliaceae

- caldasii - , exot. květina, pěst, Tanzanie

Bombax - sýrovník, bombax , Bombacaceae

- bunopozenze - , (bombax), v. Afrika, trop. strom, Tanzanie

- ceiba - cejba, (Red / Silk Cotton Tree), pův. j. Indie, rozšířen po celých tropech, monzun. lesy, robustní kmen s tlustými trny, léč, vlna z plodních tobolek - nepravý kapok (pravý Ceiba pentandra), plody sýrový obsah , Guinea, Kongo, stř. Afrika

- costatum - Gambie, Mali, 15 m, za sucha opadává, domorodci oranžové květy na omáčky

- eurycoma - strom, Nigerie

- rhodognaphalon - červenavý, cenný strom vlhkých nížinných trop. lesů, Tanzanie

Bonamia - bonamia, Convolvulaceae, 45 druhů, tropy

- mossambicensis - mozambická, end Zambie

- spectabilis - trop v Afrika - Tanzanie, Zambie, Zimbabwe, Madagaskar, dřevitá liána až keřovitá

Bonatea - bonatea, Wood Orchid, Orchidaceae

- speciosa - Green wood Orchid, Oktoberlelie, Kapsko, fynbos

Bongardia - bongardya, Berberidaceae

- chrysogonum - zlatová, Turecko, Kypr, Blízký východ - Sýrie, Izrael, Jordánsko, s. Afrika, Afghánistán, stř. Asie

Boophone - bofone, Amaryllidaceae, 2 druhy

- disticha - dvouřadá, (Pom-po, Flower, Poison Bulb), trop. j. a v.. Afrika, Ngorongo, Tanzanie, Rwanda, Zair, Zambie, Malawi, Mosambik, Zimbabwe, Botswana, Lesothe, Svazijsko, JAR, cibulovina

- haemanthoides - krvavá, z. JAR, kde zimní deště

Borago - brutnák, borago, Boraginaceae, 3 druhy, Středozeří, Evropa, okr, salát

- officinalis - lékařský, (Borage), Středozeří – s. Afrika, zelenina, okr

Borassus - lontar, borassus, (palmyra) , Aceraceae

- aethiopum - etiopský, (lontarová či palmyrová etiopská palma, African Fan Palm, Ronier Palm), pův. pobř. pásmo v. Afriky (Habeš, Tanzanie, Zanzibar až Transvaal), Madagaskar, Arábie, Indonésie, N. Guinea, Sahel, býv. USA-Arizona, sušší savany, travn krajiny s vysokou hladinou podzemní vody, jednokmenná 25 m, plody vyhledávají sloni, ze samčích květenství cukerná šťáva na palmové víno, z listů koše a oplatky, okr

- flabellifer - toddy, (palmyrová palma, lontarová palma, palmyra lontar, borassus, Lontar Palm, Palmyra Palm, Toddy Palm, Wine Palm), pův. Indie, poloostrov Jaffna, jednokmenná, 18 m, suché písčité půdy, dlouhý prim. kořen, typická v Barma, Srí Lanka, Indonésie, Malajsie, Indonésie (ostrov Sabu), N. Guinea, intr. Singapore, Thajsko, Tanzanie, okr, výživný, sirup (samičí namáčkklé plody), cukr, palmové víno (Toddy), pálenka („Royal Whisky“), všestranný užitek, listy střechy, na proužky vazby, pevná vlákna (z řapíků borassus piassava na kartáče, štětky aj.), na suché listy se psalo dřívě než na egyptský papyrus

Boscia - boscia, Capparaceae

- arabica - arabská, Omán

- cauliflora - Sahel, end Zambie

- matabelensis - , end Zambie

- minifolia - drobnolistá, Etiopie,

Boswellia - kadidlovník, bosvelia, (Frankincense Trees, „bílé zlato“), Burseraceae (Březulovité), 20 druhů, teplé, suché, hornaté oblasti, Etiopie, Somálsko, Jemen, Omán, Saúdská Arábie, 7 end Sokotra, keř. stromky, naříznutá kůra kadidlo, františek, bílý žvýkat, černý pálit, terpeny, balzamování, boswelliová kyselina, léč, aromaterapie, protizánětlivě, artritida (atroza, klouby, prevence poškozování chrupavky a kloubní tkáně), ajurveda

- amaero - stř. Afrika , Sokotra

- bullata - bachratá, Sokotra, Kapsko

- carterii - Karterův, Sudan, borovicová vůně, esenciální oleje, léč - aromaterapie, stahující, poranění kůže, vředy, proleženiny, záněty v krku

- dioscoridis - , Sokotra

- elongata - podlouhlý, stř. Afrika , Sokotra

- frereana - Somálsko

- madagascarensis - madagaskarský,

- nana - malý, Sokotra

- neglecta - přehlížený, Etiopie
- papyrifera - Etiopie, Súdán,
- popoviana - popský, Sokotra
- rivae - Etiopie
- sacra - pravý, (svatý), pův. v. Omán - Mascat (státní majetek obhospodařovaný některými rodinami), dále Jemen, Sokotra, j. Arábie, Saúdská Arábie, Omán, SAE, v. Afrika, Somálsko, Tanzanie, Africký roh, Botswana, Súdán, Ghana, stř. Afrika, trop. strom, kadidlová klejoprskyřice (nařízne se kůra), kdysi dražší než zlato, (františek), kadidlo k církevním obřadům, pouště, vyvýšeniny, vykuřování v kostelích (s myrhou), savany, dále j. a jv. Asie, léč. TČM (klouby), nejkvalitnější z vyšších poloh
- serrata - pilovitý, Indie, Střední východ, s. Afrika, léč. kys. boswelliová, od starověku využívána a tradiční arabské medicíně, pro normální funkce kloubů, střevního traktu, srdce a hladiny cholesterolu v krvi
- socotrana - sokotranský, Sokotra

Bothriocline - botriokline, Asteraceae

- inyangana - , end Zambie
- mbalensis - , end Zambie
- milanjiensis - , end Zambie
- trifoliata - trojlistá, end Zambie

Botriochloa - vousatka, botriochloa, Poaceae

- insculpta - , savanová tráva v. Afriky, býložravci
- intermedia - prostřední, pícnina semiaridní oblasti tropů a subtr. jv. Asie

Bougainvillea - bugévillea, Nyctaginaceae, 14 druhů JAm, liány,

- callifornica - kalifornská, intr z USA, okr. Středozeří
- glabra - lysá, (Papaver Flower, Lasser Bougainvillea), pův. tropy a subtr. JAm - Brazílie, Kolumbie, liána, intr. okr. Středozeří, Maroko, Kanárské ostrovy, Madeira, Sicílie, velmi často okr. v. Afrika, Tanzanie, do 2000 m, stěny, zahrady, ČR skleník
- sanderiana - , JAm, okr., Itálie
- spectabilis - nádherná, (Brasil Bougainvillea), pův. Brazílie, okr. všechny tropy a subtr, pnoucí, výška přes 20 m, okr. na slunečná stanoviště, Tanzanie Středozeří, Řecko, Kypr, slunečná stanoviště, ČR studený skleník
- x buttiana - butiova, okr. panašované listy, okr. Středozeří

Bowkeria - bwkeria, Stilbaceae, 3 druhy, end j. Afrika

- citrina - citronová, JAR
- cymosa - stř. a j. Afrika,

Brabejum - brabejum, Proteaceae

- stellatifolium - dřevina, j. Afrika

Brahea - brahea, Arecaceae

- edulis - jedlá, (Guadeloupe Palm), pův. Karibik a Guadeloup, 15 m, okr. v. Afrika, Tanzanie

Brachiaria (Panicum) - brachiaria, Poaceae

- brizantat - třeslicovitá, pův. trop. Afrika, savany a sucholesy, pícnina, Tanzanie
- clavipila - , end Zambie
- decumbens - rozprostřená, pův. Afrika, Uganda, dále stř. Amerika, Venezuela, Peru, Brazílie, Kolumbie, Kuba, Jamaika, Austrálie, Thajsko, jed - toxic.

Brachycorythis - brachykoritys, Orchidaceae

- mixta - , end Zambie
- rhodostachys - , end Zambie

Brachychiton (Stercularia) - lejnice, brachychiton, Sterculiaceae, 30 druhů, většinou Austrálie

- acerifolius - javorolistá, (lahvicovitý strom, Australian Flame Tree), pův. v. Austrálie, poloopadavé a drobnolisté lesy 15 m, strom s lahvicovitým kmenem, v. a j. Afrika, okr. Tanzanie
- populneus (Stercularia diversifolia) - topulovitá, (Kurrajong Bottle Tree), pův. suchá Austrálie, okr.

Brachylaena - brachyléna, Asteraceae

- discolor - j. Afrika, dřevina
- huillensis (hurtchinsii) - huilenská, (Silver Oak), strom 10 - 18 m, do 2000 m, v. Afrika
- hutchinsii - Hutschinova, Muhuhu, strom suchých savan, Keňa, Tanzanie, těžba dřeva

Brachysiphon - brachysifon, Sissies, Penaeaceae, end. j. Afrika,

- acutus - Kapsko, fynbos

- fucatus - Kapsko, fynbos
- imbricatus - střešovité, (Sissies), JAR
- Brachystegia - brachystegia**, Caesalpiniaceae / Fabaceae
- angustifolia - úzkolistá, DR Kongo, Tanzanie
- euricoma - Nigérie
- spiciformis - speciální, (miombo - miombo), hlavní strom suchých listnatých savan. lesů (woodland), Okavango, Selous, s. Tanzanie, převažující v centrální části
- Brachystelma - brachystelma**, Asclepiadaceae, sukulent
- barberae - , JAR
- Brachytrix - brachytrix**, Asteraceae
- glomerata - , end Zambie
- lugarensis - , end Zambie
- malawiensis - , end Zambie
- pawekiae - end Zambie
- sonchoides - , end Zambie
- Brassica (Sinapsis) - brukev, bruska**, Brassicaceae
- nigra (Melanosapis n., S.n.) - černá, (černohořčice, Black Mustard), cirkumpol, Středozeří, Izrael, bible, od Iberského poloostrova po Itálii, Kypr, pěst olejnina, ČR rumišť, ze semene kuchyňská hořčice, pokrmový olej, i jako afrodisiak, ale slabě jed
- Bremeria - bremeria**, Rubiaceae, 18 druhů (17 end Madagaskar, 1 Maskarény)
- landia - Maskarény
- montana - horská, end Madagaskar
- Bridelia - bridelia**, Phyllanthaceae, 70 druhů, Afrika, jv Asie, Austrálie, dřeviny
- exaltata - Austrálie
- micrantha - j Afrika, Reunion
- mollis - měkká, j Afrika
- sclerpneura - z. Afrika - Burkina Faso
- Brillantasia - brilantasia**, Acanthaceae, trop a sibtr Afrika, Madagaskar,
- lancifolia -
- nitens -
- owariensis - , Kongo, Guinea, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar
- subulugurica - , v Afrika
- Briza - třeslice, briza**, Poaceae
- maxima - větší, stř. Afrika
- Bromelia - bromelia**, anansovník, karatas, Bromeliaceae, 60 druhů, trop. stález rostliny, hory subtr. Ameriky
- Mexiko, stř. Amerika, s. JAm, Karibik, ojedinele Afrika u Guinej. zálivu, pěst okr i pro plody
- alsodes -
- alta -
- ananas (Ananas ananas, A.comosus) - ananas, (a. chokolaty), , pův. JAm, xerofyt., epif., ovoc rostlina, potravina indiánů
- Bromus - sveřep, bromus**, Poaceae
- secalinus -stoklasa stř. Afrika
- Broussonetia - papírovník, brusonecia**, Moraceae, 10 druhů tropy a subtr Asie, 1 druh Madagaskar
- chinensis - čínský
- Brownlea - brownlea**, Orchidaceae
- mulanjiensis - , end Zambie
- Brucea - brucea**, Simaroubaceae
- antidysenterica - Guinea, Kongo, Etiopie, stř. Afrika, jižní polovina Afriky
- Bruguiera - brugiera**, Rhizophoraceae, mělké mangrovy
- gymnorrhiza - kořenová, (Black mangrove), 3 - 10 m, mangrovy v. a j. Afriky, Etiopie, Tanzanie, Madagaskar, Seychely
- Brunia - brunya**, Volstruisies, Bruniaceae, end
- laevis - Vaalstompie, Vaaltol, Kapsko, fynbos, end
- nodiflora - , (Stompie, Fonteinbossie), JAR, Kapsko, fynbos, end
- stokoei - , (Rooistompie), JAR

Brunsvigia – **brunsvigia**, Chandlier Lily, Kandelaar, Amaryllidaceae

- bosmaniae – bosmanská, Fragrant candelabra lily, Kapsko, fynbos
- gregaria - , JAR
- marginata - , JAR, Kapsko, fynbos
- orientalis - východní, (Candelabra Flower, Koningskandelaar), JAR, Kapsko, fynbos

Bryomorpha - **bryomorfa**, Asteraceae

- aretioides - Kapsko, fynbos

Bryophyllum - **náduť**, **bryofylum** , klíčkolist, Crassulaceae

- pinnatum - zpeřená, Madagaskar

Buddleja - **komule**, **budleja**, himálajský šeřík, Scrophulariaceae, Buddleiaceae, cca 150 druhů, hlavně tropy jv. Asie a JAM i j. Afrika, okr

- davidii - Davidova, (tibetský šeřík), pův z .Čína, sec intr okr. Evropa - ČR, SRN, H aj, SAm, Austrálie, NZ, inv

- indica - indická, hory Madagaskar, vlhký trop. les, BZ Plzeň

- madagascariensis - madagaskarská, end Madagaskar, keř , okr

- polystachia - stř. Afrika, Etiopie, Eritrea, Somálsko, Keňa, Tanzanie, Uganda, Arábie, Jemen

- salvifolia - šalvějolistá, j. Afrika, Tanzanie - Mosambik - Zimbabwe - JAR, poloopad. keř, živé ploty, léč listy a kořeny, čaj, TLM,

Buchnera - **buchnera**, Orobanchaceae

- chimanimaniensis - , end Zambie

- ciliolata - , end Zambie

- eylesii - , end Zambie

- foliosa - , end Zambie

- laxiflora - , end Zambie

- peduncularis - , end Zambie

- rungwensis - , end Zambie

- trilobata - , end Zambie

Buchnerodendron - **buchnerodendron**, Achariaceae

- lasiocalyx - , end Zambie

Bulbine - **bulbine**, Kopieva, Asphodelaceae, Liliaceae

- annua - roční, Kapsko, fynbos

- capitata - stř. Afrika, j. polovina Afriky

- cepacea - Kapsko, fynbos

- favosa - Kapsko, fynbos

- frutescens - plodová, Namibie, stř. Afrika, j. polovina Afriky

- lagopus - Kapsko, fynbos

- praemorsa - Kapsko, fynbos

- triquetra - , Kapsko

Bulbinella - **bulbinela** , Katstert, Asphodelaceae, Liliaceae

- cauda-felis - Kapsko, Namibie

- caudafelis - Kapsko, fynbos

- causa-felid - , JAR

- divaginata - Kapsko, fynbos

- elegans - sličná, Kapsko

- floribunda - , JAR

- latifolia - šikolistá, (Broad-leaved Bulbine), j. Afrika, Kapsko, trvalka, ssp. doleritica, Kapsko

- nutans - níci, JAR, jz Afrika, okr

- punctulata - Kapsko, fynbos

- trinervis - Kapsko, fynbos

- triquetra - Kapsko, fynbos

Bulbophyllum - **hlízolist**, **bulbofylum** , Orchidaceae, 2000 druhů, tropy

- ambrosia - ambrozova, pův. j. Asie, drobná epif. pantropická, okr, Červený seznam

- baileyi - sv, Austrálie

- ballii - , end Zambie

- baronii - , end Zambie

- . clandestinum . jv. Asie
- injoloense - , end Zambie
- hatusimanu - end Mikronésie
- . menbrabaceum . Indonésie, Malajsie
- obtusum - Indonésie, Malajsie
- occulatum - Madagaskar, Maskarény
- rugosibulbum -, end Zambie
- stolzii - , end Zambie
- Bulbostylis - bulbostylis** , Cyperaceae
- fylamentosa - , šachrovitá tráva savan, Tanzanie , Madagaskar
- Bupleurum - prorostlík, bupleurum**, Apiaceae / Daucaceae, 190 druhů. s. polokoule, i j. Afrika, okr
- spinosum - trnitý, Maroko (Atlas)
- Burchellia - burchellia** , Rubiaceae
- bubalina - bůvolí, (Wild Pomergranat), j. Afrika – Dračí hory, Kapsko, stř. Afrika, jižní polovina Afriky , keř s velmi tvrdým dřevem
- Burkea - burkea**, Fabaceae, dřevina
- africana - africká, strom suchých savan, z. Afrika - Burkina Faso, Tanzanie, těžba dřeva
- Bussea - busea**, Fabaceae
- eggelingii - Tanzanie
- Buxanthus (Buxus) - buxantus**, Buxaceae
- pedocellatus - Sokotra, křovinaté buše
- Buxus - zimostřáz, buxus**, krušpan, bušman, Buxaceae, 110 druhů, z. Evropa, Středozeří, jv. Asie, méně stř. Amerika, Afrika i Madagaskar, převážně stáloz. stáloz. keře, pryskyřice či balzám, aromoterapie
- hildebrandtii - Hildebrandova, Etiopie, stř. Afrika , Džibutsko, Sokotra
- Cadaba - kadaba** , Capparidaceae
- farinosa - pomoučená, v. Afrika , saharsko-arabská oblast , pouštní okraj Sahara, Etiopie, Arábie, Omán, keř 1 - 7,5 m, savany do 1700 m, žirafy, sloni, velké kočky,
- kirkii - , end Zambie
- Caesalpinia (Poinciana) - sapan, césalpinya**, libidník, Fabaceae , Caesalpinaceae, Karibik, 70 druhů, stáloz. dřeviny, tropy a subtr, mořské pobřeží, Brazílie, okr
- bonduc - bonduk, stř. Afrika , Seychelly, trnitý,
- decapetala - bezplátečný, (Mauritius thorn, Mysore Thorn), pův. trop. Asie, stř. Afrika , Madagaskar, Mauricius, pnoucí 7 - 9 m, savany 400 - 2040 m, v. Afrika, Kilimandžáro, Tanzanie,
- gillesii - (Poinciana), keř 4 - 8 m, okrasně
- insularis - , Sokotra
- pulcherrima - nejkrásnější, (Pride of Barbados, Dwarf poinciana), pův. trop. Amerika, keř 6 m, pobřeží, v. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie, Madagaskar, Réunion
- Cajanus - mestelice, kajan**, kajánové fazole, Fabaceae, přes 30 druhů, tropy Afriky a Asie (Malajsie), výsev na počátku období dešťů
- cajan - kajan, (Pigeon Pea, Red Gram), pův. trop. Indie (Afrika ?), pak j.Čína, Filipíny, Indonésie, dnes po celém světě, JAm - Mexiko, Karibik, Brazílie, subsaharská Afrika Kapverdy, Senegal, Etiopie, Kongo, JAR, Madagaskar, pěst Keňa, Uganda, Tanzanie, Malawi, Nigérie, s. Austrálie, keř 0,-3 m, lusky - pěst už 3,5 tis. let v j. Asii, zelenina, koření ("kajanský pepř"), pícnina, okr Čína
- indicus - indický, (Pigeon Pea), Congo Bean, Red Gram), Indie
- Cakile - pomořanka, cakile**, Brassicaceae, byliny, mořské pobřeží, Eurasie, Amerika, Austrálie
- euxina - černomořská, pobřeží Černého moře, ČR zavlečena
- maritima - přímořská, (Sea Rocket), celý mediterán, Středozeří, Palestina, Izrael, Řecko, Ischia, Sardinie, Kréta, Malta, zdomácnělá Amerika, Austrálie, ČR, halofit, slaniska, pobřežní písčiny
- Caladium - užovník, kaladyum**, Araceae
- bicolor - dvoubarevný, pův. trop. JAm, intr Středozeří, okr, ČR skleník
- Calamagrostis - třtina, kalamagrostys**, Poaceae
- epigeios - křovištní, Eurasie, Afrika - stř. Afrika, Tanzanie
- Calamus - rotang, kalamus** , Areacaceae
- caesius - modrošedý („španělský rákos“), až 50 kmínků dlouhých 45 průměru 2 cm, pěst
- rotang - rákosovitý, liánovitá, popínavá palma, nejdelší liána (průměr cca 5 cm, délka až 300 m), pův. jv.

Asie, Afrika, monzun lesy, visuté mosty

Calanthe - vosmík, kalante, Orchidaceae

- rosea - růžový, Afrika, trop. epif., okr

- sylvatica - lesní, stř. Afrika, Etiopie, j. polovina Afriky, Madagaskar, Réunion

Calendula - měsíček, kalendula, Asteraceae

- aegyptiaca - egyptský, Sahara

- arvensis - polní, saharsko-arabská oblast, pouštní okraj Sahara, Sinaj, Arábie

Calicotome - čilimka, kalykotome, trnec, Fabaceae

- infesta - přehlížená, (nebezpečná), z. Středozeří, Sicílie, garrigue

- spinosa - ostnitá, (ostrotřnný, retama trnitá), z. Středozeří, Španělsko, Itálie, Řecko, Alžír, chybí Francie a Baleáry, makchie, suché, skaln plochy

- villosa - chlupatá, (vlnatá, Spiny Broom), celý mediterán, Palestina, Izrael, Středozeří, Španělsko, Sardinie, Kréta, Kypr, makchie, suché a kamen svahy, garigue, mediteránní

Calliandra - tyčinkovka, kaliandra, Fabaceae, Mimosaceae

- haematocephala - polohlavá, (Powder-puff Tree), pův. Bolívie, trop. Amerika, keř 2-4m, okr

Calligonum (Calliphysa) - kaligonum, Polygonaceae

- azel - , Sahara, Tunisko

- calliphysa - , od v. Evropy přes stř. Asii (Kazachstán, Tádžikistán, Turkmenistán), j Sibiř, Mongolsko a Čínu (Sitiang, Vnitřní Mongolsko), řídké stonkaté, žl., poléhavé polokeřiky, na nízkých dunách, do 800 m, listy redukováné, hnědé plody 1,5 cm

- comosum - vrkočovitý, pouště, polokeř, až 3 m, Sahara, Tunisko, SAE, Palestina, Izrael

- horridum - Írán, tvoří řídké lesíky na píscích

- sinnex - , pouště, Karakorum

Callilepis - kalilepis, Asteraceae, 8 druhů, JAR, Svazijsko, Mosambik

- laureola - jv Afrika, JAR, Svazijsko, Mosambik, léč, TLM, jed

- leptophylla - jv Afrika, JAR, Svazijsko, savana

Callistemon - štětkovec, kalistemon, železník, nitkokvět, nitkovec, Myrtaceae, alergenní pyl

- citrinus - citronový, (Crimson Bottlebrush), pův. Austrálie, slunná místa, keř, okr, intr Středozeří, tvrdé dřevo, ČR skleníků

- citrinus var. splendens - citronový, (Cape Chesnut, „kartáč na lahve), pův. Austrálie, NZ, stromek cca 6 m, okrasně řada cv., v. Afrika

- infesta - nebezpečný, Sicílie

- laevis - hladký, pěst Itálie

- rigidus - tvrdý, (tuhý, Stife Bottlebrush), pův. Austrálie, intr Středozeří, okr Kanárské ovy, Madeira

- viminalis - , (Buttlebrush Tree), Palestina, Izrael, okr Kapsko

Callitriche - hvězdoš, kalitriche, žabí vlas, Callitrichaceae, 25 druhů, vodní rostliny, bažiny, rašelin, Eurasie, SAM, okr

- hedbergiorum - stř. Afrika, Etiopie,

Callophyllum - pona, kalofyllum, degama, Rubiaceae, Calopyllaceae, mohutný strom

- inophyllum - , Keňa, Komory, hory Madagaskar, vlhký trop les, BZ Plzeň

Calloopsis - kalopsis, Araceae / Aronovité, 1 druh

- volkensis - trop v. Afrika, hory Keňa, Tanzánie, za sucha zatahuje, květ jako kala

Calobotana - kalobotana, Fabaceae, 20 druhů, hlavně j Afrika,

- angustifolia . úzkolistá, pobřeží Namibie a JAR, řídké větvený keř až 2 m

- saharae - Maroko až Libye

Calodendrum - topělec, kalodendrum, Rutaceae

- capense - kapský, (Cape Chesnut), pův. j. Afrika - JAR, jižní polovina Afriky, stř. Afrika, Etiopie, strom cca 20 m, 1600 - 2300 m, delta Okavango, okr v. Afrika, Etiopie, Keňa, Ngorongo, Tanzánie, Ugand, Botswana, Malawi, Zimbabwe, Lesotho, Svazijsko,

- eickii - Tanzánie

Calophospermum - mopan, kalofospermum, Fabaceae

- mopane - motýlový, (Mopane), strom 15 – 18 m v j. Africe - Zambie aj. tvořící tzv. husté křovinaté mopanové lesy (kde nejsou podmínky pro růst velkých stromů), listy s množstvím bílkovin konzumuje

divoká zvěř a dobytek (a tzv. mopanoví červi – housenky motýla Gonimbrasia belina, opražené jako místní pochoutka), Namibie

- Calophallum - domba, kalofylum**, dnes samostatná čeleď Calophyllaceae, stromy na pobřeží,
 - inophyllum - , Madagaskar, Seychelly, pobřežní lesy
- Calotropis - plchoplod, kalotropis**, Asclepiadaceae
 - gigantea - podvinutý, velký, pův. Pákistán a pouště jv. Asie, pak Stř. a Blízký východ a s. Afrika - Maroko, stř. Afrika, Madagaskar, až 5 m, plody jed, pro velbloudy jedl
 - procera - otevřený, (štíhlý, (Dead Sea Fruit), saharско-arabská oblast, keř 1 - 4 m, latex, u řek 300 - 1200 m, sv. Afrika, Sahara, Sahel, Etiopie, Tanzanie, Guinea, Kongo, Egypt, Habeš, stř. Afrika, Arábie, Palestina, Izrael, Persie, jv. Asie, Indie, Barma, trop. Amerika, Antily, Kuba, Bahamy, Sokotra, pouště a polopouště, 1-8 m, text. vlákna, inv v tropech, jed - toxic. droga
- Calpurnia - kalpurnya**, Fabaceae, 15 druhů, (příbuzná Sophora), j. Afrika
 - aurea – zlatá, stáloz. dřevina, j. a v. Afrika - v. Kapsko, Súdán, Eritrea, SAR, Kongo, Angola, keř. stromek až 15 m,
- Calystegia – opletník, kalystegia**, Convolvulaceae, 25 druhů, ovíjivé byliny, celý svět, okr
 - sepium - plotní, stř. Afrika
 - soldanella stř. Afrika
- Camelia - čajovník, kamelie**, Theaceae, cca 250 druhů, stáloz. dřeviny, tropy a subtr, Asie (Indie, Cejlon, Čína, Japonsko, Indočína, Malajsie, Indonésie, okr, pěst
 - japonica - japonská, pův. Japonsko, Korea, Taiwan, intr subtr. státy USA
 - sinensis - čínská, (čajovník čínský, Tea Plant, China Tea Bush), pův. j. Čína, j. úbočí Himálají, Cejlon, Barma, Indočína, Indie-Assám, v. Afrika, Tanzanie, Kongo, Uganda, stř. Afrika, Madagaskar, vlhké subtropy, stáloz. keř. stromek 5 m, horské deštné lesy, v Číně v kultuře přes 5. tis. let, pěst. tropy a subtr, plantáže, pochutina – čaj, sklizeň mladé lístky, kofein, stimul. účinky pomalejší než u kávy, repelent, živé ploty, TCM
- Campanula - zvonek, kampanula**, Campanulaceae, 420 druhů, mírné pásmo s. polokoule
 - edulis stř. Afrika, Etiopie, Jemen
 - erinus - vlnatý, Kypr, Palestina, Izrael
 - rapunculus - , Palestina, Izrael
 - strigosa - , Palestina, Izrael
 - sulphurea - sírová, Palestina, Izrael, písčiny
- Camphora - kafrovník, kamfora**, Lauraceae
 - officinarum - lékařský, strom, druhotné nížinné deštné lesy, užitkově, aromat. léč silice – kafr, Mauricius, JAR - památné v Kapském Městě, od r, 1942 **národní památka**
- Camphylanthus - kamfylantus**, Plantaginaceae, 18 druhů, vyprahlé lokality
 - glaber - , Kapverdy
 - salsoloides - solný, Marakonésie - end Kanárské ovy (Tenerife), halofyt
 - spinosus – trnitý, stř. Afrika, Etiopie, Somálsko, Sokotra
- Campylospermum - kamylospermum**, Ochnaceae
 - scheffleri - end Tanzanie
- Cananga - kananga**, Annonaceae, 2 druhy, stáloz. vysoké stromy, silice ylang-ylang, tropy a subtr, jv. Asie - od Indie přes Tichom. ovy do Austrálie, okr
 - odorata - vonná, (Ylang-Ylang, Perfume Tree), pův. jv. Asie - Filipíny, Malajsie, sec pěst. Indonésie, Malajsie, Filipíny, Jáva, a ovy Pacifiku, Polynésie, Mikronésie, Madagaskar, Komory, Réunion, Mayotte až s. Austrálie, Madagaskar, stáloz. trop. deštné lesy, keř. strom, až 15 m, žl. kv., na dřevo, okr, parfémový aromat. ylangové silice a vonné oleje - fixativum, aromaterapie, kardioakt. tonikum, okr, Srí Lanka, Barma, Thajsko, Vietnam, Čína, Madagaskar, trop. Amerika,
- Canarium - kanarium**, Burseraceae
 - madaskarense - madagaskarské, Madagaskar, mohutný strom
 - schweinfurthii - , end Zambie, Nigerie, strom
- Canavalia - kanavália**, trojkýl, Fabaceae, cca 50 druhů, tropy celého světa, nejvíc USA, poléhavá nebo popínavá lodyha, okr
 - catharica - počistivá, Keňa, Madagaskar, Seychelly
 - maritima - pobřežní, pův. Afrika, keř, ke kouření - náhražka marihuany, afrodisiak, mírný jed, stř. a s. JAM
 - rosea Guinea, Kongo, Madagaskar
- Canna - dosna, kana**, Cannaceae, 50 druhů, vlhké tropy a subtr Ameriky a Asie, hlízovitý oddenek, okr
 - glauca - Madagaskar

- indica - indická, okr. Tanzanie

Cannabis - konopí, kanabis, konopě, Cannabaceae, 3 druhy, subtr. Asie, Ameriky i Afriky, okr. pěst, droga, léč i exp plevel

- indica – indické, Himálaj, Kašmír, pěst. Írán, Afghánistán, Pákistán, Čína, dále sz. a s. Afrika, Mexiko, USA, JAm, léč TČM

- ruderalis - rumištní, pův. Asie - jv Rusko, Himálaj, Kašmír, sec SAM, Středozeší, Evropa, ČR nepůvodní neofyt, úhory

- sativa - seté, pův. v. Středozeší – Malá Asie a stř. Asie, Maroko (Rif), H, pěst Slovensko, textilní, léč, omamný (hašíš, marihuana, mariánka, tráva), afrodiziakum, mírně jed, ČR, (výroba vodka cannabis - konopná vodka s konopným semenem)

Cannomois - kanomois, Restoniaceae

. virgata - end Kapsko, okr

Canscora - kankora, Gentianaceae

- diffusa - Tanzanie

Canthium - kanthium, Rubiaceae

- burttii - end Zambie

- shabanii - end Tanzanie

- siebenlistii - end Tanzanie

- vollenseinii - end Tanzanie

Capelio - kapelio, Mountain Daisy, Asteraceae

- tabularis - Kapsko, fynbos, end

Capnophyllum - kapnofyllum, Apiaceae

- africanum - africké, Kapsko, fynbos

Capparis - kaparovník, kaparis, kapara, Capparaceae, cca 250 druhů keřů, keř. stromků a lián, teplejší území a pouště, většina světa, okr

- cartilaginea - chrupavčitý, Středozeší, pouštní okraj Sahara, stř. Afrika, Etiopie, Arábie, Sokotra

- decidua – chabý, (opadavý), pouště

- mucronifolia - stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie

- orientalis, (spinosa var. inermis, rupestris, Caper) - východní, Malta (tam nejlepší chuť)

- ovata - vejčitý, Středozeší

- pyracantha - hlohyňovitý, end Madagaskar

- spinosa – trnitý, ("pravá kapara", Caperbush), pův. celý mediterán, Středozeší, saharско-arabská oblast, Sahara, Sahel, Sinaj, Arábie, Izrael, bible, těžišťe Magreb – Alžírsko a východněji - Francie, Itálie, Ischia, Sicílie, Liparské ovy, Albánie, Španělsko, Sahara, Sinaj, Arábie, Írán, kamen půdy, pěst, zelenina, zelená květní poupata (ocet, sůl či víno) - koření

- tomentosa - plstnatý, Etiopie, Súdán, Ghana, stř. a j. polovina Afriky, NP Kruger

- unedo - , Středozeší

Capsella - kokoška, kapsela, Brassicaceae, drobné byliny, ruderál. lok., Eurasie, Afrika

- bursa pastoris - pastuší tobolka, saharско-arabská oblast, pouštní okraj Sahara, Arábie

Capsicum - paprika, kapsikum, turecký (španělský) pepř, Solanaceae, přes 10 druhů, tropy Ameriky, okr

- annum (var. conoides, acuminatum) - roční, (sladká, Capsicum, Red Pepper, Sweet Peper, Cluster

Redpepper, Spanish Peper), pův. trop. Amerika (s. JAm), Tanzanie, SAE, Jemen, dovoz ?, kapsaicin, baktericidní a euforizující, afrodiziak, slabě jed, množství kulturních forem, chilly, pálivý kajentský pepř, feferonka, pěst tropy a subtr, kořeninová zelenina (ve směsi koření curry – kari), insektic. látka, pěst. kořeninová zelenina,

Caralluma - karaluma, Apocynaceae, Asclepiadaceae, 120 druhů, sukulent, Arábie, ...

- adscendens -

- armata - , (Aroena), JAR

- burcherdii - Burcherdova, sukul, trvalka, Maroko, Kanárské ovy, §BG, Smar-m, NATm

- crenulata -

- dummeri - , sukul, trvalka, africké savany, pův. suché oblasti Keni, Ugandy a Tanzanie

- edulis - sladká,

- europaea - evropská, pův. jv. Španělska, j. Itálie, Maroko, Alžírsko, Tunisko, Libye, Egypt, Jordánsko a Izrael

- flava - žlutá, saharско-arabská oblast, Arábie - Oman, Jemen, až SAE

- ioannis - , Maroko
- lobatum - laločnatá, Palestina, Izrael
- milleri - Millerova, Omán, Sokotra
- negevensis - negevská, Palestina, Izrael, Negevská poušť
- quadrunculata - stř. Afrika
- socotrana - sokotraská, pův. ostrov Sokotra, Jemen, Omán, stř. Afrika , Etiopie,, v dobách hladu nouzová potravina
- somalica - somálská,
- speciosa - Etiopie,
- villentii - , JAR

Carapa - karapa, Meliaceae , mohutné stromy

- akuri - , Guyana
- guianensis - guayanská, (Carapa or Andiroba Tree), pův. JAm, Amazonie, Kuba, Španělsko, intr.,30m
- moluccensis - molucká, pův. Moluky, Sundy
- procera - , Nigerie, strom
- surinamensis - surimská, Surinam

Ceratandra - ceratandra, Orchidaceae

- grandiflora - velkokvětá, JAR - Kapské hory

Cardamine - řeřišnice, kardamine, řeřicha, Brassicaceae, 150 druhů, téměř celý svět, vlhké TTP, chladné prostředí, okr

- africana - africká, tropy Afriky od Etiopie po Kapsko, Madagaskar, pantropicky jv Asie, Amerika
- hirsuta - srstnatá, stř. Afrika, Etiopie,

Cardiospermum - srdcovnice, kardiospermum, srdcobrotovec, Sapindaceae, 14 druhů, trop. Amerika, Afrika, Indie, stáloz. pnoucí, okr

- grandiflorum - velkokvětá, pův. trop. Afrika stř. Afrika a Amerika, liána, okr, inv
- halicacabum - lysá, tropy a subtr celý svět, trop. stř. a JAm, , Afrik, Madagaskar, j. a jv Asie, s. Austrálie, Tichomoří, stáloz., pnoucí, sec USA, Evropa, i inv

Carduus - bodlák, karduus, Asteraceae, Evropa, vytrvalé byliny, ostnité či pichlavé listy, úhory, okr,

- keniensis - keňský, růžové květy, hory v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie
- macranthus - velkopodý, stř. Afrika, Etiopie,
- nyassanus - Guinea, Etiopie,, Kongo, stř. Afrika, jižní polovina Afriky
- schimperii - Shimperův. v Afrika, Etiopie, Keňa, Uganda, Tanzanie, Rwanda, Kongo

Carex (Vignea) - ostřice, karex , tuřice, Cyperaceae, cca 1500 druhů, trvalky, mírné a vysokohorské pásmo, okr

- acutiformis - stř. Afrika
- conferta - hory v Afrika, Etiopie,
- monostachia – jednodlasá, hory v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie, Etiopie, stř. Afrika

Carica - papája, karika, melounovník, melounový strom, Caricaceae, 30 druhů, tropy a subtr, pův. stř. a JAm, a z. Afrika, byliny dřevnatějící, tvarově jako dřeviny - až 10 m, teplomilné, pěst pro plody celá zeměkoule, mnohdy obsahují latex s enzymy rozkládajícími bílkovin (zmírňování bolesti)

- papaya - obecná, (melounová, melounovník, „melounový strom“, Papaya, PawPaw, Tree Melon, "ovoce ve tvaru lodí"), pův. trop. Amerika - Mexiko, Karibik, Guatemala, Ekvádor, Peru, Bolívie, Amazonie, do 1500 m, pěst trop. ovoc bylinný „stromek“ cca 10 m, ovoce papaja (až 10 kg), potřebné teploty 22 - 26⁰ C, srážky 1500 - 2000 mm, latex - papain, pěst trop. Afrika, Tanzanie, Nigerie, Sahel, stř. Afrika , saharско-arabská oblast, Arábie, Jemen,okr, ČR skleník, léč
- pentagona - pětihranná, pův. Andy - Ekvádor, ovoce
- pubescens - chlupatá, (horská papája, Mountain Papaya), pův. hory trop. And, ovoc bylina

Carissa - karanda, karisa , Apocynaceae

- edulis - jedlá, vždyzelený keř 5 m, sucholesy do 2000 m, v. Afrika
- grandiflora (macrocarpa) - velkokvětá (velkoplodá, Natal Plum, Boxwood Beauty), pův. j. Afrika - JAR, Natal, stáloz. trnitý keř 4 m, bílé květy, vstřícné vejčité listy, jedlé bobule, mimo plodu jed, okr, ovoc v řadě cv.
- macrocarpa - viz grandiflora
- praetermissa - přehlížená, end pobřeží Mosambik, trnitý keř až 3 m,
- spinarum – trnitá, Súdán, Ghana, Guinea, Etiopie, Kongo, stř. Afrika, jižní polovina Afriky, Madagaskar

- Carnegiea - saguaro, kaktusovec, karnegia**, Cactaceae, 1 druh, pouště USA – Arizona, Kolorado, (Sonorská poušť) a Mexika, strom. kaktus, okr
- gigantea - velká, Madagaskar, suchý opadavý les, BZ Plzeň
- Carpenteria - karpenteria**, Hydrangeaceae
- acuminata - špičatá, (Carpentaria Palm), pův. s. Austrálie, BZ Dar es Salaam
- Carphalea - karfalea**, Rubiaceae
- obovata – obvejčitá, Sokotra, křoviny
  - pubescens - end Zambie
- Carpanthea - karpantea**, Aizoaceae
- pomeridiana - j. Afrika, okr, ČR letnička
- Carpobrotus** (Mesembryanthemum) — **kosmatcovník, karpobrotus**, kosmatovec, kosmatec, (Pig Face), Aizoaceae, Mesembryanthemaceae, cca 25 druhů, sukulenty, pouště JAm a Mexika, Austrálie a Tasmánie, při pobřeží, okr, pěst (zpevňování písčín)
- acinaciformis - velkokvětý, (Red Hottentot Fig), pův. JAR (Kapsko), zplanělý Středozemí
  - edulis - jedlý, (sladký, "mořský či hottentotský fik", Hottentot Fig), pův. pobřeží j. Afrika (JAR - Kapsko), sv. Helena, okr, iny, Středozemí
  - quadrifidus - , JAR
- Carthamus - světlice, saflor, kartamus**, Asteraceae
- tinctorius, saharsko-arabská oblast, pouštní okraj Sahara, Arábie
- Cartharanthus** (Vinca) - **barvínekovec, kartarantus**, Apocynaceae
- roseus - růžový, (Madagaskar Periwinkle), pův. Madagaskar, okr
  - tinctorius - barvířský, stř. Afrika
- Carum - kmín, karum**, Apiaceae
- cervi - kořený, kořenina, SAE dovoz ?
- Caryota - karyota**, Arecaceae
- mitis - (Fish-tail Palm), pův. jv. Asie, palma 8 m, okr Keňa, BZ Dar es Salaam
  - urens - palčivá, (Wine Palm, Toddy / Jaggery Palm), pův. Indie, Barma, Srí Lanka, 18 m, okr v. Afrika, BZ Dar es Salaam
- Cascabela** (Thevetia) - **tevécie, kaskabela**, Apocynaceae
- thevetia - stř. Afrika, Madagaskar, Réunion
- Casearia - kasearia**, Salicaceae
- engleri - Englerova, end Tanzanie
- Casimiora - kasimiora**, Rutaceae
- edulis - jedlá, (Mexican Apple), pův. Mexiko, stř. Amerika, strom, cca 15 m, jedlé vonné plody, arboretum Nairobi
- Cassia** (Senna) - **kasia**, sena, motýlovka, muší dřevo, Fabaceae, Caesalpiaceae, cca 500 druhů, tropy, savana a buš, pův. Austrálie, NZ, j. Afrika, Madagaskar, i v. Asie, Indie,
- abbreviata - (Long-pod Cassia), trop. v. a j. Afrika, JAR, Keňa, Namibie, Zair, Rotswana, Mosambik, NP Kruger, opad keř stromek až 15 m, savana a buš (bushveld) 50 - 1500 m, opad. keř. strom až 15 m, starší stromy odolávají ohni, kořeny (potrava slonů) léč, TLM, malárie, sifilis,
  - alata - křídlatá, (senes, „skořicovník čínský“, muší dřevo, Candlestick, Senna Christmas Candle, Rain Tree), pův. trop. stř. Amerika, strom, růž. kv., léč
  - angustifolia - úzkolistá, pův. Arábie, rozšířena od Egypta přes Arábii do Indie, léč
  - artemisioides - artemidina, (pelyňkovitá), pův. Austrálie, ve Středozemí do živých plotů, Kypr
  - corymbosa (floribunda) - chocholičnatá, (Cassia, Senna), pův. JAm, keř, okr subtropy
  - didymobotrya – hroznová, (dvouhroznová, kasie sena, muší dřevo, God's Cante, Candle Bush, Popcorn Cassia, Peanut Butter, Candelabre Tree, Golden Wonder), pův. trop. Afrika a Asie, keř. stromek 3 až 7,5 m, nepříjemně vonící, sz. Tanzanie a jz. Keňa 1500 – 2400 m, Madagaskar, u řek, na březích jezer a okrajích lesů, listy jed, používány při rybolovu, nálevy z listů jed - jako dávidlo, léč - stonky proti lišejmům, v borce tanin, okr tropy a subtr, ČR kbelík, chladné přezimování, Kanárské ovce,
  - fistula – píšťalovitá, ("mana kulatá, m. egyptská", madagaskarský jasmín, Golden Shower Senna, Indian Laburnum, Pudding Pipe Tree, Purging Cassia), žl. kv., pův. trop. j. Asie - monzun. lesy, trop. ovoc. stromek, okr v ulicích (hroznovité květy, dolů dlouhé plody), suchá zóna
  - italica - italská, Sahara
  - lanceolata - kolinatá, Sahara

- senna - sena, (Senna Bush), Palestina, Izrael, bible
- sieberiana - z. Afrika - Burkina Faso
- spectabilis - vznešená, (American Cassia, Popcorn Tree), pův. JAm, stromek, žl. kv., okr, zahrady, ulice
- Cassine - kasine**, Celastraceae, 11 druhů, j. Afrika,
- peragua ssp. barbara - pův. JAR - Kapsko, stáloz keř, plod bobule
- Cassipourea - kasipourea**, Rhizophoraceae
- fanshawei - end Zambie
- malosana – malosana, (Pillar Wood), strom, Ngorongo, Tanzanie
- mollis - měkká, end Zambie
- Cassytha – kasyta**, Lauraceae, 17.druhů, parasit. liána
- ciliolata – pýřitá, Kapsko
- filiformis - nitřovitá, stř. Afrika, Etiopie, j. polovina Afriky, Madagaskar, Seychely,
- Castanea - kaštanovník., kastanea**, Fagaceae
- sativa - jedlý, s. Afrika, Maroko, Alžírsko, kaštany, **těžba dřeva**
- Castanospermum - kaštanovka, kastanospermum**, Fabaceae, Viciaceae
- australe - jižní, pův. Austrálie - Queensland, strom 22 m, okr, cenné dřevo, nábytek, oříšky, testován proti AIDS, Nairobi
- Casuarina - přesličník, kasuarina**, větvičník, přesličkovec, železné dřevo, Cassuarinaceae, cca 100 druhů, pouště, stáloz. dřeviny, Austrálie, Polynésie, Austrálie, Filipíny, z Tichom.ovy, Havaj až jv Asie. stáloz.dřeviny, listy připomínají jehlice, okr, pěst, cenné dřevo (shoeak)– nábytek, lodě, okr,
- cunninghamiana - cunninghamův, (Australian Beef Wood, River She Oak, Casuarina), strom cca 20 m, v. Afrika, stř. Afrika
- equisetifolia - přesličkolistý, (tichomořský, Australian Pine, Whistling Pine, Swamp She Oak, Beach She-Oak, Horsetail Bef Tree Wood, Horsetail Tree), pův. sv. Austrálie, písč. pobřeží, strom cca 20 m, k ochraně pobřeží (snáší sůl, vítr, chudé půdy), tvrdé pevné dřevo (železné), energetická, třísloviny, barvivo, okr, inv., v. Afrika, Tanzanie, Gambie, Madagaskar, Seychely, sv. Helena,
- Catananche - poblekla, katanche**, Asteraceae
- coerulea - modrá, Středozeří, j. Evropa, Španělsko, Francie, Itálie, garrigue
- lutea - žlutá, Kypr, Palestina, Izrael
- Catha (Celastrus) - kátovník, káta / kát**, Celastraceae, (miraa, čat v Etiopii, khat v Jemenu), Arábie, pěst. droga, okr
- edulis - jedlý, (Abyssinian Tea, Arabian Tea, Chat Tree, Kath), pův. Etiopie (tam jako káva), dále Keňa, Tanzanie, Etiopie, Guinea, Kongo, stř. Afrika, intr. Arabský poloostrov, zejména Jemen (1403), trop. keř. stromek 4 m, nejvýnosnější, jemenská národní lehká droga, povzbuzující droga miraa / catin (cathin) / qát s efedrinem euforizující, afrodiziak, potlačuje hlad, dodává energii, listy čaj či žvýkání, ve smotku banán. listu obtočeného lýkem - „bandari“, pěst v horách, množí se odnožemi, nechce písek a prach (tak kde roste kávovník), potřebuje dost vláhy – čerpáním podzemní vody došlo ke katastrofálnímu poklesu podzemní vody v Jemenu, Madagaskar, Čína
- Catharanthus (Vinca, Lochnera) - barvínkovec, katarantus**, Apocynaceae, 8 druhů, Madagaskar, 1 v. Asie
- longifolius - dlouholistý, end Madagaskar
- ovalis - Madagaskar
- roseus - růžový, (Madagaskar Periwinkle, Old Maid, Rosy Periwinkle), pův. Madagaskar, Réunion, sv.Helena, pobř. písčiny, léč - sniž. krev. tlaku, jed - alkaloidy, okr trop. keř
- Catunaregam - katunaregam**, Rubiaceae, 15 druhů, trop a subtr Afrika a Asie,
- obovata - jv Afrika. JAR, Mosambik, pobřeží, opad. trnitý keř. stromek,
- spinosa - trnitý, j. Asie,
- Caulipsolon - kaulipsolon**, Aizoaceae
- rapaceum - řepovitý, Aizoaceae, Kapsko
- Caylusea - kaylusea**, Resedaceae
- hehagyna - Sahara
- Cecropia - jaruma, cekropia**, yagruma, imabuba, Urticaceae, Cecropiaceae, Moraceae, přes 100 druhů, pion. dřevina trop. dešť. pralesů, stř. a JAm
- peltata - Guinea, Kongo, nízké útlé stromy deštného pralesa
- Cedrelopsis - cedrelopsis**, Meliaceae
- grevei - Greveiův, Madagaskar, arom. léč. kůra,

Cedrus - cedr, cedrus, (Cedar), Pinaceae, 4 druhy, ostrůvkovitě v. Středozeří, Přední Asie, s. Afrika, Kypr, Himálaj, „boží“ strom, dostatek vláhy a větší zimy,

- atlantica (libani, var. atlantica) – atlaský, třetih relik, pův. s. Afrika – pohoří Atlas (Alžírsko, Maroko 1200-1800m), intr. Itálie, borovicovitý jehličnan, 40 m, **cenné dřevo**, pěst, léč, esenciální oleje, aromaterapie, okr. ČR sbírk, nejlépe z cedrů u nás roste, cv. Glauca
- brevifolia (libani, ssp. brevifolia) - krátkolistý, (kyperský), end Kypru (hory Troodos, j. svah hory Tripylos za klášterem Kykko, v údolí cedrů – Irkasteratsa, asi 40 stromů starých, hojně nové výsadby, cenné dřevo, Červený seznam, intr Albánie
- deodora - himálajský, pův. z. Himálaj, Afghánistán, Pákistán, s. Indie
- libani, ssp. libani - libanonský (Cedar of Lebanon, True Cedar), třetih relik, pův. Malá Asie: **národní strom Libanon** (pohoří Taurus, Antitaurus - Ca), 1200 - 2500 m, Sýrie, bible, v. Turecko, chráněn v NP - BR UNESCO, Červený seznam, Kypr, (sumerové - sídlo bohů moudrosti a stvoření), v 40 m, cenné dřevo, okr subtr a mírný pás, ČR intr sbírk
- libani, ssp. stenocoma - libanonský jemný, Turecko (cv. Nana), cenné dřevo
- madarense - madeirský, Madeira

Ceiba - vlnovec, ceiba, kapok, vlnovník, Malvaceae, Bombacaceae, 4 druhy velkých stromů až 70 m, trnitě na kmeni, trop. Asie, Amerika a Afrika, okr

- pentandra - pětimužný, trop. strom, (chorisie, kapok, "hedvábno-bavlníkový strom", White Silk Cotton Tree, Kapok Tree), pův. tropy stř. a j. Ameriky, stará kult rostlina z. Afriky, Madagaskar, Gambie, Nigérie, je **ve znaku Rovníkové Guineje**, pěst. monzun lesy, vysoký strom 30 - 70 m, i 1000 let, přečnivá deštný les, poloopadavý - za sucha listy opadávají, v mládí na kmeni tupé „trny“, vlna ze stěn plodů - pravý kapok, textilní, (vycpávky, námořnické záchranné vesty), okr, Tanzanie, v. Afrika

Celastrus - zimokeř, celastrus, jesenec, Celastraceae, 35 druhů, v. a j. Asie, Amerika, Austrálie, Madagaskar, dvoudomé liány

Celosia - nevadlec, celosia, kohoutí hřeben, Amaranthaceae, cca 60 druhů, trop a subtr Asie, Afriky a Ameriky, okr

- argentea - hřebenitý, stříbný, (celosie, Fireweed, Quailgrass, Red Fox), pův. trop. Afrika, stř. Afrika, Madagaskar, ohňový plevel "Fireweed", výhonky - zelenina, léč - kořeny, okr, ČR
- cristata - kohoutí hřeben, (Cockscomb), JAR, okr, ČR
- vanderistii - , end Zambie

Celtis - břestovec, celtys, (Hackberry), Cannabaceae, dříve Ulmaceae, 100 druhů, od mírného p. po subtr. a trop. pásmo obou polokoulí, dřeviny, peckovice jedlé, j Evropa, Afrika, Amerika, Asie, okr, dřevo „Hackberry (Ohia)“

- africana (kraussiana) - africký, (White stinkwood), subsaharská Afrika, Kamerun, Libérie, Středoafř. rep., Angola, Eritrea až JAR, Egiptie, end Zambie, Arábie, Jemen, strom, 12 - 35 m, 1300 - 2400 m, nábytek, léč, TLM
- australis - jižní, Středozeří
- caucasica - kavkazský, stř. Asie
- integrifolia - celolistá, Senegal, Nigérie
- mildbraedii – Mildbraedova, vlhké polopadavé podhorské lesy v. Afriky, Tanzanie
- occidentalis - západní, SAM
- toutnefortii - v Středozeří

Cenchrus - ostrokvět, cenchrus, Poaceae, teplomilná tráva, i inv

- americanus - pův subsaharská Afrika, Sahel, pěst tropy a subtr Amerika aj.
- biflorus - dvoukvětý, Sahel
- ciliaris - saharsko-arabská oblast, Afrika, Etiopie, Makaronésie, Sahara, j. polovina Afriky, NP Kruger, Arábie, Omán, Sokotra, Sicílie, Blízký východ až Indie, sec Madagaskar, jv a v. Asie, Austrálie, Oceánie, Amerika
- echinagrus - ježatý, pův Amerika, sec oststní svět
- incertus - H
- longisetus - pýřitý, pův sv Afrika, j Arábie, zavř další subtr
- nanus - end hory Etiopie
- pennisetiformis - Omán
- setaceus - sv Afrika, Arábie, Sicílie, sec ostatní svět

Centaurea (Cyanus, Colymbada) – **chrpina**, chrpa, sikavice, **centaurea**, Asteraceae, 700 druhů,

kosmopolitní, Středozeří, Eurasie, SAm, Austrálie, s. Afrika, byliny a polokeře, suché stráně a TTP, okr

- aegialopila - pobřeží, (mnohoštetolistá), Kypr, Kréta, Turecko
- aegyptica - egyptská, Egypt, Palestina, Jordánsko
- arenaria - písečná, §U
- avilae - , §BG
- benoistii - Benoistiova, Maroko
- bocconeii - Bocconeova, Malta
- boissieri - , §BG
- borjae - , §BG
- breviceps - , §UA
- calcitrapa (Calcitrapa stellaris) - sikavice, (červená, Star Thistle), pobřeží Středozeří, Kypr, Kanárské ovy, jz. Asie, rumišťe, ČR zavlékána, ssp. angusticeps
- carpatica - karpatská, , §UA
- citricolor - , §BG
- corymbosa - vrcholičnatá, §F
- crassifolia - tučnolistá, end Malta
- cyanoides - fialová, Kypr, Palestina, Izrael
- cyanus - polní (modrák), pův. v. Středozeří, j. Evropa, jz. Asie, ČR nepůvodní
- dhofarica - end Jemen, Omán
- dimorpha - Sahara
- donetzica - doněcká, (donská), , §UA
- fyliformis - nitřovitá, end Sardinie
- gadorensis - , §BG
- hyalolepis - sklovitá, Kypr
- iberica - iberská, (Thistle), Palestina, Izrael, bible, Kypr
- jankae - , §RO,
- Konkae - Konkova, , §UA
- margaritacea - , §UA
- margaritalba - , §UA
- melitensis - maltská, (Maltese Star Thistle), end Malta, j. Evropa, Středozeří, z. Afrika, Kanárské ovy, rumišťe
- montana ssp. mollis - horská měkká, §U
- nicaeensis - nikaenská, (Southern Star Thistle), Malat
- nigrescens - černající, pův. jz. Evropa, ČR zavlékána
- paczoskii - Pačovského, §UA
- pallescens - lesklá, (blýskavá), Sinaj, Arábie
- pontica - pontická, §RO,
- procurrens - , Palestina, Izrael
- protogerberi - , §UA
- protomargaritacea - , §UA
- pseudocaerulescens - , §F
- pseudoleucolepis - , §UA
- pseudophrygia - . §U
- pullata - tmavá, Iberský poloostrov
- pulvinata - sametová (podušková), §BG
- pungens - Sahara
- raphanina - ředkvovitá, Kréta
- rubriflora - červenokvětá, , §UA
- ruthenica - , §RO
- sadleriana - Sandlerova, §U
- sarandinakiae - , §UA
- sarfattiana - , Itálie
- solstitialis (Calcitrapa s.) - žlutá, (sikavice žlutá, St. Burnaby Thistle), celé Středozeří, Kypr, teplé oblasti stř. Evropy, §U, ČR, úhory, rumišťe, stř. Afrika
- sphaerocephala - kulatohlavá, Španělsko, Itálie, Korsika, Sardinie, písčiny

- talievii - Talievova, §UA
- tauromenitana - taorminská, end Sicílie (Taormina, Mola)
- triumfettii ssp. albigera - Triumfetova a. , §U
- varnensis - , §RO
- veneris - venušina, Kypr
- vlachorum - , end Řecko (Pindos)
- Centaurothamnus - centaurotamnus**
- maximus - stř. Afrika
- Centella - centela, pupečník, pupečnikovec, Apiaceae**
- asiatica - asijská, tropy, Florida – Everglades, Afrika, jv Asie, bahenní rostlina, léč
- capensis - kapská, Kapsko, fynbos
- virgata - Kapsko, fynbos
- Centemopsis - centemopsis, Amaranthaceae**
- conferta - , end Zambie
- Centranthus - mavuň, centrantus , Valerianaceae**
- calcitrapa - bodlákovitá, §UA
- calcitrapa ssp. orbicularis – bodlákovitá okrouhlá, Kypr end, xerothermní,
- ruber - červená, (Red Valerian), pův. Středozeří, j. Evropa, Španělsko, Baleáry, Řecko, Kypr, Itálie, Sicílie, Turecko, s. Afrika, Kanárské ovy, Madeira, sz. Evropy, Palestina, Izrael, kamen lokality, okr pěst, ČR, skály
- trinervis - trojížlná, §F
- Centrostigma - centrostyigma, Orchidaceae**
- clavatum - , end Zambie
- papillosum - , end Zambie
- Cephalanthera- okrotice, cefalantera , Orchidaceae**
- damasonium - bílá, j. Evropa, Středozeří, Kypr, stř. Evropa, Malá Asie, Kavkaz, §CR, §U, §UA
- cucullata - okatá, Řecko
- longifolia - dlouholistá, Středozeří, Španělsko, Baleáry, s. Afrika, Palestina, Izrael, §U, §UA, CITES, §CR,
- rubra - červená, Euroasie, j. a stř. Evropa, Středozeří, Sardinie, Kypr, Albánie, Malá Asie, s. Afrika, stř. Asie, §CR, světlé lesy, §U, §UA
- transsilvanica - transylvánská, Francie, Itálie, Sicílie, Jugoslávie, Balkán, Kavkaz, §SR
- Cephalanthus - hlavoš, hlavotis, cefalantus, (Buttonbush), Rubiaceae, 8 druhů, SAM, zřídka Asie a Afrika, nízké dřeviny**
- occidentalis —západní, (Buttonbush), cca 6-12 m, pův. SAM - jv USA, Indiana až Texas, Florida – Everglades, stř. Amerika, Mexiko, Kuba, Asie, bažinaté křoviny, intr ČR (1880 Sychrov), mg, i 3, vlhčí půdy, otužilý, hezký, toxic
- natalensis - natalský, jv Afrika, JAR, Lesotho, Svazijsko, Tanzanie, Zimbabwe, Tanzanie, end Zambie. stáloz. keř. strom
- Cephalaria - hlavatka, cefalaria, Dipsacaceae**
- flava - žlutá, §SRB
- litvinovii - Litvinova, §UA
- mediterranea - středozeří, end Sardinie
- radiata - paprscitá, §RO
- transsilvanica - transylvánská, Itálie, Sicílie, Jugoslávie, Balkán, Slovensko
- syriaca - syrská, (Scabiens, Weeds), Palestina, Izrael, bible, §F
- Cephalocroton - cefalokroton, Euphorbiaceae**
- cordofanum - Súdán
- sogotrans - sokotranský, Sokotra, křoviny
- usambarensis - usumbarijská, Tanzanie, těžba dřeva
- Cephalocrotonopsis - cefalokrotonopsis, Euphorbiaceae**
- socotranus - sokotranský, Sokotra, stř. Afrika
- Cephalophyllum - cefalofyllum , Aizoaceae**
- alstonii - Alstonova, sukulent písčín, j. Afrika
- pillansii - Pilansova, j. Afrika
- Cephalosphaera - cefalosféra , Myristicaceae**

- usumbarensisi - usumbarijská, strom suchých savan, Tanzanie

Ceradenia - ceradene, Polypodiaceae,

- leucosora - end Maskarény - Réunion, Mauricius, přisedavá kapradina,

Cerastium - rožec, cerastyum, Caryophyllaceae, cca 100 druhů, chladné pásmo s. polokoule

- afromontanum - stř. Afrika, Etiopie,

- holosteoides - obecný, stř. Afrika, saharsko-arabská oblast, pouštní okraj Sahara, Arábie

- octandrum - Guinea, Kongo, stř. Afrika, Etiopie,

Ceratandra - ceratandra, Shield Orchid, Orchidaceae

- atrata - Kapsko, fynbos

- grandiflora - Kapsko, fynbos

Ceratonia - rohovník, ceratonya, svatojánský chléb, Sapindaceae, Caesalpiniaceae, 2 druhy, pův. Sýrie, dále Středozezemí, okr

- oreothauma - somálský, Somálsko, stř. Afrika, Etiopie, Arábie, Omán

- siliqua - obecný, ("svatojánský chléb", Locust Gum / Carfot Bean, Carob Tree, Locust Tree, St. John's Bread), pův. s. Afrika - Maroko, Alžírsko, Tunisko, Egypt, Středozezemí, Arábie, třetih relikt, kamen půdy, pěst, Tanzanie, dlouholetá kultivace v. Středozezemí - Španělsko, Baleáry, Itálie, Ischia, Jugoslávie, Řecko, Albánie, Kréta, Kypr, Malta (Gozo), Turecko, Palestina, Izrael, kalcifyt, kamen půdy, nejteplejší oblasti, strom, makchie, z plodů výroba sirupu (snad údajná biblická mana), šF, stromek až 6 m i vícekmenný, kalcifyt, kamenité půdy, nejteplejší oblasti, do 800 m, strom, makchie, třetih relikt, z plodů výroba sirupu (snad údajná biblická mana), název z řec. tvaru lusku roh - keratós

Ceratopetalorchis - ceratopetalorchis, Orchidaceae

- assneriana - , end Zambie

Ceratophyllum - růžkatec. ceratofyllum, růžkovitce, Ceratophyllaceae, 30 druhů, Eurasie, trop. Afrika, USA, vodní trvalky, okr

- demersum - ostnitý, (ponořený), Karibik, Chile, mediterán - Kaliforn. poloostrov, Sonora, Sierra Madre, Patagonie, Guinea, Kongo, Madagaskar

- submersum - bradavčitý, stř. Afrika

Ceratopteris - ořechokřídlec, ceratopteris, obširák, *rohatec*, (*rohatec užíván pro Glaucium*), kapradina, Pteridaceae, Ceratopteridaceae, Parkeriaceae, 5 druhů, tropy, mokřady

- cornuta - rohatý, plovoucí bahenní kapradina, trop. Afrika, stř. Afrika, Etiopie, jižní polovina Afriky, Madagaskar, Seychelly, mokřady

- siliquosa -

- thalictroides - žluťuchovitý, (Warer Fern), trop. stojaté vody po celém světě, trop. jezera, rýžoviště, v kultuře taro, akvarijní, okr. Čína

Ceratostigma - olověnc, ceratostigma, olověnka, Plumbaginaceae, 8 druhů, Čína, Himálaj, stř. Afrika

- abyssinicum - habešský. Etiopie, ERitrea

- plumbaginoides - Čína

Ceratotheca - ceratoteka, Pedaliaceae

- triloba - trojčetná, (Wild Foxglove), JAR

Cerbera - toještík, cerbera, chrastouň, Asclepidiaceae, jed

- odollam - odolam, jed

- tanghin - tanghin, (Poison-nut), strom celý jed, i kouř z něj, ořechy k ordáliím („božimu soudu“ - umře či ne)

- venenifera - , Madagaskar, velmi jed strom

Cercestis - cercestys, Araceae

- afzelii - afzelii, aronovitá liána trop. deštného lesa, Afrika, přírodní provaz

- mirabilis - , Afrika

Cercis - zmarlika, cercis, (Redbud), Leguminosae, Caesalpiniaceae, 7 druhů Středozezemí, jv. Asie, SAM

- siliquastrum - Jidášova, (evropská, Jidášův strom, Judas Tree), pův. v. mediterán, v. Středozezemí, Střední východ, jz. Asie, Palestina, Izrael, pěst j. Evropa – Španělsko, Baleáry, Madeira, j. Francie, Itálie, Balkán, Jugoslávie, Řecko, Kypr, Turecko, Maroko, Malá Asie, Přední Asie, okr sbírk, makchie, intr ČR (1835 Praha - Královská obora), semena sliz. látka garrofin, kosmetika a lékařství, jedno semeno = karát, dle Bible se na něm oběsil Jidáš po zradě Ježíše, okr ČR, SRN, H

Cerearia - cerearia, Portulacaceae

- pygmaea - trpasličí, opad. sukulent hor, Namibie, j. Afrika

Cereus - svícniák, cereus, Cactaceae, 25 druhů, v. JAm (Argentina, Peru, Brazílie) a Karibik, sloupov. a strom. kaktusy, skal lokality, okr,

- peruvianus - peruánský, (Giant Cactus), pův. Brazílie, 4-6 m, okr

Ceriops - voskovec, ceriops, Rhizophoraceae, mělké mangrovy

- tagal - tagalský, (Yellow mangrove), 8 m. mangrovy v. Afriky, Tanzanie, Keňa, stř. Afrika, Madagaskar, Seychelly

Ceropegia - svícniák, ceropegia, Apocynaceae, Asclepiadaceae, 6 druhů Kanárské ovy, suché oblasti, sukulent,

- armandii - Armandův, sukulent, pův. Madagaskar

- deveschii - , Tanzanie

- dichotoma - vidličnatý, end Kanárské ovy.

- dimorpha - dvoutvarý, end Madagaskaru

- haygarthii - , j. Afrika

- fusca - end Kanárské ovy, okr, jed

- linearis ssp. woodii - s. Woodův, (Woods Ceropegia), Červený seznam - CITES, Zimbabwe až Afrika, j. Asie, pnoucí sukulent, okr

- petignatii - , pův. Madagaskar

- radicans - paprsciť, pův. JAR (Kapsko)

- sandersonii - Sandersonův, pův. j. a v. Afrika, JAR, Mosambik, Svazijsko, intr Evropa 1868 Kew, opylovány zástupci dvoukřídlého hmyzu (Diptera), chemickou pastí láká „šakalí mušky“ zavalitky, které pátrají po zbytcích pavoučích úlovků, okr

- stapeliiformis - , pův. j. a v. Afrika,

Cetarach - kyvor, cetarach, kapradina, Aspleniaceae

- officinarum - lékařský, submediteránní florelement, Středozeří, z. Evropa, Ischia, Albánie, Sardinie, až Himálaj, Sinaj, Arábie, ČR vzácně, štěrbiny skal (bazické substráty), okr

- woodii - Woodův, (Woods Ceropegia), pův. JAR a Zimbabwe

Cicer - cizrna, cicer, cizrník, Fabaceae

- arietinum - obecná, (beraní, Gram Chick Pea), pův. Malá a Přední Asie, Izrael, bible, stará jednoletá trop. a subtrop. luskovina oblíbená v arab. zemích, kaše, i okr, Kypr, SAE, Jemen, stř. Afrika, ČR

Cichorium - čekanka, cikorka, cichorium, kanka, Asteraceae, 8 druhů bylin slunných lokalit, Středozeří, Etiopie, Eurasie, okr

- bottae - stř. Afrika, Jemen

- endivia - zahradní, (štěrbák z., endivie), pův. Středomoří, Kypr, dlouhodobě pěst salát zelenina, ČR

- e. var. foliosum (Radicchio), čekankové puky - salát zelenina, ČR nepůvodní

- intybus - obecná, (salátová a průmyslová, Chicory), pův. Středozeří vč. Blízkého východu, dále Ischia, Sardinie, Itálie, Kypr, Malta, Maroko, garrigue, úhory, archeofyt, cikorka,

- pumilum - nízká, (Dwarf Chicory, Bitter Herbs), bible, Palestina, Izrael

- spinosum - trnitá, (Spiny Chicory), Středozeří, Kréta, Kypr

Cienfuegosia - cienfuegosia

- welshii - stř. Afrika, Etiopie,

Cineraria - cinerária, popelka, Asteraceae

- abyssinica - habešská, stř. Afrika, Etiopie,

- geifolia - Kapsko, fynbos, stř. Afrika, jižní polovina Afriky

- lobata - j. Afrika, Kapsko, fynbos

- seabaldii - stř. Afrika, Etiopie,

Cinchona - chinovník, cinchona,

- officinalis - léčivý, tropy, pův. JAm, léč, chinin, antimalarikum

Cinnamomum - skořicovník, cinamomum, Lauraceae, přes 250 druhů, jv. Asie (Čína, Indie, Indočína, Indonésie, Malajsie, Sundy), trop. Amerika, Austrálie, stáloz. dřeviny, okr, pěst, lehké trop. dřevo - stavební konstrukce

- bejolghata - kastrovník, (Cinnamon Tree), Indočína

- cassia (aromaticum) - čínský, (jerfah), pův. j. Čína, pěst vždyzelený strom, kořenina – skořice, kasie (kassia, kúra), aromat., léč, SAE

- camphora - lékařský, (Campor Tree), pův. j. Čína, Srí Lanka, jv. Asie, vlhké subtr, okr, léč, kafř, inv

- verum - pravý, jarní, stř. Afrika, Madagaskar, Réunion

- zeylanicum - ceylonský, (Ceylon Cinnamom), ovy v Indickém oceánu, koření, léč - kůra a list. antisepticky, antibakteriálně, fungicidně, střevní infekce, afrodiziak, ájurvéda

Cirsium - pcháč, cirsium, Asteraceae, 300 druhů, Eurasie, s. Afrika, s. mírné pásmo, exp - plevelné
- vulgare - obecný, Evropa, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie, saharsko-arabská oblast

Cissus - žumen, cist, cissus, Vitaceae, Cistaceae, 350 druhů, ve Středozeří 20 druhů, arom. keř a liánov sukulenty, všechny teplejší části světa, okraje tropů a subtr, dužnatá liána, okr

- crusei - end Zambie

- fanshawii - end Zambie

- faucicola - end Zambie

- hamaderohensis - stř. Afrika, Sokotra

- paniculata - latnatý, stř. Afrika, Sokotra

- quadrangularis - čtyřhranný, stáloz., trop. Afrika, Nigérie, stř. Afrika, Etiopie, j. polovina Afriky, Madagaskar, Arab. poloostrov, Omán, Jemen, Komory

- rotundifolia - stř. Afrika, Etiopie, jižní polovina Afriky

- subaphylla - podlistý, stř. Afrika, Jemen, Sokotra, savana

- welwitschii - end Zambie

Cistanche - cistanche, Orobanchaceae, stř. Asie, Čína, Katar, i léč - afrodiziak, tonikum

- phelypaea (C.lutea, C. tinctoria) – žlutá, v. Středozeří, Portugalsko, Španělsko, Řecko, Kréta, Kypr, Turecko, Kanárské ovy, s. Afrika, Etiopie, Tunisko, Libye (Kyrenaika), Maroko, Sahara, Sahel, Súdán, Ghana, stř. Afrika, Sokotra, Arábie, parazit, slaniska, duny

- rosea - Arábie, Jemen, Omán

- tinctoria - Sahara, Mauritánie, Egypt, Súdán, Eritrea, Mozambik, Sokotra, Sinaj, Arábie, Irák, Indie, Turkmenistán

- tubulosa - Sahara, Palestina, Izrael

- violacea - fialová, s. Afrika, Maroko až Egypt, Izrael, Jordánsko, Arábie, pouště a polopouště, parazit na Tamarix a Limoniastrum

Cistus - cist, cistus, Cistaceae, 20 druhů Středozeří, arom. keře

- albanicus - albánský, Albánie, Řecko

- albidus - vlnatý, (skalní růže, bělavý, bělostný), z. Středozeří, Španělsko, Itálie, Kypr (Troodos), s. Afrika

- Maroko, Alžírsko, keř makchie, lesní okraje, odolný požárům

- borhaniensis - burbonský, Ischia,

- creticum (creticus, cretense, incanus ssp. creticus) - krétský (Hoary Rock-rose), Španělsko, Itálie, Sicílie, Kréta, Kypr, Malta, Jugoslávie, Maroko, Palestina, Izrael, sklan. lokality, garrigue, klejoprskyřice ladanum (příměs do kadidla)

- creticum ssp. corsicus - krétský korsický, Korsika, Sardinie,

- creticum ssp. eriocephalus - Sardinie,

- crispus - kadeřavý, Španělsko, Itálie, Sicílie, Maroko

- heterophyllus - různolistý, §BG

- chinamadensis - §BG, Smar-m, NATm

- incanus (villosus) - šedavý (chlupatý, Ladanum, Myrrh), Izrael, bible, v. Středozeří, Jugoslávie, Ischia, (ne Španělsko, Francie), makchie, ssp. incanus - celé Středozeří, ssp. creticus - Řecko a egejská oblast, Kréta

- ladanifer - ladanový, (ladonský), záp. Středozeří, Portugalsko, Španělsko, Francie, Kypr, Kanárské ovy, Maroko, Alžírsko, Jemen, makchie, arom. klejoprskyřice "ladanum, (labdanum)"

- laurifolius - vavřínolistý, jz. Středozeří, Itálie, Korsika, j. a stř. Evropa, okr

- monspeliensis - úzkolistý, (montpelliérský, Montpellier Rockrose), z. Středozeří, Španělsko, Ischia, Sardinie, Madeira, Kanárské ovy (Tenerife, Gran Canaria), Řecko, Kypr, Turecko, Maroko, garrigue

- parviflorus - malokvětý, v. Středozeří, Itálie, Řecko, Kréta, Kypr, Turecko, garrigue

- populifolius - topololistý, §F

- pouzolzii - Pouzolzův, §F

- psilocephalus - §F

- salvifolius - šalvějolistý, celé Středozeří, Španělsko, Ischia, Sardinie, Kréta, Kypr, Palestina, Izrael, Kavkaz, garrigue, makchie, skaln. lokality

- symphytifolius - kostivalový, Kanárské ovy (Gran Canaria)

- tauricus - taurský, §UA

- x corbariensis (populifolius x salvifolius) - korbariánský, j. Francie, Sardinie

- x *purpureus* (*ladanifer* x *incanus* ssp. *creticus*) - purpurový, (Rock Rose, *Cistus*), pův. Středozeří - j. Evropa, keřík až 1,5 m, kv. červené, hroznovitý okolík, tobolka, slunce, propustné půdy, ČR okr, sbírk **Citrullus - lubenice, citrulus**, kolokvinta, Cucurbitaceae, pěst, dlouhodobé šlechtění (sladkost, červená dužnina)
- *colocynthis* (*Colocynthis vulgaris*) - kolokvinta (k. obecná), pův. sz. Afrika, Středozeří, bible, Izrael, Kanárské ovy, Španělsko, Kypr, pouštní okraj, Sahara, Arábie, jz. Asie, Indie
- *lanatus* – obecná, (vlnatá, kolokvinta, "meloun vodní", Watermelon), pův. sz. Afrika, stř. Afrika, pův. Súdán (Núbie), Etiopie, Egypt)Sakkara - vyobrazení staré 4300 let), saharsko-arabská oblast, Středozeří, Izrael, bible, Španělsko, ČR, plazivá jednoletá bylina, pěst. zelenina
- *lunatus* - měsíční, (meloun *tsamma*, *Tsamma*), j. Afrika, stepní a křovinaté savany, i polní plevel
- Citrus - citroník, citrus**, Rutaceae, Asie, Afrika Nigérie, léč. plody - nachlazení, chřipka, kašel, bolesti hlavy
- *aurantifolia* - limeta, (zlatový, kyselý lajm, Mexican Lime), ovoce, ve slupce fototoxické oleje,
- *aurantium* - trpký, (hořký pomeranč, pomerančovník, pomerančový, oranžovník, bigarádyje, sevillský pomerančovník, Sour Seville Orange), pův. trop. a subtr. jv. Asie, natural Florida, Georgie, Mexiko, plantáže a okr Arizona, Kalifornie, Havai, SAE, aromat., pěst, džem, čerstvě lisované šťávy, růžová voda z pomerančových květů (*meyward wa mye al-zahr*), destilací z okvětních lístků, tradiční arabská esence do dezertů, cukroví a salátů,
- *decuma* - pomпель
- *grandis* (*maxima*) - pomelo, (šedok, pumelo). Karibik, Madagaskar
- *hystrix* - muricijská papeda
- *limettioides* - citron, (Sweet Lemon), Mexiko, ovoce
- *limon* - citroník (c. limonový, Lemon), ovoce, pův. Indomalajsie, Seychely, pouštní okraj Sahara, Arábie, saharsko-arabská oblast, Seychely, arom., plody, léč
- *madurensis* - kalamodin
- *medica* - cedrát, (Citron, Goodly Trees), pův. sv. Indie, pěst Itálie, Španělsko, s. Afrika, Palestina, Izrael, bible, citronát v cukrářství,
- *nobilis* - mandarinka (c. vznešený, King Kunenbo), pův. Indočína
- *paradisi* - rajský, (Grapefruit), Grep, Mexiko, ovoce
- *reticulata* - mandarinka obecná (mandaríkovník, Mandarin, Tangerina, Satsuma), pův. jv. Asie, hory tropů a subtr, Mexiko, keřov. strom, ovoc i léč
- *sinensis* - pomeranč (čínský, pomerančovník, Sweet Orange. Orange Tree), pův. jv. Asie - j. Čína, Vietnam), keř 4-6 m, aromat. ovoce, v. Čína, Mexiko
- Cladanthus - kráska, kladanthus**, Asteraceae
- *arabicus* (*Anthemis arabica*) – arabský, (kráska arabská), okr
- *mixtus* - saharsko-arabská oblast
- Cladium - mařice, kladyum**, Cyperaceae, slatinné mokřady
- *mariscus* - pilovitá, pův Evropa, dnes celý svět, Omán, Sokotra, slatiné mokřady, §CZ, §SK, §PI, §R, okr,
- Cladoraphis - kladorafis**, Poaceae
- *cyperoides* - šáchorovitý, Namibie
- Claoxylon - klaoxylon**, Euphorbiaceae
- *glandulosum* - Madagaskar
- Clausena** (*Amyris*) - **klausena**, Rutaceae,
- *anisata* . subsaharská Afrika, Guinea až Súdán, Eritrea až JAR, Angola, opad arom keř stromek, léč plody, TLM,
- Cleistochlamys - kleistochlamys**, Annonaceae
- *kirkii* - , end Zambie
- Clematis - plamének, klematys**, Ranunculaceae, 350 druhů mírné a subtr. pásy obou polokoulí
- *albicoma* - bělovrkočovitý, pův. sv USA
- *brachiata* - (Traveller's joy, Klimop), j. a v. Afrika, JAR, Etiopie, Zimbabwe, Mosambik, Svazijsko, Lesotho, NP Kruger, listy léč, TLM
- *hirsuta* - srstnatý, Kilimandžáro, Tanzanie, Senegal, Etiopie, Angola, Súdán, Ghana, Arábie, Jemen
- *mauritiana* – mauretánaský, Mauricius, Réunion, Madagaskar
- *siemensis* - Guinea, Kongo, stř. Afrika, j. polovina Afriky
- x *lasurstern* - hybridní Lasurstern, exot. květina Tanzanie

Cleome - luštěnice, kleome, pavoučí květina, Cleomaceae, Capparidaceae, 200 druhů, tropy a subtropy celý svět, na Arab. poloostrově 24 druhů - pouště a polopouště, byliny i křoviny, Evropa (Pyren. poloostrov), Asie, Amerika, okr

- africana - africká, Sahara

- amblyocarpa - Sahara, Arabie, pouště a polopouště, i jako zelenina, léč

- arabica - arabská, Arábie

- austroarabica - end Arábie, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, saharsko-arabská oblast

- brachycarpa - Středozeří, s. Afrika, Kapverdy, Senegal, Maroko, Egypt, Súdán, Sahara, Africký roh, Etiopie, Keňa, Arábie, saharsko-arabská oblast, Sokotra, až Pákistán a Indie, poušť a polopoušť

- fimbriata - Arábie, Irák, Írán, Pákistán, Afghánistán, Turkmenistán, šterkovité polopouště

- lutea - žlutá, z SAM, Kalifornie, Oregon, Washington, Montana, Nové Mexiko, Mexiko

- rutidosperma - pův trop. z. Afrika, Sierra Leone až Burundi a Zambie, Etiopie, dnes inv plevel trop Asie, s Austrálie, stř a s. JAm, asi zavř s travním osivem, jednoletá až vytrvalá, nížiny,

- serrulata - , SAM, prerie, zelenina, léč

- spinata - trnitá, (Beautiful spider Flower, pavoučí květina), kapary, okr, Čína, ČR

- stricta - trop v. Afrika - Tanzanie, Mozambik

- viscosa - lepkavá, pův asi v. polokoule, pantropicky jv Asie, Indie, Cejlon, Madagaskar, trop. Afrika, Austrálie, zavř Amerika (jv USA, stř. Amerika, Galapágy), jednoletá, 0,3-1,6 m, plevel, ale i jako zelenina, semena olej, ale i jako zel. hnojivo (Ghana), léč antisepticky, proti střevním parazitům

Clerodendrum - blahokeř, klerodendrum, Lamiaceae, Verbenaceae, cca 400 druhů, tropy a subtr, celý svět, zejména Afrika a Asie, dřeviny a liány, okr

- arenarium - end Madagaskar

- galeatum - , Sokotra

- glabrum - j Afrika, Tanzanie

- leucocephalum - , Sokotra

- splendens - zářivý, stáloz. vysoká liána, trop. z. Afrika, okr

- superba - pyšný, (Glory Lily), pův. trop. Afrika, liána, okr

- swynnertonii - , end Zambie

- thomsoniae - Thomsonové, („krvácející srdce“, Broken Hearts, Bagflower, Bleeding Heart Vine, Glory Tree Bower, Tree Flower), pův. trop. z. Afrika, stáloz. liána, okr, pokojová a skleník

- ugandense - ugandský, (myricoides, Blue Butterfly Bush, Blue Glorybower, African Butterfly Bush), pův. trop. z. a stř Afrika, Uganda, Keňa, stáloz. šplhavý polokeř, okr subtr a tropy, intr. ojed. Středozeří, ČR hrnk

Clidemia - klidemia, Melastomaceae

- hirta - Karibik, Amazonie, Brazílie - vysočina Catinga, stř. Afrika, Madagaskar, sv. Helena,

Cliffortia – klifortya, Roaseae

- graminea - Vleirooigras, Kapsko, fynbos

- obcordata - Kapsko, fynbos

- ruscifolia - , Kapsko, Namibie, fynbos

Clinopodium - klinopád, klinopodium, Lamiaceae, Anacardiaceae

- simense - , Súdán, Guinea, Kongo, Etiopie, stř. Afrika, jižní polovina Afriky

Clitoria - klitoria, Fabaceae

- ternatea - ternatská, ("motýlí hrách", Butterfly Pea, Asian Pigeonwings, Blue Pea, Cordofan Pea, Musel Shell), pův. trop. Amerika, Karibik, liána, okr tropy, u cest, stř. Afrika, Madagaskar

Clivia - řemenatka, klívie, Amarylidaceae, 9 druhů, end j. Afrika, okr

- caulescens - jv. Afrika, JAR, Svazijsko, stáloz.

- gardenii - Gardenova, j. Afrika

- miniata - suříková, (Scarlet kafir-Lily, Bush Lily, Boslelie), pův. jv. Afrika, Natal, tvrdolisté lesy, chráněna, okr, ČR hrnk

- nobilis - vznešená, j. Afrika

Clutia - klicia, Peraceae, Euphorbiaceae

- abyssinica - habešská, stř. Afrika, Etiopie, jižní polovina Afriky, křoviny

- alternoides - Namibie

- brassii - , end Zambie

- conferta - , end Zambie

- monticola - jv Afrika, JAR, Svazijsko, Mozambik, Zimbabwe

- pologonoides - end JAR, dvoudomý keřík

- swynnertonii - , end Zambie

- whytei - , end Zambie

Cnicus - bendikt, knykus, čubet, Asteraceae, Středozeří, Eurasie, Amerika, j. Afrika, pěst.

- benedictus - lékařský, Středozeří, Karibik, stř. Afrika, pěst. léč., ČR

Coccinia (Bryonia) - kokcinya, Cucurbitaceae

- aurantiaca - pomerančová, v Afrika

- grandis - , centrální Afrika (Senegal až Tanzanie), Etiopie, Súdán, Guinea, Kongo, stř. Afrika, jv Asie, Austrálie, Karibik, inv Havaj

- grandiflora - velkokvětá

Coccothrinax - kokotrinax, (palma), Arecaceae, (Palmaeae), 50 druhů, převážně jednokmenné palmy, Karibik - Kuba, Florida, okr

- argentea - stříbrná, pův. Španělsko, BZ Dar es Salaam

Cocos - kokosovník, kokos, kokosník, kokosová palma, Arecaceae, (Palmaceae), 2 druhy, tropy, pův. z. Tichomoří, okr , pěst – ovoce i dřevo

- nucifera - obecný, ořechoplodý, (kokosová palma, Coconut Palm, Coconut Tree), pův. Polynésie, trop.

Amerika, Pacifik, písč pobřeží, nejrozšířenější a nejznámější okr. a ovoc palma (v 25 - 30 m, stáří 70 let),

koir - vláknitý obal, palm. zeli, mléko, máslo, mouka, palm. víno, zkvašený arak, okr, v. Afrika, Tanzanie, Zanzibar, stř. Afrika , Madagaskar, Seychelly, SAE, saharско-arabská oblast , pouštní okraj Sahara, Arábie

Coccolatus - kokulatus, ?

- balfourii - Balfourova, stř. Afrika , Sokotra

Cocculus - jahodníček, kokulus, Menispermaceae

- balfourii - Balfourův, Sokotra, křoviny, travnaté plochy

- pendulus - Sahara

Codiaeum - kroton, kodyeum, Euphorbiaceae

- variegatum - stř. Afrika

Codon - kodon, Hydrophyllaceae

- royenii - Royenův, Kapsko

Coelocaryon - celocaryon,

- botrioides - Nigérie

- preussii - Nigérie

Coelocarpum - celokarpum, Verbenaceae

- haggierensis - , Sokotra, křoviny

Coelocaryon - celokaryon, Myristicaceae

- botrytoides - , deštné lesy,

Coffea - kávovník, kofea, Rubiaceae, cca 100 druhů, trop. Afrika, Madagaskar, Maskarény, dále Asie a intr JAM. dřeviny, ohrožení epidemie rzi (houba) Hemileia vastatrix, největší producenti Brazílie (23 %), Vietnam (xx%), Kolumbie (13%), Indonésie, Honduras, Mexiko, Guatemala, Kostarika, Ekvádor, nejv konzument Evropa (46 %) a USA (25 %), Brazílie, Japonsko, Filipíny, max spotřeba na obyv: Finsko, Norsko, Nizozemsko, Švédsko, Švýcarsko, pěstitelské optimum: tropy 1250-1500 m, prům. teploty nad 17 st.C, srážky do 17 , alkaloidy

- arabica - arabský, (Arabian Coffee, Coffee Tree), pův. trop. v. Afrika Kaffa - etiopská vysočina (600 - 1200 m), Etiopie (hlavní vývozní artikl), Keňa, Súdán, saharско-arabská oblast , stř. Afrika, Madagaskar , pouštní okraj Sahara, Arábie, Jemen, keř stromek 2 - 7 m, 1350 - 1500 m, kauliflorie, stará kult rostlina východoafrických vysočin, rozšířili ji Arabové, dále Jemen, (kam ji přivezli etiopští válečníci), na Madagaskarů 50 místních druhů (avšak neobsahují kofein), pak stř. Amerika (Mexiko, Guatemala, Kostarika), pěst. Indie, Barma, Srí Lanka (značně omezil býv. pěstování), Indonésie, Sumatra, Jáva, Čína, kávové boby dvojice zelených semen, 1,5 %, prům. 2 tis. kávových zrn, tj.cca 1 kg, povzbudivě, afrodisiak, ale i slabě jed, okr, vzhledem ke klimat. změnám omezování pěstování (sucho, ničivé povodně), (cena v r. 2004 byla 36, v r. 2006 již 77 centů / libru), nejv. producenti Pobřeží slonoviny, Ghana, Nigérie, Kamerun, Tanzanie, SAE, Jemen

- canephora - statný, subsaharská Afrika, Liberia, Tanzanie, Kongo, Angola, Gabon, Uganda, Súdán, mohutnější, z nižších poloh, pěst tropy celý svět, stř Amerika, jv Asie

- excelsa - sličný, Vietnam

- liberica - liberijský, pův. z. Afrika

- ligustroides - end Zambie
- maron - téměř vyhynulý end na Rodrigéz, heterofylie, mladé listy úzké a tmavé aby je nežrala tamní želva obrovská
- robusta - mohutný, největším vývozcem kávy robusta je Vietnam a pak Indonésie, Brazílie, Kolumbie, dále Tanzanie
- Cola - kolovník, kola**, kolový ořech, Sterculiaceae, Malvaceae, přes 50 druhů, pův. stř. a z. Afrika, deštné pralesy, stález strom 10-20 m, pěst Nigérie, Súdán, i Am - Mexiko, Brazílie, výskyt i jv Asie, Indie, ceněná semena, býv. v Coca-cola
- acuminata - zašpičatělý, z Afrika, Madagaskar, ořechy v prodeji
- argentea - Nigérie
- lukei - tropy a subtr, Tanzanie
- mossambicensis - mosambický, end Zambie
- nitida - lesklý, (Cola Tree, Goora Nut), pův. z. Afrika (Kamerun až Sierra Leone) kde je starou kult rostlinou, Nigérie, osvěživý nápoj, afrodisiak (čerstvé ořechy), slabě jed
- scheffleri - Tanzanie
- usambarensis - Tanzanie
- Colea - kolea**, Bignoniaceae
- seychellarum - sejšelská, Seychelly, Madagaskar, strom
- Coleonema - koleonema**, Cape May, Confetti Bush, Rutaceae
- album - bílá, Kapsko, fynbos
- jubiperinum - Kapsko, fynbos
- pulchrum - sličný, keř., j. Afrika
- Coleotrype - koleotrype**, Commelinaceae,
- baronii - Madagaskar
- Coleus (dříve některé jako Plectranthus) - pochvatec, koleus**, Lamiaceae, 300 druhů, tropy a subtr Starý svět,
- amboinicus - amboinský, (koleus, „africká kopřiva“), pův. Moluky, léč
- barbatua - v. Afrika, Arábie, polokeř, okr
- calycinus - jv. Afrika, JAR, Lesothe, Svazijsko
- kilimandscharica - kilimandžarský, Kilimandžáro, Tanzanie
- maculosus - hory v. Afriky, Etiopie aj.
- neochilus - j. Afrika, JAR, Svazijsko, Namibie, Botswana, Zimbabwe, Zambie, aromat, okr
- sanguineus - jv. Afrika, Zimbabwe. Mosambik, Malawi, skalní výchozy, polokeř až 2,5 m, plody hnědé tvrdky
- Colchicum - ocún, kolchikum**, Men-in-a boat, Patrydblom, Colchicaceae
- capense - kapský, Patrydblom, Kapsko, fynbos
- eucomoides - Kapsko, fynbos
- Colocasia - taro, kolokázia**, Araceae
- esculenta - jedlá, stř. Afrika
- Colodendrum - kalodendron**, Rutaceae,
- capense - kapský, pomalu rostoucí strom, j, Afrika, Tanzanie, Keňa
- Colophospermum - mopan, kolofospermum**, Caesalpiniaceae
- mopane - mopane, deštné lesy, formace mopaneveld, JAR, Mosambik, Kruger
- Colophospermum - kolofospermum**, Fabaceae
- mopane - , end Zambie
- Colpodium - kolpodyum**, Poaceae
- chionogeiton - Keňa, Tanzanie
- Colubrina - kolubrina**, Rhamnaceae
- asiatica - asijská, Keňa, Madagaskar, Seychelly, keř, pobř lemy
- Colutea - žanovec, kolutea**, Fabaceae, 28 druhů j. Evropa, s. a v. Afrika, jv. a stř. Asie
- abyssinica - habešský, stř. Afrika, Etiopie,
- arborescens - měchýřník, (obecný, stromovitý, Bladder Senna), pův. jv. Evropa, z. a stř. Středozeří, Francie, Sardinie, Jugoslávie, Albánie, Řecko, sev. Afrika, Maroko, stř. Evropa, okr, Ca, garrigue, ČR nepůvodní
- atlantica - atlaský, sz. Afrika, Španělsko

- cilicica - cilicijský, Řecko, Turecko, Malá Asie, Krym, Kavkaz
- istria - istrijský, Turecko až Sinai, Palestina, Izrael
- orientalis - východní, Kavkaz až Turkestán

Colvillea - kolvillea, Fabaceae

- racemosa - hroznatá, stáloz. strom, ztlustlý kmen, Madagaskar

Combretum (dříve Quisqualis/hranoplod) - **uzlenec, vrcholák, kombretum**, Combretaceae, 370 druhů, tropy, Afrika 300, Madagaskaru 20 end druhů, Arábie, Amerika, Asie, pantropicky mimo Austrálie, savany, dřeviny

- albiflorum - bělokvětý, end Madagaska
- apiculatum - NP Kruger
- aureontines - , end Zambie
- coccineum - šarlatový, end Madagaskar
- collinum - z. Afrika - Burkina Faso
- constrictum - pův. trop. Afrika, Sierra Leone, Nigérie, Somálsko, Mozambik, okr tropy, stáloz., keř 1,5-3m, léč
- coriifolium - , end Zambie
- eleagnoides - hlošinovitý, end Zambie
- fragrans - z. Afrika - Burkina Faso
- ghasalense - , africké suché savany
- gilletianum - , end Zambie
- glutinosum - z. Afrika - Burkina Faso
- grandidieri - end Madagaskar
- hereroense - trop v. a j. Afrika, Etiopie, Somálsko, Tanzanie, Keňa, Angola, Namibie, Mosambik, JAR, savany, keř. strom, kořeny a list léč, TLM
- imberbe - lysý, strom, pahorkatiny a náhorní planiny v. Afriky, Tanzanie
- indicum - indický, j a jv Asie, Indie, Barma, j. Čína, Indočína, Indonésie, Filipíny, N. Guinea, ale i v. Afrika, pacif.ovy, okr tropy celý svět, Amerika, Afrika, liána až 8m
- kirkii - , end Zambie
- kraussii - end JAR, Svazijsko, Mozambik, jižní polovina Afriky
- micranthum - kinkeliba, Nigérie, subsaharská Afrika - Senegal, Mali, léč listy čaj (játra, žlučník, trávení)
- molle- měkký, Súdán, Ghana, stř. Afrika, Etiopie, Jemen, JAR až Súdán, Senegal, NP Kruger, j. polovina Afriky
- obovatum - - end Zambie
- paniculatum - latnatý, (Flame Creeper), JAR, end Zambie
- pisoniiflorum - , end Zambie
- punctatum - tečkovaný, Thajsko, Vietnam
- quadrangulare - čtyřhranný, Vietnam, léč
- stocksii - , end Zambie
- zenkeri - Nigérie

Cometes - kometes, Caryophyllaceae

- surattensis - Egypt, Omán, Irák, Írán, Pákistán

Commelina - křížatka, komelina, poděnká, Commelinaceae

- africana - africká, Etiopie, Súdán, Ghana, Guinea, Kongo, stř. Afrika, j. polovina Afriky, Madagaskar
- benghalensis - bengálská, plazivá bylina, Etiopie, Súdán, stř. Afrika, j. polovina Afriky, Madagaskar
- forskalii - SAhel, j- Afrika, Arábie
- kotschyi - Afrika a Indie, Tanzanie
- lupei - Keňa, Tanzanie, Madagaskar
- mascarenika - v Afrika, Madagaskar, Komory, Tanzanie

Commicarpus - komikarpus, Nyctaginaceae

- montanus - Sahara

Commiphora - myrhovník, komifora, balzamovník, Burseraceae, 185 druhů, subsaharská Afrika vč. Madagaskar 32 druhů, z toho 20 end), Indie, Pákistán, Arabie, Sokotra (5 druhů, z toho 4 end), menší opadavé dřeviny

- africana - africký, Sahel, Súdán, Ghana, Namibie, suché křovinaté svahy, stáloz. strom, myrrha je sušená modrozelená pryskyřice (míza), léč - ošetřování zanícených ran a zánětů průdušek i jako všelék

- caeruleae - , end Zambie
  - caudata - ocasatý, monzun lesy, skalní vrchy, xerofyt. strom, Afrika
  - gileadensis - sv. a v. Afrika, Egypt až Keňa. Etiopie, Arábie, Jemen, Omán, saharско-arabská oblast , suché křovinaté svahy, keř. stromek až 5m, klejoprskyřice „mekkánská myrha“, parfém, léč, balzámovací masti, palí se podobně jako kadidlo
  - kua - , Etiopie, jižní polovina Afriky, v. Afrika a Sokotra, suché savany
  - madagascariensis - madagaskarský, Ngorongo, Tanzanie, Madagaskar
  - merkeri - , Ngorongo, Tanzanie
  - mossambicensis - mozambická, end Zambie
  - myrrha (abyssinica) - pravý, (habešský), pův. j. Arábie: Jemen, Omán - end, trop. savany a pouště v. Afrika, Somálsko, Eritrea, v. Etiopie, Botswana, Ngorongo, Tanzanie, trnitý keř. stromek 5 - 10 m, mléčně pryskyřičn. balzámová míza – myrrha, sušená modrozelená, léč - ošetřování zanícených ran a zánětů průdušek i jako všelék (Čína duševní choroby), Střední východ jako parfém, tannin, čaj, tabacco, obchod (1 kg až 6 tis. USD), v kostelích jako součást kadidla z kadidlovníku – Boswellia, při narození Ježíše Krista přinesli 3 králové myrhu, kadidlo a zlato (zlato bylo nejlacinější), vykuřovadlo, esenciální oleje, obchodování, aromaterapie,
  - ornifolia - stř. Afrika, Sokotra, savana aj.
  - parvifolia - Sokotra
  - pervilleana - end Madagaskar
  - planifrons - stř. Afrika, Sokotra, křoviny
  - puguensis - , end Zambie
  - roxburghii - roxburghova, sušší tropy, Afrika, Arábie, Madagaskar, sz. Indie, klejoprskyřice droga myrha "bdellium", balzám. kadidlo
  - socotrana - sokotranská, Sokotra, mangrovy
  - ugogensis - , end Zambie
  - wightii - Írán, Pákistán, Indie, také plantáže, odděleně Omán, tropy,
- Comptosperma** (Enterospermum) - **komptosperma**, Rubiaceae
- borbonicum - end Maskarén - Réunion a Mauricius, suchý nížinný trop. les, Ca, až 12 m, heterofylie
  - humblotii - end Madagaskar, vlhké trop. lesy, stáloz keř stromek
- Conicosia** - **konykosia** , Aizoaceae, Mesembryanthemaceae,
- capensis - kapská, sukulent, j. Afrika – Kapsko
  - elongata - prodloužená, (lodyžnatá), Kapsko
  - pugioniformis - sukulent, Kapsko
- Conium** - **bolehlav**, **konyum**, **rozpuk**, Daucaceae, Apiaceae, Eurasie, Afrika, zavl. Amerika, byliny, eutrofní lokality (N), jed
- maculatum - plamatý, (Poison Hemlock, Gall), pův. Evropa, Kypr, Írán, Izrael, bible, pouštní okraj Sahara, Etiopie, Arábie, saharско-arabská oblast , stř. Asie, ČR nepůvodní, s. polokoule, jed
- Conocarpus** - **strbouleň**, **konokarpus**, konoplod, Combretaceae, Cochlospermaceae, 2 druhy, mangrovy
- erectus - vzpřímený, Súdán, Ghana, Guinea, Kongo, z. a stř. Afrika
  - lancifolius . kojinatolistý, Somálsko, Jemen okr
- Conophytum** - **kuželovec**, **konofytum** , Cone Plant, Toontjies, Aiosaceae, Mesembryanthemaceae, Afrika
- bilobum - bělostné, sukulent, Kapsko
  - minusculum - Kapsko, fynbos
  - nanum - malé, Kapsko
  - pellucidum - , JAR
  - pillansii – Pilansův, Kapsko
  - truncatum - Kapsko
- Consolida** - **ostrožka**, **konsolida**, Ranunculaceae
- orientalis - východní, pův. jz. Evropa, s. Afrika, stř. Afrika, vytrv. bylina až 1,2 m
- Conostomum** - **konostomium**, Runiacedae, 5 druhů, trop. v. a j. Afrika
- natalense - natalské, jv. Afrika, Mosambik, Zimbabwe, JAR, Svazijsko
- Convolvulus** - **svlačec**, **konvolvulus**, Bindweed, Klimop, Convolvulaceae, 250 druhů, mírné a subtr. pásmo, pnoucí, okr
- althaeoides - slézovitý, (proskurníkovitý, Mallow Bindweed), celý mediterán, Středozemí, Řecko, Sardinie, Kréta, Malta, Kanárské ovy, suchá a písčítá místa, úhory

- arvensis - rolní, pův. Středozeří, Přední Asie, Kypr, pouštní okraj Sahara, stř. Afrika, Arábie, saharско-arabská oblast, cesty, ČR nepůvodní
  - cantabrica - kantaberský, plevel v j. Evropě, Španělsko, Baleáry, Francie, Apeniny, Jugoslávie, Balkán, ŠU, ŠSR
  - capensis - kapský, Cape Bindweed, Kapsko, fynbos
  - caput-medusae - medosohlavá, Kanárské ovy (Gran Canaria), ŠBG, Smar-m, NATm
  - cyprius - kyperský, Kypr end
  - elegantissimus - nádherný, (Slender Bindweed), Řecko, Malta
  - fatmensis - Sahara
  - filipes - stř. Afrika, Sokotra
  - glomeratus - saharско-arabská oblast, Sahara, Etiopie, Arábie
  - lanatus - vlnatý, Palestina, Izrael, písčiny
  - lanuginosus - chmýřitý, Španělsko, Francie, s. Afrika, suché skály
  - lopez-socassii - , ŠBG, Smar-m, NATm
  - massonii - Massonův, end Madeira, Smar-m, NATm
  - mauritanium - mauretánský, Mauretanie, okr. Palestina, Izrael
  - oleifolius - olivolistý, (Olive-leaved Bindweed), Řecko, egejská oblast, Malta, Palestina, Izrael, Ca skály u moře
  - oppositifolius - vstřícnolistý, end Omán, saharско-arabská oblast
  - pentapetaloides - pětiplátečný, (Blue Bindweed), Malta
  - pratensis - luční, Írán
  - sabatius - ligurský, Ligurie, Sicílie, z. Afrika, suché pobřeží Ca skály
  - spicatus - klasnatý, Palestina, Izrael
  - subauriculatus - , ŠBG
  - tenuissimus - tenkolistý, Jugoslávie
  - thymoides - Jemen
  - tricolor - trojbarevný, pův. ze Středozeří, Španělsko, Baleáry, Itálie, Řecko, okr. pěst, ČR
  - virgatus - - stř. Afrika, Omán, SAR, Írán, Pákistán
- Conyza** (Erigeron) - **turanka, konyza**, hnidák, turan, Asteraceae, rumišť, tropy a subtr, Amerika, Asie, Afrika, zdomácněl j. Evropa, zavl. ČR
- bonariensis - Sahara
  - vernonioides - stř. Afrika, Etiopie,
- Copernicia** - **kopernycia**, Arecaceae, (Palmae), 24 druhů, 1kmenné palmy, zaplav. savany, Karibik, JAM, okr
- prunifera - slivoňovitá, (Carnauba Wax Palm), pův. s. Brazílie, BZ Dar es Salaam
- Coptosperma** - **koptosperma**, Rubiaceae,
- borbonicum - end Maskarén - Réunion, Mauricius, stáloz., 2-12 m stromeček, heterofilie, poloopadavý nížinný trop. les
  - humboldtii - Madagaskar
- Corallocarpus** - **koralkarpus**, Cucurbitaceae, liány
- epigaeus - Omán
  - glomeruliflorus - Etiopie, Jemen, Omán, Somálsko, sukulentní keřík až 40 cm
- Cordia** - **kordya**, Boragibaceae, Bonnetiaceae, 300 druhů, liána, jedlé peckovice, deštné pralesy, tropy, dřeviny - stromky pobřeží, Amerika, okr, pěst (zastínění kávových plantáží JAM)
- africana (abyssinica, holstii) - africká, (Large-leafed Cordia), Guinea, Kongo, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, jižní polovina Afriky, Madagaskar, strom 15 m, 1200 - 2100 m, plody – juice
  - goeldiana - africká, Freijo, opadavé deštné pralesy Keňa, Tanzanie, Nigerie, **těžba dřeva**
  - majungensis - , Madagaskar
  - myxa - , Madagaskar, jedlé plody, hojně vit.C
  - pilosissima - , end Zambie
  - sebestena - Gambie, stř. Afrika, Madagaskar
  - sinensis - subsaharská Afrika, až j. Afrika, Etiopie, Sahara, saharско-arabská oblast, jižní polovina Afriky, Arábie, Madagaskar, j. a jv. Asie
  - stuhlmannii - , end Zambie
  - subcordata - subsrdčitá, (Cou), pův. tropy v. Afriky až Austrálie a Oceánie, Keňa, Madagaskar, Seychelly,

stromek, okr

Cordial - kordyal, ?

- millenii - , Nigérie, strom, okr, likér ?

Cordyla - kordyla, Fabaceae, 7 druhů, trop. Afrika, Madagaskar

- africana - v. Afrika - Keňa, Tanzanie, Malawi, Zambie, Mosambik, JAR, opad. strom 40 m, kodě, pražce, stavby, plody opice, sloni

Cordyline - dračinka, kordyline, Asparagaceae, (Agavaceae), Liliaceae

- fruticosa - jv Asie, NZ, Havaj

- mauritiana - mauretánská, Mauricius, Réunion, Madagaskar

Corchorus - jutovník, korchorus, Tiliaceae

- depressus - přitisklý, Etiopie, Súdán, Ghana, Sahel, stř. Afrika, Sokotra

- erodioides - stř. Afrika, Sokotra

Coriandrum - koryandr, koriandrum, Apiaceae

- sativum - setý, (Coriander), pův. v. Středozeří a Blízký východ, Řecko, j. Evropa, Ischia, Kypr, s. Afrika, Maroko, Izrael, bible, z. Asie, koření (do kari), droga, slabě opojně, afrodisiak, ČR

Coridothymus (Thymus) - mateřídouškovec, koridothymus, Lamiaceae

- capitatus (T. c.) - vonný, (hlavatý), celé Středozeří, Kréta, Kypr, Maroko, Egypt, Palestina, Izrael, (chybí Francie), skály, garrigue (frygana)

Cornulaca - kornulaka, Chenopodiaceae

- monacantha - Sahara

Coronilla - čičorka, koronyla, Fabaceae

- scorpioides - štírová, pouštní okraj Sahara, Arábie

Corralocarpus - koralokarpus, Cucurbitaceae

- wildii - , end Zambie

Corrigiola - drobnokvět, korigiola, Coryophyllaceae

- litoralis - pobřežní, sv. Helena,

Corycium - koricium, (Monkshood Orchid), Orchidaceae

- crispum - křížaté, Kapsko, fynbos

- orobanchoides - Kapsko, Namibie, fynbos

Corymbium - korimbium, Heuningbos, Asteraceae

- africanum - africké, Kapsko, fynbos

- glabrum - Kapsko, fynbos

- villosum - Kapsko, fynbos

Costularia - kostularia, Cyperaceae

- hornei - , Madagaskar, Seychelly,

Costus - kostus, Costaceae, (pův. Zangiberaceae), 90 druhů, tropy, Amerika, Afrika, jv Asie – N. Guinea, Austrálie, oddenk. rostliny, stínobytné, vlhkomilné, okr

- afar - Nigérie

- dubius - pochybný, příbuzný zázvorům, Afrika

- sarmentosus - , end Zambie

Cotoneaster - skalník, kotoneaster, Malvaceae, (Rosaceae), 100 druhů, temperát. oblast Eurasie a s. Afriky

- nummularis - penízkový, saharsko-arabská oblast, Omán

- pannosa – (China berry), pův. jz. Čína, keř 4 m, atraktivní, v. Afrika

Cotula - mechovec, kotula, žanovec, žana, Buttons, Knoppies, Asteraceae, 55 druhů, Afrika, Austrálie, Mexiko a JAm, oddenk. byliny, okr

- abyssinica - habešský, stř. Afrika, Etiopie,

- anthemoides - Sahara

- bipinnata - Namibie, Kapsko, fynbos

- cinerea - Sahara

- coronopifolia - lepkavý, (Gansgras, Eendekos), j. Afrika, Namibie, Kapsko, fynbos, j. polovina Afriky, stř. Afrika

- hispidata - stř. Afrika, jižní polovina Afriky

- linealiroba - , j. Afrika

- macroglossa - Kapsko, fynbos, end

- turbinata - Kapsko, fynbos

- Cotyledon** - tlustice, **pupovice, kotyledon**, Varkoor, Crassulaceae
- arbutifolia - Kouterie, Kapsko, fynbos
  - barbeyi - stf. Afrika, Etiopie, j. polovina Afriky, Jemen
  - ladismithiensis - , sukulent, j. Afrika
  - orbiculata - okrouhlá, (Pig's Ears, Varkore), Kapsko, Namibie, stf. Afrika, j. polovina Afriky
  - tomentosa - plstnatá, Kapsko
- Coula** - **coula**, Olacaceae,
- edulis - African Walnut, Nigérie
- Craibia** - **krajbia**, Fabaceae
- brevicaudata - , end Zambie
- Crambe** - **katrán, krambe**, Brassicaceae, 20 druhů, Eurasie, Afrika, dřevnatějící byliny, stepi, okr
- abyssinica - etiopský, habešský, Etiopie, stf. Afrika
  - kralickii - Sahara
- Craspedorhachis** - **kraspedorhachis**, Poaceae
- rhodesiana - roděský, end Zambie
- Crassocephalum** - **tlustovník, krasocephalum**, Asteraceae, 24 druhů, tropy Starý svět, Afrika
- crepidioides - trop. Afrika, Guinea, Kamerun, JAR, Madagaskar, Jemen, sec tropy celý svět, léč
  - mannii - , Kilimandžáro, Tanzanie
  - rubens - trop Amerika, Guinea, Kamerun, Etiopie, Tanzanie, Angola, Mozambik, Natal, Madagaskar, Maskarény, zavl jv Asie Barma, Čína, až inv, zelenina, léč
- Crassula** – **tlustice, krasula**, tučnolist, Stonecrop, Crassulaceae
- alba - bílá, Arábie, v, a j, Afria - Tanzanie, Etiopie, JAR, variabilní, okr
  - arborescens - stromovitá, stromkovitá, pův. j. Afrika - Kapsko, Natal. Svazijsko, sukulent, 3 m, fynbos a renosterveld a JAm, pouštní sukul, okr, ČR hrnk, k zakvetení potřebuje období nižší teploty (hibernaci), léč
  - epilepsie
  - atropurpurea - tmavěnachová, Kapsko, Namibie, fynbos
  - capensis - kapská, Cape snowdrop, Kapsko, fynbos
  - coccinea - šarlatová, (Red Crassula, Klipblom), Kapsko
  - columnaris - sloupovitá, Kapsko
  - corallina - , JAR
  - cotyledonis - , okr
  - deceptor - , Kapsko
  - dejecta - Kapsko, fynbos
  - dichotoma - vidličnatá, Kapsko, Namibie, fynbos
  - falcata - srpovitá, (Single Plant), okr
  - fascicularis - svazčitá, (Klipblom), Kapsko
  - globularoides - hory trio. v. Afriky - Tanzanie, Jeňa, Malawi, Mozambik, cca 1000-3000 m n.m.
  - glomerata - end Kapsko, zavl jz Austrálie
  - hemisphaerica - polokulovitá, Kapsko
  - lactaea - mléčná, j. Afrika
  - marnierana - okr
  - multicava - , j. Afrika, stf. Afrika, j. polovina Afriky, okr
  - muscosa - houbovitá, Akkedisstert, Skoenvetierbossie, j. Afrika, Kapsko, fynbos, okr
  - natans - Watergrass, Kapsko, fynbos
  - obtusa - Klipblom, Kapsko, fynbos
  - orbicularis - okrouhlá, j. Afrika, Namibie
  - ovata - vejčitá, (Karkay, Plakkies), j. Afrika, léč - viry, bakterie, záněty, kožní problémy, šťáva z listů, podobně jako aloe vera, okr hrnk ČR
  - peplodes - hory JAR, Lesothe, léč, koupele
  - perfoliata - dírkovaná, Red Crassula), j. Afrika
  - perfoliata var. falcata - dírkovitá srpovitá, okr
  - portulacea - šruhovitá, (portulaková), okr, ČR
  - pyramidalis - jehlancovitá, (Rygbossie), j. Afrika
  - rhodesica - rhodeská, end Zambie
  - rupestris - skalní, (Red Crassula, Keiserkroon), j. Afrika, Kapsko, Namibie, fynbos, okr

- sarcocaulis - , j. Afrika, Guinea, Kamerun, Etiopie, Tanzanie, Angola, Mosambik, Arábie, Jemen, Madagaskar, Maskarény, zavl jv Asie, Čína, Barma
- saxifera - Kapsko, fynbos
- schmidtii - Schmidtova, j. Afrika
- socialis - společenská, j. Afrika
- swaziensis - svazijská, Svazijsko, JAR, Mozambik
- tetragona - okr
- thunbergiana - Namibie
- vaginata - pochvatá, JAR

Crategus - hloh, krategus, (Hawthorn), Malvaceae, (Rosaceae), přes 200 druhů, převážně mírné a subtr. pásmo s. polokoule

- aronia - aronovitý, Palestina, Izrael

Craterostigma - kraterostygmia, Scrophulariaceae

- pumilum - nízká, hory v. Afriky, Etiopie, Tanzanie, stř. Afrika, j. polovina Afriky, Sokotra, travn plochy

Crateva - krateva, Capparidaceae

- adansonii - Adansonova, stromek 3 - 15 m, 600 - 1400 m, léc - revma, v. Afrika

Cremocarpon - kremokarpon, Rubiaceae

- boivinianum - end Komory
- tenuifolium - ?adagaskar

Cressa - kresa, živičnatka, Convolvulaceae

- cretica - krétská, Sahara

Crinum - křín, krinum, Amaryllidaceae, 130 druhů, cibul. trvalky, u vod, tropy světa, okr

- abyssinicum - habešský, Habeš
- amabile (asiaticum) - něžný, (Red Crinum, Spider Lily), pův. přímořské tropy a subtr, okr, Tanzanie
- asiaticum - asijský, Madagaskar
- baumii - , Namibie, Zimbabwe
- bulbispermum - bulvovitý, j. Afrika - JAR, Lesothe, Svazijsko, okr tropy a subtr
- campanulatum - , JAR
- erubescens - pův. stř. a JAm, Mexiko, Panama, Kolumbie, Guyana, Ekvádor, mokřady
- firmifolium - end Madagaskar
- hybridum - hybridní, pův. j. Afrika, okr (cv. Album)
- jagus - jagus, tropy, zejména rovníková Afrika, trop deštný les
- kirkii sp. agg. - Kirkiův, souhrnný název pro několik druhů
- macowani - Macowanův („pyžmová lilie“, Pyjama Lily), ve v. Africe značně rozšířen, Tanzanie, travn savany, skaln stanoviště, galeriové lesy, do 2700 m, hlíza, kv bílé s růžovými pruhy, listy přímo z oddenku, j. Afrika
- mornei - , j. Afrika
- ornatum - znamenaná, africké savany, Tanzanie
- stuhlmannii - Stuhlmannův, trop. v. a j. Afrika, Somálsko, Keňa, Tanzanie, Zimbabwe, Rotswana, JAR,
- x powellii - Powelův

Crocsmia - montbrécie, křešina, **krokosmia**, Iridaceae

- aurea - zlatá, pův. j. Afrika
- masonorum -
- paniculata - prosovitá, j. Afrika
- x crocosmiiflora - (Montbretia), pův. j. Afrika, okr. tropy a subtr

Crossopteris - krosopteris, Poaceae, dřeviny, paleozoikum

- febrifuga - z. Afrika - Burkina Faso
- grandiglumis -

Crossyne - krosyne, Parasol Lily, Sambreelblom, Amaryllidaceae

- guttata - Kapsko, fynbos

Crocus - šafrán, krokus, Iridaceae, 80 druhů, Středozemí, Eurasie, hlíz. trvalky, §D – všechny

- albiflorus - bělokvětý, §U
- albiflorus ssp. vernus - bělokvětý jarní, Alpy
- angustifolius - úzkolistý, §UA
- banaticus - banátský, §UA

- biflorus - dvoukvětý, pův. stř. a v. Středozeří, od Itálie do Balkánu a Malé Asie, NP Uludag, kamen a travn plochy, okr
  - botanicus - botanický, pův. Transylvánie, kv. na podzim
  - cambessedesii - kambesedský, Baleáry
  - chrysanthus - zlatokvětý, pův. Balkán a Malá Asie, Řecko, Turecko, Malá Asie, Bulharsko, okr
  - corsicus - korsický, Korsika
  - cotschianus - Kotschův
  - cyprius - kyperský, Kypr - Troodos end, Červený seznam
  - dalmaticus - dalmatský, Dalmácie, Chorvatsko, Černá Hora, Albánie, skaln svahy
  - discolor - spišský, západokarpatský end
  - flavus - žlutý, Řecko, Turecko
  - gargaricus - garganský, NP Uludag
  - goulimyi - Goulimův, Řecko, Turecko, Balkán, Krym, Kavkaz, Červený seznam
  - hartmanii - Hartmanův, Kypr end, Červený seznam
  - heuffelianus - Heuffelův, §U, §UA
  - imperati - královský, Itálie, Sardinie, Capri
  - kotschianus - Kotschův, pův. Turecko, Červený seznam, Libanon, Kavkaz,
  - k. ssp. cappadocicus - Kotschův kapadocký,
  - k. ssp. hakkariensis – Kotschův h.
  - lagiflorus - , Sicílie
  - minimus - nejmenší, end Sardinie a Korsika
  - pallasii - Palasův, §UA
  - reticulatus - síťnatý, §U, §UA
  - sativus - setý, (zaffran, Saffron Crocus), pův. z. Asie, v. Středozeří, Řecko a Malá Asie, Izrael, SAE, bible, pěst, Španělsko (La Mancha), Itálie, Balkán, Kréta, Kypr, Maroko, Írán (nejv pěstitel), nejdražší koření ("zlato chudáků" - býval v tom majetek), barvivo, droga, afrodisiak, okr
  - setosa - štětinkatá, stř. a v. Středozeří
  - sieberi - sieberská, Balkán, Řecko, ovy Egejské
  - speciosus - nádherný, pův. Balkán a Malá Asie, Turecko, §UA, Červený seznam
  - tauricus - taurský, §UA
  - thomasii - Thomasův, Itálie, Dalmácie
  - tommasinianus - Tommasianův, pův. Dalmácie, §U, okr
  - vallicola - náhorní, sv. Turecko, horské TTP
  - veluchensis - , Bulharsko (Pirin)
  - vernus - jarní, §UA
  - versicolor - různobarvý, Francie, Itálie, kamen a travn plochy
  - x vernus - jarní, zahradní hybridy
- Crossandra - krosandra** , Acanthaceae
- greenstockii - , JAR
  - nilotica - , stáloz. polokeř, trop. Afrika
  - pungens - bodavý, trop. Afrika
- Crossopteryx - krosopterix, krosokřídlec**, Rubiaceae
- febrifuga - , strom, suché africké savany 1400 - 2400 m, v. Afrika
- Crotalaria - chřestnatec, krotolaria**, Fabaceae, 713 druhů, tropy a subtr celý svět,
- aegyptica - egyptský, Etiopie, saharsko-arabská oblast
  - agatiflora - trop. v. Afrika, Tanzanie, Keňa, Uganda, Etiopie, Rwanda, Burundi, zavl Kapsko NZ, Austrálie, JAm, keř až 10 m, okr
  - alata - pův jv Asie, až 1 m,
  - doidgeae - , JAR
  - grahamiana - , hory Madagaskar, suchý opadavý les, (BZ Plzeň)
  - grevei - Madagaskar
  - imperialis - imperiální, buš, Ngorongo, Tanzanie
  - lebrunii - Lebrunova, (Crotolaria), keř 2-5 m, 1800 - 2400 m, v. Afrika, Kilimandžaro, Tanzanie
  - mauensis - m., keř 4 m, 1500 - 2550 m, v. Afrika
  - micans - trop. Amerika, pěst tropy Starý svět - jv Asie, Austrálie, i zplaňuje, okr, krmivo dobytek, zelené

hnojení

- monteiroi - jv Afrika - Mosambik, Zimbabwe, Svazijsko, JAR, keř
- pallida - trop. stř. a j. Afrika, Guinea, Kongo, Madagaskar, sec tropy ostatní svět, zelené hnojení, lokálně inv

- persica - perský, Arábie, Írán, Pákistán, pouště a polopouště, písčité duny

- quartiniana - Guinea, Kongo, Etiopie, stř. Afrika, j. polovina Afriky

- retusa - vyseknutý, pův jv Asie, stř. Afrika

- saharae - saharský, Sahara

- socotrana - sokotranský, Sokotra, stř. Afrika, savana

- trichotoma - trop v. Afrika, Tanzanie, Mozambik, zavř Madagaskar, jv Asie - Čína, Indonésie, Papua - N,Q. Austrálie, sec Havaj, trop Amerika, i jako zelené hnojení na krmení

Croton - krotón, ladel, Euphorbiaceae

- bojerianus - end Madagaskar

- confertus - Somálsko, Etiopie, Jemen, Omán

- goudotii - end Madagaskar, keř. stromek, léč

- humboldtii - Humnoldtův, end Komory

- longipedicellatus - , end Zambie

- macrostachyus - velkoklasý (Broad-leafed Croton), pryšč. strom 25 m, 600 - 2250 m, hory v. Afriky, Ngorongo, Tanzanie

- megalocarpus - velkoplodý, (Croton), strom 35 m, 900 - 2100 m, okr. v. Afrika

- socotranus - sokotranský, Sokotra, stř. Afrika, bušovité křoviny

- sulcifructus - , Sokotra, křoviny

- sylvaticus (oxypetalus) - lesní, (Forest Croton), pryšč. strom 7 - 30 m, 350 - 1800 m, v. Afrika

Crupina - chrpinka, krupina, Asteraceae

- crupinastrum (vulgaris) - obecná, (kropenovitá), celé Středozeří, Španělsko, Portugalsko, Francie, Kypr, Palestina, Izrael, Krym, kamen lokality, garrigue, §SR

Crypsis - skrytěnka, krypsis, Poaceae

- aculeata - bodlinatá, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie, saharsko-arabská oblast

Cryptolepis - kryptolepis, Apocynaceae, 20 druhů, Afrika až Kašmír

- intricata - , Sokotra, TTP

- socotrana - sokotánská, Sokotra, stř. Afrika

Cryptostegia - kryptostegia, Apocynaceae, latex, jed,

- grandiflora - velkokvětá, (Rubber Vine), pův. Madagaskar, pnoucí, červené kv, okr. inv (např. Austrálie)

- madagascariensis - madagaskarský, end Madagaskar, keř či liána, okr. latex jako kaučuk (guma)

Cucumis - okurka / meloun, kukumis, anguria Cucurbitaceae, několik pěst. druhů pro plody

- africanus - africká, (Wild Cucumber), JAR, j. pouště

- anguria – angurie, ("americká okurka"), pův. z. Afrika, plodová zelenina

- lanatus - vodní, j. pouště, Sahara, Sudan

- melo – meloun cukrový, (Musk Melon, Sweet Melon), trop. Afrika - Kalahari a j. a stř. Asie, Pákistán, stará kult. plodina, pěst v cv i ČR, Teplice

- metuliferus - kiwano, (ostnitá okurka, africká rohatá okurka), liána, pův. stř. Afrika - Zimbabve, subsaharská Afrika, Arábie, stř. Amerika, plod. zelenina, pěst Středozeří - Portugalsko, Itálie, Německo, Izrael, Chile, Austrálie, NZ, liána, okr ozdobné plody

- prophetarum - savany a polopouště Afriky, j. a stř. Afrika, saharsko-arabská oblast, pouštní okraj Sahara, Etiopie, Arábie,

- prophetarum - Sijaj, Izrael, Arábie, Írán, stř. Asie, Pákistán

- sativus – okurka setá, planá pův jv. Asie, Pákistán, Omán, sec tropy a subtropy, ČR pěstovaná, nat, BZ Teplice

Cullumia - kulumia, Snake Thistle, Steekhaarbos, Asteraceae

- bisulca - Kapsko, fynbos

- reticulata - Kapsko, fynbos

- setosa - Kapsko, fynbos

- squarrosa - Kapsko, fynbos

Cumium - kumium, šabrej, Apiaceae

- cymium - ("kmín římský", šabrej, sambrej, Black Cummin), pův. jv. Středozeří až z. Asie, Izrael,

bible, pěst. Kypr, Maroko, Egypt,

Cunonia - kunonya, opaduň, Cunoniaceae

- capensis - kapská, (Butterspoon Tree, Red Adler, Rooi-els), stáloz. strom 18 m, j. Afrika, JAR, Tranvaal, Nová Kaledonie

Cuphea - hlazenec, kufea, Lythraceae, 250 druhů, trvalky, tropy a subtr Ameriky - Brazílie, okr

- ignea - , Madagaskar, Réunion

Cupressus - cypřiš, kupresus, Cupressaceae, 28 druhů, teplejší regiony mírného pásu s. polokoule, od Středozeří do Himálaje, Čína, Afrika - Sahara, tropy a subtr Ameriky, Mexiko, Guatemala, stáloz, teplom. jehličnany, tvrdé a trvanlivé dřevo, okr, název odvozen asi od Kypru

- cashmeriana - kašmírský, (Kashmir Cypress), pův. Kašmír, 12 - 15 m, okr, v. Afrika

- dupreziana - Duprezové („tasilský cypřiš“), Alžírská Sahara (NP Tasílie), kriticky ohrožený, přežívá cca 150 kusů, **ohrožen snížením hladiny podzemní vody**, pastvou ovcí a koz a sběrem dřeva na palivo

- lusitanica - lusitánský, (Mexican Cypress), pův. Mexiko, Guatemala, 35 m, do 1500 m. dřevo nábytek, konstrukce, zakládání plantáže, Tanzanie, v. Afrika

- sempervirens - stálezelený, (Italian Cypress, Mediterranean Cypress), pův. Středozeří, 15 - 45 m, okr, v. Afrika

- torulosa - , (Himalayan Cypress, Bhutan Cypress), pův. Himalaya, Bhutan, 12 - 15 m, okr, v. Afrika

Curculigo - zobatec, kurkuligo, Hypoxidaceae

- seychellensis - sejšelský, Seychelly, Madagaskar, stínomilná bylina

Curcuma - kurkumovník, kurkuma, Zangiberaceae

- longa - dlouhý, ("žlutý zázvor", curcum), pův. j. a v. Asie, koření kurkuma, **léč**, hlavní součást kari a indické směsi garam másal (štiplavá, pepřovitě dřevitá chuť), SAE, dovoz ?

Curtisia - kurtisia, Rutaceae

- dentata - stf. Afrika, end Zambie, j. polovina Afriky

Cuscuta - kokotice, kuskuta, (Dodder), Cuscutaceae, Convolvulaceae, parazit, **inv.**

- approximata - žlutavá, saharsko-arabská oblast, pouštní okraj Sahara, Arábie., Izrael

- epithimum - povázka, (Dodder), Středozeří, Evropa, s. a stf. Afrika, Sahara, Izrael, Turecko, Kavkaz, ČR, zplaněle SAm, JAm, j. Afrika, Austrálie a NZ, světlá keřovitá místa, suché travn a křovin stráně

- planiflora - saharsko-arabská oblast, Etiopie, Sahara, j. polovina Afriky, Arábie

Cussonia - kusonya, Araliaceae, 20 druhů, subsaharská Afrika, Madagaskar

- arenicola - j. Afrika - pobřeží Ind. oceánu, JAR, Mozambik, stáloz. keř

- holstii - Holstova, (Cabbage Tree), stromek 6 - 15 m, 1500 - 2500 m, dřevo na konstrukce, v. Afrika, Ngorongo, Tanzanie

- paniculata - prosovitá, j. Afrika, Kapsko, Lesothe, Svazijsko, Botswana, bushveld, stříbřitě šedé listy, okr

- spicata - klasnatá, (Cabbage Tree, Elephant's Toothbrush), stromek 6 - 15 m, stf. Afrika, j. polovina Afriky, Madagaskar, j. Afrika, Namibie 1200 - 2200 m, **léč** - malárie

- thyrsoiflora - JAR, Kapsko

Cyanella - cyanela, Lady's Hand, Raaptol, Tecophilaeaceae

- alba - bílá, Toe-tae uintjie, Kapsko, fynbos

- hyacinthoides - hyacintová, Kapsko, fynbos

- lutea - žlutá, Geelraaptol, Kapsko, fynbos

- orchidiformis - orchidejovitá, Kapsko, fynbos

Cyanotis - cyanotys, Commelinaceae, 50 druhů

- somaliensis - somálské, v. Afrika, okr

- speciosa - zdobná, BZ Teplice

Cyanthillium - cyantylum, Asteraceae

- cordifolium - srdčitolistý, end Zam

Cyathea - kornouteň, cyatea, hájovnice, kapradina, Cyatheaceae, cca 600 druhů, tropy a subtr, hlavně j. polokoule – JAm i jv. a v. Asie, **strom. kapradiny**, horské lesy, okr

- arborea - stromovitá, pův. tropy, Karibik, Červený seznam, vlhké horské lesy, stromov nejvyšší kapradina (až 20 m), Tanzanie, Komory

- borbonica - borbonská, end Réunion, Madagaskar

- capensis - kapská, Kapsko, Namibie, stf. Afrika, j. polovina Afriky

- cooperi - Cooperova, Madagaskar, Réunion

- deckenii - Deckenova, hory Tanzanie, Kilimandžáro

- dregei - (Tree Fern), Kapsko, Guinea, Kongo, Etiopie, stř. Afrika, j. polovina Afriky, Madagaskar
- excelsa - sličná, Réunion, Madagaskar
- glauca - sivá, Madagaskar, Réunion
- humilis - Keňa, Tanzanie
- sechellarum - sejšelská, Seychely, Madagaskar
- Cybistetes - cybistetes**, Amaryllidaceae
- longifolia - dlouholiostá, (Malagash Lily), JAR
- Cycas – cykas**, Cykadaceae
- circinalis - svinutý, (indický, "ságová palma", Cycad, Fern Palm, "Sago Palm"), pův. trop. Asie, monzun lesy, škrobnatá palma (nepravá ságová) – dřev ságo, jed semena toxiny, Madagaskar a pobřeží v. Afriky, BZ Dar es Salaam,
- thouarsii - , Afrika, Madagaskar
- Cyclamen - brambořík, cyklamen**, Primulaceae, 20 druhů, zejména v. Středozeří, Malá Asie, Írán, Eurasie, Čína, Somálsko, hlízn.trvalky, vlhké lesy, hlízy hledají divoká prasata, okr. trvalka,
- persicum - perský, (Ivy leaf Cyclamen), tvrdolisté lesy, Francie, Balkán, Řecko až Sýrie, egejská oblast, Tunisko (NP Boukonine), Palestina, Izrael, Írán, Červený seznam, §CR, okr, ČR hrnk, Čína
- Cyclosorus - cyklosorus**, vodní kapradina, Thelypteridaceae
- dentatus - zoubkatý, mokré lokality tropů, Afrika aj.
- interruptus - , Okavango
- Cygnium - cyknium**, Scrophulariaceae
- adonense - , (Mushroom Flower), JAR
- racemosus - hroznaté, (Christmas Flower), j. Afrika – Dračí hory,
- Cydonia - kdouloň, cydinya**, Rosaceae
- oblonga - obecná, saharsko-arabská oblast, pouštní okraj Sahara, Arábie
- Cylicodiscus - cylikodyskus**
- gabunensis - gabunský, Okan, trop. Afrika, Gabun, **těžba dřeva**
- Cynoglossum - užanka, cynoglossum**, Boraginaceae
- amabile - pův v. Himálaj, okr
- amplifolium - j. polovina Afriky
- borbonicum - réunionská, end Réunion
- coeruleum - j. polovina Afriky
- creticum - krétská, Středozeří, zavl JAM
- cheirifolium - Středozeří
- inyangense - , end Zambie
- magellense - end Itálie, Apeniny,
- montanum - uherská,
- officinale - lékařská, Evropa mimo severu, Středozeří, Ř, sec SAM,
- Cynomorium - hlízenec, cynomorium**, Cynomoriaceae / Hlízencovité, 2 druhy, Středozeří, jv Asie
- coccineum - rudý, saharsko-arabská oblast, pouštní okraj Sahara, Arábie
- songaricum - Írán, Čína, Mongolsko
- Cynorkis - cynorkis**, Orchidaceae, 182 druhů, tropy j. Afriky, Madagaskaru, Maskarén a Komory
- brevicealcar - , end Zambie
- citrata - end Réunion
- fastigiata - Madagaskar, Réunion, Seychely, Komory, Maskarény, terestr
- hanningtonii - , end Zambie
- hologlossa - end Madagaskar, Réunion,
- rosellata - Madagaskar, Réunion, terestr.,
- squamosa - end Makarény - Mauricius, Réunion
- Cyonotis - cyanotys**, Commelinaceae
- somaliensis - somálský, Somálsko, stáloz. trvalka,
- Cymbopogon - cymbopogon**, Poaceae, tráva savan
- citratus - , (Lemon Grass)
- flexuosus - , (East Indian lemon Grass)
- nardus - smilkový, Súdán
- pospischilii NP Kruger

- proximus - , Egypt

- schoenanthus - , Sahara, s. Afrika, j. Asie

Cymodocea - cymodocea, Cymodoceaceae, podmořské trávníky

- serrifolata - pilovitá, Seychelly

Cynanchum - cynanchum, Apocynaceae, (Asclepiadaceae), 256 druhů, tropy a subtr. Eurasie, Afrika, Amerika,

- acutum - Eurasie, mořské pobřeží, písčiny, Kapsko, fynbos

- daltonii - end Kapvery

- ethiopicum - etiopské, trop. v a j. Afrika, Etiopie, Keň, Tanzanie, Zair, Angola. Namibie, Zimbabwe, Zambie, Mosambik, JAR, Kamerun,

- maculobum - lián. sukulent, pův. Madagaskar

- mossambicense - mozambické, jv. Afrika, Mozambik, Zimbabwe, JAR, pobřežní duny,

- natalitium - Kapsko, ovíjivá liána, pobřežní křoviny

- obtusifolium - Kapsko, Mosambik, mořské pobřeží, fynbos

- perrieri - end Madagaskar

- viminale - tropy Starého světa, subsahar. Afrika, Madagaskar, Arábie, jv. Asie, Austrálie, latex až popáleniny, léč., TLM

Cynara - artyčok, cynara, Asteraceae

- scolymus - zeleninový, (Artichoke, Globe Artichoke), pův. Etiopie, pěst. Středozeří, Čína, USA - Florida, zelenina (masité listy a květní lůžka), ovoc, hořký výtažek do vermutů a likérů, léč. - diuretikum, výtažky na odbourávání tuků a příznivě na syntézu cholesterolu, okr

Cynodon - troskut, cynodon, Poaceae

- dactylon – prstnatý, („bermudská tráva“, Bermuda Grass), pův. savany a sucholesy trop. Afriky, Sahara, Sahel, Etiopie, NP Kruger, okolí Okavango, sv. Helena, koberc., stáloz., oddenk. travina, pícnina i okr, tropy, zasolené půdy, Ngorongo, Tanzanie, Keňa, stř. Afrika, ČR zavlečen

Cynoglossum (Lithospermum) - užanka, cynoglossum, Zlatokvět, Boraginaceae, 55 druhů, mírné a subtr. pásmo s. poloule, Eurasie atd, byliny, okr

- amabile - půb v. Himálaj, okr

- amplifolium - Guinea, Kongo, Etiopie, stř. Afrika

- borbonicum - réunionská, end Réunion,

- coeruleum - Guinea, Kongo, stř. Afrika

- creticum - krétská, pův Středozeří, dále Malonésie, zavl JAM

- cheirifolium - z. Středozeří

- geometricum - geometrická, hory v. Afriky, Tanzanie

- magellense - end Itálie Apeniny

- montanum - uherská, v. Středozeří, ČRC2,

- officinale - lékařská, mírné písmo Eurasie, Mediterán, ČR

Cynometra - cynometra, Fabaceae, Caesalpiniaceae / Saponaceae

- anantha - , strom trop. dešt. lesa

- brachyrrhachis - Tanzanie

- engleri - Tanzanie

- filifera - Tanzanie

- gillmanii - Tanzanie

- longipedicellata - Tanzanie

- lukei . Tanzanie

- suaheliensis - Tanzanie

- ulugurensis - Tanzanie

- webberi - Keňa, Tanzanie

Cynomorium - zázvovec, cynomorium, (hlízenec), Cynomoriaceae / Zangiberaceae

- coccineum - šarlatový, parazit pouštních rostlin, Sahara, Sinaj, Arábie, Jordánsko

Cynorkis - cynorkis, Orchidaceae

- fastigiata - stažená, Madagaskar, Komory, Seychelly,

- guttata - Madagaskar

- hologlassa - Madagaskar, Réunion

- paradoxa - podivná, end Réunion

- squamosa - štítnatý, end Réunion, Madagaskar

Cyperus (Pycrus, Chlorocyperus) - **šáchor, cyperus**, šáchorek, Cyperaceae, 550 druhů, hlavně subtr a tropy celého světa, mokřady, okr

- albostriatus - běložihavý, pův j. Afrika, JSAR, Svazijsko, Mosambik, Zimbabwe

- alopecuroides - , Okavango

- alternifolius (incorvulatus) - střídavolistý, (Umbrella Papyrus, Umbrella Palm, Umbrella flat sedge), pův. Madagaskar, rostlina trop. střední Afriky a Súdanu, Tanzanie, stáloz. bahenní bylina, okraje vodních ploch, okr subtropy, ČR hrnk

- articulatus - článkovaný, Okavango

- aureus - zlatý, Ischia

- capitatus (calli) - hlavatý, (Sand Galingale), celý mediterán, Palestina, Izrael, Kypr, Sicílie, Kréta, Malta, Kanárské ovy, Kalábrie, pobřežní písky

- conglomeratus - pův. Afrika, Etiopie, Sahara, dále Arábie, saharsko-arabská oblast, j. Asie, písčité duny

- cyprius - kyperský, Kypr end

- esculenus - jedlý, hlízky čufta, "tygří ořechy", pův Afrika, dále i Eurasie, léč, (kardiovaskul, cholesterol), pěst

- difformis - Sahara

- diffusus - rozložitý, (rozčleněný), okr, ČR

- flavescens - žlutavý, stř. Afrika, saharsko-arabská oblast, pouštní okraj Sahara, Arábie, Evropa, §CR

- fulgens - , Okavango

- fuscus - hnědý, Středozeří, Kypr, okr, ČR

- glaber - drsný, Kypr

- immensus - Ngorongo, Tanzanie

- incorvulatus - zákrovečný, trop. stř Afrika a Súdán, okr i jako pokojová, ČR hrnk

- laevigatus - hladký, Sahara, Kypr

- longus - dlouhý, (vysoký), celé Středozeří, Kypr, §SRB, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie, saharsko-arabská oblast

- margaritaceus - , Okavango

- michelianus - Micheliův, s Afrika, j. Evropa, §ČR

- officinale - lékařský, Sardinie

- pannonicus - panonský, §SRB

- papyrus - papirodárný, (pravý, Egyptian Papaver Plant, Bulrush), pův. trop. z. a stř. Afrika - Egypt (Nil) a Súdán, Viktoriino jezero, „kyselá“ travina, mělké stojaté a tekoucí vody (břežy řek), pobř. zóny, stará kult rostlina (již 2400 l. př. n.l., 65 k.př.n.l. již na psaní), Egypt, Palestina, Izrael, bible, Okavango, Itálie, Řecko, Arábie, papír, pletené výrobky, výška 4 – 5 m, papír, pletené výrobky (i lodě – Heyerdalova Ra), škrob, Tanzanie, okr

- pectinatus - , Okavango

- polystachys - mnohoklasý, Ischia

- rotundus - hlízkatý, (okrouhlý), Kypr, pouštní okraj, Sahara, Etiopie, Arábie, stř. Afrika, Madagaskar, sv.Helena, podzemní hlízy, léč, inv

- serotinus - pilovitý, §SRB

Cyphia - **cyfia**, Baroe, Campanulaceae, 70 druhů, JAR až Eritrea, byliny a liány

- bulbosa - Kapsko, fynbos, Namibie

- crenata - Kapsko, fynbos

- digitata - Kapsko, fynbos

- incisa - Kapsko, fynbos, Namibie

- phyteuma - Kapsko, fynbos, Namibie

- subtubulata - Kapsko, fynbos, Namibie

- volubilis - Kapsko, fynbos

- zeyheriana - Kapsko, fynbos

Cyphostemma (Cisus) - **cyfostema**, Vitaceae, přes 300 druhů, Madagaskar (25 druhů většina end v suchém opad. lese), dužnatá liána, několik sukulentních, okr semiaridní oblasti

- bainesii - Bainesova, polopouštní sukulent, liána, pův. jz. Afrika, Madagaskar

- currori – žlutá, (Cobas), sukulentní dřevina, pův. Namibie, hory j. Afriky

- juttae - jz Afrika, Namibie

- kirkianum - end Zambie
- lovemorei - end Zambie
- microdipterum - end Madagaskar
- rhodesiae - end Zambie
- richardsiae - end Zambie
- robsonii - end Zambie
- rotundistipulatum - end Zambie
- septemfoliatum - end Zambie
- ternatum - jih Arábie - Jemen, Omán, Saud.Arábie, Africký roh - Etiopie, Eritrea, Keňa
Somálsko, Súdán
- viscosum - end Zambie

Cyrtanthus - cyrtantus, křivokvět, valota, Fire Lily, Vuurlie, Amaryllidaceae, 50 druhů, j. Afrika, cibuln. trvalky, okr

- angustifolius - úzkolistý, Kapsko, fynbos
- breviflorus - , JAR
- brevifolius - , j. Afrika
- contractus - , (Fare Lily), JAR
- elatus - křídlatý, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- falcatus - srpovitý, j. Afrika
- fergusoniae - Kapsko, fynbos
- flanaganii - Flanaganův, (Yellow Bubo Lily), j. Afrika – Dračí hory, trsnatá květina
- flammosus - plamenný, (Fire Lily), Kapsko
- mackenii - Mackenův, j. Afrika, stř. Afrika, Madagaskar
- obliquus - , j. Afrika
- sanguineus - , (Ifafa Lily), JAR
- ventricosus - , (Brandlelie), JAR

Cyrtomium - cyrtomium, srpovice, kapradina, Dryopteridaceae, (Aspidiaceae), pův. v. Asie, okr

- falcatum - srpovité, stř. Afrika

Cysticapnos - cystikapnos, Fumariaceae

- versicaria - , Kapsko, Namibie

Cystopteris - puchýřník, cystopteris, kapradina, Cystopteridaceae, 10 druhů, z toho 3 v Evropě

- dickieana - hladký,
- fragilis - křehký, kosmopolit, j. polovina Afriky. okr
- sudetica - sudetský, Eurasie, ČR

Cystostemon - cystostemon, Boraginaceae

- hispidissimus - , end Zambie
- loveidgei - , end Zambie
- socotranum - sokotranský, Sokotra, stř. Afrika

Dacryodes - dakryodes, Burseraceae

- edulis - jedlá, (Afrikaniche Pfaume, Busch-Buttebaum), Nigérie, strom

Dactylis - srha, daktylis, Poaceae

- glomerata - laločnatá, Madagaskar, Středozemí, Eurasie

Dactyloctenium - hřebenatka, daktyloctenium, Poaceae

- aegyptium - egyptská, jednoletá tráva savan, pícnina, pěst, pův. s. Afrika, Etiopie, Tanzanie, Súdán, Kongo, Guinea, jižní polovina Afriky, NP Kruger, Omán, pouštní okraj, Sahara, Sahel, stř. Afrika, Madagaskar, Arábie, Namibie
- scandens - pnoucí, jižní polovina Afriky

Daemia (Pergularia) - demia, Asclepiadaceae

- tomentosa - plstnatá, stř. Afrika, Etiopie, Sahel, Sokotra, Středozemí

Dais - dais, Thymeleaceae, 2 druhy, j. Afrika

- cotinifolia - rujolistá, (Pompon Tree), trop. v. a j. Afrika, Tanzanie, Malawi, Madagaskar, stález. dřevina, okr tropy a subtr
- glaucescens - end Madagaskar

Dalbergia - dalbergia, siso, palisandr, perolusk, Fabaceae, 250 druhů, tropy, Afrika - Mosambik, Zimbabwe, stř. Amerika, Indie, Cejlon, stález. stromy, tropy, léč, kůra k barvení, pěst, **cenné těžké tvrdé dřevo**

(**palisandr, shisham - „indonéský rosewood“**) - nábytek, dýhy, hud. nástroje, CITES - nigr, retusa, stevensonii

- acariiantha - Tanzanie

- ecastaphyllum - Guinea, Kongo

- latifolia -

- melanoxylon - černodřevá, (africký grenadill, africký eben, mozambický eben, African Blackwood, African Ebony, svahilsky mpingo), keř 7 m, suché opad trop. lesy do 1300 m, stř. a v. Afriky, Tanzanie, Madagaskar,

tvrdé trop. dřevo, BZ Dar es Sallam

- miscolobium -

- nigra - JAm,

- sissou - siso, stř. Afrika, Omán

- vacciniifolia - borůvkolistá, Keňa, Tanzanie

Dalechampia - dalešampia, Euphorbiaceae

- scandens - pnoucí, pouštní okraj Sahara, Sahel, Guinea, Kongo, stř. Afrika, Etiopie, Arábie, saharsko-arabská oblast

- subternata - Madagaskar

Daniellia - danielia, Fabaceae / Sapindaceae, dřeviny

- guinensis - guinejská, Guinea, Nigérie, strom

- ogea - Nigérie

- oliveri - Oliverova, z. Afrika - Burkina Faso, Nigérie, strom

Danthoniopsis - dantonyopsis, Poaceae

- viridis - , end Zambie

Daphne —lýkovec, dafne, Thymelaeaceae, 70 druhů, mírný a subtr. pás Eurasie, s. Afriky, Austrálie, intenzivně jedovatý, zejména plody, vonné květy

- mucronata - Omán

Datura - durman, datura, Solanaceae, 8 druhů, temperát, subtr. a trop. pásmo, Eurasie, Amerika, vytrv. rostliny, okr, jed

- meteloides - metel - Sahara, zavl Omán

- stramonium - obecný, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie, saharsko-arabská oblast

- suaveolens (Brugmansia suaveolens) - , (Angel's Trumpet, Moon Flower), pův. Mexiko, keř 3 - 5 m, okr, v. Afrika

Daubenya - daubenya, Hyacinthaceae

- aurea - zlatá, Kapsko

- marginata - okrajová, Kapsko

Daucus - mrkev, daukus, Apiaceae

- atropurpureus - , end Zambie

- carota - obecná, stř. Afrika

Davallia - davalia, kapradina, Davalliaceae

- denticulata - zoubkatá, end Zambie

- repens - plazivá, trop. Afrika, Madagaskar, Seychel

Decarya - dekaria, Didieraceae

- magaskarensis - madagaskarská, sukulent, Madagaskar, trnitá buš, BZ Plzeň

Deckenia - dekenya, Araceae,

- nobilis - ušlechtilá, Madagaskar, Seychely,

Decorsea (Phaseolus) - dekorsea, Fabaceae, 6 druhů, Afrika - Namibie, Kapsko, Zimbabwe, Mosambik, Madagaskar

- grandidieri - end Madagaskar

Delonix (Poinciana) - delonyx, flambojant, flamboján, ohňový strom, plameňovec, drahnoud, Fabaceae, Sapindaceae, 10 druhů, Madagaskar, tropy Afriky a Indie, stromy, trop. suché lesy, okr, atrakt. červ. květy, kaprad'ov. listy, okr

- decaryi - , Madagaskar, domin. stromy trnitého buše, větvenovitě zúžený kmen nahoře i dole

- elata - křídlatá, (žlutá), opad. stromek 4 - 15 m, ztlustlý kmen, deštník. koruna, 100 - 1000 , v. Afrika, gumovitá pryskyřice, **léč.**, v a stř. Afrika, Súdán, Eritrea, Etiopie, Somálsko, Keňa, Tanzanie, Uganda,

Kongo, Etiopie, Madagaskar, Omán., Jemen, Saúdská Arábie, ale i Egypt, Zambie, Indie, pěst Pákistán

- floribunda - end Madagaskar, opad. strom, okr, kmeny a pirogy, pryskyřice jako lepidlo

- ovoideum - vejčitý, (Velvet Tamarind), monzun. les, strom, nábytek
- regia - královský (ohnivá, ohňový strom, drahnout, flamboján, hořící strom, oheň orakesa“, Flame Tree, Flaboyant Tree, Flame of the Forest, Flame Tree, Red Flame, Royal Ponciana, Peacock Flower), pův. end hor z. Madagaskar, vlhký trop. les, stromek 10 - 15 m s deštník plochou korunou, gumovitá pryskyřice, střídavé listy až 50 cm 2x speřené se soumrakem se skládají (citlivkovité), hroznov. květy červené (VI-VIII), lusk dlouhý tmavě hnědý, Červený seznam (zranitelná), okr tropy celého světa, ve v. Africe zplanělý, Gambie, Dar es Saallam, Madagaskar, intr. jv. Asie, nejrozšířenější okr tropy, BZ Plzeň, okr Čína
- Delosperma - delosperma** , Skaapvygie, Aizoaceae, 170 druhů, většina j. Afrika, ale i další Afrika a Madagaskar
- aberdeenense - , sukulent, j. Afrika
- coosperi - Coosperova, j. Afrika, okr subtropy celý svět
- harazianum - stř. Afrika, Jemen
- litorale - Kalkklipygie, pův j. Afrika - Kapsko, fynbos, sec Kalifornie
- schimperi - stř. Afrika, Etiopie,
- velutinum - sametová, j. Afrika
- Delphinium - ostrožka, delfinyum** , Ranunculaceae, jed
- dasycaulon - Guinea, Kongo, Etiopie, stř. Afrika, j. polovina Afriky
- Dendrobium - stromobytec, dendrobium** , Orchidaceae
- crumenatum - Madagaskar
- drimulinum - Tanzanie
- Dendrosenecio - dendrosenecio, stromostarček**, Asteraceae
- johnstoni - Johnsonovův, hory Afriky, Tanzanie
- kilimanjarii - kilimandžárský, Kilimandžáro, v Afrika, Tanzanie
- meruensis - Tanzanie
- Dendrosicyos - okurkovník, dendrosicyos**, Cucurbitaceae, end Sokotra, podobný malému baobabu
- socotrana - sokotranský, ostrov Sokotra u Jemenu, savana, Džibuti, hory j. Afriky, stř. Afrika , sukulent příbuzný okurkám
- Deplanchea - deplanchea**, Bignoniaceae,
- tetraphylla - (Golden Bouquet Tree) Kapsko
- Descurainia - úhorník, deskurainya** , Brassicaceae, byliny, stepi, slunné stráně, písčiny, rumiště, křoviny, pole, Evropa
- sophia - mnohodílný, stř. Afrika
- Deschampsia - metlice, deschampsia**, Poaceae
- caespitosa - trsnatá, Tanzanie, Guinea, Kongo, stř. Afrika
- Desmanthus - desmantus, sucholec**, Fabaceae, (Mimosaceae), 24 druhů, Amerika, zavlečeny i jinam
- fruticosus -
- illinoensis - ilinojský, USA, intr Afrika
- Desmodium - stužkovec, desmodium**, Fabaceae
- gangeticum - africké savany, v. Afrika
- incanum - Guinea, Kongo, stř. Afrika, Madagaskar
- Desmostachya - desmostachya**, Poaceae
- bipinnata - Sahara
- Detarium - detarium**, Fabaceae, dřeviny
- microcarpum - z. Afrika - Burkina Faso
- senegalense - senegalské. Senegal
- Deverra - devera**, Apiaceae
- scoparia - metlatá, Sahara
- tortuosa - . Sahara, Tunisko
- Dewildemania - dewildemanya**, Asteraceae
- filifolia - , end Zambie
- platycephala - , end Zambie
- stenophylla - , end Zambie
- Dialium (Dialium) - dialium**, Fabaceae, 40 druhů, dřeviny,
- guinensis - guinejská, Guinea, Nigérie, strom
- guianense - od Mexika po Brazílii a Bolívii

- holtzii - Keňa, Mozambik, Tanzanie
- orientale - východní, Keňa, Tanzanie
- Dianella - takara, dyanela**, Liliaceae
- ensifolia - mečolistá, Madagaskar
- Dianthoseris - diantoseris**, Asteraceae
- schimperi - stř. Afrika, Etiopie,
- Dianthus - hvozdík, dyantus**, karafiát, Pink, Angelier, Caryophyllaceae, 300 druhů, Eurasie, j. Afrika i JAm, okr,
- §D – všechny evropské druhy
- albens - Wild Pink, Wilde Angelier, Kapsko, fynbos
- angolensis - angolský, Angola, end Zambie
- chimanimaniensis - , end Zambie
- strictus - stažený, saharsko-arabská oblast , Sahel, Sinaj, Arábie
- uniflorus - Jemen
- Diaphanthe - dyafanante**, Orchidaceae
- microphylla - drobnolistá, end Zambie
- Diascia - dyascia, ostruhalka**, Twinspur, Pensies, Scrophulariaceae, j. Afrika. polokeř. bohatě dlouho kvete na slunci, okr ČR
- anastrepa -
- barbarea - barbařina,
- berbetae - j. Afrika, růž. květy 2 ostruhy, okr, ČR letnička, závěsné koše
- capensis - kapská, Kapsko, Namibie, fynbos
- collina - chlumní, Kapsko, fynbos. end
- diffusa - end Kapsko, fynbos
- integerrima -
- longicornis - Kapsko, fynbos
- nana – malá, Kapsko
- sacculata - Namibie
- thunbergiana - , (Pensies), JAR
- vigilis - stř. Afrika, j. polovina Afriky
- Diastella - dyastela**, Silky Puff, Proteaceae
- divaricata - Kapsko, fynbos
- Dicerocaryum - dycerokaryum**, Pedaliaceae
- zanguebarium - , (Dewvil's Thorn), JAR
- Dicrothamnus (Elytropappus) - dycerotgamnus**, Asteraceae, keř, pův. rozsáhle v renosterveldu na jihoafrických pláních - nosorožčí křoví, kde je žula s vyšší úživností Evropané zřídili pole
- rhinocerotis - Namibie, JAR
- Dicliptera - dykliptera**, Acanthaceae
- paniculata - latnatá, saharsko-arabská oblast , trop subsahar Afrika, Etiopie, jižní polovina Afriky, Arábie, Čína, Indočína, jv Asie
- Diclis - dyklis**, Scrophulariaceae, 9 druhů, trop v a j Afrika, Madagaskar
- . reptans - plazivá, j. Afrika, JAR, Lesotho, Svazijsko, vlhké lokality
- Dicoma - dykoma**, Asteraceae, 37 druhů, subsaharská Afrika, J Arábie, Madagaskar
- angustifolia - úzkolistá, end Zambie
- anomala - stř. Afrika, jižní polovina Afriky
- attenuata - , end Zambie
- elliptica - , end Zambie
- incana - end Madagaskar, poloopad. keř stromek
- kirkii - , end Zambie
- sessiliflora - , end Zambie
- zeyheri - . (Maagwortel), JAR
- Dicranopteris - dykranopteris, dykranokřídlec** , kapradina, Gleicheniaceae, 12 druhů, Amerika, Afrika, Asie
- cadetii - , end Réunion, Madagaskar
- linearis - přímý, Austrálie, Madagaskar, Réunion, Guinea, Kongo, stř. Afrika, Etiopie, trop. kapradina

okraje deštných lesů,

Dictamnus - třemdava, dyktamnus, Rutaceae

- albus - bílá, olej z květů hoří

Didelta - dydelta, Salad Thistle, Slaaibos, Asteraceae

- carnosa - pleťová, JAR, Namibie

- spinosa - trnitá, Kapsko, fynbos

Didiera - dydyera, Didieraceae, Cactaceae

- madagascarensisi - madagaskarská, end Madagaskar, trnitý sukulent, buš na jz., BZ Plzeň

- trolli - , end Madagaskar, větve rozprostřené po zemi, xerofilní, trnitá buš, BZ Plzeň

Dierama - dyerema, Iridaceae

- cupiflorum - měďnatokvětý, hory v. Afriky, Tanzanie

- densiflorum - hustokvětý, end Zambie

- longistylum - , end Zambie

- parviflorum - , end Zambie

- pendulum - převislá, hory v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie, Kapsko

- pictum - , JAR

- pulcherrimum - nejkrásnější, (Wand Flower), pův. j. Afrika, Červený seznam (zranitelná), okr

Dietes - dyetes, Iridaceae

- grandiflora - velkokvětá, Kapsko, JAR

- iridioides - kosatcovitá, stř. Afrika, Etiopie, jižní polovina Afriky, okr, BZ Teplice

Didesmus - dydesmus, Brassicaceae

- bipinnatus - Sahara

Didymochlaena (Aspidium) – dydymochlena, plášťovka, kapradina, Hypodematiaceae

- truncatula (trunculata) - kmínkatá, stáloz., subsahar. Afrika po Natal a Transval. hory z. Afriky, Madagaskar

Didymosalpix - didymosalpix, Rubiaceae

- norae - end Zambie

Digitalis – náprstník, dygitalis, Scrophulariaceae, 30 druhů, Eurasie, jed, glykosid digitalin - srdeční lék, ékr

- purpurea

Digitaria - rosička, dygitaria, Poaceae

- bidactyla - , end Zambie

- complanata - , end Zambie

- decumbens - poléhavá, ("Pangola"), pův. j. Afrika, tropy a subtropy, pícnina

- digitaria - prstnatá (Finger Frass), tráva, Ngorongo, Tanzanie

- eriantha - NP Kruger

- flaccida - end Zambie

- hyalina - end Zambie

- megasthenes - end Zambie

- perrottetii - , end Zambie

- phaeotricha - , end Zambie

- poggeana - end Zambie

- procurrens - end Zambie

- rehdeadii - end Zambie

- sanguinalis - krvavá, pův. mediterán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie, ČR nepůvodní

Dichaetanthera - dychetantera, Melastomaceae

- arborea – stromová, Madagaskar, strom, růž. květy

- lancifolia - Madagaskar

Dichantium – vousatka, dychncium, Poaceae

- annulatum - , (Marvel Grass), tráva senegalsko-súdánská, Sahara

- ischaemum -

Dichapetalum - dychapetalum, Dichapetalaceae

- cymosum - vrcholíkaté, pův. z. Afrika, strom, jed - smrtelně listí, hubení predátorů (kojot) v USA

- macrocarpum - , end Zambie

- toxicarium - , pův. z. Afrika, strom, jed smrtelně listí, hubení predátorů (kojot) v USA

Dichrocephala - dichrocephala, Asteraceae

- chrysanthemifolia - Guinea, Kongo, Etiopie, stř. Afrika, jižní polovina Afriky
- Dichrostachys – trojřadka, dychrostachys, marabu**, Fabaceae, Mimisaceae, 12 druhů v Africe a na Madagaskaru, jv Asii - Indie, Indonésie, zavlečen do Ameriky aj., trnité travnato-křovité, inv
- cinerea - šedý, (Sickle Bush, Sekelbos, Transvaals Tree), j. a v. Afrika, trnitý keř 6 m, do 1700 m, afrodisiak
- Dilatreis - dylatreis**, Bloodroot, Bloedwortel, 4 druhy, Kapsko, Haemodoraceae
- corymbosa - Rooiwsortel, JAR, Kapsko, fynbos
- ixoides - Kapsko, fynbos
- pillansii - end j. Afriky, Kapsko
- viscosa - lepkavá, JAR, Kapsko, fynbos
- Dillenia (Wormia) - dylenya, hodara**, Dilleniaceae (Hodarovitě)
- ferruginea - železovitá, Madagaskar, Seychelly,
- indica - indická, Indie, Réunion
- suffruticosa - Madagaskar
- Dimorphoteca - dvoutvářka, dymorfoteka**, Marguerita, Magriet, Asteraceae
- cuneata - , (Gousblom), JAR
- fruticosa - Rankbietou, j Afrika - pobřežní lem
- chrysanthemifolia - Magriet, Kapsko, fynbos
- jucunda - stř. Afrika, j. polovina Afriky, JAR
- nudicaulica - nahokališní, Witmagriet, Kapsko, fynbos, Namibie
- pluvialis - deštná, Reenblommetjie, end Namibie a z. Kapska, Namibie, xerothermní keřík, okr, ČR letnička
- sinuata - chobotnatá, (Namaqualand Daisy), j. Afrika, Kapsko, písč oblasti, xerothermní keřík, okr. ČR letnička, BZ Teplice
- spectabilis - jv. Afrika, JAR, Svazijsko
- Diodia - diodya**, Rubiaceae
- flavescens - , end Zambie
- Dionysia - dyonýzia** Primulaceae, 40 druhů
- mira - end Omán - pohoří Hajar
- Dioscorea (Tamus) - jam, smldinec, dyoskorea**, Dioscoreaceae
- bulbifera - Nigérie
- elephantipes - sloní, j. Afrika, Kapsko, liána
- quartiniana - , end Zambie
- villosa - chlupatý, (vlnatý), mletý kořen, extrakt z oddenku, léč
- zangiberensis (sansibarensis) - zanzibarský, Madagaskar, Zanzibar,
- Diosma - dyosma, Bitterboegoe**, Rutaceae
- aspalanthoides - Haasboegoe, Kapsko, fynbos
- hirsuta - Rooiboegoe, Kanfernoegoe
- oppositifolia - Bitterboegoe, Kapsko, fynbos
- subulata - Kapsko, fynbos
- Diospyros - tomel, ebenovník, dyospyros**, eben, černodřev, persimona, kaki, Ebenaceae, 732 druhů, tropy, subtr, většinou Asie - Čína až Japonsko, Amerika, Středozemí, v. Afrika, Madagaskar, Maskarény 14 end druhů, dřeviny, většinou stález., okr, pěst, **tvrdé těžké trop. pevné ebenové dřevo** - stavební konstrukce
- abyssinica (Maba abyssinica) - habešský, (Giant diospyros), end Zambie, strom 9 - 30 m, do 2200 m, **cenné dřevo** řezbářů, nábytek, stavby, plody ptáci
- acuminata - špičatolistý („eben“), strom dešt. lesů, **ebenové dřevo**, řezbářů v Africe, Červený seznam, Tanzanie, Madagaskar
- anitae - , end Zambie
- crassiflora - hustokvětý, (africký eben, nigerijský či kamerunský eben), pův. z. a stř. Afrika, strom, **tvrdé trop. dřevo**, Nigérie, Gabon
- dichrophylla - stř. Afrika, jižní polovina Afriky
- ebum - Nigérie
- egrettarum - end Maakarén - Mauricius, pobřežní lesy, dvoudomý, keř strom až 5, **převážně zlikvidován** pro **cenné dřevo**, už jen korál. ovy
- kaki - japonský, Čína, Japonsko, pěst Eurasie i ČR, Amerika
- kirkii - Kirkův.

- maritima - jv Asie - Āsina, Vietnam, Indonésie, N. Guinea, Austrálie, mořská pobřeží, dvoudomý keř strom, dřevo na nábytek, borka a plody léč, anesteuticky
- mespiliformis - NP Kruger
- mweroensis - , end Zambie
- quiloensis - , end Zambie
- seychellarum Madagaskar
- virginiana - USA, dvoudomý strom, golf. hole, tyče na biliár, podnož pro kaki
- whyteana - j. Afrika
- Dipcadi - dypkadka, dypkady**, Liliaceae, Asparagaceae
- kuriensis - , Sokotra
- Diplazium - dyplazium** , kapradina, Aspleniaceae
- proliferum - perforované, trop. deštné lesy, Afrika, Madagaskar aj.
- Diplolophium - dyplolofium**, Apiaceae
- buchananii - , end Zambie
- Diplorhynchus - dyplorhynchus**, Apocynaceae
- condylocarpon - , end Zambie
- Diploxis - křez, dyplotaxis**, svojsímeč, dvojřadovka , Brassicaceae, Eurasie, Afrika, byliny, rumišťe,
- acris saharensis - Sahara
- cretacea - krétský, §UA
- erucoides - erukovitý, (White Mustard), v. Středozeří, j Evropa, Arábie, Sinaj, Malta, s a stř Afrika, zavř Amerika
- gorgadensis - end Kapverd. ovy, polokeř, vč. ssp. brochmanii
- harra - Maroko až Egypt, Somálsko, Sinaj, Arábie, Sahara, Sýrie, Írán, Afghánistán, Pákistán, poušťe a polopoušťe,
- ibicensis - § SP, §BG, Bern, Smar, NAT.
- muralis - zední, Středozeří, Makaronésie a j. Evropa vč ČR, rumišťe, Itálie,
- siettiana - § SP, §BG, Bern, Smar,
- tenuifolia - tenkolistý, (jemný, Perennial Wall-rocket), Středozeří, j. a stř. Evropa, Ischia, Malta, vč ČR rumišťe
- visuinea - pohledný, Kypr , Smar,
- Dipogon - dypogon**, Fabaceae, 1 druh
- lignosus - end JAR, sec Austrálie, NZ, bylinná liána až 2 m
- Dipsacus - štětka, dypsakus**, Dipsacaceae
- pinnatifidus - Guinea, Kongo, Etiopie, stř. Afrika
- Dipterigium - dypterigium**, Capparaceae,
- glaucum - saharsko-arabská oblast, Etiopie,
- Dirachma - dyrachma**, Dirachmaceae, 1 druh, end rod Sokotra, Somálsko
- socotrana - sokotranská, Sokotra, živá fosílie
- Dirichletia - dyrichletya**, Rubiaceae, 5 druhů, v. a j. Afrika, Sokotra
- obovata - okrouhlá, stř. Afrika, end Sokotra
- Disa - dysa** , Orchidaceae, 70 druhů
- aequiloba - , end Zambie
- aperta - , end Zambie
- atricapilla - Kapsko, fynbos
- baurii - trop v. Afrika, Tanzanie - Malawi - Mosambik- Kapsko
- bivalvata - Kapsko, fynbos
- bracteata - Kapsko, fynbos, zavř j. Austrálie, Tasmánie
- celata - , end Zambie
- concinna - , end Zambie
- cornuta - Kapsko, fynbos
- cryptantha - , end Zambie
- draconis - White Disa, Kapsko, fynbos
- englerana - , end Zambie
- ferruginea - Cluster Disa, Kapsko, fynbos
- flexuosa - Fried egg Orchid, Kapsko, fynbos

- glandulosa - , JAR
- graminifolia - Blue Disa, Kapsko, fynbos
- harveiana - Ilac Disa, Kapsko, fynbos
- longicornu - Drip Disa Kapsko, fynbos
- katangensis - , end Zambie
- lugens - Green-besrded Disa, Kapsko, fynbos
- nyikensis - , end Zambie
- obliqua - Kapsko, fynbos
- ornithantha - , end Zambie
- praecox - časný, end Zambie
- racemosa - Vlei Disa, Kapsko, fynbos
- robusta - , end Zambie
- spathulata - Oupa-pyp, Begging Hand, Kapsko, fynbos
- stairsii - , Kilimandžaro, Tanzanie,
- tenuifolia - Kapsko, fynbos
- tripetaloides - Kapsko, fynbos
- ukingensis - , end Zambie
- uniflora - jednoduchá, (Red Disa, Pride of Table Mountain, Rooidisa), Kapsko, j. a v. Afrika, Madagaskar, fynbos,
- verdickii - . end Zambie
- walleri - , end Zambie
- zombica - , end Zambie

Dischisma - dyschisma, False Slugwort, Scrophulariaceae

- ciliatum - Kapsko, fynbos, při pobřeží
- spicatum - Kapsko, fynbos, Namibie

Disparago - dysparago, Asteraceae

- ericoides - Kapsko, fynbos

Disperis – dysperis , Witch Orchid, Moederkappie, Orchidaceae

- breviloba - , end Zambie
- capensis - kapské (populární „babiččin čepec“, Granny-bonet, Moederkappie), Kapsko
- katangensis - , end Zambie
- leuconeura - , end Zambie

Disphyma - dysfyma, Aizoaceae

- crassifolium - Kapsko, fynbos

Dissotidendron (býv. Dissoris) - **dysotyndendron**, Melastomaceae, 11 druhů, trop. Afrika, Kamerun až Mozambik,

- melleri - Mellerův, trop. Afrika - Tanzanie, Zambie, Malawi, Mozambik, Kamerun, hory 1200-3100 m,

Dissotis - dyzotys, Melastomaceae, 140 druhů,

- canescens - , (Ordeal Bean), j. Afrika - Transvaal
- capensis - kapské, Kapsko, fynbos
- circumflexa - Kapsko, fynbos
- gilgiana - , end Zambie
- lanata - vlnatá, end Zambie
- princeps - , (Kalwerbossie), j. Afrika
- rotundifolia - okrouhlostá, v Afrika
- villosa - Kapsko, fynbos

Distemontanus - dystemontanus, Fabaceae, dřeviny

- benthamianus - dystemonantus , Movungii, trop. z. Afrika od Pobřeží slonoviny, Nigérie po Gabon a Zair

těžba dřeva

Distephanus - dystefanus, Asteraceae

- quazmii - , Sokotra

Dittrichia (Inula) – **dytrichia**, Asteraceae

- viscosa – lepkavá, Sinaj, Arábie

Divierea - dyvierea ,

- madagaskarensis - madagaskarská, Madagaskar

- trollii - , bizarní větve, Madagaskar

Dodonaea - dodonea , Sapindaceae

- angustifolia (viscosa) - úzkolistá, (Sand olive), keř 3-8 m, do 2700 m, v. Afrika . Etiopie,

- viscosa - lepkavá, saharско-arabská oblast , pouštní okraj Sahara, Arábie, Súdán, Ghana, Namibie, Etiopie, stř. Afrika, jižní polovina Afriky, Omán, Madagaskar , Réunion, okr

Dombeya - klanoch, dombeya, klanochov, Malvaceae, Sterculiaceae (lejnic.), 220 druhů, trop. subsaharská Afrika, Madagaskar, Maskarény - Reunion

- acuntagula - , pův. savany Madagaskaru a v. Asie, strom

- amaniensis - Tanzanie

- brachystemma - , end Zambie

- burgessiae - , od Keni po j. Afriku

- calantha - , end Zambie

- ciliata - srstnatá, end Réunion, Madagaskar

- ferruginea – železnatá, end Réunion, Madagaskar

- goetzenii (torrida) - (Forest dombeya), strom 15 m, do 2200 m, v. Afrika

- lastii - , end Zambie

- leachii - , end Zambie

- punctata - tečkovaní, end Réunion, Madagaskar

- rotundifolia - okrouhlostá, (White dombeya), pův. savany sv. a j. Afriky, Etiopie, Tanzanie, Angola, Namibie, Mosambik, JAR, Ngorongo, opad. keř. stromek až 10 m, 1400-2200 m, odol. termitům - nábytek, nástroje, léč., TLM

- torrida - východní a j. Afrika, Etiopie, ERitrea, Burundi, Kongo, Džibutsko, Jemen, opad. strom

- wallichii - walichiana, (Tropical Hydrangea Tree, Pink Ball Tree/Pink Ball Dombeya, Mexican Rose, African Mallow, Tassel Tree od Madagascar), pův. Madagaskar, v. Afrika, suché opad. lesy a savany, okr stromek, intr Středozeří, keř

- x cayeuxii (Wallichii x burgessiae) - Kanáry, okr subtr

Dorotheanthus - doroteantus, dorotkovec , Aizoaceae, Mesembryanthemaceae

- bellidiformis (Mesembryanthemum crinifolium) - sedmikráskový, (Bokbaivygie), pův. Kapsko, JAR, Namibie, poléhavý pokrývný sukulent, okr, ČR xerothermní letnička

- gramineus - trávovitý, j. Afrika

- maughanii - Maughanův, Kapsko

- rourkei - , JAR

Dorstenia - dorstenya, šolucha , Moraceae

- buchananii - , end Zambie

- foetida - zápašná, moruš. polokeř. sukulent, stř. Afrika , Etiopie, Saudská Arábie

- gigas - velká, stř. Afrika , ostrov Sokotra, skály

- schliebenii - , end Zambie

- socotrana - sokoterská, Sokotra

- zambesiaca - zambezijská, end Zambie

Doryalis - doryalis, Salicaceae

- spinosa - trnitá, end Zambie

Doryopteris - doryopteris, doryokřídlec , kapradina, (Aspidiaceae)

- concolor - barevný, kapradina tropy sušších kyselých substrátů, cca 30 cm, Afrika aj.

Dovyalis - dovyalis , Flacourtiaceae

- abyssinica - habešská, stromek 9 m, 1800 - 2500 m, jedlé plody

- caffra - kaferská, (Kei Apple), pův. j. Afrika, keř 3 - 5 m, do 1200 m, pěst pro plody, v. Afrika, Tanzanie, okr

- macrocalyx - velkokališná, keř 3 - 8 m, do 1500 m, jedlé plody, v. Afrika

Dracaena (Cordylina, Draco, Pleomele, Sansevieria) - **dračinec, dracéna**, dračí strom, Asparagaceae, (Dracaenaceae, Agavaceae), 190 druhů, trop. Afrika, Nigérie, Kanár.ovy, JAm, stáloz. dřeviny, okr, **světově**

silně ohrožené

- americana - americký, ohrožený stromek

- angolensis - angolský, Angola, Zambie

- arborea - stromový, ohrožený strom

- cinnabari - rumělkový, stř. Afrika , ostrov Sokotra, end, strom, dračincové lesy, dračincové porosty na ově

se vyvíjely miliony let a patří k nejstarším na zeměkouli, mladí jedinci téměř nejsou díky nedostatku srážek, červená míza cinnabar, léč – antiseptikum, barvivo na keramiku

- compacta - kompaktní, keř
- concinna - end Mauricius
- deremensis - africký, (Striped Dracaena), v. Afrika, okr, Ngorongo, Tanzanie, Jemen, keř, okr (cv. Song of India)
- draco - obrovský, (drak, Dragon Dracaena), pův. Kanárské ovce nejmohutnější, Kapverdské ovce, Madeira, Maroko, trop. Afrika, Arábie, strom, i okr, Červený seznam (kriticky ohrožen)
- draco ssp cabiverdeana - Kapverdy
- ellenbeckiana (kedongensis) - (Kedong Dracaena), keř 4 m, 1050 - 2000 m, v. Afrika, Madagaskar
- fernaldii - keř
- forskaliana - sv Afrika
- fragrans - vonný, (křehký, Corn Plant), pův. v. Afrika, Tanzanie, tropy a subtr Asie, typický pro jv. Asii, keř, okr
- godseffiana - godsefianská, (Goldic Dracaena)
- hanningtonii - v. Afrika
- hyacynthoides - v. a j. Afrika
- marginata - pestrolistý, (okrajová, Red margim Dracaena), Madagaskar, Réunion, keř, okr (hrnk)
- multiflora - Filipíny, Borneo, Palau
- ombet - nubijský, Nubie, strom, Červený seznam (kriticky ohrožený)
- reflexa (Pleomele r.) - ohnutý, (Song of India, Long-tuft leaves Dracaena), pův. Indie a Madagaskar, Komory, Seychely, okr, ČR
- rockii - keř
- sanderiana - Sanderův („šťastný bambus“, Lacke Bamboo), Kamerun, okr (hrnk)
- serrulata - stř. Afrika, Omán, stromovitá
- steudneri - Steudnerův, (Steudner's Dracaena), keř. stromek 3 - 12 m, 1200 - 2000 m, okr, léč., v. Afrika, Ngorongo, Tanzanie, Madagaskar
- stuckyí - trop v. Afrika - Keňa, Zimbabwe, Mosambik, JAR, okr tropy a subtr
- surculosa - větevnatá, keř, trop z. Afrika, Guyana - Kongo, Středoaf.r., okr
- tamaranae - end Kanáry (Gran Canaria), stromek, silně ohrožený

Drimia - drimie, drimia, Poison Squill, Brandnui, Asparagaceae, (Hyacinthaceae),

- capensis - kapská, Maerman, Kapsko, fynbos
- elata - Juekbol, Kapsko, fynbos
- exuviata - Kapsko, Namibie, fynbos
- fragrans - JAR
- maritima - Středozeří, léč - kašel, kardioaktivní, vyšší dávky jedovaté
- mascarenensis - end Madagaskar, možná Maskarény, cibulovina
- porphyrostachas - , Sokotra
- urGINEOIDES - end Madagaskar, neobvyklý epif. geofyt

Drimiopsis (Ledebouria) - drimiopsis, Asparagaceae, 14 druhů, subsaharská Afrika

- botryoides - trop v. Afrika,
- maculata - jv Afrika, pobřeží Mosambik, JAR, Svazijsko, Tanzanie, podz cibulka

Drosanthemum - drosantemum, Douvygie, Aizoaceae, (Mesembryanthemaceae), 110 druhů, JAR, Namibie

- intermedium - prostřední, JAR - Kapsko, Namibie, stáloz, sukulent,
- hispidum - srstnaté, sukulent. keř polopouští, Namibie, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- speciosum - , j. Afrika, Kapsko

Drosera - rosnatka, drosera, Sundew, Doublom, Droseraceae, 100 druhů, v j. Africe 18 druhů, hlavně Austrálie, Eurasie, Afrika, hmyzožr., velká ekolog. amplitda, okr, §D – všechny domácí druhy, §CH – všechny druhy, §Pl – všechny druhy, ČR

- acaulis - Kapsko, fynbos
- alba - bílá, Kapsko
- aliciae - Kapsko, fynbos
- capensis - kapská, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- cistiflora - cistokvětá, (Sundew, Doublom, Snotrosie), Kapsko, Namibie, fynbos

- dielsiana -
- hillaris - , JAR
- madagascarensis - madagaskarská, Madagaskar, Kongo, Guinea, stř. Afrika, Etiopie, Tanzanie, jižní polovina Afriky
- pauciflora - Kapsko, fynbos
- trinervia - trojžilná, Kapsko, Namibie, fynbos
- Drynaria - drynaria**, kapradina, (Polypodiaceae)
- wildenovii - Wildenova, Afrika, epif.
- Drypetes - tomel, drypetes**, Putranjivaceae, (býv. Euphorbiaceae), Ebenaceae, 200 druhů, tropy a subtropy, hlavně jv Asie
- alba - bílý, Kuba, Jamajka, Španělsko, 5-20 m
- aylmeri - Aylmerův, strom, trop. deštné monz. lesy, suchá zóna, dřevo, plody
- Ducrosia - dukrosia**, Apiaceae
- anethifolia - Sýrie, Irák, saharsko-arabská oblast, Arábie (Kuvajt, SAE, Omán, Pákistán, Afghánistán)
- Durio - durianovník, durian**, Bombacaceae
- zibethinus - cibetkový, (batan, Doorian), pův. jv. Asie - Malajsie, pěst trop ovoc strom, stález., kvete celý rok, oblíbená potrava primátů (vedle liči a rambutanu), pochoutka, vonně smradlavý (někomu chutná, někdo nemůže), v kombinaci s alkoholem zvýšení teploty i tlaku, afrodiziak, semena mírně jed
- Duvalia - duvália**, Asclepiadaceae, sukulent
- caespitosa - trsnatá, trsnatý sukulent, pův. JAR (Kapsko)
- corderoyi - , j. Afrika, Kapsko
- maculata - pyskatá, Namibie, Kapsko
- reclinata - , (Hottentotstoontjie, Kabietjie), j. Afrika, poušť
- sulcata - sírová, Arabský poloostrov
- Duvaliandra - duvalioandra**, Apocynaceae, (Asclepiadaceae), 1 druh
- discorides - Sokotra, kriticky ohrožený sukulent
- Dyerophytum - dyerofytum**, Plumbaginaceae
- indicum - indický, Indie, Omán, stř. Afrika
- pendulum - stř. Afrika
- Dypsis - dypsis**, Arecaceae, převážně Madagaskar – end. rod, nizoučké palmy
- ambositrae - , end Madagaskar
- bejefo - , Madagaskar end
- decaryii (Neodypsis d.) - dekaryi, (Triangle Palm), pralesní trpasličí palmička, pův. Madagaskar, Červený seznam, okr
- lantzeana - , Madagaskar
- lutescens (Chrysalidocarpus l.) - žlutý, (Butterly, Golden Cane Palm, Areca), pův. hory v. Madagaskar, Réunion, vlhký trop. les, BZ Dar es Salaam, BZ Plzeň, okr
- madagascarensis - madagaskarský, pův. sz. Madagaskar, BZ Dar es Salaam
- minuta - , Madagaskar end
- pembana - pembana, (Pemba Palm), pův. Pemba a Zanzibar, Tanzanie
- tenuissima - , Madagaskar end
- Dyschoriste - dyschoriste**, Acanthaceae
- radicans - stř. Afrika, Etiopie, Jemen
- Ebenus - růžojetel, ebenus**, ciličník, Fabaceae, 20 druhů, hlavně Turecko, Blízký východ, i Řecko, ale ebenové dřevo z Diospyros
- stellata - makránský element, Írán, Pákistán, Afghánistán, i Omán
- Ebracteola (Mesembryanthemum) - ebrakteola**, Aizoaceae
- derenbergiana - , dužnatý kobercov. sukulent, Namibie
- Ecbolium - tykvice, ekbolium**, Cucurbitaceae
- madagaskarensis - madagaskarská, Madagaskar
- viride - stř. Afrika, Etiopie, saharsko-arabská oblast
- Edithcolea - edytkolea**, Asclepiadaceae
- grandis - velká, sukulent, pův. polopouště Keňa, Somálsko, Etiopie, Tanzanie, stř. Afrika, Sokotra
- Edmondia - edmondya**, Sewejaartjie, Asteraceae
- fasciculata - Kapsko, fynbos

- pinifolia - Kapsko, fynbos
- sesamoides - sezamovitá, Kapsko, fynbos
- Ehretia - krabil, ehrecia**, Borraginaceae
- crista-galli - k. (Cockscomb, Cockspit, Coral bean, Coral Tree), pův. Brazílie, keř 2 - 5 m, okrasně, v. Afrika
- cymosa (sylvatica) - červený, keř 12 m, 1100 - 2300 m, jedlé plody, afrodisiakum, v. Afrika
- Echinops - bělotrn, echinops, Asteraceae**, 120 druhů, Eurasie, hory trop. Afriky
- echinagrus -
- ritro -
- spjaerocephalus - kulatohlavý,
- spinosissimus - saharsko-arabská oblast
- Echidnopsis - echidnopsis**, Asclepiadaceae, end rod
- bentii – , Sokotra
- cereiformis - , sukulent, pův. Somálsko a Jemen
- dammasoniana - damašský, Etiopie
- inconspicua - , Sokotra
- insularis - Sokotra
- milleri - Millerův, Sokotra
- montana - horský, pův. savany Etiopie
- planiflora - , Etiopie, Džibuti, Somálsko
- scutellata - štítnatý, Saudská Arábie, Jemen, Somálsko
- socotrana – sokotranský, Sokotra
- Echinocereus - echinocereus**, Cactaceae, 45 druhů, USA (Colorado, Arizona, N.Mexiko, Texas) a Mexiko (Sonora, Chihuahua), stř. Amerika, malé kaktusy, hojnost velkých květů, pouště, Indiáni plody jako ovoce, okr
- coccineus - šarlatový, Madagaskar, suchý opadavý les, (BZ Plzeň)
- reicenbachii – , Madagaskar, suchý opadavý les, (BZ Plzeň)
- triglochidiatus – , Madagaskar, suchý opadavý les, (BZ Plzeň)
- viridiflorus – , Madagaskar, suchý opadavý les, (BZ Plzeň)
- Echinochloa - ježatka, echinochloa**, Poaceae, 35 druhů
- colona - , Sahel, jv Asie
- crus-galli - NP Kruger
- esculenta -
- frumentacea - obilní, pův. jv Asie, Indie, Barma, Čína, Japonsko, Amerika, Eurasie, Austrálie, rýžoviště, zavlažovaná obilnina, pícnina
- pyramidalis – jehlancovitá, Sahel
- Echinops - bělotrn, echinops**, Asteraceae, 120 druhů, Středozeří, z. a stř. Asie, v. Evropa, trop. Afrika, sec SAM, stepi a polopouště
- adenocaulis - , Palestina, Izrael
- sphaerocephalus - kulatohlavý, j. až stř. Evropa, i ČR, sec SAM
- spinosissimus - v. Středozeří - Sicílie, Itálie, Chorvatsko, Černá Hora, Albánie, Řecko, Kréta, Kypr,
- viscosus - lepkavý, (Globe Thistle), Palestina, Izrael, bible
- Echinopsis – echinopsis**, Cactaceae, celá JAm, stromovitý kaktus, hojně okr. pěstován v Číně
- adenocaulis - , Palestina, Izrael
- angustifolium - úzkolistý, Kypr, Egypt, Turecko, Izrael, Arábie, Jemen, Omán
- arenarium - písčiny, Kypr
- bannaticus - banátský, Středozeří, Balkán, Krym
- bovei - Sahara
- exaltatus - vyvýšený, pův. jv. Evropa, xerothermní, okr
- giganteus - velký, „bodlák“, Etiopie
- italicum - italský, Kypr
- longisetus - stř. Afrika, Etiopie,
- plañtagineum - jitrocelový, Kypr
- polyceras - rozkladitý, Středozeří
- ritro - modrý (Globe Thistle), pův. jv. Evropa, Středozeří, Maroko, od Pyrenej. poloostrova do Palestiny,

- stř. Asie, garrigue, suché lokality, okr a včelařsky, ČR
- ruthenicus - , §U
  - sphaerocephalus - kulatohlavý, pův. j. Evropa, v. Středozeří, od Španělsko po Turecko, až Sibiř, okr a zplaněle, pastvíska, ČR nepůvodní
  - spinosissimus - trnitý, Kréta, Kypr, Sicílie, stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie, Jemen
  - strigosus - štětinatý, mediterán
  - viscosus - lepkavý, (Globe Thistle), Palestina, Izrael, bible
- Echiochilon - echiochilon**, Boraginaceae
- fruticosum - keřovitý, Sahara, Palestina, Izrael
  - pulvinata - poprášená , Sokotra
- Echium - hadinec, echium** , Boraginaceae, 40 druhů, Středozeří, z. Evropa, Madeira, end Kanár. ovy, byliny a keře, drsné listy, stepi, okr
- aculeatum - trnitý, Kanárské ovy (Tenerife)
  - albicans - bělostný,
  - angustifolium - úzkolistý, Řecko, Kréta, Turecko, Španělsko, Palestina, Izrael, u cest, rumišť
  - asperissimum - veledrsný, z. Středozeří, Itálie, suché lokality, u cest
  - candicans - bělavý, (Pride of Madeira, Madeira Viper's Bugloss), pův. Madeira end, skaln hory, sušší subtropy, okr, Smar-m, NATm
  - decaisnei - , Kanárské ovy (Gran Canaria)
  - diffusum - rozprostřený, Kréta, Řecko, Palestina
  - gentianoides - hořcovitý, Kanárské ovy, §BG, Bern, Smar-m, NATm
  - giganteum - největší, Kanárské ovy, Madeira, Červený seznam, úhory, vhodná do motýlích zahrad vedle dalších hadinců
  - handiense - , §BG,
  - hierrense -
  - horridum - Sahara
  - humile - Sahara
  - italicum - italský (Pale Bugloss), Středozeří (kromě Magrebu), Sardinie, Kréta, Malta, až Podunaj , §SK, jz. Asie, úhory
  - judeum - judský, Palestina, Izrael, Judská poušť
  - leucophaeum - bělohnědý, Kanárské ovy (Tenerife)
  - lycopsis - karbincovitý, Řecko
  - maculatum - červený, slunné stepní svahy, pův. v. Evropa – Rusko, Ukrajina, pak na jih Makedonie, Bulharsko Turecko, Írán a Turkmenistán a stř. Evropa – Rakousko, Slovensko, ČR, NAT (ČR – jen jz. Morava, §U, likvidován bezzásahovou sukcesí) _
  - maderensis - madeirský, Madeira, skaln hory
  - nervosum - žilnatý, (Splendid Viper's Bugloss), end Madeira, pobřeží
  - onosmifolium - jehlicolistý, Kanárské ovy (Gran Canaria)
  - parviflorum - mnohokvětý, (Small-flowered Bugloss), Malta
  - pininata - borovicovitý, Kanárské ovy, Madeira, Červený seznam, §BG,
  - plantagineum - jitrocelovitý, (Plantain Bugloss, Purple Viper's Bugloss), celé Středozeří, Kréta, Malta, Kanárské ovy, Madeira, úhory, písčiny, kořeny – červené barvivo
  - ruscicum - červený, (nachový), jv. a stř. Evropa, Srbsko, §RO, §CR , §SK, §PI
  - simplex - jednoduchý, Kanárské ovy - end Tenerife
  - stenosiphon -
  - strictum - tuhý, (pevný), Kanárské ovy (Tenerife)
  - triste - smutný, (tristní), Kanárské ovy (Gran Canaria)
  - virescens - nejzelenější, Kanárské ovy (Tenerife)
  - vulcanorum - sopečný,
  - vulgare - obecný, (Blue Devil), pův. Středozeří a pontická oblast, Sardinie, Sicílie, sec téměř celá Evropa, ČR nepůvodní archeofyt, slunné stráně, ostatní svět
  - wildpretii - Wildpretův, Kanárské ovy (Tenerife), Červený seznam
- Eichhornia (Pontederia) - tokozelka, eichornya, vodní hyacint**, Pontederiaceae, pův. 7 druhů, tropy a subtr Ameriky, oddenk. vodní, vytrv., **inv.**, celý svět, okr
- crassipes - nadmutá, (zduřená, dužnatová, dužnatonohá, tlustostopkatá, „vodní hyacint“, Water Hyacinth),

pův. tropická JAm - Amazonie, z. Brazílie, Brazílie - vysočina, Argentina, Guyana, Venezuela, Kostarica, býv. Arizona, dnes zavlečen do ostatních tropů a subtr, vodní plochy, , intr. inv, zarůstání trop. a subtrop. vodních ploch (Viktoriino jezero) , stř. Afrika, jv. Asie pomalu tekoucí a stojaté vody, prohráté močály do 2000 m, krmivo pro prasata - pícnina, čistí vody, likvidace nosatci z Ameriky používáno v Africe, okr, ČR skleník, Čína, **dle IUCN je mezi 36 nejvíce inv druhů světa**

Ekebergia - ekebergia , Meliaceae / Zaderachovité,

- capensis - kapská, subsaharská v. Afrika, Senegal až Súdán, Angola, Tanzanie, JAR, suché horské monzunové a galeriové lesy, stromové savany, stález. až poloopad. strom, podobný jasanům, léč listy, borka a kořeny, TLM, podobný jasanům

Elaeis - olejnice, elaeis, palma olejná, Arecaceae, (Palmaceae), 2 druhy, 1kmenná, tropy, Amerika, Afrika

- guineensis - (guinejská, nigrescens, virescens, African Oil Palm), pův. tropická z. a jz, Africe - Libérie, Guinejský záliv, Pobřeží slonoviny, Ghana, Nigérie, rovníková část Angoly a Kamerunu, i stř. a v. Afrika a Madagaskar, palma 18 - 21 m, plantáže, olejnaté peckovice, okr, Tanzanie, Nigérie, Kongo, Guinea, od počátku 20. století byla pěstována v Indonésii a Malajsii, kde je dnes 85 % světové produkce, plantáže palmy olejné byly v Indonésii již na 4 mil. ha, v r. 2020 na to má být 13 mil. ha

- oleifera - olejná, stř a JAm, Ekvádor

Elaeocarpus - mastnoplod, eleokarpus, Elaeocarpaceae, 350 druhů, Madagaskar, pak jv Asie, Malajsie, Čína, Japonsko, Austrálie, NZ, Fidži, Havaj

- bojeri - Bojerův, (pojmenován podle českého botanika Václava Bojera), end Madagaskar, kriticky ohrožen, přežívá asi 10 stromků v mlžném lese, inv intr kvajávy / Psidium cattleianum (inv konk i na dalších ovech)

- suserratus - end Madagaskar, trop vlhké lesy, strom i keř

Elaeodendron (Cassine) - eleodendron, tukostrom, Celastraceae, stromy, 25 druhů, Afrika, Indie, stř.

Amerika, býv. Arizona

- persicum - perské (africká oliva), listy na jakýsi čaj v Barmě

Elaeophorbia - eleoforbia, Euphorbiaceae

- drupifera - , druh savan, psychoaktivní

Elaphoglossum - elafoglossum , kapradina, Lomariopsidaceae

- hybridum - hybridní, JAR až Etiopie, stř. Afrika , Etiopie, j. polovina Afriky, Madagaskar, Komory, Réunion, sv. Helena,

- spathulatum - , trop. horská lesní kapradina, 800 - 3200 m, oddenkatý epifyt nebo petrofyt, v. a j. Afrika, Madagaskar aj.

Elasine - elasine , ?

- gaegeri - elasinee, Ngorongo, Tanzanie

Elegia - elegia, Dekriet, Restionaceae / Lanovcovité, 50 druhů, Kapsko

- capensis - kapská, Fonteinriet, Kapsko, okr. trvalka až 2 m

- equisetaceae - přesličková, hory j. Afriky, Kapsko

- filacea - Kapsko

- mucronata - Bergriet, Kapsko

- persistens - Kapsko

- stipulans - .., Kapsko

- tectorum - Decriet, Kapsko, fynbos, okr

Eleocharis (Heleocharis) - bahnička, eleocharis, palach, Cyperaceae, 150 druhů, oddenk. bažinné rostliny, břehy vod, většina světa, okr, až 80 cm, na pletení košíků aj.

- acutangula - . mělké vody, Okavango

- caduca - Sahara

- dulcis - sladká, mokřady, Guinea, Kongo, Etiopie, stř. Afrika, j. polovina Afriky, Madagaskar, Seychelly

- geniculata - saharско-arabská oblast , Sahara, Guinea, Kongo, Etiopie, stř. Afrika, j. polovina Afriky, Arábie

- parvula - drobná,

- uniglumis - jednoplevová, Eurasie, SAm,

Elephantorrhiza - elefantorrhiza, Fabaceae., Mimosaceae, j. Afrika

- elephantina - j. Afrika

Elettaria - kardamon, kardamomovník, eletaria , Zingiberaceae

- cardamomum - pravý, (obecný, kardamon, Cardamom, Ilik, hal), pův. j. Indie, trop. deštné lesy, až 2 m,

hlízy, semena a tobolky koření kardamom, prodává se i jako lusky, optimálně sv. hnědé či zelené, příměs do

arabské kávy, léč, TAM, silice, žvýkání semen povzbuzuje trávení, afrodisiak, okr, Tanzanie, Zanzibar, Madagaskar, SAE

Eleusine - kalužnice, eleusine, Poaceae

- coracana - , Súdán, Etiopie, stř. Afrika, j. polovina Afriky

- indica - indická, saharsko-arabská oblast, pouštní okraj Sahara, Guinea, Kongo, stř. Afrika, Madagaskar, Arábie

- jaegei - (Makutian Grass), tráva, Ngorongo, Tanzanie

Elytropapupus - elytropapus, Renosterbos, Asteraceae

- glandulosus - Kapsko, fynbos

- rhinocerotis - , Renosterbos, Kapsko, fynbos

Embelia - embelia, Primulaceae

- upembensis - , end Zambie

- xylocarpa - end Zambie

Emilia (Erigeron) - emilia, milostna, Asteraceae, 12 druhů, Afrika, Asie, Polynésie, Amerika

- citrina - citronová, end Madagaskar

- coccinea - šarlatová, trop. Afrika, Guinea, Kongo, Etiopie, stř. Afrika, jižní polovina Afriky, Madagaskar

- humifusa - end Madagaskar

Eminium - áronec, eminium, Araceae, 8 druhů, Turecko, stř. Asie

- spiculatum , v. Středozeří, Turecko, Blízký východ, stř. Asie, pouštní okraj Sahara, Arábie

Empleurum - empleurum, Vleiboegoe, Rutaceae

- unicapsalulare -

Empodium - empodyum, Autumn Star, Ploegydblommertjie, Hypoxidaceae

- gloriosum - j a v Kapska, přímořské svahy

- plicatum - Plaegydblommetjie, Kapsko, fynbos

- veratrifolium - Kapsko, fynbos

Enarthrocarpus - enartrocarpus, Asteraceae

- arcuatus - , Palestina, Izrael

Encephalartos - píchloš, encefalartos, chlebová palma, Zamiaceae, (Cycadaceae), 66 druhů, Afrika, dvoudomá dřevina

- aemulans - end JAR

- altensteinii - j. Afrika, Kapsko

- barteri - Barterův, cykas savan Afriky, z. Afrika, Tanzanie

- caffer - kafrový, j. Afrika

- ferox - železový, pobřeží j. Afrika

- friderici-guilielmi - stř. Afrika, jižní polovina Afriky

- ghellinckii - („chlebová palma“, Drakensberg Cycad), j. Afrika – Dračí hory

- hildebrandtii - Hildebrandtova (Cycad), cykas. stromek 6 m, savany, v. Afrika, BZ Dar es Salaam

- horridus - strašný, j. Afrika, stř. Afrika

- humilis - nízký, j. Afrika

- latifrons - široký, stř. a v. Afrika, Kapsko, Červený seznam

- laurentianus - Angola, Kongo, Červený seznam

- lebomboensis - , j. Afrika, Svazijsko, Mosambik

- lehmannii - Namibie

- longifolius - dlouholistý, j. Afrika

- natalensis - natalský, j. Afrika

- transvenosus - , j. Afrika

- princeps - end JAR

- trispinosus - znd JAR

- unicapsalulare - Kapsko, fynb

- villosus - chlupatý, j. Afrika, Svazijsko, (BZ

- woodii - JAR (asi už jen býval)

Encyclia (Epidendrum) - encykliia, Orchidaceae

- cochleata (E. cochleatum) - lžičková, trop. Afrika,

- cordigera (atropurpurea, E. atropurpureum) - tmavočervená, trop. Asie

- fragrans - vonná, trop. Afrika

- Endonema - endonema**, Penaeaceae, pouze j. Afrika, end
 - retzioides - , JAR, Kapsko, fynbos
- Englerodendron - englerodendron**, Fabaceae
 - amabilis - Tanzanie
- Englerophytum - englerofytum**, Sapotaceae, 13 druhů, Afrika
 - magalimontanum trop Afrika , Guinea, Ghana, Nigérie, Zair, Tanzanie, Angola, Svazijsko, Mosambik, JAR, stález keř strom, aý 17 m, plody a kořeny léč, TLM
- Enicostema - enykostema**, Gentianaceae
 - axillare - Súdán
 - litorale -
- Enneapogon - eneapogon**, Poaceae
 - scaber - Sahara
- Entandrophragma - pačesnekovník, entandrofragma**, Zaderachaceae,
 - cylindricum - vcylindrický, mahagon sapelli, aboudikro, trop. deštné pralesy z., centrální a v. Afriky, Guinej. záliv, Ghana, Nigérie, Kamerun, Uganda, Zair a Tanzanii, **cenné tvrdé trop. dřevo**,
 - utile - užitečný, mahagon sipo, Afrika, vlhké, výše položené pralesy tropické z. a v. Afriky vč. Sierra Leone **trop. dřevo**,
- Eurucaria - eurukaria**, Brassicaceae,
 - hispanica - španělská, Španělsko (otázka zda původní), j. Evropa, s. Afrika, Irák, Saúdská Arábie, Kuvajt, Bahrajn, Katar, SAE, Omán, Írán, Pákistán , Kypr
- Euryops - euryops**, Asteraceae, 102 druhů, j. a trop. v. Afrika, převážně JAR, Arábie, Sokotra
 - abrotanifolius - end Kapsko
 - arabicus - arabský, Arábie, Omán
 - evansii - j Afrika, JAR, Lesothe, Dračí hory, keř
 - chrysanthemoides - kopretinový, kvj Afrika, JAR, okr trop v. Afrika, stř Amerika, Austrálie, NZ, Evropa v cv jako letnička
 - laterifolius - jz Afrika - JAR, Namibie, keř
 - linifolius - end Kapsko
 - pinifolius - Etiopie
 - socotranus - sokotranský. end Sokotra
 - virgineus - JAR
- Ensete - ensete**, Musaceae
 - ventricosum (edule) - (Wild banana), stromek 6 m, 1000 - 1200 m, vlákno, došky, okr, v. Afrika, Ngorongo, Tanzanie, Etiopie, Angola, mouka
- Entada - potuta, entada**, Fabaceae, Mimosaceae, 15 druhů, většina v. polokoule, trop. Amerika, tropy Afrika a Asie, i dřeviny
 - africana - africká, z. Afrika - Burkina Faso
 - bacillaris - , end Zambie
 - dolichorrhachis - , end Zambie
 - chrysostachys - , Madagaskar,
 - nudiflora - nahokvětá, end Zambie
 - polystachya - trop Amerika - Mexiko, Antily, Kolumbie, Amazonie, Bolívie, Brazílie
 - rheedei - , end Zambie
 - rheedii - pomořská, pantropicky, trop Afrika -Senegal, Ghana, Zair, Tanzanie, Natal, Madagaskar, Asie - Indočína, Filipíny, Indonésie, Papua - N. Guinea, s. Austrálie
- Entandrophragma - pačesnekovník, entandrofragma**, Meliaceae
 - angolense - angolská, Tiama, poloopadavé lesy z., v. a centrální Afriky od Ugandy přes Angolu po Pobřeží slonoviny, těžba dřeva
 - cylindricum - cilindrická, (Mahagon sapelli), pův. Afrika, strom, velká tloušťka kmene, tvrdé trop. dřevo, Niger, Gagon, těžba dřeva
 - delevovoyi - , end Zambie, Nigérie, strom
 - palustre - bahenní, deštné lesy
 - utile - užitečná, Sipo, vlhké, výše položené pralesy tropické z. a v. Afriky vč. Sierra Leone, Kamerun, Libérie, Gabon, Uganda a Angola a vývoz do Pobřeží slonoviny a Ghanu
- Enterolobium - ušatec, enterolobium**, Fabaceae

- cyclocarpum - stř. Afrika
- Ephedra - chvojník, efedra**, Ephedraceae, Gnetaceae, 67 druhů, aridní oblasti j. a stř. Evropy, Středozeří, Ukrajina, s. Afriky, Přední a Střední Asie a Ameriky, Sibiř, Himálaj, stř., v. a jv. Asie, Čína, Mongolsko, sAfrika, Amerika, stáloz, suché skaln. lokality, písčité pouště, keře a liány, okr
  - alata - křídlatý, Sahara, Tunisko, Palestina, Izrael
  - distachya - dvouklasý, j. Evropa, Španělsko, Portugalsko, Francie, Malá Asie, Pannonie, Írán, §U, § SR, ČR okr sbírk, dvoudomý, droga - doping, alkaloid efedrin, i jako afrodiziakum
  - foeminea - stř. Afrika, Etiopie, pouštní okraj Sahara, Arábie
  - fragilis - křehký, celé Středozeří, j. Portugalsko, Jugoslávie, Kypr, skaln. pobřeží moře i řek
  - fragilis, ssp. campylopoda - křehký šplhavý, Středozeří, celý mediterán, štěrbiný skal a zdí
  - major - větší, celé Středozeří, Mallorca, Sardinie, Sicílie, Španělsko, Ischia, Francie, Jugoslávie, Řecko, Kypr, Balkán, Kanárskéovy, Maroko, Sahara, kamen a keřovitá pobřeží
  - milleri - stř. Afrika
  - nebrodensio - nebrodenský, end Sardinie
  - pachyclada - , stř. Afrika, africko-asijské pouště, Sahara, Arábie, ssp. sinaica, Sinaj
  - pachyclada ssp. sinaica - , Sinaj, Arábie, Jemen
  - strobilacea - , Írán
  - utile - užitečná (mahagon sipo), pův. Afrika, strom, tvrdé trop. dřevo
- Epidendrum** (Auliza, Coilostylis) - **postromec, (postromice), epidendrum**, stromovec, Orchidaceae, cca 750 druhů, tropy Ameriky, okr
  - ibaguense - , Réunion
- Epilobium** (Chamaenerion) - **vrbovka, epilobium**, vrbovka, vrvice, Onagraceae, cca 200 druhů, mírné pásmo, obě polokoule, Eurasie, Amerika, Austrálie, NZ, degrad. půdy, okr
  - hirsutum - chlupatá, Etiopie, stř. Afrika
- Equisetum – přeslička, ekquisetum**, Equisetaceae, velké množství druhů, hlavně s. polokoule – Eurasie, stř. a SAM, ale i Afrika a JAM, zplanělá NZ, vlhko, synantropní
  - arvense - rolní, Madagaskar
  - ramosissimum - větevnatá, - milleri - stř. Afrika, Etiopie, j. polovina Afriky, Madagaskar
- Eragrostis** (Cynodon) - **milička, eragrostis**, Poaceae
  - abyssinica, ethiopis) - habešská, (teff, teft), end Etiopie (Habeš), trop a subtr., nejmenší obilnina - bezlepková chlebovina, dnes oblíbená, i USA, Austrálie, Indie, ojed ČR
  - acamptoclada - , end Zambie
  - amabilis - Tanzanie
  - anacrantha - end Zambie
  - astreptoclada - end Zambie
  - aurorae - end Zambie
  - brainii - end Zambie
  - canescens - end Zambie
  - caniflora - end Zambie
  - castellaneana - end Zambie
  - curvula - , j. Afrika
  - dentifera - end Zambie
  - desolata -
  - fastigiata - svazčitá, end Zambie
  - fimbriolata - end Zambie
  - fragrostis - , jednoletá tráva savan, obilnina, Tanzanie
  - friesii - end Zambie
  - glischra - end Zambie
  - mariae - end Zambie
  - milnei - end Zambie
  - minor - menší, pouštní okraj Sahara, stř. Afrika, Arábie, Sokotra
  - muerensis - end Zambie
  - oligostachya - end Zambie
  - pilosa - pilovitá, Sahel, Namibie
  - rogersii - end Zambie

- saresberiensis - end Zambie
- setulifera - end Zambie
- superba NP Kruger
- sylviae - end Zambie
- tef - habešská stř. Afrika, Etiopie,
- Eremobium - eremobium**, Brassicaceae
- aegyptiacum - egyptské, saharsko-arabská oblast , pouštní okraj, Sahara, Arábie
- longisiliquum - Sahara
- Eremogone - eremogone, stepnatka**, Caryophyllaceae
- capillaris - , Madagaskar, suchý opadavý les, BZ Plzeň
- Eremostachys - eremostachys**, Asteraceae
- laciniata - dřívípatá, Palestina, Izrael
- Erepsia - erepsia**, Altydvygie, Aizoaceae
- anceps - Kapsko, fynbos
- inclaudens - Kapsko, fynbos
- patula - Kapsko, fynbos
- Erica - vřesovec, erika**, Heath, Heide, Ericaceae, 860 druhů, Středozeří a z. Evropa asi 20 druhů, j. Afrika 670 end druhů, převážně horské lesy,
- abietina - jedlový, Red Heath, Rooiheide, hory j. Afriky, Kapsko, fynbos
- aestiva - stř. Afrika, j. polovina Afriky
- albospicata - stř. Afrika, j. polovina Afriky
- algida - stř. Afrika, j. polovina Afriky
- arborea - stromovitý, (keřovitý), hory Středozeří, hory v. Afriky – subalpínský stupeň, mediteránní keř až stromek, medonosný, Keňa, Kilimandžaro, Tanzanie, Etiopie, stř. Afrika , j. polovina Afriky, potrava slonů
- alopecurus - JAR, Lesotho
- austronyassana - , end Zambie
- baccans - , Berry Heath, Kapsko, fynbos
- bienna (blenna ?) - (Lantern Heath), Kapsko
- bruniades - , (Kapokkie), JAR, Kapsko, fynbos
- brunifolia - , Kapsko
- cafra - kaferský, Water Heath, Waterheide, Kapsko, fynbos
- canaliculata – , j. Afrika, Kapsko, fynbos
- cariiifolia - Kapsko, fynbos
- cerinthoides - voskovkovitý (Fire Heath), j. Afrika – Dračí hory, Kapsko, stř. Afrika, jižní polovina Afriky
- cruenta - , Kapsko
- coccinea - šarlatová, Kapsko, fynbos
- comorensis - komorský, Komory
- coridalis - (White petticoat Heath), JAR
- corifolia - , j Afrika, Kapsko
- cristiflora - Namibie
- curviflora - , (Waterbos, Water Heath), Kapsko, fynbos
- daphniflora - , Kapsko, fynbos
- decora - zdobný, (Sticky rose Heat), JAR
- densifolia - hustolistá, JAR
- denticulata - Lakkerruikheide, Kapsko, fynbos
- dichrus - , JAR
- discolor - dvoubarvý, Kapsko, fynbos
- drakensbergwensis - stř. Afrika, jižní polovina Afriky
- equisetifolia - Kapsko, fynbos
- fastigiata - stažený, (Four sisters Heath), Kapsko
- galioides - , end Réunion, Madagaskar
- glabella - Kapsko, fynbos
- glomiflora - Kapsko, fynbos
- hexandra - , end Zambie
- hirtiflora - Kapsko, fynbos

- hispidula - Kapsko, fynbos
- inglata - ohnutý, Kapsko
- junonia - , JAR
- labialis - Kapsko, fynbos
- lanceolifera - , end Zambie
- longiflora - dlouhokvětá, JAR
- longifolia - Kapsko, fynbos
- lutea - žlutý, Geelrysheide, Kapsko, fynbos
- massonii - , (Houw Hoek Heath, Taaiheide), JAR
- nabea - nubijský, Kapsko
- mammosa - , (Nine-pin Heath, Rooiklossieheide), hory j. Afriky - Kapsko, fynbos
- melanthera - , JAR
- multumbellifera - Kapsko, fynbos
- nana - nízký, Kapsko
- nudiflora - Kapsko, fynbos
- nyssana - , end Zambie
- oatesii - stř. Afrika, j. polovina Afriky
- onosmaeflora - , JAR
- pageana - , Kapsko
- patersonia - , Kapsko
- perspicua - , Prince-of-Wales Heath, Veerheide, Kapsko, fynbos
- peziza - , Kapsko
- phyllicifolia - , Kapsko
- pinea - Kapsko, fynbos
- placentiflora - Klokkiesheide, Kapsko, fynbos
- plukenetii - Plukenetův, Hangertjie, Kapsko, Namibie, fynbos
- pulchella - Kapsko, fynbos
- quadrangularis - , j. Afrika
- reunionensis – reunionský, end Réunion, Madagaskar
- seriphifolia - Kapsko, fynbos
- sessiliflora - , Green Heath, Kapsko
- sparrmanii - Sparmanův, Kapsko, fynbos
- speciosa - , Kapsko
- subdivaricata - , Kapsko
- sylvatica - lesní, Guinea, Kongo, stř. Afrika, Etiopie, jižní polovina Afriky
- tegulaefolia - , (Banketheide), JAR
- transparentis - Kapsko, fynbos
- urna-viridis - Sticky green Heath, Groentaaheide, Kapsko, fynbos
- ventricosa - , (Washeide), JAR
- versicolor - , j. Afrika, Kapsko, fynbos
- vestita - , j. Afrika
- viscaria - , (Sticky Heath), JAR
- woodii - Woodův, j. Afrika – Dračí hory, stř. Afrika, j. polovina Afriky

Erigeron - turan, erigeron, Asteraceae, 200 druhů, hlavně SAm, cirkumpol, suché a horské lokality, okr

- alpinus - stř. Afrika, Etiopie,
- karvinskianus - Kaervinského, stř. Afrika, Madagaskar, Réunion
- trilobus - Sahara

Eriobotrya - lokvát, mišpulovník, eriobotrya , Malvaceae, Rosaceae

- japonica - japonská (Loquat), pův Čína, Japonsko, stromek 7 m, 1500 – 2400m, plody jam, sirup, v. Afrika, Réunion

Eriocaulon - eriokaulon, Eriocaulaceae, cca 400 druhů, vlhké tropy, hlavně JAm,

- striatum - žíhaný, Madagaskar, Réunion

Erioccephalus - eriocephalus, Wild Rosemary, Kapokbossie, Asteraceae, 36 druhů, j. Afrika

- africanus - africký, Kapokbossie, „africká rozmarýna“, j Afrika - Kapsko, keř, arom, fynbos i renosterveld, sec Madeira, Sardinie, Austrálie, léč, TLM, čaj nachlazení, diuretikum, vlasový kondicionér, i

koření,

- racemosus - Kapokkie, jz Afrika, pobřeží, Namibie, Kapsko

Eriogonum - eriogonum, Polygonaceae, 157 druhů, pantropicky, hlavně z SAM. a Mexiko, pouště a hory, byliny až keře

- androsaceum - , Madagaskar, suchý opadavý les, BZ Plzeň

- corymbosum -

- umbellatum - , Madagaskar, suchý opadavý les, BZ Plzeň

Eriochloa - eriochloa, chlupatka, Poaceae

- macclounii - end Zambie

Eriosema - eriosema, Fabaceae

- psoraleoides subsaharská Afrika, Senegal, Ghana, Kamerun, Súdán, Etiopie, Keňa, Zair, Botswana, africké savany

Erlangea - erlangea, Asteraceae, 17 druhů, Afrika

- tomentosa - plstnatá, Kilimandžáro, Tanzanie

Erodium - pumpava, erodyum, trýzel, Heron's Bill, Geraniaceae, 150 druhů, po celém světě, větš. suhomilné

- astragaloides - kozincovitá, §BG,

- beketowii - Beketova, , §UA

- botris - zobanitá, Kypr, ČR ojed. zavlečen

- ciconium - čápozobá, Kypr, Sinaj, Arábie

- cicutarium - obecná, (rozpuková), Středozeří, Kypr, (ČR), pouštní okraj Sahara, stř. Afrika, Arábie

- chamaedryoides - Reichardova ?, skály Baleárských ovů

- corsicum - korsická, Korsika, Sardinie, Řecko

- crassifolium - tlusticovitá, Kypr, Palestina, Izrael

- garamantum - Sahara

- glaucophyllum - Sahara

- grunium - jeřábí, Egejská oblast, Sicílie, suché kamen a písečné plochy

- incarnatum - , JAR

- laciniatum - kopinatá, Kypr

- malacoides - slézová, (slézovitá, růžová, Glandular / Soft Storksbill), mediterán, celé Středozeří, Kypr, Malta, Krym, Sinaj, Arábie, úhory, otevřená suchá místa, polopouště a pouště

- manescavii - Maneskavova, §F

- moschatum - pyžmová, (Musk Storksbill), pův. j. Evropa, Středozeří, Kypr, Malta, pole, rumišť, ČR zavlečen

- paularense - , §BG,

- petraeum - skalní, jz. Francie, Španělsko, kamen, Ca plochy

- reicherdii - Reicherdova, Baleáry, Řecko

- rodlei - Rodleova, §F

- rupicola - , §BG,

- touchyanum - , Palestina, Izrael, pouště a polopouště

Erophila - osívka, erofila, Brassicaceae

- verna - jarní, stř. Afrika, Etiopie,

Eruca - roketka, eruka, Erucaceae, Brassicaceae, 6 druhů, Středozeří vč. sz. Afrika, byliny, okr, pěst

- sativa - setá, (Garden Rocket, Herbs), pův. Středozeří, bible, Sinaj, Sahara, stř. Afrika, Arábie, salát zelenina, olejnina, Ischia, Kréta, zavl ČR,

- vesicaria - setá (puchýřkatá) ?, Středozeří, Kypr, rumišť

Erucaria - erukaria, Brassicaceae,

- hispanica - španělská, saharsko-arabská oblast

Eryngium - máčka, eryngium, Daucaceae, Apiaceae, 200 druhů, téměř po celém světě

- campestre - stř. Afrika

- ilicifolium - Sahara

Erysimum (Cheiranthus) - trýzel, erysimum, chejř, Brassicaceae, 80 druhů, byliny i dřevnatějící, suché, slunné (Ca) stráně, Středozeří, Eurasie, s. Afrika, i SAM, okr

- linariifolium - Středozeří

Erythrina - zarděnice, korálovec, erytrina, korálový strom, Fabaceae, 130 druhů, hlavně tropy, méně subtr

celého světa, hlavně Amerika a Afrika, dřevn. trvalky až dřeviny, červ. květy i bez listí, okr, léč
- abyssinica – habešská, (Red Hot Poker Tree, Flame Tree, Lucky Bean Tree), pův. trop. v. a j. Afrika - Etiopie, Keňa, Tanzanie, Zambie, Angola, Zimbabwe, Mosambik, Bgorongo, lesní okraje a skalnaté buše, trop. Amerika, savany, keř. stromek 6 až 15 m., dalších cca 100 druhů
v tropech starého i nového světa, i jako stinné linie v kávovníkových plantážích, okr, kv atrakt. červené, lusky až 20 cm, semena jed, omamně na ryby (při rybolovu), léč - kořeny posilující čaj (Masajové), malárie, syfilis, TLM, okr tropy a subtr.

- berteriana - tropy stř. a JAm, Karibik
- burtii - burtii, (Lucky bean Tree, Erythrina), 3 - 15 m, 950 - 1800 m, dřevo, v. Afrika
- caffra - kaferský, pův jv. Afrika, Kapsko, Mozambik, opad strom 20 m, intr subtr Evropy, Mexika a stř Afrika, okr
- corallodendron - , pův. Amerika, okr Palestina, Izrael
- crista-galli - nádherný, (zarděnice hřebenovitá, kohoutí hřeben, Cry-Baby, Cock's Comb Coral, Lobster Plant, Cockspur Coral Bean, Cock Coral Tree), pův. trop. JAm, Brazílie, keř. strom 9-20 m, okr, intr Kanárské ostrovy, Madeira
- flabelliformis - end Arizona a N. Mexiko, Mexiko
- fusca - tropy, stř. Amerika, Karibik, s JAm, j. Asie a Oceánie, sec trop Afrika a Austrálie, Madagaskar, Tanzanie
- haerdii - Tanzanie
- humeana - humeana (Dwarf Coral Tree, Kleinkoraalboom), pův. j. Afrika, JAE, okr
- indica - indický, (Indian Coral Tree, Tifer's Claw, Imortelle, Indian Coralbean), pův. trop. v. Afrika, Asie, ovy Tichomoří, ostnitý strom 10-20 m, jed, léč, okr tropy a subtr
- latissima - j. Afrika, Zimbabwe až Mosambik, Svazijsko, JAR
- livingstonia - Livingstonův, pův. Afrika
- latissima - , (Broad-leaved coral Tree), JAR
- lysistemon - , (Lucky bean Tree, Flame Tree), j. a v. Afrika, NP Kruger, opad. strom až 12 m, dřevo řezbáři, okr,
- melanacantha v Afrika, Somálsko, Etiopie, Keňa, Tanzanie, Sokotra, sec Omán, opad menší strom, křoviny suchých tropů
- pallida - s. JAm, Venezuelam Trinidad a Tobago, živé ploty
- poeppigiana - JAm
- sacleuxii - Tanzanie
- senegalensis - Nigérie
- schliebenii - Tanzanie
- speciosa - nádherný, (Batwing Coral Tree), Madeira
- variegata (indica) - pestrý, (indický, Variagated / Indian/ Coral Tree, Dadap Variega Red, Tiger's Claw), pův. tropy v. Afriky - Madagaskar, Zanzibar, přes j. Asii, Indonésii, k N. Guinea, Filipíny a Pacifiku, rozšířen po celých tropech, suchá zóna, okr. strom (cv. Parcellii, Tropical Coral), léč

Erythrocephalum - erythrocefalum, Asteraceae

- albiflorum - bělokvěté, end Zambie
- decipiens - , end Zambie
- scabrifolium - , end Zambie
- zambesianum - zambeský, end Zambie

Erythrococca - erytrokoka, Euphorbiaceae

- ulugurensis - , end Zambie

Erythrophleum - erytrofleum, Fabaceae

- guineense - guinejský, (Ordeal Tree, Red-Water Tree, Sasswood), pův. z. Afrika, okr. strom
- suavevolens - , end Zambie

Erythrophyllum - erytrofylum, Erythroxylaceae

- emarginatum - , end Zambie
- , Nigérie, strom
- zambeesianum - zambezijský, end Zambie

Erythrophysa - erytrofyza, Sapindaceae, 9 druhů, JAR, Etiopie, Madagaskar

- aesculina - end Madagaskar, opad strrmek 3-6m, IUCN
- alata - křídlatý, JAR

- Erythroxylum - rudodřev, kokainovník, erytroxylum**, Erythroxylaceae, 230 druhů, lesní strom, kokain (catuaba - afrodisiak), Indiáni,
 - sechellarum - sejšelský, Seychely, Madagaskar
 - zambesianum - zambezský, dřevina, delta Okavango
- Etlintera - etlintera**, Zingiberaceae, 57 druhů, vysoké oddenk. trvalky, tropy, od Cejlonu po N. Guineu, okr
 - elatior - vyšší, Madagaskar, Réunion, Mayotte, (ČR BZ Fata morgana)
- Euadenia - eudenia**, Capparaceae
 - trifoliata - trojlístá, trop strom
- Euanthe - euanthe**, Orchidaceae
 - sanderiana - , okr exot. orchidej, pěst. Tanzanie
- Eucalyptus - blahovičník, eukalyptus**, Myrtaceae, cca 800 druhů, stáloz. dřeviny, některé druhy mají v zemi zdřevnatělé hlízy (lignotuber), umožňující přežití požárů a such a další regeneraci, suché/aridní oblasti, hlavně Austrálie, také Filipíny, Malajsie, Indonésie, Papua-N.Guinea, Melanésie, inv. **nejvíce pěst strom jako náhradní po vytěžených původních stromech, zásadně přispívá k aridizaci – vysušování území**: JAm, Afrika, Indie, Střední východ, okr, pěst i pro dřevo, parfémy, třísloviny
 - camaldulensis – červený, (pobřežní, ("gumovník", River Red Gum, Tasmanian blue Gum, Murray red Gum, austr. karri), pův. Austrálie - Victoria, u vodotečí, strom až 45 m, kvalitní dřevo, odolává termitům, třísloviny, plod tobolka, medonosný, nejvyšší stromy (114 - 155 m), listy pojídá medvídek koala, okr, před 60 mil. let, pěst plantáže tropy a subtr celý svět, rychlý růst, cenné dřevo, Brazílie, Kalifornie - zdomácněl, intr. mediterán, Středozeří, s. Afrika, Gambie, Izrael,
 - citriodora (maculata var. citriodora) - citronový, pův. Austrálie, strom 40 m, dřevo konstrukce, parfumerie, astma, v. Afrika
 - ficifolia - (Red flowering Gum), pův. Austrálie, 10 m, okr, v. Afrika
 - globulus - kulovitý, (Tasmanian blue Gum), pův. jz. Austrálie, strom 55 m, tvrdé dřevo, konstrukce, astma, intr v. Afrika, na posvátné hoře Thaba Bosiu v Lesothu vysazen misionáři, dnes vyvrácen a ohořelý
 - maculata - (Spotted Gum), pův. v. Austrálie, 40 m, do 1800 m, dřevo, okr
 - maidenii - Majdenův, intr, zakládané plantáže, Tanzanie
 - paniculata - latnatý, (Grey Iron Bark Gum), pův. Austrálie, do 55 m, odolné dřevo, těžké konstrukce, okr
 - saligna - solný, (Sydney Blue Gum), pův. pobřeží v. Austrálie, 60 m, 200 - 2400 m, nábytek, konstrukce, okr, zakládané plantáže, Tanzanie, v. Afrika, v Etiopské vysočině řeší nedostatek stromů (spálených na topení)
- Euclea - euklea**, Ebenaceae, 16 druhů, převážně Afrika, Komory
 - crispa - kadeřavá,
 - divinorum (keniensis) - keňská, keř. strom 10 m, suché lesy, savany do 2400 m, dřevo konstrukce, v. Afrika, Keňa, NP Kruger
 - natalensis - natalská,
 - racemosa - hroznatá, Egypt, Etiopie, jižní polovina Afriky, keřík na dunách aj.
 - racemosa ssp. schimperi - v. Afrika - Etiopie, Eritrea až Mozambik, Saud. Arábie, Jemen, Omán, stáloz. dvoudomý keř. stromek, xerof. trop. lesy na přechodu mezi savanou a monzun. lesem až do 1000 m
 - undulata - j. Afrika - JAR, Namibie, Botswana, Svazijsko, Zimbabwe, Mosambik, stáloz. dvoudomý, keř. strom,
- Eucomis – chocholatice, eukomis**, Pineapple Lily, Wildepynappel, Asparagaceae, Hyacinthaceae, 11 druhů, Afrika, cibulovina, robusní, exotický vzhled, okr
 - autumnalis - podzimní, cibulovina, trop. a j. Afrika, až Malawi
 - bicolor - dvojbarvá, (dvoubarevná), j. Afrika - Natal, Lesotho, okr i ČR
 - comosa - vrkočovitá, j. Afrika
 - pallidiflora - , j. Afrika, Lesotho, Svazijsko, okr Evropa
 - regia - královská, Kapsko, fynbos
- Eugenia (Syzygium) - eugenia, martel, pitang, hřebíčkovec**, Myrtaceae, cca 1000 druhů, tropy a subtr, převážně Amerika, několik Afrika, Asie, Austrálie, a Tichomoř. ovy, dřeviny, okr, jedlé ovoce
 - buxifolia - buxolistá, end Réunion, Madagaskar
 - jambos - jambos, (Rose Apple), pův. Indie, Malajsie, stromek 8 m, jedlé plody - jam, v. Afrika
- Euchaetis - euchetys**, Rutaceae
 - burchellii - Kapsko, fynbos
 - longibracteata - Kapsko, fynbos

- meridionalis - Kapsko, fynbos
- whitenlockii - Whitelokův, nížinné lesy, v. Afrika, Tanzanie,
- Eulophia** (Graphorkis) - **eulofia**, Orchidaceae, 230 druhů, trop. a j. Afrika, Madagaskar. j. Asie, Austrálie, Tichomoří, 1 druh trop Am
- dactylifera - , end Zambie
- elegans - sličná, end Zambie
- gastrodioides - , end Zambie
- guineensis - guinejská, západoafrické savany, od Gambie po Angolu a Ugandu
- hians - JAR, Lesotho, Svazijsko, NP Kruger, terestricky
- livingstoneana - Livingstonova, Etiopie, j. polovina Afriky, od Sahelu po JAR, stř. Afrika, Súdán, Ghana, Keňa, Madagaskar, Komory, terestr., křovinaté savany, CITES
- macaulayi - , end Zambie
- monticola - , end Zambie
- obscura - , end Zambie
- ramosa - end Madagaskar
- rara - , end Zambie
- richardsiae - , end Zambie
- sabulosa - , end Zambie
- thomsonii - , end Zambie
- Eulophia** - **eulofia**, Orchidaceae, 230 druhů, trop a j. Afrika, Madagaskar, j. Asie, Austrálie, Tichomoří, trop. Amerika
- . ramosa - end Madagaskar
- Eulophiella** - **eulefiela**, Orchidaceae,
- roempleriaba - end Madagaskar, **madagaskarská národní květina**
- Euphorbia** (Tithymalus) – **pryšec, euforbia** , Melkbos, Euphorbiaceae, asi 2000 druhů, na Madagaskaru 144, z toho 134 end, téměř po celém světě, mírný, subtr. i trop. pás, jed latex, okr
- abdelkuriensis - , Sokotra
- abyssinica - habešský, Etiopská vysočina, Súdán, stř. Afrika, Etiopie,
- albicans - běložilný, sukulent, Madagaskar, okr, i ČR
- albomarginata - pouště jz USA a Mexika, léč, TIM
- alluaudii - Alluaudův, end Madagaskar
- ammak - stř. Afrika , Jemen
- amplexicaulis - end Galapágy
- amygdaloides - mandloňovitý, stř. a j. Evropa, ČR
- anacampseros - end Turecko
- angulata - hranatý, Evropa, ČR
- antiquorum - Sahel
- aphylla - bezlistý, end Kanáry, okr pokojový sukulent
- arbuscula - stromovitý, stř. Afrika , stř. Afrika . Sokotra, savana
- astemperi - , Sokotra, TTP
- atropurpurea - end Kanáry, sukulent. keř
- atrox — , Somálsko
- austriaca - rakouský, end sv. Alp
- avasmontana . JAR, Namibie, sukulent
- balsamifera - balzaminový, Sahara, z. Afrika, Arab. poloostrov, Sinaj, Súdán, stř. Afrika , Somálsko, Etiopie, Maroko , Omán, Sokotra
- bongensis - Súdán
- bourgeana - end Kanáry
- bravoana - end Kanáry, keř
- brunellii - Súdán
- burmannii - Steenbokmelkbos, Soetmelkbos, pův j Afrika - Kapsko, Namibie, fynbos
- bussei var. kibwenzensis - Buseiův, 6 m, senelsko-súdánské aridní oblasti do 2000 m, v. Afrika, Etiopie, stř. Afrika
- cactus - stř. Afrika , Etiopie, Eritrea, Súdán, Omán, Jemen, Saudská Arábie
- calytrata - Sahara

- canariensis - kanárský, Kanárské ový
- candelabrum - svícnový, (Candelabra Tree, Candelabra Tree), intr., sukul stromek výšky až 15 m, ve v. Africe na břehu Nakuru, skaln stanoviště, křovin a stromové savany, do 1800 m, mléčný latex jed - na ryby (postříkaná tráva do vody, během 15' ochromené na hladině), i jako projímadlo, Ngorongo, Tanzanie, Etiopská vysočina, v. Afrika
- capitulata - emd ilyrské části Balkánu
- caput-medusae - Medusa's Head, Vingerpol, j. Afrika, Kapsko, Namibie, fynbos
- cedrorum - end Madagaskar
- clavaoides - , j. Afrika, Lesotho
- clavifera - Afrika
- colliculina - j. Afrika
- cooperi - Coperův, trop. jv. Afrika , Tanzanie, Malawi, Zambie, Zimbabwe, Mosambik, Botswana, Svazijsko, JAR, NP Kruger, křovinatá savana, latex jed (jed na ryby), léč , TASfM, okr
- cornuta - Sahara
- cotinifolia - kotinolistý, (Red Euphorbia), pův. Mexiko, JAm, Karibik, 8 m, okr, v. Afrika
- cuneata - klínovitý, trop. v. Afrika, Súdán, Tanzanie, Mozambik, Arábie, až 4 m, do 1750 m,
- cyathophora - stř. Afrika, sv. Helena,
- cylindrifolia - Madagaskar, trnitá buš, BZ Plzeň
- cyparissias - chvojka, Evropa mimo Skandinávie, ČR, zavl SAM, NZ
- decaryi - Madagaskar
- dendroides - Středozeří, zavů Kalifornie, Austrálie
- dhofarensis - Omán, Jemen
- dulcis - sladký, Evropa, ČR
- duranii - end Madagaskar
- emirnis - end Madagaskar
- enterophora - , end Madagaskar, keř strom
- enormis - Afrika
- epicyparissias - j. Afrika, prutnatý polokeř
- epithimoides - mnohobarvý, j. až střední Evropa, ČR
- escula - obecný, Evropa, ČR, zav. Amerika, Tichomoří
- esculenta - , JAR
- exigua - drobný, Evropa, Středozeří, ČR, sec Makaronesie, SAM
- falcata - srpovitý, pouštní okraj Sahara, Arábie
- famatamboay - end Madagaskar
- fendleri - SAM
- fiherenensis - end Madagaskar
- flamandi - Sahara
- fragifera - Středozeří
- francoisii - Madagaskar, trnitá buš, BZ Plzeň
- gasparinii - end Apeniny
- geroldii - hory Madagaskar, vlhký trop. les, ČR - BZ Plzeň
- glabriflora - end Balkán
- glauca - end NZ
- gorgonis - , j. Afrika
- grandicornis - obrovský, (Transvaal Candelabra), Keňa až j. Afrika
- granulata - Sahara
- guentheri - trop. v. Afrika, Keňa, sukulent
- guyoniana - , Sahara, Tunisko
- hadramautica - stř. Afrika , Etiopie, Omán
- hamaderoensis - , Sokotra
- hamata - , JAR
- handiensis - end Fuerteventura, sukulent
- helioscopia - kolovratec, Eurasie, ČR, s. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie, zavl SAM, Austrálie, NZ
- herniariifolia - v Středozeří, hory
- heterochroma - různobarvý, 1 - 3 m, 450 - 2050 m, Tanzanie, Keňa

- heterophylla - různolistý, pův trop a subtr Amerika, zavl tropy a subtr v. polokoule
- hierosolymitana - , Palestina, Izrael
- hirta - pouštní okraj Sahara, Guinea, Kongo, stf. Afrika, Madagaskar , Arábie
- hyberna - Středozeší
- characias - hnědokvětý, Středozeší
- ingens – stromový, (obrovský, Candelabra Tree), trop. a subtr. v. Afrika, Keňa až j. Afrika, NP Kruger, sukul stromovitý 10 – 15 m, křovin savany, kamen místa, jed latex – jed na ryby, okr (cv. Marmorata)
- insignis - znamenáný, Afrika,
- intisy - , Madagaskar
- kibwezensis - , Ngorongo, Tanzanie
- kishenensis - , Sokotra
- lactea - mléčný, pův j. Evropa, sec Eurasie, Austrálie, Amerika
- lamarckii - end Kanáry
- larica - stf. Afrika , Omán, Írán, téměř bezlistý
- lathyris - skočcový, pův j. Evropa, sec Eurasie, a další svět
- ledienii - , JAR
- leucocephala - bělohlavý, (White lace Euphorbia, Snowball Tree), pův. Mexiko, Gutemala, 2-4 m, okr, v. Afrika
- leuconeura - běložilný, hory Madagaskar, vlhký trop les, BZ Plzeň
- lophogona -
- lucida - leský, Evropa, ČR, zavl SAM
- maculata - skvrnitý, pův SAM, sec ostatní svět vč ČR, okr
- mainty - end Madagaskar
- mammillaris - end JAR, sukulent
- marginata - vroubený, (okrajový, Snow-on-the-mountain), okr
- mauritanica - mauretánský, Beesmelkbos, Geelmelkbos, Kapsko, fynbos, Namibie, Mauretánie, stf. Afrika
- megalatlantika - end Maroko
- melitensis - end Malta
- momccoyae - end jz Omán - Dhofar, asi i návazný Jemen, i pře 1 m,
- meloformis - melounovitý, (Eselskos), j. Afrika, jižní polovina Afriky, okr
- metabelemsis - v. Afrika
- millii - Kristova koruna, (Christ's Thorn, Crown of Thorn's), pův. Madagaskar, hory, suché oblasti, latex, okr (cv. 'Splendens'), keř, červ. kv., živé ploty, BZ Plzeň
- momccoyale - end Omán, sukulent
- nyrsynites -
- natalensis - j. Afrika, Dračí hory
- neriifolia - oleandrovitý, (Crested oleander cactus, Oleander-leaved Euphorbia), okr
- nivulia - trio jv Asie, sukulent
- nubigena - nubijský, Súdán
- nyikae - , Ngorongo, Tanzanie
- obesa - tlustý, (Living Baseball), j. Afrika, okr
- officinarum - szh. Afrika, sukulent
- onoclada - , Madagaskar, trnitá buš, BZ Plzeň
- palustris - bahenní, Evropa, ČR,
- paralias - pobřežní, (Sea Spurge), písč pobřeží Středozeší, Atlantiku, Palestina, Izrael, Černého moře, Kréta, Malta, Kanárské ový, pobřežní písčiny
- parishii - SAM
- peplus - okrouhlý, Evropa, ČR, Středozeší, zavl ostatní svět
- piscatoria - end Madeira, keř
- plagiantha - , end Madagaskar
- platyphyllos - plocholistý, stf a j. Evropa. zavl Amerika, Austrálie
- poissoni - Poissonův, v „kulturních“ savanách Afriky, Tanzanie
- polyacantha - Etiopie, Súdán
- primulifolia - prvosenkolistý, Madagaskar
- prolifera - j a jv Asie

- prostrata - rozprostřený, pův trop a subtr Amerika, sec ostatní svět i ČR, sv. Helena,
  - pulcherrima - vznešený, (nejkrásnější, "vánoční hvězda", poinsetie, Christmas Flower, Poinsettia, Lobster Plant, Mexican Flame Leaf), pův. Mexiko a Guatemala, až 5 m, keř, červ. kv., tropy, okr, intr USA pak Evropa, ČR skleník, hrnk, krátkodenní, X-XI 12 hod. tma aby kvetla, v. Afrika,
  - pulvinata - , JAR
  - punicea - Karibik
  - pyrenaica - pyrenejský, Pyrenej. poloostrov
  - radians - SAM - madriánská oblast
  - ramiglans - j .Afrika
  - regis-jubae - Maroko, Kanáry, sukulentní buš
  - resinifera - pryskyřičný, Vysoký Atlas, sukulent, okr
  - riebeckii - saharsko-arabská oblast , Saúd. Arábie, Oman, Jemen
  - rigida - Středozeří
  - rivae - Súdán, Ethiopie Keňa
  - robecchii - , 5 - 15 m, suché buše. (Acacia - Commiphora),
  - robivelonae - v. Afrika, hory Madagaskar, vlhký tropický les, BZ Plzeň
  - salicifolia - vrbovitý, j a stě. Evropa, ČR
  - saxatilis - end rakouské Alpy
  - segetalis - Středozeří a Makaronésie
  - seguieriana - sívý, Eurasie, ČR
  - schimperii - Schlimperův, stě. Afrika
  - schimperiana - , Guinea, Kongo, stě. Afrika , Etiopie, jižní polovina Afriky, Sokotra
  - smithii - stě. Afrika , Omán, Jemen
  - socotrana – sokotranský, Sokotra end, stě. Afrika
  - sojakii - end v. Karpaty, Slovensko
  - spinosa - Středozeří
  - spiralis - spirální, Sokotra end, stě. Afrika
  - stenoclada - , Madagaskar, trnitá buš, BZ Plzeň
  - stracheyi - Himálaj, hory stě. Asie
  - stricta - tuhý, stě a j. Evropa, ČR, zavl SAM
  - teke - Súdán
  - tirucalli - tirukali, (kostival, Finger Euphorbia, Milk Bush, Pencil Euphorbia), pův. trop. v. a j. Afrika, stě. a j. polovina Afriky, NP Kruger, Madagaskar, , Arab. poloostrov, keř 6 m, do 1600 m, okr, zahrady, léč., jed, ČR
  - tuberculata - , Kapsko
  - tuberosa - hlíznatý, Melkbol, Wildermenas, Kapsko, fynbos
  - tuckeyana - end Kapverdy
  - turbiniiformis - , Somálsko
  - tithymaloides - stě. Afrika
  - unaequilatera - Sahara
  - verrucosa - žlutavý, j. Evropa, ne ČR
  - viguieri - end Madagaskar, trnitá buš, opad sukulent, BZ Plzeň
  - villosa - kosmatý, stě a j. Evropa, ČR
  - virosa - jedovatý, (Desert Euphorbie, Gibbom – „jedovatý strom“), nejteplejší oblasti j. Afriky, 2-3 m, šípový jed, konzumují nosorožci
  - waldsteinii - prutnatý, stě. Evropa, ČR
- Eureiandra - eureiandra**, Cucurbitaceae
- eburnea - , end Zambie
- Euryops - euryops** , (Harouisbos), Asteraceae
- abrotanifolius - Bergharpuisbos, Kapsko, fynbos
  - arabicus - arabský, Sokotra, Omán, stě. Afrika , křoviny
  - aureus - zlatý, j. Afrika
  - brevilobus - JAR, Kapsko, fynbos
  - dacrydioides - Kilimandžaro, Tanzanie
  - chrysanthemoides - chrysantémovitý, okr

- evansii - hory j. Afriky, JAR, Lesothe
- linifolius - end Kapsko
- multifidus - Kapsko, fynbos, Namibie
- pectinatus - hřebenitý, (Grey Leaved Euryops, Wolharpuisbos), pův. hory jz. JAR, Kapsko, fynbos, polokeř, okr
- pinifolius - stř. Afrika, Etiopie,
- rehmanii - Kapsko, fynbos
- socotranus - stř. Afrika
- speciosissimus - Pronkharpuisbos, Kapsko, fynbos
- tenuissimus - Resin Bush, Grootharpuisbos, Kapsko, fynbos
- thunbergii - Thunberglv, Kapsko, fynbos
- virgineus - Riverharpuisbos, Kapsko, fynbos

Evolvulus - vyvinutec, evolvulus, Convolvulaceae, 100 druhů, od USA po Argentinu, byliny až polokeřiky, prairie, okr

- alsinoides - stř. Afrika, Madagaskar

Exacum - hořkolist, exakum, hořepník, Gentianaceae

- affine - pomezí, („arabská fialka“), stř. Afrika, Sokotra, wadi, okr
- caeruleum - , stř. Afrika, Sokotra

Exotheca - exotéka, Poaceae

- tráva, hory v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie

Fadogia - fadogia, Rubiaceae

- arenicola - end Zambie
- fuchsioides - end Zambie
- gossweileri - end Zambie
- luangwae - end Zambie

Fadogiella - fadogiella, Rubiaceae

- rogersii - end Zambie
- stigmatoloba - end Zambie

Fagara - fagara, Rutaceae

- macrophylla - end Zambie

Fagonia - podlák, fagonya, Zygophyllaceae, 18 druhů, aridní pouštní a polopouštní obl., saharská Afrika, Arábie, Středozeří, Kalifornie, vytr. byliny,

- albiflora - pouštní okraj Sahara,
- arabica - arabský, Sahara
- bruguieri - suché oblasti s. Afriky a jz. Asie, Sahara, od Maroka a Mauretánie po Súdán a Egypt, celá Arábie, Izrael, Sýrie, Írán, Afghánistán, Pákistán, sv. Indie
- cretica - krétský, (Fagonia), v. Středozeří, Kréta, Kypr, Malta, saharsko-arabská oblast
- glutinosa - lepkavý, Sahara
- indica - indický s. Afrika - Maroko až Mauretánie, saharsko-arabská oblast, Egypt, Súdán, Eritrea, Etiopie, Somálsko, Keňa, Arábie, Sinaj, Írán, Afghánistán, Pákistán, Indie, kamen. svahy, vádí, i duny
- kahirina - Sahara
- latifolia - Sahara
- longispina - Sahara
- luntii - Etiopie, Somálsko, Džibutsko, Arábie, Jemen, Omán, Sokotra
- microphylla - drobnolistý, Sahara
- mollis - měkký, Palestina, Izrael, pouště a polopouště
- oliveri - Sahara
- tenuifolia - Sahara

Falkia - falkia, Oortjies, Convolvulaceae

- repens - plazivá, Kapsko, fynbos

Falotsia - falotsia,

- liána, Madagaskar

Farsetia - farsecia Brassicaceae

- aegyptia - egyptská, pův Blízký východ, saharsko-arabská oblast, s. Afrika: Mauretánie až Egypt, Sinaj, Mali, Čad, Sahara, stř. Afrika, Arábie, Izrael. Omán, Sýrie, Írán, Pákistán, Afghánistán

- inconspicua - , Sokotra
- ramosissima - Sahara
- Faucaria - faukaria**, Crassulaceae
- bosscheana - , sukulent, j. Afrika
- felina - , j. Afrika
- Faujasia - faujasia**, Asteraceae, 4 druhy, Réunion
- pinifolia - borovicolistá, end Réunion, stáloz. lysý keřík
- salicifolia - vrbolistá, Madagaskar, end Réunion
- Faurea - faurea**, Proteaceae, 15 druhů, subsaharská Afrika, Madagaskar
- galpinii - jv Afrika, JAR, Svazijsko, keř strom
- speciosa - , Kapsko
- Felicia - felicia**, Astertjje, Asteraceae, 86 druhů, krátkověké byliny
- abyssinica - habešská, v Afrika, Etiopie, Tanzanie, Zambie, Keňa, Súdán, Eritrea, Somálsko, Arábie
- aethiopica - etiopská, Bloublommetjie, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- amelloides (Agatheae caelestis) - astrovitá, (melská, kapská astra, Blue Marguerite, Kongfisher Daisy, Blue Daisy Bush, Blue Felicia Bush, Shrubby Felicia), pův. j. Afrika, písčiny, stáloz. polokeř 0,3 m, okr, intr subtr, ČR
- amoena - proměnlivá, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- australis - jižní, j. Afrika, Namibie, Kapsko, fynbos
- bergeriana - Bergerova, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- dentata - zoubkatá. stř. Afrika, Etiopie, Jemen
- echinata - ostnitá. Bloublommetjie, j Afrika, pobřežní lem, BKapsko, fynbos
- elongata - prodloužená, Kapsko, fynbos, end
- filifolia - , (Draaibossie), j. Afrika, Namibie, Lesotho, Kapsko, fynbos. nižší keř, palivo, okr,
- fruticosa - Wildeaster, Bosastertjje, Kapsko, fynbos, end
- heterophylla - různolistá, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- hyssopifolia - j Afrika, Kapsko, fynbos
- josephinae - Kapsko, fynbos, end
- monocephala - Lesothe
- namaquana - JAR, Namibie
- rosulata - , jv Afrika, JSAR, Svazijsko, Lesothe, Dračí hory
- tenella - Kapsko, fynbos
- Fenestria - okrovka, fenestria** , Aizoaceae, Mesembryanthemaceae,
- rhopalophylla - kyjolistá, (Window Plant), pouště, Namibie, Kapsko
- Fenestraria - fenestraria** , Aizoaceae
- aurantiaca - pomerančová, (Orange Hawmkweed), j. Afrika, sukul, okr
- Fernandoa - fernandoa**, Bignoniaceae, 15 druhů, trop. Afrika, Madagaskar, jv. Asie
- lutea - žlutá, end Tanzanie
- madagascariensis - madagaskarská, end Madagaskar, keř .stromek 2-6m,
- Ferraria - ferárie** , Spider Lily, Spinnekopblom, Iridaceae, trop. j. Afrika,
- crispa - křížová, Inkpojje, Krletjie, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- divaricata - Kapsko
- ferrariola - železová, j. Afrika
- uncinata - háčkatá, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- variabilis - Kapsko, fynbos
- Ferreirea - fereirea**, ?
- spectabilis - Olivewood Brazilian
- Ferula - ličidlo, ferula, ločidlo**, sevlák, vochlíce, Giant Fennel , Apiaceae
- assa-foetida - , Írán
- communis - obecné, celý mediterán, z. Středozeří, Itálie, Řecko, Kréta, Kypr, Malta, sev. Afrika – Libye, Maroko, stř. Afrika , Etiopie, Palestina, Izrael, garrigue, suché svahy, úhory, u komunikací, léč
- cypria - kyperské, Kypr
- latipinna - , §BG, Smar-m, NATm
- linkii - Linkovo, Kanárské ovy (Gran Canaria)
- sadleriana - Sadlerovo, §U, §RO,

- tingitana - tangerské, z. Středozeří, Maroko, Španělsko, Portugalsko
- Festuca – košťava, festuka**, Poaceae, přes 450 druhů, hlavně Eurasie a SAm, dále trop. Afrika, jv. Asie, N. Guinea i Austrálie a NZ, v JAm cca 140 druhů, páramos, puna, pampas
- abyssinica - habešská, i velehory, Etiopie, Tanzanie, Guinea, Kongo, stř. Afrika, j. polovina Afriky
- kilimandscharica (kilimanjarica) - kilimandžarská, Kilimandžaro, Tanzanie
- macrophylla - stř. Afrika, Etiopie,
- ovina - ovčí, (Sheep Fescue), trávníky subalpinského stupně v. Afriky, Tanzanie
- pilgeri - Pilgerova, i velehory, Tanzanie
- Ficinia - ficinya**, Cyperaceae
- radiata - paprscitá, Stergras, Kapsko, fynbos
- truncata - end Kapsko, fynbos
- Ficus - fíkovník, fikus, smokvoň**, (Fig), Moraceae, cca 1500 druhů, v j. Africe asi 25 druhů, stáloz. dřeviny, i pnoucí a ovíjivé, trop. nížinné deštné lesy, tropy a subtropy, latex jed, okr. plody
- abutilifolia - abutinolistý, j. Afrika
- asperifolia - Nigérie, strom
- auriculata - Indie, Čína, Indočína, zav. tropy a subtr. celý svět vč. Amerika
- benjamina - benjaminův, pův. Indie, Malajsie, Indonésie, 10 - 20 m, v. Afrika, sv. Helena,
- benghalensis (indica) - bengálský, banyán (East India Fig, Banyan Tree), pův. trop. Asie - Indie aj., vyrůstá i v korunách jiných stromů, škrtič, rozsáhlá koruna až 2 ha (v jeho stínu vykládání zboží), opěrné vzdušné sloupovité (chůdovité) kořeny, sídlo stromových duchů, okr. hinduistů posvátný, ve Stown Town na Zanzibaru tzv. Velký strom
- capensis - kapský, Kapsko, Transvaal
- carica - smokvoň, (smokvoň ovocná, maloasijský, kárijský, Tree Fig), pův. Malá Asie - Sinaj, Izrael, Arábie, Írán, intr Středozeří – Španělsko, Baleáry, Kanárské ovy, Itálie, Ischia, Řecko, Chorvatsko, Balkán, Kypr, Turecko, jz. Asie, s. Afrika - Tunisko, Alžír, Maroko, Sýrie, Persie, Arábie až Indie, bible, keř.strom 10 m, ovoce,
- carica ssp. caprifolius - Sardinie, ČR skleník, kamen stanoviště, staré pěst ovoce, Sinaj, Arábie
- carica —smokvoň, Sinaj, Arábie
- clarensis - klarenský, Tanzanie
- cordata ssp. salicifolia - srdčitý vrbolistý, saharsko-arabská oblast, Etiopie, Sokotra, Arábie, Omán
- cyathistipula - , trop. Afrika
- elastica - pyžmovitý, (Indian Rubber Plant), pův. jv. Asie, do 30 m, okr. v. Afrika, Ghana
- exasperate - , Nigérie, strom
- fischeri - , end Zambie
- ingens - velikánský., téměř celá Afrika, Sahara, Etiopie, jižní polovina Afriky, Arábie
- lutea - žlutý, (Fig Tree), 16 m, do 2200 m, plody a listy ptáci, opice, v. Afrika, Gambie,
- lyrata - lyrovitý, (pyžmovitý), pův. trop. z. a stř. Afrika, trop. deštné lesy, okr. Tanzanie, ČR hrnk
- macrophylla - velkolistý v. Austrálie, okr. Pacif. ovy, NZ, Středozeří, USA, stř. Amerika aj.
- menabeensis - end Madagaskar
- microcarpa - pův. jv. Asie, s. Austrálie, Malajsie, Indočína, Čína, inv. stř. a JAm vč. Havaj
- natalensis - natalský, (Burk cloth Fig), 30 m, 900 - 1800 m, Uganda, Keňa
- palmata - stř. Afrika, Etiopie, Omán
- reflexa ssp. seychellensis - end Seychely
- religiosa - posvátný, pův. trop. Asie, Indie, Bangladéš, Pákistán, Nepál, Indočína, natur. Cejlon, Izrael, Egypt, Libys, Čad, okr. Zanzibar aj,
- salicifolia - vrbolistý, Sahara
- sansibarica - zanzibarský, Zanzibar, JAR - Transvaal
- sonderi - , JAR
- sur (capensis) - kapský, (Cape Fig), 25 m, do 2100 m, okr. plody, v. Afrika
- sycomorus (gnaphalocarpa, mucoso - egyptský, posvátný, (sykomora, smokvoň egyptská, „oslí fíky“, Sycamore Fig), pův. Indie, savany v. , hlavně subsaharská stř. a s. Afriky, Senegal, Egypt, Somálsko, Gambie, JAR, NP Kruger, Kapverdy, Komory, Arábie - Jemen, Palestina, Izrael, okr. posvátný biblický strom, mopanové lesy j. Afriky, intr Středozeří, Kypr, Blízký východ, Izrael, Bahrain, Libanon, Sýrie, Indie, Pákistán, Čína, jv. Asie, říční břehy a místa s vysokou hladinou spodní vody, mohutný strom 10 – 35 m, dřevo na stavbu domů, nástroje (hmoždíře a paličky), v Egyptě na rakve mumií, plody ptáci, savci, ryby i

lidé, kůra k vydělávání a barvení kůží, ferment fíky na alkohol nápoj, fíky pojídá řada savců, ptáků a ryb, statný strom dřevo řezbáři, konstrukce, vysazován

- thoningii (eriocarpa) - , (Wild Fig, Strangler Fig), 25 m, savany 1000 - 2500 m, v. Afrika, Ngorongo. Tanzanie, Etiopská vysočina

- trichopoda - bažinný, (Hippo Fig, Swamp Fig), pův. pobřeží JAR, množství kmenů, v Africe sazen jako alejový strom

- vasta - stř. Afrika , Etiopie, Omán

- virensis - zelenavý, trop. a subtr. deštné a monz. lesy, za sucha opadavý, strom až 24 m, Indie, Cejlon, Japonsko-Fidži, v Austrálii, monzun. lesy, trop a subtr Afrika, okr

Filicium - filicium , Sapindaceae

- decipiens - plihé, (Fern-leaf Tree, Thika Palm), 8 - 25 m, 100 - 1500 m, okr, v. Afrika, end Zambie

Fillaeopsis - fileopsis, Fabaceae, (Mimosaceae),

-

Fimbristylis - fymbristylis, Cyperaceae, SAm, Afrika

- cymosa - saharsko-arabská oblast , Guinea, Kongo, Etiopie, stř. Afrika, Madagaskar

Flueggea - fluegea, Phyllanthaceae

- virosa - jedovatá, Sokotra

Fockea - fokea , Asclepiadaceae

- crispa - křížatá, sukul, pův. suché oblasti j. Afriky

- edulis - jedlá, jedlé kořeny, pův. j. Afrika

Foetida - foetyda , ?

- mauritiana - mauretánská, Madagaskar

Folotsia - folotsia, Asclepiadaceae

- aculeata - Madagaskar, liány,

Forgesia - forgesia, Escalloniaceae

- racemosa - hroznatá, Madagaskar, end Réunion

Forsskaolea - forskaolea, Urticaceae

- tenacissima - stř. Afrika, Sahara, Sahel, Etiopie, Sinaj, Arábie, Jemen, pouštní okraje

Foveolina - foveolina, Wild Chamomile, Wildekamille, Asteraceae

- tenella - Lazy daisy, Namibie, Kapsko, fynbos

Fragaria - jahodník, fragaria, Rosaceae, 12 druhů, Eurasie, SAm, Chile, Afrika, trvalky, okr

- vesca - obecný (Wood Strawber) stř. Afrika

Frankenia - frankenya , Frankeniaceae

- hirsuta (laevis v. hirsuta, Sea-heath) - chlupatá, (srstnatá), celý mediterán, Palestina, Izrael, Kréta, Kypr, Malta, střední Asie, j. Afrika, slaniska, píseč a kamen půdy, polokeř

- laevis - hladká, z. Středozeří, Itálie, Kanárské ovy (Tenerife), halofyt, zasolené půdy, píseč a kamen pobřeží

- pulverulata (pulverulenta) - poprášená, Kréta, Kypr, kamen půdy

- thymifolia - mateřídouškovitá, Středozeří, Španělsko, Sahara, halofyt, slaniska

Fraxinus - jasan, fraxinus, (Ash), Oleaceae, 65 druhů, hlavně mírné až subtr. oblasti s. polokoule - Eurasie, SAm, s Afrika, Indonésie, Guatemala, **pevné pružné dřevo**, i okr

- pennsylvanica - pensylvánský, (Mexican Ash, Geen Ash), pův. SAm USA, 15 m, do 1500 až 2800 m, strom, v. Afrika

Freesia - frésia, Flissie, Iridaceae

- alba - bílá, Kapsko, fynbos

- caryophyllacea - hvozdíková, Kapsko, fynbos

- corymbosa - chocholičnatá, trvalka, j. Afrika

- grandiflora - velkokvětá, v. Afrika, OK, BZ Teplice

- laxa - mléčná, jižní, v. a stř. Afrika, JAR, Svazijsko, Mosambik, Karibik

- leichtlinii - Kapsko, fynbos

- refracta - zakřivená, (zalomená, Common Freesea), okr, pův. j. Afrika

- viridis - Groenagretjie, Kapsko, fynbos

Freylinia - frejlinya, Bellbush, Klokkiesbos, Scrophulariaceae

- lanceolata - kopinatá, Heuningklokkiesbos, j. Afrika, Kapsko, fynbos,

- undulata - j. Afrika, j. pobřeží

- visseri - end Kapsko, ař 3 m, opylována ptáky, rostlina obráží i z oddenku

Fritillaria - řebčík, fritylaria, komonka, Liliaceae, 100 druhů, Středozeří, mírný pás, Eurasie, Amerika, §D – všechny druhy
- - terpentýnový, Arábie

Fuchsia - fuchsie, čílko, Onagraceae, 110 druhů, trop. stf. a JAm, 4 NZ, 1 Tahiti
- boliviana - bolivijská, horské deštné a mlžné lesy v Andách 1000 - 3000 m Peru a Bolívie, Peru - cesta Inků, Argentina, Karibik, Madagaskar, Réunion, květy až 10 cm, bobule prodej jako jedlé ovoce
- magellanica - magelanská, (patagonská), Chile, j. Argentina, Patagonie, Ohňová země, Magellanie, Madagaskar, Réunion, pěstována Středozeří, Itálie, okr, ČR hrnk, SRN, H, inv

Fumana - devaterka, fumana, Cistaceae
- arabica - arabská,

Fumaria - zemědým, fumaria, Papaveraceae, Fumariaceae
- abyssinica - habešský, hlavně v. Afrika, Eritrea, Etiopie, Somálsko, Keňa, Uganda, Rwanda, Burundi, Kongo, Tanzanie, Arábie, Jemen, Omán

Funtumia - funtumia, Apocynaceae
- africana - africká, Nigérie, trop. strom

Furcraea - furkrea, Agavaceae, Asparagaceae, 12 druhů, sukul, pouště, Amerika, Karibik, okr
- foetida - smrdutá, Karibik, Amazonie, Guayanská vysočina, Madagaskar, Réunion

Gaertnera - gertnera, Rubiaceae,
- vaginata - pochvatá, Madagaskar, end Réunion, stáloz keř stromek

Gagnebina - gagnebina, Fabaceae, (Mimosaceae),
- lutescens -

Gaillonia - gailonya, Rubiaceae
- reboudiana - Sahara

Galenia - galenya, Aizoaceae / Mesembryanthemaceae
- populosa - puchýřnatá (Wat Bush), pouště
- secunda - Namibie

Galingsoga - pěťour, galingsoga, Asteraceae, eutrofní lokality, plevel zahrad a polí, Eurasie, Amerika, Afrika
- parviflora - maloúborný, pův. Andy JAm, Karibik, j. Brazílie, Bolívie, stf. Argentina, Peru, Chile, Patagonie, pampa Uruguay, mediterán - Kaliforn. poloostrov, Sonora, Sierra Madre, okraj Sahara, ČR zavlečen, inv, zahradnické půdy

Galiniera - gulinyera, Rubiaceae
- coffeoides - kávová, hory v. Afriky, Tanzanie

Galium (Asperula) - svízel, galium, Rubiaceae, 300 druhů, téměř po celém světě
- aetnicum - Sicílie, Apeniny
- aparine - přítula, Eurasie, stf. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie, JAm
- ruwenzoriense - ruwenzorský, i velehory, až 5 m po starčích, Tanzanie, Uganda, Kongo,
- stenophyllum - end Zambie

Galtonia - litoška, galtonya, Hyacinthaceae
- candicans -

Garcinia - mangostan, garcinya, gumigumovník, Clusiaceae, 200 druhů, tropy, Asie, Afrika, dřeviny, pomalu rostoucí, tvrdé dřevo, cenná pryskyřice, jedlé plody, olejnatá semena, léč - průjmy, ebola, malárie, rakovina, okr, agrolesnické kultury
- acutifolia - ostrolistá, end Zambie, Tanzanie
- bifasciculata - Tanzanie
- cola - Nigérie
- mangostana - mangostan, (Mangosteen), vlhké trop. nížiny, pův. Malajsie, Indonésie, Filipíny, Indie, Srí Lanka, Indočína, Barma, Thajsko, Vietnam, Čína, Malajsie, Guinea, Kongo, Madagaskar, pěstov. stáloz. oblíbený ovoc strom, žlutý latex, tvrdé dřevo, od VI do IX, okr, léč
- mlanjensis - , end Zambie
- viridiflora - stálokvětá, cibulovina vlhkých luk, j. Afrika
- volkensii - , end Zambie, NP Kruger

Gardenia - kucinar, gardénya, Rubiaceae, 200 druhů, tropy a subtr., Afrika, Asie (vč. Japonsko, Čína, Filipíny), i dřeviny, okr
- amoena - , (Thorny Gardenia), JAR

- aqualla - z. Afrika - Burkina Faso
- erubescens - růžová, keřové savany v. Afriky, z. Afrika - Burkina Faso, jedlé plody
- jasminoides (angusta, angustifolia, florida, grandiflora) - jasmínovitý, (květnatý, vznešený, Cape Jasmine, Cape Gardenia), pův. Čína, Vietnam, Thajsko, Malajsie, Indonésie, Filipíny, Japonsko, Rusko (Soči), či trop j Afrika, Kapsko, trop savany, stáloz. keř stromek, jedlé plody, silně vonící bílé kv. aromatiz. čajů, léč. v Číně okr pěst již v 9 st., okr, Evropa, ČR hrnk, skleník.

- lutea - žlutá, Etiopie,

Gardneria - gardneria, Loganiaceae

- posoquerioides - end Zambie
- rutenbergiana - end Madagaskar
- semseii - Tanzanie
- ternifolia - v. Afrika, Súdán
- ternifolia var. jovis-tonantis - (Large-leafed Gardenia), keř 6 m, do 2100 m, v. Afrika
- thunbergia - Thunbergův, (White Gardenia), pův j. Afrika - JAR, stáloz dřevina, okr
- volkensii - subsaharská Afrika, Somálsko, Tanzanie, Keňa, Botswana, Mosambik JAR, mopanové lesy, keř. stromek, plody zvířata, **dřevo tvrdé** řezbáři, kořeny, listy léč. TLM

Gasteria - mangostan, gasteria, Liliaceae

- bicolor - dvoubarvá, trsn. sukulent, j. Afrika
- carinata - člunkovitá, j. Afrika
- pulchra - něžná, j. Afrika

Gastonia - gastonya, Araliaceae, 60 druhů, strom

- crassa - tučná, Madagaskar, Seychelly,
- cutispongia - kutispongie, Madagaskar, Réunion

Gastrodia - gastrodya, Orchidaceae, 60 druhů, hory v. a j. Asie, ale i Afrika a Austrálie

- africana - africká, hory Kamerunu
- agnicellus - Madagaskar, údajně nejošklivější orchidej, parazit na houbě, objev 2020 (Kew Garden)
- balii - Mosambik, Zimbabwe, Malawi
- elata - vyvýšená, horská saprof. bezlistá, v. Asie, j Čína, Japonsko, Korea, asi zavl i na Madagaskar, ve vlhku pod dřevinami, léč. TCM
- elatoides - end Madagaskar
- madagascarensis - madagaskarská, Madagaskar
- rwandensis - rwandská, Rwanda

Gaura - svičkovec, gaura, Onagraceae, 20 druhů, prerie SAM, byliny a polokeře, okr

- lindheimeri - Lindheimerova, Madagaskar, suchý opadavý les, BZ Plzeň

Gazania - gazánya, úborovka, Gousblom, Asteraceae, okr

- heterochaeta - Kapsko
- krebsiana - krebova, (Otranjegousblom), trop. j. Afrika, Kapsko, fynbos, travinné stepi, stáloz. trvalka
- leiopoda - leopoldova, Kapsko
- lichtesteinii – Lichtensteinova, Kapsko, Namibie
- linearis - stř. Afrika, j. polovina Afriky
- longiscapa - okr
- maritima - Kapsko, fynbos
- nivea - okr
- pectinata - hřebenitá, Kapsko, fynbos
- rigens - Strandgazania, JAR - Kapsko, fynbos, okr Palestina, Izrael
- rigida - tuhá, JAR Kapsko, fynbos, renosterveld
- serrata - pilovitá, Kapsko
- x splendens (ringens) - zářivá, (zahradní, úborovka tuhá, pojíchlup, Trailing Gazania, Clumping Gazania, Treasure Flower), pův. j. Afrika, Mosambik, bylina, okr tropy a subtr, intr. Kypr, Itálie, Ischia, ČR

Geissorhiza - geisorhiza, Satinflower, Syblom, Iridaceae, end Kapsko, hlízn. trvalky,

- aspera - hvězdná, Syrie, Kapsko, Namibie, fynbos
- confusa - Kapsko
- exscapa - Kapsko, fynbos
- imbricata - Kapsko, fynbos
- inflexa - Kapsko, fynbos

- juncea - Kapsko, fynbos
- monanthos - , Kapsko, fynbos
- ornithogaloides - Kapsko, fynbos
- ovata - vejčitá, JAR, Kapsko, fynbos
- radians - paprscitá, Wynkelkie, hlízn. trvalka písčin, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- schinzii - Kapsko, fynbos
- splendidissima - zářivá, Kapsko
- Genlisea - genlisea**, Lentiburaceae, Lamiaceae, trop. Amerika (mimo Andy) a jz. Afrika, masožr
- africana - africká, jz Afrika
- margaretae - Tanzanie
- Genthyllis - gentylis**, kumakranka, Amaryllidaceae
- afra - Kapsko, fynbos
- britteniana - , (Kukumakranka), JAR
- Geranium - kakost, geranium**, Crane's Bill, Geraniaceae, 430 druhů, chladnější mírné pásmo, po celém světě a horách tropů SAM, Afrika, bylina, okr
- arabicum - arabský, stř. Afrika, Guinea, Kongo, Etiopie, j. polovina Afriky, Madagaskar
- favosum - stř. Afrika, Súdán, Etiopie, pouštní okraj Sahara, Arábie
- incanum -
- magniflorum - stř. Afrika, jižní polovina Afriky
- mascatense - tropy Starého světa, Súdán, Zimbabwe, Kamerun, Etiopie, Arábie, Omán, Írán, Čína
- robertianum - smrdutý, stř. Afrika
- triumphum - Jemen
- wakkerstroomianum - jv Afrika - JAR, Lesotho, Svazijsko
- Gerbera - gerbera**, Asteraceae, 35 druhů, JAM, jv. Afrika, Madagaskar, Sibiř, Nepál, Čína, Indie, Tasmánie, okr
- ambigua - j Afrika, od Tanzanie a Angoly až JAR a Svazijsko, léč listy a kořena, TLM
- aurantiaca - , (Hilton Daisy), JAR
- cordata - Namibie
- crocea -
- dialstee - Kapsko, fynbos
- jamesonii - Jamesonova, temperátní až tvrdolisté lesy, j. Afrika, Namibie, okr, ČR
- linnaei - Kapsko, fynbosaringblom, Kapsko, fynbos
- piloselloides - (Swarttee), Kapsko, fynbos, Guinea, Kongo, stř. Afrika, Etiopie, j. polovina Afriky, Madagaskar
- serrata - Kapsko, fynbos
- x hybrida - hybridní, okr
- Geosisris - geosisris**, Iridaceae, 2 druhy
- albiflora - bělokvětá, ostrov Mayotte
- aphylla - bezlistá, Madagaskar
- Gibbaeum - gibeum**, Aizoaceae, Crassulaceae
- album - bílé, trsn. sukulent, j. Afrika
- petrense - skalní, j. Afrika
- velutinum - sametové, j. Afrika
- Gigasiphon - gigasifon**, Fabaceae
- macrosiphon - Tanzanie
- Gilletiodendron - giletiodendron**, Fabaceae
- glandulosum - žlaznatý, Súdán, Ghana, stáloz. dřevina
- Gisekia - gisekia**, Aizoaceae
- pharnaceoides - Sahara
- Givotia - givocia**, Euphorbiaceae
- madagascarensis - madagaskarská, Madagaskar, pevné lehké dřevo (připomíná balzu), na rybářské pirogy
- Gladiolus - mečík, gladyolus**, Pypie, Iridaceae, 260 druhů, Afrika a Madagaskar, Eurasie, sec Amerika, okr
- abyssinicus - habešský, stř. Afrika, Etiopie,
- agrymonius - polní, Středozeří, Itálie
- alatus - křídlatý, Kalkoentjie, hlízn. bylina, j. Afrika, Kapsko, fynbos

- angustus - Kapsko, fynbos
- arcuatus - , Kapsko
- aureus - end Kapsko - poloostrov
- bonaespei - , (Flame, Vlammes), Kapsko , fynbos
- brevifolius - Herfspypie, Kapsko, fynbos
- bullatus - Caledon Bell, Kapsko, fynbos
- byzanticus - byzantský, Středozeří
- caeruleus - Saldanha Pypie,, Kapsko, fynbos
- candidus - stř. Afrika , Etiopie, Omán
- carinatus - kýlnatý, Blou Afrikaner, Kapsko, fynbos
- cardinalis - , (Waterfall Gladiolus, New year Lily), JAR, Kapsko, fynbos
- carmineus - Cliff gladiolus, Kapsko, fynbos
- carneus - pleťový, White Afrikaner, Painted Lady, Kapsko, fynbos
- caryophyllaceus - hvozdikovitý, Sandpypie, pův. j. Afrika, Kapsko, Namibie, fynbos, inv
- ceresianus - , Kapsko
- communis - obecný, Středozeří, Sardinie, Kypr, Španělsko, Řecko, Červený seznam
- cunonius - , Lepelblom, Kapsko, fynbos
- dalenii - , Súdán, Guinea, Kongo, stř. Afrika, Etiopie, Madagaskar, end Zambie, j. polovina Afriky
- debilis - , Little painted Lady, Kapsko, fynbos
- dubius - pochybný, §F
- gracillimus - , end Zambie
- gracilis - Blouppypie, Kapsko, fynbos
- grandiflorus - Kapsko, fynbos
- hirsutus - srstnatý, Lapmuis, Kapsko, fynbos
- huttonii - Huttonův, Kapsko
- hyalinus - , Small brown Afrikaner, Kapsko, fynbos
- illiaceus - Large brown Afrikaner, Ribbokblom, Kapsko, fynbos
- illyricus - illyrský, celé Středozeří, Španělsko, Baleáry, Řecko, sz. Afrika, Maroko, Červený seznam
- inflatus - Tulbagh Bell, Blouklokkie, Kapsko, fynbos
- imbricatus - střečovitý, stř. a v. Evropa, Balkán, §SRB, §U, §CR
- inamirensis - , Ischia
- italicus (segetum) - polní, (italský, osenní, Field Gladiolus, Italian Gladiolus), celé Středozeří, Španělsko, Itálie, Řecko, Madeira, Kanárské ovy, Kréta, Malta, Kypr, Palestina, Izrael, Černomoří, pole, §UA
- juncifolius - , end Zambie
- laxiflorus - , end Zambie
- longicollis - dlouhohrdlý, (Honey Flower), j. Afrika – Dračí hory,
- maculatus - , Brown Afrikaner, JAR, Kapsko, fynbos
- martleyi - Kapsko, fynbos
- meliusculus - Pienkalkoentjie, Kapsko, fynbos
- melleri - Mellerův, j. Afrika, JAR, Zairf, Mosambik, Zimbabwe. Zambie, Malawi, Tanzanie
- meloiusculus -
- monticola - Bergpypie, Kapsko, fynbos
- muenzneri - , end Zambie
- murielae (*Acidanthera*) - v. Afrika - Etiopie, Tanzanie, Burundi, Malawi, Mosambik, okr Evropa
- natalensis sp. agg. - natský, (Gladiole), hojná ve východoafrických savanách do 1200 až 3000 m, zřejmě souhrnný taxon několika druhů, ve v. Africe 20 druhů
- nyasicus - , end Zambie
- orchidiflorus - Groenkalkoentjie, Kapsko, fynbos
- palustris - bažinný, §F, §RO, §SRB, §U, §UA
- pappei - Kapsko, fynbos
- pateersoniae - Karoo Bell, Kapsko, fynbos
- priorii - Kapsko, fynbos
- pusillus - , end Zambie
- rogersii - Rogersův, Riveersdale Bell, Kapsko, fynbos
- segetum - osenní, Středozeří

- speciosus - , Kapsko
- tenuis - tenký, ŠUA
- trichonemifolius eelkalkoentjie, Kapsko, fynbos
- triphyllus - trojlistý, Středozeší, garrigue
- tristis - Marsh Afroíkaner, Trompetter, Kapsko, fynbos
- trychyphyllus - vláskovitý, Kypr
- ukabensis - ukabenský, v. Afrika kamenité travnaté savany 600 – 2000 m, bílý květ, Tanzanie
- undulatus - Vleipypie, Kapsko, fynbos
- venustus — , (Perskalkoentjie), Kapsko, Namibie, fynbos
- virescens - Kapsko, fynbos
- watermeyeri - Soetkalkoentjie, Kapsko, fynbos
- watsonionides - watsoniensský, Rool Afrikaner, v. Afrika nad 3000 m, krásný, červený květ, Kilimandžáro, Tanzanie, Kapsko, fynbos
- zimbabwensis - zimbabský, end Zambie

Glaucium - rohatec, glaucium, Papaveraceae, hlavně Středozeší

- corniculatum - růžkatý, saharско-arabská oblast, pouštní okraj Sahara, Arábie

Glebionis (Chrysanthemum, Xanthophthalmum) - zlateň, kopretina, glebionys, Asteraceae, Středozeší, Makaronesie, jz. Asie, Amerika, okr

- coronaria - věncová (pinardie, Crown Daisy), pův z. Středozeší, Izrael, bible, okr celé Středozeší (řada cv. Bicolor, Primrose Gem, Goldem Gem), Sardinie, Řecko, Kréta, Kypr, Malta, Kanárské ovy, Egypt, pole, rumišťe, jz. Asie zelenina, (vč. var. discolor), ČR
- segetum (Ch.s., X.s.) - osenní, (Corn Marigold), celé Středozeší, zdomácněla Španělsko, Baleáry, Řecko, Kréta, Kypr, i stf. Evropa, ČR, Makaronesie, jz. Asie, úhory, u cest, okr letnička (cv. Eldorado)

Gleditsia - dřezovec, gledyčije, (Honey Locust), Caesalpiniaceae, Fabaceae, 15 druhů, SAM, JAm, Afrika, Asie - hlavně Čína, Afrika tropická, trnité stromy, **dřevo obdobné akátovému, pevné**, obtížně opracovatelné,

- triacanthos - trojtrnný,

Gleichenia - pásatka, gleichenya, kapradina, Gleicheniaceae

- polypodioides - , statné vytrv.kapradina a plazivým oddenkem, vlhké lokality (alespoň pravidelné mlhy), erozní rýhy, narušená místa, jih Afriky – Kapsko až Tanzanie a Angola, stf. Afrika, jižní polovina Afriky, Madagaskar, Mauritius, i subantarktický ostrov Amsterodam
- umbraculifera - stf. Afrika, j. polovina Afriky

Glekia - glekia, Scrophulariaceae, 1 druh

- . krebsiana - end j. Afrika, Lesotho, až polokeřik

Glinus (Aizoon) - glinus, tučník, vždyživ, Aizoaceae, Molluginaceae

- lotoides - Sahara

Glionnetia - glionecia, Rubiaceae

- sericea - hedvábná, Madagaskar, Seychelly,

Glischrocolla - glischrokola, Penaeaceae, end

- formosa - formoská, JAR, end

Gliricidia - gliricidya, Fabaceae

- sepium - Guinea, Kongo, Madagaskar

Globularia - koulenska, globularia, Globulariaceae

- arabica - arabská, Sahara

Gloriosa - krasoda, glorióza, Liliaceae, Colchicaceae, 5 druhů, v. Afrika

- minor - nízká („lilie“), rostlina, v. Afrika, Tanzanie
- rothschildiana - Afrika, okr
- superba (simplex) - červená, nádherná (vznešená, půvabná, Climbing Lily, Malabar Glory Lily, Flame Lily, Superb Lily, Turk's Cap), pův. trop. Asie, trop. Afrika, stf. a j. polovina Afriky, NP Kruger, Madagaskar, ve v. Africe do 2300 m, Etiopie, Tanzanie, Kuba, hlíznatá, pnoucí, výška až 5 m, exotický květ, okr (cv. Carsonii, Rotschildiana),

k extrakci alkaloidu kolchicinu, toxic,

- virescens – , pnoucí v podrostu pralesa, Tanzanie

Glossonema - glosonema, Apocynaceae, Asclepiadaceae

- boveanum - Sahara

- varians - saharsko-arabská oblast , Omán, Jemen, Katar, Bahrain, Saudská Arábie, Sahel, stř. Afrika , Írán, Pákistán, Indie, pouštní okraje
- Glottiphyllum - glotyfylum** , Aizoaceae, Crassulaceae
- linguiforma - , sukulent polopouští j. Afriky, j. Afrika
- nelii - , j. Afrika
- Glyceria - zblochan, glaceria**, Poaceae
- fluitans - vzplývavý, Středozeří, Makaronésie, Eurasie, Amerika, Afrika, Austrálie, BG
- Glycyrrhiza - lékořice, glycirhiza**, Fabaceae, 20 druhů, vytrv. rostliny, Středozeří, trop a subtr. Eurasie, Amerika a Asie, okr
- lepidota - , (Wild Licorice), stř. a z USA, Arizona - Grand Canyon, Utah-Arches, Colorado, mediterán
- Kaliforn. poloostrov, Sonora, Sierra Madre, v. ovy
- Glyphaea - glyfea**, Malvaceae
- brevis - Nigérie
- tomentosa - plstnatá, end Zambie
- Gmelina - gmelina**, Lamiaceae
- arborea - stromová, Nigérie, strom
- Gnaphalium - protěž, gnafalium**, plesnivec, protěžec, Asteraceae, 20 druhů, trvalka, hory, Eurasie, SAM, okr
- luteo-album - Sahara
- unions - stř. Afrika, Etiopie,
- Gnidia** (zřejmě přejde část do rodu Lasiosiphon) - **gnydya**, Saffron Bush, Saffraan, Thymeleaceae, 70 druhů, j. Afrika
- anomala - end JAR, fynbos
- cafra - kaferská, jv Afrika, JAR, Svazijsko, Lesotho, savana
- geminiflora - Kapsko, fynbos
- glauca - hory Afriky, Indie, Cejlon, stromek
- juniperifolia - jalovcolistá, end Kapsko, fynbos
- kraussiana - , (Gifbossie), subsaharská Afrika, JAR, Svazijsko, Mozambik, Zimbabwe, Tanzanie, Angola, Súdán, Kamerun, Nigérie, Hurkina Faso, GHana, Guinea, polokeř
- linearis - end Madagaskar
- oppositifolia - Basbos, Kapsko, fynbos
- ornata - Kapsko, fynbos
- penicillata - , JAR, Kapsko, fynbos
- pinifolia - borovicolistá, Kapsko, fynbos
- polycephala - , (Besembos), JAR
- simplex - Kapsko, fynbos
- socotrana - sokotranská, end Sokotra, stř. Afrika
- squarrosa - Kapsko, fynbos
- splendens - zářivá, jv Afrika, keř
- tomentosa - plstnatá, JAR, Kapsko, fynbos
- Gomphia - klínotor, gomfia**, Ochnaceae
- deltoidea - end Madagaskar
- Gomphocarpus - věkoplod, ostnoplod, gomfokarpus**, hřebíčkoplod, Wild Cotton, Katoenbos, Apocynaceae, Asclepiadaceae asi 30 druhů, trop. Afrika, jz Asie
- cancellatus - Kapsko, Namibie, fynbos, stř. Afrika
- fruticosus - vrbolistý, keřovitý, (Ballon Plant, Vleiklapper), polokeř, pův. j. Afrika, Kapsko, fynbos, v. Afrika, Keňa, Etiopie, ERitrea, Somálsko, i Arábie, Madagaskar, ale i Středozeří, Austrálie, NZ, Venezuela, Peru, keř, inv. jed, léč
- physocarpus - tavolovitý, opad. polokeř, j. Afrika, stř. Afrika, Etiopie, jižní polovina Afriky
- sinaicus, saharsko-arabská oblast , Sinaj, stř. Afrika
- Gonatopus - gonatopus** , Araceae
- boivini - Boivinův, Afrika
- Gonioma - gonyoma**, Apocynaceae
- kamassi - , end Zambie
- malagasy - , end Zambie

Gorteria - gorteria, Asteraceae, 3 druhy, j Afrika

- diffusa - rozptýlená, Kapsko, var. calendulacea, Kapsko, suťové kamenité svahy

- personata - jAfrika, zavl jz Austrálie

Gosweilerodendron - gosweilerodendron, Fabaceae

- balsamiferum - balsámový, Tola, trop. z. Afrika - Nigérie, Angola, Zair, **těžba dřeva**

Gossypium - jutovník, gossypium, bavlník, Malvaceae, Gossypaceae, 40 druhů, subtr. a tropy, celý svět, okr, pěst.

- barbadense - barbadoský, (západoindický, Egyptian Cotton, Pima Cotton, Sea Island Cotton), pův. trop. Amerika, v Peru pěstován již před 10. tisíci lety, v teplých oblastech Egypt, Súdán aj.

- cannabinus - konopovitý, (kenaf), pěst text, v horších podmínkách

- gossypoides - bavlník, pěst trop. a subtr. text, teplé oblasti Indie, Barma, Čína, Pákistán

- herbaceum - bylinný, (Common Cotton), pův. pův j Afrika-Namibie, Mosambik, Svazijsko, JAR, savany, dále. JAM, hl. pěstitelská oblast jz. Asie, Čína, Indie, Barma, Pákistán, Kazachstán (řeka Syr-darja na závlahy, takže Aralské jezero vysychá, přístav 80 km od břehu), Turecko, Egypt, USA největší producent dotovaných plantáží, což ničí např. producenty v Africe (Burkina-Faso). Etiopie, Středozeří, Izrael, bible, pěst Španělsko, Řecko, Bulharsko, Turecko, Slovensko, více než 2,5 tis. let na výrobu látek, olej, výlisky krmivo, droga, semena afrodisiak (posílení sex. výkonnosti), alkaloid gossypol slabě jed

- sabdariffa var. altissima - rozella hemp, textilní

- stocksii - stf. Afrika, Etiopie,

Graderia - graderia, Lamiaceae, 4 druhy, j, Afrika, jeden Sokotra

- fruticosa - plodová, Sokotra, křoviny

- scabra - drsná, jv Afrika

- subintegra - jv Afrika, JAR, Svazijsko

Gramasis - gramasis, Orchidaceae

-

Grangea - grangea, Asteraceae

- maderaspatana - trop a subtr Afrika - Senegal, Mali, Gabon, Zair, Angola, Egypt, Etiopie, Tanzanie, Zimbabwe, Mosambik, JAR, Madagaskar, jv Asie- Indočína, Čína, Indonésie . mokřiny

Greenovia - grenovia, Crassulaceae, Afrika, Madagaskar

- aizoon - Kanárské ovy

Grevillea - grevillea, Proteaceae

- robusta - obrovská (Silky Oak, Grevillea), pův. v. Austrálie, strom 20 m, do 1200 m, toleruje zasolení, kvalitní dřevo, nábytek, v. Afrika, Tanzanie, stf. Afrika

Grewia - blahokamýk, grévia, Tiliaceae, Malvaceae, Arábie, Afrika, jv Asie, keř

- bicolor - dvoubarevná, keř 3 - 9 m, do 2000 m, v. Afrika

- betulifolia - břízolistá,

- biloba - Čína. Korea

- carpinifolia - habrolistá,

- decemovulata - , end Zambie

- erythraea - erytrejská, stf. Afrika , Etiopie, Sokotra

- gilviflora - , end Zambie

- goetzeana - Tanzanie

- occidentalis - západní, (Crossberry), pův. z. JAR, Kapsko, jižní polovina Afriky, stf. Afrika , keř. stromek,

- oppositifolia - vstřícniolistá,

- pachycalyx - , end Zambie

- praecox - , end Zambie

- robusta - Namibie

- schintzii - , delta Okavango

- schweinfurthii - stf. Afrika, Etiopie,

- sulcata - trop v. Afrika, Tanzanie, Malawi, Mosambik, Zimbabwe, JAR

- similis - , keř 3-9 m, 600 - 2200 m, v. Afrika

- tembensis - stf. Afrika, Etiopie,

- tenax - tenax, keř 2 m, do 1500 m. v. Afrika

- villosa - chlupatá, Sahel, stf. Afrika, Etiopie, Tanzanie, j, polovina Afriky, NP Kruger

Greyia - greja, Melianthaceae, Greyiaceae,

- radlkoferi - hory JAR, opad. keř. stromek až 5 m
- sutherlandii - jihoafrická, (Natal Bottle Brush), dřevina, hory j. Afrika – Dračí hory, Svazijsko, JAR, opad. keř. stromek až 7 m, kořen léč, TLM
- Grielum - grielum**, Desert Primrose, Duikerwortel, Neuradaceae, Rosaceae
- grandiflorum - velkokvěté, Kapsko, Namibie, fynbos
- humifusum - , (Duikerwortel), Kapsko, fynbos, Namibie
- Grubbia - grubia**, Grubbiaceae
- rosmarinifolia - rozmarýnolistá, Kapsko, fynbos, end
- tomentosa - plstnatá, Koolhout, Kapsko, fynbos, end
- Grumlea - grumlea**, ?
- Kilimandžaro, Tanzanie
- Guarea - guarea**, Meliaceae, 80 druhů, trop Afrika, JAm,
- crispa - Světlé Bossé, trop. z. Afrika, hlavně Pobřeží slonoviny a Nigérie i Nigérie a Gabon, **těžba dřeva**
- Guettarda - guettarda**, Rubiaceae, 50 druhů, hlavně trop. JAm, pobřeží a ovy Indického a Tichého oceánu
- speciosa - , Keňa, Tanzanie, Madagaskar, Komory, Seychelly
- Guibourtia - bubinga, guibourcia**, Fabaceae, trop. stromy, **cenné jemně žilkované dřevo** bubinga, /kevazingo),
- arnoldiana - Mutenye, trop. Afrika, **těžba dřeva**
- copallifera - , Súdán, Ghana, stáloz. dřevina
- demeusei - dřevitý, (African Rosewood, Bubunga), pův. trop. stř. a z. Afrika, strom, **tvrdé trop. dřevo**
- ehie - Amazoué, Anokye, Ovagkol, Shedua, **těžba dřeva**
- schliebenii - Tanzanie
- Guizotia - mastňák, guizocia**, Asteraceae
- abyssinica - habešský, stř. Afrika, hory Etiopie,
- scabra - , Súdán, Guinea, Kongo, Etiopie, stř. Afrika, j. polovina Afriky
- schimperi - stř. Afrika, Etiopie,
- Gundelia - gundelia**, Asteraceae, 5 druhů
- turnefortii - turnská, (Tournefort's Gundelia, Whirling), Palestina, Izrael, bible, Kypr
- Gutenbergia - gutenbergia**, Asteraceae
- filifolia - , end Zambie
- gossweileri - , end Zambie
- polycephala - , end Zambie
- polytrichomata - , end Zambie
- westii - , end Zambie
- Gyaladenia - gyaladenya**, Orchidaceae
- conica - , end Zambie
- Gymnarrhena - gymnarrhena**, Asteraceae
- micrantha - drobnoplodá, Sahara, Tunisko, s. Afrika, Sinaj, Arábie, pouštní okraje
- Gymnocarpos - ostnoplod, gymnokarpos**, nahoplod, Caryophyllaceae
- decander - desetimužný, s. Afrika, Sahara, Tunisko, Kanár. ovy, jz Asie, skály
- decandrum -
- kuriensis - , Tunisko, žerou velbloudí, Sokotra
- sinaicus - sinajský, pouštní okraj Sinaj, Sahara, Arábie, Jemen
- Gymnodiscus - gymnodiskus**, Yellowweed, Geelkruid, Asteraceae
- capillaris - Kapsko, fynbos, Namibie
- Gymnosporia - gymnosporia**, Celastraceae, dvoudomý, vzácně jednodomý keř. stromek, proměnlivý
- heterophylla - různolistá, j Afrika
- parviflora - stř. Afrika, Etiopie,
- senegalensis - senegalská, saharско-arabská oblast, hlavně subsaharská Afrika a Sahara, Senegal, Súdán, Mauritanie, Ghana, Sahel, Etiopie, j. polovina Afriky, Maroko, j. Španělsko, Namibie, Mozambik, Angola, JAR, Madagaskar, Arábie, Komory, Írán, Afghánistán, Pákistán, Indie
- Gynandris (Iris) - kosatcovník, gynandris**, Iridaceae
- sisyinchium - , Sinaj, Arábie
- Gypsophila - šater, gypsofila**, Caryophyllaceae
- pilosa - Středozemí, Tunisko, Libye, Izrael Sýrie, Turecko, Írán, Afghánistán, Pákistán,, sec Maroko,

Španělsko, Baleáry, RF, Kypr, ale i SRN, USA

Gyrocarpus - gyrokarpus, Hernandiaceae, 3 druhy

- americanus - americký, skalnaté lokality, strom, na lodě

- asiaticus -

- jacquinii - , Madagaskar

Habenaria - habenaria, uzdice, Orchidaceae, 600 druhů, tropy a subtr, Amerika, Afriky, Asie, stález., okr

- anaphysema - , end Zambie

- magnirostris - , end Zambie

- nicholsonii - , end Zambie

- nyikensis - , end Zambie

- odorata - vonná, end Zambie

- pubidens - , end Zambie

- supplicans - , end Zambie

- tetraceras - , end Zambie

- unicalcar - , end Zambie

- unifoliata - stejnolistá, end Zambie

- verdickii - , end Zambie

- xanthochlora - , end Zambie

Habenstretia - ovláčka, habenstrecia, Scrophulariaceae, 25 druhů, j. Afrika až Sudán

- angolensis - angolská, jižní polovina Afriky

- cordata - srdčitá, pův. JAR, zazemňující písky, stáloz. keřík

Halophila - halofila, Hydrocharitaceae, 9 druhů, trop moře,

- ovalis - pobřeží Indického oceánu od Afriky k Malajsii a Indonésii, mělké pobřežní vody,

Hedbergia - hedbergia, Orobanchaceae

- abyssinica - habešská, jižní polovina Afriky

Haemanthus (Scadoxus) - krvokvět, hemantus, Paintbrush Lily, Kwaslelie, Amarilidaceae

- albus - bílý, (White Blood Lily, Royal Paint Brush), pův. Afrika, ozdobný květ

- albiflos - bělokvětý, j. Afrika

- coccineus - šarlatový, Misryblom, j. Afrika, Kapsko, fynbos, okr

- multiflorus - mnohokvětý, („hadí lilie“, „ohnivý míč“, Snake Lily, Fireball Lily), j. Afrika, Tanzanie

- pubescens - Kapsko, fynbos

- rotundifolius - okrouhlostý, JAR

- sanguineus - krvavý, April fool, veldskoenblaar, j. Afrika, Kapsko, fynbos

Haematostaphis – hematostafis, Anacardiaceae

- end Súdán, Ghana

Hagenia - hagenya Rosaceae

- abyssinica (Brayera anthelmintica) - habešská, (kosso), strom, 10 m, subalpínské lesy, lesní hranice, 2400 - 3600 m, deštníkov koruny, hory v. Afriky, Kilimandžaro, Etiopie, Tanzanie, Keňa, stf. Afrika, j. polovina Afriky

Halimodendron - halimodendron, slaník, solničník, Fabaceae

- halodendron - stříbrný, Asie, zasolené písky, opadavý ostnitý keř až 2 m , africko-asijské pouště

Halleria - haleria, Stilbaceae, Scrophulariaceae

- ligustrifolia - end Madagaskar

- lucida - lesklá, j. Afrika, stf. Afrika , Etiopie, plody na větvích, end Zambie, jižní polovina Afriky

Halocneum - holokneum, Chenopodiaceae

- strobilaceum - Sahara, Tunisko

Halodule - halodule, Cymodoceaceae, podmořské trávníky

- universis - , Seychelly

Halopegia - halopegia, Maranthaceae

- perrieri - hory Madagaskar, (BZ Plzeň)

Halopeplis - halopeplis, Amaranthaceae

- perfoliata - stf. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie

Halosarcia - halosarciea Amaranthaceae

- indica - indická, Sahara, Tunisko

Halothamnus - halotamnus, Amaranthaceae, (Chenopodiaceae),

- bottae - saharsko-arabská oblast , Saúdská Arábie, SAR, Omán, Jemen, Sinaj, Sahara, stř. Afrika , pouště, štěrk. vádí
- Haloxylon - saxaul, haloxylon**, Amaranthaceae, Chenopodiaceae, polopouště
- articulatum - článkovaný, saharsko-arabská oblast, pouště, Sahara, Tunisko, Sinaj, Arábie
- salicornium - stř. Afrika , saharsko-arabská oblast, pouštní okraj Sahara, Sinaj, Arábie
- schmittianum - Sahara Tunisko
- Hammada - hamada**, Chenopodiaceae
- elegans - sličná, Sahara
- salicornia (salicornis) - písčítá, Palestina, Izrael, Jordánsko, bible, keř
- Hannoa - hanoa**, Simaroubaceae
- kitombetome - , end Zambie
- Haplocarpha - haplokarpa, jedoduchoplod**, Gousblom, Asteraceae
- lanata - Brandblom, Kapsko, fynbos
- rueppellii - , hory v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie, stř. Afrika
- schimperi - stř. Afrika, Etiopie,
- Haplophyllum - haplofylum**, Rutaceae
- tuberculatum - Sahara
- Haplosciadium - deštníkovec, haplosciadyum**, Apiaceae
- abyssianicum - habešský, hory v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie
- Harpagophytum - harpagofyt, harpagofytun**, Pedaliaceae / Sezamovité,, tropy z. polokoule, byliny,
- abyssinicum - habešský, stř. Afrika, Etiopie,
- procumbens - ležatý, (d'áblův drát, čertův spár, čertovo kopyto), pův. pouště j. a z. Afrika, Kalahari, Namibie, Botswana, Angola, Zambie, Zimbabwe,, j. Afrika, Madagaskar, název podle tvaru plodů, hlíza a kořen léč. TLM, výživa chrupavek a obnova kožního vaziva, uridoidní hořčiny (harpagosid, haroagid), fenoly a cukry
- Harpephyllum - harpefylum, harpelist** , Anacardiaceae
- caffrum - kafrový, (Wild Plum, kaferská švestka), pův. j. Afrika, strom 10 - 25 m, pěst v. Afrika
- Harungana - harungana**, Hypericaceae
- madagascarensis - madagaskarská, Madagaskar, mohutný strom
- Harveya - harveya**, Inkflower, Inkblom, Orobanchaceae, Scrophulariaceae
- bolusii - , JAR, Kapsko, fynbos,
- capensis - kapská, (Inkblom, Witinkblom), Kapsko,
- pauciflora - Kapsko, fynbos,
- purpurea - Kapsko, fynbos,
- squamosa - , JAR, Namibie, Kapsko, fynbos,
- Haworthia - haworcia** , Liliaceae, Aloeaceae
- arachnioides - pavučinovitá, j. Afrika
- attenuata - , j. Afrika
- cymbiformis - , Afrika
- fasciata - svazčítá, j. Afrika
- pumila - nízká, j. Afrika
- stř. Afrika, Madagaskar, Réunion, Karibik- retusa - uťatá, j. Afrika
- truncata - , j. Afrika
- venosa - , j. Afrika, Namibie
- Haya - haya**, Caryophyllaceae, end rod Sokotra, **ale také živočich Ornithopoda !**
- obovata - okrouhlá, stř. Afrika , Sokotra
- Hebenstretia - ovláčka, hebenstrecia**, Slugwort, Slakblom, Scrophulariaceae, Afrika - JAR až Súdán, byliny až keřky,
- abyssinica - habešská, stř. Afrika
- angolensis - angolská, Angola, Etiopie,
- cordata - srdčítá, j. Afrika, zazemňující se písky, pobřeží, stáloz. keřík,
- dentata - zubatá, jz. Afrika, Namibie, JAR
- repens - plazivá, jz. Afrika, Namibie, JAR
- robusta - j. Afrika, Namibie
- Hedbergia - hedbergia**, Orobamchaceae,

- abyssinica - habešská, Guinea, Kongo, Etiopie,
- Hedera - břečťan, hedera**, Araliaceae, 5 druhů Evropa, Malá Asie, Asie, jed
- algeriensis - alžírský, Alžírsko, Malá Asie, Kavkaz, Írán, Tunisko
- canariensis - kanárský, Makaronésie - Kanárské ostrovy (Tenerife), Portugalsko, sz. Afrika
- Hederorkis - hederorkis**, Orchidaceae,
- sehellensis - sejšelská, Seychelly,
- Hedychium - hedychium, motýlovec**, Zingiberaceae
- gardnerianum - stř. Afrika, Madagaskar, Réunion, Karibik
- Hedysarum - kopyštník, hedysarum**, kamyšník, Fabaceae, 100 druhů Evropa, s. Afrika, Maroko, Asie, SAM
- coronarium - věncový, (Sulla, French Honeysuckle, Italian Sainfoin), pův. z. a stř. mediterán, Středozeří, Sardinie, Španělsko, Řecko, Malta, Turecko, s. Afrika, Maroko, Alžírsko, Tunisko, místní pícnina, i okr
- Hedythysus - hetyrsus**, Rubiaceae
- . spermacocinus - end Zambie
- Heliantheme - heliantheme**,
- Tunisko, žerou velbloudi
- Helianthemum - devaterník, heliantémum**, devaterníček, devaterka, Cistaceae, 110 druhů, Středozeří, stř. a s. Evropa, Eurasie, Amerika, obv.stáloz.keřiky, horské slunné TTP, okr
- aegyptiacum - egyptský, stř. a j. Evropa, Egypt, Kréta, xerothermní
- alpestre - alpský, hory stř. a j. Evropy – od Pyrenejí a Alp po Karpaty, Balkán, ne ČR
- alypoides - §BG, Bern, Smar, NAT,
- apenninum - apeninský, Apeniny, Středozeří, j.Evropa, Baleáry, Francie, Jugoslávie, Malá Asie, suchá kamen místa, okr
- bramvelliorum - , §BG,
- bystropogophyllum - , §BG, Bern, Smar-m, NATm
- canum - šedý, Balkán, stř. a j. Evropa, Středozeří, Španělsko až Turecko, Malá Asie, sz. Afrika, Maroko, Arménie, Krym, Kavkaz, §UA, ČR, slunné stráně
- caput-felis - Sardinie, § BG, , Bern, Smar, NAT, _
- . citrinum - lv. Arábie - Dhofar, nízký keř
- cretaceum – krétský, §UA
- croceum - šafránový, (sivý), z. Středozeří, Sardinie
- ellipticum - Sahara
- geniorum - Sahara
- glomeratum - klubkatý, ČR
- gonzalezferreri - , §BG,
- grandifolium ssp. grandifolium - velkokvětý pravý, z., stř., j. Evropa, Balkán, Apeniny, Alpy, Kavkaz, Malá Asie, Írán, §CR , nízké slunné TTP
- halimifolium - devaterníkolistý, Sardinie
- chamaecystus - cistovitý, Kypr
- kafiricum - káhirský, Aeábie
- lippii -
- inaguae - , §BG,
- juliae - , §BG,
- kahiricum - káhirský, Sahara, Tunisko
- lavandulifolium (lavandulaefolium) - levandulolistý, Středozeří, garrigue, §F
- lippii - saharsko-arabská oblast , Sahara, Arábie, Omán
- marifolium - , §F
- nummularium - penízkový, (dvoubarvý, Sun Rose), Středozeří, Evropa, ČR, Malá Asie, Atlas, Kavkaz, Arménie, §IRL, okr ČR, SRN, H, Čína
- obtusifolium - okrouhlostý, Kypr end
- oelandium - ssp. alimonii, end Sardinie, Sicílie
- ovatum - vejčitý, stř. a j. Evropa
- rupifragum - skalní, Balkán, Malá Asie, Krym, Kavkaz, §CR, ale vyhynulý, Ca stráně
- sessiliflorum - , Sahara, Tunisko
- stipulatum - palistnatý, v. Středozeří – Řecko, Turecko, Kypr, Egypt, píseč duny

- syriacum - syrský, Kypr
- teneriffae - tenerifský, §BG,
- vesicarium - , Palestina, Izrael, Arábie, Sinaj, Sahara, poušť a polopoušť
- x hybridum - křížený, okr, ČR
- Helianthus - slunečnice, heliantus**, aztécké zlato, Asteraceae, 100 druhů, Amerika, prerie a světlé lesy, vysoké byliny, okr
- annus - roční, (Sunflower) v cv., exot. květina, Tanzanie, stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie
- Heliconia - bihaja, helikónya**, Musaceae, Heliconiaceae, 150 druhů, stř. a JAm, jz Pacifik, hojně Karibik a amazon. deštný prales, stáloz. byliny, trop. křoviska, širokolistá, okr
- psittacorum - papouščí, (Parakeet Flower, Parrot Flower, Parrot's Platain), pův. Guyana a Brazílie, Malé Antily, Amazonie, Venezuela, Réunion, vlhké savany, okr
- rostrata - zobanítá, (rozetovitá, Crab's Claws, Hanging Lobster Claws), pův. trop. deštný les Amazonské nížiny, Ekvádor, Peru, Karibik , vlhké tropy stř. Ameriky, podobná banánovníku, tropy okr, Thajsko, Réunion, aj
- Helictotrichon (Avenula, Avena) - ovsíř, heliktotrichon**, Poaceae
- elongatum - v., stř. a j. Afrika - Eritrea, Zimbabwe, Kamerun, Guinea, Kongo, Etiopie, Madagaskar
- Helichrysum - smil, helichrysum, slaměnka**, Strawflower, Stročibloom, Asteraceae, 500 druhů, ve Středozeří, v. Africe 80 druhů, v Kapsku 70 druhů, na Madagaskaru 110 druhů, na Sokotře 13 druhů
- aciculare - end Sokotra, skály, polopoušť
- adenocarpum - JAR, Zimbabwe, Mozambik, Svazijsko, Lesothe, j. polovina Afriky
- angustifolium - úzkolistý, j. Afrika ,
- arenarium - písečný, (slaměnka), Eurasie,
- argyranthum - zlatový, hory v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie, Madagaskar, okr
- argyrosphaerum - j. Afrika - Angola, Zambie, Malawi, Mosambik, JAR, Namibie, Botswana, Zimbabwe
- aureum - zlatý, JAR, Svazijsko, dřevnatý oddenek, řada variet
- balfourii - , Sokotra, travnaté lokality
- browneri - Brownerův, většina druhů těchto „slaměnek“ je z v. Afriky, nízký a hustý keřík 1 m, trávníky subalpinského stupně v. Afriky do 3500 m, Uganda, Tanzanie, Keňa
- buddleioides - j. Asie - Indie, Cejlon
- caespitum - jv. Afrika - JAR, Namibie, Zimbabwe, Lesothe, Svazijsko
- caespitosum - trsnatý, JAR, Lesothe, Svazijsko, Zimbabwe
- calocladum - Madagaskar,
- citrispinum - , end hory v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie, Etiopie, Keňa, Uganda , afroalpínské trávníky, okr
- cochleariforme - old and silver, Kapsko, fynbos
- cooperi - jv Afrika, JAR, Svazijsko, Lesothe
- cymosum - vrcholikatý, hory v. Afriky, Kapsko, fynbos, Kilimandžaro, Tanzanie, slaměnka
- dasyanthum - Kapsko, fynbos
- devium - end Madeira
- dichotomum - vidličnatý, end Madagaskar
- dioscorides - , Sokotra
- ecklonis - , JAR, Lesotho, travn. svahy
- evansii - JAR, end Dračí hory
- felinum - end JAR, Kapsko. Fynbos
- foetidum - Madagaskar, Kapsko, fynbos, sec Madeira, Reunion, Havaj, inv
- formosissimum – formoský, end hor v. Afriky, bílé květy, Etiopie, Tanzanie, Keňa, Uganda (Ruwenzori), afroalpínské trávníky
- forskahlii - savany trop Afriky, Nigérie, Kamerun , Súdán, Etiopie, Keňa, Uganda, Rwanda, Burundi, Tanzanie, Ghana, Mozambik, Malawi, Angola, Arábie , Jemen
- globosum - kulovitý, Etiopie, Malawi, Kamerun, Gabon, Guinea, Libérie, Pobřeží Slonoviny, Kongo, Etiopie, jižní polovina Afriky, Madagaskar, alpínské trávníky
- glumaceum - afro-arabský druh, Eritrea, Etiopie, Džibutsko, Somálsko, Keňa, Tanzanie, Súdán, Arábie, Jemen, Omán, SAE, Sokotra, suché kamenité lokality
- gossypinum - end Kanár. ovy
- gracilipes - Sokotra

- grandiflorum - velkokvětý, Kapsko, fynbos
  - heliotropifolium - end Réunion, stáloz. keř
  - chinoides - i velehory, Tanzanie
  - chionosphaerum - jv Afrika, JAR, Lesotho, Svazijsko
  - italicum - italský, Středozeří vč. s. Afriky
  - kilimanjari - kilimandžarský, žl. květy, Kilimandžáro, Tanzanie, v. Afrika,
  - kraussii - trop j. Afrika . Angola, Zambie, Zimbabwe, Mosambik, JAR
  - lavanduloides - levandulový, end Madagaskar, polokeř, hory
  - longifolium - dlouholistý, j Afrika - JAR, Mosambik
  - marginatum - okrajový, JAR, Lesotho, j. polovina Afriky, kamenité svahy, pokravná skalnička, okr
  - melaleucum - kajeputský, end Madeira,
  - meyeri-johannis - Meyeri-johannův, hory v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie, slaměnka
  - milfordiae - end Dračí hory - Lesotho, j. polovina Afriky
  - moesianum - Kapsko, fynbos, Namibie
  - nebrodense - end Sicílie
  - newii - Newiův, hory v. Afriky, bílé květy, domin. slaměnka na Kilimandžáru, Tanzanie, Keňa
  - nogedensis - Sokotra
  - nudifolium - subsaharská Afrika až Arábie, Kamerun až Jemen, Etiopie, Keňa, Tanzanie, Mosambik, Zimbabwe, JAR, fynbos, léč. TLM, listy v kuchyni i jako kadidlo
  - obconicum - end Madeira
  - oreophyllum - hory jv Afriky, JAR, Svazijsko, Lesotho
  - panduratum - v Afrika, Keňa , Uganda, trop, v. Afrika, JAR, Zimbabwe, Svazijsko, polokeř
  - pandurifolium - Kapsko, fynbos
  - panormitanum - end Sicílie
  - patulum - Kapsko, fynbos
  - petiolare - j. Afrika
  - praecurrens - j Afrika - end Dračí hory, Lesotho - Thabana Ntleyana 3482 m
  - retortoides - end j Afrika - Dračí hory
  - retortum - end Kapsko, fynbos, pobřeží
  - revolutum - Kapsko, fynbos, Namibie
  - roseoniveum - růžovobílý, pouště
  - rossulatum - end Sokotra, skály, polopouště
  - samhaensis - Sokotra
  - sanguineum - krvavý, Palestina, Izrael (hebr. název Krev Makabejských“ - symbol Dne vzpomínky na padlé vojáky)
  - sesamoides - , (Everlasting), JAR
  - sessilioides - jv Afrika, end Dračí hory, JAR
  - socotranum - sokotránská, Sokotra
  - somalense - somálský, Somálsko, Etiopie, Jemen, Omán (Dhofar)
  - splendium - zářivý, Etiopie, Kilimandžaro, Tanzanie, v. Afrika, Africký roh, červ. květ
  - stellatum - Kapsko, fynbos
  - stoechas - vlnatý, Středozeří
  - stuhlmannii - Stuhlmannův, i velehory, Tanzanie
  - sutherlandii - jv Afrika, JAR, Lesotho - Dračí hory
  - teretifolium - Kapsko, fynbos
  - thianschanicum - tanšanský, stř. Asie - Ťan-šan, Kazachstán, z. Čína
  - trilineatum - trojžilný, (Alpine Everlastig), j. Afrika – Dračí hory, slaměnka
  - umbraculigerum - v. Afrika,
  - vestitum - chlupatý, (Cape Everlasting), j. Afrika, „slaměnka“, bylinkové polštáře proti astmatu
  - whyteanum - end Zambie
  - zwartbergense - end Kapsko, travnaté svahy
- Heliophila - heliofila** , Sunflax, Sporriem, Brassicaceae
- acuminata - Namibie
  - africana - africká, JAR, Kapsko, fynbos
  - arebaria - Kapsko, fynbos

- *carnosa* - Kapsko, fynbos
- *coronopifolia* - Kapsko, fynbos
- *cornuta* - Kapsko, fynbos
- *coronopifolia* - , j. Afrika, Kapsko
- *elata* - Kapsko, fynbos
- *juncea* - sitinová, Wild Stock, Blouriet, Kapsko, Namibie, fynbos
- *leptophylla* - , j. Afrika, Kapsko
- *scoparia* - metlatá, Kapsko, fynbos
- *variabilis* - variabilní, Kapsko

Heliotropium - otočník, heliotropium, Boraginaceae, (Vanillaceae), 300 druhů, Středozeří, USA, Mexiko, JAm, Havaj. a Tichomoř. ovy, byliny až keře, suchá, otevřená stanoviště, okr

- *arborescens* (peruviana) - stromovitý, (peruánský, vanilk. keř, Garden Heliotrope, Cherry Pie), pův JAm, - Peru, Andy, poloopad. polokeř, okr subtr a tropy, i ČR, SRN, H, Čína

- *bacciferum* - pouště a polopouště Afriky - Sahara až k Rudému moři, Eritrea, Etiopie, Džibutsko, Somálsko, Arábie, Izrael, Írán, Pákistán, polokeřik

- *baulfourii* - end Sokotra

- *coronopifolia* - j. Afrika, Kapsko

- *dolosum* - klamný, Kypr

- *erosum* - saharsko-arabská oblast, pouštní okraj Sahara, Arábie

- *europaeum* – evropský, pův Středozeří, j Evropa - Řecko, Kypr, Sinaj, Arábie, , sz. Afrika, Kanár. ovy, Malá Asie, Sahel, savany, ČR býv. zavlečen, rumiště, pole

- *longiflorum* , pouštní okraj Sahara, Tanzanie, Uganda, Keňa, Somálsko, Džibutsko, Etiopie, Eritrea, Súdán, Arábie, Jemen, Omán

- *maris-mortui* - , Palestina, Izrael

- *nigricans* - černající, Sokotra

- *ovalifolium* - okrouhlolistý, tropy Starého světa, pouště a polopouště i zasolené, Sahara až Egypt, Namibie, jižní polovina Afriky, Madagaskar, Arábie, Pákistán, Indie, jv. Asie, s. Austrálie

- *ramosissimum* - větvitá, Sahara, Kanárské ovy (Gran Canaria)

- *sokotranum* - sokotranská, end Sokotra, písčité duny, bylina 20 cm

- *supinosa* - trnitý, Kypr, ŠU

Helipterum - helipterum, Asteraceae

- *canescens* . , JAR

- *eximium* - , (Cape Everlasting), JAR

Hemandia – hemandya, Hemandiaceae,

- *nymphaeifolia* – leknínolistá, Komory

Hemicrambe – hemikrambe, Brassicaceae

- *fruticosa* - , Sokotra, polopouště

Hemimeris - hemimeris, Geelgesiggies, Scrophulariaceae

- *racemosa* - Namibie, Kapsko, fynbos

- *sabulosa* - Namibie, Kapsko, fynbos

Hemizygia - hemizygia, Lamiaceae

- *foliosa* - , JAR

Henophyton - henofyton, Brassicaceae

- *deserti* - pouštní, Sahara, Tunisko

Heracleum - bolševník, herakleum, Daucacea /Apiaceae, 65 druhů, s. mírné pásmo, Eurasie, Středozeří Kavkaz, Himálaj, Indie, Etiopie, SAm, vytrv. byliny, nížiny až hory, okr, některé inv , karant

- *abyssinicum* stř. Afrika, Etiopie, j. polovina Afriky

Hereroa - hereroa , Aizoaceae

- *dyeri* - , aizo. sukulent, j. Afrika

- *hesperantha* - j. Afrika, Namibie

Heritiera - herityera , Sterculiaceae

- *littoralia* - pobřežní, pobřeží, v. Afrika, Seychely

Hermannia - hermanya , Doll's Rose, Poprosie, Malvaceae, Sterculiaceae, přes 200 druhů, většina v j. Africe,

- *alnifolia* - olšolistá, Kapsko, fynbos

- *althaeifolia* - Pokkiesblom), Kapsko, fynbos
- *confusa* - pův j. Afrika, renosterveld, stáloz keřík
- *concinifolia* - Kapsko, fynbos
- *cristata* - JAR, Svazijsko, polokeř až 30 cm
- *decipiens* - Kapsko, prutnatý keřík až 1,3 m
- *depressa* - přitisklá, JAR, Yimbabwe, Lesotho, travn. lok.
- *diffusa* - Namibie, Kapsko, keřík až 45 cm
- *grossularifolia* - Kapsko, fynbos
- *heterophylla* - různolistá, Kapsko, fynbos
- *hyssopifolia* - Pokkiesblom, Kapsko, fynbos
- *incana* - šedá, stáloz. bylina, j. Afrika
- *incorvulata* - j. Afrika
- *linifolia* - Inolistá, Kapsko
- *paniculata* - Africký roh - Etiopie, Džibutsko, Somálsko, Keňa, Arábie, Jen, Omán, j. Afrika, nízký keřík
- *pinnata* - pův Kapsko, fynbos
- *saccifera* - , Kapsko, fynbos
- *stricta* - , (Rooi-opslag), JAR
- *ternifolia* - Kapsko, fynbos, difuzní keřík
- *trifoliata* - Kapsko, fynbos
- *trifurca* - j. Afrika - Namibie, Kapsko, renosterveld, fynbos

Hermas - hermas, Tinderleaf, Tontelblaar, Apiaceae

- *capitata* - Kapsko, fynbos
- *quinquedenta* - Kapsko, fynbos
- *villosa* - Kapsko, fynbos

Hermbstaedia - hermbstedtya, Amaranthaceae

- *odirata* - vonná, (Katstert), JAR

Hernandia - hernandya, Hernandiaceae,, 30 druhů,

- *nymphaeifolia* - Madagaskar

Herniaria – průtržník, hernyaria, Caryophyllaceae, Illecebraceae, písčiny, Eurasie, okr

- *hirsuta* - chlupatý, pouštní okraj Sahara, Arábie

Herschelia - herschelia, Solanaceae,

- *edulis* - JAR

Herschelianthe - herscheliante, Orchidaceae

- *chimanimaniensis* - chimanymanyensis, end Zambie
- *longilabris* - , end Zambie

Hesperantha - hesperanta , Aandblom, Iridaceae

- *bachmanii* —Bachmanova, Kapsko, fynbos
- *cucullata* - , j. Afrika, Kapsko
- *falcata* - srpovitá, Bontrakkie, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- *pauciflora* - , Kapsko
- *petitiana* - Guinea, Kongo, stř. Afrika, Etiopie, jižní polovina Afriky
- *radiata* - Kapsko, fynbos
- *scopulosa* - stř. Afrika, jižní polovina Afriky
- *schelpeana* - jv Afrika, end Dračí hory, Lesotho, JAR
- *vaginata* - pochvatá, j. Afrika, Kapsko

Heterolepis - heterolepis, Rock Daisy, Asteraceae

- *aliena* - Kapsko, fynbos

Heteromma - heteroma, Asteraceae

- *decurrens* - end Zambie
- *krookii* - , end Zambie
- *simlicifolium* - , end Zambie

Heteropogon - heteropogon, Poaceae

- *contortus* - NP Kruger

Heteropyxis - heteropyxis, Myrtaceae

- *natalensis* - natalský, end Zambie

- mangensis - , end Zambie
- Heterotis - heterotys**, Melastomaceae
- rotundifolia - okrouhlolistá, Ghana, Guinea, Kongo, stř. Afrika, Etiopie, jižní polovina Afriky, Madagaskar
- Hevea (Hewea) - kaučukovník, hevea, kaluch** , Euphorbiaceae, pěst kaučuk
- brasiliensis - brazilský, (Pará Rubber Tree), pův. tropy povodí j. Amazonky, hlavně Brazílie, pak Bolívie, Peru, trop. deštné lesy, strom až 30 m, plantáže, latex - přírodní kaučuk, Britové „ukradli“ a rozšířili po jv. Asii a v Brazílii se zhroutil kaučukový trh (kaučukoví baroni), vulkanizace (zahříváním s S pružný materiál), pěst Čína, jv. Asie, Afrika - Tanzanie, Zanzibar, Guinea, Kongo
- Hibiscus - ibišek, hibiskus**, Wildestokroos, Malvaceae, cca 300 druhů, nejvíce trop. Afrika, asi 30 j. Afrika, potřebují světlo, okr
- acetosella - kyselý, stř. a v. Afrika, i na čaj
- aethiopicus - etiopský, v. a j. Afrika, Kapsko, fynbos, Sokotra
- antanossarum - end Madagaskar
- arnottianus - end Havaj
- boryanus - Madagaskar., end Réunion
- brackenridgei - end Havaj
- calyphyllus - trop. až j. Afrika, stř. Afrika, j. polovina Afriky, Madagaskar, Maskarény
- cameronii - kamerunský, Madagaskar
- cannabinus - konopný, (kenaf), v. Afrika, suché savany 600 – 2100 m, okraje močálů a vlhkých míst, ve v. Africe dalších 60 druhů
- clayii - end Havaj
- crassinervius - stř. Afrika, Etiopie,
- deflersii - stř. Afrika, Etiopie, Jemen
- dioscorides - , Sokotra
- diriffan - , Sokotra
- dongolensis - stř. Afrika, Etiopie, jižní polovina Afriky, Jemen
- ferrugineus (crassinervius) end Madagaskar
- grandidieri - Madagaskar, suché j. oblasti
- jacksonianus - end Zambie
- ludwigii - Ludwigův, v. Afrika
- macranthus - stř. Afrika, Etiopie, j. polovina Afriky
- micranthus - Guinea, Kongo, Etiopie,
- mutabilis - proměnlivý, (Cotton Rose, Confederate Rose), pův. Čína, keř 3-5 m, okr subtr zahrady a parky, Středozeří
- noli-tangere – nedůtklivý , Sokotra
- palustris – bahenní, (mokřadní), s. Afrika, mokřady, vodoteče, §F
- pedunculatus - , j. Afrika
- pusillus - , JAR
- quattensis - , Sokotra
- rosa-sinensis - čínská růže, (Chinese Rose, Rose of China, Chinese Hibiscus, Shoe Flower, Shoe Plant), pův. trop jv. Asie, Čína, keř 4-6 m, okr, intr Středozeří, Itálie, Sicílie, Kanárské ovy, Madeira, Maroko, okr v. Afrika, Tanzanie, keř 5 m, parky, zahrady, živé ploty, ČR hrnk
- sabdariffa - kyselý, (sudánský, Roselle), pův. trop. Afrika, asi z. Afrika, otroky převezen na Antily, dnes patropicky, j. a jv. Asie, Tichomoří, Austrálie, keř 1-2m, bílé kv., skvělý čaj, vlákna z kůry, plody, šťáva z kalichů potravin. barvivo, džusy, želé, pochutina, kořen jako zelenina, okr
- scotii - , Sokotra
- schizopetalus - dřípený, (korálový, rozeklanný, klanoplátečný, Japanese Lantern, Fringend Hibiscus, Coral Hibiscus), pův. trop v. Afrika - Etiopie, Tanzanie, Keňa, okr tropy a subtr, intr Kanárské ovy, keř 5 m, okr, v. Afrika, Keňa, Tanzanie, Madagaskar, Mozambik, Réunion
- surratisensis - Afrika
- syriacus - syrský, (Shru Baltha), pův. Sýrie, v. Asie, okr, pěst, Madeira, ČR hrnk
- tiliaceus - lípový, (Wild cotton Tree), pobřeží Afriky, Tanzanie, j. Afrika
- trionum - trojdílný, pův. v. Středozeří, Kypr, zdomácnělý, j. Afrika, pouštní okraj Sahara, sv. Helena, Arábie
- vitifolius - révolistý, subsaharská v. a j. Afrika, Ghana, Mali, Etiopie, j. polovina Afriky, Arábie, Pákistán,

- Cejlon, jv. Asie, Indonésie, sv. Austrálie, i trop. Amerika
- Hildegardia - hildegardya** Malvaceae, Sterculiaceae, 11 druhů, tropy, lehké dřevo, lodě
 - erythrosiphon - end Madagaskar, opad. strom 10-30 m
- Hilliardiella - hiliardyela**, Asteraceae, 8 druhů, subsaharská Afrika
 - aristata - v a j. Afrika, Tanzanie až JAR, listy a kořeny léč, TLM
- Hippobroma - hipobroma**, Campanulaceae
 - longiflora - Madagaskar
- Hippocratea - hipokratea**, Celastraceae
 - africana - Nigérie
 - buehneri - end Zimbabwe
- Hippocrepis - podkovka, hipokrepis**, Fabaceae
 - multisiliquosa - Sahara
- Hiptage - jinokřídelnice, hiptage**, Malpighiaceae
 - benghalensis - hroznatá, Madagaskar
- Hirpicium - hirpicium**, Asteraceae
 - antunesii - , end Zimbabwe
 - gracile - , end Zimbabwe
- Hirtella - hirtella**, zpodočňelka, Chrysobalanaceae, (Fabaceae), převážně stř. Amerika (ale i v. Afrika)
 - megacarpa - i v. Afrika, Tanzanie
- Histiopteris - histyopteris**, kapradina, Dennstaedtiaceae
 - incisa - Súdán, Guinea, Kongo, Etiopie, stř. Afrika, j. polovina Afriky, Madagaskar, Réunion, sv. Helena,
- Holmskielia - holmskielya**, Verbenaceae
 - megacarpa - Tanzanie
- Holoptelea - holoptelea**, Ulmaceae,
 - integrifolia - Nigérie, strom
- Holothrix - holotrix**, Thread Orchid, Tryphia, Orchidaceae
 - aspera - Kapsko, fynbos
 - buehneri - end Zimbabwe
 - longiflora - dlouhokvětá, end Zimbabwe
 - papillosa - , end Zimbabwe
 - pleistodactyla - end Zimbabwe
 - tridactylites - end Zimbabwe
 - villosa - Kapsko, fynbos
- Homalium - stejnok, homalium**, Achariaceae, (Flacourtiaceae), Sakicaceae, 200 druhů, dřeviny, tropy, obě polokoule, jv. Asie aj, okr, pěst, cenné trop. tvrdé, těžké, odolné dřevo,
 - chasei - end Zimbabwe
- Homeria - homeria**, Iridaceae
 - collina - chlumní, hlízn., j. Afrika
 - currorii - , Angola, Namibie
 - gordonii - j. Afrika
 - gracilipes - Tanzanie
 - ochroleuca - , j. Afrika
- Homocolecticon - homokollektykon**, Orchidaceae
 - crassifolia - tučnolistá, end Zimbabwe
- Homoglossum - homoglossum**, Iridaceae
 - merianellum - JAR
- Hoodia - hodya**, Asclepiadaceae, sukulent
 - bainii - , j. Afrika, Namibie, poušť, sukulent
 - gordonii - Gordonova, (Gordon Hoodia, "africký klobouk", královna Namibu, Wildegheap), pův. Namibie a Kapsko - j. Afrika (poušť Namib po Botswanu), kamen pláň a pahorky, okr, v Namibii chráněna
 - parviflora - mnohokvětá, pův. Angola, Namibie
- Hordeum - ječmen, hordeum**, ječmenice, (Barley) Poaceae
 - distichum - dvouřadý, Středozeří, Maroko, pěst obilnina již od 5.tis. př.n.l.
 - geniculatum - štětinatý, pěst Mezopotámie, Středozeří, Rumunsko, Maďarsko, Ukrajina, §SR
 - jubatum - hřívnatý, Asie, Mexiko, ČR

- leporinum - (Hare's-tail Berley), Malta
- marinum - přímořský, celé Středozeří, ČR
- spontaneum - původní, Mezopotámie
- vulgare - obecný, (Barley), vznikl z H. spontaneum, pův. Blízký východ, Jordánsko, Izrael, bible, pěst, ČR nepůvodní
- Hormuzakia (Anchusa) - hormuzakia**, Boraginaceae
- aggregata - sdružená, Palestina, Izrael, písčiny
- Hoslundia - hoslundya**, Lamiaceae, jen 1 druh, bylina až keř, LM
- oppositifolia - vstřícniolistá, subsaharská Afrika . Senegal, Mali, Ghana, Nigérie, Súdán, Etiopie, Namibie, Botswana, JAR, savana, listy aromat, odpuzuje včely, plody jedlé, léč. TLM
- Howea - howea** , Fabaceae
- chorizemifolia - , stáloz. keř, Austrálie
- forsteriana - lesní, (Kentia Palm), pův. Austrálie, palma 15 m, okr v. Afrika
- montana - horská, Austrálie, Tasmánie
- However - however**, Acanthaceae
- , JAR
- Hubertia - hubertya**, Asteraceae, 24 druhů, end Madagaskar, Maskarény, Komory
- ambavilla - . end Réunion, Madagaskar, stáloz. keř, léč. čaj z odvar,
- tomentosa - plstnatá, end Réunion, Madagaskar, stáloz. keř
- Huernia - huernyje** , Asclepiadaceae, Afrika, sukulent
- brevisrostris - , sukulent, pův. JAR (Kapsko)
- echidnopsioides - , pův. JAR (Kapsko)
- hystrix - , pův. Keňa
- macrocarpa - velkopůlodá, pův. Etiopie, Somálsko, Saudská Arábie, Jemen
- pillansii - , j. Afrika
- procumbens - , j. Afrika
- quinta - . , j. Afrika
- schneideriana - , pův. Malawi a Mosambik
- thuretii - , j. Afrika
- zebrina - páskatá, pův. Botswana, Namibie, JAR, Zimbabwe, Svazijsko
- Huerniopsis - hernyopsis**, Asclepiadaceae,
- decipiens - přitisklá. (Kalkoennetjie), JAR, sukulent
- Hugonia - hugonya**, Linaceae
- gossweileri - , end Zambie
- Humata - humata**, kapradina, Davalliaceae
- heterophylla - různolistá
- repens - plazivá, Madagaskar, Maskarény – Réunion a Mauricius, Srí Lanka, Indie, Indočína, Japonsko, Indonésie, s. Austrálie, vlhké tropy, hlavně epifiticky
- Humbertioturraea - hubertyoturea**, **Meliaceae**, end rod Madagaskar
- grandidierei Madagaskar
- Humularia - humularia**, Fabaceae
- minima - nejmenší, end Zambie
- Huperzia - vranec, huperzia**, plavuň, Lycopodiaceae, Huperziaceae, 300 druhů, cirkumpolárně
- gnidioides - j. Afrika - JAR až Rwanda, Etiopie, Madagaskar, Komory, Maskarény - Réunion, Seychely, epif
- ophioglossoides - Kongo, Guinea, stř. Afrika, Etiopie, stř. a j. Afrika, Madagaskar, Réunion, trop deštné lesy
- phlegmaria - tropy Starého světa, Afrika - Guinejský záliv, Konžská pánev, jv Asie, Austrálie
- squarrosa – kostrbatý, Madagaskar, Komory, Réunion
- Hyacinthus - hyacint, hyacintus**, Hyacinthaceae, Liliaceae, tox alkaloid (i cibule)
- orientalis – východní, (Grape Hyacinth), pův. Přední Asie, exot. okr, Tanzanie
- Hybanthus - hybantus**, Violaceae
- enneaspermus - Súdán, Ghana, Guinea, Kongo, stř. a j. Afrika, Etiopie, Madagaskar, Sokotra
- Hydrocera - hydrocera**, Balsaminaceae
- triflora - trojkvětá, vlhké lokality, trop Afrika
- Hydrocotyle - pupečník, hydrokotyle**, pupkovník, Apiaceae, Araliaceae, Daucaceae, Hydrocotyledaceae,

cca 130 druhů, vlhkomilné a vodní byliny, břehy vod a bažiny, rašelinné TTP, celý svět, Eurasie, SAm, NZ, akvária, okr, pěst - zpevňov. písč. půd, zelenina

- bonariensis - Guinea, Kongo, Madagaskar
- ranunculoides - Tanzanie
- verticillata - Namibie, stř. Afrika, Etiopie, j. polovina Afriky, Madagaskar

Hydnora - hydnora, Euphorbiaceae,

- africana - africká, parazit, červená rostlina

Hydrolea - hydrolea, lepice, Hydroleaceae (Lepicovitě),

- brevistila - , end Zambie

Hydrostachys - hydrostachys, Hydrostachydaceae, 22 druhů, subsaharská Afrika, Madagaskar (15 end větš)

- imbricata - end Madagaskar, prudké toky,

Hygrophila - mokřanka, hygrophila, Acanthaceae, 100 druhů, vodní a vlhkomilné rostliny

- angustifolia - úzkolistá, akvaria
- costata - akvaria
- pinnatifida - pěstovaná
- polysperma - mnohosemenná, jv Asie
- schulii - , Súdán, Guinea, Kongo, Etiopie, j. polovina Afriky, stř. Afrika,

Hylocomium - rokytník, hylokomium , mech, Hylocomiaceae

- prolyferum -
- splendens - lesklý, (zářivý), i velehory, Tanzanie

Hylodesmum - hylodesmum, Fabaceae, 16 druhů

- repandum - trop Afrika - Sierra Leone přes Kamerun, Eritreu po Tanzanii, Madagaskar, JAR a jv Asie - Čína, Indočína, Indonésie, Papua - N. Guinea, trop. lesy, polokeř, 0,5-1,5 m, zelené hnojení

Hymenaea - hymenea, Chrysobalanaceae, 18 druhů, převážně stř. Amerika

- verrucosa - v. Afrika

Hymenocarpos - hymenocarpos, Fabaceae, 1 druh

- circinatus - Středozeří, Francie, Itálie, Alžírsko, Egypt, Turecko, Izrael, Kuvajt, Saúd. Arábie, saharsko-arabská oblast

Hymenolepis - hymenolepis, False Karoo, Basterkaroo, Asteraceae

- crithmoides - Namibie, Kapsko, fynbos
- parviflora - Namibie

Hymenophyllum - blánatec, hymenofyllum, kapradina, Hymenophyllaceae, Pteridophyta, vlhké tropy, drobná kapradina, americké aj. tropy

- hirsutum - srstnatá, vlhké tropy, drobná kapradina, americké aj. tropy, stř. Afrika, Madagaskar, Réunion, Seychelly,
- polyanthos - stř. Afrika, j. polovina Afriky, Madagaskar, Réunion

Hyobanche - hyobanche, Scarlet Broomrape, Katnaels, Wolwekos, Orobanchaceae

- atropurpurea - Kapsko, fynbos, end
- glabrata - Namibie, Kapsko, fynbos,
- sanguinea - krvavá, (Snail Flower), Namibie, Kapsko, fynbos, stř. a j. Afrika
- verschaffeltii -

Hyophorbe - hyoforbe, Arecaceae

- angustifolia - okr
- indica - indická, Madagaskar
- lagenicaulis - lahvicovitá, (palma lahvová, Bottle Palm), pův. Madagaskar, Réunion, Červený seznam, okr. palma
- verschnaffeltii - (Spindle Palm), pův. ostrov Rodriguez, Maskareny, Réunion, BZ Dar es Salaam

Hyoscyamus - blín, hyosciamus, Solanaceae

- albus - bílý, (White Heribane), Středozeří, Španělsko, Řecko, Malta, Kanárské ovy (Tenerife), rumišť
- aureus - zlatý, (Henbane, Shikkeron), v. Středozeří, Kréta, Rhodos, Řecko, Kypr, Turecko, Egypt, Sinaj, Arábie, Palestina, Izrael, bible, kamen rumišť,
- glauca - šedý,
- insanus - Arábie, Omán, SAE, Írán, Afghánistán, Pákistán, Indie, Nepál
- muticus - bezbranný, subsaharská Afrika, Sahara, Egypt, ve Středozeří asi zplanělý
- niger - černý, (Foetid Nightshade, Black Henbane), pův Středozeří, Řecko, s. Afrika, stř. a z. Asie, ČR

nepůvodní, omamná halucinogenní droga, smrtelně jed

- reticulatus - Blízký východ, Egypt, Izrael, Jordánsko, Libanon, Sýrie, Turecko, Irák, Írán, Afghánistán, Pákistán, Indie

Hyparrhenia - vousatice, hyperhenya , Poaceae

- hirta – srstnatá, (Beard Grass), stepní tráva, pahorkatiny a náhorní planiny v. a střední Afriky, Tanzanie, Súdán, Ghana, Palestina, Izrael, Malta

- rufa - rufa, Sahel

Hypericum (Triadenia) - třezalka, hyperikum, (St. John's Wort), Hypericaceae, Clusiaceae, 350 druhů, mírný a subtr. pás s. polokoule, jv. a v. Asie, v SAM, hory JAM

- aegypticum - egyptská (Egyptian St. John's Wort), Egypt

- androsaceum -

- auriculatum

- balfourii -

- barbatum -

- baulforetii - , stř. Afrika, Sokotra, křoviny

- calyxinum -

- canariensis -

- costaricense -

- elegans -

- elodes -

- empetrifolium -

- foliosum .

- glandulosum -

- gnidioides -

- grandifolium -

- hirsutum -

- humifusum -

- irazuense -

- kiboense - .(St. Johan's Wort), keř 2 - 5 m, 2250 - 3250 m, okr. v. Afrika, Kilimandžaro, Tanzanie

- lanceolatum - laločnatá, hory Afriky, Komory, end Réunion

- leschenaultii -

- maculatum -

- montanum -

- montbretii -

- mysorensis -

- nummularium -

- oligandrum - end Zambie

- peplidifolium - sunsaharská a v. Afrika - Etiopie Keňa, Rwanda, Burundi, Zair, Tanzanie, Malawi, Mozambik, Zimbabwe, Kamerun

- perfoliatum -

- perforatum -

- pulchrum -

- quartinianum - stř. Afrika, Etiopie, j. polovina Afriky

- reflexum -

- revolutum - ovinutá, (Giant St. Johan's Wort), keř 1 - 10 m, vysokoh. vřesoviště 2100 - 3250 m, Keňa, Kilimandžaro, Etiopie, Tanzanie, Guinea, Kongo, stř. Afrika, j. polovina Afriky

- richeri -

- roraimense -

- rumeliacum -

- scopulorum - stř. Afrika, Sokotra

- stenopetalum -

- terrae-furcae -

- tetrapterum -

- tomentosum -

- triquetrifolium -

- wilmsii - j. Afrika, Lesotjo, Zimbabwe, Mosambik, Madagaskar

Hyphaene - duma, hyfene, palma duma, Arecaceae

- benguellensis (petersiana) – Petersova, (Real Fan Palm), j. Afrika, trav stepí, u poloslaných (brakických) vod, polopouště, z listů pletené košíky, (Botswana), na ní rorýs palmový

- coriacea - kožnatá, Madagaskar, NP Kruger, listy na střechy

- compressa (multiformis, thebaica) - křticovitá, (Doum Palm), 12 – 20 m, podél řek v. Afriky, Etiopie, Somálsko, Keňa, Tanzanie, Etiopie, stř. Afrika, Mozambik, JAR, jižní polovina Afriky, dichotomicky větvená, plody vejcovité peckovice – uvnitř „rostlinná slonovina“ (na knoflíky a ozdoby)

- coriacea (natalensis) - natalská, v. Afrika, Madagaskar

- natalensis - natalská, (Ilala Plam), JAR

- petersoniana (ventricosa, benguellensis) - Petersonova, (African Ivory Nut Palm, African Wine Palm, Northern Lala Palm), pův. trop. Afrika, jednokmenná, 10 - 14 m, soliterní dominanty v ploché krajině, delta Okavango, Namibie, Angola, Botswana, Tanzanie, Mozambik, NP Kruger, zasolené půdy

- thebaica - thébská, pův. Egypt, Sahel, příkop. propadlina

- ventricosa - , JAR

Hypnum - rokyt, hypnum, mech, Hypnaceae

- cupressifolium - cypřišový, Tanzanie, i velehory

Hypocalyptus - hypokalyptus, Fabaceae

- sophoroides - , JAR, fynbos

Hypodematium - hypodematium, Hypodematiaceae, kapradina, tropy a subtr.

- crenatum - stř. Afrika, až jv. Asie, skalní terásky

Hypodematium - hypodemacium, kapradina, Hypodematiaceae, 13 druhů

- crenatum - z a j Afrika, Etiopie, jv Asie

Hypoestes - podrostovka, hypoestes, Acanthaceae

- aristata - osinatá, stáloz. bylina, j. Afrika

- phyllostachya - listoklasá (Polka-Dot Plant, Freckle Face), pův. Madagaskar, pěstován jako podrostová rostlina parků a zahrad vlhčích tropů

- polystachya - hory Madagaskar, vlhký tropický les, BZ Plzeň

- triflora - , Súdán, Guinea, Kongo, Etiopie, stř. Afrika, jižní polovina Afriky

- verticillaris - přeslenatá , Súdán, Ghana , stř. Afrika, Etiopie, j. polovina Afriky

Hypoxidia - hypoxidya, tvržeňovec, Hypoxidaceae

- rhizophylla - kořenolistá, Madagaskar, Seychely,

Hypoxis – tvržeň, hypoxis, Hypoxidaceae, Liliaceae, cca 150 druhů, Afriky, jv Asie, Austrálie, Amerika, hlízn. trvalky, světlé lesy, okr

- angustifolia - úzkolistá, Afrika, Jar až Libérie, Etiopie a Somálsko, Guinea, Kongo, stř. Afrika, jižní polovina Afriky, Madagaskar, Jemen, Mauritius, horské lesy a savany, hlízn. trvalka, podz hlízy jako potrava (např. kmen Hadsa)

- breviscapa -

- capensis - kapská, j. Afrika, JAR,

- caricifolia -

- decumbens -

- elongata -

- hemmerocallidea - , j. Afrika, JAR, Lesotho, Svazijsko, Mosambik, Botswana, Zimbabwe, jed, léč

- caricifolia -

- kraussiana -

- nyasica - , end Zambie

Hyssopus - yzop, hysopus, Labiateae

- officinalis - lékářský, (Hyssop), pův jv. Evropa, Středozeří, Ischia, Kypr, Malá Asie, s. Afrika, Maroko, pěst, koření, ČR nepůvodní

Chadsia - chadsia, Fabaceae

- flammea - Madagaskar

- grevei - Madagaskar

Chaenopodium - merlík, chenopodium, Chenopodiaceae

- foliosum - listnatý, pův hory j. Evropy, s. Afrika, Kypr, do stř. Asie, pěst jako špenát. zelenina "špenátové jahody", okr, ČR

Chaenostoma - chenostoma, Skunk Bush, Stinkbossie, Scrophulariaceae

- caeruleum - jz. Afrika, fynbos
- cordatum - srdčitá, Kapsko,
- hispidum - Kapsko, fynbos, pobřeží
- integrifolium - celolistá, j. Afrika - Kapslo, keřik, tobolky
- revolutum - j Afrika, Kapsko, fynbos,
- uncinatum - Kapsko, fynbos,

Chaetacme - chetakme, Ulmaceae

- aristata - osinatá, (Thorny Elm), v. Afrika, Madagaskar, vždyzel. keř do 10 m, 500 - 2100 m,

Chamaecrista - chamekrista, Fabaceae

- nictitans - Guinea, Kongo, stř. Afrika

Chamaedorea - žumara, malokopí, **chamedorea**, horská palma, Arecaceae, (Palmaceae)

- costaricana - kostarická, (Costa rican Bamboo Palm), pův. CostaRica, Panama, Nicaragua, Honduras, palma, okr, Tanzanie, BZ Dar es Salaam
- elegans - sličná, (Parlour Palm), pův. Mexiko, Guatemala, Belize, palma, bot. zahr. Dar es Salaam
- klotzschiana - Klotzchiánův (Feathers Palm), pův. Mexiko, stř. Amerika, okr v. Afrika

Chasmatophyllum - chasmatopyllum, Aizoaceae

- musculinum - mužské, keřov. stáloz. koberc. sukul polopouští, Namibie, j. Afrika

Chasmanthe - chasmante, Cobra Lily, Piempiemie, Iridaceae

- aethiopica - etiopská, cibulovina, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- floribunda - mnohokvětá, j. Afrika, Kapsko, fynbos

Chassalia - chasalia, Rubiaceae, 110 druhů, trop jv . Asie a centrální Afrika

- corallioides - end Réunion, vlhké lesy, stáloz. keř
- curviflora - jv. Asie, vlhké trop. lesy, podrost, polokeř až 2m
- gaertneroides Madagaskar

Cheilanthes (Natholaena) - podvinka, cheilantes, podmrkva, kapradina, Pteridaceae, Adiantaceae, cca 250 druhů, tropy, Amerika, Afrika, jv. Asie, Austrálie, okr

- coriacea - , Sahel, stř. Afrika, Etiopie,
- farinosa - pomoučená, trop. kapradina skal a alkal. hornin, Afrika (Mt.Kenya) aj.
- hirta - srstnatá, Namibie, stř. Afrika , jižní polovina Afriky, Madagaskar, Réunion
- pteridoides - stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie
- quadripinnata - stř. Afrika, Etiopie, j. polovina Afriky, Madagaskar
- vellea - stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie

Cheiridopsis - cheiridopsis, Aizoaceae

- denticulata - zoubkatá, trsovité sukulent polopouští, j. Afrika, Kapsko
- purpurea - nachová, j. Afrika, Kapsko, Namibie
- rostrata - Kapsko, fynbos

Chenolea - chenolea, Amaranthaceae, 2 druhy,

- convallis - JAR
- diffusa - j. Afrika - JAR, Namibie, Mosambik, pobřeží, mangrovy, trvalka

Chenopodium - vlašovičník, chenopodium, (Goosefood), Amaranthaceae, Chenopodiaceae, cca 100 druhů, zasolené půdy, mírné klima celého světa, Eurasie, SAM, okr

- album - bílý, stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie
- foliosum - listnatý, z hor j. Evropy, do s. Afriky a stř. Asie, pěst jako špenát. zelenina
- glaucum - sivý, stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie
- murale - zední, stř. Afrika , Sahara, Sahel, Madagaskar, Sinaj, Arábie, Sokotra, pouštní okraje
- opulifolium - kalinolistý, stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie
- pumilio - trpasličí, stř. Afrika
- vulvaria - Sahara

Chloris - chloridka, chloris, Poaceae, 55 druhů, subtr. a tropy celého světa (Eurasie, Afrika, Amerika), chudé půdy, okr

- cuyana - guyanský, (Rhodes Grass), Ngorongo, Tanzanie
- virgata NP Kruger

Chironia - chironya Wild Centaury, Bitterwortel, Gentianaceae, 25 druhů, trop. v. a j. Afrika od Tanzanie po JAR

- baccifera - Christmas Berry, Aambeibossie, j. Afrika - Kapsko, fynbos
- jasminoides - Kapsko, fynbos
- laxiflora - , end Zambie
- linoides - , JAR, Kapsko, fynbos
- tetragona - Kapsko, fynbos

Chlorocyperus - zelenošáchor, chlorocyperus, Cyperaceae

- esculentus - jedlý, hlíznatý, pův. Středozeří, Egypt, zelenina, ČR pokusně

Chlorophora - chlorofora , Moraceae

- excelsa - sličná, (Iroko, Kambala), pův. Afrika, poloopadavé lesy trop. Afriky, od Sierra Leone po Tanzanii, cenný strom vlhkých trop. nížinných lesů, poskytuje cenné **tvrdé trop. dřevo „iroko“**

Chlorophytum (Phalangium) - zelenec, chlorofytum , Grass Lily, Graslelie, Anthericaceae, Hyacintaceae / Liliaceae, Asparagaceae, cca 250 druhů, Afrika, Asie, JAm, Austrálie, tropy, stáloz. oddenk. trvalky, okr

- capense - kapský, odenkatá trvalka, j. Afrika
- comosum - vrkočovitý, j. Afrika, ČR hrnk
- graptophyllum - Sokotra
- macrophyllum - velkolistý, trop. Afrika
- orchidastrum - Sierra Leone
- rigidum - Kapsko, fynbos
- triflorum - Kapsko, fynbos
- undulatum - Kapsko, fynbos

Chondrilla - radýk, chondrila, Asteraceae, bylina, Eurasie, sz. Afrika, slunné stráně, zavl. Amerika, Austrálie inv, i na salát

- juncea - prutnatý, sv. Helena,

Chondropetalum - chondropetalum , Restionaceae

- macronatum - , oddenk. rákosov. stáloz. trvalka, j. Afrika, z. Kapsko
- tectorum - střešní, j. Afrika, z. Kapsko

Chorisia (Bombax chorisia) - chorisia, cejbovec, Malvaceae, Bombacaceae, Gossypaceae, 3 druhy, sukul.stromy, JAm-Brazílie, Argentina, okr

- speciosa - nádherná, (význačná, trnitá, Floss Silk Tree, Bottle Tree), pův Brazílie, strom 15-25 m, do 2000 m, atrakt. okr, intr subtr v. Afrika, Tanzanie, Středozeří

Chromolaena - chromolena, Asteraceae, 165 druhů, trvalky a keře,

- odorata - Nigérie

Chrozophora - zlatavec, vratislůň, chrozofora, Euphorbiaceae

- brocchiana - Sahara
- tinctoria - obecná, saharско-arabská oblast, stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie

Chrysalidocarpus (Areca, Dypsis) - chrysalidokarpus, chrysalidoplod, (palma) , Arecaceae

- decipiens - CITES
- lutescens - žlutavý. (Golden Cane Palm, Butterfly Palm, Madagascar Palm), pův. Madagaskar, deštné lesy, podél toků, pobř lesy, písč duny, 9 m, okr, v. Afrika, Tanzanie,

Chrysanthemoides (Osteospermum) - chrysantemoides, Asteraceae, dužnaté plody,

- monilifera - Namibie, stř. Afrika, Etiopie, Keňa, Tanzanie, jižní polovina Afriky, keř

Chrysanthemum (Argyranthemum, Glebionis, Ismelia) - kopretina, chrysantemum, listopadka, marokánka, Asteraceae,

- carinatum (Ismelia versicolor) - pestrá, (člunková, Annual Chrysanthemum), Maroko, okr, léč - přírodní insekticid pyrethrum, čaje, ale i alergie kůže a očí
- cinerariifolium - popelavá, Jugoslávie
- coronarium (Glebionis coronaria) - Palestina, Izrael
- frutescens - viz *Argyranthemum frutescens*
- macrocarpum - Sahara
- parthenium - řimbaba, pův. j. Evropa, ČR zplaňuje, pěst Rwanda
- segetum - viz *Glebionis segetum*, ČR
- serotinum - pozdní, jv. Evropa

Chrysobalanus - chrysobalanus, zlatoplod, ikako, Chrysobalanaceae, Venezuela, Kolumbie, ovoce icaco
- icaco – icako, SAm a JAm - Mexiko, Kostarica, Florida-Everglades, Karibik, Antily, Kuba, Madagaskar, mangrove, 10 m

Chrysocoma - chrasokoma, Bitterbush, Bitterbos, Asteraceae

- ciliata . j. Afrika, fynbos

- coma-aurea - Kapsko, fynbos, end

Chrysophyllum – zlatolist, chrysofylum, Sapotaceae

- africanum - Nigérie, vlhký poloopadavý podhorský les v. Afriky, Tanzanie

- angustifolium – úzkolistý, Kuba, Španělsko, 15 m

Iberis – štěničník, iberis, Brassicaceae, 40 druhů, Středozeří, s. Afrika, Malá Asie, byliny až stáloz. polokeře,

Iboza (Tetradenia) - iboza, Lamiaceae

- riparia - , (Watersalie), migrénovník, JAR, pěst hrnk ČR

Icacina - icacina, Icacinaceae

- oliviformis - olivotvará, Súdán

Ifloga - ifloga, Asteraceae

- spicata - klasnatá, Sahara

Ilex – cesmína, ilex, (Holly, Gallberry), Aquifoliaceae, cca 600 druhů, celosvětově, temperátní pásmo, subtr a tropy, příp. mírné pásmo, hlavně Amerika a jv. a v. Asie, Evropa, Středozeří, s. Afrika, Malá Asie, byliny až stáloz. polokeře, i pnoucí, okr

- aquifolium – ostrolistá (Holly), pův. z. a j. Evropa, s. Afrika, inv, okr

- mitis - , Kilimandžaro, Tanzanie, Madagaskar, j Afrika

Impatiens – netýkavka, impatyens, Balsaminaceae, Impatientaceae, cca 900 druhů, 70 druhů v Africe, byliny až polokeře, vlhké temperát. a trop. biotopy (kromě Austrálie, NZ a JAm), okr, některé inv

- balsamina - balzamína, pův. Indie a jv. Asie, zavl Omán, inv NZ a Tichomoř. ovy, okr Evropa od 16.st. a ČR, letnička

- fischeri – Fischerova, v. Afrika

- flaccida – , Madagaskar, Réunion

- hians - rozevřená, z. rovníkové Afriky, Kamerun, Guinea, Gab on, Kongo, vlhké hory, olupylují strdimilové

- hochstetteri . kapslá, Afrika

- kilimanjari - kilimandžarská, end, Kilimandžaro, Tanzanie

- niamniamensis - konžská, (Congo Cockatoo), pův. trop. Afrika, horský les, stinná, vlhká místa, Kongo, Súdán, Guinea, Kongo, stř. Afrika, okr, Tanzanie, Réunion

- pseudoviola - pseudofialka, Kilimandžaro, Tanzanie

- schulziana - , end Zambie

- tinctoria - barvířská, v. Afrika, Súdán, stř. Afrika, Etiopie,

- walleriana (holstii) - walleriánská, pův. jv. Asie, trop. Afrika, stř. Afrika, Etiopie, j. polovina Afriky, Madagaskar, Réunion, okr, ČR

Imperata – lagang, lalanger, imperata , Poaceae

- cylindrica – válcovitý, savanová tráva, u Okavango, Tanzanie, Sahara, zasolené půdy

Indigofera – modřil, indygofera, indigovník, Fabaceae , 710 druhů, vytrvalá bylina

- argentea – zlatový, Sahel, Sokotra

- articulata – článkovaný, Sokotra

- coerulea - saharsko-arabská oblast , Etiopie, Afrika s, a Sahel, Arábie až Indie

- cuneifolia - jv Afrika, JAR, Lesothe

- flavivcans - j. Afrika, Angola, Namibie, Zambie, Botswana, Zimbabwe, JAR, Mosambik, písčiny

- heterantha - stř. Afrika

- heterophylla - různolistý, pův JAR

- linnaei - jv Asie, Pákistán až Indie a Cejlon, až Austrálie

- nephrocarpa - v. Afrika, Etiopie, Somálsko, Sokotra, Omán, Jemen, Pákistán

- oblongifolia - afro-asijský druh, hlavně subsaharská Afrika, saharsko-arabská oblast , Mauretanie až Senegal, Súdán, Egypt, Africký roh, Madagaskar, Angola, Etiopie, jižní polovina Afriky, Arábie, Jordánsko, Pákistán, Indie, Cejlon, nepův s Austrálie

- pseudointricata - , Sokotra

- sanguinea - jv Afrika - JAR, Svazijsko, Mosambik

- semitrijuga - Arábie, Jemen, Omán, Somálsko, Džibutsko, Eritrea, Etiopie,

- sokotrana – sokotranský, Sokotra, stř. Afrika

- spicata – klasnatý, pův. trop. Afrika, pícní luskovina

- spiniflora – , saharsko-arabská oblast , Sokotra, polopouště, pouštní okraj Sahara, stř. Afrika, Etiopie, Arábie
- tinctoria – barvířský, saharsko-arabská oblast , Sokotra, pouštní okraj Sahara, stř. Afrika, Madagaskar, Arábie

- volkensii - v Afrika - Súdán, Eritrea, Etiopie, Somálsko, Keňa, Tanzanie, i Jemen a Omán

Intsia – **intsia**, Fabaceae

- bijuga – , Keňa, Madagaskar, Seychelly, lesní strom

- palembanica - Merbau , **těžba dřeva**

Inula (Conyza) – **oman, inula**, hnidák, Asteraceae, 100 druhů, byliny až polokeře, mírný a subtr. pás Eurasie, SAM, okr

- bijuga - Tanzanie

- crithmoides – , Sinaj, Arábie

Ipomoea (Pharbitis) – **povijnice, ipomea**, Convolvulaceae, cca 500 druhů, kosmopolit, teplé oblasti celého světa, pnoucí liány, byliny i sukulenty, dřeviny, okr

- aquatica - vodní, stř. Afrika, Somálsko

- arborescens - dřevitá, (Morning Glory Tree), pův. stř. Amerika, stromek 3 - 4 m, okr, v. Afrika

- alba - bílá, exot. květina, okr, Tanzanie

- batatas – jedlá, jam, (batátová, batáty, "sladké brambory", Sweet Potato), pův. stř. a JAm, pěst trop.

kořenová zelenina (hlíznatá) - hlízy škrob, **léč** - extrakt antibioticky, Tanzanie, stř. Afrika, Mayotte, Arábie, Jemen

- cairica - káhířská, (Cairo Morning Glonute, Five-Leaf Morning Glory, Mile-a-Minute, Railway Creeper), pův. s. Afrika, Súdán, Ghana, Etiopie, stř. Afrika, tropy, okraje silnic a úhory, okr

- crassipes - , JAR

- desmophylla - end Madagaskar

- fanshawei - , end Zambie

- jasminum - Madagaskar

- obscura – , subsaharská Afrika, Sahel, Súdán, Ghana, Etiopie, stř. a j. Afrika, Madagaskar, jv Asie

- pellita - , JAR

- pes-caprae – pomořská, Sahara, Guinea, Kongo, Ghana, Keňa, Somálsko, Sokotra, Madagaskar, Réunion, Seychelly, okr

- quamoclit - Guinea, Kongo

Iriartella – **iriartela**, Arecaceae, FAm,

- setigera - palma deštného trop. lesa

- stenocarpa

Iris – **kosatec, iris**, Iridaceae, 300 druhů. větš. v mírném pásu s. polokoule, Středozemí, Eurasie, SAM, okr

- caucasica - kavkazský, Kavkaz, Turecko, Írán, okr

- ensata - (Japanese Iris), exot. květina, Tanzanie

- unguicularis – nehetnatý, sv. Afrika, skalní terasy ?

- x daylilies - hybridní., exotický, okr pěst. Tanzanie

Irvingia - **irvingia**, Irvingiaceae,

- gabonensis - gabonský, africké mango, trop. Afrika, Nigérie, stáloz. strom

Ischnolepis - **ischnolepis**, Apocynaceae, Asclepiadaceae

- graminifolia - end Madagaskar

Isoberlinia - **isoberlinia**, Fabaceae

- doka – doka, strom savan z. Afriky

- scheffleri - Tanzanie

Isoetes – **šídlatka, isoetes**, kapradina, Isoetaceae

- histrix – istrijská, pozemní (vodní) kapradina

Isolepis - **bezosetka, izolepis**, Orchidaceae

- setacea - štetinovitá, stř. Afrika

Isolona - **isolona**, Annonaceae

- heinsenii - Tanzanie

Itasina - **itasina**, Grass Parsley, Apiaceae,

- filifolia - Kapsko, fynbos

Ixia – **duhovice, ixia**, Kalossie, Iridaceae, 100 druhů, j Afrika, hlízn. trvalka,

- maculata - pyskatá, pův. j. Afrika, Kapsko, Červený seznam, okr cibulovina, (hybridy i ČR na řez pod sklem)
- curta - end Kapsko
- dubia - Kapsko, fynbos
- lutea - žlutá, Geelkalossie, Kapsko, fynbos
- maculata - Kapsko, fynbos
- micrandra - Kapsko, fynbos
- monadelpha - , j. Afrika
- odorata - vonná, Soetkalossie, Kapsko, fynbos
- orientalis - JAR
- paniculata - latnatá, Pypkalosie, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- polystachya - Koringblommetjie, end. j. Afrika, Kapsko, fynbos, okr., zavl Austrálie, NZ, Kalifornie,
- purpureorosea - end Kapsko
- rapunculoides – řepkovitý, Blaukalossie, Kapsko, fynbos
- scillaris – ladoňková, Kapsko, Namibie, fynbos
- viridiflora - , (Green Ixia), j. Afrika

Ixora - ixora, pobyška, Rubiaceae

- albersii - Tanzanie

Jacaranda (Jacaratia) - **žakaranda**, Bignoniaceae, 50 druhů, v trop. j Africe asi 40 druhů, dřeviny, vlhkých dešť pralesů, trop a subtr, Amerika, Írán, Zimbabwe, Pákistán, fial. kv. i před listy, velmi často okr, příbuzná papáji

- mimosifolia (ovalifolia, acutifolia) - mimózolistá, (citlivkolistá, hrotolistá, „nepravý palisandr“, Fern Tree, Blue Jacaranda, Sharp-leaf Jacaranda, Brazilian Rosewood), pův. trop JAm a Antily - j. Brazílie a sz. Argentina, Bolívie a Uruguay, Chile, Patagonie, Karibik , dřevina, pův. vlhké trop. a subtr, opad. lesy náhorních plošin, pampy, slunná místa s pravidelnými srážkami, strom 20-24 m, v nepříznivých podmínkách poloopad, latov. fial.modré květy, plod zprohýbané tobolky, křídlatá semena, měkké dřevo podobné vonný palisandr, okr, intr. tropy a subtr, Středozemí, j. Evropa, Kypr, Kanárské ovy, Madeira, s.a j. Afrika do 2200 m, Tanzanie, **JAR – dnes symbol Pretorie**, Arábie, Austrálie

Jamesbrittenia - jamesbrittenya , Scrophulariaceae, 83 druhů, subtr savany j Afriky, hlavně Kapsko, Angola až Gambie

- albomarginata - Kapsko, pobřeží, fynbos,
- calciphila - j. Afrika, pobřeží, fynbos
- dissecta - Egypt až Indie
- grandiflora - velkokvětá, horské oblasti j. Afriky, Namibie, Svazijsko, sec Zimbabwe, stáloz. polokeř, okr
- jurassica - , Lesotho
- microphylla - drobnolistá, JAR - pobřeží
- phlogiflora - BZ Teplice
- pristisepala - j. Afrika, Lesotho
- stellata - j Afrika, pobřeží, Kapsko, fynbos,
- tenuifolia - j. Afrika, pobřeží, fynbos
- tortuosa - JAR

Jasminum – jasmín, jasminum, Oleaceae, cca 200 druhů tropy a subtr Asie, Afriky, 1 JAm

- angulare - , stález., částečně pnoucí keř, j. Afrika
- dichotomum - vidličnatý, trop. stě., vých. a z. Afrika
- fluminense – Ghana, Guinea, Kongo, Etiopie, stě. a j. polovina Afriky, NP Kruger, Madagaskar, Jemen
- grandiflorum - j, Afrika, Etiopie, stě. Afrika, jv. Asie, Arábie, Indie, Čína, pěst Amerika, Austrálie
- multipartium - , (Wild Jasmine), Asie, domest. JAR

Jatropha – dávivec, jatrofa, Euphorbiaceae, 170 druhů, suché a trop. obl., Amerika, j Afrika, Madagaskar, vytrv .sukul a stáloz. dřeviny, okr, vytváří křovinaté buše

- botswanica - botsvanská, end Zambezi
- campestris - , end Zambezi
- curcas (Croton Mollucanus, Curcas Purgans) – černý, (Poison Nut), pův. stě. Amerika, subtr. keř stromek, max do 5 m tropů a subtr, zahrady, růžový latex, semena více než 30 % oleje - dřívě na svíčky a mýdlo, léč (projímadlo), ale i toxický (alergentní míza - popálí kůži, jed semena - stačí 4), nově na bionaftu i EU pro dieslovy motory (z ha až 2,7 t oleje a 4 t biomasy, větší výnosy než z řepky či soji), Indie vyčlenila pro ni 11

mil. ha, Sahel, ve Svazijsku elektrárna na její spalování (do 3 let), Malí (spalování v generátorech), stř. Afrika,

- dhofarica stř. Afrika, Omán
- gossypiifolia stř. Afrika, Madagaskar
- integerrima – celistvý, Réunion
- loristipula - end Zambezi
- macrophylla - velkolistá, end Zambezi
- mahafalensis Madagaskar
- podagrica - stř. Afrika
- unicostata – stř. Afrika, Sokotra, savana, křoviny

Jonsenobotrya – jonsenobotrya ,

- lossowiana – , sukulent, hory j. Afriky

Jordaaniella - jordanyella, Mesembryanthemaceae

- dubia - pochybná, okr

Jubaeopsis - jubeopsis, Arecaceae

- caffra - kaferská, (Plmboom, Pondoland Coconut), JAR

Juglans – ořešák, juglans, (Walnut), Juglandaceae, 20 druhů, mírný a subtr. pás s. polokoule, Eurasie, SAM, ojedinele subtr a tropy a stř. a JAm, okr, pěst

- nigra – černý, Albánie, intr
- regia – královský, (vlašský, evropský ořech, English Walnut), pův. Balkán, Přední Asie, Írán, Čína, pěst a zdomácněl Středozeří, jv. Evropa, Itálie, Ischia, Sicílie, Kypr, Arábie, Palestina, Izrael, bible, ovoce, repelentní, tvrdé dřevo, ČR intr

Julbernardia - julbernardia, Fabaceae, Viciaceae, dřevina v savanách typu miombo

- globiflora - , Mnodo, trop. Afrika, **těžba dřeva**
- magnistipulata - Keňa, Tanzanie
- pellegriniana - , Awiura, Ekop, trop. Afrika, **těžba dřeva**

Juncus – sítina, junkus, Juncaceae, cca 300 druhů, oddenk. rostl, mokřady, po celém světě, okr

- acutus - , saharsko-arabská oblast , Sokotra
- inflexus - sívá, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Madagaskar, Arábie
- maritimus - Sahara
- phoenicea - fénický, pouštní okraj Sahara, Arábie
- rigidus - saharsko-arabská oblast , stř. Afrika, Sahara, Etiopie, jižní polovina Afriky, Arábie

Juniperus – jalovec, junyperus, (Juniper), Cupressaceae, 60 druhů, od hor subtr do subarkt. pásma s. polokoule, suché stráně a lesy, stález., trvanlivé dřevo, okr hojně

- phoenicea - fénický, Jordánsko, Maroko (Atlas, až 18 m), Sinaj, Arábie
- polycarpus - stř. Afrika, Omán
- procera – východní, (African pencil Cedar, nepravý tužkový cedr v. Afriky, almugímové dřevo ?), 40 m, skaln. lokality 1500 - 3000 m, suché trop horské lesy v. Afriky (afroalpínské), Ngorongo, Kilimandžáro, Tanzanie, Etiopie, Keňa, stř. Afrika, jižní polovina Afriky, Arábie, Jemen, těžba dřeva, nábytek, budovy

Justicia (Adhatoda, Beloperone, Jacobinea) – **právěnka, justýcie**, žakobinyje, chmelíček, mrštilka, Acanthaceae, 940 druhů, tropy a subtr. celý svět, i mírné klima, stález. byliny, polokefe a kefe, okr

- adhatoda - pův. jv. Asie
- anagalloides - trop v. Afrika, Etiopie, Keňa, Tanzanie, Mosambik, Svazijsko, JAR, trsn. bylina, travn. lokality
- aurea - stř. Amerika, Mexiko až Panama
- betonica - rovníková a jižní Afrika, Indie, Cejlon, zavl. trop Amerika, Austrálie, jv. Asie, až polokeř, okr tropy
- brandegeana . pův Mexiko, okr tropy
- brasiliana - Brazílie, Paraguay, Argentina,
- caerulea - stř. Afrika, Etiopie, Jemen
- comata - trop Amerika
- costaricana kostarická, end Kostarika
- flava - subsaharská Afrika, Senegal, Nigérie, Etiopie, Somálsko, Zimbabwe, Mozambik, JAR, Arábie,
- grossa - jv Asie - Indočína, Malaisie, Tahwan
- ladanoides - , Kongo, Súdán, Guinea, stř. Afrika

- odora – vonná, Namibie, Angola, Botswana, Zimbabwe, Mozambik, JAR, Tanzanie, Keňa, Somálsko, Etiopie, Arábie, Jemen, Omán, polokeř
- rhodoptera - end Madagaskar
- rigida – tuhá, Sokotra
- schimperiana - v. Afrika, Etiopie, Eritrea, Keňa, keř
- Kaempferia – maramba, kemferia, Zangiberaceae**
- aethiopica – etiopská, vytrvalá rostlina, africké savany
- galanga - galgánová (kalgan, Resurrection Lily, Chinese Ginger, Fingerrot, Maraba), pův. Afrika, okr, léč., kořeni galgánové, droga tonizující, halucinogenní (euforie, afrodiziak) - oddenek, v Thajsku do kari
- Kalanchoe – kolopojka, kolopejka, kalanchoe, nuduť, Crassulaceae, 145 druhů, tropy a subtr , stř. a j.**
- Afrika, Madagaskar, Arábie, Austrálie, Amerika, proměnlivý rod – byliny i dřeviny, sukulenty i liány, okr
- beauverdii – , Madagaskar, trnitá buš, BZ Plzeň
- beharensis - , sukulent, Madagaskar, trnitá buš, BZ Plzeň
- bergeri - end Madagaskar
- blossfeldiana - Blossfeldova, (Winter pot Kalanchoe), pův. trop. Asie a Afrika, Madagaskar, sucholesy, okr tučnolistý sukulent, ČR
- crenata Guinea, Kongo, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, j. polovina Afriky
- daigremontiana - , Madagaskar
- delagoensis - Súdán, stř. Afrika, Madagaskar, Réunion
- eriophylla - Madagaskar
- farinacea – pomoučená, Súdán, stř. Afrika, Sokotra, skály
- fedtchchenkoi - Fedčenkova, Madagaskar, Réunion
- floribunda - jv Asie
- gracilipes - end Madagaskar
- integra - Amerika
- integrifolia - end Madagaskar, sukul polokeř, sbírk
- jongmasii - end Madagaskar
- laciniata - dřípatá, Namibie až Etiopie
- laniflora - Súdán, stř. Afrika
- lucile-allorgei – , hory Madagaskar, suchý opadavý les, BZ Plzeň
- manginii - , Madagaskar
- marnieriana – , hory Madagaskar, BZ Plzeň
- marmorata (grandiflora, samaliensis) - mramorovaná, („mramorovaná kalanchoe“, Penwiper Plant, Spotted Kalanchoe), pův. Afrika - Etiopie, Eritrea, Somálsko, Keňa, Súdán, stáloz. polokeř. sukulent, okr suché tropy a subtr
- orgyalis - end Madagaskar, okr
- porphyrocalyx - end Madagaskar
- prolifera – prorůstající, hory Madagaskar, vlhký tropický les, BZ Plzeň
- pubescens - pýřitá, Madagaskar
- pumila - nízká, Madagaskar
- rauhii – , Madagaskar, trnitá buš, BZ Plzeň
- rhombopilosa - Madagaskar, trnitá buš, BZ Plzeň
- robusta – velká, Sokotra
- rotundifolia – okrouhlostá, trop j a jv Afrika, Sokotra
- serrata- end Madagaskar
- somaliensis - somálská, Somálsko
- synsepala Madagaskar
- thyrsoflora - j. Afrika
- tomentosa – plstnatá, end Madagaskar, hory, BZ Plzeň
- trichantha – , Madagaskar, trnitá buš, BZ Plzeň
- uniflora - stejnokvětá, Madagaskar
- Kanahia – kanahia, Asclepiadaceae**
- laniflora – , Súdán, Ghana, Guinea, Kongo, Etiopie, j. polovina Afriky, Jemen
- Kanaloa - kanaloa, Fabaceae, Fabaceae, Mimosaceae,**
- kahoolawensis . - end Hawai

- Kelleronia - keleronya**, Zygophyllaceae (Kacibovité)
 - revoilii - Súdán, Etiopie, stř. Afrika
- Keetia – ketia**, Rubiaceae
 - foetida - end Zambie
 - koritschaneri - Tanzanie
 - purpurasens - Tanzanie
 - zanzibarica – zanzibarská, Zanzibar, Kongo, Guinea, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, j. polovina Afriky
- Khaya – mahagonovník, khaya**, Meliaceae
 - anthotheca - (východoafrický mahagon), trop. Afrika s nižšími srážkami (Sierra Leone, Uganda, Tanzanie až Angola, Zambie, Malawi, Zimbabwe), velmi **cenné dřevo**, velmi ohrožená
 - ivorensis - , (africký mahagon khaya), pův. Afrika, pobřežní deštné pralesy z. Afriky od Pobřeží slonoviny po Kamerun a Gagon, Nigérie, strom, **tvrdé trop. dřevo**, stálezelený, **těžba**
 - nyasica - Mahagon Khaya, cenný strom vlhkých nížinných trop. lesů, Tanzanie, Uganda, end Zambie, **těžba**
 - senegalensis – senegalská, (Senegal Khaya, Senegal Mahagony), obří strom galeriových lesů, 45 m, okraje vádí, pův. trop. z. Afrika, okr. **cenné tvrdé dřevo**, **léč** (odvar z kůry), Senegal, Súdán, Ghana
- Kickxia – úporek, kixia**, Plantaginaceae, Scrophulariaceae
 - aegyptiaca - egyptský, Sahara
 - commutata - pozměňný, (Mediterranean Fluellen), Středomoří, Kypr, Malta, písčiny
 - elatine - vyšší, Kypr
 - floribunda - květnatá, Palestina, Izrael
 - heterophylla - různolistý, saharsko-arabská oblast, s. Afrika - Maroko až Egypt, Sahara, Etiopie, Arábie
 - lanigera - vlnatý, Kypr
 - ramosissima - afro-asijský areál, Keňa, Somálsko, Etiopie, Somálsko, Omán, Írán, Pákistán, Afghánistán, Indie, Nepál, Bhútán, Barma
 - spuria - pochybný, Kypr
- Kigelia - kigélia**, salámový strom, Bignoniaceae, 1 silně variabilní druh (dříve rozlišováno 18 druhů), strom, trop. savany Afrika, pěst tropy a subtr. s. JAm, i Asie, okr
 - africana (aethiopum, pinnata) – africká, (zpeřená, „salámový strom“, natalský mahagon, Sausage Tree, Kiggelaria africana Tree,), pův. stříd. vlhké tropy jz. Afriky, Gambie, Súdán, Guinea, Kongo, Tanzanie, Etiopie, Zambie, Botswana, JAR, Uganda, v. Afrika, Africký roh, Súdán, stř. Afrika, j. polovina Afriky, NP Kruger, galeriové lesy, stromové savany, břehy řek, travnaté pláně střední části v. Afriky do 1850 m, strom s polokulov. korunou 9 - 20 m, atraktivní květy opylují netopýři i hmyz, salámovité plody pro lidi nejedlé - jedovaté, konzumují divoká i domácí zvířata, ale **léč** účinky, pečené plátky k fermentaci piva, okr ulice, dřevo tuhé na dlabané kánoe
- Kiggelaria - kigelaria**, Achariaceae
 - africana - africká, j. a v. Afrika, Tanzanie až JAR, Namibie, dvoud. keř. strom, kvalitní dřevé
- Kirkia - kirkia**, Kirkiaceae, Simaroubaceae, 8 druhů, trop. a subtr. Afrika dřeviny
 - acuminata - trop. a subtr. Afrika, NP Kruger, strom
- Klattia - klacia**, Kammetjiesbos, Iridaceae
 - stokoei - Kapsko, fynbos
- Kleinia – šramatka, kleinya**, Asteraceae
 - abyssinica - habešská, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, jižní polovina Afriky
 - berteronica - jv. Afrika, JAR, Zimbabwe, Svazijsko, Mozambik, sukul. keř
 - implexa - v. Afrika,
 - neriifolia - oleandrolistá, end Kanárské ovy
 - odora - vonná, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, Jemen, (sukulentní starček)
 - stapeliiformis – , sukul. rostlina, jv. Afriky -JAR, okr ve sbírkách sukulentů
- Kniphofia – mnohokvět, kniphofia**, Red-hot Poker, Vuurpyl, Asphodelaceae, Xanthorrhoeaceae, Liliaceae, 75 druhů, trop a j. Afrika, Madagaskar, okr
 - caulescens - , j. Afrika, okr
 - ensifolia - , j. Afrika,
 - foliosa – (tritoma) listnatý, Etiopie, Súdán, stř. Afrika, oranž. květy
 - isoetifolia - Súdán, Etiopie, stř. Afrika
 - northiae - , j. Afrika

- reynoldsii - end Zambie
- tabularis - Kapsko, fynbos
- thomsonii – Thomsonův, (Red Hot Poker), podél řek a v močálech, v. Afrika 1000 – 1600 m, vysokoh. vřesoviště, šišticovitá květenství, kv červené, pak žluté, podz oddenek, Kilimandžaro, Tanzanie
- triangularis - trojhranný, j. Afrika
- uvaria – hroznovitý, (Kleopatřina jehla), mokřady, v. a j. Afrika, Kapsko, fynbos, Tanzanie, Kongo, okr. ČR
- x paecox - časný, (Red-hot Pokket), mnohonásobný hybrid vyšlechtěný v GB.<okr Evropa i ČR, JAR
- Knowltonia - knowltonya**, Brandbelaar, Ranunculaceae,
- anemonoides Kapsko, fynbos
- capensis - kapská, (Katjieberlaar), Kapsko
- vesicatoria - Katjiedrieblaar, Tandpyblare, Kapsko, fynbos
- Koehneria - kehneria**, Lythraceae, 1 druh
- madagascariensis - madagaskarská, end Madagaskar, značně větvený keř
- Koeleria – smělek, keleria**, Poaceae
- capensis - kapský, Guinea, Kongo, tráva, hory v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie, Etiopie, jižní polovina Afriky
- Koelreuteria – svitel, kelrauterije**, jasanovec, Sapindaceae, 7 druhů, v. Asie
- paniculata – latnatý, (Golden rain Tree), Čína, Tajwan, Korea, okr. ČR
- Kogelbergia - kogelbergia** Stilbaceae
- verticillata - přeslenatá, end Kapsko, fynbos
- Kohautia - kohauciea** Rubiaceae. 27 druhů, Afrika a jz. Asie, jméno po českém zahradníkovi Fr. Kohoutovi (Franz Kohaut, + 1822), sběratel rostlin při expedicích do Egypta, Martiniku či Senegalu
- amatymbica - jv Afrika, Jar, Mosambik, Zimbabwe, travn. lokality
- Kochia - bytel, kochia**, Amaranthaceae. Chenopodiaceae
- capensis - kapský, Súdán, stř. Afrika
- prostrata - metlatý, (rozprostřený), pův jv Evropa, Eurasie, s. a j. Afrika, Amerika, NZ
- Kotschya – kotschia**, Fabaceae, 30 druhů
- africana trop. v. Afrika, Etiopie, Uganda, Zair. Tanzanie, Zambie, Mosambik, Madagaskar, keř
- ochreatea -
- platyphylla - Tanzanie
- prittwitzii - , end Zambie
- recurvifolia – křivolistá, hory v. Afriky, malý hustý keř, Kilimandžaro, Tanzanie
- scaberrima - , end Zambie
- Kryptostoma - kryprostoma**, Orchidaceae
- tentaculigerum - , end Zambie
- Kuluhaburungos - kuluhaburungus**, Euphorbiaceae
- polystachyus -, end Zambezi
- Kyllinga - kylinga**, Cyperaceae
- nemoralis - Kongo, Guinea, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar, Karibik
- Lablab – lablab**, Fabaceae, 1 druh, značně variabilní
- purpureus – nachový, trop v. a z. Afrika, Madagaskar, liána řídkých lesů, pěst i jako zelenina, lusky, ale zralá semena jedovatá (vařit), krmení, seno, zelené hnojení, léč., TLM
- Lactuca - locika, laktuca**, Asteraceae
- homblei - , end Zambie
- imbricata - , end Zambie
- inermis - beztrná, Súdán, Sádán, Ghana, Sahel, Etiopie, Madagaskar
- mwiniungensis - end Zambie
- praecox - , end Zambie
- serriola - kompasová, pův. j. Evropa, s. Afrika, Blízký východ, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Sinaj, Arábie
- zambeziaca - , end Zambie
- x Laetiocattleya – letyokatlēja**, (Platinum Sun), Orchidaceae,
- Lagenaria – lagenaria**, kalebasa, kalabaš, láhevnik, Cucurbitaceae, 6 druhů, tropy a subtr, pnoucí byliny, szbsagar. Afriak, Madagaskarm JAm, zelenina, léč., okr

- siceraria (vulgaris) - obecná, (opojná, kalabasa, indická okurka, Bottle Gourd, tykev lahvovitá), tropy a subtr, pův asi Afrika j. od Sahary, popínavá či plazivá bylina, jen tato má velké, hruškovité požitelné plody, jedna z prvních domestikovaných rostlin, postupovala spolu s rozšiřováním lidí, domest jv Asie a Amerika před 10 tis. roky, a před 4 tis. lety v Africe, zřejmě do Ameriky přinesli paleoindiáni spolu se psem, zelenina, pochvy na penis, v. Afrika, Africký roh, jv Asie, okr,

- sphaerica - trop. v. Afrika, Madagaskar, Komory, dvoudomá liána, mladé plody zelenina, zralé plody jed, léč listy a kořeny, TLM. okr

Lagerstroemia – **lagerstremia**, Lythraceae

- indica – indická, (Pride of India, Crepe Myrtle), pův. Čína, Korea, keř 8 m, v. Afrika

Lagorosiphon – **logorosifon**, spirálovka, Hyderocharitaceae

- major – větší, vodní rostlina stojatých a pomalu tekoucích vod, j. Afrika

Laguncularia – **kyjovník**, **mangrovník**, **lagunkuária**, Combretaceae, mangrovy

- racemosa – hroznatý, trop. stř. a JAm a Afrika, Mexiko, Kostarica, Florida-Everglade, Peru, Brazílie, Karibik, Antily, Kuba, Galapágy, z Afrika - Senegal až Angola, Guinea, Kongo, mangrovy, 20 m

Lagurus – **myší (zaječí) ocásek**, **lagurus**, Poaceae

- ovatus – vejčitý, ("sametovka", Hare's-tail Grass), pův Středozeří, celý mediterán, Ischia, Řecko, Malta, Palestina, Izrael, pouštní okraj Sahara, Arábie, halofytní travina, suché pobř písčiny, okr, suché vazby, ČR letnička

Lachenalia – **lachenalia**, Asparagaceae, (Hyacinthaceae, Liliaceae), 135 druhů, Namibie a JAR, cibuloviny,

- aloides (tricolor) - trojbarevná, Cape cowslip, Vierkleurtjie, pův. j. Afrika, Kapsko, fynbos, okr cibulovina, Červený seznam

- bulbifera - hlíznatá, Rooinaeltjie, j. Afrika, Kapsko, fynbos

- capensis - lapsaká, end Kapsko

- carnososa – pleťová, Kapsko

- contaminata - j. Afrika, Kapsko, fynbos

- longibracteata - Kapsko, Namibie, fynbos

- muirii - Kapsko, fynbos

- mutabilis - Bontviooltjie, j. Afrika, Kapsko, fynbos

- orchioides - orchideová, j. Afrika

- pallida - Kapsko, Namibie, fynbos

- pusilla - Kapsko, fynbos

- pustulata - Kapsko, fynbos

- rubida - , pouze JAR - Kapsko, trávníky a nízké křoviny písčitých plání a svahů , i sbírkově

- sargentii - , JAR

- stayneri - end JAR - Kapsko, fynbos

- unicolor - jednobarvá, j. Afrika

- unifolia – stejnoletá, Kapsko, fynbos

- viridiflora - Sandviooltjie, Kapsko, fynbos

Lachnaea – **lachnea**, Mountain Carnation, Bergangelier, Thymelaeaceae, 40 druhů, j. Afrika

- aurea - Kapsko, fynbos

- buxifolia - , JAR

- capitata - Kapsko, fynbos

- densiflora - Kapsko, fynbos

- ericephala - Bergangelier, Kapsko, fynbos

- filamentosa - Bergaster, , JAR

- grandiflora - Kapsko, fynbos

- uniflora - Namibie

Lachnocapsa – **lachnokapsa**, Brassicaceae, 1 druh, end Sokotra

- spathulata - Sokotra

Lachnospermum - **lachnospermum**, Rooiblombos, Asteraceae

- fasciculatum - Kapsko, fynbos

- imbricatum - Kapsko, fynbos

Lamarckia – **zlatochvost**, **lamarkia**, Poaceae

- aurea – zlatý, Súdán, stř. Afrika

Lampranthus - **lamprantus**, Vygie, Aizoaceae, Mesembryanthemaceae, 124 druhů, JAR, sukulentní

bylina, velmi proměnlivá, okr

- aduncus - Kapsko, fynbos
- aestivus - Kapsko, fynbos
- amoenus - Kapsko, fynbos, okr
- aurantiacus - pomerančový, vytrv. sukulent polopuští j. Afriky, Kapsko, fynbos
- aureus – zlatový, (Golden Vygie), Kapsko, fynbos
- bicolor Kapsko, fynbos
- coccineus . end JAR, pásčiny, renosterveld, vlhké písčiny
- debilis - pův JAR - Kapsko, renosterveld, zasolené půdy
- filicaulis Kapsko, fynbos
- haworthii - Haworthův, j. Afrika
- immelmaniae - Kapsko, fynbos
- multiradiatus - pův JAR, sec Středozeří, JAm, Austrálie a Oceánie, okr, rychle zplaňuje
- promontorii - Kapsko, sukul. polokeřík
- purpureus - nachový, j. Afrika
- reptans - Kapsko, fynbos
- roseus - růžový, (Red Vygie), j. Afrika
- spectabilis - vznešený, j. Afrika
- vernalis - JAR - Kapsko, fynbos
- wattermeyri - , JAR, Kapsko, fynbos

Lanaria - lanaria, Kapok Lily, Perdekapok, Lanariaceae

- lanata - vlnatá, Kapsko, fynbos, end

Landolphia - laúldolia, Apocynaceae

- camptoloba - , end Zambie
- crassipes – tlusticovitá, Madagaskar
- cuneifolia - , end Zambie
- kirkii - , end Zambie
- senegalensis – senegalská, opad sucholesy, kaučuk

Lannea – lanea, Anacardiaceae, dřeviny

- alata - křídlatá,
- discolor -
- microcarpa - z. Afrika - Burkina Faso
- schweinfurthii – , strom, Tanzanie
- transulta - , Sokotra
- welwitschii - , Nigérie, strom

Lantana – libora, lantána, Verbenaceae, 150 druhů, tropy Ameriky a j. Afriky, stáloz. keře a trvalky, alkaloidy, okr, jed

- camara – měňavá, (klenutá, škodlivá, West Indian Camara, Curse of India, Cherry Pie, Wild Sage, Shrub Verbena, Sage Mountain, Hedgeflower), pův. trop JAm, keř, okr, intr tropy a subtr. Středozeří, Kanárské ovy, Madeira, Itálie, Afrika, Sahara, Kilimandžáro, Tanzanie, Etiopie, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar, Réunion, sv. Helena, Maroko, Arabie, keř 1,5-3 m, vysoké srážky, do 1900 m, inv
- montevidensis (sellowiana, delicatissima) - montevidenská, (Trailing Shrubverbena, Weeping Lantana, Lantana Trailing Lavender), pův JAm, Uruguay, Montevideo, Argentina, Súdán, stř. Afrika, Palestina, Izrael, plazivý keř, jed, okr tropy a subtr
- sellowiana - selouánská, pěst i Itálie
- trifolia - trojlistá, keř 3 m, do 1600 m, v. Afrika
- viburnoides - Afrika - od Eritrei po Mozambik a Angolu, Etiopie, Súdán, stř. Afrika, jižní polovina Afriky

Lapei(y)rousia – lapeirousia, Painted Petals, Cabong, Iridaceae

- anceps - Kapsko, fynbos
- azurea - Kapsko, fynbos
- corymbosa - Koringblommetjie, Kapsko, fynbos
- divaricata - Kapsko, fynbos
- fabricii – , Kapsko, fynbos
- jacquinii – Džekvinova, Kapsko, fynbos
- laxa - Kapsko, okr

- montana – horská, Kapsko
- oreogena – oreogenská, Kapsko
- pyramidalis – jehlancovitá, Kapsko, fynbos
- silenoides – silenkovitá, Kapsko
- Lappula – strošek, lapula**, lopusťík, byliny, slunné stráně, Boraginaceae, Eurasie
- squarrosa - Súdán, stř. Afrika
- Lapsana – kapustka, lapsana**, Asteraceae, byliny, úhory, Evropa, sz. Afrika, Makaronesie, sec Amerika, Austrálie,
- communis - obecná, Madagaskar
- Lapsonia – lapsonyje**, Lythraceae
- inermis – beztrnná, Egypt, Súdán, barva na pokožku a vlasy
- Lasianthus – lasiantus**, Rubiaceae
- kilimandsharica – kilimandžarský, Kilimandžaro, Tanzanie
- Lasiosiphon - lasiosifon**, Thymeleaceae, nově vytvořený rod z rodu Gnidia, 51 druhů, subsaharská Afrika, Madagaskar, Sokotra, Indie, Cejlon
- somalensis - Arabie
- Latania - latanya**, Arecaceae
- iontaroides – , end Réunion
- latanoides – , v. Afrika, Maskarény, pěst. Tanzanie
- loddigessii - (Blue latin Palm), pův. Mauricius, palma 12 m, okr v. Afrika, Tanzanie
- lontaroides - Madagaskar
- Lathyrus – hrachor, lytyrus**, Fabaceae, Viciaceae, cca 200 druhů, mírné pásmo s, polokoule, Evropa, Středozeří, j. Afrika, JAm, byliny, pnoucí, písčiny, TTP, pobřeží, okr
- pratensis - luční, Súdán, stř. Afrika
- Launaea - launea**, Asteraceae, 60 druhů, jv Asie, Afrika, Makaronesie, Austrálie
- arboresces - křovitá, saharsko-arabská oblast, Španělsko, Kanárské ovy (Gran Canaria), Maroko, Alžírsko, Sahara, pouštní okraje, Arábie. aridní kamen a písč lokality
- bornmuelleri - Etiopie, Arábie, Omán, kamenité svahy
- capitata - hlavatá, Palestina, Izrael
- cassiniana - Sahara
- crepoides – Súdán, stř. Afrika , Sokotra
- glomerata - Sahara
- mucronata - Sahara
- nudicaulis - lysá, Sahara, Palestina, Jeruzalém
- resedifolia - resedovitá, Kypr
- rynchocarpa - Sokotra
- rogersii - , end Zambie
- sarmentosa - trop jv Afrika, komory, Madagaskar, Maskarény, Seychely, jv Asie - Čína, Indočína, Indie, Malajsie, Maledivy, Austrálie, písčítá mořská pobřeží, za hranou přílivu
- violaceae - , end Zambie
- Lavandula - levandule**, Lamiaceae, 25 druhů, Středozeří, Kanár ovy, Blízký východ, trop. Afrika, Indie
- antineae - Sahara
- canariensis - kanárská, okr
- coronopifolia - saharsko-arabská oblast , Afrika, Etiopie, Sahara, Arábie, z. Asie, Kapverdy
- dhofarensis - Omán
- hasikensis - Súdán, stř. Afrika
- macra - Etiopie,
- multifida - Sahara
- nimmoi – Súdán, stř. Afrika, Sokotra
- pubescens – pýřitá, saharsko-arabská oblast Súdán, stř. Afrika, Sinaj, Arábie, Jemen, pouštní okraje
- saharica - saharská, Sahara
- subnuda - Omán
- Lawsonia – henovník, lavsónya**, Lythraceae
- inermis – bílý, bezbranný, (hena bílá, Henna, Mignonette Tree), pův. s. Afrika, saharsko-arabská oblast, Sahara, Tunis, Etiopie, Egypt a Přední Asie, Súdán, stř. Afrika, Palestina, Izrael, bible, stáloz. keř, b. kv.,

barvivo "henna, (hennach)," okr. Egypt, Súdán, Etiopie, Tanzanie

Ledebouria – ledeburia, Asparagaceae, Hyacinthaceae, 53 druhů

- avatifolia – vejčitá, j. Afrika – Dračí hory, příbuzná ladoněk

- grandifolia – velkolistá, Sokotra

- insularis - , Sokotra

- revoluta - trop v. a j. Afrika, Etiopie, Keňa, Somálsko, Tanzanie, Angola, Mosambik, Zimbabwe, Kapsko, Svazijsko, Arábie. jz Asie, Indie, Cejlon, vejcov. cibulky, plod tobolka

Leea - orličnice, lea, Vitaceae či Leeaceae

- guineensis tropy Afrika a Asie, Senegal až Keňa, Angola a Malawi, Madagaskar, Maskarény, j a jv Asie - Indie, Čína, Malajsie, Filipíny, Indonésie, N. Guinea, Mikronésie, keř. stromek 1-10 m

Leipoldtia – leipoldya, Aizoaceae

- weingangiana – , dřevnatý sukulent, Namibie

Lemna - okřehek, lemna, Lemnaceae, Araceae

- minor - menší, Etiopie, Namibie, jižní polovina Afriky

- trisulca - trojbrázdý, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar

Lemurophoenix – lemurofényx, Araceae

- hallexii – Haleuxova, Madagaskar

Lens – čočka, lens, Fabaceae

- culinaris - jedlá, (kulinářská, Lentil), pův. Středozeří, Izrael, bible, pěst. luskovina, Kypr, Turecko, Sýrie, Reunion, ČR

- eroides - vlnatá, Kypr

- esculenta - jedlá, Středozeří, Přední Asie, Kréta, stará kult plodina, ČR

- nigricans - černavá, Kypr

- orientalis - východní, Kypr, ŠUA

Leonotis – Ivoušek, leonotys, Minaret Flower, Wildedagga, Lamiaceae

- leonurus – oranžový, (srdečníkový, „lví ucho“, Lion's Ear, Drug lion-ear, Wild Dagga), pův. sušší oblasti, v., stř. a j. Afrika, Kapsko, Dračí hory, Súdán, trop. bylina, okr. inv tropy a subtr, 1-letá

- nepetifolia – šantolistý, (Lion's Head), Tanzanie, Keňa do 2100 m, jednoletá bylina do 1 m, lodyha slabě dřevnatá, ve v. Africe 9 druhů

- ocymifolia - bazalkolistý, jv. a v. Afrika, Etiopie, Keňa, Zair, Tanzanie, Malawi, Zambie, Zimbabwe, Angola, Namibie, Lesotho, Svazijsko, Mosambik, Súdán, stř. a j. Afrika, Sokotra, JAR, NP Kruger

Leontice – leontyčka, leontyce, Berberidaceae, 3 druhy hlízn. trvalek, suché vrchoviny s. Afriky a v. Středozeří

- leontopetalum – ., Sinaj, Arábie

Lepidium – řeřicha, vranožka, lepidyum, Brassicaceae, byliny, suché TTP, rumiště, Středozeří, sv. Afrika, Eurasie, SAM

- coronopus - šupinatá, saharsko-arabská oblast, pouštní okraj Sahara, Arábie

- draba - vesnovka obecná, Súdán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie

- rudérale - rumní, Súdán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie

- sativum - setá, pouštní okraj Sahara, Arábie

Lepisorus – leporus, Polypodiaceae

- excavatus – subsaharská Afrika, Súdán, Etiopie, Madagaskar, Réunion, Komory, epif

- schareridii - j a jv. Afrika - JAR, Lesotjo, Svazijsko, Namibie, Zimbabwe, Tanzanie, Súdán, Etiopie, Burundi, Rwanda, Madagaskar

- schradleri - j. polovina Afriky

Leptactina - leptactyna, Rubiaceae

- papyrophloea - Tanzanie

Leptadenia - leptadenya, Apocynaceae, Asclepiadaceae, 10 druhů, trop Afrika, jz a j Asie

- madagarensis - madagaskarská, Madagaskar, Komorské ovy, písčiny, dřevitá liána až opad keř

- pyrotechnica - saharsko-arabská oblast, Mauretánie až Súdán, Džibutsko, Sahara, Sinaj, Arábie, Írán, Pakistán, Indie, polopouště, latex, léč, zpevnování písků

Leptaspis - leptaspis, Poaceae

- zeylanica - , end Zambie

Leptolaena – leptolena, Sarcocaulaceae

- multiflora - Madagaskar, keř, tapiové lesy

Lesianthus - lesiantus, Rubiaceae

- grandifolius - velkolistý, Tanzanie
- pedunculatus - Tanzanie
- wallacei - Tanzanie

Lessertia - lesercia, Fabaceae, 60 druhů, j Afrika

- depressa - směstnaná, j Afrika, JAR, Lesothe, polokeř
- frutescens - stř. a j. Afrika, Namibie, Súdán, , zavl Austrálie

Lessingianthus - lesingiantus, Asteraceae

- bardanoides - , end Zambie

Leucaena - bělohlav, leucéna, bělohlávka, Fabaceae, Mimosaceae

- glabra -
- glauca - sívá, Kuba, Antily, Florida, 10 m
- leucocephala (glauca) – bělokvětá, (bělohlavá, sívá, White Popinac) , pův. Karibik, Antily, a stř. Amerika, stř. a j. sušší části Ameriky (USA), Súdán, v. Afrika, Guinea, Kongo, Madagaskar, Pacifik, Indonésie, N. Guinea, Austrálie, Indie, stálozel. keř. strom 5-20 m., do 1600 m, cca 3 m, 2x speřené listy (na noc se sklápí), květy řídká lata z kulov. hlávek, 5-četné květy, II - X, příp. celý rok, plod lusk, okr, zelenina, léč, okr, toxic.

Leucadendron - vělostrom, leukadendron , Cone Bush, Tolbos, Proteaceae, 82 druhů , j. polokoule, j. Afrika, ohoženy zánikem, vonný

- album - Kapsko, fynbos
- arcuatum - Kapsko, svahy Stolové hory, fynbos
- argenteum - zlatý, Silver Tree, Witteboom, dvoudomá dřevina, end, j. Afrika, Kapsko, okr
- brunioides - Kapsko, fynbos
- comosum - Kapsko, fynbos
- conyferum - Kapsko, fynbos
- conicum - sbíhavý, JAR, Kapsko, fynbos
- corymbosum - , Kapsko
- cryptocephalum – , Kapsko
- daphnoides - Kapsko, fynbos
- discolor - dvoubarevný, j. Afrika
- eucalyptifolium - Kapsko, fynbos
- gandogeri – Gandogerův, Kapsko, fynbos
- glaberrimum – drsný, Kapsko, fynbos
- grandiflorum - velkokvětý, end j. Afrika, vymřel, po vypálení půdy ze semen se obnovil,
- chamelaea – , Kapsko
- laureolum - , (Geelbos), JAR, Kapsko, fynbos
- linifolium - lnolistý, JAR
- loranthifolium - Kapsko, fynbos
- meridianum - Kapsko, fynbos
- microcephalum - Kapsko, fynbos
- nitidum - Kapsko, fynbos
- procerum - Kapsko, fynbos
- prostratum – rozprostřený, Kapsko
- pubescens – pýřitý, Kapsko, fynbos
- rubrum – červený, Kapsko, fynbos
- salicifolium - Kapsko, fynbos
- salignum - , (Tolbos), JAR, Kapsko, fynbos
- sessile - Kapsko, fynbos
- spissifolium - , (Vleitolbos), JAR, Kapsko, fynbos
- strobillinum - Kapsko, fynbos
- tinctum - , j. Afrika, Kapsko, fynbos
- tottum - , JAR
- uliginosum - Kapsko, fynbos
- xanthoconus - Kapsko, fynbos

Leucas – leukas, Lamiaceae

- capensis - kapsaká, Kapsko, Namibie, Súdán, stř. Afrika, j. polovina Afriky
- haggierensis - , Sokotra
- inflata - saharsko-arabská oblast , Etiopie, Omán
- kischenensis - , Sokotra
- samhaensis - , Sokotra
- stachydiformis - Etiopie,, Súdán, stř.Afrika
- urticifolia - Súdán, Etiopie, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie
- virgata - Súdán, stř. Afrika

Leucospermum – bělosemenka, leukospermum , Puncushion, Speldekussing, Proteaceae, 48 druhů, j.polokoule

- bolusili - Kapsko, fynbos
- calligerum - , JAR, Kapsko, fynbos
- catherine - kateřinská, keř, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- conocarpodendron - Kapsko, fynbos
- cordifolium - srdčitolistá, (Pincushion), j. Afrika, Kapsko, fynbos
- cuneiforme - Kapsko, fynbos
- genus – rodová, hory j. Afriky
- glabrum - , (George Pincushion), JAR
- gueinzii – Guenziův, Kapsko
- hypophyllocarpodendron - end JAR - Kapsko (Western Cape), fynbos
- lineare - Kapsko, fynbos
- oleifolium – olejolistý, Kapsko, fynbos
- praecox Kapsko, fynbos
- reflexum – zahrnutá, (Pincushion), j .Afrika – Kapsko
- rodolentum – , Kapsko, fynbos
- tinctum - , (female), JAR
- tottum - Kapsko, fynbos
- truncatulum - Kapsko, fynbos
- truncatum - , JAR
- vestitum - Kapsko, fynbos

Leysera - leysera, Geeltee, Asteraceae

- gnaphalodes Skilpadteebossie, j. Afrika, Namibie, Kapsko, fynbos
- tenella - Vaalteebossie, jz. Afrika, Namibie, Kapsko, fynbos

Licuala - likuala , Arecaceae

- grandis - velká, (Ruffled fan Palm), pův. s. pobřeží Austrálie, Nové Hebridy, okr. v. Afrika, Tanzanie, BZ Dar es Salaam
- lauterbachii - , pův. Nová Guinea, ostrov Bouganvillea, Salomon. ostrovy, BZ Dar es Salaam
- spinosa - trnitá, (Spiny Licuala), pův. Malajsie, Filipíny, Thajsko, Andaman. ovy, Sumatra, Java, Borneo, BZ Dar es Salaam

Ligustrum - ptačí zob, ligustrum, Oleaceae, 50 druhů, hlavně v. Asie, dále Austrálie, 1 druh Evropa a s. Afrika, 1 druh Amerika

- lucidum -lesklý, Súdán, stř. Afrika

Lichtensteinia - lichtenstajnyja Kalmoes, Apiaceae

- lacera - Kapsko, fynbos

Lijndenia - lijndenya, Melastomaceae

- brenanii - Tanzanie

Lilium – lilie, lilium, Liliaceae, 100 druhů, cibuln trvalky, Euroasie po Filipíny, SAM, §D – všechny druhy

- albanicum – albánská, Albánie
- bulbiferum - cibulkonosná, alpínsko-submediteránní druh, hory j. a stř. Evropy, Itálie, §U, §ČR,
- candidum - bělostná, (White Lily), pův. Středozeří, bible, Ischia, Libanon, Izrael, Arábie, Řecko, kamen křoviny, okr. ČR
- carniolicum - karolinská, Řecko
- jankei (jankae) - Jankeova, Bulharsko, §SRB
- martagon - zlatohlávek, jihosibiřský florelement, euroasijský druh, j. jv. a v. Asie, §SRB, §U, §UA, §ČR
- pyreaicum - pyrenejská, Pyreneje

Limeum – limeum, Molluginaceae

- africanum – africká, Kapsko, Súdán, stř. Afrika, j. polovina Afriky

Limoniastrum - limoniastrum, Plumbaginaceae

- guyonianum - , Sahara, Tunisko

Limonium (Goniolimon, Statice) – **statice**, **limonyum**, **limonka**, závtaň, krasatina, suchobýl, Sea-pink, Papierblom, Plumbaginaceae, asi 150 druhů, byliny až polokeře, pobřeží a slaniska, celý svět, Kapsko 13 druhů,

§D – všechny evrop.druhy kromě ...

- albidum ssp. cyprium - bělostná, xerothermní bylina, Kypr end

- angustifolium - úzkolistá, Středozeří, slaniska, skaliska

- anthericoides - Brakblommetjie, Kapsko, fynbos

- arborescens – dřevitá, , §BG, Smar-m, NATm

- articulatum - článkovaná, Korsika, Sardinie, pobřežní skaliska

- axillare - saharsko-arabská oblast , Saúd.Arábie, Jemen, Omán, SAE, Katar, Kuvajt

- bellidifolium - sedmikrásková, Francie (Camargue)

- bondullei - Bondulleova, pův. s. Afrika, Sahara, Maroko, okr. ČR letnička

- cancellatum - mřížkovaná, Středozeří, Chorvatsko, Řecko, pobř. skaliska

- capense - kapská, Kapsko, fynbos

- cordatum – srdčitá, §F

- dendroides – stromkovitá, §BG, Smar-m, NATm

- dictyocladum - , §F

- diffusum - , §F

- dodartii - , §BG,

- echinoides - hadincovitá, Kypr

- fruticans - plodová, §BG,

- giardianum - Girardova , §F

- gmelinii - Gmelinova, Pannonie, Rumunsko, Maďarsko, §SR

- gougetianum - Gougetova, Itálie

- graecum - řecká, Řecko, Libanon, Izrael, skalnaté lokality,

- humile - nízká, §F

- latifolium - širokolistá, pův. Bulharsko a Ukrajina, okr. ČR

- lobatum – laločnatá, j. Středozeří, Palestina, Izrael, Kanárské ostrovy, jz. Asie

- longifolium - Kapsko, fynbos

- movisianum - moviská, Itálie, Sardinie,

- nimmoi – , Sokotra

- ovalifolium - okrouhlolistá endemit Madeira

- papillatum - papilovitá, end Madeira

- paulayanum – Súdán, stř. Afrika, Sokotra

- pectinatum - hřebenitá, Kanárské ovy (Gran Canaria)

- peregrinum - , (Sea Lavender, Strandroos, Papierblom), JAR, Kapsko, fynbos

- perezii - , okr. Palestina, Izrael

- pruinatum - , Palestina, Izrael

- ramosissimum ssp. provinciale – větevnatá provensálská, §F

- magallufianum - , §BG,

- majoricum - , §BG,

- malacitanum - , §BG,

- marimense - ischijská, Ischia

- meyeri - Meyerova, Kypr

- narbonense - narbonská, Kypr

- ocimoides - bazalkovitá, Kypr

- ovalifolium – okrouhlolistá, §BG,

- perezii - , §BG,

- perplexum - , §BG,

- preauxii - , §BG,

- pseudodictyocladum - , §BG,

- purpuratum - purpurové, Kapsko, fynbos
- salmonis - Salmonova , §F
- sarcophyllum - Súdán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie, end Omán
- scabrum - Sea Lavender, Brakbossie, JAR - Kapsko, fynbos
- sinuatum - chobotnatá, (Winged Sea Lavender, Wavyleaf Sealavender), pův. celý mediterán, Středozeří, Palestina, Izrael, Kréta, Kypr, Kanárské ovy, písč. pobřeží, slaniska, kamen plochy, okr. trvalka, ČR
- socotranum – sokoterská, Sokotra, Súdán, stř. Afrika, polopoušť
- spectabile – vznešená, §BG, Smar-m, NATm
- sventenii - Sventova. Kanárské ovy (Gran Canaria), §BG, Smar-m, NATm
- tataricum (Goniolimon t.) - tatarská, pův. jv. Evropa a Kavkaz, xerothermní, okr. ČR
- virgatum - panenská, (Seaside Sealavender), Kypr, end Malta
- vulgare - obecná, z. Středozeří, slatiny, slané mokřady, nejběžnější

Limosella – blatěnka, limosela, Scrophulariaceae

- grandiflora – velkokvětá, Kapsko
- major - Etiopie, Súdán, stř. Afrika, j. polovina Afriky

Linaria – lnice, linaria, Scrophulariaceae, 75 druhů v mediteránu

- albiflora - bělostná, bylina, Kypr
- alpina - alpská, hory Evropy, Pyreneje, Apeniny, Černá Hora, Karpaty, §SR
- besarabica – besarabská, §UA
- bibersteinii – Biebersteinův, §U
- cirrhosa - , §F
- commutata - , §F
- cretacea – krétská, §UA
- dalmatica - dalmátská, pův. Dalmácie, inv
- flava – žlutá, §F
- haelave - , Palestina, Izrael
- hellenica - helénská, Řecko - §Peloponés (krit. ohrožena)
- chalepensis – allepská, Španělsko, Řecko, Kypr, Izrael, Sýrie
- marroasina - marocká, Mexiko, ČR letnička
- micrantha - drobnoplodá, Kypr
- pallidiflora - italská, submediterán, Pyreneje, Francie, Balkán, Rumunsko, Bulharsko, §SR
- pellisseriana - nachová, (pelliserská), Středozeří, Kypr, až k Normanským ovům, pole a rumiště
- purpurea - purpurová, Itálie
- reflexa - , §F
- repens - plazivá, Španělsko, Francie, Itálie, kamen lokality
- sabulosa - ,
- simplex - jednoduchá, Kréta
- speronata - nadějná, Řecko
- supina - poléhavá, (zploštěná), jz. mediterán, z. Středozeří, Iberský poloostrov, Španělsko, Francie, Itálie, zavlečena až do Skandinávie, písčítá nebo kamen místa
- thymifolia - mateřídouškolistá , §F
- triphyla - trojlistá, z. Středozeří, Sardinie
- vulgaris - květel, Středozeří, Evropa ČR, inv

Lindenbergia – lindenbergia, Orobanchaceae, Lamiaceae, býv. Scrophulariaceae, 12 druhů trop Asie a Afrika

- indica - indická, Afrika: saharsko-arabská oblast , Egypt až Somálsko, Etiopie, Sinaj, Izrael, Arábie, Írán, Pákistán, Indie, kamenité lokality
- muraria - zední, hory jv. Asie, Afghánistán, Čína, Indočína, Arábie - Omán, Jemen, Etiopie
- philippensis - filipínská, Barma, Thajsko, Čína, Filipíny, suché lokality, bylina až 1 m
- sokotrana – sokotranská, Sokotra, Súdán, stř. Afrika

Lindernia - puštička, lindernija Linderniaceae, Plantaginaceae

- rotundifolia pův. trop Afrika, Madagaskar, Indie, Cejlon sec. jv. Asie a JAM

Linum – len, linum, Flax, Linaceae, cca 200 druhů, byliny až keře, suché svahy a TTP, mírné až subtr. oblasti s. polokoule, okr. §D – všechny evrop. druhy kromě ...

- africanum - africký, Kapsko, fynbos

- arboreum - dřevnatý, Kréta, Řecko, ostrovy Egejského moře, xerothermní, štěrbiny skal
- betsiliense - end Madagaskar, keř 1-2 m
- bienne – úzkolistý, (dvouletý), Středozeší, Sardinie, Řecko, Kypr, otevřené kamen a písč lokality
- capitatum - hlavatý, Balkán, Makedonie
- corymbosum - věncový, Kypr
- dolomiticum - dolomitský, §U
- emimense - end Madagaskar
- flavum - žlutý, Itálie, Jugoslávie, Pannonicum, Povolží, §U, §CR, okr
- galicum – galský, § SRB
- grandiflorum - velkokvětý, pův s.Afrika, Středozeší, okr. pěst, ČR
- hirsutum - chlupatý, Pannonie, Balkán, Itálie, Turecko, Ukrajina, Krym, §U, §CR
- maritimum - přímořský, Středozeší, Kypr, halofyt, slaniska
- narbonense - narbonský, z. a stř. Středozeší, kamen a písč lokality
- nodiflorum - hnízdovitý, Kypr, Palestina, Izrael
- pallasianum ssp.borzeanum - , §RO
- perenne - vytrvalý (Perennial Flax), od Iberského poloostrova po Řecko, §SRB, ČR, suché louky
- pubescens - pýřitý, Kypr, Palestina, Izrael
- salsoides - slanomilný,
- strictum - přímý (stažený, Upright Yellow Flax), Středozeší, Kypr, Malta, saharско-arabská oblast , pouštní okraj Sahara, Arábie, výslunné a suché polohy, vinice
- suffruticosum - polokeřovitý, Španělsko, Francie, Itálie, písč a kamen lokality
- tenuifolium - tenkolistý, Středozeší, §U
- trigynum - trojitý, (Southern Flax), Kypr, Malta
- usitatissimum - setý, (Flax), zřejmě z L. bienne, pův. snad z Indie, od pravěku pěst. Středozeší, Izrael, bible, Kypr, stará textilní rostlina, ČR nepůvodní

Linzia - linzia, Asteraceae

- accomodata - , end Zambie

Liparia - liparia, Fabaceae

- splendens - zářivá, (Orange nodding-head, Mountain Dahlia), JAR, fynbos

Liparis - hlízovec, liparis, Orchidaceae

- caespitosa - v trop. Afrika, Madagaskar, Maskarény, j. a jv. Asie, Čína, Indonésie,
- nyikana - , end Zambie
- rungweensis - , end Zambie

Lippia - lipia, sladidlovec, Verbenaceae, 200 druhů, tropy, plody tvrdky

- abyssinica, end v Afrika, Etiopie, až Súdán, stř. Afrika, Kilimandžáro, Tanzanie, polokeř až 3 m

Lithops – oblázekovec, litops , Mesembryanthemaceae, okr

- aucampiae - j. Afrika a Namibie, , sukulent pouštní a polopouštní
- denteri - , j. Afrika a Namibie
- dorotheathe - , j. Afrika
- hookeri - Hookerův, j. Afrika
- insularis - , j. Afrika
- julii - Juliin, j. Afrika a Namibie
- karasmontana - j. Afrika a Namibie
- lesliei - , j. Afrika
- marmorata – mramorovaný, (Stone Plant Lithops), (mimikry – živé kameny), západ j. Afriky, suché horké pouštní a polopouštní oblasti
- optica - , j. Afriky a Namibie
- otzeniana - , j. Afriky
- pseudotruncacetela - , j. Afrika a Namibie
- ruschiorum - , (Stone Plant), JAR
- schwantesii - , j. Afrika a Namibie
- wallis-mariae - , Namibie

Lithospermum – kamejka, lithospermum , Boraginaceae, byliny, podzemní hlízy, pobřežní křoviny, úhory, světlé listnaté lesy, Eurasie, okr

- arvense – polní, Sinaj, Arábie

- tenuiflorum - (Stoneseed), Izrael
- Litchi – liči**, Sapindaceae
- chinensis – čínské, Réunion
- Littonia – litonya**, Liliaceae
- modesta – hlíznatá, j. Afrika
- Livistonia – livistonya**, Arecaceae
- carinensis – karinská, vějířovitá palma, Somálsko, Džibutsko, Jemen, Tanzanie
- chinensis – čínská, (Chinese Fan, Fountain Palm), ovy Riukiu, Onin. ovy, Japonsko (Volcano, Kyushu), BZ Dar es Salaam
- rotundifolia - okrouhlostá, (Footstool Palm), pův. Japonsko, Riukiu, Bonin. ovy, palma, BZ Dar es Salaam
- Lobelia - lobelka, lobelie**, chylan, Campanulaceae, Lobeliaceae, přes 400 druhů, tropy a mírné oblasti celého světa, zejména j. Amerika, jv Asie i j a v. Afrika - obří, byliny a keře, stepi, jed alkaloid lobelin, často okr
- aberdarica - , Keňa, Uganda
- anceps - Kapsko, fynbos
- bequaertii - Bekvertova
- columnaris - z Afrika, Guinea, Kamerun, Kongo, montánní pralesy
- deckenii - v Afrika
- comosa - Kapsko, fynbos
- coronopifolia - Kapsko, fynbos
- deckenii – Deckenova, „stromovitá“, květy v obřím klasu ukryty pod šupinami, opyluje je drobný pěvec strdimil nektarovka (trubkovitým jazykem vysává nektar a přenáší pyl), výška 2- 3 m, lesíky stromovitých lobelií a starčeků alpského stupně v. Afriky, pohoří rovníkové Afriky - Kilimandžáro, Mt. Keňa, end Tanzanie, Keňa, Etiopie, Uganda
- erinus – vlnatá, (Edging Lobelia), Dračí hory, okr, i ČR
- flaccida - j Afrika - Kapsko, Lesotho, Svazijsko, Mozambik, variabilní,
- galpinii - polštářovitá, Dračí hory
- gibberoa – gibberoa, až 5 m, hory, Kilimandžáro, Mt. Keňa, Tanzanie, Keňa, Uganda
- gigantea – obrovská, v. Afrika, od 3800 m, gigantismus, end, Kilimandžáro, vysoká až 7 m, 1 x / 7 let vykvetou a pak odumírají, Tanzanie
- globerosa –
- hartlaubii - end Madagaskar, Guinea, Kongo , Súdán, Etiopie, stf. Afrika
- holstii - , Kilimandžáro, Mt. Keňa, Tanzanie, Keňa, Uganda
- jasionoides Kapsko, fynbos
- keniensis – keňská, (Giant Lobelia), Kilimandžáro, Mt. Keňa, pohoří Aberdare, nad hranicích lesa 3000 – 4000 m n.m., rašeliniště a vřesovcová vřesoviště, v chladném a vlhkém prostředí, vysoká přes 3 m, v. Afrika dalších 40 druhů, Tanzanie, Keňa, Uganda
- lanuriensis – , i velehory, Tanzanie, Keňa, Uganda
- linearis - Kapsko, fynbos
- mildbraedii – Mildbredova, vysokohorská vřesoviště, kolem 3000 m n.m., Kongo, Tanzanie
- pinifolia - j Afrika - Kapsko, fynbos
- preslii - Dračí hory
- pubescens - Kapsko, fynbos
- rhynchopetalum – , end hory Etiopie, obří Lobelie v NP Siemen v Etiopské vysočině, Súdán
- setacea - Kapsko, fynbos
- telekii – Telekova, hory v. Afriky, Tanzanie, Keňa, Uganda
- tomentosa - Kapsko, fynbos
- vallida - Galjoenblom Kapsko, fynbos
- vanreenensis – j. Afrika - JAR, Dračí hory
- wollastonii – Wolastonova, hory Afriky, Tanzanie, Keňa, Uganda, Súdán, stf. Afrika
- Lobostemon - lobostemon**, Boraginaceae, 30 druhů, end Kapsko
- capitatus - pův JAR, tenosterveld, polokeř
- fruticosus - , (Luibossie), pův JAR – Kapsko, stáloz. keřík, fynbos, renosterveld
- glaucophyllus - , JAR
- montanus - horský, JAR

Lobularia - tařicovka, lobulária, koulenska, laločnice, Brassicaceae, 5 druhů, Středozeří, Kanár. ovy, Kapverdy, nízké polštář. byliny, kamenité svahy a narušené půdy, okr
- canariensis ssp. canariensis - kanárská, end Kanár ovy, Madeira, Kapverdy,
- canariensis ssp. fruticosa - end Kapverdy
- canariensis ssp. spathulata - end Kapverdy
- lybica - lybijská, Libye, Egypt, Kypr, Írán, Kanáry
- maritima - přímořská, (Sweet Alyssum), pův. celý mediterán, Středozeří, Sardinie, Řecko, Malta, Makaronésie - Kanárské ovy, Azory, suchá skaln a písč místa, u cest, okr, ČR letnička, SRN, H, Čína

Lodoicea - lodoicea, Arecaceae, dvoudoná

- maldivica - maledivská, (seychelská, Coco de Mer, Double Coconut), pův. Seychely, Madagaskar, palma, BZ Dar es Salaam
- seychellarum – seychelská, pův. end Seychel. o-vy, strom. palma s vějířovitými listy, **symbol Seychel**, plodí až ve věku 100 let, největší semena - obří plody peckovice až 50 cm a váha až 15 kg, nemravné plody „zadek“, ořechy dozrávají 7 – 10 let, max. věk cca 800 let, samčí stromy vyšší a štíhlejší, intr. i j. tropy, Tanzanie

Lolium – jilek, lolium, (Darnel Grass), Poaceae

- multiflorum - mnohokvětý, pův. z. a j. Evropa, s. Afrika, až Sýrie, ČR nepůvodní
- parabolicum - , §F
- perenne - vytrvalý, Súdán, stř. Afrika
- temulentum – mámivý, Palestina, Izrael, bible, po celém světě

Lomariopsis - lomariopsis, Lomariopsidaceae, kapradina, 52 druhů, tropy a subtr

- pollicina - Madagaskar Réunion, Mauricius, Komory, nápadná kapradina,

Lomatophyllum – lomatofylum, lomatolist, Aloaceae

- occidentale – západní, sukulent, Madagaskar, Mauritius

Lonchocarpua - lonchocarpus, baceae

- capassa - NP Kruger, vlhčí lokality

Lonchophora - lonchofora, Brassicaceae

- capiomontana - Sahara

Lonicera – zimolez, lonycera, koží list, růže z Jericha, (Honeysuckle), Caprifoliaceae, 220 druhů, mírný a subtr. pás s. polokoule, max. Asie, keře a liány

- alpigena - horský, hory stř. a j. Evropy. §SK

- caerulea – namodralý, (modrý), s. polokoule, Evropa, Pyreneje, Bulharsko, ČR-Javor Šumava, Kavkaz, okr

- caprifolium – koží list, pův. Středozeří, j. Evropa, Itálie, §U, sec. jv. a střední Evropa, Malá Asie, Krym, Kavkaz, okr pěst, ČR nepůvodní, SRN, H, SAM, intr, inv

- caucasica - kavkazský, Kavkaz, Malá Asie

- cineraria - šedý, Sardinie, Středozeří

- etrusca - etruský, Středozeří, j. Evropa, Kypr, Kréta, sz. Afrika, Maroko, Palestina, Izrael, mediteránní, křoviny, §R

- iberica - gruzínský, (zakavkazský), Kavkaz, Írán

- implexa – zapletený, (Evergreen Honeysuckle), Středozeří, Španělsko, Jugoslávie, Malta, makchie

- japonica – japonský, Madagaskar, Réunion

- maackii - Maackův, pův. Čína, Japonsko, inv, okr, ČR

- nigra - černý, Středozeří, Evropa vč. ČR, horské křoviny, §U,

- nitida – lesklý, (Yunnan Honeysuckle), z. Čína, okr. ČR

- orientalis – východní, Malá Asie

- periclymenum - ovíjivý, (německý), j. stř. a z. Evropa vč. ČR, Kypr, s. Afrika, Maroko, §Pl, okr,

- pileata - fialový, okr. ČR

- pyrenaica - pyrenejský, Pyreneje, Baleáry

- tatarica – tatarský, v. Evropa, z. Sibiř, stř. Asie, u toků a komunikací, okr. ČR, inv

- xylostem – obecný, (pýřitý), Evropa vč. ČR, Malá Asie, Kavkaz, z Sibiř, křovin. stráně

Lophacme - lofakme, Poaceae

- parva - end Zambie

Lophira - lofira, Ochnaceae

- alata - křídlatá, Azobe, Nigérie, strom, trop. Afrika, **těžba**

Lopholaena - lofolena, Asteraceae, 16 druhů, j Afrika Tanzanie až JAR

- coriifolia - j Afrika, JAR, Svazijsko, Zimbabwe

Lophospermum - lofospermum, Scrophulariaceae, Plantaginaceae, 8 druhů, vytrv liány a keře, (nachové „náprstníkov.květy), skaln. svahy, stř. a SAM, okr

- erubescens – růžové, Madagaskar, Réunion

Loranthus – ochmet, lorantus, Loranthaceae, parazité

- acaciae - akáciiový, Palestina, Izrael

- europaeus – evropský, poloparazit dřevin, jv. a stř. Evropa, Malá Asie, ČR vzácnější, vyžadující pozornost

Lotus (Dorycnium) - štírovník, lotus, ledenec, **Fabaceae**, 150 druhů bylin a polokeřů, travn. a skalnaté lokality, vlhké i slané lokality, mírné klima obou polokoulí, některé druhy i pěstovány jako pícnina

- angustissimus - Středozeví, Portugalsko, Španělsko, Francie, Sardinie, Sicílie, Balkán, Turecko, Jugo, Ukrajina, Blízký východ, Izrael. Arménie, Ažerbájdžán, Gruzie

- arabicus - arabský, Sahara

- arborescens - end Kapverd. ovy

- brunneri - end Kapverdy, písčiny, polokeřik

- creticus - jižní, (krétský), Kréta, ostrovy Středozeví, Palestina, Izrael, písčiny

- glinoides - Sahara

- goetzei - hory Afriky, Eritrea, Etiopie, Uganda, Keňa, Tanzanie, Malawi,

- gremcus - , Sahara

- halophilus - saharsko-arabská oblast

- jacobaeus - end Kapverd. ovy

- jolyi - Sahara

- oliveriae (latifolius) - end Kapverdy

- ononopsis – Súdán, stř. Afrika, end Sokotra

- roudairei - Sahara

- schimperii – Schimperův, saharsko-arabská oblast. Egypt, Arábie, Jemen, Omán, Sokotra, Súdán, stř.Afrika, pouštní okraj Sahara

Loudetia – loudecia, Poaceae

- simplex - stepní tráva, pahorkatiny a náhorní planiny v. Afriky, Tanzanie

Lovoa – lovoa, Meliaceae, strom

- swynnertonii - , end Zambie

- trichilloides – (Dibétou, Tigerwood, tygří dřevo, African Walnut), pův. trop. stř. a z. Afrika, Nigérie, Ghana, Kamerun, Zair, Gabon, **tvrdé trop. dřevo**, těžba

Ludwigia – zakucelka, ludwigia, nadhomka, Onagraceae, 80 druhů, vytrvalé pobřežní a vodní rostliny, bahnitě mokřady a vodní plochy, celý svět, Evropa, teplejší oblasti SAM, okr

- octovalvis – Súdán, stř.Afrika, Madagaskar, Réunion

- palustris - bahenní, dnes Campanulaceae

Lumnitzera – lumnicera, Combretaceae, mangrovy, dřeviny

- racemosa – hroznatá, keř, mangrovy v. Afriky, Tanzanie, Keňa, Madagaskar, Seychelly

Lupinus - lupina, vlčí bob, lupinus, vlčinec, škrkavičník, hrách škrkavičný, Fabaceae, Viciaceae,

asi 200 druhů, většina ze z SAM, i Středozeví, byliny až keře, suché horské trávníky, písčiny, otevřené lokality, okr

- albus - bílá, (White Sweet - Scented Lupine), pův. Středozeví - Balkán, egejská oblast, Kréta, Madeira, pěstován, ČR)

- angustifolius - úzkolistá, pův. celé Středozeví a z. Francie, Sardinie, Kypr, Kanárské ovy, ČR, makchie, garrigue

- luteus - žlutá, pův. Středozeví, pěst, ČR

- micranthus - drobnoplodá, Středozeví, Kypr, makchie

- pilosus - , Palestina, Izrael

- polyphyllus – mnoholistá, ČR

- tassilicus - tasilská, Sahara

- termis – sicilská, pův. Středozeví, Sicílie, Egypt, pěst

- varius - pestrá, Středozeví, od Iberského poloostrova po Řecko, suché, kyselé, písč lokality

Luzula – bika, luzula, Juncaceae, 80 druhů, stáloz. trávovité trvalky, oddenky či výběžky, slatiny, horské TTP, mírné pásmo obou polokoulí, okr

- johnstonii – Johnstonova, i velehory, Tanzanie

Lycium – kustovnice, lycium, (Wolfberry, Desert Thorn, Honey Thorn, Boxthorn, Kraaldoring), Solanaceae, cca 100 druhů - subtr i tropy Afriky (30), JAm 30). SAm (20), Eurasie (10), Austrálie (1), mírné a subtr, pásmo celý svět, trnité keře, okr

- afrum - Kraal honey Thorn, Kraalkriekdoring, Kapsko, fynbos

- elliotii - jv Afrika, Madagaskar, Maskarény

- ferocissimum - Slangbessie, Kapsko, fynbos

- intricatum - Středození, pouštní okraj Sahara, Arábie

- shawii - pův Afrika - severní, saharsko-arabská oblast, dále Súdán, Africký roh, Keňa, Tanzanie,

Etiopie, Zambie, Malawi a j. Afrika. dnes Campanulaceae, Arábie, Omán, semiaridní kamenité lokality

- schweinfurthii - Středozeří - saharsko-arabská oblast, Egypt, Libye, Tunisko, Alžírsko, Izrael, Sicílie, Kréta, Kypr, Rhodos

- socotranum – sokotranská, end Sokotra, dále Súdán,

- tetrandrum - Bolksdoring, Kapsko, fynbos

Lycopodiella – plavuňka, lykopodyela, Lycopodiaceae

- cernua – Súdán, Etiopie,, stř. Afrika, dnes Campanulaceae, Madagaskar, Réunion, Seychelly, sv. Helena,

Lycopodium – plavuň, lykopodyum, vranec, Lycopodiaceae

- clavatum, var. borbonicum – vidlačka borbonská, Madagaskar, Komory, Réunion

- Kilimandžáro, Tanzanie

Lygeum - lygeum, Poaceae

- spartum - pouštní okraj Sahara, Arábie

Lygodium – pnulka, lygodyum, Lygodiaceae, Schizaeaceae, 30 druhů, starobylé kapradiny, tropy a subtr

- lanceolatum - Madagaskar,

- microphyllum - drobnolistí, tropy Starého světa, subsaharská Afrika, Senegal, Keň, JAR, Indie, Nepál,

Čína, Indonésie, H,Guinea, Austrálie, Océánie, sec stř a JAm

Lymeum - lymeum, Lymeaceae, 21 druhů, subsaharská Afrika, JAR, Arábie, Indie

- africanum - africké, Namibie

Lyperia - lyperia, Scrophulariaceae

- lychnidea - Kapsko, fynbos, pobřeží

- tristis - Namibie, Kapsko, fynbos

Lythrum – kyprej, lytrum, Lythraceae, 38 druhů, byliny, vlhké lokality, s. mírný pás, okr, v SAm inv, po celém světě

- hyssopifolia – yzopolistý, Súdán, stř. Afrika, Sokotra

Macadamia - makadamia, Proteaceae

- integrifolia – celolistá, strom, Madagaskar, pěst. Tanzanie

- tetraphylla - čtyřlístá, (Macadamia Nut), pův. s. Austrálie, strom 15 m, kosmetika, v. Afrika, Tanzanie

Macaranga - makaranga, Euphorbiaceae

- capensis - kapská, end Zambezi

- capensis var. kilimandscharica - end Zambezi

- kilimandscharica - kilimandžarská, end, Kilimandžáro, Tanzanie

- mellifera - , end Zambezi

- occidentalis – západní, strom, hory v. Afriky, Tanzanie

Maciedium – maciedyum,

- canum – šedý, Sokotra

Mackaya – makaja, Acanthaceae

- bella – krásná, (Forest Bell Bush), j. Afrika, Namibie, Súdán, stř. Afrika, větší část j. Afriky, stáloz. keř,

Macleodium - makledyum, Asteraceae, 20 druhů, Afrika, xerof. savana, fynbos

- canum - Sokotra, Súdán,

- grandiodieri - Madagaskar

Macrostylis - makrostylis, Rutaceae

- villosa - Kapsko, fynbos, erikoidní keřky

Maerua – merua, Capparaceae, 90 druhů, trop Afrika a j. Asie,

- angolensis – angolská, subsaharská Afrika, až JAR, Angola, keř. strom až 10 m, plody asi jed, léč, TLM

- angolensis ssp. socotrana – angolská sokoterská, Sokotra, savana

- crassifolia – tučnolistá, saharsko-arabská oblast, subsaharská Afrika, Sahara, Sahel, Maroko, Senegal,

Egypt, Súdán, Etiopie, Tanzanie, Sinaj, Arábie, Izrael, Omán, Írán, Pákistán, polopouště, akáciová savana,

- keř. strom, 1-20 m
- juncea - sítinovitá, trop. j. Afrika, NP Kruger, keř liána, léč, TLM
  - prittwitzii - , end Zambie
  - triphylla ssp. johannis – trojlístá, (Small bead-bean, Maerua), stromek 4 - 6 m, do 2300 m, atrakt. květy, plody juice, afrodisiak, pěst. Tanzanie
- Maesa - maesa**, Primulaceae
- lanceolata - end Zambie
- Maesobotrya - mesobotrya**, ?
- dusionii - Nigérie
- Magnistipulata - magnystipulata**, Chrysobalanaceae
- butayei - , end Zambie
  - sapinii - , end Zambie
- Machaerina – macherina**, Cyperaceae
- iridifolia – kosatcolistá, Madagaskar, end Réunion
  - juncea - Austrálie, NZ
- Maireana - maireana**, Amaranthaceae, 57 druhů, end Austrálie
- tomentosa - Namibie
- Mairia (Maiera) - majria, (majera)**, Fira Daisy, Vuuraster, Asteraceae
- coriacea - , JAR, Kapsko, fynbos, end
  - crenata - Kapsko, fynbos,
  - hirsuta - Kapsko, fynbos, end
- Majidea - majidea**, Sapindaceae, 2 druhy, trop. Afrika,
- fosteri - trop. centrální a z. Afrika,
  - zanguebarica - trop. v. Afrika - Tanzanie, Keňa, Madagaskar, keř. strom, pobřežní oblasti, okr tropy
- Malaxis - měkčička, malaxis**, měkkyně, Orchidaceae
- seychellarum - sejšelská, Madagaskar
- Malcolmia – večernička, malkomia**, Brassicaceae, 35 druhů, byliny, narušené lokality, Středozeří až Afghánistán,
- africana - africká, Sahara
- Malephora – malefora**, Aizoaceae, 17 druhů, (vyčleněna od Mesembryanthemum), Namibie, JAR, sukul. polokeřík
- crocea – , dřevnatějící sukulenta, j. Afrika
  - lutea - žlutá, pův JAR,
  - purpureo-crocea – purpurově-šafránová, Kapsko
- Malus – jabloň, malus**, (Apple Tree, Grab Apple), Malvaceae, Rosaceae, cca 50 druhů, Eurasie a SAM, opad. dřeviny, křoviny, okr
- domestica (communis) – domácí, (Domestic Apple), pův. z. a stř. Asie, pěst ovoce, Evropa, Itálie, Sicílie, s. Afrika, Maroko, 10 m, ČR nepůvodní
  - florentiana – florentská, §SRB
  - halleana – Halleova, intr Itálie (bonsai)
  - trilobata - trojlaločná, Řecko, jv. Asie
  - florentina - mnohokvětá (florentská), Balkán. a Apenin. poloostrov, Itálie
  - floribunda - jmnohokvětá, pův. Japonsko
  - kansuensis - kansuenská, pův. z. Čína
  - pumila - nízká, Evropa, Malá Asie, Kavkaz, Turkestán, Zakavkazí
  - sylvestris - lesní (obecná, Apple), Evropa, Itálie, Kypr, Malá Asie, Palestina, Izrael, bible, ČR
  - yunnanensis - junanenská, pův. z. Čína, temně červená jablka, okr
- Malva – sléz, malva**, (Mallow, Purslane), Malvaceae, 30 druhů
- aegyptia - egyptský, Egypt, Kypr
  - alcea – slézová,
  - cretica - krétský, Kréta, Kypr
  - moschata - pižmový, Středozeří
  - neglecta - přehlížený, Středozeří, od Itálie na východ, Kypr, Evropa, ČR, pastviska
  - nicaeensis - nisská, Francie, Kypr
  - parviflora - mnohokvětý, Sahara, Kypr

- sylvestris – lesní, (Common Mallow), pův. stř. Asie, bible, Izrael, Středoze­mí, Španělsko, Itálie, Sardinie, Řecko, Malta, stř. Evropa, ČR, Súdán, stř. Afrika, u cest
- sylvestris var. mauritaniana - lesní maurský, Arábie, léč
- Malvaviscus – ibiškovic, malvaviscus, skornoutec, škvrnoutec, kornatec**, Malvaceae, nejvíce stř. Amerika
- penduliformis Súdán, stř. Afrika
- Mammea - mamej, mamea**, Clusiaceae, Calophyllaceae
- usambarensis . Tanzanie
- Mandragora – pokřín, mandragora**, Solanaceae
- autumnalis - podzimmí, (Mandrake), pův. j. Středoze­mí, jv. Evropa, (chybí ve Francii), Řecko, Itálie, Jugoslávie, Kypr (zasvěcena bohyni Afrodité), s. Afrika - Egypt, Arábie, Izrael, bible, po Himálaj, Čína, suché, kamenité lokality, rumišťe, pole, Červený seznam, pěst, nejstarší afrodisiakum, droga kořen, halucinogen, narkotikum, silně jed, plody "jablíčka lásky", okr
- officinalis (officinarum) – lékařská, pův. Evropa, od starověku k léč
- vernalis – jarní, j. Evropa, Blízký východ, léč, pěst
- Mangifera – mangovník, mango**, Anacardiaceae, tropy, **stáloz**. stromem chutné plody
- foetida - zápašný, (zápašné), pův. Malajsie, vlhké údolní deštné lesy, ovoc, pěst, Tanzanie, Mosambik,
- indica - indický (Mango), pův. trop. s. Indie, Barma, ovoc a okr 10 - 15 m, plody „mango“ džus a jam, choulostivé na dopravu, dřevo konstrukce, do 2000 m, v. Afrika, Madagaskar, SAE, Omán
- Manihot – maniok, kasava, manyok**, Euphorbiaceae, hlavní kult. rostlina trop. a subtr zemědělství, sacharidy, bílkoviny, v hlízách jed kyanovodík, třeba tepelná úprava
- esculenta – jedlý, (Cassava, Tapioca), pův. trop. JAm, pěst trop. okopanina, podz. hlízy, potravina - mouka, kaše k zelenině, okr, Tanzanie, Kongo, Uganda, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar, Seychely
- glaziovii - kaučukový, (Ceara Rubber), pův. Brazílie, (Afrika), sušší oblasti, strom, latex cearakaučuk
- Mansonia - mansonya**, Triplochitonaceae
- altissima - , Mansonia, trop. z. Afrika - Nigérie, Pobřeží slonoviny, Ghana, **těžba dřeva**
- Manulea - manulea**, Vingertjies, Scrophulariaceae, 75 druhů, Afrika
- altissima - Namibie, Kapsko, Fynbos
- corymbosa - Kapsko, fynbos
- debilis – chabá, Kapsko
- cheiranthus - Kapsko, fynbos
- parviflora - j. Afrika, JAR, Svazijsko, Mosambik, Zimbabwe, Angola
- pusilla - end Kapsko JAR
- rubra - červená, Kapsko, fynbos
- tomentosa - Kapsko, Namibie, fynbos, pobřežní duny
- turritis - Kapsko, fynbos
- Mapania - mapanya**, Cyperaceae
- floribunda - bujněkvětá, Madagaskar, Seychely,
- Maranta - maranta**, Maranthaceae, pův tropy Ameriky, 50 druhů,
- leuconeura - deštné lesy
- Maranthes - marantes**, Chrysobalanaceae
- floribunda - , end Zambie
- goetzeniana - , end Zambie
- polyandra - Súdán
- Marattia - maracia**, Marattiaceae
- cicutifolia - , end Zambie
- Maresia - maresia**, Brassicaceae
- pulchella - něžná, Palestina, Izrael, písčiny, rozkladité nit'ovité byliny, v 15 cm
- Mariscus – mařice, mariskus**, Cyperaceae
- kerstenii – , Kilimandžaro, Tanzanie
- Marrubium – jablečník, marubium**, Lamiaceae
- acetabulosum - viz *Ballota a.*
- candidissimum – nejsličnější, Jugoslávie
- deserti - pouštní, Sahara
- vulgare - obecný, celé Středoze­mí, Kypr, Palestina, Izrael
- Markhamia – markhamia**, Bignoniaceae

- lutea – žlutá, strom 10 - 15 m, savany 1000 - 2000 m, léč.

Marsdenia - baňura, marsdenyje, Apocynaceae, 150-250 druhů, pantropicky, Madagaskar 15 druhů
- cordifolia - srdcoliatá, end Madagaskar, liána, bílý latex

Marsilea – marsilka, marsilea, různosemenka, vodní kapradina, Marsileaceae, 65 druhů, oddenkaté, obojživelné a vodní kapradina, vodní plochy, koření ve dně, teplá temperát Eurasie, Amerika, Afrika, Austrálie, okr

- minuta - , obojž kapradinka, rozlivová povodí řek, podmáč. savany, Afrika

- quadrifolia – čtyřlístá, mokřady, vodní kapradinka

- schelpiana - , vodní kanály, end Kapska

Martellidendron - pandán, martelidendron, Pandanaceae

- homei - , Seychely,

Mascarenhasia - maskarenhasia, Apocynaceae

- arborescens - , end Zambie

- lusiantghifolia - Madagaskar

Massonia – masonya, Hedgehoc Lily, Krimpvarkie, Hyacinthaceae

- depressa - Bobbejaanboek, Kapsko, fynbos

- pustulata – , Kapsko, fynbos

Masularia - masularia, Rubiaceae,

- acuminata - - Nigérie, strom

Matricaria (Chamomilla) – heřmáněk, matrikaria, Asteraceae, 5 druhů, mírné pásmo s.polokoule, Eurasie, aromat. byliny, okr

- pubescens Sahara

Matthiola – fiala, matiola, lekvoj, letní fiala, Brassicaceae, 55 druhů, Evropa, Středozeří, stř. a jz. Asie, j. Afrika, keř. byliny, příp. polokeř, houštiny a hory, okr

- arabica – arabská, Středozeří , saharsko-arabská oblast , Egypt, Izrael, Jordánsko, Arábie, Sahara, Sinaj, Arábie

- longipetala - Sahara

- tricuspidata - trojrohá, (trojhrotá, Mediterranean Stocks, Three Horned Stock), celý mediterán, Středozeří, Sardinie, Kréta, Kypr, Malta, Palestina, Izrael, halofyt, pobř. písčiny, skaln pobřeží, §F

Maytenus - majten, majtenus, Celastraceae (jesencovitě), 225 druhů, Amerika vč. Karibik, trop. Afrika, stáloz. dřeviny, okr

- acuminata - špičatý, (Silky Bark Tree) , jAfrika

- chasei - , end Zambie

- oleoides - olivovitý, j Afrika

- senegalensis – senegalská, (Confetti Tree), keř 3 - 8 m, savany do 2100 m, v. Afrika , z.Afrika - Burkina Faso

Medemia – medemia, Arecaceae

- argun – , Egypt, Nubijská poušť, téměř vyhynul, Madagaskar, pěst

Medicago – tolice, vojtěška, medykago, (Snail Clover), Fabaceae, Viciaceae

- arabica - arabská, Súdán, stř.Afrika

- laciniata – dřipatá, pův. s. Afrika, Sahara, pícní luskovina

- maritima (marina) – přímořská, (pobřežní, Sea Medick), celé Středozeří, Palestina, Izrael, Maroko, Sardinie, Řecko, Kréta, Francie – Atlant. pobřeží, Kanárské ovy, Černomoří, halofyt, pobř. písčiny, §UA,

- minima - nejmenší, pouštní okraj Sahara, Arábie

Medinilla - medynyla , Melastomaceae, 300 druhů, jv Asie, Oceánie, Madagaskar, stáloz. keř. liány

- basaltarum - základová, Afrika, hory Madagaskar, vlhký tropický les, BZ Plzeň

- magnifica – , trop. Afrika, epif., okr, ČR

- papillosa - end Madagaskar, BZ Teplice

- sedifolia - , Afrika

- speciosa - sličný, (nádherný, Malaysian Ochrid Tree), pův. hory Malajsie a Indonésie, Borneo, Reunion, okr

Medusagyne - medusagine, Ochnaceae

- oppositifolia - vstřícniolistá, Seychelly,

Megaphrynium – megafrynium, Maranthaceae

- macrostachyum – , trop. bylina

- Mechowia - mechovia**, Amaranthaceae
- grandiflora - velkokvětá, end Zambie
- redactifolia - , end Zambie
- Meiostemon - mejostemon**, Combretaceae
- tetrandrus - , end Zambie
- Melanodiscus - melanodiykus**, Sapindaceae
- oblongus - end Zambie
- Melasphaerula – melasferula**, Fairy Bells, Baardmannetjie, Iridaceae
- ramosa – větevnatá, hlíznatá trvalka, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- Melhania - melhonya** Malvaceae, přes 40 druhů, tropy Afrika, jv. Asie, Austrálie
- muricata - Etiopie, keřík
- prostrata - jv Afrika, JAR, Mosambik, Zimbabwe, Botswana
- randii - , end Zambie
- Melia – melia**, Meliaceae
- azedarach – azedarach, (Persian Lilac, Bead Tree), pův. z. Asie, Himálaj, strom 10 m, kyselá a zasolená půda do 2000 m, léč, TLM, proti malárii
- Melianthus - medokvět, maliantus**, „medový keř“, Malianthaceae, 6 druhů, j Afrika
- comosus - j Afrika, JAR, Lesotho, Namibie, keř, okr, léč, TLM
- dregeanus - Súdán, Namibie, větší část j, Afriky
- major - široolistý, (větší), j. Afrika, Namibie, Kapsko, stáloz. keř
- Melilotus - komonice, melilotus**, Fabaceae, světlomilná
- officinalis - lékařská, Súdán, stř. Afrika
- Melinis - melinys**, Poaceae, 22 druhů, Afrika a jz Asie
- minutiflora – , tráva, metrové trsy, Madagaskar, end Zambie
- repens - plazivá, rozvolněně trsnatá tráva, trop. subsaharská Afrika, Súdán, NP Kruger, sec ostatní svět, inv
- Memecylon - šafránovka, memecylon**, Melastomaceae
- caeruleum - Madagaskar
- elaeagni - Madagaskar
- eleagni - Madagaskar, Seychelly,
- flavovirens - , end Zambie
- Mentha – máta, menta**, Lamiaceae
- aquatica - vodní, Středozeří, Černá Hora, Kypr, ČR, Tanzanie
- arvensis - rolní, pův. asi v. Evropa a z. Asie, ČR nepůvodní
- insularis - ostrovní, Itálie, Sardinie a Korsika
- longifolia – dlouholistá, (Mint), Sahara, Sinaj, Arábie, Írán, bible
- longifolia ssp. cypria - dlouholistá, Kypr, Sinaj, Arábie
- piperita - pepřná, Kypr, okr, ČR, esenciální oleje, aromaterapie,
- pulegium - polejovitý, (Plejju), Středozeří, Kypr, Malta, Maroko
- requienii - poklidná, Středozeří: Korsika, Sardinie, ostrov Montecristo, Itálie, Červený seznam
- spicata - klasnatá, (kadeřavá), pův. Středozeří, Egypt, Kypr, pěst, ČR nepůvodní, esenciální oleje, aromaterapie, migrény
- viridis - zelená, Ischia
- Merciera - merciera**, Campanulaceae
- azurea - Kapsko, fynbos
- leptoloba - Kapsko, fynbos
- Mercurialis – bažanka, mercurialis**, Euphorbiaceae
- annua – roční, saharsko-arabská oblast, Sinaj, Arábie, pouštní okraj Sahara
- Merremia – povíjnice, meremia**, Convolvulaceae, 50 druhů, tropy a subtr., **Asie, Afrika**, Mexiko, JAm, stáloz. liány, okr
- aegyptia - egyptská, Súdán, stř. Afrika, Indočína, Malajsie
- boisiana - jv Asie, Čína, Indočína, Malajsie
- kentrocaulos - , JAR
- medium - Madagaskar, Komory, v. Afrika - Tanzanie, Mosambik
- pterygocaulos - subsaharská Afrika, Madagaskar, Maskarény,
- sibirica - sibiřská, mírné pásmo

- somalensis - somálská, Somálsko, Etiopie, Súdán, stř. Afrika, Jemen, Omán
- umbellata - Guinea, Kongo, Súdán, stř. Afrika,
- Merwillia** (Scilla) - **mervila**, Asparagaceae, 3 druhy, j Afrika, příbuzná ladoňkám
- dracomontana - j Afrika, end Dračí hory
- plumbea - jv Afrika, JAR, Lesotho, Svazijsko, hroznovité květenství, léč, TLM, jed, okr
- Merxmuellera** - **merxmuelera**, Poaceae
- macowanii - BZ Teplice
- Mesanthemum** - **mezantemum**, Erjioaulaceae
- pubescens - Madagaskar
- Mesembryanthemum** – **kosmatec**, **mesembryantemum** , Mesembryathemaceae, Aizoaceae, j. Afrika, až 20 cm vysoký
- canaliculatum - end Kapsko
- cordifolium - viz Aptenia c., pův. Kapsko, okr subtr Střezozemí, Makaronesie, Florida, Kalifornie
- crystallinum – třpytivý, olednatělý, (křišťálový, krystalový, Cristaline Iseplant), pův. j. Afrika (Kapsko, Namíbie), okr. Střezozemí, Ischia, na západ od Řecka, Kypr, Kanárské ovy (Tenerife), Madeira, Maroko, Namíbie, salát, i opiát, i ČR, inv
- edulis - *jedlá* - viz *Corpobrotus*
- forsskalii - , Palestina, Izrael
- guerichianum - pův Namíbie a JAR
- inachabense - pův j. Afrika - Namíbie, Kapsko
- nodiflorum - hnízdovitý, (Lesser Crystal-plant), pův. j. Afrika, Sahara, okr. Střezozemí, Kypr, Malta, Kanárské ovy (Tenerife)
- Metalasia** - **metalasia**, Blombos, Asteraceae
- densa - j. Afrika - Kapsko, Dračí hory, fynbos
- erubescens - Kapsko, fynbos, keřík
- fastigiata - Kapsko, fynbos
- muricata - Kapsko, fynbos
- pungens - Kapsko, fynbos
- Meurua** - **meurua**, Capparaceae,
- crassifolia - tučnolistá, subsaharská Afrika, Maroko, Egypt, Senegal, Súdán, Tanzanie, Sinaj, Izrael, Arábie, Írán, Pákistán, akáciová savana, polopoušť, keř. stromstrukovitý plod
- juncea - trop j. Afrika, Tanzanie, Zambie, Mosambik, Botswana, Namíbie, Zimbabwe, JAR, keř až liána, opadavé akáciové lesy, léč, TLM, kořen
- Micranthus** - **mikrantus**, Combflower, Gloufleipypie, Iridaceae
- junceus - Kapsko, fynbos
- Microberlinia** – **zingana**, **mikroberlinya**, Fabaceae
- brazzavillensis – brazavilská, (Zebrawood, Zebrfano, Zingana, zebrové dřevo), pův. z. Afrika, Kamerun, Gabon, strom, **tvrdé trop. dřevo**, těžba
- Microcodon** - **mikrokodon**, Campanulaceae
- glomeratum - Kapsko, fynbos
- Microdon** - **mikrodon**, Katstertbos, Scrophulariaceae
- capitatus - Kapsko, fynbos,
- dubius - Namíbie, Kapsko, fynbos,
- Microgramma** (Polypodium) – **plazivka**, **mikrograma**, (opletka patří k Fallopie), kapradina, Polypodiaceae, trop. a subtr. stř. a JAm, od Mexika po Brazílii a Peru, Afrika, okr
- lycopodioides – plavuňovitá, epif trop. deštné i mlžné lesy a vlhké subtr. lesy, kromě Ameriky také subsaharská Afrika až po Natal, Madagaskar, Mauritius
- Microlema** (Microloma) – **mikrolema** (**mikrolema**), Wax Creeper, Melktou, Apocynaceae
- sagittatum – střelovitá, Borkhorinkies, Kapsko, fynbos
- tenuifolia (tenuifolium) - tenkolistá, (Wax Creeper, Kanneťjies), JAR, Kapsko, fynbos
- Micromeria** (Satureja) – **mikromeria**, Lamiaceae
- imbricata Guinea, Kongo, Súdán, stř. Afrika, Etiopie, Jemen
- remota – Súdán, stř. Afrika, Sokotra
- Microsorium** - **microsorium**, Polypodaceae
- punctatum - , end Zambie

Microstachys - mikrostachys, Euphorbiaceae

- acetosella - , end Zambezi

Michelia – michelia, Magnoliaceae

- champaca – (Fragrant champaca, Orange Champak), pův. Himálaj, Indie, Java, strom 10 - 30 m, Tanzanie

Milletia – milecia , Viciaceae

- bussei - Tanzanie

- dura- tvrdá, okr strom 12 m, trop. savany do 1500 až 2000 m, **tvrdé odolné dřevo**, v. Afrika, Tanzanie

- elongistyla - Tanzanie

- eriocarpa - Tanzanie

- laurentii - (Wenge, Palisandre), pův. stf. Afrika, Nigérie, Zair, Kamerun, Gabonstrom, **tvrdé trop. dřevo**

- micans - Tanzanie

- panga-panga - Wengé, Mosambik

- sacleuxii - Tanzanie

- semsei - Tanzanie

- sericantha - Tanzanie

- schliebenii - Tanzanie

- stuhlmannii - (Panga panga), pův. v. Afrika, strom, **tvrdé trop. dřevo**

Milicia - milicia, Moraceae,

- excelsa - Nigérie

Mimetes - mimetes, Pagoda Bush, Stompie , Proteacea

- argenteus - Kapsko, fynbos

- cucullatus - , (Rooistompie), keř, j. Afrika, Kapsko, fynbos

- fimbriifolius – , Kapsko, fynbos

- hirtus - srstnatá, j. Afrika, Kapsko, fynbos

- hottentoticus - hotentotský, (Matchstick Mimetes), JAR

- pauciflorus Kapsko, fynbos

Mimosa – citlivka, mimóza, Fabaceae, Mimosaceae, cca 500 druhů, tropy, suché savany, Amerika, Austrálie, byliny a dřeviny, 2x zpeřené listy, niktinastie (spánkové pohyby), tigmonastie (citlivost na mechanické dráždění), okr

- latispinosa - end Madagaskar

- pudica - stydlivá, Guinea, Kongo, Senegal. Súdán, stf. Afrika, Madagaskar

Mimozyganthus - mimozygantus, Fabaceae, Mimosaceae, 1 druh

- carinatus - JAm

Mimulopsis – kejklikovec, opihled, mimulopsis, Scrophulariaceae

- kilimandscharica – kilimandžarský, Kilimandžáro, Tanzanie

- penduliflora - Tanzanie

- zeyheri - Tanzanie

Mimusops – opihled, mimusops, Sapotaceae, 46 druhů, tropy v. polokoule

- caffra - pobřeží jv. Afriky, JAE

- elengii - skvělý, j. a jv. Asie, Indie, Cejlon, Indočína, Filipíny, Malajsie, Insonésie, Austrálie, vysazván i v dalších tropech

- sechellarum - Madagaskar, strom, pobřežní lesy,

Minuartia – kuřička, minuarcia , Caryophyllaceae, byliny, písčiny, skalní stepi, hory, Eurasie

- filifolia - Súdán, stf. Afrika, Etiopie, Jemen

Miscanthus - stopkokvět, ozdobnice, miskantus, Poaceae

- junceus - , mokřady, Okavango

- sinensis – čínská, ("sloní tráva"), pův. jv. Asie, energeticky, pěst. Evropa, okr, ČR, inv

Mischogyne - mischogyne, Annonaceae

- elliotianum - , end Zambie

- michelioides - , end Zambie

Misopates (Antirrhinum) – šklebivec, mizopates, Scrophulariaceae

- orontium – přímý, celé Středozemí, Makaronésie, Sardinie, Kypr, saharsko-arabská oblast, ŠCR, úhory, u cest, Súdán, stf. Afrika, Sokotra, pouštní okraj Sahara, Arábie

Mistropetalan – mistropetan, ?

- thami – (Aadroos), Kapsko, parasit. hlívcovitá nezelená rostlina

Mitragyna – mytragina, Rubiaceae, i dřeviny

- ciliata - brvitá, Abura, pobřežní lesy z. Afriky od Sierry Leone a Libérie po Kamerun a Gabon, **těžba**

- inermis - z. Afrika - Burkina Faso

- rubrostipulata – červenavá, hory v. Afriky, Kilimandžáro, Tanzanie

- stipulosa - , Nigérie, strom

Mohria - moria, páchnule, kapradina, Scjizaeaceae

- caffrorum - kaferská, Namibie, Súdán, stř. Afrika, větší část j. Afriky

Mollugo (Galium) – molugo, svízel povázka, Molluginaceae, Aizoaceae, 35 druhů,

- cerviana Sahara

Moltkiopsis - moltkiopsis, Boraginaceae

- ciliata - brvitá, Sahara

Momordica – momordyka, tykvor, lufa, karela, hořká okurka, židovská jahoda, Cucurbitaceae, 50 druhů tropy a subt. Starý svět, zavl Amerika, Afrika, j., v. a jv. Asie, Indie, Čína, Indočína, Cejlon, Japonsko, Malajsie, Oceánie, Austrálie, bylina

- balsamina - tropy a subtr. v. polokoule, Sahara, Sahel, Kapsko, Arábie, Austrálie, zavl Amerika

- cochinchinensis - kočičinská (indočínská), pův v. a jv. Asie, Čína, Indočína (Thajsko, Vietnam, Barma), Bangladéš, Malajsie, Japonsko, Oceánie, víceletá popín. bylina, léč., TČM (malárie, uštknutí hadem)

- dioica - dvoudomá, pův. Cejlon, Indie,

- charantia - charancie, („hořká okurka“, karela, Balsam Pear, Bitter Gourd), pův. tropy j. a jv. Asie - Indie, Malajsie, Afrika, zavl Amerika, pnoucí, plodová zelenina, pěst. j. a jv. Asie, Čína, okr

- foetida - , Kongo, Guinea, Súdán, Etiopie, stř. a j. Afrika,

- henriquesii - , end Zambie

- volucrata - , JAR

Monadenium - monadenyum, Euphorbiaceae

- arborescens - Tanzanie

- elegans - Tanzanie

- ellenbeckii - , keř. sukulent až 2,5 m, Etiopie, Keňa

- lugardae - , j. Afrika, Namibie, Zimbabwe

Monanthotaxis - monantotaxis, Annonaceae

- chasei - , end Zambie

Monimia - monymie, Monimiaceae, 3 druhy, Maskarény

- rotundifolia - okrouhlolistá, end Réunion, stáloz. dvoudomý, keř. stromek, dřevo tvrdé na stavby,

Monodora - monodora, Annonaceae

- grandidieri - , end Zambie

- myristica - muškátová, (African (felse) Nutmeg, Calabash Nutmeg, Jamaica Nutmeg), pův. trop. Afrika, užití jako muškátový ořech, Tanzanie

- tenuifolia – tenkolistá, (Orchid Flower Tree), trop. strom, ozdobný květ, užití jako muškátový ořech

Monopsis (Lobelia) – monopsis, Wild Violet, Campanulacea, 16 druhů. trop. Afrika,

- debilis - Kapsko, fynbos, zavl Austrálie

- decipienas - jv Afrika, JAR, Zimbabwe, Mosambik, Svazijsko, Lesothe

- lutea - žlutý, trvalka, Yellow Lobelia, j. Afrika, Kapsko, fynbos

Monotes - monotes, Dipterocarpaceae

- discolor - , end Zambie

- lutambensis - Tanzanie

Monsonia - monsonya, Geraniaceae

- heliotropioides - Sahara

- nivea - Sahara

- speciosa - , (Butterfly Flower, Sambreeltjie), JAR, Kapsko, fynbos

Montinia – montynya Peperbos, Montiniaceae

- caryophyllaceae – hvozdíková, Namibie, Kapsko, fynbos, Súdán, stř. Afrika, větší část j. Afriky

- fontana - Tanzanie

Moquiniella - mokvuinyela, Loranthaceae, 1 druh,

- rubra - Namibie

Moraea – protistojka, morea, Tulp, Iridaceae

- angusta - , j. Afrika, Kapsko, fynbos
- anomala - Kapsko, fynbos
- aristata - osinatá, j. Afrika
- bella - , end Zambie
- bellendenii – Belendevova, Kapsko
- bituminosa - JAR
- ciliata – brvitá, Kapsko, fynbos
- clavata - , end Zambie
- collina - Tulp, Kapsko, fynbos
- cooperi - JAR
- flaccida – , Groottulp, Kapsko, fynbos
- fugacissima - Clockflower , Kapsko, fynbos
- fugax – , Patrysuintjie, Kapsko, fynbos
- galaxia – , Kapsko, fynbos
- gawleri - Kapsko, Namibie, fynbos
- huttonii - jv . Afrika, Dračí hory, Lesotho, JAR
- inconspicua - aai-uintjie, Kapsko, fynbos
- lewisiae - Volstruisuintjie, Kapsko, fynbos
- lugubris - JAR - Kapsko, po požáru kvete 1 den
- gawleri – Gawlerova, Kapsko
- huttonii - Huttonova, j. Afrika
- iridioides – kosatcovitá (Butter Flyiris), trop. j. Afrika, okr, Červený seznam
- lugubris - (Kersblakertjie), Kapsko, Namibie, fynbos
- macrocarpa – velkoplodá, Kapsko
- miniata – suříková, (Tulp), Kapsko, Namibie, fynbos
- modesta - j. Afrika, end Dračí hory
- moggii - , j. Afrika
- nana – nízká, Kapsko
- natalensis - natalská, j. Afrika, Mosambik, Zimbabwe, Malawi, Zambie, Zair
- neglecta - Kapsko, fynbos
- ochroleuca - Aas-uintjie, Kapsko, fynbos
- pallida - j. Afrika, JAR, Botswana, Lesotho, travn. plochy, podz. hlíza
- papilionacea - Kapsko, fynbos
- polystachya - , j. Afrika, Namibie, Botswana, Súdán, stř. a j. Afrika,
- ramosissima - větevnatá, Vlei-uintjie, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- serpentina – hadcová, Kapsko
- sisyrinchium - Středozezí, garrigue
- spathulata - , j. Afrika, Kapsko, Zimbabwe, Mosambik, Namibie, Lesotho
- stricta - tuhá, jv Afrika, JAR, Svazijsko, Lesotho, travnatá savana
- tanzanica - tanzanská, end Zambie
- tricolor - trojbarevná, JAR, Kapsko, fynbos
- tripetala – tříplátečná, Blou-uintjie, Kapsko, Namibie, fynbos
- unguiculata - Wituintjie, Kapsko, fynbos
- ventricosa - , end Zambie
- versicolor - Kapsko, fynbos
- villosa – chlupatá, Peacock Moraea, Uiltjie, Afrika, Kapsko, fynbos

Morettia - morecia, Brassicaceae

- canescens - Sahara
- parviflora - saharско-arabská oblast , Súdán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie, Omán

Moricandia – morikandya, Brassicaceae, 7 druhů, byliny, u cest, Středozezí, Střední východ, okr

- arvensis - , Sahara, Tunisko
- nitens - lesklá, Palestina, Izrael, pouště a polopouště

Morinda - morinda , Rubiaceae

- asteroscepa - end Zambie

Moringa – moringa , Moringaceae, stromy jakoby kořeny nahoru, přežívá extrémní sucha, nutričně hodnotná, léč

- arabica – arabská, (strom behenový), savan a sucholesů Afriky, Tanzanie, Madagaskar, ztlustlý kmen

- drouhardii - , Madagaskar

- hildebrandtii – Hildebrandtova,

- oleifera - olejodárná, (olejná, Drumstick Tree, Horseradish Tree), pův. Indie, Srí Lanka, Arábie, strom 10 m, do 500 m, plody jedlé, kosmetika, v. Afrika, Namibie

- ovalifolia – okrouhlostá, hory j. Afriky, Namibie,

- peregrina - saharsko-arabská oblast , v. Afrika, Egypt, Somálsko, Etiopie, Arábie, Izrael, Omán, svahy

- stenopetala - (Mother's helper), 12 m, 450 - 1200 m, v. Afrika, Etiopie, snáší sucho, arom šťavnaté listy jako zelenina (špenát, zelí, kapusta), jedlé i květy, lusky a plody, léč

Morus – morušovník, morus, moruše, moruševň, Moraceae, 40 druhů, Afrika, Asie, Amerika, opad. dřeviny, okr, stará kult dřevina – ovoce, pro bource morušového, (Mulberry), subtr a mírný pás s. polokoule

- alba - bílý, (Mulberry), pův. Čína, Korea, intr Středozeří, Francie, Albánie, Maroko, Kypr, Malá Asie, pěst pro housenky bource morušového (požírání listy), 6 - 8 m, plody jujce, v. Afrika, alergický pyl, ČR

- nigra – černý, (Black Mulberry), pův. Přední Asie - Íránu, pěst od starověku Středozeří, Palestina, Izrael, bible, Kypr, Albánie, ČR

- pomifera - jabličkový, Kypr

- rubra – červený, pův. jz. USA, pěst. Středozeří, Turecko, Chorvatsko

Mukia - mukia, Cucurbitaceae

- maderaspatana - , Súdán, Guinea, Kongo, stř. Afrika, Etiopie, větší část jižní Afriky, Madagaskar

Multidentia - multydecia, Rubiaceae

- castanea - Tanzanie

Muraltia – muralcia, Polygalaceae, 120 druhů, j. a jv. Afrika

- ericifolia - Kapsko

- heisteria – , Kapsko

- saxicola - hory j Afriky, JAR, Lesotho, Svazijsko, Dračí hory, plody tobolky

- spinosa - Kapsko, keřík, dužnaté plody

Musa – banánovník, musa, banán, pisang, (plátano), Musaceae, 40 druhů, tropy jv. Asie – Indie, Čína, Bangladéš, Indočína, Malajsie, Filipíny, Japonsko a Austrálie, palmovité trvalky, nejmohutnější byliny světa

- abyssiana - habešský, Etiopie, pěst v Evropě

- acuminata – špičatý, pův. tropy a subtropy

- x paradisiaca – obecný, (Plantain, Starch Banana), pův. Indonésie, 2 - 6 m, ovoce, Nigérie, Uganda, Kongo, Tanzanie

- x sapientium – ovocný, (pěstovaný, Sweet Banana), pův. Indonésie, 2 - 6 m, trop. kultura, stará kult rostlina z. Afriky, ovoce, jam, sirup, v. Afrika, Tanzanie, Arábie, SAE ?

Musanga – musanga, Urticaceae

- cecropioides - , Nigérie, světlomilný trop. strom pasek deštného lesa Afriky, přírůstky až 3,8 m (za 5 let 20 m)

Muscari - modřelec, muskari, Hyacinthaceae, Liliaceae

- commutatum – pozměněný, Itálie, Řecko, Balkán, Izrael, Palestina, Jordánsko jako jarní geofyt

Mosdenia - mosdenya, Poaceae

- leptostachys - , end Zambie

Multidentia - multidentia , Rubiaceae

- concrescens - end Zambie

- exserta - end Zambie

- fanshawei - end Zambie

Mundulea - mundulea, Fabaceae

- barclayi - end Madagaskar, keř stromek

Mussaenda - musaenda , Rubiaceae

- erythrophylla – červenolistá, (Ashanti Blood, Red Flag Bush), pův. trop. deštné lesy z. Afriky, keř. liána, červ. květ - „ašantská krev“

- philippica - filipínská, pův. Filipíny

Myosotis – pomněnka, myosotis, Boraginaceae, 50 druhů, byliny, vlhké lokality, Eurasie, Amerika, Austrálie, okr

- discolor - různobarvá, Súdán, stř. Afrika,
- Myrianthus – myriantus**, Urticaceae
- holstii – (Giant yellow Mulberry), vždyzelený strom 15 m, říční údolí, v. Afrika
- Myrica – voskovník, myrika**, židovník, vřesna, zdla, (Bayberry, Wax Myrtle), Myricaceae, 80 druhů, mírný a subtr. pás, nejvíce j. Afrika, dále Asie, Amerika, chybí Austrálie, okr, pěst
- meyeri-johannis - , Kilimandžaro, Tanzanie
- salicifolia – vrbolistý, nízká ovocná dřevina, Kilimandžáro, Tanzanie
- Myriophyllum - stolítek, myriofyllum**, Haloragaceae (Zrnulovité),
- aquaticum - vodní, Madagaskar
- spicatum - klasnatý, Súdán, stř. Afrika,
- Myrsine – lachár, myrsine**, Myrsinaceae, Primulaceae
- africana – africký, (Africa Myrsina), Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část j. Afriky, okr, dvoudomý keř, v. a j. Afrika
- Myristica – muškátovník, myristyka**, Myristicaceae, 80 druhů, stáloz. stromy, tropy, Afrika, Asie, Amerika, okr
- dactyloides - tyčinkový, (Malaboda), monzun. lesy, strom, konstrukce, léč
- fragrans – vonný, (pravý, Nut-meg), monzun lesy, strom, pův. Moluky, Madagaskar, pěst stálozel dvoudomý menší strom, i Afrika, do Evropy za kříž. válek v 17.st., koření (muškátový květ / ořech míšek), léč, droga halucinogenní, hypnotikum, afrodisiak, aminací safolu "droga lásky" MDA, při předávkování jed, okr
- Myrtus – myrta**, Myrtaceae
- communis – obecná, (řecká, italská, Myrtle), pův. Středozeří, Španělsko, Itálie, Ischia, Řecko, Albánie, Jugoslávie, Kypr, Sardinie, s. Afrika - Maroko, Palestina, Izrael, bible, (destilát mirto z plodů či listů), keř 1-5 m, stáloz., aromat, slunná místa, lesní okraje, makchie, symbol lásky, krásy, štěstí, plodnosti a stálosti citu, zasvěcena bohyni lásky Afroditě (Řekové a Římané), při svatebních obřadech, okr, ČR
- nuvelli (nivellei) – Sahara
- Mystacidium - mystacidium**, Orchidaceae
- tanganyikense - tanganyjská, end Zambie
- Najas - řečanka, najas**, Hydrocharitaceae, akvária
- marina - přímořská, Namibie, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, Madagaskar
- Nannorrhops (Chamerops) - nanorrhops**, Arecaceae, 1 druh
- ritchieana - Arábie, Jemen, Omán, Írán, Pákistán, Afghánistán, polopouště, keřová palma až 6 m
- Nara (Acanthosiclos) – nara**, Cucurbitaceae,
- homidus – hrozivá, end v poušti Namib, pískové duny s dosahem ke spodní vodě, tykvovitý keřík, pro dýně pěst již 8. tis. let
- Nasturtium – potočnice, nasturcium**, křezice, Brassicaceae, 6 druhů, břehy vod, pův. Evropa a s. Asie, okr, dnes plevel toků SAM a oblastí mírného pásma j. polokoule, §PI – všechny druhy,
- officinale - lékařská, Súdán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie
- oleander – oleandrový, Sinaj, Arábie
- Nastus – nastus**, Poaceae
- borbonicus – borbonský, Madagaskar, end Réunion
- Nauclea - nauklea, jádrovec**, řemdihák, uzavřenosemenec, Pin cushion Tree, Rubiaceae, 13 druhů, tropy, Afrika až Asie, Austrálie a Polynésie, stáloz. dřeviny, kožovité listy, okr, opíat
- diderrichii – diderichův, Opepe, subtr. a trop. Afrika, Nigérie, trop strom, monzun. lesy, strom, plody, **těžba**
- latifolia - širokolistý, Kamerun, Gabon ....
- Neurada - neurada**, Neuradaceae / Neuradaceae, Afrika, Arábie, Indie
- procumbens - pouštní okraj Sahara, Tunisko, Arábie, léč
- Nebelia – nebelia**, Staavia, Bruniaceae, end
- paleacea – , Kapsko, end
- Necepsia - necepsia**, Euphorbiaceae
- castaneifolia - kaštanolistá, end Zambezi
- Nelumbo – lotos, nelumbo**, Nelumbonaceae
- nucifera (Nelumbium speciosum) – ořechonosný, (indický, ořechodárný, posvátný, obecný, pravý, skvělý, nádherný, Hindu Lotus, Sacred Indian Lotus), vodní rostlina, teplé klidné bahnitě trop. vody, vlhké tropy, pův. j. Asie, Nil, vlhké tropy, pěst okr i jako zelenina kořenová (dužnaté oddenky), všechny části jedlé, léč,

tonikum, droga, amulet, lotosový efekt (vosková struktura - špina se smaže a neusadí se, napodobuje se v koupelnách a u barev)

Nematostylis - nematostylis, Rubiaceae, 1druh

- anthophylla - end Madagaskar, keř až polokeř

Nemesia – hledíkovka, nemesia, Leeubekkie, Scrophulariaceae, 60 druhů, j. Afrika, okr letnička

- affinis - , Kapsko, Namibie, fynbos, při pobřeží

- anisocarpa - Kapsko

- barbata - vousatá, Kapsko, Namibie, fynbos

- bicornis - Namibie, Kapsko, pobřeží, fynbos

- bodkinii - Kapsko, fynbos

- caerulea - namodralá, end Dračí hory, Lesotho, dřevnat. bylina,

- denticulata - zoubkatá, JAR, Svazijsko, Lesotho

- floribunda -

- cheiranthus - cheirantovitý, Namibie, Kapsko, fynbos

- leipoldtii - Leipoldtova, Kapsko

- lucida - JAR

- macrocarpa - Kapsko, fynbos

- macroceras - JAR

- rupicola - hory jv Afrika, JAR, Svazijsko, Lesotho

- strumosa - , (Leeubekkie), j. Afrika, Kapsko, fynbos

- versicolor - barevná, Kapsko

Neobolusia - neobolusia, Orchidaceae

- ciliata - brvitá, end Zambie

- stolzii - , end Zambie

Neoboutonia - neoboutonia, Euphorbiaceae, pion. dřevina

- macrocalyx - . Keňa, léč terpenoidy

Neocarya - neokarya, Chrysobalaceae

- macrophylla - velkolistá, Súdán

Neodypsis – neodypsis, Arecaceae

- decaryi - (Triangle Palm), pův. Madagaskar, okr v. Afrika, Tanzanie

Neohemsleya - neohemsleya, Sapotaceae

- usambarensis - Tanzanie

Neotonia – hlístník, neotonia, Orchidaceae

- wightii - Wightova, ("víceletá soja"), pův. Afrika, pícní luskovina

Nepeta - šanta, nepeta, Lamiaceae

- azurea - v. Afrika, Eritrea, Etiopie, Somálsko, Keňa, Tanzanie, Súdán, stř. Afrika,

Nepethes – láčkovka, nepethes, Nepethaceae

- madagascarensis - madagaskarská, pův. Madagaskar, bažiny, hmyzožravá

- masoalensis - , Madagaskar, písečné duny

- pervillei - Madagaskar, Seychely,

- další druhy jv. Asie: Indonésie, Vietnam, Filipíny

Nephrolepis – ledvíník, nefrolepis, kapradina, Lomariopsidaceae, (Nephrolepidiaceae), 30 druhů, trop.

Asie, Afrika, Austrálie, Amerika, deštné lesy

- abrubta - Madagaskar, Komory, Réunion

- cordifolia - srdčitolistý, (Pigmy swordfern), pův. tropy, Afrika, okr, inv

- exaltata - ztepilý, epif, tropy a subtropy, j. Afrika aj.

- undulata - Súdán, Etiopie, stř. Afrika, Madagaskar

Nephrosperma - nefrosperma, Araceae,

- van-houtteanum - van Houtteova, Madagaskar, Seychely,

Nephythytis – nefytytis, Araceae, 8 druhů, pův. trop. z. Afrika,

- afzelii - , Afrika, Súdán, oranž. plody

Neptunia – neptunia, citlivka, Fabaceae, (Mimosaceae), 50 druhů, vodní a bažinné rostliny, tropy,

Amerika, Asie, Austrálie, zaplevelují zavlaž. kanály, inv, okr

- oleracea - v. Afrika, Súdán

Nerine – nerina, nerine, Amarilidaceae, 30 druhů j. Afrika, , cibulovina,

- bowdenii - j. Afrika, Súdán, stř. Afrika, větší část j. Afriky
- filifolia - , j. Afrika
- flexuosa - křivolaká, j. Afrika
- humilis Kapsko, fynbos
- masoniorum - , j. Afrika
- sarniensis - sarniinská, (guernsejská, Guernsey Lily, Berglelie), pův. j. Afrika, Kapsko, fynbos, okr
- undulatum - vlnatá, j. Afrika

Nerium – oleandr, nerium, bobkovnice , Apocynaceae, jed

- oleander – oleandr, pův. Středozeří, Malá Asie, keř 2 - 4 m, okr, jed, v. Afrika, Sahara, Tanzanie, Sinaj, Arábie, Omán

Nervilia - nervilia, Orchidaceae

- pectinata - , end Zambie
- shirensis - , end Zambie
- stolziana - , end Zambie

Nesaea - nesea, Lythraceae

- spathulata - end Zambie

Nesocodon - nesokodon, Campanulaceae,

- mauritanus - mauretánský, Madagaskar

Nesocrambe - nesokrambe, Brassicaceae

- socotrana – sokotranská, Sokotra

Nesogordonia - nesogordonya, Malvaceae

- papaverifera - makovitá, Danta, smíšené lesy Nigérie, Pobřeží slonoviny, Ghana, strom, **těžba dřeva**

Neuracanthus - neurakantus, Acanthaceae

- robecchii - Súdán, Etiopie, stř. Afrika,
- spinosus - trnitý, Súdán, stř. Afrika,, end Omán, Jemen

Neurada – neurada, Neuradaceae

- procumbens – Súdán, stř. Afrika, Sahara, Sinaj, Arábie

Neuradopsis – neuradopsis, Neuradaceae

- austroafricana - Afrika, Arábie

Newbouldia - mewbouldya, Bignoniaceae,

- laevia - Nigérie

Newtonia – newtonya, Fabaceae, Mimosaceae,

- buchananii – buchanananova, strom 15 - 40 m, 600 - 2200 m, **dřevo nábytek, stavby**, v. Afrika, end Zambie

- erlangeri - Tanzanie

- paucijuga - Tanzanie

Nicotiana - tabák , nykociana, Solanaceae

- glauca – sivý, (stromový tabák), sv. Helena,, inv

- tabacum – viržinský, pův. trop. Amerika, pěstov. narkot. plodina, insekticid, okr

Nidorella - nydorela, Asteraceae, 30 druhů, Afrika, jv Asie, byliny, keře, keřovité stromky

- auriculata - j. Afrika, Tanzanie, Malawi, Zambie, Mosambik, Zimbabwe, Botswana, JAR, Lesothem Svazijsko, mokřady,

- nobrei - end Kapverdy, kde pasáty

- resedifolia - j. Afrika - Tanzanie, Zair, Angola, Etiopie, Namibie, Mosambik, JAR, Madagaskar, variabilní

- varia - end Kapverdy, kde pasáty

- vernonioides - hory v. Afriky - Etiopie, Keňa, Tanzanie, Uganda, Rwanda, Kongo

Nigella – černucha, nigela , Ranunculaceae

- arvensis - rolní, Španělsko, Portugalsko, Kypr, z. Evropa, s. Afrika, **ŠČR**

- cilliaris - brvitá, Kypr

- damascena – damašská, (Love-in-a-mist), pův. mediterán, Středozeří, J. Evropa, Sardinie, Kréta, s. Afrika, garrigue, pole, okr. letnička, ČR, semena „černý kmín“ léč při zaživacích potížích

- fumariifolia - zemědymolistá, Kypr

- gallica – galská (francouzská), ŠF

- hispanica - španělská, pův. Španělsko

- orientalis - východní, pův. Malá Asie, okr. ČR letnička
- sativa – setá, (Black Cummin, Dill), pův. z. Asie a s. Afrika, Izrael, bible, intr. Středomoří, Maroko, Kypr, Střední východ, pěst na koření
- Nirarathamnos – nirarathamnos**, Apiaceae, end rod Sokotra
- asarifolius – , Sokotra, skály, Seychelly,
- Nitraria - šamanicha, nytrarija** Zygophyllaceae
- retusa - uťatá, Sahara
- Nivenia – nyvenya**, Bush Iris, Iridaceae
- corymbosa – vrcholičnatá, Kapsko, fynbos
- stokoei - , JAR, Kapsko, fynbos
- Nonorrhinum - nonorhinum**, Plantaginaceae
- kuriensis - , Sokotra
- Northia - nortya**, Sapotaceae
- seychellana - sejšelská, Seychelly, Madagaskar, strom
- Notholaena - podmrvka, notolema**, Pteridaceae, Adiantaceae
- marantae - hadcová, Súdán, stř. Afrika,
- Notobasis – notobasis**, Asteraceae
- syriaca – syrský, (Syrian Thistle, Thorns & Briers), Sýrie, Sinaj, Arábie, Palestina, Izrael, bible, celé Středozeří, Kréta, Kypr
- Notobubon (Peucedanum) - notobubon**, Apiaceae, 12 druhů, JAR, většina end Kapska
- laevigatum - JAR, Lesothe, Svazijsko, fynbos a okraje lesů, keř, až 1,5 m,
- Notosceptrum - notosceptrum**, Liliaceae
- benguellense - , end Zambie
- Nucularia - nukularia**, Chenopodiaceae
- perrini Sahara
- Nuxia – nuxia, Stilbaceae, (Buddlejaceae)**, 15 druhů,
- congesta – směstnaná, Kilimandžáro, Tanzanie
- floribunda - JAR, v. Afrika, Guinea, Kongo, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část j. Afriky
- verticillata - přelenatá, end Maskarény, vlhké horské lesy, keř. strom,
- Nylandtia – nylandtye**, Polygalaceae, end Kapsko
- spinosa – trnitá, (Skipardebessie), Kapsko, Namibie
- Nymania – nymanye**, Meliaceae, Aitoniaceae
- capensis – kapská, (Duinbessie, Chinese lanterns), stáloz. keř horských suchých lokalit j. Afrika, Kapsko, Namibie
- Nymphaea – leknín, nymfea**, Nymphaeaceae, kosmopolitní
- caerulea – modravý, (Water Lily), Tanzanie, Keňa, Uganda, Transvaal, stojaté a pomalu tekoucí vody, do výšky 2500 m, květ nad hladinou až 20 cm, na noc se zavírá
- capensis - kapský, (Water Lily, Paddapreekstoel), subtrop. druh j. Afrika, Kapsko, okr. ČR teplé skleníky
- gigantea - velký, trop. druh, teplé skleníky
- lotus – posvátný, pův. od Nilu, Egypt (bohyně Isis), prastará kult rostlina Egyptanů i Asyřanů, Egypt až trop. a jv. Afrika, saharsko-arabská oblast, rozšířen na vodních plochách, okr.
- nouchalii – Madagaskar, Komory
- Nymphoides – plavín, nymfoides**, Menyanthaceae, 50 druhů, Eurasie, Amerika, Afrika, po celém světě, oddenkaté vodní rostliny, okr.
- ezannoi – , trop. z. Afrika, povodí řeky Niger, Súdán, Niger, Kamerun, Čad, Mali, Senegal, Kamerun, Burkina Faso, Sahel, pomalu tekoucí vody, end
- hydrophylla jv. Asie
- indica - indický, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část j. Afriky, Madagaskar
- peltata - štítnatý, Evropa, ČR, okr.
- thunbergiana – Thunbergův, Súdán, stř. Afrika, větší část j. Afriky, Madagaskar, Réunion
- Nypa - nypa**, Arecaceae
- fruticans - Guinea, Kongo
- Obetia - obecia**, Urticaceae,
- ficifolia - Madagaskar, Reunion, Komory, keř stromek
- Ocimum – bazalka, ocimum**, Lamiaceae

- americanum - americká, pův tropická (subsaharská) Afrika, Súdán, sec trop Amerika, Austrálie, léč, TLM
- kožní problémy
- basilicum - vonná, pův Přední Indie, pěst od pravěku, ve stř. Evropě od středověku, i ČR, léč, zplaňuje USA, Čína
- dhofarensis - end j. Arabie
- forsskaolii - saharsko-arabská oblast, sv. Afrika, Súdán, Etiopie, Arábie
- grandiflorum - Súdán, end Etiopie a Eritrea, Súdán
- gratissimum - Afrika - Guinea až Etiopie, až j. Afrika, Madagaskar, Maskarény, jv Asie - Indie, Indočína, Malajsie, Sumatra, Java, Papua - N. Guinea, pěst Čína, zavl. Indie, Cejlon, Indočína, stř. a JAm, arom. polokeř 1-3 m, léč
- kilimandscharicum – kilimandžarská, (Basil), pův. z. Afrika, vytrvalá kořenina, okr, insekt. látka (repelent), léč, TLM, afrodiziak, i ČR skleník na zimu
- obovatum - vejčitá, subsaharská Afrika, Kamerun, Togo, Benin, Ghana, Tanzanie, Keňa, Uganda, Etiopie, Angola, Mosambik, Zambie, JAR, Svazijsko, variabilní, léč, TLM
- purpurascens - nachová
- x africanum (kilimandscharicum x purpurascens) - africká
- Ocotea – obaleň, okotea**, kafrovník, Lauraceae, Afrika, Madagaskar
- bullata - nadmutá, Essia, Súdán, stř. a j. Afrika, - Kapsko, Natal, Transval, **těžba dřeva**
- obtusata - Madagaskar
- usambarensis – usumbarijský, strom suchých savan, Kilimandžáro, Tanzanie, těžba dřeva
- Octoknema - oktognema**, Olacaceae
- orientalis - východní, Tanzanie
- Odyssea – odysea**, Poaceae
- paucinervis – , Ngorongo, Tanzanie
- Oeceoclades – eceoklades**, Orchidaceae, 40 druhů, subsaharská Afrika, Madagaskar, 1 druh JAm
- gracillima - – Madagaskar
- pulchra -
- zanzibarica - zanzibarská, Zanzibar
- Oedera – oedera**, Pardekaroo, Asteraceae, 40 druhů (nově vymezený rod), většina j. Afrika - JAR, Namibie, Botswana, Lesothe, vytrvalé keříčky
- acerosa - JAR, Lesothe, keřík, až 3000 m
- calycyna - JAR _ Kapsko, prutnatý keřík,
- capensis – kapská, Kapsko, fynbos
- squarrosa - Kapsko, Namibie, fynbos
- uniflora - Kalksteenperdekaroo, Kapsko, fynbos, pobřežní lem
- Oenocarpus – babaka, enokarpus**, milpesos, Arecaceae, cca 10 druhů, JAm
- distichus Brazílie, Peru, Bolívie, palma trop nížinného lesa
- Oenothera – pupalka, enotera**, cca 200 druhů, Onagraceae, Oenotheraceae, hlavně v SAm, ale i JAm, v Asie a Evropa, byliny, okr
- biennis - dvouletá, pův. Dálný východ, zavlečena do Evropy, ČR nepůvodní
- divaricata - rozkladitá, end Madeira
- drummondii - Drummondova, Palestina, Izrael, písčiny
- glazoviana – , ČR
- rosea - růžová, Madagaskar
- suaveolens - vonná, z. a centrální Středozeří, duna, rumišť, zahrady
- Oeonia - eonia**, Orchidaceae
- rosea - Madagaskar
- Oftia - oftya**, Scrophulariaceae
- africana - africká, j. Afrika
- Ochna – ochna**, Ochnaceae
- arborea - dřevitá, pův. trop. Afrika - Kongo, dřevina, **tvrdé těžké dřevo** (topůrka), prášek z kůry (šňupání proti bolestem z hlavy), léč kořeny, Tanzanie
- gambleoides - , end Zambie
- holstii (prunifolia) - slivoňovitá, (Forest Ochna), strom 20 m, 1400 - 2300 m, tvrdé dřevo, v. Afrika, end Zambie

- integerrina - celokrajná, (Mickey Mouse Plant, Birds Eye Bush), keř, žl. kv., okr
- kirkii - end Zambie
- lanceolata - kopinatá, monzun. a deštné lesy, keř. stromek, konstrukce, léč
- macrocalyx - , end Zambie
- mossambicensis - mozambický, end Zambie
- natalitia - nataliská, (Rooihout), JAR, NP Kruger
- pulchra - , (Wild Pear, Wildepruim), JAR
- serrulata - pilovitá, (Carnival Bush, Mickey Mouse Tree), pův. v. j. Afriky, JAR, Svazijsko, Lesothe, keř okr, bizarní plody, zav. Austrálie, NZ, inv
- thomasiana – Thomasova, Keňa, Guinea, Kongo, Etiopie,

Ochradenus - ochradenus, Resedaceae

- arabicus - arabicus, saharsko-arabská oblast, Súdán, stř. Afrika, Omán, Sokotra
- baccatus saharsko-arabská oblast, sv Afrika, Libye, Egypt, Súdán, Etiopie, Somálsko, Sahara, Arábie, pouště, polopouště, křovinaté stepi
- harsuticus – , Arabský poloostrov – Omán, keř
- socotranus – sokoterský, Sokotra

Ochroma – balzovník, ochroma, Bombacaceae

- lagopus - zaječí tlapka, (West Indies Ochroma), **pionýr trop. strom s měkkým dřevem** (v 15 letech přes 20 m), okrasně, Tanzanie
- pyramidale - jehlancovitá (Corwood), pův. Karibik, stř. Amerika, pěst. velmi lehké dřevo "balsa" (T. Heyerdal vor Kon Tikyze stř. Ameriky do Polynésie)

Ochrosia - ochrosia, Apocynaceae

- oppositifolia - vstřícniolistá, Madagaskar, Seychelly,

Ochyrorchis - ochyrorchis, Orchidaceae

- splendentior - , end Zambie

Oldenburgia - oldenburgia Kreupelbos, Asteraceae

- arbuscula - , (Suurberg cushion Bush), JAR
- paradoxa Kapsko, fynbos

Oldenlandia - oldenlandia, Rubiaceae

- corymbosa - Súdán
- pulvinata – poprášená, Súdán, stř. Afrika, Sokotra

Oldfieldia - oldfieldia, Picrodendraceae

- dactylophylla - end Zambie
- geophilla - end Zambie

Olea – olivovník, olea, oliva, (Olive), Oleaceae, 40 druhů, subtr. až tropy, Středozeří, Afrika, Asie, Australasie, Tichom. ovy, dlouhověké stáloz. dřeviny, okr, pěst – olej, ovoce,

- capensis - kapský, Kapsko, v. Afrika, Súdán, Keňa, Tanzanie, velmi tvrdé dřevo, okr
- buxifolia - Sahara
- europaea ssp. africana - evropský ssp. africký, (Wild Olive, Brown Olive), 10 - 15 m, 750 – 3000m, plody, dřevo řezbáři, okr, v. Afrika, Kilimandžáro, Tanzanie, Africký roh, Súdán, stř. Afrika,, Arábie
- ssp. laperrinei - Sahel
- europaea ssp. cuspidata - Omán
- europaea ssp. oleaster – evropský olejný, ve zbytcích dubových lesů, Jugoslávie
- europaea var. sylvestris – evropský lesní, (Olive Common), pův strom mediteránu z Malé Asie, s. Afrika, typický sklerofylní (tvrdolistý), jz Asie, adaptovaný na dlouhá suchá léta, Izrael, bible, několik tisíciletí pěst „posvátný“ strom, 15 m, pův kulturní rostlina v. Středozeří, základ hospodářských systémů v bližším okolí Středozeřího moře – Féniciáné rozšířili po Středozeří, Španělsko, Baleáry, Portugalsko, Sardinie, Itálie, Ischia, Sicílie, Madeira, Jugoslávie, Řecko, Kréta, Kypr, Turecko, s. Afrika – Maroko, Alžírsko, Tunisko, Sýrie, Sinaj, Arábie, také Amerika a Austrálie, Tichomoř. ovy, makchie, dlouhověké stáloz. dřeviny, až 12 m, plantáže ("olivové háje"), pěst ovoce, kvalitní stolní olej, spolu s holubíci symbolem míru, tvrdé husté dřevo (řezbářství, soustružnictví, alergický pyl, okr Čína, ČR
- hochstetteri - východoafrický, Ollivewood East African, Keňa, Tanzanie, Uganda, **těžba dřeva**
- kilimandscharica - kilimandžarský, Kilimandžáro, Tanzanie
- lapperinei Sahara
- welwitschii - welvičii, strom suchých savan, Tanzanie

- Oleandra** – **oleandra**, šimcha, Oleandraceae, Davalliaceae, 20 druhů, kapradina, Asie, Afrika, Amerika
 - africana – africká,
 - distenta – subsaharská Afrika, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část j. Afriky, Madagaskar, Réunion, Mauricius, Seychely
- Oligomeris** - **oligomeris**, Resedaceae
 - linifolia - Sahara
- Olinia** - **olinya**, Penaeaceae, Oliniaceae, end
 - emarginata - j Afrika, strom, end
- Olyra** - **olyra**, Poaceae
 - latifolia - širolistá, end Zambie
- Omphalocarpum** – **omfalokarpum**, **okoplod**, Sapotaceae
 - ahia – ahia, strom trop. deštného lesa, s kauliforním kmenem
- Oncoba** – **onkoba**, Flacourtiaceae, Salicaceae
 - spinosa – trnitá, Súdán, Ghana, Etiopie, Nigérie, stř. Afrika, větší část j. Afriky, NP Kruger, Jemen
 - suffruticosa - end Zambie
- Oncosiphon** - **oncosifon**, Stinkweed, Stinkkruid, Asteraceae
 - africanum - africký, Wild Chamomile, Kapsko, fynbos
 - grandiflorum - Grootstikkruid, Namibie, Kapsko, fynbos
 - suffruticosum - Stinkkruid, Wurmbossie, Namibie, Kapsko, fynbos
- Onixotis** – **onyxotys**, Colchicaceae
 - stricta – tuhá, Kapsko
- Ononis** – **jehlice**, **ononys**, Fabaceae, 75 druhů, Evropa, většinou Středozeří
 - angustissima - Sahara
 - natrix - trnitá, pouštní okraj Sahara, Arábie
 - reclinata - saharsko-arabská oblast
- Onopordum** – **ostropes**, **onopordum**, **pichlavec**, Asteraceae
 - acanthimum - trubil, zdomácněl z. a stř. Středozeří, ČR
 - argolicum - argolský, Řecko, Malta, Sardinie, Sicílie, suchá rumiště
 - bracteatum - listenatý, Kypr
 - carduelinum - NATm, § BG, Smar-m,
 - cynarocephalon - Palestina, Izrael
 - cyprium - kyperský, Kypr end
 - illyricum - ilyrský, (Illyrian scotch Thistle), Středozeří, Sardinie, Itálie, kamen lokality, u cest
 - nervosum - žilnatý, Španělsko
 - nogalesii - , § BG, Smar-m, NATm
- Operculicaria** - **operkulikaria**, Rubiaceae
 - decarayi – , xerofyt, Madagaskar, trnitá buš, BZ Plzeň
- Ophioglossum** – **hadilka**, **ofioglossum**, **hadí jazyk**, kapradina, Ophioglossaceae, 50 druhů, tropy, ale i mírný pás, vlhké lokality, Eurasie, SAm, Afrika, Makaronesie, cirkumpol, okr
 - pendulum - převislá, jv Asie, ostrovy Tichomoří, Komory, Madagaskar, Seychely, Cejlon, Čína, Malajsie, Filipíny, Indonésie, N. Guinea, Austrálie, NZ, Havaj, epif tropy a subtr
 - vulgatum - obecná, kapradina vlhkých lokalit, trop. a subtr. Afrika, větší část jižní Afriky, Madagaskar, sv.Helena aj.
- Ophrys** – **tořič**, **ofrys**, Orchidaceae
 - annae - roční, end Sardinie a Korsika
 - apifera – včelonosný, (čmelákovitý), stř. Evropa, Středozeří, Řecko, Kypr, Palestina, Izrael, (kromě sz.Afriky), §ČR, garrigue, §SRB, §U, §UA
 - apifera ssp. folvofusca - Sardinie,
 - aranifera – pavoukovitý, Turecko
 - argolica ssp. eleagnus – argolský, v. Středozeří, Kypr, Řecko, Turecko
 - attica – atický, Kypr, Rhodos, Řecko, Turecko, Libanon
 - aveyronensis - , §F
 - benacensis – Benacensův, Řecko
 - bertolonii – Bertolonův, (Bertoloni's Orchid), z. a stř. Středozeří, Španělsko, Jugoslávie, Řecko, Malta
 , §F

- bombyliflora – čmelákovitý, (Bumble Bee Orchid), Středozeří, Sardinie, Malta, garrigue, TTP, §F
  - bornmuelleri - Bornmuellerův, v. Středozeří, Kypr
  - carmelii - karmelský, Palestina, Izrael
  - ciliata (speculum) – brvitý, (modropyský), celé Středozeří, Turecko
  - coriophora - štěničný, Evropa, Kréta, Malá Asie, frygana, ČR býv.
  - cornuta – rohatý, §SRB
  - cretica – krétský, Kréta, Řecko, Egejské ovy, Turecko, kamen a travn místa
  - ferrum-equinum - železný, (podkovovitý), Dalmácie, Řecko, Turecko
  - fuciflora vč. ssp. apulica, ssp. candica, ssp. celiensis, ssp.exaltata, ssp. parvimaculata, ssp. pollinensis – čmelákovitý (čmelákokvětý), Středozeří, Španělsko, Itálie, Řecko, Albánie, s. Afrika, §SRB
  - funera - smuteční, (pohřební), v. Středozeří, Kypr
  - fusca (vč.ssp. incolor, ssp. omegaifera) – hnědý, (šedý, Brown Orchid), celé Středozeří, Sardinie, Kréta, Rhodos, Řecko, Kypr, Malta, Španělsko, Maroko, garrigue
  - garganica – velikonoční, (gargánský) – Itálie (Gargáno)
  - herae - Héry, Kypr, Egejské ovy
  - holosericea, ssp. maxima - čmelákovitý, Středozeří, Sardinie, Kréta, frygana, §U, §SR
  - holubiana - Holubyho, Jugoslávie - Istrie, Dalmácie, Maďarsko, §ČR
  - incubacea - inkubátorský, Sardinie
  - insectifera – hmyzonosný, Evropa, Středozeří jen okrajově (jediný druh tořičů, který zde nemá těžště výskytu, Jugoslávie, Řecko, §U, §UA, §ČR
  - iricolor - zbarvený, stf. a v. Středozeří, Kréta, frygana
  - israelitica - izraelský, Izrael, Palestina
  - kotschii – Kotschyho, end Kypr (kyrenejská orchidej)
  - lapethica - lapetský, end Kypr
  - lutea vč.ssp. minor – žlutý, stf. a v. Středozeří, Španělsko, Baleáry, Portugalsko, Francie, Itálie (Gargáno), Sardinie, Řecko, Kréta, Kypr, s. Afrika – Maroko, frygana
  - mammosa - bradavčitý, v. Středozeří
  - morisii - Morisův, end Sardinie a Korsika
  - myrtoides - myrtovitý, Řecko
  - oestrifera - , §UA
  - omegaifera – omegovitý, Turecko
  - pallida – bledý, Sicílie, Sardinie, Řecko, s. Afrika – Tunisko, Alžírsko
  - panattensis - end Sardinie
  - promontorii – promotorův, Itálie, Řecko
  - quadripunctata - čtyřtečkovaný, Kréta, garrigue (frygana)
  - reinholdii - Reinholdův, Řecko Turecko
  - scolopax (vč. ssp. cornuta, ssp. heldreichii, ssp.scolopax) – jelení, z. a stf. Středozeří, Kréta, Rhodos, Korsika, Sardinie, Řecko, Kypr, Turecko, Malá Asie, Egypt, Červený seznam, travn křoviny, §U
  - sicula - sicilský, v. Středozeří, Sardinie
  - speculum (vernixia, ciliata) – modropyský, (zrcadlový, Dubbiena Kahla), Středozeří, Korsika, Sardinie, Sicílie, Řecko, Španělsko, Baleáry, Portugalsko, Turecko, Malta, (chybí Kréta a Kypr), s. Afrika, garrigue, §F
  - sphegodes (vč. ssp. atrata, ssp. aesculapii, ssp. mammosa, ssp. sipontensis, ssp. spruneri, ssp. litigiosa) – pavoukonosný, centrum výskytu Středozeří, j. Evropa, Korsika, Itálie, Elba, Španělsko, Řecko, Kréta, Kypr, Turecko, Egypt, Maďarsko, ssp. praecox, end Sardinie a Korsika, garrigue (frygana), §SRB, §U, ČR býval, §SR
  - taurica – krymská, Krym, §UA
  - tenthredinifera – hnědopyský, z. a centrální Středozeří, Sardinie, Španělsko, Řecko, Turecko, s. Afrika, (ne Libanon a Sýrie), travn. křoviny, §F
  - ubilicara – místní, Turecko
  - umbilicota - pupkový, Kypr
  - vernixia - fermežový, Sardinie
- Oplismenus - oplismenus**, prosovnice, Poaceae, 7 druhů, tropy a subtr
- burmanii - tropy Ameriky, Afriky a Asie, Mexiko, Florida, Kolumbie, Ekvádor, Bolívie, Brazílie, v Africe Nigérie, Etiopie, Botswana, Zimbabwe, Madagaskar
  - hirtellus - , end Zambie

Opuntia – opuncie, nopál, (Cochineal Plant), Opuntiaceae, Cactaceae, cca 1000 druhů, nejrozšířenější rod kaktusů, hlavně teplé pouště, suché oblasti trop. Ameriky, od Kanady po Argentinu, Karibik, Galapágy, Sonora, jen některé v mírném pásu či ve vysokých horách, okr., zdomácněl ve Středozeší,

- bernichiana – Berchiánův, Madagaskar, suchý opadavý les, BZ Plzeň
- ficus-indica - mexický, (indický), Mexiko, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie
- fragilis – křehký, Madagaskar, suchý opadavý les, BZ Plzeň
- kleiniae – , Madagaskar, suchý opadavý les, BZ Plzeň
- monocantha - jedí – nokališný, pův. Bolívie, Argentina, 2 - 4 m, plody, okr, v. Afrika, Tanzanie
- phaeacantha – , Madagaskar, suchý opadavý les, BZ Plzeň
- polyacantha – , Madagaskar, suchý opadavý les, BZ Plzeň
- ursina – medvědí, Madagaskar, suchý opadavý les, BZ Plzeň
- vulgaris - obecný, (prickly Pear),
- whipple – Whiplův, Madagaskar, suchý opadavý les, BZ Plzeň

Orbea – orbea, Toad Plant, Aasblom, Asclepiadaceae

- sprengeri - , sukulent, pův. Etiopie
- variegata Kapsko, fynbos

Orbeopsis - orbeopsis, Asclepiadaceae, sukulent

- lutea - žlutá, JAR

Oreobambus – oreobambus, Poaceae

- buchwaldii – Buchwaldův, bambus. tráva vysoká až 18 m, ve v. Africe do výšky 1500 m, dřevnatá stébla stavba budov, střech, nábytku, plotů aj.

Orchis - vstavač , orchis, Orchidaceae

- anatolica - anatolský, Lipanon, Palestina, Izrael
- anatolica, ssp. sitiaca - anatolský, v. Středozeší, Kréta, Kypr, Libanon, garrigue (frygana),
- boryi - , Kréta, frygana
- braucifortiii - , end Sardinie a Sicílie
- canariensis - kanárský, Kanárské ovy (Tenerife, Gran Canaria), Červený seznam
- coriophora - štěničný, (štětinatý), celé Středozeší, j. a stř. Evropa, Černá Hora, jz. Asie, §SRB, §U, ČR býv., §SR, TTP, §UA
- collina (saccata) – pahorkatý, (Fan-lipped Orchid), celé Středozeší, Sardinie, Řecko, Kréta, Kypr, Malta, Malá Asie, s. Afrika, Portugalsko
- conica - sbíhavý, (Milky Orchid), Malta
- coriophora – štěničný, §F
- coriophora, ssp. fragrans – štěničný, (Scented Bug Orchid), Španělsko, Itálie, Sardinie, Řecko, Albánie, Turecko, Kréta, Malta, frygana, ČR býv. vlhké TTP
- fragrans - časný, Kypr, §F, §UA
- galilea - galilejská, Izrael, Palestina
- quadripunctata – čtyřskvrnný, Itálie - Gargáno
- inachusae - , end Sardinie, Baleáry
- italica (longicurris) – italský, celé Středozeší, Itálie, Korsika, Baleáry, Sicílie, Řecko, Kypr, (ne Francie), s. Afrika, travn a kamen svahy
- lactaea – mléčný, Středozeší, Portugalsko, Španělsko, Itálie, Sardinie, Řecko, Kréta, Palestina, Izrael, Malá Asie, garrigue (frygana), TTP
- laxiflora – řídkokvětý, (mlékolistý), celé Středozeší, Sardinie, Řecko, Kypr, Malá Asie, §SRB, §U, §UA, ČR
- laxiflora ssp. elegans - řídkokvětý sličný, §U
- longicornu – dlouhohrotý, Korsika, Sardinie, Řecko, Baleáry, Sicílie, s. Afrika
- mascula ssp. mascula - mužský pravý, (Early Purple Orchid), z. Středozeší, j. a stř. Evropa, Itálie, Turecko, sz. Afrika - Maroko, Kanárské ovy, Baleáry, z. a stř. Evropa, §F§, §U, UA, §CR
- mascula ssp. inachusae - mužský i., end Sardinie
- mascula ssp. signifera - mužský znamenáný, stř. a v. Evropa, pohoří Balkánu, Korsika, Libanon, Írán, Kavkaz, §CR
- militaris – vojenský, Středozeší, s. Španělsko, s. Itálie, Řecko, Turecko, stř. Evropa, Krym, Kavkaz, §SRB, §U, §UA,
- morio – obecný, (kukačka), Středozeší okrajově na severu - s. Španělsko, Baleáry, s. Francie, s. Itálie,

- Řecko, Kypr, Turecko, Maroko, Alžírsko, Tunisko, Korsika, Sardinie, Sicílie, Malá Asie - Írán, Irák, makchie, §U, §UA, §CR
- morisii - hnědý, Sardinie
  - nervulosa – žilnatý, §UA,
  - pallens - bledý, stf. a jv. Evropa, Malá Asie, Krym, §SRB, §U, §UA, §CR
  - palustris - bahenní, jv.Evropa, Středozeší, Španělsko, Francie, Itálie, Balkán, Kypr, Turecko, stf. Evropa, §UA, §CR
  - papilionacea – motýlovitý, (motýlokvětý), celé Středozeší, Sardinie, Řecko, Kypr, Kréta, Malá Asie, Palestina, Izrael, Kavkaz, var. grandiflore Sardinie, makchie, kamen svahy, §SRB
  - pauciflora - chudokvětý, stf.Středozeší, Itálie, Jugoslávie, Řecko, Kréta, garrigue, TTP
  - picta - barevný, §UA,
  - provincialis - provánský, § BG, §UA,
  - provincialis ssp. pauciflora - v. provensálský, z. a stf. Středozeší, Francie, Sardinie, Sicílie, Řecko, (Baleáry chybí), sz. Afrika, Maroko, Malá Asie, §F
  - punctata - tečkovaný, Kypr, §UA,
  - purpurea (fusca) – nachový (purpurový), stf. a j. Evropa, z. a stf. Středozeší, Francie, Itálie, Korsika, Sardinie, Balkán, Turecko, Alžírsko, Kyrenaika, Malá Asie, Kavkaz, stf. Evropa, §CR, sušší TTP, §SRB, §U, §UA,
  - pyramidalis - jehlancovitý, Sardinie
  - quadripunctata – čtyřskvrnný, (čvercotečkovaný), v. Středozeší, Itálie, Sicílie, Sardinie, Jugoslávie, Řecko, Kypr, Kréta, Turecko, garrigue, travn a kamen svahy
  - saccata - pytlovitý, Středozeší, garrigue, suché křoviny, §F
  - sancta - svatý, v. Středozeší, Kypr
  - scopulorum - skalní, (Rock Orchid), end Madeira, hory
  - signifera – znamenáná, §UA,
  - simia – opičí (podobný), Řecko, Kypr , §SRB, §U, §UA,
  - spitzelii - Spitzelův, j. Evropa, celé Středozeší, Španělsko, Itálie, Francie, Albánie, Jugoslávie, Řecko, §F , Slovensko
  - tridentata – trojzubý, j.Evropa, Středozeší, Sardinie, Řecko, Kréta, přední Asie, Libanon, s.Afrika, Blízký východ, Krym, Kavkaz, frygana, §SRB, §U, §UA, §CR
  - ustulata ssp. ustulata - osmahlý pravý, j. Evropa - s. Portugalsko, Španělsko, Francie, Itálie, Balkán, stf. Evropa, §U, §UA, §CR
  - wanjkowii – Waňkovův, §UA,
- Origanum – dobromysl, organum**, Lamiaceae
- amanum - amanská, j. Turecko (pohoří Amanus), xerothermní, Červený seznam, keřovitá
  - biflorum - dvoukvětý, end Sardinie a Korsika
  - cordifolium - srdčitolistá, Kypr end
  - corsicum - korsický, end Korsika a Sardinie
  - dictamnus - třemdavovitá, end Kréta, Kypr
  - dubium - pochybná, Kypr
  - heracleoticum – , Itálie
  - hirtum – srstnatá, Jugoslávie
  - laevigatum - hladká, Kypr
  - majorana – majoránka, koření, esenciální oleje, aromaterapie,
  - marforan - marforanská, Kypr
  - microphyllum - drobnolistá, Kypr, Kréta, submediteránní
  - onites - "francouzská majoránka", Sicílie, Balkán, Egejské ovy, Kréta, Egypt, Maroko, suché, kamen lokality
  - prostratus - rozprostřená, Itálie
  - syriacum - syrský, (Syrian Hyssop), Sýrie, Izrael, bible
  - syriacum ssp. beranii, - syrská, Kypr end
  - vulgare var. nigrum – obecná, z v. Středomoří a Balkánu, Srbsko, Itálie, Ischia, Řecko, Turecko, Kypr, Madeira, Egypt, Maroko, aromat. xerothermní polokeř, garrigue (tormilar), pěst - "oregáno", okr. ČR
  - vulgare ssp. hirtum – obecná chlupatá, Balkán, koření, čaj, léč
- Ormocarpum - ormokarpum**, Fabaceae

- schliebenii - , end Zambie

Ornithohalum (Galtonia) - **snědek, ornytogalum**, (křivavec, litoška), Hyacinthaceae, Asparagaceae, cibulovina, okr

- arabicum - arabský, Středozeří, Makaronésie, okr

- candicans - bělostný, j Afrika, Jar, Lesothe, Dračí hory

- caudatum - ocasatý, JAR, okr ČR

Ornithoglossum – **snědek, ornytoglossum**, Snake Lily, Slangkop, Asparagaceae, Colchicaceae, Hyacinthaceae, Liliaceae, v j. Africe 60 druhů

- apertum – , Kapsko

- arabicum okr Evropa

- conicum – konický, Summeer chincherinche, Kapsko

- dubium - Geeltjienk, , JAR

- gracile - něžný,

- graminifolium- j Afrika

- hispidum - jz Afrika

- liotardii Pákistán

- maculatum – , Kapsko, Namibie

- narbonense – provensálský, (středozeří, narbonský), Středozeří, Řecko, Kypr, Palestina, Izrael, Írán, stř. Asie, otevřené plochy

- nutans Pákistán, okr Evropa

- parviflorum -

- polyphyllum – mnoholistý, Kapsko

- strictum - Chincherinchee jz Afrika, end

- suaveolens – , Kapsko

- thyrsoides - , jz JAR, Namibie, okr Evropa

- umbellatum zplaňuje

- undulatum -

- viride _ Eendtjies, Kapsko, fynbos

- viridiflorum BZ Teplice

- vulgatum – obecné, Kapsko

Orobanche - **zářaza** , **orobanche**, Orobanchaceae, parazit

- aegyptica - egyptská, Egypt, Kypr

- alba - mateřídoušková (bílá), Středozeří, Kypr

- arenaria - písčinná, j. Evropa, Turecko, s. Afrika, Írán, Kavkaz, §CR

- caesia – sívá, §U

- caryophyllacea - hřebíčková, z. a stř. Středozeří

- cernua - Sahara

- coerulescens - , §U

- crenata – vroubená, (Been Broomrape), celé Středozeří, Řecko, Kypr, až stř. Evropa, plevel polí a zahrad

- densiflora – zoubkokvětá - , § BG,

- dhofarensis - Súdán, stř. Afrika,, Omán

- flava – žlutá, §U

- gracilis - štíhlá, j. Evropa, Portugalsko, Francie, Bulharsko, Krym, s. Afrika, ČR býval, §SR

- hederiae – břešťanová, §U

- loricata - šupinatá, Středozeří

- minor - nejmenší, pův. z. Evropa, zplanělá po celém světě, Středozeří, Kréta, sz. Afrika, Maroko, Přední Asie, Kavkaz, ČR nepůvodní, vlhčí a chladnější stanoviště, 10-25 cm

- muteili – měnivá, (Dwarf Broomrape), Portugalsko, Řecko, Malta, Persie, Palestina, Izrael

- nana – nízká, §U

- orientalis - východní, v. Středozeří, Kypr

- ramosa - větvnatá, (Branched Broomrape), pův. v. Středozeří, Kréta, Kypr, saharско-arabská oblast , Sokotra, sv. Afrika, Súdán, Etiopie, stř. Afrika,, pouštní okraj Sahara, Arábie, z. a stř. Asie, makchie, garrigue, travn. stráně, úhory, pole, ČR nepůvodní

- rapum-genistae - kručinkovitá, z. Středozeří

- reticulata - síťnatá, od Španělska po Turecko

- rigens - tuhý, end Sardinie a Korsika
- Orothamnus - orotamnus**, Proteaceae, 1 druh
- zeyheri - end Kapsko, fynbos, CITES
- Orphium - orfium**, Sea Rose, Gentianaceae, j. Afrika
- ftutescens - , (Teeringbos), j. Afrika, Kapsko, fynbos
- Orthopenthea - ortopentea**, Orchidaceae
- atricapilla - , JAR
- Orthosiphon - trubkovec, ortosifon**, Lamiaceae, 40 druhů, pantropický, většina Starý svět
- labiatus - pyskatý, JAR
- pallidus - saharsko-arabská oblast , Arábie -Jemen, Omán, Saúd. Arábie, Africký roh - Eritrea, Etiopie, Somálsko, Keňa, Súdán, stř. Afrika,
- Oryza – rýže, oryza** , Poaceae
- longistaminata – dlouhá, Sahel – Čadské jezero
- sativa – setá, (Rice), nejvýznamnější pěst obilnina světa – už 10. tis. l. př. n.l., Tanzanie, Madagaskar
- Oryzopsis - oryzopsis**, Poaceae
- caerulescens - Sahara
- Oscularia (Lampranthus) - oskularia**, Sandsteenvygie, Aizoaceae
- deltoides - Kapsko, fynbos, okr
- vredenburghensis - Kapsko, fynbos
- Osmitopis - osmitopis**, Mountain Daisy, Belskrute, Asteraceae
- astericoides - Belskruie, Kapsko, fynbos, end
- dentata - Kaapsebelskruie, Kapsko, fynbos, end
- Osmunda – podezřeň, osmunda**, Osmundaceae
- regalis – královská, j. Afrika aj. kontinenty, větší část jižní Afriky
- Osteospermum – tvrdoosemeník, osteospermum**, paprskovka, dvoutvářka, Boneseed, Bietou, Asteraceae
- ciliatum - Kapsko, fynbos, end
- cladestinum - Treekkertjie, jz Afrika, Kapsko, fynbos, Namibie
- dentatum - Kapsko, fynbos
- ecklonis – kapské, (African Daisy), pův. Kapská oblast, keř, okr
- grandiflorum - Stinkbietou, Namibie, Kapsko, fynbos
- ilicifolium - Kapsko, fynbos, end
- incanum - Grysbietou, Kapsko, fynbos
- jucundum – , pův. JAR, zplaněle jv. Austrálie a Tasmánie
- junceum - j. Afrika - pobřeží, Kapsko, fynbos
- moniliferum - Tickberry, Bosluisbessie, j Afrika, přímořský pás
- polygaloides - j. Afrika-pobřeží, Kapsko, fynbos
- scariosum - Skaaphos, j. Afrika, dále od pobřeží
- spinosum - Kapsko, Namibie, fynbos
- Osyris – prutnatec, osyris, zučice** , Cape Sumach, Pruibos, Santalaceae
- alba – bílý, celé Středozeří, Sardinie, Kréta, Kypr, s. Afrika - saharsko-arabská oblast , Maroko Atlas), Palestina, Izrael, pouštní okraj Sahara, Arábie, suché skaln svahy, makchie, poloparazit
- lanceolata - Namibie, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část j. Afriky
- compressa - Kapsko, fynbos
- quadripartita - , Sokotra
- speciosa - Kapsko, fynbos
- Othonna – otona**, Bobbejaankool, Asteraceae, Afrika
- arborescens - Bobbejaankool, Kapsko, fynbos
- bulbosa - , Kapsko, fynbos
- carnosa - Namibie
- coronopifolia - Kapsko, fynbos
- cylindrica - Kapsko, Namibie, fynbos
- filicaulis - Bobbejaanklimop, Kapsko, fynbos
- parviflora - Bobbejaankool, Kapsko, Namibie, fynbos
- quinquentata - Kapsko, fynbos
- Otostegia - otostegia**, Lamiaceae

- fruticosa - Súdán, Etiopie, stř. Afrika,
- integrifolia - end Etiopie
- tomentosa - plstnatá, Súdán, Etiopie, stř. Afrika,
- Oudneya - oudneya**, Brassicaceae
- africana - , Sahara, Tunisko, žerou velbloudi
- Oxalis – šťável, oxalis**, kyslička, Sorrel, Suring, Oxalidaceae, 700 druhů, celý svět, nejvíce j. Afrika (100) a JAm, dále i Eurasie a Australasie, byliny, i sukul, okr, některé inv
- acetosella - kyselý, Eutásie mimo sever a jih, , ČR
- argyrophylla - Kapsko, fynbos
- articulata - JAm - Brazílie, Argentina, Uruguay, okr Evropa, Austrálie, NZ
- barrelieri - pův stř a JAm, sec i Asie, Afrika a Tichomoří
- bifida - Kapsko, fynbos
- burtoniae - Kapsko, fynbos
- corniculata – růžkatý, Súdán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie, Sokotra, Réunion, sv.Helena,
- debilis - Súdán, stř. Afrika,
- dilleni - préríjní, SAM, okr Evropa, i ČR
- disticha - , JAR
- eckloniana - Kapsko, fynbos
- enneaphylla - devítistý, pův JAm - Chile, Argentina, Falklandy, oddenky
- erythrorrhiza - hory chile a Argentiny, polštářovitý habitus, okr skalnička
- flava - Bobbejaanuintjie, Kapsko, fynbos
- fontana - evropský, Súdán, stř. Afrika,
- gigantea - velký, keř
- glabra – drsný, Tapytsuring, Kapsko
- heidelbergensis - hajdlberský, JAR
- hirta - Kapsko, fynbos
- imbricata - Kapsko, písčiny
- lanata - FAR - Kapsko, fynbos
- latifolia - širolistý, pouštní okraj Sahara, Madagaskar, Arábie, saharsko-arabská oblast, cibulky,
- livida - Steentjiesuring, Kapsko, fynbos
- luteola – žlutavý, Sandsuring, Kapsko, fynbos
- megalorrhiza - z. JAm - Chile, Peru, Galapágy, sululent, i okr sbírk
- monophylla - Kapsko, fynbos
- montana - v SAM
- namaquana – Kapsko
- natans – plovoucí, Waterklawer, Watersuring, Kapsko, fynbos
- obtusa – okrouhlý, Geeloogsuring, Kapsko, fynbos
- oregana - z SAM,
- palmifrons – , Kapsko
- pes-caprae – kozí noha, (kapský, Cape Sorrel), pův. j. Afrika, Kapsko, Namibie, fynbos, zavlečen Středozeří, zdomácnělý plevel, vlhké lokality, inv
- polyphylla – mnoholistá, end Kapsko, fynbos, sec Austrálie, hlízky, okr Evropa
- purpurea – nachový, Grand duchess Sorrel, Kapsko, Namibie, fynbos
- pusilla - Kapsko, fynbos
- radicata - kořenový, hory v. Afriky, Tanzanie, Súdán, stř. Afrika,
- smithiana - , (Rooisuring), JAR
- spiralis - stř a JAm, proměnlivý
- squamata - JAm - end pomezí Argentina a Chile, oddenky
- stellata - end Kapsko
- stricta - evropský, pův SAM, zavl Evropa, Afriky, jv Asie, NZ
- suavis - Kapsko, fynbos
- tenella - , JAR, Kapsko, fynbos
- teneriensis - Andy - Bolívie, Peru, macchu Pichu, okr
- tetraphylla (incl deppei) - čtyřlistý, stř. Amerika, pův Mexiko
- tomentosa - Vingersuring, Kapsko, fynbos

- trilliifolia - sz USA
- tuberosa - hlíznatý, okr pěst asi hybridní, pův JAm, pH slabě kyselé
- valdiviensis - valdiviánský, stf. Chile, valdiviánské lesy
- versicolor – barevný, Candycane Sorrel, Kapsko, fynbos
- violacea - fialový, pův. v USA, zavl Austrálie
- Oxyanthus - oxyantus**, Rubiaceae
- speciosus - end Zambie
- swynnertonii - end Zambie
- Oxymitra - oxymitra**, Annonaceae
- gracilis - křehká, end Zambie
- Oxystigma - oxystigma**, Fabaceae
- msoo - Tanzanie
- Oxytenanthera - oxytenanthera**, Poaceae, end Zambie
- abyssinica - habešská, end Zambie
- Paederia - pederia** Rubiaceae, 33 druhů, trop Afrika, Madagaskar, j. a jv. Asie, stf. a JAm
- farinosa - end Madagaskar, dřevitá liána
- Pachycarpus - pachycarpus**, Asclepiadaceae, sukulent
- grandiflorus - velkokvětý, JAR
- scaber - , JAR
- Pachypodium – tlustonožec, čelistna, pachypodium**, sukul - „stromová mrkev, „trpasličí baobab“, Apocynaceae, 25 druhů, převážně end Madagaskar, málo v j. či trop. Africe, okr, CITES
- baronii - Baronovo , sukul stromovitý, Madagaskar, vysoký
- bispinosum - , j. Afrika - Kapsko, nízký sukul. keř
- brevicaule - , end Madagaskar, vysoké, jed
- densiflorum - hustokvětý, end Madagaskar, keřík
- eburneum - , Madagaskar
- geayi – gej, sukulent, end Madagaskar, až 8m, trnitá buš, okr, BZ Plzeň
- horombense - horombenská, Madagaskar – náhorní plošiny Horembe
- lamerei – madagaskarský, (Madagaskar Palm), pův. end Madagaskar, trnitá buš, ČR skleník Fata morgana Praha, BZ Plzeň
- lealii - j. Afrika
- namaquanum – namaquanský, („magnetická rostlina“, Elephant Trunk, „Half-mens, poloviční muži“ - v nich duše mrtvých), sukul keř, vrchol vykloněn k severu, stříbrné listy, pův. Namibie, hory j. Afriky
- rosulatum – , end Madagaskar
- rutenbergianum - (Mandritsara), pův. hory Madagaskar, vysoký, suchý opadavý les, BZ Plzeň
- saundersii - pův. Namibie, Súdán, stf. a větší část jižní Afriky, NP Kruger
- succulentum - sukulentní, pův. JAR
- Pancratium - lír, pankracium**, Amaryllidaceae, 20 druhů, více ve Středozeří
- angustifolium - úzkolistý, Sicílie
- arabicum - arabský, Egypt
- canariense - kanárský, Kanárské ovy, Červený seznam
- illyricum – ilyrský, end Korsika, Středozeří, Sardinie. Kapri, Korsika, Řecko, kamen svahy
- maritimum - přímořský, ("mořský narcis", „mořská lilie“, Sea Daffodil, Sea Lily), pův. celé Středozeří, Makaronésie, Sardinie, Ischia, Kypr, Kréta, Malta, Řecko, BG, Turecko, zavl Kostarica, Kalifornie, písč pláže a pobř duny, chráněný, jed
- maximum - Jemen
- sickenbergi - Egypt, Izrael
- tenuifolium - j Afrika, Namibie, Botswana
- tortuosum - Egypt
- trianthum - Sahara
- Pandanus – pandán** , Pandanaceae, na Madagaskaru až 90 druhů, na Mauriciu více než 10 druhů
- amaryllifolius - amaryllkovitý, pův. tropy a subtropy Asie, pobřeží, dvoudomý, až 20 m, aromatické listy, droga, léč, opojná, parfémý, okr, plody i k jídlu
- balfourii - Balfourův, Madagaskar
- candelabrum – kandelábrovitý, (pamaya). trop. dřevina s trvalým růstem, Madagaskar, Tanzanie, Libérie-

roste nad magmatickými kimberlitovými komíny které obsahují diamanty

- duaphnesia - Madagaskar
- kariangensis - , Madagaskar, vzdušné kořeny
- kirkii - Kirkův, (Screw Pine, Walking Palm), stromek 4 - 8 m, pobřeží, v. Afrika, Tanzanie, Zanzibar
- montanus - horský, end Reunion, Madagaskar
- monticola - Austrálie
- multispicatus - Madagaskar, Seychelly,
- odorifer - Jemen
- platyphyllus – širolistý, (sladký pandán), Madagaskar
- pulcher - Madagaskar
- pristis – , hory Madagaskar, suchý opadavý les, BZ Plzeň
- purpurascens Madagaskar
- sechellarum - sejšelský, Seychelly, Madagaskar
- tectorius - jv Asie
- utilis - užitečný, (Stilt Palm), pův. Madagaskar, Súdán, stř. Afrika, Mauricius, Seychely, 6 - 20 m, do 1800 m, okr
- vandermeeschii - Mauricius, podél pobřeží vyhynul, suché nížinné lesy, 6-8 m, kmínek 2 m,
- variabilis - Madagaskar
- weitchii – Weitchiův, trop. Afrika, Madagaskar, trop. deštné lesy, okr, ČR skleník a hrnk

Pandiaka - pandyaka, Amaranthaceae

- carsonii - end Zambie
- confusa - , end Zambie
- ramulosa - , end Zambie
- richardsiae - , end Zambie

Panicum - proso, panykum, Poaceae, "hladová rýže",

- capillare - vláskovitě, pův. SAM, pak Evropa, Středozeší, Makaronésie, saharsko-arabská oblast , v. a j. Asie, ČR nepůvodní, senegalské proso (krmivo ptáci, nakličené vitaminová „bomba“),
- coloratum - barevné, NP Kruger
- eickii - , end Zambie
- inaequilatum - end Zambie
- laetum – mléčné, („hladová rýže“), Sahel, Benin
- lukwangulense - , end Zambie
- maximum - velké, NP Kruger
- miliaceum – seté, pěst. obilnina, pův. jz. a stř. Asie, krmivo exot. ptáků
- mlahiense - end Zambie
- montanus – horské, Réunion
- purpurascens – purpurové, Réunion
- scorbiculatum – paspal, (obilní, koda), pův Afrika ?, základní obilnina centrální Afriky ?, Etiopie
- turgidum – turecké, Sahara, Tunisko, Sahel
- utilis – užítkové, Réunion

Papaver – mák, papaver, (Common Poppy), Papaveraceae, cca 100 druhů, mírné až subtr. p. Starého světa, byliny, nížiny až hory, hlavně Středozeší, dále mírné pásmo Eurasie a Afriky, ale i SAM, Austrálie a subarkt. oblasti, okr, pěst (opium)

- apulum - apulský, od Itálie po Balkán
- argemone - polní, Středozeší od Řecka na východ, Kypr, ČR
- argemone var. meiklii - end Kypr
- bracteatum - listenatý
- dubium - pochybný, Středozeší
- gracile - něžný, Kypr
- guerlekense - guerlekenský, Kypr
- hybridum - zvrhlý, Středozeší, Kypr, pole, rumišťe
- minus - menší, v. Středozeší, Kypr
- nudicaule – nahoprutý
- orientale – východní, (Oriental Poppy), exot. květina, okr, pěst. Tanzanie
- postii - zadní, Kypr

- *rheas* – vlčí (Corn Poppy), pův. Malá Asie, s. Afrika, Středozeří, Ischia, Sardinie, Řecko, Kypr, Madeira, Maroko, ČR nepůvodní, pole, u cest
- *setigerum* – štětinatý, pův Středozeří, j. Evropa, Sardinie, Malá Asie, s. Afrika, opíát
- *somniferum* – setý, (Opium Poppy), pův z. Středozeří a Malá Asie, Maroko (Atlas), Izrael, bible, stará kult rostlina - pole, narkotikum – opium, opiové alkaloidy (morfin, kodein, papaverin, thebain aj.), omamně, afrodisiak, pěst olejnina, okr, Čína, ČR nepůvodní, léč, jed
- *subpiriforme* - , Palestina, Izrael
- Papilio* – *papilio***, ? **ale také motýl otakárek**
- *polyxenes* – , exot. květina, pěst. Tanzanie
- Pappea* - *papea***, Sapindaceae
- *capensis* - kapská, strom, j. Afrika
- Paragenipa* - *paragenypa***, Rubiaceae, 1 druh
- *lancifolia* - end Seychely, Madagaskar
- Paranomus* – *paranomus***, Doll's Bush, Poppiesbos, Proteaceae
- *adiantifolius* – netíkolistý, Kapsko
- *bracteolaris* - Kapsko, fynbos
- *dispersus* - Kapsko, fynbos
- Parapholis* - *chudojilek*, *parafolis***, Poaceae
- *incurva* - Súdán, stř. Afrika,
- Parastrephia* – *tola*, *parastrephia***, Asteraceae
- *lucida* - vysoké Andy
- Parinari* - *parinari***, Rosaceae
- *curatellifolia* – , strom suchých afrických savan
- *excelsa* – sličné, strom vlhkých stálezelených podhorských lesů v. Afriky, Tanzanie
- Paraberlinia* (Julbernadia) – *paraberlinye***, Leguminosaceae, Viciaceae,
- *bifoliota* – dvoulistá, (Awora beli), pův. z. Afrika, strom, **tvrdé trop. dřevo**
- Paragenipa* - *paragenypa***, Rubiaceae
- *lancifolia* - kopinatolistý, lesní dřevina, Seychely
- Parapiptadenia* - *parapiptadenya***, Angico-cedro, Guarucala, Paric, Fabaceae, Mimosaceae,
- *rigida* - JAm, arabská guma, dřevo, tanin
- Parietaria* – *drnavec*, *parietaria***, Urticaceae
- *cretica* - krétský, Kréta, Kypr
- *judaica* (*diffusa*) - palestinský, (judský), mediterán, Středozeří, Ischia, Kypr, Černé moře, saharско-arabská oblast, Arábie, Sinaj, Palestina, Izrael, pouštní okraj Sahara, Arábie, úpatí kopců, ale až do 2400 m v Atlasu, slabě zamokřené, stinné lokality, u zdí, ČR zavlékán
- *lusitanica* - lusitánský, Kypr
- *officinalis* - lékařský, Ischia
- Parinari* - *parinari***, Chrysobalanaceae
- *excelsa* - sličná, end Zambie
- Parkia* - *parkia***, Fabaceae, Mimosaceae,
- *biglobosa* - strom afrických trop. savan, z. Afrika - Burkina Faso, Súdán
- Parkinsonia* – *snětor*, *parkinsonya***, Caesalpiniaceae, Fabaceae, dřeviny, suché savany, buš, sušší oblasti Afriky a Ameriky, okr
- *aculeata* - pichlavá, hrotitá, (Jerusalem Thorn), pův. trop. Amerika, sapan. strom 5 - 10 m, naturalizován ve v. Africe do 1400 m, Súdán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie, pěst v pouštích
- Parmelia* – *terčovka*, *parmelia***, lišejník, Parmeliaceae, cca 1000 druhů
- *vagans* – pochvatá, i velehory, Tanzanie
- Parochetus* - *parochetus***, Fabaceae
- *africanus* - africký, stáloz. trvalka, hory v. Afriky
- *communis* - obecný, trvalka, hory v. Afriky, Kilimandžáro, Tanzanie, Etiopie, Súdán, stř. Afrika, větší část jižní Afriky
- Paronychia* – *stříbřenka*, *paronychia***, chrustavečka, nehtovec, Caryophyllaceae, Illecebraceae, 50 druhů, koberc. byliny, horké suché lokality, Středozeří, s. Afrika, SAM, okr
- *arabica* - arabská, Sahara
- *argentea* - rozprostřená, (stříbrná), mediterán, Středozeří, Kypr, Sinaj, Palestina, Izrael, Arábie, okr, ČR,

suché lokality u cest, písč duny

- canariensis – kanárská, Středozeří, Kanárské ovy
- capitata - hlavatá, skály Středozeří
- cephalotes - , ŠU
- chlorothyrsa - Sahara
- macrosepala - velkoplátečná, Kréta, Kypr, kamen plochy

Parthenium - řimbaba, partenyum, sambaba, Asteraceae

- hysterfophorus - zavl Omán

Pasaccardoa - pasakardoa, Asteraceae

- jeffrey - , end Zambie

Paspalum – paspal, paspalum, savanová tráva, Poaceae, subtr a tropy Afrika, Asie, Amerika, Austrálie

- dilatatum - dallis grass
- quadrifarium - tussock paspalum
- scrobiculatum - koda millet, varuka

Passerina - paserina, Gonna, Thymeleaceae

- corymbosa - Kapsko, fynbos
- ericoides - Christmas Berry, Dronkbessie, fynbos
- truncata - Kapsko, fynbos

Passiflora – mučenka, pasiflora, marakuja, granadilla, curuba, Passifloraceae, asi 500 druhů, tropy, Amerika, Asie, Austrálie, NZ, Tichomoř. ovy, stáloz. pnoucí byliny a dřeviny, okr

- alata – křídlatá,
- caerulea – modrá, namodralá, trop. liána, (Blue crown passion Flower), trop. liána, Súdán, stř. Afrika, Réunion, pnoucí, okr, inv
- edulis – jedlá, (purpurová, maracuja, Pasion Fruit, Purple Granadilla), pův. trop. Amerika, dále Súdán, stř. Afrika, pnoucí trnitá, ovoc plody až 30 cm, pěst., maracujová šťáva, okr
- foetida - Madagaskar
- subpeltata - pův. stř. a s. JAM, Kuba, Panama, Kolumbie, Guatemala, Venezuela, pak Zimbabwe, Indie, Filipíny, Austrálie, Havaj
- vitifolia – révolistá, Réunion

Paullinia - paulinya, Sapindaceae, stimulační látky

- pinnata - end Zambie

Pauridiantha – pauridyanta, Rubiaceae

- holstii – Holstova, hory v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie

Pavetta – paveta, Rubiaceae, 40 druhů, j. Afrika

- axiollipara - Tanzanie
- breyeri - , JAR
- capensis - kapská, stáloz. keř j. Afrika
- holstii - Tanzanie
- longiflora - Súdán, stř. Afrika, Jemen
- lynesii - Tanzanie
- manyanguensis - Tanzanie
- mitidissima - Tanzanie
- sparsipila - Tanzanie

Pavonia - pavonya, Malvaceae

- arabica - arabská, saharско-arabská oblast, s. a sv. Afrika, od Egypta po Tanzanii, Etiopie, Súdán, stř. Afrika, Jemen, Omán, Saúdská Arábie, pouštní okraj Sahara, Arábie
- columella - , stález. dřevina, Kilimandžaro, Tanzanie, Etiopie, j. Afrika, Súdán, stř. Afrika, větší část jižní Afriky, Madagaskar
- erlangeri - Etiopie, Somálsko
- schweinfurthii - Súdán, Etiopie, stř. Afrika,

Pearsonia - personya, Fabaceae, asi 16 druhů, trop. SAfrika, Madagaskar,

- uniflora - jv Afrika, JAR, Svazijsko, Mosambik

Pedaliium - osteň, pedaliium, Pedaliaceae, 1 druh,

- murex - obecná, **trop Afrika**, Guinea, Kongo, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, Madagaskar, Indie, Cejlon

Peganum – harmala, pegan, peganum, Zygophyllaceae

- harmala – stepní, (mnohodílná, Wild Rue), pův. z. Asie, Sahara, s. Afrika, Tunisko, Egypt, Arábie, keříčkovitá, barvivo látek - turecká červeň, koberce, léč - antisepticky, olejnatá semena droga - opiát, halucinogenní, slabě jed, Sinaj
- Pelargonium – pelargónye, muškát**, Stork's Bill, Malva, Geraniaceae, (Pelargoniaceae), 283 druhů, z toho v j a v. Africe 148, dále Madagaskar, Austrálie a NZ, v 17. st. intr. okr do Evropy
- abrotanifolium - božská , j. Afrika, Namibie
- acetosum - kyselá, j. Afrika
- betulinum – břízovitá, (Birch-leaf Pelargonium, Kanferblaar), Kapsko, fynbos
- caffrum - kaferský,
- candicans - pův JAR
- capitatum – hlavatá, Kapsko
- capitatum - Kusmalva, Kapsko, fynbos
- carneum - Kapsko, fynbos
- carnosum - pleťová, j. Afrika, Namibie, sukulentní
- cordifolium – srdčitolistá, Kapsko
- crispum - Kapsko, fynbos, přes 2 m
- cucullatum - , (Tree Pelargonium, Wildemalva), j. Afrika, Kapsko, fynbos
- denticulatum - zoubkatá, j. Afrika
- dipetalum - Kapsko, fynbos
- elongatum - Kapsko, fynbos
- endlicherianum - Endlicherova, Turecjo, Sýrie, mrazuvzdorný
- fruticosum - end Kapsko, nízký keř
- fulgidum – Rooimalva, Kapsko, Namibie, fynbos
- gibbosum - Gouty Geranium, Kapsko, fynbos, sukulentní
- graveolens - vonná, (Rose Geranium), pův. j. Afrika, stáloz. polokeř, intr. Středozeší, Arábie, Malá Asie, kosmetika, dochucovadlo. okr v ev tropy a subtr,
- hermanniaefolium - , JAR
- hispidum - Kapsko, fynbos, až 2,5 m
- incarnatum - Kapsko, fynbos
- incrassatum – , Kapsko
- inquinans - , (Scarlet Pelargonium), j. Afrika
- insularis - , Sokotra
- karooicum - , JAR
- lateripes - , JAR
- lobatum - Kaneelbol, Kapsko, fynbos
- longicaule - Kapsko, fynbos
- longiflorum - Kapsko, fynbos
- longifolium - dlouholistá, JAR
- macrantha – velkokvětá,
- magenteum – Persmalva, Kapsko , fynbos
- multibracteatum - Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část j. Afriky
- myrrhifolium – myrholistá, Kapsko, fynbos
- odoratissimum – vonná, pův. j. Afrika, Kapsko, polokeř, aromat, okr, intr Středozeší, Tunisko, Egypt, ČR hrnk, léč - esenciální oleje, aromaterapie, repelent, kožní nemoci,
- oreophyllum - , JAR
- ovale - Kapsko, fynbos
- patulum - Kapsko, fynbos
- peltatum - štítnatá, (Geranium Ivy Leafed, Trailing Geranium), pův. j. Afrika, Kapsko, Namibie, okr, intr Středozeší, ČR hrnk
- pinnatum Kapsko, fynbos
- praemorsum - připomíná orchidej
- pulchellum – něžná, Kapsko
- quercetorum - mrazuvzdorný
- quercifolium - dubolistá, j. Afrika - Kapsko, i okr, keř, aromat
- quinquelobatum - pětilaločná, Afrika

- rapaceum - Berhoatat, Kapsko, fynbos
  - reniforme - Kapsko, ve formacích fynbos karoo, nízký keř, léč - úplavice aj, TLM
  - scabrum – drsná, Hoenderbos, Kapsko, fynbos
  - senecioides - Kapsko, fynbos
  - schizopetalum - okr, bizarní květ
  - sidoides - v. Afrika, léč
  - spinosum – trnitá, Kapsko
  - stipulaceum -
  - suburbanum Kapsko, fynbos
  - tabulare - BZ Teplice
  - tetragonum - , j. Afrika
  - tomentosum - plstnatá, j. Afrika
  - tricolor – trojbarevná, (Tricoloured Pelargonium), temperátní až tvrdolisté lesy, Kapsko, okr, ČR hrnk
  - triste - smutná,, (Kaneeltjie), JAR, Kapsko, Namibie, fynbos
  - zonale - páskatá, (páskovaná, Horse shoe Pelargonium, Bedding Geranium, Zonal Geranium), pův. j. Afrika, Kapsko, poloopad polokeř, okr, intr. Středozemí, ČR hrnk
- Pellaea** (Adiantum) – **knoflíkovka, pelea**, kožatka, kapradina, (Adiantaceae, Polypodiaceae), asi 80 druhů, vlhké tropy a subtr, hlavně j. Afrika – od JAR po Etiopii, Kapverdy, Komory, Madagaskar, Maskarény, Arábie (Jemen), Austrálie, NZ, Amerika, j. Asie, terestrické, plaz. oddenek, skalní štěrbin, okr
- calomelanos – saharsko-arabská oblast , Súdán, Etiopie, Tanzanie, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie, Komory, Namibie, větší část jižní Afriky, Madagaskar, Réunion
  - doniana - Donianova, tropy z. a v. Afriky
  - pteroides - Namibie
  - viridis - panenská, trop. a subtrop. Afrika, Etiopie, Súdán, stř. Afrika, větší část j. Afriky, Madagaskar a okolní ovy, Komory, Réunion
- Peltophorum** – **peltoforum**, štítonoš, zlatostrom, Fabaceae, Caesalpiniaceae, Sapindaceae, 10 druhů, stáloz. stromy, savany, tropy, po celém světě, okr
- africanum – africké, (African false Wattle), pův. j. a centr Afrika, Angola, Zambie, Namibie, Botswana, Zimbabwe, Svazijsko, Mosambik, JAR, NP Kruger, bushveld, opad strom 10 m, do 1800 m, okr květy, dřevo
  - pterocarpum - jv Asie, zavl Afrika
- Pemphis** – **pemfis**, Lythraceae
- acidula – kyselá, Keňa, Tanzanie, Komory, nízký keř na Ca
- Penaea** – **penea**, Penaeaceae, 26 druhů, end Kapsko
- cneorum - end Kapsko, fynbos, stáloz. prutnatý keřík,
  - fucata - end JAR, kompaktní stáloz. keřík,
  - mucronata – , Kapsko, fynbos, end
  - sarcocolla - JAR, fynbos, stáloz. keř
- Pennisetum** - **dochan, penysetum**, vousatec, mavele, péroštet, černošské proso, Poaceae, 150 druhů, trsnaté trávy, tropy a subtr i teplé mírné klima, savany, Afrika, JAm, Asie
- alpina - vysokohorský, Ngorongo, Tanzanie
  - americanum – klasnatý, ("černošské proso"), Afrika, Niger, aridní oblasti, savany, obilnina
  - ciliare - Sahara
  - clandestinum – , pův. Keňa, pícnina, Kilimandžáro, Tanzanie, Maroko
  - divisum - Sahara
  - elatum - Sahara
  - glaucum - sivý, Sahel - Mali, Burkina Faso, pěst Namibie, tropy a subtr Asie, nově i j USA, Brazílie
  - humile - end. Etiopie, asi Súdán, stř. Afrika,
  - macrourum - , j. Afrika
  - mezianum - , Ngorongo, Tanzanie, Keňa
  - orientale - východní, Malá Asie, s. Afrika, Arab. poloostrov, ČR okr
  - polystachion – mnohoklasý, ("sloní tráva"), inv v blahovičnickových savanách
  - purpureum – nachový, (červený, „sloní tráva“, Elephant Grass), savany Afriky, v. Afrika, až 8 m
  - setaceum - pěstovaný, pův suché trop. oblasti s. a v. Afrika - saharsko-arabská oblast , Maroko až Egypt, Etiopie, Zambie, Zimbabwe, Arábie - Izrael až Jemen a Omán, jz. Asie, dále Sicílie, zplaněl Kanár. ovy, Pyren. poloostrov, j. Afrika, Austrálie, Oceánie, j USA, i ČR, inv

- schimperi – Schimperův, Ngorongo, Tanzanie
- villosum - huňatý, hory sv. trop. Afriky
- Pentstemon** (Chelone) – **dračík, pentstemon**, jenotina, Scrophulariaceae, (dnes Plantaginaceae), 280 druhů, SAm a chladnější oblasti Mexika, trvalky a hlavně polokeře, TTP, , některé citlivé vůči zimní vlhkosti, okr
- pinifolius – borovicolistý, Madagaskar, suchý opadavý les, BZ Plzeň
- Pentaclethra - pentakletra**, Fabaceae,
- macrophylla - Nigérie
- macroloba -
- Pentanisia - pentanysia**, Rubiaceae, 19 druhů, subsaharská Afrika, Madagaskar
- prunelloides - , (Wild Verbena), trop v. a j. Afrika, JAR, Svazijsko, Lesotho, Mozambik, Tanzanie, Zair
- renifolia - end Zambie
- Pentas – pětkovec, pentas**, Rubiaceae
- lanceolata – kopinatý, (egyptská hvězda, Egyptian Star-Cluster, Star Flower), stáloz. polokeř, pův. Jemen až trop. v. Afrika, Etiopie a Madagaskar, Súdán, stř.Afrika, červ. kv., okr
- lindenioides - , end Zambie
- nobilis - end Zambie
- schumanniana - end Zambie
- Pentaschistis – pentaschistys**, Poaceae
- minor – malá, tundra, trávníky subalpinského stupně v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie, Keňa
- Pentatropis - pentgatropis**, Apocynaceae
- nivalis - Madagaskar, pouštní okraj Sahara, Etiopie, Arábie
- nivea - Omán
- Pentodon - pentodon**, Rubiaceae, 2 druhy,
- leurentoides - Soálsko
- pentandrus - subsaharská Afrika, Arábie, Madagaskar, Senegal. Omán, Súdán, JAR, zav. i JAm, pobřeží, mokřadym
- Penthea - pentea**, Orchidaceae
- filicornis - ,
- Pentopetia - pentopecia**, Apocynaceae, Asclepiadaceae, na Madagaskaru 20 druhů
- androsaemifolia - , pův Madagaskar, Komory, stáloz. liana
- grevei - Madagaskar
- natalensis - natálská,
- Pentzia - pentzia**, Asteraceae
- monodiana - Sahara
- Peperomia – pepřinec, peperomia**, Piperaceae, asi 1600 druhů, tropy a subtr, celý svět, zejména JAm. i Asie, epif na stromech, trvalky, keř a trsovité sukul, pěst vzdušný propustný substrát, světlo, ale ne přímé slunce, okr,
- blanda – modrý, Súdán, stř.Afrika, Etiopie, větší část jižní Afriky, Madagaskar, Sokotra
- elliptica - end Maskarény - Réunion, Mauricius, bylina s drobnými peckovicemi,
- hartwegiana . JAm - Andy
- magnifolia - trop Amerika
- rotundifolia – okrouhlolistý, Karibik, stř. a JAm, j. Afrika
- Pergularia - pergularia**, Asclepiadaceae
- tomentosa - plstnatá, Sahara
- Pericopsis** (Afromosia) – **perikopsis**, afromosije, Fabaceae, dřeviny
- elata – křídlatá, (African satinwood, korkodua), pův. z. Afrika, Kongo, Kamerun, strom, **tvrdé trop. dřevo**, Červený seznam, **jedna z 5 nejvíce obchodovaných CITES dřevin**
- laxiflora - z. Afrika - Burkina Faso
- Periploca – svidina, periploka**, Apocynaceae, Asclepiadaceae, 11 druhů, od z. Afriky a Kanár. ovy přes. j.Evropu a Blízký východ do Číny, liány
- aphylla - bezlistá, Etiopie,
- laevigata - , Sahara, Tunisko
- visciformis - Etiopie, Somálsko, Arabie, křovinaté svahy
- Perotis - perotys**, Poaceae
- patens - NP Kruger

Perralderia - peralderia, Asteraceae

- coronipifolia - Sahara

Persea – hruškovec, persea, avokádo, čtveran, Lauraceae, 200 druhů, tropy, stř. a JAm, Asie, Azory a Kanár.ovy, stáloz.dřeviny, okr, ovoce avokado

- americana (Laurus persea) - přelagodný, avokádo, (čtveran) americké (Avocado, "máslové ovoce"), trop. ovoc strom, pův. trop. stř. a JAm - Mexiko, Peru, Florida, Kalifornie, stáloz. ovoc. strom 10- 20 m (kultura Mayů), hruškov. plody, proteiny a vitaminy, kosmet. olej, afrodiziak, nezralé plody jed toxicky,

pěst. Indonésie, Srí Lanka, Barma, Izrael, j., v. a stř. Afrika do 2200 m, Gambie, Tanzanie, Súdán, pouštní okraj Sahara, Arábie, Madagaskar, Réunion

- capitata – hlavatý, Réunion

- gratissima – velikánský, pův. trop. Amerika

- indica - indický, Indie

- macratha - velkokvětý, horské a deštné lesy, strom, Srí Lanka,

- namnu (Phoebe n.) - čtveran, Tibet

- theobromifolia - kakaovníkolistý, Ekvádor, ohrožený druh

Persica (Prunus persica) – broskvoň, persika, Amygdalaceae

- vulgaris - Arábie

Persicaria (Polygonum, Bistorta) – rdesno, truskavec, persikaria Polygonaceae, 80 druhů, Eurasie, SAM, stáloz. byliny až polokeře, mokřady, okr

- capitata - hlavaté, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar

- serrulata - Súdán, Etiopie, stř. Afrika,

Pervillaea - pervilea, Apocynaceae, 5 druhů, Madagaskar, Mauricius,

- venenata - Madagaskar

Petalacte - petalakte, Strawflower, Strooiblom, Asteraceae

- cymosum - Kapsko, fynbos

- moesianum - Kapsko, fynbos

Peucedanum – smldník, peucedanum, Hog's Fenel, Bergseldery, Apiaceae

- angolense - angolský, Angola, end Zambie

- ferrulaceum - Kapsko, fynbos

- galbanum – , j. Afrika, Kapsko, fynbos, způsobuje vyrážky

- typicum - typický, Kapsko, fynbos

Phaenocoma – fenokoma, False Everlastibg, Rooisewejaartjie, Asteraceae

- prolifera – prorůstavá, Kapsko, fynbos

- reflexa – reflexní, Kapsko

Phagnalon – fagnalon, Asteraceae

- abyssinicum - habešský, Súdán, Etiopie, stř. Afrika,

- benettii – Benetův, Smar-m, NATm

- graeceum (rupestre ssp. graeceum) - řecký, (skalní, Eastern Phagnalon), j. Evropa, Řecko, Kréta, Malta, Balkán, Itálie, Turecko, Alžírsko, Kyrenaika, garrigue (frygana), skály

- harazianum - Súdán, stř. Afrika, Jemen

- rupestre - skalní, Středozeří, kamen pudy, garrigue, Sinaj, Arábie, Palestina, Izrael

- saxatile - skalní, Sardinie, Sahara

- sordidum - špinavý, Španělsko, Francie, Itálie, skaliska

- transenii - , end Madeira

Phalaris – chrastice, falaris, lesknice, Poaceae

- arundinacea – rákosovitá, (Red canary Grass), pův. Kanárské ovy, okr, j. Afrika, Súdán, stř. Afrika, Izrael, Euroasie aj, ČR

Phalenopsis – falenopsis, Orchidaceae

- luna - měsíční (Assie Delight), Tanzanie

Phasoleus – fazol, fasoleus, Fabaceae, Viciaceae, přes 150 druhů, trop. Am., popín byliny, tropy a subtr, Amerika, popín. byliny, okr, pěst

- vulgaris – obecný, JAm., Karibik, intr Evropa, zelenina, ČR Jemen

Philippia - filipia, Ericaceae

- excelsa – sličná, keř, až 5 - 10 m, křoviny subalpinského stupně v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie, Keňa

- trimera - trojitá, Kilimandžaro, Tanzanie

Phoenicophorum - fenykoforum, Araceae

- borsigianum - Madagaskar, Seychelly,

Phoenix – datlovník, fenyx, jedlovice, datlová palma, Areaceae / Palmaceae, 17 druhů, tropy a subtropy, Kanár. ovy, s. Afrika, z. a j. Asie až Filipíny, 1 druh Kréta, užitk (datle) i okr

- acaulis - bezkmenný, pův. Bama a Indie, okr j. Asie, Přední východ

- atlantica - end Kapverdy

- canariensis – kanárský, (Canary Date Palm), pův. Kanárské ovy (Tenerife), Madeira, s. Afrika, Tanzanie, okr celé Středozeří, Ischia, Itálie, BZ Dar es Salaam, plody datle

- caespitosa - Súdán, Etiopie, stř. Afrika, Jemen

- dactylifera – obecný, (pravý, kanárský, datloplodý, palma datlová, Palm Tree), pův. Přední Asie, s. Afrika, Egypt a Súdán, pouštní okraj Sahara, Arábie, Omán, Jemen, vádí, ovoc a okr, Tunisko, Egypt, Maroko, Alžírsko, ve v. Africe není (BZ Dar es Salaam), SAE, Saudská Arábie, Jemen, Sokotra, Írán, jedna z nejužitkovějších palem, bible, tradičně pěst již 6. tisíciletí, plantáže, patří k nejstarším kult. plodinám, množí se semeny i vegetativně (odnožemi), v pouštních oblastech jediný strom (oasy), vádí, hlavu na slunci, nohy ve vodě, **koření hluboko**, výška cca 30 m, 70 kg plodů (sklizeň 3 měsíce), před transportem sušit 4 dny, suší se zavěšené v hliněných sýpkách, nejjemnější v Tunisku, nejv. vývoz Saudská Arábie, Egypt, Írán, s. Afrika

- Alžírsko, Maroko, Tunisko, Libye, Egypt, Súdán, Sýrie, Středozeří – Španělsko, Baleáry, Ischia, Itálie, Sicílie, Kypr, Madeira, Arábie, Sinaj, Írán, Irák, Mezopotámie, z plodů víno, destilát, i sirup („datlový med“), mouka, **dřevo pevné a pružné**, dožívá se stáří 70 - 100 let, **dnes vysycháním krajiny odumírají**

- loureroi (hanceana, humilis) - Loureirův, pův. jv. Asie

- reclinata – senegalský, (prohnutý, Senegal Date Palm, African Wild Date Palm), pův. trop. Afrika - Guinea, Kongo, u vodních toků v. Afriky, Súdán, stř. Afrika, Etiopie, větší část j. Afriky, NP Kruger, trsnatá palma až 10 m, ze šťávy květů se vaří alkoholický nápoj podobný zázvorovému pivu, okr, delta Okavango, Súdán, okr v. Afrika, Madagaskar, Tanzanie i Středozeří. Čína, ČR

- roebelenii - zakrslý, (Pygmy Date Palm), pův. jv. Asie, Laos, malá palma, okr subtr, v. Afrika, ČR prodej

- rupicola - (Cliff Date Palm), BZ Dar es Salaam

- sylvestris - lesní, (Indian Wild Palm, Silver Date Palm), pův. Indie, BZ Dar es Salaam

- theophrastii – Theoprastův, pův. trop. druh, v. Středozeří, end Kréta (PR Vai, tam objeven v roce 1967), Řecko, Turecko, Červený seznam (krit. ohrožen), dvoudomý, vícekmenná, písčiny, vádí, nejteplejší oblasti

Phragmanthera - fragmanera, Loranthaceae,

- macrosolen - Súdán, Etiopie, stř. Afrika,

Phragmites – rákos, fragmites, Poaceae

- australis (communis) – obecný (Reed), z Mezopotámie, Středozeří, Izrael, bible, pouštní okraj Sahara, Arábie, stará kult rostlina (pletené výrobky), ČR, inv., Sinaj, Arábie, Omán, Sahel, delta Okavango, Ngorongo, Tanzanie, Etiopie, Namibie, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar,

- mauritanus - mauretánský, delta Okavango, Ngorongo, Tanzanie, Sahel

Phygelius - figelius, Scrophulariaceae

- aequalis - j. Afrika, keř

- capensis – kapský, (Cape Fuchsia), hory Kapsko, okr

Phyla - fyla, Verbenaceae, 15 druhů stř. a JAM, plazivé či poléhavé vytrvalé byliny

- nodiflora – nahokvětý, saharско-arabská oblast, Súdán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Madagaskar, Arábie, Sokotra

Phyllica - fylika, Hardeblaar, Rhamnaceae, 180 druhů, z toho 133 v j. Africe, keř. stromy

- buxifolia - Bukshardeblaar, Kapsko, fynbos

- cephalantha - Kapsko, fynbos

- dodii - JAR

- ericoides - Kapsko, fynbos

- marlothii - JAR

- nitida – lesklá, Madagaskar, end Réunion

- oleaefolia - (Blinkhardeblaar). Namibie

- plumosa - péřitá, Veerkoppie, keř, j. Afrika

- pubescens – převislá, Featherhead, Veerkoppie, hory j. Afriky, Kapsko, fynbos, keřík (podobný vřesu),

- rigida - tuhá, JAR

- stipularis - JAR

- x rectus (plumosa x pubescens) - přímá, j. Afrika

Phyllanthus - smuteň, fylantus, Phyllanthaceae, Euphorbiaceae, 1000 druhů, subtr a tropy, velmi proměnlivý,

- arvensis - polní, end Zambie
- caespitosus - trsnatý, end Zambie
- confusus - , end Zambie
- engleri - , end Zambie
- friesii - , end Zambie
- hutchinsonianus - , end Zambie
- mafingensis - , end Zambie
- microdendron - , end Zambie
- nyikae - , end Zambie
- parvus - , end Zambie
- pervilleanus – Madagaskar, Komory, Seychely,
- phillyreifolius end Maskarény - Réunion, Mauricius, Madagaskar, léč - diuretický, úplavice, TLM
- retinervis - , end Zambie
- tener - , end Zambie
- tsetserrae - , end Zambie
- udoricola - , end Zambie
- virgulatus - , end Zambie
- welwitschianus - , end Zambie
- zornioides - , end Zambie

Phyllarthron - psylartron, Bignoniaceae, 18 druhů, end Madagaskar, 1 druh Komory

- bojeranum - end Madagaskar, stález. keř. strom,

Phyllitis – jelení jazyk, fylitys, kapradina, Aspleniaceae

- scolopendrium – celolistý, (bindas), pův. Evropa, s. Afrika, v. Asie, okr

Phyllobolus - fylobolus, Aizoaceae

- canaliculatus - Kapsko, fynbos
- caudatus - Kapsko, fynbos

Phylloentas - fylopentas, Rubiaceae

- austroorientalis - end Madagaskar, bylina až 1 m

Phyllopodium - fylopodyum, Capewort, Opslag, Scrophulariaceae

- capillare - Namibie, Kapsko, pobřeží, fynbos
- cephalophorum - Namibie, Kapsko, fynbos
- phyllopodioides - Kapsko, Namibie, fynbos

Phyllosma - fylosma, Rutaceae

- capensis - kapská, Kapsko, fynbos

Phyllyrea – jamovec, fylyrea, Oleaceae, stález. dřeviny

- angustifolia – úzkolistý, záp. a stř. Středozemí, do Chorvatska a Albánie, dominantna křovin, Ca
- latifolia – širokolistý, (Mock Privet), celý mediterán, Palestina, Izrael, macchie, řídké lesy, keř. stromek

Phymaspermum - fymaspermum, Asteraceae, 17 druhů, j Afrika

- athanasioides - hory jv Afrika, JAR, Svazijsko, Zambie, keř

Phymatosorus – fymatosorus, Polypodiaceae

- scolopendria – Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část j. Afriky, Madagaskar, Réunion

Physalis – mochyně, fysalis, rovníková Afrika, Kongo, Zair, baborolka, židovská třešeň, Solanaceae, 80 druhů, tropy a subtr, Amerika i Eurasie – stř. Asie, jv. Evropa, Austrálie, byliny, okr

- peruviana – peruánská, Peru, Réunion, Súdán, stř. Afrika,

Physophocarpus - letkočnělka, fysokarpus, Fabaceae

- scandenas - pnoucí, rovníková Afrika, Tanzanie, Mosambik, Angola, Zair, Kongo, Kamerun, Madagaskar, Maskarény, zavl. Brazílie, liána. léč

Physorhynchus - fysorhynchus, Boraginaceae

- chamaerapistrum - Súdán, stř. Afrika, Omán

Physostigma – puchýřnatec, fysostygma, Fabaceae

- venenosum – jedovatý, (bob kalabarský), ordální jed (používaný při „božím soudu“ - přežije či ne)

Physotrichia - physotrichia, Apiaceae

- heracloides - , end Zambie

Phytolacca (Sarcococa) – **líčidlo, fytolaka**, líčivka, **ombu**, Phytolaccaceae, 25 druhů, jv Asie, Malajsie, Filipíny, Tasmánie, NZ, tropy a subtr, kosmopol, Afrika, Asie, Amerika, Středozeší, Kanárské ový, ne Evropa, otevřené plochy, stálož. jehl. dřeviny až několik m či trvalky, sukulentní kmen plný vody, „dřevo“ řídké, papírové, lehké, místo listů fylokládíe (zploštělé stonky), často ožrány sarančaty, okr
- dioica – dvojité, pův. Brazílie a Argentina, strom 10 m, plody - džus, okr, v. Afrika

Piранthus - **piarantus**, Asclepiadaceae

- foetidus - zápašný, sukulent, pův. Namibie a JAR

- punctatus - tečkovaný, pův. JAR

Picris - **hořčík, pikris**, Asteraceae

- albida - Sahara

- scabra - Súdán, stř. Afrika, Jemen

Pilea – **pilea**, Urticaceae, 600 druhů, byliny, deštné pralesy, tropy, celý svět mimo Austrálie, okr

- incurvulata – zákrovečná, (Friendship Plant), pův. Kongo, Peru, okr,

Piliostigma - **piliostygma**, Fabaceae, i dřeviny

- reticulatum - síťnatá, Burkiba Faso, Sahel, plevelný keřik v kulturních plodinách

- thonningii - z. Afrika - Burkina Faso

Pillansia - **pilansia**, Iridaceae

- templemannii Kapsko, fynbos

Pimpinella - **bedrník, pimpinela**, Apiaceae

- buehananii - , end Zambie

- hirtella - Súdán, Etiopie, stř. Afrika,

- menachensis - Jemen

- trifurcata - , end Zambie

Pincushion – **bělosemenka, pinkušion**, ? Cactaceae ?

- leucospermum – běloplodá, j. Afrika, pobřeží

Pinus – **borovice, pinus**, (Pine), Pinaceae, 120 druhů, nejpočetnější rod nahosemenných, hlavní rozvoj ve třetihorách, chladný a mírný pás s. polokoule, z větší části v Americe, od polárního kruhu Evropa, s. Afrika, jv. Asie (až Sumatra), stř. a SAM (rozmanité v Mexiku), světlomilné, dřevo i okr

- caribaea - karibská, intr., zakládáné plantáže, Tanzanie

- halepensis – halepská, (jeruzalémská, Aleppo Pine), celý mediterán, ve Středozeší je nejčastější borovicí, vápnomilná, pův. lesy Středozeší, blízké okolí Středozešího moře, (vykácena, ojed. snaha obnovit lesy), Španělsko, Portugalsko, Baleáry, Itálie, Ischia, Jugoslávie (Bosna a Srbsko), Řecko, Malta, Kréta, Kypr, Albánie, Turecko, Tunisko, Alžírsko, Maroko, Libye, Malá Asie, Sýrie, Izrael, Palestina, mělké suché půdy, často na dunách, k zalesňování, terpentýn z pryskyřice, ČR

- maritima - přímořská,

- patula - odstálá, (Mexican weeping Pine), pův. Mexiko, 35 m, zakládáné plantáže 1700 - 3000, okr, v. Afrika, Tanzanie

- pinea – pinie, (piniová), pravděpodobně z M. Asie rozšířena do celého mediteránu, má největší semena z borovic - „oříšky“ (sanobar), je mimořádně dekorativní, SAE dovoz ?

- radiata - paprscitá, intr., zakládáné plantáže, Tanzanie

Piper – **pepřovník, piper**, Piperaceae, pův. tropy a subtr Ameriky, ovíjivé, rychle rostoucí

- betle - betelový, (Pepper), pův. Malajsie, trop. jv. Asie, léč, užitkově, žvýkání, afrodisiak, psychoaktivní

- longum - dlouhý, pův. úpatí Himálaje - Indie, Arábie, koření, afrodisiak (orientální "pilulky radosti")

- methysticum - opojný, (kava), pův. Mikronésie a Polynésie, oddenek kava-kava, obřadní a slavnostní nápoj, psychoaktivní, afrodisiak

- nigrum – černý, (Black Pepper, Kava Pepper, Pilipili Mtama), pův. jz. Indie, Polynésie, N. Guinea,

Madagaskar, Réunion, trop. deštné lesy, kořenin popínavá rostlina, peckovice, léč I., koření, droga)

oddenek kava-kava, opojný nápoj, okr, do Evropy dovoz z Orientu přes Benátky, ve středověku platidlo, asi poškozujje játra, pěst. Zanzibar

- umbellatum - , end Zambie

Piptadenia - **piptadenya** Fabaceae, Mimosaceae, 24 druhů, JAM

- gonoacantha -

Piptadeniastrum - **piptadenyastrum**, Viciaceae

- africanum – africké, Nigérie, strom gigant vlhkých stálezel. podhorských lesů v. Afriky, Tanzanie

Pipturus - **pipturus**, Urticaceae,

- argenteus - stříbrný, (stříbrná kopřiva), Madagaskar, Seychelly,
- Pisonia - pisonya, přítulnice**, Nyctaginaceae
- grandis - velká, Madagaskar, Seychelly,
- Pistacia – řečík, pistácie, pistaciovník**, Anacardiaceae
- atlantica - atlantický, (atlaský, Terebinth, Oak), pův s. Afrika, a v. Středozeří, Sinaj, Arábie, Palestina, Izrael, bible, Kypr, až do Pákistánu
- cabulica – kabulská, s. Afrika, Přední Indie, Afghánistán
- lentiscus – lentiškový, (lentýšek, Lentisk, Mastic Tree), celý mediterán, Středozeří - Španělsko, Itálie, Ischia, Sicílie, Sardinie, Jugoslávie, Řecko, Albánie, Kréta, Kypr, Malta, Kanárské ovy, Sýrie, skaln lokality, makchie, podrost stáloz. lesy, lesní okraje, makchie, nejteplejší oblasti, vonná mastixová pryskyřice, (likéry typu mastika)
- mutica - mutica, Irák, horské lesy, §UA,
- palestina (terebrindus ssp. palestina) - palestinský, Palestina, Izrael
- saportae - , Sardinie
- terebinthus – terebintový, (Turpentine Tree), pův. celé Středozeří od Kanárských ostrovů, Španělsko, Řecko, Kypr, Tunisko, a Malá Asii, makchie, Ca
- vera – pravý, (pistačiový, Pistachio Nuts), pův. Přední a stř. Asie, pěst ve Středozeří – Itálie, Francie, Řecko, Tunisko, Libanon, Maroko, Sýrie, Írán, suché světlé lesy, činění kůží
- Pistia – babelka, piscia** , babelka, babolec, vodní salát, Araceae, 1 druh, tropy a subtr, stáloz. plovoucí vodní rostlina, okr
- stratiodes – plovoucí, (řezanovitá, řezankovitá, Water Lettuce), vodní rostlina, stojaté a pomalé vody, pův. JAm, Réunion, inv na řekách a jezerech pouštní a polopouštní Afriky, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar, krmivo pro kachny a prasata, okr rybníky, akvaristé
- Pisum – hrách, pisum**, Fabaceae
- elatius – vysoký, Palestina, Izrael, §U, §UA,
- sativum – setý, (zahradní, Pea), pův. Přední Asie, Středozeří, jv. Evropa, Řecko, Kypr, Kréta, polopouště Arábie, Palestina, Egypt, Sij, Turecko, Írán, Kavkaz, stará zelenina, ČR nepůvodní, houštiny
- Pithecellobium - pitcecelobium**, Mimosaceae, Fabaceae
- dulce – sladké, (Madras Thorn), pův. JAm, keř 4 - 15 m, naturaliz. v. Afrika, pobřeží do 150 m
- unguis-cati - Madagaskar
- Pitcairnia - pitkairnya**, Bromeliaceae, přes 200 druhů, Mexiko, stř. a JAm, Karibik, stáloz. vytrvalé, kamen suché lokality, okr
- feliciana – šťastná, Ghana
- Pittosporum – slizoplod, pitosporum** , Pittosporaceae, stáloz. keř. stromky
- divinorum - , Sokotra
- goetzei - Tanzanie
- rhombifolium - (Queensland Pittosporum, Diamond leaf Pittosporum), pův. Austrálie - Queensland, strom 10 m, jedlé plody, v. Afrika
- senacia – Madagaskar , end Réunion,
- wrightii - Madagaskar
- Pituranthos - piturantos**, Apiaceae
- denudatus - Sahara
- tortuosus - křivolaký, Sahara
- viridiflorum – , end Zambie, j. Afrika, Sokotra, křoviny
- Pityrograma – pudrovka, pityrograma** , kapradina, Adiantaceae
- argentea – zlatá, trsnatá stáloz. stinná, Afrika, Madagaskar, Maskarény
- Placopoda – plakopoda**, Rubiaceae
- virgata – prutnatá, end Sokotra
- Planchonella - planchonela**, Sapotaceae,
- obovata - vejčitá, les.strom, Madagaskar, Seychelly
- Plantago (Psyllium) – jitrocel, plantago**, chmelík, Plantaginaceae, cca 200 druhů, byliny a keře, přizemní listové růžice, některé inv, celý svět, Středozeří, Eurasie, okr
- afra – blešníkový, (afra), saharско-arabská oblast , Sinaj, Arábie, pouštní okraj Sahara, Súdán, Etiopie, stř. Afrika,
- albicans - bělavý, saharско-arabská oblast, Sahara, Tunisko, pouštní okraje, Arábie

- ciliata - brvitý, Sahara
- coronopus – vraní nožka, Súdán, stf. Afrika, pouštní okraj Sahara, Sinaj, Arábie
- cretica – krétský, Sinaj, Arábie
- ovata - Súdán, stf. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie

Platanus – platan, platanus, vodoklen, (Plane Tree, Sycamore), Platanaceae, 10 druhů, s. polokoule, stf Amerika . Mexiko, j USA, Mexiko, jv. Evropa, stf. Asie, Indočína, 1 druh jv .Evropa, 1 druh jv. Asie, údolí vodních toků, mohutné opad stromy, širocekorunné, okr

- occidentalis - západní, okr pěst, ČR, Slovensko, Albánie
- orientalis – východní, (Oriental Plane), třetih relict, pův v. Středozeří, jv. Evropa – Balkán, Jugoslávie, Bulharsko), Kréta, Kypr, Itálie, Ischia, Sicílie, Balkán, Jugoslávie, Bulharsko, Albánie, Turecko, Maroko, Malá Asie, Palestina, Izrael, bible, stf. Asie pěst již od starověku, údolní polohy, okr
- x hispanica (orientalis x occidentalis) – španělský, (javorolistý), Španělsko, Řecko, Albánie, okr. aleje

Plathymania - platymenya, Fabaceae, Mimosaceae, JAm, stromy 30 m

- reticulata -

Platyserium – parožnatka, platyserium , kapradina, Polypodiaceae

- alcornu - losí, (Elkohorn Fern), epif. cizopasná, 2 m, deštné lesy, trop. v. Afrika, Madagaskar, Seychelly, okr
- bifurcatum – pirátská, (Stag´s Horn Fern), stinné trop. lesy, Madagaskar, Jáva až Austrálie, epif., okr
- elephantotis - sloní, epifyt trop. deštných i sušších poloopad. lesů i sušších savan Afriky, do 1500 m
- ellisii - Elsina, end Madagaskar
- stemaria - , epif trop. deštných lesů do 1000 m, ve výšce 45 na stromech, z.. a stf. Afrika

Platycorine - platykorine, platykorine, Orchidaceae,

- brevirostris - , end Zambie
- isoetifolia - , end Zambie
- macrocoeras - , end Zambie
- protearum - , end Zambie
- trilobata - , end Zambie

Platylophus - platylophus, Cunoniaceae, (Asteraceae), Afrika

- trifoliatus - JAR, stáloz strom až 30 m. vlhké subtropy
- trifoliatus - trojlistý, JAR, end Zambie

Platypterochloa - platypterochloa, Fabaceae, Celastraceae,

- soyauui - Padouk, pařeč africký, stf. a z. Afrika, Tanzanie

Plectocephalus - pinarcha, plektocephalus, Asteraceae

- varians - Súdán, Etiopie, stf. Afrika,

Plectranthus – moud, plektrantus, molice, rýmovník, ostruhokvět, Lamiaceae, 350 druhů, tropy Starého světa, subsaharská Afrika, Madagaskar, j. Asie, ovy Pacifiku, Austrálie, repelent - listy odpuzují hmyz, okr Evropa balkony

- ambiguus . obojetná, j. Afrika
- amboinicus - trop v. a j. Afrika - Keňa, Angola, Mosambik, Svazijsko, byliny do 1 m, repelent, arom. listy kuchyně, léč protizánětlivě, protiplísňove,
- argentatus - , rýmovník, (kubánské oregano, mexický eukalypt, švédský břečťan, lemon), pův. Austrálie, okr pokojová, vonné silice, odpuzuje komáry, mouchy, moly aj. hmyz, léč - rýma, horní cesty dýchací, čaj - bolesti hlavy, nachlazení, vysoký krevní tlak, na sirup, ochucení pokrmů
- barbatus - vousatý, v. Afrika - Súdán až Tanzanie, Etiopie, Arábie, Omán, Jemen
- calycynus _ jv Afrika, JAR, Lesotho, Svazijsko, travnaté svahy
- celoides (forsteri) - letnička
- ciliatus - brvitý (citronový), JAR, Svazijsko, sec Austrálie, NZ, léč - inhalace, astmatici, rýma , okr v cv, subtr, truhlíky
- madagaskarensis - madagaskarský, jv. Afrika, Madagaskar
- ecklonii - , JAR
- edulis - jedlý,
- esculentus -
- forsteri (celeoides) letnička, truhlíky
- fruticosus - JAR, okr
- oertendahlii - j. Afrika, JAR

- parviflorus - okr Evropa, truhlíky
- punctatus - hory v. Afriky, Etiopie, Keňa, Uganda, Rwanda, Burundi, Kongo, Guinea, Súdán,
- purpuratus - purpurový, okr
- rotundifolius - jedlé hlízy (africké brambory)
- saccatus - JAR, v. pobřeží, zavř NZ
- socotranus – sokotránský, Sokotra
- thyrsoideus - stř. Afrika
- verticillatus - přeslenatý, j. Afrika
- Plectronia - plectronya**, Rubiaceae
- glauca - sivá, end Zambie
- Pleiarina – plejarina**, Salicaceae
- chevalieri – , Sahel
- Pleiospilos - plejospilos**, Aizoaceae, Mesembryanthemaceae,
- bolusii – Bolusovo, nízký sukulent suchých oblastí j. Afriky
- nellii – Neliúv, (Kwaggavygje), Afrika
- simulans – , j. Afrika
- Pleiotaxis - plejotaxis**, Asteraceae
- argentea - stříbrná, end Zambie
- eximia - , end Zambie
- fulva - , end Zambie
- macrocarpa - Súdán, stř. Afrika,
- oxylepus - , end Zambie
- polypodioides Súdán, stř. Afrika,
- Pleopeltis - pleopeltys, plazivka**, kapradina , Polypodiaceae, 20 druhů, tropy, Amerika, Afrika, Asie
- excavata – , Komory
- macrocarpa – velkoplodý, Guinea, Kongo, Etiopie, větší část j. Afriky, Madagaskar, Réunion, sv. Helena,
- Plinthus - plinthus**, Aizoaceae, **ale také nosatec**
- sericeus - pouštní polokeř
- Plocama – plocama**, Rubiaceae
- calyoptera saharsko-arabská oblast , Arábie, u Mrtvého moře, Sinaj, Írán, Pákistán
- pendula – převislá, Makaronésie - Kanárské ovy (Gran Canaria)
- puberula – Súdán, stř. Afrika, Sokotra
- Pluchea - pluchea**, Asteraceae
- arabica - arabská, saharsko-arabská oblast , Arábie - Saúdská Arábie, Omán, Jemen, polopouště
- Plumbago – olověnc, plumbago**, mlékosed , Plumbaginaceae
- aphylla - Madagaskar
- auriculata (capensis) - ouškatý, (kapský, mlékosed, Cape Plumbago, Cape Leadwort, Skyflower, Syselbos), pův. jv. Afrika, Kapsko, Natal, Súdán, stř. Afrika, větší část j. Afriky, NP Kruger, stález. keř až 4 m, fial. kv., okr tropy a subtr, **léc** - extrakt, intr Středozeří
- capensis - kapský, j. Afrika - Kapsko, polokeř
- europea - evropský, pův. j. Evropa
- scandens - pnoucí,
- Plumeria – pablaňák, plumeria** , Mimosaceae, Apocynaceae
- rubra – červená, (Frangipani), pův. stř. Amerika, v. Afrika, Tanzanie, trop. keř, vonný, 5 m, do 2000 m, jed
- Poa – lipnice, poa**, Poaceae
- . annua - roční, Súdán, stř. Afrika,
- schimperiana – Schimperova, i velehory, Tanzanie
- simensis - Súdán, Etiopie, stř. Afrika,
- Podalyria - podaliria** , Fabaceae, 17 druhů j. Afrika, dřeviny
- calyprata – , Kapsko, fynbos
- myrtillifolia - end Kapsko, fynbos, přímo větvený stález. keř,
- sericea – , j. Afrika, stález. keř, fynbos
- Podocarpus – nohoplod, podokarpus**, oddenkoplod, wanza, Podocarpaceae, 100 druhů, stález. jehlicov. dřeviny, listy zploštělé, okr dřevo, souvislé porosty vytěženy, tropy a subtr, převážně j. polokoule, australoasijská oblast, NZ, Austrálie, Tichomoř. ovy, Indonésie, Malajsie, Indočína, Filipíny, Čína, Japonsko,

- j. Austrálie, Madagaskar, Mexiko, Chile, j. Afrika, okr, stromy, zploštělé jehlice, alergie
- costalis - , stálož vysoký strom, proniká z j. polokoule, Červený seznam, ?
  - elongatus - j Afrika
  - falcatus – srpovitý, (Podo, East African Yellowwood), 25 m, hory v. Afriky 1500 - 2400 m, v. Afrika, Kilimandžaro, Tanzanie, Etiopie, Kapsko vč. Keňa, Uganda, Zambie, Zimbabwe, **těžba**
  - gracilior – graciézní, suché horské lesy v. Afriky, Tanzanie
  - latifolius – široolistý, afroalpínské lesy, Keňa, cenné dřevo
  - macrophyllus – velkolistý, (Yew Podocarpus), tropy a subtr. stálož. strom (jako Torreya), okr pěst, velmi trvanlivé dřevo
  - milanjanus - , hory v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie
  - totara - totara, Totara, z. Afrika - Kamerun a Gabon, **těžba**
  - usumbarensis - usumbarijský, Tanzanie, horské lesy nad 1200 m n.m. těžba dřeva
- Podonosma - podonosma**, Boraginaceae,
- syriacus - syrská, Sýrie, Palestina, Izrael
- Podranea (Pandorea) - podranea** , Bignoniaceae
- brycei - brycei, (Zimbabwe Climber, Zimbabwe Creeper), keř 6 m, 1000 - 1800 m, v. Afrika, Zimbabwe
  - ricasoliana - širokokvětá, (dlouhoplodá, Pink Tecoma, Pink Trumpetrine, Port St. Johns Creeper), pův. j. Afrika (Port St. Johns), liána až 5 m, listy lichospeřené vstřícné, květy v latách, plod tobolka, semena okřídlená, slunná místa, propustné půdy, okr, i subtr, stěny, loubí
- Pogonarthria - pogonarthria**, Poaceae
- squarrosa - kostrbatá, NP Kruger
- Pogonochloa - pogonochloa**, Poaceae
- greenwayi - end Zambie
- Poinciana - poinciana** , Euphorbiaceae
- regia – královská, strom savan Madagaskaru, červ. okr. květy, do ostatních světadílů
- Polyarrhena - palyarhena**, Wildeaster, Asteraceae
- stricta - tuhá, Kapsko, fynbos, end
- Polycarena - polykarena**, Cape Phlox, Scrophulariaceae
- batteniana - Namibie, Kapsko, fynbos
  - gilioides - Kapsko, fynbos
  - lilacina - Kapsko, Namibie, fynbos
- Polycarpaea - plevucha**, Caeyophyllaceae, 76 druhů, tropy a subtropy obě polokoule
- . repens - plazivá, saharsko-arabský druh, ?auritánie ař Omán , Pákistán
- Polyceratocarpus - polyceratokarpus**, Annonaceae
- scheffleri - Tanzanie
- Polygala (Chamaebuxus, Polygaloides) – vítod, polygala**, Polygalaceae, 500 druhů, Madagaskar 25 druhů, byliny a keře, celý svět kromě NZ, Polynésie a Arktida
- amara - hořký, Arábie - Omán
  - balausae - Balausův, Maroko (Atlas)
  - bracteolata Namibie
  - bracteolaris - , JAR
  - butyracea - máselný, pův. trop. z. Afrika, olejnatá semena (máslo "molukang"), trvalka, léč
  - hottentota - hotentodský, Súdán, Etiopie, stř. Afrika,
  - isaloensis - end Madagaskar
  - kuriense - , Sokotra
  - lancifolia - Guinea, Kongo, Súdán, stř. Afrika, větší část j. Afriky, Madagaskar
  - mascatensis - saharsko-arabská oblast , Omán
  - myrtifolia - myrtovitý, j. Afrika, Kapsko, Namibie, Súdán, stř. Afrika, větší část j. Afriky
  - obtusissima - Etiopie, Somálsko, Súdán, stř. Afrika, Jemen, Saúdská Arábie
  - rupicola - Súdán, Etiopie, stř. Afrika,
  - stenopetala - end Zambie
  - teretifolia - Namibie
  - tinctoria - Súdán, stř. Afrika, Jemen
  - virgata – , (Septemberbossie, Bloukappie), JAR, Réunion,
- Polygonome - polygonome** , ?

- equisetiforme - , Tunisko, žerou velbloudi

Polygonum – rdesno, polygonum, Polygonaceae, 150 druhů, po celém světě

- palestinum - palestinské, Palestina, Izrael, písčiny, byliny až 1,5 m, na ztlustlých stoncích červ. květy

Polypodium – osladič, polypodyum, kapradina, Polypodiaceae, asi 75 druhů, hlavně tropy Ameriky aj., okr

- vulgare – obecný, kapradina i s. a j. Afrika, Súdán, stř. Afrika, větší část j. Afriky

Polyscias – stínovka, polyscias, Araliaceae

- bernieri – Madagaskar, end Réunion,

- elegans -

- fulva (kikuyuensis, ferruginea) – fulva, (Parasol Tree), strom 25 m, 1500 - 2500 m, v. Afrika, Tanzanie

- maraisiana end Mauricius, nížinný suchý les na korál Ca, až 5 m, heterofylie

- repanda – Madagaskar, end Réunion,

Polysphaeria - polysferije, Rubiaceae

- macrantha - Tanzanie

Polystachus - polystachus, Podocarpaceae

- Kilimandžáro, Tanzanie

Polystachya – polystachya, Orchidaceae, 240 druhů, tropy, Afrika, Amerika, epif.

- bella – krásná, Keňa

- bicolor - dvoubarevná, Seychely,

- concerta - na více kontinentech

- gerrardii – Gerardova, stř. Afrika, Madagaskar

- goetzeana - , end Zambie

- greatrexi - , end Zambie

- holmesiana - , end Zambie

- johnstonii – Johnstonova, Malawi

- kaluluensis - , end Zambie

- lawrenceana - , end Zambie

- longiscapa – , Tanzanie

- magnibracteata - , end Zambie

- minima - , end Zambie

- moreauae - , end Zambie

- mzuzuensis - , end Zambie

- neobenthamia . end Tanzanie, okr

- ottoniana – Ottonova

- pubescens – pýřitá, JAR, Namibie

- purpleobracteata - , end Zambie

- rosea - růžová, pův Madagaskar, dále Seychely

- suaveolens - , end Zambie

- subumbellata - , end Zambie

- zambeiaca - zambezijská, end Zambie

Polystichum – kapradina, polystichum, kapradina, Dryopteridaceae, Aspidiaceae, 200 druhů, po celém světě, stáloz., zemní, okr, D – všechny původní druhy, §Pl – všechny druhy

- discretum - Etiopie,

- setiferum - hrálovitá okr

Pongamiopsis - pongamiopsis, Fabaceae

- pervilleana _ end Madagaskar

Pontederia - modráška, pontederia Pontederiaceae, 6 druhů z. polokoule, Amerika i z. Evropa,

vytrv.pobřežní byliny sladkovodních mokřadů a bažin.příkopů, okr

- cordata - srdčitá, Súdán, stř. Afrika, sv. Helena,

Populus – topol, populus, (Poplar), Salicaceae, cca 100 druhů, boreální, mírné až subtr. pásmo s. polokoule, Eurasie, SAm, s Afrika, hornatiny tropů v.Afriky, opad.stromy, vodní břehy, lehké dřevo, celulosa, plantážnický, i okr

- alba – bílý, (White Poplar), stř., j. a v. Evropa, s. Afrika, Malá Asie, stř. Asie po Himálaj, Sibiř po Jenisej, 25 m, , Palestina, Izrael, bible, ČR

- euphratica – eufratský, pouštní okraj Sahara, Arábie. Sinaj, Izrael, Írán

- nigra – černý, (Black Poplar, Lombardy Poplar), Středozemí, Evropa kromě severní, Ischia, Albánie, sz.

Afrika, Maroko, Alžírsko, Malá Asie, Kavkaz, z. Sibiř, ČR,
(var.afagica), Lombardsko (s. Itálie), cv. Italica (pyramidalis), stř. Evropa, Itálie, Balkán, Kypr, ČR
- tremula – osika, (European Black Poplar), pův. Evrasie od subarktic. do meridion. pásma a SAM, Kypr,
Turecko, Malá Asie, s. Afrika, Kavkaz, Sibiř, 25 m, ČR, kys. salicilová (předchůdce aspirinu)

Portlandia - portlandya, Rubiaceae,

- grandiflora - (Lily Tree), okr Kapsko

Portulaca – šrucha, portulák, **portulaka**, Didieraceae, Portulacaceae, 115 druhů, teplé, subtr a trop oblasti,
JAM-Argentina, Brazílie, Uruguay, Indie, Himálaj, Čína, Austrálie, nízké trsovitě polosukulenty, suché,
písčité půdy, okr SAM, Evropa i ČR, Makaronesie

- afra - NP Kruger

- kuriensis - , Sokotra

- oleracea – zelná, Sinaj, Arábie, Sokotra, sv.Helena,

- quadrifida pův subsaharská Afrika, Namibie, Guinea, Kongo, Súdán, Etiopie, větší část jižní Afriky,
stř.Afrika a Arábie, Austrálie, dále v Asie a trop. Amerika

- rhodesiana - end Zambie

- samhaensis - , Sokotra

- sedifolia - , Sokotra

Portulacaria – šruchovec, **portulakária**, Portulacaceae, Didereaceae, cca 90 druhů, polopouště, Afrika -
JAR, Namibie, Svazijsko, Mosambik, vytrv. sukul. keře,

- afra – africká, (Porkbush, Elephants Foot, „sloní žrádlo“), j. Afrika, keř sukulent až 3 m, značně chutná
byložravým pastevním zvířatům, které její porosty prakticky zlikvidovaly, což ve zdejších suchých oblastech
znamená šíření pouště, proto se vysazují velké řízky k omezení postupu pouště, j. Afrika, Namibie, NP
Kruger, Svazijsko, Mosambik, Súdán, stř. Afrika, okr (cv. Variegata)

Potamogeton – rdest, **potamogeton**, Potagemonaceae, 90 druhů, vytrvalé vodní byliny, celý svět, okr

- nodosus – uzlinatý, saharsko-arabská oblast , Súdán, Etiopie, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara,
Madagaskar, Arábie, Sokotra

- trichoides - vláskovitý, Súdán, Etiopie, stř. Afrika,

Potentilla (Dasyphora, Drymocallis) – **mochna**, **potentyla**, **mochnovec**, vřeteník, (Cinquefoil), Rosaceae,
cca 500 druhů, vytrv. byliny a keře, chladnější a temperát oblast, s. polokoule, okr

- supina - nízká, Súdán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie

Poupartia - pouparcia, Anacardiaceae, 9 druhů, (3 druhy end Madagaskar)

- minor end Madagaskar, keř strom

Pouteria - pouteria, Sapotaceae

- pseudoracemosa - Tanzanie

Prasium – pyskatec, **prasium**, nykolinka , Lamiaceae

- majus – lesklý, (větší, White Hedge-nettle), celý mediterán, Středozemí, Portugalsko, Řecko, Kypr, Malta,
Palestina, Izrael, až 1,5 m, makchie, garrigue, suché kamen pobřeží, živé ploty, nejteplejší oblasti

Premna - premna, Lamiaceae

- hans-joachimii - Tanzanie

- resinosa - v.Afrika, Eritrea, Etiopie, Somálsko, Keňa, Uganda, Tanzanie, Arábie, Jemen, Omán, keř

- tanganyikensis - Tanzanie

Prenia - prenya, Aizoaceae

- pallens - Kapsko, fynbos

Priestleya - priestleya, Fabaceae

- tomentosa - plstnatá, (Silver Pea, Vaalertjie), JAR, fynbos

Primula – prvosenka, **primula**, Primulaceae, přes 500 druhů, hlavně v mírném pásmu s. polokoule,
zejména SAM, Eurasie i z Čína

- verticillata - Súdán, Etiopie, stř. Afrika, Jemen

Prismatocarpus - prismatokarpus, Steelvrug, Campanulaceae

- brevilobus - Kapsko, fynbos

- diffusus - Kapsko, fynbos

- fruticosus - Kapsko, fynbos

- nitidus - Kapsko, fynbos, end

- spinosus - Kapsko, fynbos, end

Pritchardia - pritchardya , Arecaceae

- pacifica - pacifická, (Fiji Fan Palm), pův. Tonga, z. Samoa a Fidji, palma, BZ Dar es Salaam
- Pronium – prionyum**, Palm rush, Palmiet, Thurniaceae, Juncaceae, Prioniaceae,, 1 druh, j Afrika
- serratum – srstnaté, end Kapsko, mokřady, stález keřik až 2 m
- Priva – priva**, Verbenaceae
- socotrana – sokotranská, ccas, Fabaceae, býv. Mimosaceae, asi 44 druhů, teplejší oblasti Ameriky, jzAsie, Afrika, stromy, keře i polokeře, teplejší oblasti Ameriky, jz Asie, Afrika, okr
- cineraria – šedý, pouštní okraj Sahara, Arabský poloostrov - Omán
- juliflora - (Mesquite, Algarroba), pův, stř. Amerika, Mexiko, až 15 m, do 1500 m, v. Afrika, Súdán, stř. Afrika, sv. Helena,
- spicigera - klasoplodý, (ghaf), od Íránu po Zadní Indii, nízký stromek (jako smuteční vrba), kořeny až 80m hluboko, listy ožirají kozy a velbloudi, medonosn cca
- Protea - protea, stříbřelec**, Sugarbush, Proteaceae, 115 druhů, j. polokoule - trop. a j. Afrika, Austrálie, v j. Africe 82 druhů, stáloz. keře a malé stromy, okr
- acaules – , Ground Protea, Kapsko, fynbos
- amplexicaulis – , Kapsko, fynbos
- aurea – zlatá, (Long-bud Protea), j. Afrika, Kapsko, fynbos, stáloz. keř, v husté „kapské macchii“ ve fynbosu j. Kapska, na chladných místech s mlhami
- caffra – kaferská, (Common Sugarbush), trop. j. a v. Afrika – Dračí hory, Keňa až JAR, keř. stromek,
- canaliculata Namibie
- compacta - kompaktní, Bor river compacta, j. Afrika, JAR, Kapsko, fynbos
- cordata – srdčitá, Kapsko
- coronata - věncová. Kapsko, fynbos
- cryophila – , (Snow Protea), hory j. Afriky, JAR
- cynaroides – artyčokovitá, pcháčohlavý, (královská, velkolepá, King Protea, King Sugarbush, Giant Protea, Cape Artichoce Flower), pův. j. Afrika, Kapsko, fynbos, adaptován na požáry, do 1000 m, [JAR – národní květina](#), okr, více než 80 cv
- eximia – , hory j. Afriky, Kapsko, fynbos
- gagedi (abyssinica) - habešská, (Sugar bush), keř. stromek 5 m, deštné lesy do 2150 - 3350 m, v. Afrika, Kilimandžaro, Tanzanie, [léč.](#)
- glabra - , JAR
- kilimandscharica – kilimandžarská, lesní hranice, cca 2500 m, Kilimandžaro, Tanzanie, Keňa, keř, bílé kv
- lacticolor - JAR - Western Cape
- laetans - end Blyde River Canyon v j. Africe
- lanceolata - end Western Cape - JAR
- laurifolia – vavřínolistá, Kapsko, fynbos
- lepidocarpodendron - Black-bearded Protea, Kapsko, fynbos
- longifolia - dlouholistá, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- lorifila - JAR, Kapsko, fynbos
- magnifica (barbigera) – skvělá, Queen Protea, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- mundii - Kapsko, fynbos
- neriifolia – JAR, Kapsko, fynbos, okr
- nitida – lesklá, Waboom, Kapsko
- obtusifolia - okrouhlostá, (Bredasdorp Protea), j. Afrika, Kapsko, fynbos, okr,
- occidentalis - západní,
- odorata - vonná, end Kapsko, CITES
- punctata - tečkovaná, Kapsko, fynbos
- repens – plazivá, Sugarbush, Suikerbos, pův. trop. j. Afrika, Kapsko, fynbos, okázalé květy, intr teplé Středozeří,
- roupelliae _ Súdán, stř. Afrika, větší část j. Afriky
- rubropilosa - Súdán, stř. Afrika, větší část j. Afriky
- scabra - Kapsko, fynbos
- scolymocephala – , j. Afrika, Kapsko, fynbos
- speciosa (babata) – , j. Afrika, Kapsko, fynbos
- stokoei - , JAR, Kapsko, fynbos

- susannae – Susanova, Sninkblaarsuikerbos, Kapsko, fynbos
- witzenbergiana - Creeping mountain Rose, Kapsko, fynbos
- Prunus** (Padus, Cerasus) – **slivoň, prunus, třešeň, broskvoň, meruňka**, (Plum), aj. Amygdalaceae, Rosaceae, asi 350 druhů, mírný až trop. pás, v. Asie – Himálaj, Čína, několik JAm, jeden v Austrálii, trnité opadavé keře, CITES - africana, jedlé plody, pěst i okr
- africana (Pygeum africanum) – africká, (africká švestka, Red stinkwood), strom 25 m, 1500 - 2300 m, vynikající dřevo, nábytek, stavby, k obnově horských lesů např. v Keni, Červený seznam, CITES, ohrožený taxon, v. Afrika, Tanzanie, **léč** (kůra - prostata),
- arabica - mandlon, arabská, saharsko-arabská oblast, Súdán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie. Omán
- puddum (cerasoides) - třešňovitá (Flowering Cherry, Himalayan bird Chery), pův. Himálaj, 8m, jedlé plody, okr, v. Afrika
- avium - třešeň ptačí, Maroko, Alžírsko, i těžba
- ursina - , Palestina, Izrael
- Pseuderanthemum - pseudoranthemum**, Acanthaceae
- atropurpureum – nachový, rostlina, pův. Polynésie, pěst. Afrika, okr
- Pseuderucaria - pseudorukarije**, Brassicaceae
- teretifolia - Sahara
- Pseudobekia - pseudobekya**, Melastomaceae
- swynnertonii -, end Zambie
- Pseudocedrella - pseudocedrela**, dřeviny
- kotschii - end, Súdán, Ghana, z. Afrika - Burkina Faso
- Pseudogaltonia - pseudogaltonya**, Liliaceae
- clavata - , JAR
- Pseudognaphalium** (Gnaphalium) – **protnice, pseudognafalium, paprotěž**, Asteraceae
- luteoalbum - žlutobílá, pouštní okraj Sahara, Arábie
- Pseudogynoxys – pseudogynoxys**, Asteraceae, 15 druhů, JAm
- chenopodioides – Nikaragua, Madagaskar, Réunion,
- Pseudolachnostylis - pseudolachnostylis**, Phyllanthaceae
- maprouneifolia - , end Zambie
- Pseudolithos - pseudolithos**, Asclepiadaceae, sukulent
- caput-viperae - , sukulent, pův. Somálsko
- cubiformis - pův. Somálsko
- eylensis – eylenský., Somálsko
- hahardheranus – , end Somálsko
- migiurtinus – , sukulent, „živý kámen“, Etiopie, Somálsko, Tanzanie
- Pseudomussaenda - pseudomusaenda**, Rubiaceae
- flava - Guinea, Kongo, Súdán, Etiopie,, stř. Afrika
- lanceolata - kopinatá,
- Pseudopiptadenia - pseudopiptadenya**, Fabaceae, Mimosaceae,
- suaveolens -
- Pseudosasa - pseudosasa**, Poaceae
- japonica – japonská, oddenkatý bambus, Japonsko
- Pseudoselago - pseudoselago**, Powderpuff, Scrophulariaceae
- peninsulae - Kapsko, fynbos, end
- serrata - Kapsko, fynbos,
- spuria - Kapsko, fynbos,
- subglabra - Kapsko, fynbos,
- Pseudoselinum - pseudoselinum**, Apiaceae
- angolense - angolská, end Zambie
- Psiadia – psiadya**, Asteraceae, 28 druhů Madagaskar,
- altissima - Madagaskar
- anchusifolia – Madagaskar, end Réunion,
- argentea – zlatová, Madagaskar, end Réunion,
- boivinii - end Réunion

- callocephalla – Madagaskar, end Réunion,
- dentata – zubatá, end Réunion,
- glutinosa - Mauricius
- punctulata - Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část j. Afriky, Jemen
- Psidium – psidyum, chmelíček, hruškovec, kvajáva**, Myrtaceae, 100 druhů, stález. dřeviny, stř. a JAm, okr, plody, okr, pěst ovoce
- cattleianum – katlejská., pův. Brazílie, Madagaskar, Réunion, stromek, plody chutné červené, inv (intr) na řadě ovů
- guajava - kvajava, (Guava), pův. trop. Amerika, stromek 8 m, ovoc plody, naturaliz. v. Afrika, Réunion, sv. Helena,
- Psilotum - prutovka, psilotum**, kaprad', Psilotaceae, 2 druhy, vlhké tropy a subtr, celý svět, stález. kapradinám podobné trvalky, okr
- nudum – Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část jižní Afriky, Madagaskar, Réunion, sv. Helena,
- Psophocarpus - letkočnělka, psfokarpus**, Fabaceae, 10 druhů, paleotrop., liány
- scandens - pnoucí, rovníková Afrika, Kamerun, Kongo, Zair, Angola, Tanzanie, Mosambik, Madagaskar, Komory, Maskarény, Brazílie, léč
- Psoralea (Bituminaria) – dětelník, psorolea**, Fabaceae
- pinnata - JAR, Svazijsko, větší část j. Afriky, zvl. Austrálie, NZ, USA, Portugalsko, inv
- plicata - Sahara
- speciosa - end JAR
- Psorospermum - psorospermum**, Hypericaceae, 43 druhů, trop. Afrika a Madagaskar (tam 23 druhů)
- cerasifolium end Madagaskar, keř. stromek
- Psydrax - psydrax**, Rubiaceae
- kibiwae - Tanzanie
- martnii - , end Zambie
- richardsiae - , end Zambie
- whitei - end Zambie
- Psychotria – karynta, psychotria**, Rubiaceae, 1400 druhů, dřeviny, vzácně vytrv. byliny, tropy a subtr, zejména stř. a JAm, Afrika, okr
- capensis - kapská, subsaharská Afrika, Etiopie, Tanzanie, Zambie, Mosambik. JAR - Kapsko, keř. strom, léč, TLM, okr
- cyanthicalyx - Tanzanie
- elachistantha - Tanzanie
- megalopus - Tanzanie
- megistantha - Tanzanie
- peduncularis - end Zambie
- percillei - , Seychely,
- peteri - Tanzanie
- Psyllium – chmelík, psylum**, Plantaginaceae
- ovatat – vejčitý, (isabgol, ispaghul, pův. jz. Asie, s. Afrika, léč - nadváha, při zácpě
- Pteleopeltis - pteleopeltys**, Polypodiaceae, i dřeviny
- polypodioides -
- suberosa - korková, z. Afrika - Burkina Faso
- Pteranthus - pterantus**, Illecebraceae
- dichotomus - Sahara
- Pteridium – hasivka, pteridyum**, kapradina, Polypodiaceae, Denstaedziaceae, kosmopolitní, lesy
- aquilinum - orličí, Sokotra
- Pteris – křídelnice, pteris**, kaprad', Pteridaceae, (Dennstaedtiaceae), 300 druhů, tropy a subtr, celý svět, zemní kapradiny, okr
- cretica - krétská, Středozeří, okr, ČR hrnk
- dentata - zoubkatá, kapradina lesních světlín, 0,5 - 1,8 m, subsaharská Afrika, Madagaskar, Saudská Arábie, Jemen
- diversifolia – různolistá, Sokotra
- ensiformis - okr
- quadriaurita – Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část j. Afriky, Madagaskar, Komory

- tripartita - trojitá, trop. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie, Madagaskar aj.
- vittata – životná, trop. laterity, Ca, saharsko-arabská oblast , Afrika, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar, Namibie aj.
- Pterocarpus – paořech, pterokarpus**, křídlok, křídlatoplod , Fabaceae, 70 druhů, tropy, dřeviny
- angolensis - angolský, Muninga, strom suchých savan, Tanzanie, Zambie, Angola, Zair, Mosambik, Zimbabwe, Angola, Zair, Namibie, Mozambik, Svazijsko, JAR, opad. strom až 18 m, lusky, **těžba dřeva**, nábytek, **léč**, TLM
- erinaceus – , sucholesy, kino, z. Afrika - Burkina Faso
- indicus - indický, jv Asie
- soyauxii - souxijská, (African Coralwood, africký padouk, paořech), stř. a z. Afrika, strom, **tvrdé trop. dřevo** („barové“)
- Pterocelastrus - pterocelastrus**, Celastraceae
- tricuspidatus - j. a stř. Afrika, JAR, Súdán,
- Pterodiscus - pterodyskus** , Pedaliaceae
- elliotii - , end Zambie
- luridus - , sukulent, jz. Afrika
- speciosus – , j. Afrika
- Pterolobium - pterolobium** , Orchidaceae
- stellatum – hvězdnatý, Kilimandžáro, Tanzanie
- Pteronia - pteronya**, Gumbush, Gombos, Asteraceae
- camphorata - Sandgombos, Namibie, Kapsko, fynbos
- divaricata - Geelgombos, Namibie, Kapsko, fynbos
- incana - Asbossie, Namibie, Kapsko, fynbos, j, Afrika
- uncinata - Strandgombos, Namibie, Kapsko, fynbos
- Pterygodium – pterigodyum**, Bonnet Orchid, Moederkappie, Orchidaceae, 20 druhů, terestr., Afrika
- alatum - Kapsko, fynbos
- catholicum - Kapsko, fynbos
- hallii - Kapsko, fynbos
- hastatum – , j. Afrika
- Pterygota - pterygota**, Sterculiaceae
- bequaertii - Koto, Pobřeží Slonoviny, **těžba**
- macrocarpa- pterygota velkoplodá, Ware / Awari, Ghana, **těžba**
- poroposo - , Kefe / Poroposo, Nigérie, **těžba**
- Ptisana - ptyšana**, kapradina, Marattiaceae, 40 druhů Afrika, Asie, Oceanie
- fraxinea - Guinea, Kongo, Súdán, Etiopie, stř. a větší část j. Afriky, Madagaskar
- purpurascens - sv. Helena,
- salicifolia - vrbolistá, JAR
- Ptychosperma - ptychosperma** , Arecaceae
- elegans - sličná, (Solitaire Palm), pův. sv. Austrálie, BZ Dar es Salaam
- lineare - čárkovitá, pův. jv. N. Guinea, BZ Dar es Salaam
- macarthurii - (Macarthur Palm), pův. Nová Guinea, ovy Torres Strait, poloostrov v. Cape York, BZ Dar es Salaam
- microcarpum - drobnoplodá, pův. centrální N. Guinea, BZ Dar es Salaam
- Pulicaria – blešník, pulikariea** Asteraceae
- arabica - arabský, Sahara
- argyrophylla - Súdán, Etiopie, stř. Afrika,
- crispa - Sahara
- diversifolia - Súdán, stř. Afrika,
- glutinosa - saharsko-arabská oblast
- incisa – , Sahara , Tunisko, pouštní okraje, Arábie
- lanata – vlnatý, Súdán, stř. Afrika, Sokotra
- stephanocarpa - Súdán, stř. Afrika, Sokotra, křoviny
- undulata - , Súdán, Etiopie, stř. Afrika,
- viearaeoides – Súdán, stř. Afrika, Sokotra
- Punica – marhaník, punyka**, granátovník, (Pomergranate), Punicaceae

- granatum – granátový, (granátovník obecný, granátové jablko, Pommegranate), pův. subtr - asi ostrov Sokotra u Jemenu, z nejstarších kult druhů, pěst přes 5.tis. let, Izrael, bible (ve Starém zákoně kvetoucí - symbol "horoucí lásky"), **pro izraelské kmeny symbolem jara**, Střední východ, Malá Asie, Středozeší, Střední východ, Sokotra, Malá Asie, Írán, Turkménie, Uzbekistán, až sz. Indie, Čína, jv. Evropa, Španělsko, Portugalsko, Itálie, Sicílie, Baleáry, Madeira, Kypr, Albánie, Egypt, Maroko, Tunisko, v Afrika, Arábie, makchie, křoviny, keřovitý trnitý ovoc strom, okr, nápoje (grenadina), sirup, barvivo, **léč**, droga, některé části jed (míšky semen jedlé), ČR - Břeclav, po namrznutí obráží, var. nana
- protopunica - původní, Jemen ostrov Sokotra, Súdán, stř. Afrika, ohrožený druh
- Pupalia - papalia**, Amaranthaceae, 3 druhy, tropy Afriky a Asie
- lappacea - tropy Starého světa, Afrika, Arabie, Asie - Indie, Barma, Indonésie, Filipíny, N.Guinea, **léč**, ruderál
- Putterlickia - puterelikia**, Celastraceae
- verrucosa - bradavičnatá, end Zambie
- Pycnanthus - pyknantus**,
- angolensis - ilomba angolská, tropická Afrika, **těžba**
- Pycnocomma - pyknokoma**, Euphorbiaceae
- macrantha - Tanzanie
- Pycnocycla - pyknocykla**, Apiaceae
- aucherana - Omán, Írán, Pakistán, kamenité svahy
- Pychnostachys - pychnostachys**, Lamiaceae
- dawei - Dawejův, stáloz. trvalka, trop. Afrika
- urticifolia - kopřivolistý, trop. Afrika, JAR
- Pygeum** (Amygdalus) – **slivoňovec, pygeum**, Amygdalaceae
- africanum – africké, (švestka / slivoň africká, vlhký horský les v. Afriky, Tanzanie. **léč** extrakt z kůry (prostata, spolu s Urtica dioica a keř. amer. palmou Serenoa repens)
- Pyrethrum – řimbaba, pyrethrum**, Asteraceae
- cinerariifolium – starčkolistá, pův. Balkán, okr. trvalka, insekticid pyrethrin (prášek), Tanzanie
- Pyrostegia – trbnatka, pyrostegia**, Bignoniaceae, 4 druhy, dřevnaté, stáloz. úponkaté liány, lesy, tropy, JAm, okr
- venusta - (Florida Flame Vine), Súdán, stř. Afrika, JAR
- Pyrostria – pyrostya**, Rubiaceae, lesní dřevina
- bibracteata – Súdán, stř. Afrika, větší část j. Afriky, Madagaskar, Komory, Seychelly
- Pyrus – hrušeň, pyrus**, Malvaceae, Rosaceae, 25 druhů, mírný pás Eurasie, ojed. s. Afrika
- amygdaliformis – mandloňová, Itálie
- amygdaloides – mandloňovitá, jv. Evropa, Malá Asie, Středozeší, Chorvatsko, makchie (šibljak), ČR sbírk
- communis – obecná, pův. mírný pás palearktické oblasti, pův. jz. a Malá Asie, pak Evropa, Ischia, Itálie, Sicílie, Kypr, ČR asi 550 cv.), SAm
- eleagrifolia – hlošinovitá – pův. Malá Asie
- magyarica – maďarská, ŠU
- nivalis – sněhobilá, Evropa, j. Francie až Turecko, Malá Asie, Kavkaz, §SRB, §U
- pyrastra - planá, (polnička), z. a j. Evropa, Malá Asie, Kavkaz, Turecko
- salicifolia – vrbolistá, jv. Evropa, Malá Asie, Kavkaz, Írán
- spinosa – trnitá, j. Evropa, Kréta, Malá Asie, Kavkaz,
- syriaca – syrská, Kypr, Malá Asie, Sýrie, Palestina, Izrael
- Quaqua – kvakvua**, Apocynaceae, Asclepiadaceae, JAm, trop Afrika,
- mammillaris -
- pillansii – , sukulent do 30 cm, j. Afrika, Namibie
- Qualea – nuzar, kvualea**, Vochysiaceae (Kýlatcovité)
- dichotoma - , strom tropického deštného lesa
- Quercus – dub, kverkus**, (Oak), Fagaceae, asi 600 druhů, mírné a subtr. pásmo s. polokoule, ojed. hory tropů, Středozeší (**genet. centrum - převážně likvidován Římány a Benátčany na stavby a lodě**), Eurasie, Čína, jv.Asie, Mexiko, SAm, dřeviny, stinný, okr, žaludy pro zvěř
- boissieri - , Palestina, Izrael
- calliprinos - krásnoplod, Středozeší, Palestina a Izrael
- faginea - bukový, pohoří Atlas

- ilex - cesminovitý, pohoří Atlas
- ithaburensis - Palestina, Izrael, bible
- suberosa - korkový, pohoří Atlas
- pin oak, j. Afrika
- Quiabentia – quiatenbie, kviatenbia**, Cactaceae
- chacoensis – (Thorn Cactus), pův. Argentina, 3 m, do 1700 m, v. Afrika
- Quisqualis – quisqualis, kviskqualis**, Combretaceae
- indica – indické, dřevnatější liána, trop. Afrika
- Radamaea - radamea**, Orobanchaceae, Scrophulariaceae, asi jen na Madagaskaru, 3-5 druhů
- humbertii Madagaskar
- montana - hotská, Madagaskar, keř 1 m
- perrieri Madagaskar
- Radiola - stozrník, radyola**, Linaceae
- linoides - lnovitý, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie
- Radyera – radyera**, Malvaceae, 2 druhy
- urens – žahavá, Namibie, Súdán, stř. Afrika, větší část jižní Afriky
- Rangaeris – rangaeris**, Orchidaceae, 5 druhů, Afrika, od Sierra Leone po Senegal, Keňa, Eritrea, JAR
- muscicola – , od Keni po JAR, do 2500 m
- rhipsalisocia – , tropy Afriky, od Senegalu po Ugandu a Angolu
- Ranunculus – pryskyřník, ranunkulus**, vojenské růžičky, Ranunculaceae, cca 400 druhů, po celé zeměkouli, většinou mírné a chladnější pásmo s. polokoule, ale i subtr, ozdobné hlavně vysokohorské druhy
- asiaticus – asijský, Sinaj, Arábie, Palestina, Izrael
- oreophytus – horský, hory v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie
- multifidus - , Súdán, Guinea, Kongo, Namibie, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část jižní Afriky
- Rapanea – rapanea**, Primulaceae, Myrsinaceae,
- melanophloeos - vlhký horský les v. Afriky, Tanzanie, Súdán, stř. Afrika, větší část jižní Afriky, okr
- Raphia – rafia**, palma rafie, jehlovec, Arecaceae, 30 druhů, tropy, Amerika, Afrika, Madagaskar, robustní palmy, vlhké lokality, okr
- australis - jižní, JAR
- farinifera - . (Rafia Palm), pův. Madagaskar, 21 m, okr trop. v. Afrika, Tanzanie, Súdán, stř. a j. Afrika,
- hookeri – Hookerova, trop. palma
- raffia – obecná, (ryšavá), pův. Madagaskar, pěst text. palma, nejdelší listy (až 20 m), košíky, technické rafiové lýko , z vláken listů a řapíků, pletené výrobky, Gabon
- rafinafera Guinea, Kongo
- regalis - policová, Afrika
- Raphionacme - rafionakme**, Apocynaceae, Asclepiadaceae, 36 druhů, subsaharská Afrika i Arábie
- arabica - arabská, Arábie
- hirsuta - srstnatá, jv Afrika, JAR, Lesotho, Svazijsko, Mosambik, Zimbabwe, Botswana, hlíz kořen - pivo, léč. TLM - na vředy
- longituba - dlouhotrubká, sukulent, pův. Tanzanie
- procumbens - , pův. Zimbabwe a JAR
- Rastrophyllum - rastrofylum**, Asteraceae
- apiifolium - , end Zambie
- pinnatipartium - , end Zambie
- Rauvolfia - rauvolfia**, Apocynaceae
- caffra - , end Zambie
- Ravenalla - ravenala**, Strelitziaceae
- guyayenensis – guyanská, Guyana
- hildebrandtii – Hildebrandtova, Komory end
- madagascarensis – ozdobná, madagaskarská, („palma poutníků“, Traveller’s Palm), pův. Madagaskar, národní rostlina Madagaskaru, pobřeží, 10 - 30 m, okr hotely a rezorty v. Afrika, Tanzanie
- Ravenea - ravenea**, Arecaceae, 20 druhů, Madagaskar, jen 2 Komory, okr
- glauca - end. Madagaskar
- madagascarensis – madagaskarská, Madagaskar, Réunion,
- musicalis - , Madagaskar, xerof. strom

- rivularis – říční, hory Madagaskar, vlhký trop. les, BZ Plzeň
- xerophilla - xerofylní, xerofyt. strom, Madagaskar, vzácný, ohrožený
- Rawsonia - rawsonya**, Achariaceae
- burtt-davyi - , end Zambie
- Reboudia - reboudya**, Brassicaceae
- pinnata - zpeřená, Palestina, Izrael, poušť, polopoušť
- Reichardia - reichardya**, Asteraceae
- tingitana – Súdán, stř. Afrika, Sinaj, Arábie, Sokotra
- tingitana – taurská, Středozeří, Makaronésie , Španělsko, Baleárské ovy, Kréta, Sicílie, Řecko, Kypr, saharsko-arabská oblast , Maroko, Sinaj, Arábie
- Relhania - relhanya**, Perdekaroo, Asteraceae
- fruticosa Kapsko, fynbos, end
- Remusatia - remusacija**, Araceae
- vivipara - subsaharská Afrika, Guinea až Tanzanie, Etiopie, větší část j. Afriky, Madagaskar, Arábie, Omán, Indie až Čína
- Renauldia - renauldya**, Pterobryaceae
- lycopodioides - Tanzanie
- Reseda – reseda** , Resedaceae
- alba – bílý, (White Mignonette), celý mediterán, z. a centrální Středozeří, Sardinie, Řecko, Kypr, Kréta, Arábie, Sahara, kamen a písč plochy, u cest, úhory
- alphonsii - Sahara
- arabica - arabská, Sahara
- aucheri - Turecko, Sýrie, Irák, Írán, Pákistán, Indie, SAE, Saúd.Arábie, Omán,
- lutea - žlutá, Súdán, stř. Afrika,
- odorata – vonná, (Mignonette), pův. s. Afrika, okr. Čína
- pruinosa - Sahara
- sphenocleoides - end j Arabie - Saud. Arábie, Jemen, Omán, bylina až polokeř
- villosa - hlavně Sahara, Atlas, Alžírsko, Mauritanie, Mali, Niger, Libye
- Restio - restyo** , Restionaceae
- dispar - , trsnatá oddenkatá trvalka, j. Afrika
- quadratus - čtyřhranná, j. Afrika
- Retama (Spartium, Lygos) - retama** , Fabaceae
- monosperma (spaerocarpa) - jednosemenná, (kulatoplodá), z.Středozeří, Španělsko, Portugalsko, sz. Afrika, Maroko, Alžírsko, Sahara, Kanárské ovy, pobř duny, okr
- raetam - obloukovitá, („Eliášův keř“, White Broom), pouštní okraj Sahara , Tunisko, Arábie, Sinaj, Palestina, Izrael, Jordánsko, bible, Maroko, Magreb, Tunisko, žerou velbloudi, Sicílie, Kanárské ovy, wadi, keř zachycuje písek a tvoří malé pahorky, bílé květy
- sphaenocarpa - kulatoplodá, Španělsko, Portugalsko, sz. Afrika
- Retzia – retzia**, Heuniigblom, Stilbaceae, Loganiaceae
- capensis – kapská, (Honey Flower), Kapsko, fynbos, end
- Rhamnus – řešetlák, rhamnus, krušina**, (Buckthorn, Waythorn), Rhamnaceae, 140 druhů, s. polokoule, max. hory meridon. Eurasie, trnitý keř stromek. vlhčí lokality, křoviny, s. mírný pás, ale i j. polokoule, okr
- alaternus - proměnlivý, Středozeří - j. Evropa až Ukrajina a Krym, Maroko, Libye, Tunisko, Alžírsko, Izrael, Malá Asie, sec Kanáry,
- alnifolia - pův Evropa, Eurasie, s. Afrika, Tanzanie
- alpina - hory j. a jz. Evropy, Alpy, Apeniny, Sardinie, Švýcarsko
- catharica - počistivý, Eurasie - Španělsko, RF, ČR, Atlas, Malá a stř. Asie, Altaj, Ťan-šan, sec SAM
- fallax - balkánský, (klamný), jv. Evropa
- frangula - k, olšová, Evropa, BG, Asie, sz. Afrika, ČR
- pumila - hory j. Evropy, Maroko, Pyreneje, Alpy, Apeniny, Sardinie, Balkán, Řecko
- saxatilis - skalní, submediteránní, j. a stř. Evropa, Španělsko až Turecko, Slovensko,
- Rhanterium - ranterium**, Asteraceae
- suaveolens - Sahara
- Rhapis - rhaps** , Arecaceae
- excelsa – sličné, trsnatá palma, Čína

Rhazya - rhazya, Apocynaceae,

- orientalis -

- stricta - tuhá, pův z Asie, Arábie, Súdán, Sahara, Írán, iRák, Pákistán, Afghánistán, Indie, stř. Afrika

Rheum – reveň, rheum, Polygonaceae

palmatum – dlanitá, sz. Čína, Tibet

Rhigiophyllum - rhygiophyllum, Campanulaceae

- squarrosum - Kapsko, fynbos

Rhigozum – rhigozum, Bignoniaceae

- obovatum - , (Yelolow Pomegranmate), JAR, Namibie, Súdán, stř. Afrika, větší část j. Afriky, list léč., TLM

- madagascariense – madagaskarské, Madagaskar, drobnolistý keř, žl. květy,

Rhinacanthus – rhynakanthus, Acanthaceae,

- osmospermus - end Madagaskar

- scoparius – metlatý, Súdán, stř. Afrika, Sokotra

Rhinchospora – rinchospora, Cyperaceae, 15 druhů, hlavně SAM, Evropa

- fusca - Evropa šáchorovitá „tráva“ savan

Rhipidantha - ripidanta, Rubiaceae

- chlorantha - Tanzanie

Rhipidoglossum – ripidoglossum, Orchidaceae, 40 druhů, Afrika

- xanthopollinium – , JAR, v. Afrika

Rhipsalis – ripsalis, věšák, Cactaceae, přes 50 druhů, pův tropy Afriky, pak Ameriky - Brazílie, Argentina, Bolívie, Paraguay, Ekvádor, Kostarika, Cejlon,

- baccifera - přeslenatý, bobulnatý (Mistletoe Cactus), pův. od trop. Ameriky přes Afriku a Madagaskar,

Florida – Everglades, end, jediný kaktus domácí i ve Starém světě, epif se vzdušnými kořeny, lepkavé plody

Rhizogium - rhizogium, Bignoniaceae

- zambesiicum - zambezijské, end Zambie

Rhizophora – kořenovník, rhizophora, mangle, kořenovec, mangrovník, Rhizophoraceae, trop. a subtr. pobřeží, základní druh mangrovy, chůdovité kořeny

- racemosa – hrozantý, Guinea-Bissau

- macronata – velký, (Red mangrove), 10 m, mangrovy v. Afriky, Tanzanie

- mangle – mangle, Ghana, Guinea, Kongo, Súdán, stř. Afrika, větší část j. Afriky

- mucronata – měkcezahrocený, Afrika, saharsko-arabská oblast, Keňa, Súdán, s Etiopie, stř. Afrika, Arábie, Madagaskar, Seychelly

Rhodognaphon - rodognafon, Malvaceae

- mossambicense - mosambický, end Zambie

Rhodanthemum (Chrysanthemum) - rodanthemum, Asteraceae

- atlanticum - atlantský, poléhavá trvalka, Maroko

- catananche - , Maroko

- gyanum - guajánský, Maroko, Alžírsko

- hosmariense - , Maroko - Atlas

- maresii - Maresovo, Alžírsko

Rhodocoma – rodokoma, Restionaceae / Lanovcovité, 8 druhů, Kapsko

- capensis – kapská, JAR - Kapsko, fynbos, metlovitě trávovitá, plaz. oddenek

Rhododendron – pěnišník, rododendron, azalea, azalka, alpská růže, Ericaceae, cca 1000 druhů, hory stř. a v Asie, četné i SAM, převážně s. polokoule, keře, toxický grayanotoxin

- azalka - JAR - Dračí hory

Rhodohypoxis (Hypoxis) - rodohypoxis, Hypoxidaceae, 6 druhů, hory jv. Afriky

- baurii – jv. Afrika – Dračí hory, Lesotfo, JAR, Svazijsko, end Zambie, , trsnatá bylina,

- deflexa - , end Zambie

- incompta - , end Zambie

- milloides - j. Afrika, end Zambie

- rubella - , end Zambie

- thodiana - , end Zambie

Rhoicissus - roicissus, Vitaceae, liána

- capensis – kapský, liána, j. Afrika

- digitata - prstnatý, okr
- revoli - Súdán, Ghana, Guinea, Kongo, Keňa, Etiopie, Súdán, stř. Afrika, větší část j. Afriky, Jemen, Madagaskar, Komory
- rhomboidea - okr
- Rhombophyllum – rombofylum**, Crassulaceae
- rhomboideum - , trsnatý sukulent, j. Afrika
- Rhynchocalyx - rhynchocalyx**, Penaeaceae, Afrika
- lawsonioides -
- Rhynchopsidium – rynchopsidyum**, Asteraceae
- pumilum – nízké, Kapsko
- Rhynchosia - rhynchosia**, Fabaceae
- minima - tropy, subsaharská Afrika, Etiopie, Arábie, j. a jv. Asie, Čína, Austrálie, křoviny
- Rhus (Toxicodendron) – škumpa, rhus**, (Jetbead, Sumac, Sumach), Anacardiaceae, 200 druhů, subtr. a mírný pás SAM a jv. Asie – Čína, Korea, Japonsko, dřeviny a dřevn. liány, okr
- brenanii - Tanzanie
- coggygria (C. coggygria) - očetná, Středozeří, ČR
- lancea - j Afrika
- monticola - horská, end Zambie
- natalensis - nátská, keř 2 - 8 m, do 3000 m, v. Afrika, Etiopie,
- tripartita - Sahara
- thyrsoiflora – očetná, Sokotra, travnaté plochy
- vulgaris - obecná, keř 1 - 7 m, 1200 - 2700 m, jedlé plody, v. Afrika
- Rhynchelytrum - rynchelytrum**, Arecaceae
- repens - plazivá, JAR
- Rhynchosia - rhynchosia**, Fabaceae, Viciaceae, přes 250 druhů, tropz a subtr
- minima – menší, bylina trop. savan Afriky, větší část j. Afriky
- monophylla - jednolistá, trop jv Afrika, Tanzanie, Malawi, Mosambik. Zimbabwe, JAR, Svazijsko
- Ricinodendron - ricinodendron**, Euphorbiaceae
- heudelotti - , Nigérie, strom
- Ricinus – skočec, ricinus**, Euphorbiaceae, 14 druhů, trsovité, keřovité a stromov. sukulenty, j USA, Karibik, Mexiko, stř. a s. JAM, okr
- communis – obecný, (Castor Bean, Castor-oil Tree/Plant, Jonášovo stínidlo), do 600 - 2000 m, pův. v. a trop. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie, Tanzanie, Etiopie, Súdán, stř. Afrika, Sokotra, ale i z. Asie, intr. Středozeří, Tunisko, stará kult rostlina východoafrických vysočin., stromek, kultura - olejnina, léč, ale slupky semen jed, okr, vádí (vyschlá říční koryta), rumišťe, pěst olejnina, ČR okr, inv
- Richardsiella - richardsiella**, Poaceae
- eruciformis - end Zambie
- Rinorea - rinorea**, Violaceae
- convallarioides - end Zambie
- elliptica - end Zambie
- holtzii - end Zambie
- Ritchiea - ritchiea**, Capparaceae
- gossweileri - , end Zambie
- Robbairia - robbairia**, Caryophyllaceae
- delileana - Sahara
- Roella - roella**, Campanulaceae
- arenaria - Kapsko, fynbos
- ciliata - Kapsko, fynbos
- incurva - Kapsko, fynbos
- muscosa - Kapsko, fynbos, end
- squarrosa - Kapsko, fynbos, end
- Roemeria – roemeria**, Papaveraceae
- hybrida – hybridní, Sinaj, Arábie, pouštní okraje, Sahara,
- Roepera - roepera**, Twinleaf, Spekboš, Zygophyllaceae
- flexuosa - Maerboš, Kapsko, fynbos

- fulva - Kapsko, fynbos
- morgsna - Slymbos, Kapsko, fynbos
- rogersii - Pink Twinleaf, Kapsko, fynbos
- sessilifolia - Witspekbos, Kapsko, fynbos
- spinosa - trnitá. Kapsko, fynbos
- Roeperocharis - roeperocharis**, Orchidaceae
- wentzeliana - , end Zambie
- Rogeria - rogeria**, Pedacialeae
- adenophylla - Sahara
- Romulea – romulea** , Froetang, Iridaceae
- atrandra – , Kapsko
- cruciata - Kapsko, fynbos
- eximia – end Kapsko
- fibrosa - end Kapsko, fynbos
- fischeri - Fischerova, rostlina, hory v. Afriky, Tanzanie
- flava – žlutá, (Frutang), j. Afrika, Kapsko, fynbos
- hantamensis – , Kapsko
- hirsuta - Kapsko, fynbos
- hirta – srstnatá, Kapsko
- komsbergensis – Kapsko
- leipoldtii - Kapsko, fynbos
- monadelpha – Kapsko
- obscura - JAR
- rosea - růžová, (Frutang, Knikkeertjie), JAR, Kapsko, fynbos a renosterveld
- sabulosa - , j. Afrika, Kapsko
- schlechteri – Schlechterova, Kapsko
- subfistulosa – píšťalková, Kapsko
- tabularis – tabulová , Kapsko, Namibie, fynbos
- tortuosa – rašelinná, Kapsko
- Roridula – chejlava, roridula** , Roridulaceae, Saxifragaceae
- gorgonias – , Kapsko, end, vzdálená příbuzná lomikamenů
- Rosa – růže, rosa**, (Wild Rose), Rosaceae, cca 200 druhů, temperátní až subtr. pás s. polokoule, Eurasie, SAM, s Afrika, vytrv. keře a opěrné liány, slunné lokality, okr
- abyssinica – habešská, Habeš, Súdán, stř. Afrika, Etiopie, Jemen
- agrestis - polní, z., stř. a j. Evropa, sz. Afrika, Maroko, Kavkaz, ČR
- arvensis - plazivá, z. a jz. Evropa, vzácněji střední Evropa
- canina – šípková, (psí, Wild Rose), , Středozeří, Evropa, Ischia, Sardinie, Itálie, Kypr, Malá Asie, bible, s. Afrika, Maroko, Izrael, Irák, Írán, Kavkaz, přední a stř. Asie, ČR, křoviny, inv
- chian - chian, Kypr
- donetzica – doněcká, §UA,
- dumalis - podhorská, Evropa
- eglanteria - vinná, inv
- foetida – žlutá, (smradlavá), pův. Malá, Zakavkazsko, Írán, až stř. Asie, Tibet, Afghánistán, Pákistán, ČR
- gallica – galská, (keltská), ponticko-mediteránní florelement, j. a stř. Evropa, Černá Hora, Malá Asie, Kavkaz, §F, ČR, aromat, okr
- glauca - sivá, hory z., stř. a j. Evropa, ČR zplaněle
- jundzillii - Jundzilova, (drsnolistá), z., stř. a v. Evropa (kolem 50. rovnoběžky), Kavkaz, Malá Asie
- majalis - májová, z. a stř. Evropa, z. Sibiř
- mandonii - , end Madeira
- micrantha - malokvětá, z., j. a stř. Evropa, sz. Afrika, ČR
- moschata – mošusová, Středozeří, j. Evropa, Malá Asie, s. Afrika
- multiflora - mnohokvětá, inv
- nitidula - lepklavá, Středozeří, Evropa, křoviny
- pendulina (alpina) - převislá, stř. a jv. Evropa, Pyreneje, §U, ČR
- pimpinellifolia - bedrníkolistá, z., stř. a j. Evropa, jz. Asie, z. Sibiř

- rubiginosa - vinná, Středozeří, Evropa, ČR, ve středověké Evropě na živé ploty a ohrady, dnes plody pro kosmetiku
- rugosa - svraskalá, pův. v. Asie, Dálný východ (Sachalin, Kamčatka, Korea, s. Čína, Kurily, Japonsko), intr Středozeří, Ischia, okr, ČR nepůvodní, inv
- rupestris - skalní, Středozeří
- sancti-andreae - , §U
- sempervirens – vždyzelená, (Evergreen Rose), Středozeří, hojně, jz. Evropa, Malta, s. Afrika
- seraphii (serafini) - serafinská, Sardinie, §F
- spinosissima (pimpinellifolia) - bedrníkolistá, (trnitá, nejtrněnější), Středozeří, Evropa od Francie po Řecko, z. Asie, s. Afrika, okr, ČR
- tomentosa - plstnatá, z., stf. a j. Evropa, Malá Asie, Kavkaz, ČR
- villosa - měkká (jablkovitá), sz., stf. a v. Evropa, Kavkaz
- x alba (arvensis x gallica) – bílá, z Malé Asie (nebo Zakavkazska), aromat, ČR
- x aveyronensis - , §F
- x centifolia - stolistá, asi z Kavkazu
- x damascena (gallica x moschata) – damažská, z Malé Asie, Turecka, Sýrie, Středozeří, aromat, růžový olej na Balkáně, okr, esenciální oleje, aromaterapie, Tunisko, ČR
- x raubritter – hybridní macrantha, exot. květina, pěst. Tanzanie

Roscheria - rošeria, Araceae

- melanochaetes - Madagaskar, Seychely,

Rotala - rotala, Lythraceae

- miln-redheadii - , end Zambie
- minuta - , end Zambie
- repens - plazivá, Súdán, Etiopie, stf. Afrika,

Rothea - roteka, Lamiaceae, Verbenaceae

- hirsuta - srstnatá, jv Afrika, JAR, Lesothe, Svazijsko, Mosambik, Zimbabwe, léč kořen a listy, TLM
- myricoides - v., stf. a j. Afrika, Súdán, Etiopie,
- serrata jv Asie

Rothmannia – rotmanya, Rubiaceae, 30 druhů, menší stález. dřeviny, otevřené savany, trop. Afrika, Madagaskar, Seychely, Asie, okr

- capensis - kapská, (Wild Gardenia), stález., j. Afrika
- globosa - kulovitá, (Bell Gardenia), j. Afrika
- urcelliformis (Gardenia u.) - (Forest rothmanniana), strom 9 m, do 1800 m, dřevo řezbáři aj, okr, léč - malárie, v. Afrika

Rottboellia - rotbelia, Poaceae

- hirsuta - Sahara

Roystonea (Oreodoxa) – **roystonea**, palma královská, Areaceae, Palmaceae, 10 druhů, Karibik – Kuba aj. a přilehlé pobřežní oblasti, 1kmenné palmy, vlhké úrodné půdy, Karibik – Kuba aj. a přilehlé pobřežní oblasti, okr

- oleracea - olivová, (Caribbean Royl / Cabbage Palm), pův. Trininad, Tobago, Barbados, Dominica, Guadeloup, Martinique, Guyana, Venezuela, Tanzanie, BZ Dar es Salaam
- regia - královská, (Cuban royal Palm), pův. Kuba, Honduras, 21 m, okr, v. Afrika, BZ Dar es Salaam

Rubia – mořena, rubia, brotec, Rubiaceae, 50 druhů, poléhavé trvalky a opěrné liány, Středozeří vč. Malá Asie, v. Asie – Čína, Indočína, Afrika, stf. a JAm, okr

- angustifolia - úzkolistá, Ischia
- aucheri - Aucherova, Libanon, Sýrie, Jordánsko, křoviny
- bocconi - bokoni, Ischia
- cirrhosa - úponkatá, Kypr
- maritima - přímořská, Středozeří, Kypr
- peregrina - cizí (Wild Madder), z. a centrální mediterán, Středozeří (mimo východ), Ischia, Malta, stález. polokeř, podrost světlé stález. lesy, garrigue, kamen místa
- tenuifolia - tenkolistá, Palestina, Izrael
- tinctorum - barvířská, (Dyers Madder, Puah), pův. Středozeří a Malá Asie, Izrael, bible, Ischia, j. Evropa, stf. Asie, pnoucí, pěst, barvivo ("turecká červeň") z kořenů, ČR býv. pěst a zavlečena

Rubus – ostružiník, rubus, (Blackberry, Raspberry, Bramble), Rosaceae, přes 1000 druhů, celosvětově,

liány, keře, trvalky, ostnitě, celý svět, okr, inv

- rosifolius - Madagaskar, sv. Helena,
- steuderi – Steudnerův, 1 - 3 m, 1500 - 3200 m, v. Afrika
- ulmifolius - Súdán, stř. Afrika,

Ruellia – ruellia, dvojačka, Acanthaceae, 60 druhů, stáloz. trvalky, polokeře a keře, tropy, celý svět, okr

- dioscoridis – Súdán, stř. Afrika, Sokotra
- discifolia - Súdán, Etiopie, stř. Afrika,
- linearabica - v. trop. Afrika, Ekiopie, Somálsko, j. Arábie, Píkistán, okt
- insignis – znamenaná, Súdán, stř. Afrika, Sokotra, křoviny
- patula – něžná, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část j. Afriky, pouštní okraj Sahara, Arábie, Súdán, Ghana

Rumex – šťovík, rumex, Polygonaceae

- acetosella - menší, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar
- alpinus - alpský, pův. hory stř. a j. Evropy (Alpy, Karpaty), Kavkaz, Zakavkazí, s. Turecko, ČR nepůvodní, inv Krkonoše
- azoricus – azorský, Smar-m, NATm
- bucephalophorus – býkohlavý, (volská hlava, Red Dock), Středozeří, jz. Evropa, Španělsko, Baleáry, Kréta, Malta,
- b. ssp. canariensis - býkohlavý lanířský. Kanárské o-vy, Madeira, pobř. písčiny, úhory
- crispus - kadeřavý, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar
- cyprius - saharsko-arabská oblast, Palestina, Izrael
- longifolius - dlouholistý, pův. s. Evropa (Skandinávie), pak až mediterán, ČR nepůvodní
- madarensis - madeirský, (Madeira Sorrel), Madeira - vavřín. lesy
- nervosus - Súdán, Etiopie, stř. Afrika, Jemen
- patientia - zahradní, pův. jv. Evropa, ČR nepůvodní
- pictus - malovaný, Palestina, Izrael, písčiny, keříčkovité červenavé byliny
- pseudonatronatus - , §U
- rupestris - , §F, § BG,
- simplicifolius - jednodušelístý,
- s. var. Madarensis - end Madeira
- thyrsofolius - rozvětvený, pův. v. Evropa až Sibiř, ČR nepůvodní
- tuberosus – hlíznatý, §F
- vesicarius - saharsko-arabská oblast , Sahara

Rumohra – rumora , kapradina, Dryopteridaceae

- adiantiformis – netíkovitá, trop. a subtr. lesy j. polokoule, Etiopie, větší část j. Afriky, Madagaskar, sv. Helena,

Runtherium - runterium , ?

- suaveolens - , Tunisko, žerou velbloudi

Rupicapnos - rupikapnos , Papaveraceae

- africana – africká, stáloz. trvalka, Madagaskar, Maroko

Ruschia – ruschia , Vygie, Aizoaceae, Mesembrianthemaceae

- acuminata – hrotitá., jihoafrický rod, j. Afrika
- caroli - Kapsko, fynbos, okr často, zplánuje pobřeží z. Evropy - Portugalsko aj.
- indecora- Kapsko, fynbos
- langeboanensis Kapsko, fynbos
- macowanii - j. Afrika, Kapsko, fynbos
- pusilla - něžná, j. Afrika
- pygmaea - malá, Namibie, j. Afrika
- radicans - Kapsko, fynbos
- tecta - Kapsko, fynbos
- tumidula - Kapsko, fynbos

Ruspolia - ruspolia, Acanthaceae

- hypocrateriformis - , JAR

Ruta - routa , Rutaceae

- angustifolia - úzkolistá, Středozeří
- chalepensis – halebská, (vroubená, Fringed Rue), pův. v. Středozeří, j. Evropa, Sardinie, Řecko, Kypr,

- Malta, Kanárské ovy, Madeira, Somálsko, Palestina, Izrael, bible, Arábie, Jemen, Etiopie, Súdán, stř. Afrika,, kamen půdy, garrigue
- graveolens – vonná, § SRB
  - graveolens ssp. hortensis – vonná, (Common Rue), pův. v. mediterán, Středozeří, Ischia, stará kult rostlina, pěst, koření, léč - olej, ČR nepůvodní
  - microcarpa - , § BG,
- Rutidea - rutydea**, Rubiaceae
- syringioides - , end Zambie
- Ruttia** (Haplantera) - **ruttia** , Acanthaceae
- fruticosa – křovitá, („králičí ouška“, African Azalea, Rabbit Ears, Orange Bird, Orange Dragon, Hummingbird), pův. j. Afrika, v Afrika - Etiopie, Džibutsko, Somálsko, Keňa, Tanzanie, Jemen, Omán (Dhofar), stáloz. keř do 3 m, okr tropy a subtr
  - speciosa - Súdán, Etiopie, stř. Afrika,
- Rydingia - rydyngia**, Lamiaceae,
- integrifolia - Súdán, Etiopie, stř. Afrika,
- Rytidosperma - rytydosperma**, Poaceae
- davayi - end Zambie
- Rytigynia - rytygynya**, Rubiaceae
- adenodontha - end Zambie
  - binata - end Tanzanie
  - caudatissima - end Tanzanie
  - decussata - end Zambie
  - hirsutiflora - end Tanzanie
  - lewisii - end Zambie
  - longipedicellata - end Tanzanie
  - macrura - end Zambie
  - nodulosa - end Tanzanie
  - pawekiae - end Zambie
  - pseudolongiculata - end Tanzanie
- Saba - saba**, Apocynaceae, i dřeviny
- comorensis - komorská, end Zambie
  - senegalensis - senegalská, z. Afrika - Burkina Faso
- Sabal – sabal** , Arecaceae
- mauritiiiformis – mauretánský, (Savannah Palm), pův. Mexiko, stř. Amerika, Kolumbie, Venezuela, Trinidad, BZ Dar es Salaam
- Sacciolepis - sakciolepis**, Poaceae
- catumbensis - end Zambie
  - transbarbata - end Zambie
- Saccharum – cukrovník, sacharum, třtinovník, cukrová třtina** , Poaceae, 20 druhů, tropy a subtr, vytrv. „rákosovité“ trávy, údolí řek, okr, pěst, mohou být až inv
- edule - jedlý, pův. j. Asie, cukrodárná palma
  - officinarum – lékařský, (třtina cukrová, Sugar Cane), pův. Oceánie, pěst tropy, cukrodárná, Seychelly (rum), Mauricius, Reunion
  - ravennae Súdán, Etiopie, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie, Omán
- Sageretia - sagerecia**, Rhamnaceae
- thea - Súdán, Etiopie, stř. Afrika, Jemen
- Sagina – úrazník, sagina**, krmnivka, Caryophyllaceae, 20 druhů, mírný pás s. polokoule, kompaktní nízké byliny, písčiny, skaliska, sešlap. lokality, okr
- abyssinica - habešský, Guinea, Kongo, Súdán, Etiopie, stř. Afrika,
  - procumbens - Súdán, stř. Afrika,
- Saintpaulia – , saintpaulia, afrofiálka** , African violets, Gesneriaceae, 10 druhů
- cauliflora - , Afrika
  - grotei - , Tanzanie
  - intermedia - prostřední, Afrika
  - ionantha – fialová - africká, (kapská fialka, African Violet), Tanzanie, JAR, Červený seznam, symbol

ochrany rostlin v. Afriky, okr ČR hrnk

- rupicola - v Afrika - Keňa, Ca. okr

- shumensis – Shumensova, Tanzanie

Salacia – salacia, Celastraceae, 180 druhů, trop. Afrika, jv. Asie, trop. Amerika

- madagaskarensis - madagaskarská, trop. Afrika, Somálsko, Keňa, Tanzanie, Mosambik, Madagaskar, keř. liana

Salix – vrba, salix, rokyta, vetla, Salicaceae, cca 500 druhů, hlavně mírný pás s. polokoule, po celém světě, několik j. Afrika, JAm, trop. hornatiny v. Afriky, opadavé dřeviny, snadno se kříží, okr, antipyret. kys. salicilová

- acmophylla - , (Willow), Palestina, Izrael, bible

Salsola – slanobýl, salsola, slaněnka, slanice, Amaranthaceae, (býv. Chenopodiaceae), polopouště

- aphylla - Namibie,, Súdán, stř. Afrika, větší část jižní Afriky

- boriosma - Sahara

- drummondii - saharsko-arabská oblast , Arábie, Írán, Pákistán, Indie

- littoralis (Caroxylon l.) - pobřežní, Madagaskar, Mosambik, mořské pobřeží, sukulentní keřík

- rubescens - saharsko-arabská oblast , Írán, Pákistán, Arábie - SEA, Omán, Jemen, Somálsko, Etiopie,

- spinescens - , Sokotra

- tuberculata - , Namibie

- vermiculoata – , Sinaj, Arábie, pouštní okraje, Sahara,

Saltera – saltera, Vlieebossie, Penaeaceae, pouze j. Afrika, end

- sarcocolla – , Kapsko, fynbos, end

Salvadora – salvadora, prudil, Salvadoraceae

- angustifolia – úzkolistý, Madagaskar, keř. stromek, (plody bobule potrava lemurů)

- persica – perská, (Toothbrush Tree), 3 - 7 m, savany, v. Afrika, Sahara, Etiopie, dle koránu k čištění zubů muslimů

Salvia – šalvěj, salvia, Sage, Lamiaceae, cca 900 druhů, mírné, termální až trop. pásmo obou polokoulí, zejména stř. Amerika (hlavně Mexiko) a jz. Asie, j. Evropa, Středozeří, byliny až keře, slunné (ne vlhké) lokality, okr

- aegyptica – egyptská, saharsko-arabská oblast , Egypt, Sahara, Etiopie, Omán

- aethiopsis - habešská, (vlnatá), j. a jv. Evropa, s. Afrika, Maroko, Etiopie, Kypr, Turecko, Sýrie, Írán, Kavkaz, z. Asie, xerothermní bylina, okr, §CR

- africana-caerulea - Kapsko, fynbos, Namibie

- africana-lutea – žlutoafriká, j. Afrika - pobřežní lem, Kapsko, Namibie, fynbos

- albicaulis - Kapsko, fynbos,

- albimaculata - bělopyskatá, j. a stř. Turecko, Červený seznam

- aurea – zlatá, písčiny j. Afriky

- austriaca – rakouská, §SRB

- canariensis - kanárská, Kanárské ovy (Gran Canaria)

- coccinea – šarlatová, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar, Réunion,

- cremenecensis – kremenecenská, §UA,

- dentata - zubatá, j. Afrika, Kapsko, Namibie, stáloz keř, okr

- desoliana - osamocená, end Sardinie

- dominica - dominikánská, Kypr, Palestina, Izrael

- fruticosa - plodová, Kréta, Kypr, Palestina, Izrael, garrigue

- herbanica - , §BG,

- chamelaeagnea - Afrikaanse Salie, Kapsko, fynbos,

- judaica - judská, Palestina, Izrael

- jurisicii - , Balkán

- lanceolata - Rooisalie, Namibie, Kapsko, fynbos,

- lanigera - vlnatá, Kypr, Palestina, Izrael

- leucodermis - end Madagaskar

- merjamie - Súdán, Etiopie, Tanzanie, stř. Afrika, Jemen

- namaensis - j. Afrika - Botswana, JAR, fynbos, arom. keřík,, léč, TLM na infekce

- natans – plovoucí, §F

- nemorosa - hajní, pův. v. a stř. Evropa, okr, ČR

- nutans – níčí, §SRB, §U

- officinalis – lékařská, (Sage), pův. Balkán (jaderské pobřeží Chorvatska), Ischia, Španělsko, Francie, intr Středozeří, Baleáry, Itálie, Řecko, Albánie, Kypr, Malá Asie, Sýrie, Krym, pěst, ČR nepůvodní, garrigue (tomillar), léč od starověku
- pinnata - zpeřená, Kypr
- pomifera - jablíčkovitá, Řecko, egejská oblast, kamen místa, u cest
- sclarea - muškátová, (Clary Sage, Clear Eye, Eyebright, Muscatel Sage), pův. Středozeří, j. Evropa, Francie, Itálie, Balkán, Ukrajina, s. Afrika, Maroko, Malá Asie, stř. Asie, pěst, do stř. Evropy v 9. st. do vinař. oblastí, silice, koření, aromat. vín a piva, ústní vody, léč, antisepticky, baktericidně, afrodisiak, ČR, úhory, u cest
- schimperii - Súdán, Etiopie, stř. Afrika,
- triloba – trojlaločná, (křovitá), Řecko, Sicílie, Kréta, kamen lokality
- veneris ssp. viridis - š. Venušina, end Kypr
- verbenaca)multifida) - sporýšovitá , (Wild Clary), Kypr, Malta, Kanárské ovy, Súdán, stř. Afrika,
- viridis - zahradní, (chocholátá, Red Topped Sage), pův. Středozeří, mediterán, Krym, Írán, Irák, makchie, do 1300 m, okr
- willeana - willeanská, Kypr
- Salvinia – nepukalka, salvinya**, vodní kapradina, Salviniaceae, 12 druhů, stojaté a pomalu tekoucí vody, pův. Brazílie, zavl. tropy a subtr, Eurasie, trop. Afrika, stř. a JAm, Austrálie, okr, inv. na ní brouk
- natans - vzplývavá, (plovoucí), j. Evropa, s. Afrika, jv. Asie,
- molesta - obtížná, pův. v Brazílii, zdomácněla v tropech a subtrop. Asie i Afriky, invazní Senegal, Kamerun, na ní brouk osatec
- Samolus – solenka, samolus**, žilenc, dolénka, Primulaceae, 15 druhů, slané TTT, hlavně j. polokoule, j. Afrika, Amerika, Eurasie
- valerandi - Valerandova, Guinea, Kongo, Súdán, stř. Afrika, větší část j. Afriky, Sahara
- Sandersonia - sandersonya** , Liliaceae, Colchicaceae
- aurantiaca – pomerančová, („vánoční zvonky“, Christmas Bell, Chinese Lantern Lily, Geelklokkie), pův. j. Afrika, Kapsko, KwaZulu, Natal, Svazijsko, liána, okr tropy a subtr
- Sandoricum - sandor, sandorikum**, Meliaceae
- koetjape - Madagaskar
- Sanguisorba - krkavec, sanquisorba**, Rosaceae, 30 druhů, s. polokoule
- dodecandra Itálie - j Alpy
- minor - menší, Eurasie, ČR
- tenuifolia - v Asie
- verrucosa - Středozeří, Portugalsko, Španělsko, RF, Itálie, Řecko, Baleáry, Korsika, Sicílie, Kypr, Maroko až Egypt, Sýrie, Libanon, Izrael, Jordánsko
- Sanicula - žindava, sanykula**, Apiaceae, 45 druhů, kromě Austrálie
- elata - tropy v. polokoule, Pákistán, Indie, Nepál, Čína, Vietnam, Indonésie, trop. Afrika - Etiopie až JAR, Madagaskar, vlhké trop. lesy
- Saniella - sanyela**, Hypoxidaceae
- occidentalis - západní, end Zambie
- verna - jarní, end Zambie
- Sansevieria - sansevieria** , Asparagaceae, Agavaceae, 70 druhů, tropy Starého světa, okr
- cylindrica – cylindrická, sukulent trnitých keřovitých savan, pův Angola, Zambie, dále Tanzanie, Somálsko, Botswana, pahorky v savaně
- ehrenbergii (erenbergiana) - Erenbergova, Ngorongo, Somálsko, Džibutsko, Tanzanie, Etiopie, Súdán, Arábie, Omán, Jemen, savana, léč, TIM
- forskaliana Súdán, Etiopie, stř. Afrika, Jemen
- hyacinthoides trop v a j Afrika, Tanzanie, Keňa, Mosambik, Zimbabwe, JAR, NP Kruger, okr, zavl Amerika
- kirkii - Kirkova, pův. v. Afrika
- trifasciata – třítvárná, (Mother-in-law's Tongue, Snake Sansevieria, "tchýnin jazyk"), amarylk rostlina ?, pův. Nigerie, dále trop. z., v. a j. Afrika, pouštní sukulent, textilně pěst., okr
- stuckyi - Stuckova, pův. rovníková Afrika
- Sapium – sapium, zlatoplod**, Euphorbiaceae, tropy a subtr, obě polokoule, Amerika, v. Asie, dřeviny, okr
- ellipticum - , end Zambezi

Sapodalia - sapodalia , ?

- plum – plum, BZ Dar es Salam

Saponaria - mydlice, saponaria, Caryophyllaceae

- montana - horská, Etiopie,

- officinalis - lékařská, Středozeří, Evropa, zdomácněla i v ČR, sec Dálný východ, Amerika, okr, léč, praní - saponiny

Sarcolaena – sarkolena, Sarcolaenaceae

-oblongifolia - , Madagaskar, keř, tapiové lesy

Sarcocaulon – sarkokaulon, svičkovec, Geraniaceae, Gesneriaceae

- crassicaule – tučnolistý, Kapsko

- herrei - , j. Afrika, sukulent. keřov. trvalka,

- l'heritieri - , JAR

- marlothi – Marlothův, (křovácká svíce, Bushman's Candle), keřík se sukul větévkami, j. Afrika - skaln části pouště Namib

- multifidum - , JAR

- multiflorum j. Afrika

- patersonii – Patersonův, (Candlebush), Kapsko

Sarcocornia (Salicornia) - sarkokornya, slanomil, Amaranthaceae

- fruticosa - dřevnatějící, saharско-arabská oblast , pouštní okraj Sahara, Arábie

Sarcopoterium (Poterium) – astyvida, sarkopoterium , Rosacea

- spinosum – trnitá, (Spiny Burnet, Thorny Burnet, Kristova trnová koruna), v. a stř. Středozeří, Řecko, Sardinie, Sicílie, Kréta, Kypr, Itálie, Albánie, Jugoslávie, Turecko, Tunisko, okolí Jeruzaléma, Palestina, Izrael, Sinaj, Arábie, bible, garrigue (frygana) do 300 m, nejteplejší oblasti, kalcifit

Sarcostemma – sarkosema, Spantou, Apocynaceae, Asclepiadaceae, Afrika, Arábie

- resiliensis – , sukulent, pův. suché oblasti Keni a Zimbabwe

- socotranum – sokotránská, Sokotra

- viminale – prutnatá, liána, Súdán, Ghana, Etiopie, větší část jižní Afriky, Madagaskar, Komory, Réunion, Seychelly, Kapsko, fynbos

Sartidia - sartydya, Poaceae,

- perrieri - end Madagaskar, již vyhynula

Satureja – saturejka, satureja, Lamiaceae, 30 druhů, zejména Středozeří

- biflora - dvoukvětá, Kilimandžaro, Tanzanie

- calamintha - viz *Calamintha*

- douglasii – Douglasova, indiánská máta

- halianthemifolia – devaterníkolistá, Kanárské ovy (Gran Canaria), xerothermní

- hortensis – zahradní, pův. vých. Středozeří a jz. Asie, Francie, Španělsko, Jugoslávie, Bulharsko, Madeira, (ČR), pěst, koření, léč

- lanata - vlnatá, Kanárské ovy (Gran Canaria)

- kilimandscharica - kilimandžarská, Kilimandžaro, Tanzanie

- montana - horská, (Winter Sawory), j. Evropa a Malá Asie, Balkán, Turecko, Alžírsko, Maroko, Sýrie, Kavkaz, kamen a travn místa, koření, okr, ČR

- nervosa - žilnatá, Středozeří

- parnassica - parnaská, Řecko

- pineolens - borovicová, Kanárské ovy (Gran Canaria)

- thymbra - vonná, Řecko, Sicílie, Kréta, Kypr, Libye, Palestina, Izrael, garrigue (frygana), kamen svahy

- thymifolia - viz *Micromeria*

- varia - proměnlivá, end Madeira, hory

- viminale - Súdán, stř. Afrika,

- violacea - fialová, Maroko

Satyrium – satyrium, jazýčkovec , Satyr Orchid, Trewwa, Orchidaceae, více než 100 druhů, jižní Afrika

- anomalum - , end Zambie

- buchananii - , end Zambie

- carifolium – kožolistý, (Ewwa-trewwa, Rooitrewwa), Kapsko, fynbos

- carneum – pleťový, Rooikappie, JAR, Kapsko, fynbos

- compactum - , end Zambie

- confusum - , end Zambie
- coriifolia - , (Ewwa-trewwa), JAR
- erescum – vzpřímený, Kapsko, Namibie
- foliosum – listenatý, hory j. Afriky
- humile - Kapsko, fynbos
- ligulatum - Kapsko, fynbos
- longicauda – dlouhoocasý, j. Afrika – Dračí hory
- microcoris - , end Zambie
- monadenum - , end Zambie
- odorum – vonný, Kapsko
- odoratum - vonné, Ruiktrewwa, Kapsko, fynbos
- oliganthum - , end Zambie
- princeae - , end Zambie
- pumilum - Aasblom, Kapsko, fynbos
- rhynchantoides - , end Zambie
- riparium - , end Zambie
- shirensis - , end Zambie
- sphaeranthum - , end Zambie

Savannosiphon - savanosifon, Iridaceae

- euryphyllus - , end Zambie

Savignya - savignya, Brassicaceae

- longystila - Sahara

Scabiosa – hlaváč, skabiosa , Scabious, Jongmansknoop, Dipsacaceae

- africana - africký, Cape Scabious, Kapsko, fynbos, end
- arenaria - Sahara
- columbaria – svícnový, Bitterboos, j Afrika, Kilimandžaro, Tanzanie, Etiopie,
- incisa - j Afrika - pobřežní lem, Kapsko, fynbos,
- prolifera - prorostlý, v. Středozeří, od Turecka a Kypru na východ, Sýrie, Libanon, Palestina, Izrael

Scadoxus (Haemanthus) – krvokvět, skadoxus , Amaryllidaceae, 9 druhů, subsaharská Afrika, Arábie

- magnificus - , JAR
- multiflorus – mnohokvětý (Snake Lily, Fireball Lily), subsaharská trop. v. a j. Afrika, značně rozšířen –
travn savany, skaln stanoviště a galeriové lesy až do 2700 m, stf. Afrika, Súdán, Ghana, Jemen, Arábie,
podz. hlíza, krátký silný stvol („kmínek“), květy červené, průměr až 20 cm,
- puniceus – granátový, (Paintbrush), trop. v. a jv. Afrika (Natal Transvaal), JAR, Mosambik, Svazijsko,
Botswana, Zimbabwe, Tanzanie, Etiopie, stinná místa s letním deštěm, cibule léč, TLM, jed, okr

Scandix – vohlice, skandyx, Apiaceae

- pecten-veneris – hřebenitá, Súdán, stf. Afrika, Sinaj, Arábie

Scaevola – moral, vějířovka, skaevola, Goodeniaceae, 96 druhů, max Austrálie (70 druhů)

- gaudichaudii end Havaj
- plumieri - tropy, pobřeží Atlantiku, Karibik, Florida, Afrika Senegal až Gabun, slané písč. duny, keř
- procera end Havaj
- taccada – obecný, Keňa, Madagaskar, Réunion, Seychelly, keř, pobřežní lemy

Scelerocarya - scelerokarya, Anacardiaceae,

- birreea - marula, tbirea, ext. strom (královské látka), zkvašené zralé plody užívají sloni, loupou a žerou
jejich kůru, tox (šípové jedy), Uganda

Scilla – ladoňka, scila , Liliaceae, Hyacinthaceae

- natalensis – natalská, j. Afrika, Lesotho

Scirpoides - kamýšek, scirpoides, Cyperaceae

- holoschoenus - obecný, pouštní okraj Sahara, Arábie

Scirpus – skřípina, scirpus , Cyperaceae

- cernuus – malá, Středozeří, ČR okr, Izrael
- holoschoenus - Sahara
- lacustris - vodní, (Lake Rush), Palestina, Izrael, bible
- pumilus – malá, §F
- sylvaticus – lesní, Itálie, ČR

Sclerocephalus - sklorocefalus, Illecebraceae

- arabicus - arabský, Sahara

Sclerocarya - marula, sklerokarya, Anacardiaceae, 2 druhy, trop. Afrika

- birrea - subsahar. Afrika, Etiopie, Senegal, Namibie, Botswana, JAR, NP Kruger, Madagaskar, Komory, menší strom, plody marula zvěř i konzumně

Sclerocroton - sklerokroton, Euphorbiaceae

- oblongifolius -, end Zambezi

- schmitzii - Schmitzův, end Zambezi

Scolymus – kardík, ostnatec, skolymus, zlatý bodlák, Asteraceae

- grandiflorus - velkokvětý, z. Středozeří

- hispanicus – španělský, (středozeří, Sand Oyster Thistle), celé Středozeří, Sardinie, Španělsko, Baleáry, Kypr, Malta, Kanárské ostrovy, Černomoří, pobřeží písky, úhory

- maculatus – skvrnitý, (Golden Thistle, Brambles), celý mediterán, Palestina, Izrael, bible, Španělsko, Kypr, Madeira

Scorpioides - kamýšek, skorpioides, Cyperaceae

- holoschoenus - drobný, pouštní okraj Sahara, Arábie

Scorpiurus - štírovka, skorpiurus, Fabaceae

- muricatus - měkkoostenná, saharsko-arabská oblast, Súdán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Etiopie, Arábie

Scorzonera - hadí mord, skorzonera, Asteraceae

- austriaca – rakouský, ČR

- callosa - , end Sardinie

- cretica - krétský, Kréta

- hispanica - španělský, j. Evropa, Středozeří, Ischia, dlouhodobě pěst

- jacquiniana - Jacquinin, Kypr

- laciniata - kopinatý, Kypr

- papposa - , Palestina, Izrael

- parviflora - maloúborný, euroasijský submeridionální druh, Středozeří, Španělsko, §CR

- troodea - trodský, Kypr end

Scrophularia – krtičník, skrophularia, šašina, Scrophulariaceae, 200 druhů, mírný pás s. polokoule, několik druhů tropy Ameriky, travky a polokeře, bažiny a vlhké TTP, okr

- alpestris - hory Španělska a Francie

- auriculata - žláznatý, z. a centrální Středozeří, Kréta, břehy vod, bažiny

- calliantha - trnitý, Kanárské ostrovy (Gran Canaria)

- canina - psí, pouštní okraj Sahara, Arábie

- columnaea – sloupovitý, §U

- cretacea - , §UA

- donetzica – doněcký, §UA

- granitica – granitický, §UA

- hirta - srstnatý, end Madeira

- hypericifolia - třezalkolistý, Palestina, Izrael, písčité duny, jednoduché zelené stonky rozšiřující se kolem

- lowei - Loweův, end Madeira

- lucida - lesklý, Řecko, Itálie, egejská oblast, Francie, kamen lada

- nabataeorum – nabatejský, Sinaj, Arábie

- nodosa - uzlovitý, (ČR)

- parvifolia - §F

- peregrina - cizí, Středozeří, Kypr, rumiště

- peyronii - peyronsý, Kypr

- pyrenaica – pyrenejská, §F

- racemosa - hroznovitý, end Madeira

- rubricaulis - , Palestina, Izrael

- scipolii – Skopoliův, §U

- trifoliata - trojlistý, end Korsika a Sardinie, stinné, vlhké lokalita

- vernalis - , §U

Scutellaria – šiřák, skutelaria Lamiaceae, 180 druhů, mírná pásma a hory tropů

- arabica - arabský, Arábie, Jemen, Etiopie,
- muricatus - měkkoostenná, Súdán, stř. Afrika

Searsia (Rhus) - searsia, Anacardiaceae

- glauca - JAR, křoviny na dunách, příp. fynbos
- crenata - JAR
- dregeana - j. Afrika - HAR. Lesothe
- erosa - j. Afrika - JAR, Lesothe, koštata, živé ploty, léč, TLM
- glauca - JAR - Kapsko
- glutinosa - v. Afrika - Etiopie, Eritrea, Súdán, Saúdská Arábie, Jemen
- laevigata - end JAR, křoviny, sukulentní karoo
- lancea - Namibie, Súdán, stř. Afrika, větší část jižní Afriky
- lucida - j. Afrika - JAR, Namibie, Svazijsko, Lesothe, Zimbabwe
- thyrsoflora - Súdán, stř. Afrika
- tomentosa - plstnatá, Súdán, stř. Afrika, větší část jižní Afriky
- tripartita - pouštní okraj Sahara, Arábie

Sebaea - sebaea, Gentianaceae, přes 40 druhů, j. Afrika

- alata - křídlatá, end Zambie
- albens - Kapsko, fynbos
- aurea - Kapsko, fynbos
- caudata - , end Zambie
- clavata - , end Zambie
- exacoides - , (Naeltjiesblom), j. Afrika, Kapsko, fynbos
- gracilis - , end Zambie
- lucida - lesklá, j. Afrika, JAR, Namibie, Svazijsko, Zimbabwe, stáloz keř, dřevo na ploty
- perpusilla - , end Zambie
- thodeana - , j. Afrika, Lesotho, Dračí hory
- thomasii - hory jv Afriky, JAR,
- thyrsoflora - end Sokotra
- tomentosa - plstnatá, JAR
- tripartita - saharská a sahelská oblast, Súdán, Mali, Nigérie, Mauretánie, Maroko, Alžírsko, Tunisko, Libye, Egypt, Izrael, Palestina, Jordánsko, Sýrie, Arábie, Sicílie, pevné dřevo na nářadí, kůra léč - vředy, TLM

Secamone - sekamone, Apocynaceae, 200 druhů, hlavně madagaskar Afrika, j. Asie, Austrálie

- racemosa - Afrika
- tenuifolia - end Madagaskar

Securidaca – sekuridaka, Polygalaceae, 80 druhů, tropy, Amerika, Asie, Afrika

- longepedunculata – dlouhostopkatá, (African violet Tree), j, a z. Afrika, stromek 10 m

Sedum – rozchodník, sedum, Crassulaceae, 470 druhů, ponejvíce mírný pás s. polokoule, hory s. polokoule

- Eurasie, Amerika, Afrika, suché oblasti JAm, často dost odlišné, stáloz. byliny, polokeře a keře, trsovitě sukulenty, pokryvné, okr,

- crassularia - Súdán, Etiopie, Keňa, stř. Afrika
- divergens – různý, Madagaskar, suchý opadavý les, BZ Plzeň

Seemannaralia - seannaralia. Araliaceae

- gerardii - , end Zambie

Seetzenia - setzenya, Zygothylaceae

- lanata - vlnatá, Sahara

Sechium - čajot, sechium, sladkojam, čočo, chou chou, mexická okurka, Cucurbitaceae, Indiáni, Aztékové, pěst, škrobn. plody i hlízy

- edule – čajot, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar, Réunion,

Selaginella – vrančěk, selaginella, plavuň, Selaginellaceae, 700 druhů, hlavně v tropech, z toho 30 tropy jv

Asie, Středozeří, Eurasie, Afrika, Amerika, Austrálie, výtrusné, výtrusné starobylé, příbuzné plavuním

- fissidentoides – Madagaskar, Komory, Seychely, vlhké trop lesy
- fruticulosa - end Réunion a Mauritius
- helicoclada - end Madagaskar
- imbricata - JAR až Etiopie, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar, Arábie, Omán, Jemen

- kraussiana – , koberc. trvalka, trop. a j. Afrika, Kilimandžáro, Tanzanie
- obtusa - end Réunion a Mauritius
- viridula - end Réunion a Mauritius
- yemensis - jemenský, Jemen, Súdán, Etiopie, stf. Afrika
- Selago - selago, strboulatec** , Bitter Bush, Aarbossie, 200 druhů, Afrika - většina JAR, Botswana, Namibie, i Madagaskar, Scrophulariaceae, (Huperzia **selago** je plavuň vranec jedlový)
- corymbosa - , j. Afriky, Kapsko, fynbos,
- divaricata – rozličné, Kapsko
- fruticosa - end JAR
- glabrata - Namibie, Kapsko, fynbos,
- glutinosa - JAR, Namibie, fynbos
- monticola - hory j. Afrika - JAR, Lesothe, bylina na bízi dřevnatějící až 1 m,
- serrata – stáloz. keř, j. Afrika
- spuria - , (Blouaarbossie), JAR, okr
- swynnertonii - end Zambie
- thyrsoidea - end Zambie
- Selliguea - seligüea** , kapradina, Polypodiaceae,
- feei – epif, Sumatra, Java, Flores
- fruticulosa – plodová, end Réunion,
- obtusa – , end Réunion,
- viridula – end. Réunion,
- Semuria – semuria** , Proteaceae
- cyanoides – chrpovitá, Kapsko
- Senaea – senaea.** Gentianaceae
- exacoides – , Kapsko
- Senecio – starček, senecio,** (Grondsel, Hongerblom), Asteraceae, cca 1200 druhů, na Madagaskaru 80 , kosmopol, téměř po celém světě, byliny i dřeviny, i keř. sukulenty, v tropech i stromovitě
- abrubtus - Bestergeelhongerblom, Kapsko, fynbos
- adnivalis – podsněžný, „stromovitý“ 9 - 10 m, gigantismus, end, horské oblasti v. Afriky, Kilimandžáro, Mt. Kenya, Aberdare, vysoké výšky s chladným podnebím a vysokou vlhkostí, rašeliniště, vřesoviště, nad hranicí lesa 3 – 4 tis. m m., odumřelé listy pomáhají rostlině udržet teplo, pomalý růst, ve 30 letech se větví, stáří až 200 let, lesíky stromovitých starčeků a lobelií subalpinského stupně v. Afriky (tam mnoho dalších druhů), Tanzanie, Madagaskar
- aegyptius – egyptský, pův. Egypt
- angulatus - hranatý, jv. Afrika, okr, i jEvropa, NZ aj.
- arenarius – písečný, (Hongerblom), j. Afrika, Kapsko, fynbos
- articularis – článkovaný, (Candle Plant), sukulent, okrasně, j. Afrika - Kapsko, Tanzanie
- backchans – , Mt. Keňa, Keňa
- barbatipes - vousatý, i velehory, Tanzanie
- berbertonicus -
- bicolor (cineraria) - přímořský, (dvoubarvý, starček cinerarie, popelivka cinerarie, Groundsell, Dusty Miller, Sea Cineraria, Silwer Ragwort), pův. z. a stf. Středozemí, s. Afrika, Turecko, j. Afrika, písč. pobřeží, okr subtropy, letnička, ČR
- brassica – zelný, hory v. Afriky, Tanzanie
- burchellii - Geelgiffbossie, Molteno disease plant, širší j Afrika, Kapsko, fynbos, Kalahari, Namibie
- canaliculatus - end Madagaskar, sulul. stáloz. leřik
- cineraria (Pericallis) - s. Afrika
- coleophyllus - , JAR
- coronopifolius - Sahara
- cottonii – Cottonův, (bavlníkovitý), hory v. Afriky, Kilimandžáro, Tanzanie, Uganda
- crassissimus - tučnolistý, Madagaskar
- elegans – nádherný, (sličný, Wild Cineraria), pův. j. Afrika, pobřežní duny, inv
- elgonensis - elgonský, Veld Cineraria, Kapsko, fynbos, i velehory, Tanzanie
- emirnensis - end Madagaskar
- ericirosenii - , hory, Tanzanie

- erosus - Kapsko, fynbos
- farinaceus - Súdán, Etiopie, stř. Afrika
- ficoides - fikovitý, sukulent, z j. Afriky
- flavus - Sahara
- gallicus - galský, z Středozemí, Španělsko, Portugalsko, Francie, Itálie, Maroko
- hadiensis - Súdán, Etiopie, stř. Afrika, Jemen
- halimifolius - Tabakbos, Kapsko, fynbos, jz pobřeží
- hastifolius - Kapsko, fynbos
- haworthii - Hawortův, z j. Afriky
- haygarthii - jv Afrika, end Dračí hory, JAR, Lesotho, keř až 1 m
- herreianus - j. Afrika
- hoggariensis - Sahara
- humilis - vysoké Andy, Bolívie, Argentina, Chile, puna
- inaequinesis - úzkolistý, pův. j. Afrika, Kapsko, Súdán, stř. Afrika, větší část jižní Afriky, do Evropy zavlečen s ovčí vlnou, ČR nepůvodní
- johnstonii – Johnstonův, hory v. Afriky, Kilimandžáro, Tanzanie
- keniensis - keňský, Keňa, v. Afrika,
- keniodendron – keňskodřevý, „stromovitý“ hory v. Afriky, až 5 m, růžice listů s jemnými stříbrnými chloupky jež zachycují vlhkost, v noci izolují rostlinu a ve dne ji chrání před UF zářením, Tanzanie
- kilimanjari - kilimandžarský, Kilimandžáro, i velehory, Tanzanie
- lanifer - j. Afrika, Kapsko, fynbos
- leucanthemifolius – kopretinolistý, (Coast Ragwort), Středozemí, Kypr, Malta
- littoreus - Geelhongerblom, Kapsko, fynbos
- macroglossus – , stáloz. ovíjivá liána, Zimbabwe až Mosambik, jv. Afrika
- maritimus - Strandhongerblom, Kapsko, fynbos
- medley-woodii - , pův. j. Afrika, Kilimandžáro, Tanzanie
- meyer-johannis - Kilimandžáro, Tanzanie
- mikanioides – , j. Afrika
- nanus - Súdán, Etiopie, stř. Afrika
- ochrocarpus - Súdán, Etiopie, stř. Afrika
- paucicalycukatus - JAR, Lesotho
- pinifolius - Kapsko, fynbos
- pubigerus - Takluisbossie, Kapsko, fynbos
- purtschelleri - , Kilimandžáro, Tanzanie
- rigidus - Rough ragwort, Kapsko, fynbos
- roseiflorus – růžokvětý, hory v. Afriky
- rosmarinifolius - Gryshongerblom, Kapsko, fynbos, Namibie
- rowleyanus - Royleův, z jz. Afriky
- scapiflorus - Perskoppie, Kapsko, fynbos, Namibie,
- scotii – Skotův, Sokotra
- serpens – hadcový., j. Afrika, okr
- schultzii - Súdán, Etiopie, stř. Afrika
- schweinfurthii - , hory v. Afriky, Tanzanie
- sophioides - Kapsko, fynbos
- speciosissimus - Kapsko, fynbos
- stapeliaeformis – stapeliovitý, jv. Afrika
- steudelii - Súdán, Etiopie, stř. Afrika
- tamoides - , JAR, Súdán, stř. Afrika, větší část jižní Afriky
- telekii - , Kilimandžáro, Tanzanie
- umbellatus - Kapsko, fynbos
- unionis - Súdán, Etiopie, stř. Afrika
- vulgaris - obecný, Súdán, stř. Afrika

Senna (Cassia) - **kasije, sena**, trubol, asoka, Caesalpiniaceae, Fabaceae, 260 druhů, subtr a tropy, Amerika, Afrika, Austrálie, polopouště a savany, malé stáloz. stromy a trvalky (hlavně stáloz.keře), okr Indie a jv. Asie,

- *alata* (*Cassia alata*) – křídlatá, (Candle Bush), pův. Kalifornie, trop. Amerika, atrakt keř 1 - 4 m, do 1000 m, v. Afrika
- *bicapsularis* - Guinea, Kongo, Súdán, stř. Afrika
- *biflora* (*Cassia biflora*) – dvoulistá, pův. Mexiko, Karibik, keř 3 m, do 1700 m, okr, v. Afrika
- *brewsteri* (*Cassia brewsteri*) - Brewsterova, (Cigar Cassia), pův. Austrálie, sapanov. strom 12 m, atrakt. květy, okr, v. Afrika
- *didymobotra* (*Cassia d.*) - senna, (Candle Bush, Peanut Butter Cassia, Popcorn Cassia), pův. trop. v. Afrika, Kongo, Guinea, Kongo, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část j. Afriky, Madagaskar, keř 6 m, 700 - 2100 m, listy zapáchají, zplanělá Indie, Malajsie
- *holosericea* – hedvábná, (sametová), Sahel, Súdán, stř. Afrika, Sokotra, degrad. plochy
- *italica* – italská, Súdán, Ghana, Sahel, Namibie, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, Sinaj, Arábie
- *obtusifolia* - okrouhlostá, keř 2 - 5 m, do 1700 m, saharsko-arabská oblast, v. Afrika, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie, Sokotra
- *patersiana* - trop. v Afrika, Etiopie, Tanzanie, Súdán, Uganda, Zimbabwqe, Mozambik, Svazijsko, JAR
- *septemtrionalis* (*Cassia floribunda*) - mnohokvětá, pův. Mexiko, keř 3-4 m, 910 - 3200 m, v. Afrika
- *siamea* (*Cassia siamea*) - siamská, (Blackwood Cassia, Ironwood), pův. jv. Asie, 15 m, listy 30 cm dlouhé, dřevo odolné termitům, pěst zeměd. lesy, okr, v. Afrika
- *singueana* (*Cassia s.*) - krvavá, keř 6 m, do 2000 m, v. Afrika
- *socotrana* - sokotranská, Sokotra, Súdán, stř. Afrika
- *sophera* - Súdán, stř. Afrika
- *spectabilis* - nádherná, (*Cassia*), pův. trop. Amerika, 10-20 m, široké koruny, plody lusky 30 cm, pro dřevo, plantážnický, v. Afrika
- *surattensis* - Madagaskar

Senra - senra, čtverolach, Malvaceae

- *incana* - saharsko-arabská oblast, Súdán, Etiopie, stř. Afrika

Serapias - serapiaa, Orchidaceae, 10 druhů, ve Středozeří end, až Švýcarsko, Kavkaz, terestr

- *bergonii* - bergonská, Kréta, frygana
- *cordigera* – cordigetská (typická středomořská), z. a centrální Středozeří, Sardinie, Řecko, Turecko, s. Afrika, vlhké travn plochy
- *laxiflora* – jazykokvětá, Středozeří, Kréta, Kypr, Itálie, Řecko, Malá Asie
- *lingua* – jazyková, z. a stř. Středozeří, Sardinie, Portugalsko, Řecko, s. Afrika
- *neglecta* – přehlížená, Středozeří, Řecko, §F
- *nurrica* - §F
- *orientalis* ssp. *apicula*, ssp. *orientalis* – východní, Středozeří, Itálie, Řecko, Kréta, frygana
- *parviflora* - malokvětá, Středozeří, od Španělska po Turecko, všechny Středoz. ovy, Sardinie, TTP, §F
- *vomeracea* (*pseudocordigera*) – nachová, celé Středozeří, Itálie, Řecko, Kypr, Palestina, Izrael, vlhčí TTP

Serruria - seruria, Spideerhead, Spinnekopbos, Proteaceae

- *acrocarpa* - Kapsko, fynbos
- *aitonii* - Kapsko, fynbos
- *decipiens* - Kapsko, fynbos
- *elongata* – prodloužená, Kapsko, fynbos
- *fasciflora* Kapsko, fynbos
- *florida* – květnatá, polokeř j. Afrika, Kapsko
- *glomerata* – kulovitá, (Blushing Bride), Kapsko
- *vallaris* - , JAR
- *villosa* - Kapsko, fynbos

Sesamum – sezam, Pedaliaceae, 32 druhů, Afrika

- *alatum* - křídlatý, subsaharská afrika, ale ne vlhké trop. lesy, Maaauritánie, Senegal až Súdán Eritrea a Namibie, Angola až JAR
- *indicum* – indický, pův. v. Afrika, j. Asie, Arabský poloostrov, j. Afrika, kult olejnina, sezam. semínka, olej a koření, léč l., stará kult rostlina východoafrických vysočin, Tanzanie
- *senecioides* - j. Afrika, JAR, Botswana, Zimbabwe, Svazisko, Malawi

Sesbania – sesbana, sesbanya, Fabaceae, Viciaceae

- *sesban* (*aegyptica*) – sesban, (River Bean), keř 6 m, v. Afrika

Sesuvium – tlustobýl, sesuvium, Sesuviaceae, Aizoaceae, 12 druhů, tropy a subtr

- nyasicum - , end Zambie
- portulacastrum – portulakový, Ghana, Guinea, Kongo, Namibie, Tanzanie, Madagaskar
- Setaria – bér, setaria**, Poaceae, 150 druhů, variabilní trávy, temperát. obl., subtr a tropy obou polokoulí, okr, pěst (senegalské/vlašské proso),
- incrassata - NP Kruger
- palmifolia – palmolistý, trsn. tráva, trop. Afrika, Namibie
- pumila - sivý, saharsko-arabská oblast , Súdán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Madagaskar, Arábie
- verticillata - přeslenitý, Súdán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie
- viridis - zelený, Súdán, stř. Afrika
- Schefflera** (Brassaia, Dizygotheca) – **šeflera**, deštníkový strom, Araliaceae, cca 1600 druhů, subtr a tropy, jv.Asie, Tajwan, Tichomoř. ovy, N. Guinea, stř. a JAm, sv. Austrálie, stáloz. keřovité stromky, liány, okr
- abyssinica - habešská, v. Afrika, Etiopie, Guinea, Kongo, Súdán, Etiopie, větší část j. Afriky, strom až 30 m i epif. keř
- actinophylla (B. actinophylla) – (Octopus Tree, Queensland umbrella Tree), pův. Austrálie - Queenslad, N. Guinea, okr Karibik, inv Florida, strom až 10-15 m strom, 1000 - 2000 m, okr, v. Afrika
- lukwangulensis - end Tanzanie
- Schefflerodendron - šeflerodendron**, Fabaceae
- usambarensis - Kongo, Gabun, Tanzanie
- Schinus – pepřovec, schinus, pirul**, vinozub, Anacardiaceae, 30 druhů, stáloz. dřeviny, Amerika - Mexiko až Uruguay, stáloz. dřeviny, vysazován v Limě, i okr
- molle - měkký, (pirul, Pepper Tree), pův. j. JAm (peruánské Andy), podražc. ? stromek 15 m, tolerantní k soli, pěst, koření červený pepř, balzámová klejoprskyřice "americký mastix", léč., okr i větrolamy, v. Afrika
- tereninthifolius (terebranthi) - (Brazilian Pepper Tree, Christmas Berry Tree), pův. Brazílie, 7 m, koření, okr, v. Afrika , Súdán, stř. Afrika, sv. Helena,
- Schistostephium - schistostefium**, Asteraceae, 8 druhů, j Afrika
- rotundifolium - jv Afrika, JAR, Svazijsko
- umbellatum - pův JAR, keř, fynbos
- Schizaea - vikateň, schizea**, Schizaeaceae, kapradina, 20 druhů, tropy a subtr
- confusa - Madagaskar, Seychelly,
- dichotoma - pantropicky, trop. v. Afrika, Madagaskar, Maskarény, Indie. Thajsko, Chajnan, Tajwan, Filipíny, Indonésie, Papua - N. Guinea, Austrálie, NZ, Polynésie, stáloz,
- Schizodium – schizodyum**, Orchidaceae
- obliquum – , Kapsko
- Schizochilus - schizochilus**, Orchidaceae
- calcaratus - , end Zambie
- lepidus - , end Zambie
- sulphureus - sírový, end Zambie
- Schizolobium – schizolobium** , Sapindaceae
- parahybum – (Guapiruvu), pův. trop. Amerika - Brazílie, strom 10 m, okr zahrady a golf. kurty, v. Afrika
- Schizostylis - schizostylis** , Iridaceae
- coccinea – šarlatové, (Kaffir Lily), oddenk. trvalka, j. Afrika, Lesothe
- Schlechterorchis - schlechterorchis**, Orchidaceae
- aberrans - , end Zambie
- villosa - , end Zambie
- Schleinitzia - schleinytzia**, Fabaceae, (Mimosaceae),
- fosbergii -
- Schoenefidia – schoenefidya**, Poaceae
- gracilis – něžná, Sahel
- Schoenoplectus (Scirpus)– skřípinec, schenoplektus**, Cyperaceae, 80 druhů, Eurasie, SAm, stáloz. oddenkaté byliny, břehy vod, zasolené mokřady, okr
- litoralis - pobřežní, saharsko-arabská oblast , Etiopie, větší část j. Afriky, Omán
- mucronatus - hrotitý, Guinea, Kongo, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, Madagaskar
- supinus - poléhavý, Madagaskar
- tabernaemontani - Tabernaemontanův, saharsko-arabská oblast , pouštní okraj Sahara, Arábie

Schoenus – šášina, **schoenus**, Cyperaceae

- nigricans – načervenalá, Sinaj, Arábie, ČR

Schotia - **ladokvět**, **schotya**, Fabaceae, (*Viciaceae*), 4 druhy, j Afrika, (Richard vab der Schot, holand. císař. zahradník ve Vídni, ovlivnil podobu zám. parku ve Veltrusích)

- afra - , (Small-leaved Karoo, Boer-bean), j Afrika, dřevina,

- brachypetala - trop. j. Afrika, Kapsko, Mosambik, Zimbabwe, Svazijsko, keř strom, okr Keňa, Uganda, Pákistán, Austrálie

Schouwia - **schowia**, Brassicaceae

- thebaica Sahara

Schrebera - **schrebera** , Oleaceae, 8 druhů, hlavně trop Afrika,

- alata – křídlatá, (Wing-leafed wooden Pear), trop v a j. Afrika, Etiopie, Keňa, Tanzanie, Malawi, Mosambik, Zimbabwe, JAR, Svazijsko, Zambie, Angola, keř, strom 9 -25 m, okraje trop lesy 1500 - 2300m, Masajové,

- ameríkana - americká, z JAm

Schwantesia – **schwantesia** , Aizoaceae

- herrei - , polštář. sukulent, j. Afrika, Namibie

- ruedebuschii - , j. Afrika, Namibie

Schwartzkopffia - **schwartzkopffie**, Orchidaceae

- lastii - , end Zambie

Schweinfurthia - **schweinfurtya**, Plantaginaceae, Scrophulariaceae, 8 druhů, max Arábie - Omán, Egypt a Somálsko po Indii

- imbricata - saharsko-arabská oblast , Arabie, Omán, SAR, písčiny, šterkoviště

- papilionaceae - saharsko-arabská oblast , Pákistán, Afghánistán, Indie, Omán, písčiny, šterkoviště

Sibangea - **sibangea**, Putranjivaceae

- pleioneura - Tanzanie

Sida – **vlákeň**, **sida**, podslunečník, Malvaceae, 200 druhů, tropy a subtr, Asie, Afrika, Amerika, okr, pěst

- spinosa – ostnitá, Asie, Afrika a Amerika, ČR zavlečena

- tenuicarpa - hory v. Afrika, Súdán, Etiopie, stř. Afrika

Sideritis - **sideritya**, Lamiaceae,

- candicans - Madeira, Kanárské ovy

- syriaca .

Sideroxylon – **železovec**, **darmota**, **sideroxylon**, železné dřevo, Sapotaceae, dřevina suchých lokalit

- borbonicum - Madagaskar

- fimbriatum - , Sokotra, křoviny

- inerme - bezbranná, beztrnná, Súdán, stř. Afrika, větší část jižní Afriky, Madagaskar, okr

- mascatense - v Afrika - Etiopie, Somálsko, Džibutsko, Súdán, stř. Afrika, Jemen, Omán, Saúdská Arabie, Pákistán, Afghánistán

Silene (Melandrium, Lychnis) – **silenska**, **silene**, knotovka, Campion, Wildetabak, Caryophyllaceae, cca

500 druhů, s. polokoule, většinou hory, byliny i polokeř, Středozemí, Evropa, trop Afrika a Amerika, okr

- acaulis – bezlodyžná, (Moss Silene. Moss Campion), cirkumpolární, SAM, Island, Skandinávie, GB,

Pyreneje, Alpy, Apeniny, Karpaty, Balkán, ne ČR, §SK, nízké TTP

- aegyptica - egyptská, xerothermní, Egypt, Kypr , Palestina, Izrael

- alba - širolistá, (bílá), Středozemí

- armeria – svazčitá, (Sweetwilliam Silene), Středozemí, okr. intr. ČR, Čína

- bellidioides Kapsko, fynbos

- coeli-rosa – líbezná, §F

- colorata - barevná, (Red Campion, Mediterranean Catchfly), celý mediterán, Středozemí, Kréta, Kypr, Malta, písčiny, Sinaj, Arábie, obnažené půdy, makchie, skály

- conica - kuželoplodá, (kuželovitá), Středozemí, píseč duny, písčiny, ČR

- coronaria - věncový, pův. j. Evropa, §CH, okr, ČR

- corsica - korsická, end Korsika, Sardinie

- cretacea – krejdjanská, §UA, §R, Smar,

- cretica - krétská, Kypr, Kréta, ČR, pole

- dioica (rubrum) – dvoudomá, (k. červená), téměř celá z. a stř. Evropa, Skandinávie, ČR, v. Evropa po Moskvu, sec. Krym, Kavkaz, Sibiř, SAM, chybí jen v dalekém jz. Evropy, vlhčí TTP, okr

- echinata - , §SRB
  - flavescens – žlutá, §U
  - fruticosa - plodová, saharско-arabská oblast , Kypr
  - gallica – francouzská, (galská), celé Středozeří, Itálie, Sardinie, §CR (bývala), úhory, u cest, pole, písčité rumiště
  - gigantea - velká, Kypr
  - hifacensis - , § BG,
  - hypanica – , §UA
  - italica - italská, Itálie, Kypr
  - jailensis – jailenská, §UA
  - laevigata - hladká, Kypr
  - latifolia – široolistá, (White Champion), pův jEvropa, jz Asie, sec celá Evropa, Skandinávie, ČR nepůvodní archeofyt, úhory, celý svět
  - latifolia ssp. alba – široolistá bílá
  - lynesii Sahara
  - macrosolen - pohoří v. Afriky, Etiopie, Súdán, Tanzanie, Keňa, stř. Afrika
  - mariana - §BG, Bern, Smar, NAT
  - multiflora – mnohokvětá, §SK, §SRB
  - nicolicii – Nikoličevská, §SRB
  - nocteolens - , § BG,
  - nodulosa - kolénkatá, end Sardinie, Korsika
  - nutans – níci, jihosiříský florelement, většina Evropa, Alpy do 2000 m, ČR, světlé listnaté lesy
  - nutans ssp. dubia – níci pochybná, §SK,
  - ornata - JAR
  - orphanidis - , Bern, Smar, NAT
  - otites – ušnice, ČR, suché stráně
  - pendula – převislá, (Drooping Silene), Itálie, Čína, okr
  - pindicola - , Řecko
  - primuliflora – prvosenkokvětá, JAR
  - requienii - end Sardinie, Korsika
  - salzmanii – Salcmanova, §F,
  - sedoides - rozhodníkovitá, Palestina, Izrael, Kréta, kamen půdy
  - sericea - hedvábná, Itálie, Korsika, Sardinie, pobř písčiny
  - schafta - schafta, pův. Kavkaz, okr, ČR
  - succulenta – sukulentní, Řecko, Palestina, Izrael, písčiny
  - succulenta ssp. corsica – sukulentní korsická, Korsika
  - syreitschikovii – Syrejščikova, §UA
  - thymifolia – mateřídouškolistý, §RO
  - undulata - Kapsko, fynbos
  - uniflora - stejnokvětá, (jednokvětá, Double Bladder Champion), Madeira, Skandinávie, xerothermní
  - velutinoides (velutina) - sametová, Sardinie, §F, Bern, Smar, NAT
  - viridiflora - , §UA
  - viscaria - kohoutek smolníčka, pův. stř. Evropa, okr, ČR
  - viscosa – lepkavá, §SRB, ČR, písčiny
  - vulgaris - nadmutá, Středozeří, Sardinie, ČR, pole, u cest
- Silybium – ostropestřec, silybium, Asteraceae**
- marianum – obecný, (mariánský, "mariánské kardy"), pův. Středozeří, Ischia, Kréta, Přední Asie, Sinaj, Arábie, Palestina, Izrael, rumiště, pěst léč (žlučník, po alkoholu), i ČR okr, kláštery (mramorované bíle skvrnité listy bodlákovité),
- Sisymbrium – hulevník, sisymbrium, hulevníkovec, úhorník, Brassicaceae, rumiště, ruderal, Středozeří, Eurasie,**
- irio - Sahara
  - loeselii - Loeselův, Eurasie - Francie, Itálie, Balkán, ČR, Skandinávie, Malá Asie, Kavkaz, Írán, Afghánistán, Altaj, j. Arábie, saharско-arabská oblast , sec SAM
  - orientale - východní, pouštní okraj Sahara, Arábie

- reboudianum - Sahara
- Sisyrinchium – badil, sisynchium**, sisyrinchium, Iridaceae
- hory v. Afriky, Tanzanie
- Smilax – přestup, smilax**, (Greenbrier), Liliaceae, Smilacaceae, 300 druhů, dřevnaté dvoudomé liány a trvalky, škrobn.oddenky, tropy a subtr, lesy, v. a jv. Asie (Čína, Korea, Japonsko), SAm, okr, pěst - zelenina
- anceps - trop. Afrika: Etiopie, Senegal, Mosambik, Natal, Madagaskar, Komory, Maskarény
- aspera - drsný, Guinea, Kongo, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část jižní Afriky
- Socotranhus – sokotranus**, Apocynaceae
- end rod Sokotra
- Socotrella – sokotrela**, Apocynaceae
- dolichocnema – , Sokotra
- Socratea – pona, sokratea**, Arecaceae
- exorrhiza - JAm, palma trop. deštný nížinného lesa, přesun odbočivé nadzemní kořeny
- Solanecio - solanecio**, Etiopie, Asteraceae
- gigas - Súdán, stř. Afrika
- mannii - , end Zambie
- Solanum – lilek, solanum**, Nightshade, Bitterappel, Solanaceae, cca 1500 druhů, celý svět, hlavně Amerika, dále Středozeří, Eurasie, Afrika, byliny, byliny, dřeviny i liány, okr, pěst. zeleniny, jed části
- aethiopicum - etyopský, Etiopie,
- africanum - africký, JAR. Dronkbessie, Kapsko, fynbos
- anguivi -
- campylacanthum - , „sodomské jablíčko“, africké pastviny, Keňa aj., jed, exp
- giftgerbegense - Kapsko, fynbos
- guineense - Kapsko, fynbos
- incanum – šedý, (Sodom Apple), keř 0,5 - 2 m, do 2300 m, v. Afrika, Ngorongo, Tanzanie, Etiopie, větší část jižní Afriky, v. Afrika, Africký roh, Súdán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie, Sokotra, travn plochy
- linnaeanum - sodomský, (Bitterappel), Kapsko, fynbos, Súdán, stř. Afrika, větší část jižní Afriky
- lycopersicum – rajče, pův. j. a stř. Amerika, Etiopie
- macranthum - velkoplodý, (Brazilian Potato Tree), pův. Brazílie, strom až 10 m, okr, v. Afrika
- marginatum - Súdán, Etiopie, stř. Afrika
- mauritanum - mauretánský, (Asian bug Tree), pův. JAm, Asie, keř 5 m, 1500 - 2800 m, v. Afrika, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar, Réunion,
- nigrum – černý, Súdán, stř. Afrika, Sahara, Sokotra
- pseudocapsicum - paprikový, stáloz. keř, jv. Afrika
- tomentosum -
- Solenostemma - solenostema**, Asclepiadaceae
- argel - Sahara
- Sonchus – mléč, sonchus**, Asteraceae
- leptcephalus - end Kanár. ovy, skály
- oleraceus – zelinný, Súdán, stř. Afrika, Sinaj, Arábie, Sokotra, sv. Helena., Kanárské ovy
- Sonderina - sonderina**, Apiaceae
- hispida - Kapsko, fynbos
- Sonderothamnus – sonderotamnus**, Penaeaceae, pouze j. Afrika, end
- petraeus - skalní, JAR, Kapsko, fynbos, end
- speciosus – , Kapsko, fynbos, end
- Sonneratia - sonerácia** , Sonneratiaceae, dnes Lythraceae
- alba – bílá, strom, 10 - 12 m, mangrovy v. Afriky, Tanzanie, Keňa , Madagaskar, Seychelly
- Sophora – jerlín, sofrora**, Fabaceae, 80 druhů, hlavně Asie
- denudata – zoubkatý, end Réunion, Madagaskar, postupně kolonizuje sopku
- Sorghum – širok, sorgum** , Poaceae, stará kult. rostlina, Středozeří, zavl. Evropa
- bicolor (vulgare) - dvoubarevný, (obecný, moušenínské proso, durha), pův, trop. Afrika, Súdán, Nigérie, Burkina Faso, Čad, Guinea, Kongo, Súdán, stř. Afrika, využíván od prvobytně pospolné společnosti, pěst. obilnina, Palestina, Izrael, Omán, Jemen, bible, pěst, ČR, USA, Mexiko, Indie,
- b. var. eusorghum - d. zrnový, na zrno

- b. var. technicum - d. metlový, košťata, kartáče
- b. var. saccharatum - d. cukrový, šťáva stébel až 18 % glukózy
- b. var. sudanense - d. súdánský, sudánská tráva, pícninářsky hodnotná tráva, energetická plodina, savany, původ v. Afrika, Súdán, Tanzanie, stará kult rostlina východoafrických vysočin, okr, ČR
- caffrorum - kaferský
- caudatum - ocasatý
- cernuum -
- halapense – halebský, pův. Středozeří, Řecko, až Indie, stará pěst. pícnina, Madeira, v USA inv v mladých výhoncích jed kyanid (i usmrtit koně), ČR)
- nervosum -
- nigricans -
- nitidum -
- propinquum -
- roxburghii -
- Sorindeia - sorindeia**, Anacardiaceae
- rhodesiaca - rhodeská, end Zambie
- Sorocephalus - sorocephalus**, Clusterhead, Proteaceae
- lanatus - Kapsko, fynbos
- Soulamea - soulamea**, Simaroubaceae
- terminalioides - Madagaskar, Seychely,
- Southerladia – jihoafrická, souterladya**, Fabaceae
- mantana – horská, (Mountain Lily), j. Afrika – Dračí hory
- Sparaxis – dřípulka, ixie, sparaxis**, Fluweeltjie, Iridaceae
- auriculata – zářivá, Kapsko
- bulbifora – hlíznatá, pův. j. Afrika, Kapsko
- elegans - sličná, j. Afrika, Kapsko
- fragrans - křehká, j. Afrika
- grandiflora - velkokvětá, Botterblom, Kapsko, fynbos
- metelerkampiae - Kapsko, fynbos
- pilansii - , j. Afrika
- tricolor – trojbarevná, (Wand Flower), pův. j. Afrika, Kapsko, Červený seznam, okr, ČR
- variegata - Kapsko, fynbos
- vilosa - Kapsko, fynbos
- Sparmannia – sparmanya**, Tiliaceae
- africana – africká, (lipka africká, pokojová lipka, Indoor Linden, Cape stock Rose), pův j Afrika, Kapsko, okr, BZ Dar es Salaam
- ricinocarpa - Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část j. Afriky
- Spatalla – spatalla**, Fuzzybuds, Proteaceae
- curvifolia – křivolistá, Kapsko, fynbos
- mollis - Kapsko, fynbos
- parilis - Kapsko, fynbos
- Spathodea - spatodea, trubačovec**, Bignoniaceae, Catalpaeae, 1 druh, stáloz. strom, okraje lesů a roklin, tropy, Afrika, okr
- campanulata (nilotica) - zvonkovitý. (tulipánovitý, "africký tulipánový strom", African Tulip Tree, Fire Tree, Nandi Flame, Flame of the Forest, Fountain Tree), pův. trop. Afrika, Kongo, Guinea, savany, monzun opadavé lesy, suchuvzdorný, stálezel krásný strom 25 (10 - 30) m, 1500 - 2000 m, červ. a žl. kv., plod tobolka, okr, inv, v. Afrika, Uganda, Ghana, okr
- colais - kolais, (African Tulip Tree), pův. z. Afrika, strom, okr
- Spergula – koleneč, spergula**, Caryophyllaceae, písčiny, slunné lokality, rumiště, Eurasie
- fallax - saharско-arabská oblast
- flaccida - Sahara
- Spergularia – kuřinka, spergularia**, Caryophyllaceae, břehy vod, slaniska, dna rybníků, Eurasie
- maritima - obroubená, Súdán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie
- salina - solná, Súdán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie

- Spermacoce - spermacoce**, Rubiaceae
 - annua - roční, end Zambie
 - arvensis - rolní, end Zambie
 - congestis - end Zambie
 - huillensis - end Zambie
- Spetaea - spetea**, Cape Bluebell, Hyacinthaceae
 - lachenaliiflora Kapsko, fynbos
- Sphaeranthus - sferantus**, Asteraceae, 40 druhů, Afrika, j. Asie, Austrálie
 - angolensis - j. Afrika
 - gazaensis - jv Afrika - Zimbabwe, Zambie, Mosambik
- Sphaerocoryne - sfrokoryne**, Annonaceae
 - gracilis - křehká, end Zambie
- Sphagneticola - sfagnetykola**, Asteraceae,
 - trilobata - Guinea, Kongo, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar
- Sphagnum – rašeliník, sfagnum**, Sphagnaceae
 - davidii - Davidův, i velehory, Tanzanie
 - madagassum - , i velehory, Tanzanie
 - pappeanum - , i velehory, Tanzanie
- Sphedamnocarpus - sfedamnokarpus**, Malpighiaceae / Mamaroviré, 12 druhů, z toho 10 Madagaskar a Maskarén,
 - pruriens - j Afrika - Namibie, Angola, Botswana, Zimbabwe, Mozambik, JAR, Svazijsko
- Sphenoclea - sfenoklea**, Spencleaceae
 - zeylanica - cejlonská, v. Afrika,
- Spiloxene – spiloxene**, Cape Star, Ploegtydblommetjie, Hypoxidaceae, 30 druhů
 - aquatica – vodní, Watersterretjie, Kapsko, fynbos
 - canaliculata - , JAR, Kapsko, fynbos
 - capensis – kapská, (Golden Star, Peacock Flower), Kapsko, Namibie, fynbos
 - curculigoides - , JAR
 - ovata - Kapsko, fynbos
 - serrata – pilovitá, Kapsko, fynbos
 - schlechteri - Kapsko, fynbos
- Spiniluma – spinyluma**, Sapotaceae
 - discolor - , Sokotra
- Spirostachys - spyrostachys**, Euphorbiaceae
 - afrikana - africký, JAR, Mosambik, Kruger, spirostachys
- Sporobolus – opadavec, sporobolus**, Poaceae
 - fimbrosus - end Zambie
 - mopane - end Zambie
 - pyramidalis – jehlancovitá, (Dropsed Grass), tráva krátkostébelných savan, Ngorongo, Tanzanie, jehlicovité stvoly
 - spicatus - , zasolené půdy u Okavango,
 - uniglomis - , end Zambie
 - virginicus - viržinský, Namibie, Guinea, Kongo, Súdán, stř. Afrika, větší část jižní Afriky, Madagaskar
- Spuriodaucus - spuriodaucus**, Apiaceae
 - asper - hvězdný, end Zambie
 - quarerei - , end Zambie
 - hockii - , end Zambie
- Staavia - stavia**, Bruniaceae, end
 - doodii - Diamondeyes, Kapsko, fynbos, end
 - glutinosa - , (Flycatcher Bush, Vlieebos), JAR, Kapsko, fynbos, end
 - radiata - Altydbos, Kapsko, fynbos, end
- Staberoha - staveroha**, Restoniaceae,
 - aemula - end Kapsko, fynbos
 - distachya - Cape grass, end Kapsko, fynbos
- Stachys – čistec, stachys**, bukvice, Woundwort, Teebos, Lamiaceae

- aethiopica - etiopský, Etiopie, j Afrika, Namibie, fynbos, Súdán, stř. Afrika, větší část jižní Afriky
- alpina – alpský, §U
- brachyclada - , §F,
- byzantica - vlnatý, pův. Kavkaz, xerothermní, okr. ČR
- candida - bělostný, j. Řecko (pohoří Taygetos), Červený seznam
- corsica - korsický, end Korsika, Sardinie
- cretica - krétský, stř. a v. Středozeří, Francie, Balkán, Turecko, Kréta, Kypr, Krym, pastviny, kamen a travn místa
- germanica - německý, Středozeří
- glutinosa - lepkavý, end Sardinie, Korsika
- macrantha (grandiflora) - velkokvětý, pův. Malá Asie a Kavkaz, okr. ČR
- milanii - , §SRB
- natalensis - jv Afrika, JAR, Svazijsko, Zimbabwe
- ocymastrum - , §F,
- palestina - palestinská, Palestina, Izrael
- serbica – srbská, §SRB

Stachytarpheta - vratiklas, stachytarpheta, Verbenaceae, 30 druhů, jv Asie, Afrika, motýli

- caynnensis - pův JAm, Guinea, Kongo, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar

Stangeria - stangeria, cykas, Zamiaceae, Stangeriaceae, 1 druh, další pouze paleontol.

- eriopus - plstnatá, jv. Afrika, JAR, Mosambik

Stapelia – smrdutka, stapelia, Carrion Flower, Aasblom, Asclepiadaceae, převážně j. Afrika, suché oblasti, sukulent

- asterias - hvězdovitá, sukulent, pův. JAR (Kapsko)
- erectiflora - Súdán, stř. Afrika, větší část j. Afriky
- flavirostris - , (Slangghaap), JAR
- flavopurpurea - , JAR
- gigantea - velká, sukulent, jv. a stř. Afrika, Súdán,
- grandiflora - velkokvětá, pův. j. Afrika - Transvaal
- hirsuta - srstnatá, Haasoor, Kapsko, fynbos
- insignis - znamenaná, pův. Madagaskar
- saxatilis - skalní, pův. JAR
- vetula - , pův. JAR (Kapsko)

Stapelianthus - stapelianthus, Asclepiadaceae

- madagascarensis - madagaskarský, sukulent, Madagaskar

Stapeliopsis - stapeliopsis, Asclepiadaceae

- pillansii – , sukulent, j, Afrika

Staphylea – klokoč, stafylea, (Bladdernut), Staphyleaceae, 12 druhů, mírný pás s. polokoule, příp. tropy (Mexiko, Peru)

- holocarpa - , vysoký keř, Čína
- gigantea - velký, j. Afrika

Steganotaenia - steganotenya, Apiaceae, 3 druhy

- araliacea - subsaharská Afrika, Etiopie, Tanzanie, Sngola, Namibie, JAR, keř stom, léč, TLM

Stellaria – ptačinec, stelária, Caryophyllaceae, Stellariaceae, cca 120 druhů, mírné pásmo celého světa, Středozeří, Evropa, s. Afrika, z. Asie, Čína, Tibet, okr

- palliada – bledý, pův. j. a jv. Evropa, s. Afrika, Malá a stř. Asie

Stenochlaena - stenochlena, kapradina, Blechnaceae

- nenuifolia – tenkolistá, liánovitá, trop. deštných lesů subsaharské Afriky a subtr. lesů až po Natal v JAR

Stenocarpus - stenokarpus, Proteaceae

- salignus - j. Afrika, Austrálie, okr

Stenoglottis - stenoglotys, Orchidaceae

- zambesiaca - end Zambie

Stephanodium – stefanodyum, ?

- jed dřevina

Stephanochilus - stefanochilus, Asteraceae

- omphalodes - Sahara

Stephanostegia – stefenostegia, Apocynaceae

- caouronii - strom, Madagaskar

Stephanotis – pamětnice, stefanotys, vřencovec, Asclepiadaceae

- floribunda – květnatá, (Clustred Wax, Waxflower, Floradora, Bride's Flower, Madagascar Jasmine), pův. Madagaskar, stáloz. liána, voní, okr tropy a subtr

Sterculia (Pterigota, Firmiana) – lejnice, sterkulia, Malvaceae, (Sterculiaceae), 180 druhů, tropy a subtropy,

- africana - africká, (African star Chesnut, Tick Tree), pův. v. a j. Afrika, Etiopie, Eritrea, Somálsko, Mosambik, Botswana, Súdán, Namibie, Omán, Sokotra, strom 15 m, až do 1000 m, dřevo nábytek, budovy, konstrukce, hudeb. nástroje

- africana var. socotrana - africká sokotranská, Sokotra

- foetida - smrdutá, (ořechovitá, Wild Almold, Sterculia Nut, Java Olive), strom až 30 m, pův. v. Afrika až s. Austrálie, okr Tanzanie, j. Asie

- alata - křídlatá, okr, Indie, stromořadí

- murex - , (Lowveld Chesnut), jv. Afrika, JAR, Svazijsko, NP Kruger, opad. strom, květ před olistění, plody opice a pražené i lidé, dekorativní, okr

- oblonga - , Nigérie, strom

- platanifolia - platanolistá, pův. v. Asie, okr USA (Kalifornie)

- rhinopetala - , Nigérie, strom

- rogersii - , JAR

- setigera - setá, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část j. Afriky, plátovitě odlučná borka

Stereospermum - sterospermum, Caesalpiniaceae, dřeviny

- euphoroides – pryšcový, stromek, Afrika

- kunthianum - , 4 - 9 m, savany do 2100 m, dřevo na konstrukce, v. Afrika, z. Afrika - Burkina Faso

Sticherus - stycherus, Gleicheniaceae, 24 druhů, kapradina, trop a subtr. Amerika, méně Afrika, jv Asie, Austrálie a NZ

- flagellaris - trop v. Afrika, Madagaskar, Komory, Maskarény

Stichorkis - stychorkis, Orchidaceae, 8 druhů

- disticha - pův Reunion a Mauricius, Madagaskar

Stilbe – stylbe, Stilbaceae, (Verbenaceae), 10 druhů, Kapsko

- albiflora - Kapsko, fynbos,

- ericoides – vřesovcovitá, end Kapsko, fynbos

- overbergensis - Kapsko, fynbos, end

- vestitea - end Kapsko, fynbos,

Stipa - kavyl, stypa, Poaceae

- tenacissima - Sahara

Stipagrostis - koudelovec, stypagrostys, Poaceae, 50 druhů, Afrika, Střední východ, Indie

- capensis - kapský, JAR

- ciliata - Sahara, Pákistán

- damarensis -

- hirtigluma - Pákistán

- obtusa - sz. Afrika až Indie, Kavkaz až stř. Asie, vyprahlé kamenité svahy, polopouště, Pákistán

- paradisea - Pákistán

- plumosa - saharsko-arabská oblast, Omán, Pákistán

- pogonoptila - Pákistán

- pungens- bodavý, Sahara, Tunisko, Sahel, Írán

- sabulcola – písečný, (Dune Grass), tráva savan a pouští, Namibie

- uniplumis - Pákistán

Stoebe – hlaváč, stébe, Slangbos, Asteraceae

- alopecuroides - Atstertlangbos, Kapsko, fynbos

- capitata - Kapsko, fynbos

- cinerea - Vaal haartebeeskaroo

- kilimandschurica – kilimandžárský, hory v. Afriky, Kilimandžaro, Tanzanie

- passerinoides – Madagaskar., end Réunion,

- plumosa - Slangbos, Kapsko, fynbos

- rosea - Kapsko, fynbos

- spiralis - Kapsko, fynbos
- Stomatium – stomacium**, Aizoaceae
- agnium - , koberc. sukulent, j. Afrika
- patulum - shloučený, j. Afrika
- Strelitzia – strelicie**, Strelitziaceae, Musaceae
- angusta (alba) - úzká, (Great white Strelitzia), pův. j. Afrika, 10 m, plantáže, okr. v. Afrika
- nicolai - Nikoolajova, (natsalská, White Bird of Paradise, Natal Wild Banana), pův. pobřeží j. Afrika - JAR, okr, intr Madeira
- reginae - královská, (královnina, "květina rajskeho ptáka", „jeřábí květina“, Queen Bird of Paradise Flower, Crane Flower), pův. j. Afrika (v. část Kapska a Natal), Súdán, stř. Afrika, v buši, temperátní až tvrdolisté lesy, trvalka 2 m, okr tropy a subtr, intr v. Afrika, Madeira, ČR skleník
- Streptocarpus – tořivka, streptokarpus**, krutiplod, Gesneriaceae, 90 druhů, okr
- erubescens - , end Zambie
- gardenii – Gardenův, hory j. Afrika – Dračí hory
- glandulossinus - pyskatá, Kilimandžáro, Tanzanie
- hilsenbergii – , hory Madagaskar, vlhký tropický les, BZ Plzeň
- primulifolius - prvosenkolistý, JAR
- rexiii – královská, pův. j. Afrika - Kapsko, okr
- vandeleurii - , (Olifantsoor), JAR
- Striga - striga**, Orobanchaceae, Scrophulariaceae, poloparazit, 20 druhů
- asiatica - asijská, subsaharská Afrika - Sahel, Súdán, Etiopie, větší část jižní Afriky, Madagaskar, Arábie, Réunion, j. Asie, Čína, Seychely, Maskarény, USA inv
- bilabiata - v. Afrika, Súdán
- gesneroides - gesnerovitá, Afrika-Sahel, Guinea, Kongo, Súdán, Etiopie, větší část jižní Afriky, Arábie, Sokotra, Makaronésie - Kapverdy, Indie, zav. USA, trop. savany
- hermonthica - saharsko-arabská oblast, Afrika - Sahel, Senegal až Džibutsko, Etiopie, Súdán, větší část j. Afriky, pouštní okraj Sahara, Arábie
- Strobilopsis - strobilopsis**, Scrophulariaceae
- wrightii - end Zambie
- Strombosia - strombosia**, Strombosiaceae, afromontánní lesy
- scheffleri - , Keňa
- Strongylodon – strongylodon**, Fabaceae
- craveniaea - Madagaskar, Komory - Mayotte
- macrobotrys – , Réunion,
- madagascxariensis - madagaskarský, end Madagaskar
- Strophanthus – krutikvět, strofantus**, Apocynaceae, 40 druhů, dřeviny, glykosidy, jed, léč
- boivinii - end Madagaskar, opad keř. strom
- gratus - cenný, (líbezny, Roupelia Grata, Cream Fruit, Rubber Vine), pův. trop. rovníková Afrika od Guiney po Gabon, liána trop. deštných lesů, říční břehy, okrajové lemy, až 25 m, okr. léč, TLM, šamanský druh, šípový jed, pěst. jv Asie, stř. Amerika, Austrálie
- hispidus - srstnatý, Súdán
- konte – , jed, směs alkaloidů (zejména strofantin)
- nicholsonii - , end Zambie
- speciosus - JAR, šípový jed
- welwitschii - , end Zambie
- Strumaria - strumaria**, Cape Snowflake, Sneeuwlokkie, Amaryllidaceae
- ciliata - Stroopbossie, Kapsko, fynbos
- dodecandra - Soetgona, Kapsko, fynbos
- leptantha - Kapsko, fynbos
- myrsinites - Kapsko, fynbos
- spiralis - Kapsko, fynbos
- tenella - Kapsko, fynbos
- tomentosa - Kapsko, fynbos
- Struthiola - struthiola**, Featherhead, Veertjie, Juffertjie-roer-by-die-nag, Thymeleaceae, 40 druhů, trop. j. a v. Afrika

- ciliata - brvitá, Kapsko, prutnatý keř, fynbos,
- dodecandra - , JAR
- leptantha - Namibie
- striata - Roemanaggie, Kapsko, fynbos
- Strychnos – kulčiba, strychnos**, Loganiaceae, liány
- madagascarensis – madagaskarská, Madagaskar, i jako ovoce
- mitis - , end Zambie
- nux-vomica – dávivá, strom , orální jed (k „božímu soudu“ - zemře či ne),
- spinosa – trnitá, Súdán, stř. Afrika, Etiopie, Ghana, větší část j. Afriky, NP Kruger, Madagaskar, jed strom, i jako ovoce, ale semena jedovatá (šípový jed)
- Stryphnodendron - stryfnodendron**, Fabaceae, Mimosaceae,
- adstringens - Brazílie
- herbesonii - Filipíny
- porcatum - tropy a subtr
- Stuckenia - rdestík, stukenyje**, Potamogetonaceae, 40 druhů
- pectinata - hřebenitý, Namibie, kosmopolit
- Stuhlmannia - stulmanya** Fabaceae
- moavi - Tanzanie
- Styrax – sturač, styrax**, benzovník, Styracaceae, 130 druhů, subtr a tropy, jv. Asie a Ameriky - Čína, Korea, Japonsko, SAM vč. Mexiko, 1 druh j. Evropa, okr, latex, pryskyřice , obřadní vykuřování
- officinalis – lékařský, třetih relik, v. Středozeří, jv. Evropa, od Itálie na východ, Kréta, Kypr, Malá Asie, (s. Afrika chybí), Palestina a Izrael, makchie, pryskyřice ("židovské kadidlo"), i pěst, do 600 m
- Suaeda – solnička, suaeda**, Amaranthaceae, Chenopodiaceae, polopouště
- fruticosa Sahara
- monodiana Sahara
- monoica - , Súdán, Etiopie,
- moschata - mošusová, pův v. Arábie, Omán, Jemen, saharsko-arabská oblast
- verniculata – , Sahara , Tunisko, Sinaj, Arábie, pouštní okraje
- Subularia - subularias**, Brassiacaceae
- monticola - horská, v. Afrika, Súdán, Etiopie, stř. Afrika
- Suregada - suregada**, Euphorbiaceae
- lithoxyla Tanzanie
- Suriana - suriana**, Simaroubaceae, pobřeží trop moří, Afrika, Asie, JAm, Karibik
- maritima Madagaskar
- Sutera - sutera** , Scrophulariaceae
- carvalhoi - end Zambie
- cordata – srdčitá, stáloz. trvalka, j. Afrika
- tristis – smuteční, Kapsko
- Sutherlandia - suterlandya** , Fabaceae, Viciaceae
- frutescens – plodová, (Cancer Bush), stáloz. keř, j. Afrika, Kapsko
- Swertia – kropenáč, svertie**, Gentianaceae, hory, Evropa - Pyreneje, Alpy, Karpaty, Balkán Pobaltí, Bělorusko, prameniště,
- abyssinica - habešský, Guinea, Kongo, Súdán, Etiopie, stř. a j. Afrika
- crassiuscula – tučný, Kilimandžaro, Tanzanie
- fwambensis - , end Zambie
- johnsonii - , end Zambie
- lugardiae - Súdán, stř. Afrika
- polynectaria - Súdán, stř. Afrika, Jemen
- schimperi - Súdán, Etiopie, stř. Afrika
- Swietenia – mahagonovník, svietenya, pryskoň**, karibský mahagon, Meliaceae, asi 10 druhů, stáloz a poloopad stromy, trop lesy, stř. a JAm, Karibik, j. a jv. Asie, okr
- macrophylla – velkolistý, (brazilská, American Mahagony, Honduran large-leaved Mahagonay), pův. j. trop. Amerika, nepravý mahagon
- Syagrus (Arecastrum) – arekovec, syagrus**, Arecaceae, Palmaceae
- romanzoffiana - rozmarýnolistá, (Queen Palm), pův. Brazílie, palma 12 - 15 m, okr, v. Afrika

- sancona - sankona, pův. Bolívie, Kolumbie, Ekvádor, palma, BZ Dar es Salaam

Symphonia – **manila, symfonya**, Clusiaceae

- globulifera – kulovitá, červ. květ, deštné lesy, hojně na horách, Tanzanie

- intsia - , Madagaskar, strom

Symphotrichum (Aster) - **astříčka, symfyotrichum**, Asteraceae, okr

- leave - hladká, SAM

- squamatum Súdán, stř. Afrika

Synadenium - **synadenyje, sanadenyum**, Euphorbiaceae

- grantii - velké, keř, trop. Afrika, Ngorongo, Tanzanie

Syncarpha – **synkarpha**, Everlasting, Sewejaetjie, Asteraceae

- argyropsis – , Witsewejaartjie, Kapsko, fynbos

- canescens - Pienksewejaartjie, Kapsko, Namibie, fynbos

- eximia - Strawberry everlasting, Kapsko, fynbos

- gnaphaloides - Vlaktetee, Kapsko, fynbos

- chlorochrasum - Gold everlasting, Kapsko, fynbos

- paniculata - Kapsko, fynbos

- speciosissima - Cape everlasting, Kapsko, fynbos

- vestita - Cape Snow, JAR . Kapsko - Western Cape, fynbos

Syncolostemon - **synkolostemon**, Lamiaceae, 45 druhů, subsaharská Afrika, 1 Madagaskar, 1 Indie

- macranthus - jv Afrika, end Dračí hory, keř

- parvifolius - jv Afrika, JAR, nižší keř

Synnotia - **synocia** , Iridaceae

- variegata – pestrá, hlízn. trvalka, j. Afrika

Synsepalum - **synsepalum**, Sapotaceae

- dulcificum - pův trop. z. Afrika - okolo Guinej. zálivu, Ghana až Kongo, dnes pěst tropy celého světa, stáloz. keř 3-5 m, mokřiny, plody (miracle fruit / zázračné plody) pro diabetiky, ovoce vydrží max 2-3 dny, miraculin v plodech mění funkci chuťových pohárků (kyselé jako sladké), možnost překyselení žaludku

- brevipes - end Zambie

Syringodium – **syringodyum**, Comodoceaceae, podmořské trávníky

- isoetifolium – , pouštní okraj Sahara, Arábie, Keňa, Madagaskar, Komory, Seychelly

Syzygium (Eugenia) – **hřebíčkovec, jambolan, kryškovec, syzgium**, Myrtaceae

- aromaticum - vonný, (kořený, Clove Tree, mismar), pův. Moluky, stález. trop. stromek (10 m), květní

poupata - koření hřebíček, aromatizování potravin, vína, likérů, arom. olej, vanilkové aroma, ústní voda, droga, silice, opium, afrodisiak přes 5 tis. let, psychoaktivně, léč antisepticky, pěst. tropy, Súdán, stř. Afrika, Mauritius, Zanzibar, Pemba, Madagaskar, Réunion, SAE dovoz ?

- cordatum - srdčitý, j. Afrika, JAR, Keňa, Uganda, trop. lesy, křoviny, stáoz. strom až 15 m, lody jedlé, borka léč, TLM

- cumini(i) (E. cuminii) - jambolan, (Clove Tree, Java Plum, Jambolana), pův. Indie a trop. Asie, strom 15 m, plody hřebíček, do 1800 m, Zanzibar aj., v. Afrika, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar, Réunion,

- cymosum – hroznatý, end Réunion, Madagaskar

- guineense - guinejský, (Waterberry), v. Afrika, Keňa, strom 10 - 25 m, říční břehy, pionýr. dřevina, dřevo řezbář., tannin,

- jambos – kryškovec, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar, Réunion,

- wrightii - Madagaskar

Tabebuia – **tabebuia, trumpetovka**, Bignoniaceae, Asclepiadaceae, Catalpaceae, 100 druhů, tropy, stř. a JAm (Mexiko až Kolumbie), Karibik, dřeviny, kvetou bezlisté, léč. kůra lapačo, okr

- pallida - Madagaskar

- serratifolia – pilolistá, (Yellow poui Tree), okr strom 8 m, trop. savan, těžké konstrukční dřevo (zelený eben), v. Afrika

Tabernaemontana – **tabernemontana** (Tabernehor, Amsonia) , Apocynaceae, Asie, Afrika, Amerika, Asclepiadaceae, cca 120 druhů, pion. dřeviny

- holstii - Holstiův, Kilimandžáro, Tanzanie

- stapfiana (johnstonii) - (Wild Magnolia), Keňa, vždyzel. strom 10 m, latex, plody jako míč na kopanou, okr, v. Afrika

Tabernanthe – **tabernante**, Apocynaceae,

- divaricata - omazeň,
- iboga – eboha, (iboga), pův. z. Afrika - Gabon, Kamerun, Republika Kongo, trop. lesy, keř 1-2 (10) m, latex, jed, kořen alkaloidy, kůra, psychoaktivní, halucinogenní (opiáty), stimulační, léč,
- manii
- Tacca – taka**, Dioscoreaceae, Taccaceae, 20 druhů, tropy až subtr, JAm, Austrálie, Afrika, Oceánie, poloopad. monzun.lesy, z. Afrika, jv Asie – Indie, Čína, Indočína, Malajsie, Indonésie, okr, škrobn hlízy - mouka, nastrouhané obklad na rány
- chantrierii - , Asie, pěst i jako okr. řezaná květina
- leontopetaloides – Madagaskar, Afrika, Kongo, Ghana, Guinea, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část jižní Afriky, Madagaskar, trop. Asie, Tichomoří, střapaté tmavohněhé květy, okr pěst
- Tagetes - aksamitník, tagetes**, afrikán, „tarragon“ Asteraceae, 30 druhů, subtr. j. USA, Mexiko, stř. Amerika, JAm až Argentina, byliny, slunné, chudé svahy, okr ČR
- minuta Sahara
- Takhtajanija – taktadžanya**, Winteraceae,
- perrieri – Perierova, keř, Madagaskar, živoucí fosílie
- Talbotia (Xerophyta) - talbocia**, Velloziaceae, pouze 1 druh
- elegans - sličná, JAR - podhůří Dračích hor, trsnatá bylina
- Talinum – tučnec, talinum**, Portulacaceae, (Talinaceae), 50 druhů, dřevnatějící trvalky a sukulenty, suché travnaté lokality, tropy a subtr, Afrika (Namibie, Angola až Keňa, stř. a JAm, SAm, okr. léč
- cafrum – kaferské, sukulent, Namibie, Angola až Keňa
- fruticosum - plodový, tropy a subtr Nového světa, zavř trop Afrika, suché a polosuché lokality, kvete celý rok, listy jako zelenina, léč, TLM
- leontopetaloides - Súdán, stř. Afrika
- portulacifolium - saharsko-arabská oblast, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Guinea, Kongo, větší část j. Afriky, Arábie
- Talipantii – ibišek, talipantii, ?**
- tiliaceum – lipovité, Keňa, Madagaskar
- Talipariti - taliparity, ibiškovec**, Malvaceae, keř. stromek
- tiliaceum – lipovité, Réunion, Seychelly, keř
- Tarchonanthus - kafrodyšník, tarchonanthus**, Asteraceae
- camphoratus – kamforový, (Leleshwa Bush), keř 6 m, 1500 - 2300 m, v. Afrika, Džibutsko
- Tamarindus – tamarind, tamarindus**, Sapindaceae
- indica – východní, (indický, indické datle, Tamarind Asam), pův. trop. suché keřové savany Afriky do 1500 m, pěst trop. stáloz. ovoc a okr. strom, 30 m, guma "tamarind seed powder", plody vynik. nápoj, v. Afrika, Tanzanie, Etiopie, Súdán, Kongo, Ghana, Keňa, Guinea, Súdán, stř. Afrika, větší část j. Afriky, Madagaskar, Sokotra
- Tamarix – tamaryšek, tamarix**, (Tamarisk), Tamaricaceae, 70 druhů, Eurasie, Afrika, SAm
- africana - africký, (African Tamarisk), s. Afrika, Středozeší, Malta, Mezopotámie, halofyt, slaniska, písčiny, skalnatá pobřeží, §F, pěst na dřevo
- aphylla - bezlistý, africko-asijské pouště, pův. subtr. s. Afrika a v. Středozeší, z. Asie, Sinaj, Arábie, Omán, Palestina, Izrael, bible, pouštní okraj Sahara, Arábie, iny, Indie, Pákistán, 15-25 m, stálozel, pěst i na dřevo,
- canariensis – kanárský, Středozeší, Kanárské ostrovy (Gran Canaria), okr
- elongata – prodloužený, Írán
- chinensis - čínský, pův. Čína, obsah salicin
- hampeana - hampeanský, Kypr
- gallica – francouzský, (French Tamarisk), pův. z. Středozeší, z. a jz. Evropa, j. Francie, j. Španělsko, Ischia, Madeira - pobřeží, Albánie, s. Afrika, Maroko, Sahara, vlhká zasolená místa, okr, zplaňuje
- gracilis – něžný, §UA
- hispida - , Írán
- lampeana - svítivý, Kypr
- laxa - mléčný, Írán
- linifolia – lnolistý, §F,
- nilotica - nilský, pův. Egypt, Sokotra, písčiny, polopouště
- parviflora - malokvětý, pův. v. Středozeší, Balkán, s. Afrika, Tunisko, balvanitá koryta, ČR okr

- pauciovulata - Sahara
- pentandra - pětimužný, Středozeří, Přední Asie, s. Afrika, Kanárské ovy, Rusko
- ramosissima - větevnatý, (větvený), Středozeří, Kaspický region, Rusko, okr ČR
- smyrnensis - smirnský, Kypr
- tetragyna - čtyřboký, Kypr, pouštní okraje Sahara, Sinaj, Arábie, saharsko-arabská oblast
- tetrandra - čtyřmužný, (čtyřplodý), Balkán, Kypr, Krym, Malá Asie, Rusko,
- Tambourissa – tambourisa**, Monimiaceae
- eliptica - Reunion
- gracilis - Madagaskar, stromy
- Tannodia - tanodya**, Euphorbiaceae
- swynnertonii - , end Zambezi
- Tapinanthus - tapinanthus**, Loranthaceae, 40 druhů, subsaharská Afrika
- rubromarginatus - jv Afrika - JAR Transvaal, Svazijsko, na akáciích, epif. poloparazit keř na Akacie, Combretum, Protea, Faurea, Strculia
- Tapiphyllum - tapifylum**, Rubiaceae
- discolor - end Zambie
- rhodesiacum - rodeský, end Zambie
- schliebenii - Tanzanie
- velutinum - end Zambie
- Taraxacum – pampeliška, taraxakum**, smetánka , Asteraceae
- agg. sect. ruderales - Súdán, stř. Afrika, okraj Sahara, Arábie
- Tarchonanthus - tarchonanthus**, Asteraceae,
- camphoratus - v. Afrika, 6 m
- Tarena - tarena**, Rubiaceae
- quadrangularis - end Tanzanie
- Tavaresia – taversia**, Asclepiadaceae, Afrika
- spartea - Súdán, stř. Afrika
- x meintjesii – Meintjesiův., sukulent, pův. jz. Afrika - Transavaal
- Taverniera - taverniera**, Fabaceae
- glabra - Arábie - Omán, Írán, Pákistán
- spartea - saharsko-arabská oblast , v Arábie, Omán, SAE, Írán, Pákistán, polopouště
- Teclea – teklea**, Rutaceae
- simplicifolia – strom 4 - 10 m, suché savany 300 - 2300 m, Masajové, řezbáři, v. Afrika
- Tecoma (Stenolobium, Bignonia) – protiha, tekoma, teka, týk**, Bignoniaceae, 12 stáloz. druhů, j. Afrika, Amerika – j.USA až Argentina, stáloz stromy, plazivé keře a pnoucí rostliny, skaln svahy, okr
- capensis - kapská, stř. Afrika, Tanzanie, Súdán, větší část j. Afriky
- grandis - obrovská, (velká, Indian Oak, Teak, "Djati"), pův. stř. Amerika, vlhké i suché trop. monzun lesy, velmi husté, žádané tvrdé týkové dřevo, jedno z nejcennějších tropických (odolává mořské vodě, termitům, houbám, přičemž se snadno opracovává), medonosná,
- hamiltoni – Hamiltonova, jv. Asie
- stans - stans, (Yellow Elder, Yellow trumpet Tree), pův trop. Amerika - Mexiko, keř 4 m, okr, v. Afrika, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar, Réunion, sv. Helena,
- Tecomante - tekomanthe**, Bignoniaceae
- dendrophila - (Forest Bell Creeper) Kapsko
- speciosa - Indonésie, Austrálie, NZ
- Tecomaria (Tecoma, Bignonia) - tekomaria**, Bignoniaceae , (Catalpaceae), 2 druhy,
- capensis - kapská, (Cape Honeysuckle), pův. j. Afrika, Kapsko, NP Kruger, okr. pnoucí keř až 5 m, červ. kv., plod tobolka, okr (cv. Lutea, Coccinea, Apricot), v. Afrika i Středozeří
- nyssae - j. Afrika - Tanzanie, Zair, Zambie, Malawi, Mosambik, hory, keř
- Tecomella - tekomela**, Bignoniaceae, 1 druh,
- undulata - Omán
- Tectaria - tektaria, pokryvnice**, kaprad', Tectariaceae, 200 druhů, tropy celého světa
- gemmifera – polokulovitá, tropy, v. Afrika. Madagaskar, JAR
- Tectona - teka, tectona**, týkový strom, „indický dub“, Verbenaceae
- grandis - velká, Nigérie, Trak, pův. Barma, ale rozšířen i do trop. Afriky Nigérie aj., **těžba dřeva**

Teedia - tedya, Scrophulariaceae

- lucida - j Afrika, end Zambie

Temnocalyx - temnokalyx, Rubiaceae

- verdickii - end Zambie

Tenicroa – tenykroa, Hyacinthaceae

- multiflora – mnohokvětá, Kapsko

Tephrosia – koželusk, tefrosia, Fabaceae, 358 druhů tropy a subtr. polokoule - Afrika, jv Asie, Austrálie, zavl tropy Ameriky

- aphylla - Omán

- apollinea – , pouštní okraj Sahara, Etiopie, Arabský poloostrov – Omán, Sokotra, keř, degrad plochy

- nubica - nubijská saharsko-arabská oblast, Etiopie, Omán

- odorata – vonná, Súdán, stř. Afrika,, Sokotra

- purpurea - Mauritánie, Mosambik až JAR, Madagaskar, JAR, Sahara, jv Asie, Austrálie, Tichomoří, písčiny, polokeř

- vogelii - subsaharská Afrika, Guinea až Etiopie, i Angola a Mosambik, zavl Madagaskar, Komory, i jv Asie

- Čína, Malesie, stř. a JAm, Havaj. **léč**, jed, insektic na roztoče - klíšťata, zelené koření, stíní na plantážích

- virgiana - až SAM

Tephrosta - tefrosta, Poaceae

- africké savany

Tephu – tefu, Poaceae

- obilnina na mouku, prodej nemletá, Etiopie, sklízí ho srpy

Terica - terika, ?

- arborescens - , Reunion

Terminalia – vrcholák, terminália, kumbuk, mandlovník , Combretaceae (Uzlencovité), Fabaceae, stromy

- avicennioides - , strom, suché africké savany, z. Afrika - Burkina Faso

- bentzoë - Madagaskar, Maskarény - Réunion, Mauricius, trop. lesy, listy a borka **léč** kůže, průjmy, krvácení, malárie, TLM,

- brownii - Brownův, (Red pod Terminalia), strom 7 - 13 m, 700 - 2000 m, dřevo odolné termitům, pěst polní lesy, v. Afrika, Madagaskar

- catappa – katapovitý, („singapurská mandle“, Tropical Indian / Singapore Almond Tree), pův. Andamanskéovy, Indie, Madagaskar, Keňa, Guinea, Kongo, Sokotra, Madagaskar, Réunion, Seychelly, strom trop. savan, 15 m, snáší zasolení, **inv**

na pobřeží, olejn peckovice, tannin, okr

- gazensis - , end Zambie

- ivorensis – slonovinný, (African Teak, Idigbo, Framiré), pův. z. Afrika, Nigérie, strom, **tvrdé trop. dřevo**

- kilimandscharica - kilimandžárský, strom 5 - 10 m, skaln lokality 400 - 1500 m, v. Afrika

- laxiflora - z. Afrika - Burkina Faso

- macroptera - z. Afrika - Burkina Faso

- mantaly - mantaly, pův. Madagaskar, stáloz. strom 10 m, okr ulice a zahrady, v. Afrika

. mklis - měkký, Serengeti

- pteleopsis - , end Zambie

- schimperiana - subsaharská Afrika, Súdán, Etiopie, Tanzanie, Guinea, Kongo, stromová savana, značně proměnlivý

- stenostachya - , end Zambie

- superba – nejmohutnější. (bílá limba, Korina, White Limba), pův. z. Afrika, Nigérie, trop. strom, roční přírůstek až 2,8 m , **tvrdé trop. dřevo**

Tetracera – tetracera, Dilleniaceae

- boiviniana – , Tanzanie, Keňa

Tetraclinis - sandrakovník, tetraklinys , Cupressaceae

- articulata (Callitris quadrivalvis, Sandarac, Thuya-maser, Barbary Arbor-vite, berberská tuje) – článkovaný, pův. **Malta - národní strom**, pohoří Atlas. Středozeří , s. Afrika - Maroko, méně Alžírsko a Tunisko, Mali,

také Španělsko a Francie (relikt), §BG, Červený seznam (ohrožená), keř. strom, **tvrdé hnědočervené dřevo**

– citrus vůně, dřevořezby, **léč** (adstringens), (pryskyřice "sandarac" - na laky, pro zubní tmely)

Tetradenia (Iboza) - tatradenya , Lamiaceae, 20 druhů, Afrika, Madagaskar, dvoudomé, rychle rostoucí opadavé keře, aromatické, příbuzný s Plectranthus, humoz. půdy

- cordata -
- galpinii - Afrika
- netvora - žilnatý, Madagaskar, Réunion,
- riparia – poříční, (pobřežní, rýmovník), j. Afrika, Malawi, Angola, Svazisko, JAR, Madagaskar, heř. stromek, arom, léč - proti kašli a nachlazení, bolest zubů, makárie, migréně?, TLM, okr tropy, pěst hrnk ČR

Tetragonia - čtyřboč, tetragonya, Aizoaceae, 31 druhů, tropů a j. Afrika, subtr a trop Asie, Australasie, pacif. pobřeží Peru a Chile, zavř i jinam, polokeřík

- decumbens - pův. jz. Afrika - JAR, Namibie, zavř Austrálie, sukul. polokeřík
- fruticosa - Kinkelbossie, Namibie, JAR,
- chenopoides - Kapsko
- herbacea - Kapsko
- higrscens - Kapsko
- trigyna - end NZ, dále Austrálie, Tasmánie

Tetraria – tetraria, Cyperaceae

- thermalis – termální, Bergpalmiet, Kapsko, fynbos

Tetrasselago (Selago) - tetraselago, Scrophulariaceae, 4 druhy, JAR a Svazijsko

- wilmsii - jv Afrika - JAR, Svazijsko, trsnatá bylina

Tetrorchidium - tetrorchidyum, Euphorbiaceae

- ulugurensis - end Tanzanie

Teucrium – ožanka, teukrium, Lamiaceae, 300 druhů, temperát. až trop. pásmo, celý svět mimo Austrálie, oddenk trvalky, vlhké lokality, nivy, okr

- abutiloides - abutilenovitá, (podslunečnickovitá), end Madeira, Smar-m, NATm
- aristatum - , §F,
- betonicum - bukvicovitá, end Madeira, náhorní planiny, Smar-m, NATm
- brevifolium - malolistá, Kréta, garrigue (frygana)
- capitatum (polium ssp. capitatum) - hlavatá, (Feltý Germander), celé Středozeří, Palestina, Izrael, Balkán, Černomoří, garrigue (tomillar), úhory
- chamaedrys - kalamandra, euroasijský taxon, z., stř. a j. Evropa, Středozeří, s. Afrika, Malá Asie, Kavkaz, ČR

- charidemi - , § BG,

- creticum – krétská, Kréta, Středozeří

- cyprinum - kyperská, Kypr end

- divaricatum - rozkladitá, Egejská oblast, Palestina, Izrael, suché a kamenité plochy,

- divaricatum ssp. canescens - Kypr end

- dunense - dunová, Španělsko, Baleáry, Francie, pobř písč duny

- flavum – plavá, (Yellow Germander), Balkán, Středozeří, Malta,

- flavum ssp. glaucum - Sardinie

- fruticans - křovitá, (Olive-leaved Germander, Tree Germander), pův. z. Středozeří, ovy Jadranu, Malta, zalesněná pobřeží, , §F, okr

- heterophyllum - různolistá, Kanárské ovy (Tenerife)

- kotschyanum - kotschijská, Kypr

- lepicephalum - , § BG,

- marum - , Sardinie

- massiliense – marseilská, Středozeří, Francie, §F,

- micropodioides - drobnoplodá, Kypr

- montanum - horská, (chlumní), jihoevropská pohoří, j., jv. a stř. Evropa, Španělsko, Francie, Itálie, Řecko, Turecko, s. Afrika, Maroko, Malá Asie, Ukrajina, Krym, z. Asie, §CR

- polium - polejová, (hlavatá, lesklá), Středozeří, Sardinie, Jugoslávie, Balkán, Sahara, z. Asie, garrigue (frygana), skaln pobřeží

- pseudochamaepitys - , §F,

- scorodonia (scordium) - čpavá, celé Středozeří, Kypr, §U

- scorodonia - lesní, od Španělska po Jugoslávii

- turredanum - , § BG,

Thalassia – thalasia, Hydrocharitaceae, podmořské trávničky

- hemprichii – Hemprichova, Keňa, Madagaskar, Komory, Seychelly
- Thalassodendron – thalassodendron**, Cymodoceaceae, podmořské trávníky
- ciliatum – brvitě, pouštní okraj Sahara, Arábie, Keňa, Madagaskar, Komory, Seychelly, Súdán, stř. Afrika
- Thamnochortus - thamnochortus**, Besemriet, Restionaceae, 31 druhů, Kapsko, dvoudomé trávovité rostliny, fynbos
- cinereus - JAR, fynbos
- fraternus - end Kapsko, fynbos, dvoudomá trávovitá bylina
- insignis - Kapsko, trvalka až 2 m
- lucens – svítivý, trsnatá bylina, hory j. Afrika
- pluristachyus - JAR - Střelkový mys, fynbos
- spicigerus - Kapsko, formace strandvelt
- Thamnosma – thamnosma**, Rutaceae
- socotranum – sokotranská, Sokotra, Súdán, stř. Afrika
- Thelypteris - kapradiník, telypteris**, vodní kapradina, Thelypteridaceae
- dentata - Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část jižní Afriky, sv. Helena,
- interrupta - Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část jižní Afriky, mělké vody, Okavango, Madagaskar, Réunion,
- Theobroma – kakaovník, teobroma**, Malvaceae, Sterculiaceae (lejnicovité), 20 druhů, tropy, Amerika, Afrika, i Asie, stález. stromy, okr. pěst
- cacao – pravý, (Cacao Tree, Chocolate), pův. trop. stř. a JAm (horký nápoj Mayové, Aztékové v r. 600), oblast Amazonky, Brazílie, Mexiko (dříve jako platidlo), Karibik - Kuba, dnes 2/3 produkce Afrika u Guinej. zálivu (Pobřeží slonoviny, Ghana, Nigérie, Kamerun, Tanzanie), také Réunion, Pobřeží slonoviny, Ghana, Nikaragua, Súdán, Madagaskar, dále Indonésie, trop Amerika (Ekvádor, Brazílie, Peru), deštné pralesy, stromek (cca 8 m), kauliflorie, pěst pro plody (až 30 cm, s 20-50 kakaovými boby, fermentace, sušení, pražení), kakao, droga - theobomin, kofein, tonikum, afrodisiak, omamně, léč inf. střevních onemocněních a průjemem, vykuřovadlo, diuretický, rozšiřuje cévy, do Evropy 1527 Španěl Fernando Cortéz, ve Švýcarsku 1830 míchán s lískovými oříšky, 1847 v Anglii 1. továrna na tabulkovou čokoládu, 1875 ve Švýcarsku mléčná čokoláda, 1913 ve Švýcarsku plněná čokoláda (pralinka), čokoláda musí mít alespoň 25 % kakaové sušiny (hořká – 35 %, mléčná 25 %), bílá čokoláda min 20 % kakaového másla, cv. Forastero (běžně), Criollo (cenný), roční úroda 1 kakaovníku = 4 tabulky čokolády, největší spotřebu v r. 2017 měli Švýcarsko (8,8), Rakousko, Německo, GB, Švédsko a ČR (4,9) kg/os
- Themeda – štětkovka, temeda**, Poaceae
- triandra – trojmužná, tráva savan, pahorkatiny a náhorní plošiny v. Afriky, Keňa, Ngorongo, Tanzanie, Súdán, Ghana, NP Kruger, pícninová tráva, ale i Indie a Austrálie,
- Thereianthus - thereiantus**, Bloubergypie, Iridaceae
- bracteolatus - Kapsko, fynbos
- minutus - Kapsko, fynbos
- spicatus - ;Kapsko, fynbos
- Thesium - lněnka, thesium**, Swartstorm, Santalaceae,
- capitatum -
- euphorbioides -
- pubescens - Namibie
- spinosum - Namibie
- Thespesia - tespezia**, Malvaceae
- populnea – provazová, příbuzný s ibiškem stromovitým, pobř. pásmo Afriky, Guinea, Kongo, Tanzanie, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar
- Thevetia (Cascabela) – tevécia**, kaskabela, Apocynaceae, 8 druhů, stález. dřeviny, lesy, tropy, stř. a JAm (Peru), Karibik, okr
- peruviana - peruánská, pův. stř. a JAm, keř, okr, v. Afrika
- thevetioides - (Yellow Oleander, Thevetia), pův. stř. a JAm, stález. strom 8 m, do 2000 m, plantážnický, zasolené půdy, okr, v. Afrika
- Thilachium - thylachium**, Capparidaceae, 15 druhů, Madagaskar (8),
- panduliforme -
- sumangui - end Madagaskar, stález keř, prvně popsal český cestovatel Václav Bojer (1843)
- Thrinax - trinax**, Arecaceae

- floridana - floridská, (Florida thatch Palm), pův. Florida, stř. Amerika, okr. v. Afrika
- parviflora - drobnokvětá (Thatch Palm), pův. Jamaika, palma, BZ Dar es Salaam
- Thunbergia – smatovka, tunbergia**, smatavka, Acanthaceae
- alata - křídlatá ("černooká Zuzana", Black Eyed Susan, Clock Vine), pův. trop. Afrika (Madagaskar, Maurutius), Etiopie, Súdán, stř. a j. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie, liána, okr. květina tropů a subtr
- battiscombei - , Afrika
- erecta - vzpřímená, (Bush Clock Vine, King's Mantle), pův. trop. z. Afrika, Senegal, Kongo, okr. tropy celý svět, liána, keř 2-3 m, fial. kv.
- grandiflora - velkokvětá, (Clock Vine, Bengal-Clock Vine), dřevnatá liána, pův. vlhké tropy jv. Asie - Bengálské, Sundry, Filipíny, Madagaskar, Réunion, velké modré květy, okr. tropy a subtropy
- gregorgii - Gregorova, hory trop. v. Afriky, Etiopie, Tanzanie, Keňa, Súdán, stř. Afrika, okr
- mysorensis – mysurská, Réunion,
- Thymelaea – vrabečnice, thymelea**, Thymeleaceae
- broteriana - , § BG,
- hirsuta - chlupatá, (srstnatá), celé Středozeří, Kréta, Kypr, Sahara, Tunisko, Sinaj, Arábie, Palestina, Izrael, pouště a polopouště, halofyt, ke zpevňování pouštních písků
- lythroides - , § BG,
- passerina - vrabčí, Kypr
- ruizii - , §F,
- tartonraira - tartonrainská, Sardinie, Kypr, §F,
- thomasii – Thomasova, §F,
- Thymus - mateřídouška, thymus**, Lamiaceae
- adriensis -
- hirsuta - srstnatá, Sahara
- laevigatus - Jemen
- serrulatus - Etiopie, Súdán, stř. Afrika
- Tibouchina – podhal, tybouchina**, Melastomaceae, cca 350 druhů, tropy, Mexiko, JAm - Brazílie, Karibik, j. Afrika-Natal. deštné lesy, stáloz. keře a polokeře, pnoucí vytrvalé byliny, okr
- urvilleana – Madagaskar, Réunion,
- Tieghemella - tyghemela**, Sapotaceae
- heckelii - Hekelova, Makoré, (African Cherry), pův. z. Afrika, Sierra Leone, Nigérie, Pobřeží slonoviny, strom, **tvrdé trop. dřevo**, těžba
- Tillandsia – tylandsia**, kykatka, Bromeliaceae, přes 400 druhů, tropy, USA, stř. a JAm, Karibik, stáloz. sukul. rostliny, listová růžice, aerofyt, okr
- usneoides – usnovitá, Réunion,
- Tillaea - tilaea, mastnice**, Crassulaceae
- granvikii - Súdán, Etiopie, stř. aj. Afrika
- schimperi - Súdán, Etiopie, stř. a j. Afrika
- Timonius - tymon, tymonyus**, Rubiaceae
- sechellensis - sejšelský, Seychelly, Madagaskar
- Tipuana (Machaerium) - typa, tipuana**, Viciaceae, Fabaceae
- tipu (M. tipu) – tipu (Tipu Tree, Pride of Bolivia), pův. Bolívie, Brazílie, strom 20 m, atrakt. květ, okr, plantážnický
- Titanopsis - tytanopsis**, Aizoaceae
- calcarea - vápnitá, sukulent, j. Afrika, Kapsko
- schwantesii - Schwantesova, Namibie
- Todea - todea**, strom. kapradina, Osmundaceae
- africana -
- barbata – vousatá, j. Afrika, Namibie, Súdán, stř. a j. Afrika
- Toddaha - todaha**, ?
- asiatica – asijská, Kilimandžáro, Tanzanie, strom
- Tolpisis – škardovka, tolpis**, Asteraceae
- koberc. trvalka, sv. Afrika, Etiopie
- Toona - česnekovník, tóna**, Meliaceae
- ciliatata – cilindrický, (Toona Tree, Indian Mahogany), pův. trop. Asie, j. Čína, Himálaj, strom 15 m,

do 1850 m, okr (zahrady a golf. kurty), v. Afrika

Torenia – torénya, Scrophulariaceae

- fournieri - Fournierova (Clown mixed), exot. květina, pěst. Tanzanie

Torilis - tořice, torilis, Hedge Parsley, Apiaceae

- arvensis - Kapsko, fynbos, Súdán, stř. Afrika

Tournefortia – tournefortya, Boraginaceae

- argentea – zlatová, Madagaskar, Réunion,

Toussaintia - tousancia, Annonaceae

- orientalis - východní, Tanzanie

Traganum - traganum, Chenopodiaceae, Amaranthaceae

- moquini - , Makaronesie

- nudatum - Sahara

- nudatum - , Sahara, Tunisko, žerou velbloudi

Tragia – petlinka, tragia Euphorbiaceae

- angolensis - angolská, Angola, end Zambezi

- balfourii – Balfourova., Súdán, Sokotra

- gardneri - , end Zambezi

- petiolaris - řapíkatá, end Zambezi

- prostrata - rozprostřená, end Zambezi

- shirenis - , end Zambezi

Tragiella - tragiella, Euphorbiaceae

- anomala - , end Zambezi

- friesiana - , end Zambezi

Tragopogon - kozí brada, tragopogon, Asteraceae

- balcanicus - balkánská, Balkán

- coelesyriacus - , Sýrie, Palestina, Izrael

- floccosus - , ŠU

- hybridus - křížená, Středozeví, suché pastviny

- orientalis - východní, jihosibiřský florelement, ČR, TTP

- porrifolius – pórolistá (fialová), Středozeví, Řecko, Baleáry, Sýrie, Libanon, travn plochy, vzácně okr

- porrifolius ssp. sativus - zdužnatělý kořen jako zelenina, ČR

- pratensis - luční, Středozeví, (ČR)

- sinuatus - ohnutá, Kréta, Kypr

Tragus – tragus, bodloplev, Poaceae

racemosus – větevnatý, Sahel, savanová tráva

Trachyandra – trachyandra, Veldkool, Asphodelaceae, Xanthorrhoeaceae

- ciliata - pobřeží j Afriky

- divaricata – různá, Kapsko, pobřeží j Afriky

- falcata - jz Afrika - Namibie, JAR, narašená květenství jako lahůdka

- malosana - end Zambie

- muricata - jz Afrika

Trachyspermum – drsnoplodník, trachyspermum, Apiaceae

- pimpinelloides - Súdán, stř. Afrika

- roxburghianum – Roxburghianova, pův. jv. Asie, koření

- racemosus - hroznatý, pův. Středozeví, zavl. Argentina i ČR

Trapa – kotvice, trapa, Trapaceae

- natans – plovoucí, Euroasie, Afrika, Súdán, stř. Afrika

Treulia - trekulia, chlebovník, Moraceae

- africana - africký, Gambie, strom

Trema - trema, Cannabinaceae, Ulmaceae

- guineensis – guinejská, (Guineensis Tree), trop. strom, druhotné nížinné deštné lesy, strom, kvalitní a energet. dřevo, dřev. uhlí, celý rok kvete

- orientalis (quinensis) - východní, (Pigeonwood), vždyzelený strom 12 m, do 2000 m, černé plody, v. Afrika

Triathema – trojkvětka, triatema, Aizoaceae

- hereroensis – mečovitá, (Namib Dune Plant), pouště

Tribulus – kotvičník, tribulus, Zygophyllaceae, 30 druhů, v poušti a polopoušti kvete po dešti, pak na nich hmyz který požírají snovači pospolití, sídlící na akáciích, zavl. i Amerika

- alatus - křídlatý, Sahara
- arabicus - arabský, pouště Arábie
- bimucronatus - Sahara
- cistoides - Etiopie,, Madagaskar
- macropterus - pouště s. Afrika, Arábie, stč. Asie, Pákistán,
- ochroleucus - Sahara
- terrestris (terrester) – zemní, Sahara, Namibie, Botswana, Sinaj, Arábie, Sokotra, Súdán, stč. Afrika
- zeyheri – Zeyherův, Namibie, Súdán, stč. Afrika, větší část jižní Afriky

Tricalysia - trikalysia, Rubiaceae

- acidophylla - end Tanzanie
- pedicellata - end Tanzanie
- schliebenii - end Tanzanie

Triceratella - triceratela, Commelinaceae

- drummondii - , end Zambie

Triliceras - trikliceras, Passifloraceae, 15 druhů, subsaharská Afrika, Madagaskar

- kongepedunculatum - j. Afrika - Tanzanie, Malawi, Zambie, Zimbabwe, Potswana, JAR, Mozambik

Tridactyle - tridaktyle, Orchidaceae

- citrina - citronohá, end Zambie

Tridax – tridax, Asteraceae

- procumbes – Súdán, stč. Afrika, Madagaskar, Réunion,

Trifolium – jetel, trifolium, (Trefoil), Fabaceae, 240 druhů, celý svět – Euroasie, Amerika, hlavně s. polokoule, mimo Austrálie, byliny, TTP, travnaté a křovinaté svahy, okr

- acaule - Súdán, Etiopie, stč. Afrika
- burchelianum - , Kilimandžaro, Tanzanie
- clandestinum - , Kilimandžaro, Tanzanie
- cryptopodium - , Kilimandžaro, Tanzanie
- fragiferum - jahodnatý, pouštní okraj Sahara, Arábie, Izrael
- incarnatum - inkarnát, Súdán, stč. Afrika
- semipilosum - , Kilimandžaro, Tanzanie, Etiopie, Súdán, stč. Afrika, Jemen
- usambarensis - usumbarijský, Kilimandžaro, Tanzanie

Triglochin - bařička, triglochin, Juncaginaceae / Bařičkovité, 5 druhů

- bulbosa - cibulka, JAR - Kapsko, fynbos, renosterveld

Trigonella – pískavice, trigonela, Fabaceae

- stellata – hvězdovitá, pouštní okraj Sahara, Arábie, Sinaj,

Trichilia – břeslenec, trichilia, Meliaceae, 100 druhů, tropy a subtr, stč. Amerika, i v. a j. Afrika, dřeviny, okr

- carinata - , end Zambie
- dregeana - , end Zambie
- emetica (roka) - dávný, (Cape mahagon, natalský mahagon), subsahar. Afrika, Senegal, Eritrea, Etiopie, Tanzanie, Keňa, Zimbabwe, Mosambik, JAR, NP Kruger, Svazijsko, Jemen, stáloz. mahagonový, strom 15 - 30 m, do 1835 m, dřevo nábytek, léč - revma,
- heudelotii – Heudeltova, trop. Afrika
- lovettii - end Tanzanie

Trichocalyx – trichokalyx, Papavearceae, end Sokotra

- orbiculatus - , end Sokotra
- orbiculatus ssp. predominate - , Sokotra

Trichocaulon - trichokaulon, Asclepiadaceae, sukulent

- flavum - , (Ghaap), JAR
- cactiforme - kaktusovitý, sukulent, pův. JAR
- marlothii - Marlotův., pův. Angola
- longipes – dlouhý, pův. Namibie

Trichocephalus - trichocephalus, Hondegesiggie, Apiaceae

- stipularis - Kapsko, Namibie, fynbos

Trichocladus - trichokladus, Hammamelidaceae, 4 druhy, trop Afrika

- ellipticus - trop v a jv Afrika - Etiopie, Keňa, Tanzanie, Zambie, Zair, Mosambik, JAR, mlžné lesy, mokřady u dodních toků, keř. strom,

Trichodesma – trichodesma, Boraginaceae, 60 druhů, tropy a subtr. Starý svět

- africanum (africana) - africká, Afrika, Sahara, Palestina, Izrael

- ehrenbergii - saharsko-arabská oblast , pouštní okraj Sahara, Izrael, Jordánsko, Arábie, Jemen, Etiopie, Arábie, Egypt, Somálsko, Súdán, stř. Afrika

- gracile - Sahara

- indicum - indická. Afghánistán, Pákistán, Indie, Bangladěš, Indočína, Cejlon, Malajsie, sec Muricius, Reunion, v Afrika, jednoletá, léč

- microcalyx – drobnokališní, Súdán, stř. Afrika , end Sokotra

- scotii – Skotova, Súdán, stř. Afrika , Sokotra

- stocksii - Írán, Pákistán, Omán, Súdán, stř. Afrika

- zeylanicum - tropy v. polokoule, trop. v. a j. Afrika, Madagaskar, Cejlon, Indie, Indočín, Makajsie, Austrálie

Trichodiadema - trichodyadema, Aizoaceae / Kosmatcovité, 40 druhů, JAR, Namibie

- bulbosus - cibulovitá, sukulent až 30 cm, j. Afrika

- densum - sbírky sukulentů Evropa

- mirabile - , j. Afrika

- rogersiae - j. Afrika, JAR,

Tricholaena - tricholena, Poaceae

- monanche - j Afrika

- temeriffae - saharsko-arabská oblast

Trichomanes – vláskatec, trichomanes, sleziník, kapradina, Hymenophyllaceae

- cupressoides – cypřišový, Guinea, Kongo, Súdán, stř. a j. Afrika, Madagaskar, Komory, Seychelly,

Trichopterix - trichopterix, Poaceae

- fruticulosa - , end Zambie

Trichosanthes – okurkovník, trichosantes , Cucurbitaceae

- anguina – hadí tykev, (Snake Gourd), pnoucí plodová zelenina

- cucumerina - chichinda, (Club Gourd, Serpent Gourd, Snake Gourd), pův. j. a jv. Asie , popínavá či plazivá, pěst. plodová zelenina - listy, okr tropy z. Afriky , Sokotra

Trichoscypa - trichoscypa, Anacardiaceae

- ulugurensis - , end Zambie

Trilepisium - trilepisium, Moraceae

- madagascariense - madagaskarský, end Zambie

Triphiophyllum – trifiofilum, Dioncophyllaceae, 1 druh,

- peltatum – štítovité, pův. z. Afrika: Sierra Leone, Pobřeží slonoviny, Libérie, vlhké trop. pralesy, po vykvetení ve výšce cca 40 m se šplhá jinými listy až 30 cm dlouhými a masožravými s úpony až do 70 m

Triplochiton – triplochiton , Triplochitonaceae

- seleroxyton – tvrdodřevý, (Obeche, African whitewood, African Maple), Nigérie, pův. trop. deštné lesy, celá z. Afrika vč. Nigérie, Ghana, Pobřeží slonoviny, Kamerun, Zair, lesní plantáže Afriky, Tanzanie,

tvrdé trop. dřevo, z kmene vydlabán i rybářský člun,

Tripteris – tripteris, Asteraceae

- sinuata – chobotnatá, Kapsko

- vaillantii - saharsko-arabská oblast, v Afrika - Eritrea, Etiopie, Džibutsko, Somálsko, Keňa, Uganda, Tanzanie , dále Súdán, Egypt i Arábie, Omán, Jemen, Sokotra, Izrael

Tristachia - tristachia, Poaceae

- bequaertii - end Zambie

- bicrinata - end Zambie

- hubbardiana - end Zambie

Tristemma - tristema, Melastomaceae

- mauritianum - trop Afrika, Senegal, Gabon, Kongo, Etipie, Mosambik, Madagaskar, Komory, polokeř 0,8-1,5m, léč– **pšenice, tritykum**, (Wheat), Poaceae

- aestivum - setá, pův. Blízký východ, ČR nepůvodní

- boeoticum - , §UA

- dicoccon (dicoccoides) - dvouzrnka, (dvouzrnná, Emmer Wheat), pův. Mezopotámie, Středozeří, Izrael
- durum – tvrdá (cv. corosella, Free Treshing Wheat), j. Evropa, Ischia, Malá Asie, s. Afrika, Maroko, Izrael, bible

- monococcum - jednozrnka, (Glume Wheat), Středozeří, Izrael

- spelta - špalda, pův. Zakavkazí, pěstován, (nově i ČR)

- turgidum - naduřelá, Středozeří, Přední Asie, s. Afrika

Tritonia - tritonya, Agretjie, Iridaceae, 28 druhů

- antholyza - Karkarblom, Kapsko, fynbos

- burchellii - Kapsko, fynbos

- caffra - Kapsko, fynbos

- crocata - , Moselbaaikalkoentjie, hlízn. j. Afrika, Kapsko, fynbos

- davidii - Kapsko, fynbos

- disticha - dvojitá., j. Afrika, Namibie

- gladiolaris - j Afrika, JAR - Kapsko, Lesotho, Svazijsko, okr subtr

- karooica – , Kapsko

- latta - Kapsko, fynbos

- nervosa - Kapsko, fynbos

- pallida - Katjietee, Kapsko, fynbos

- parvioflora - Pepersouskousie, Kapsko, fynbos

- ramosa - Kapsko, fynbos

- triticea - Rooibergpypie, Kapsko, fynbos

- undulata - Kapsko, fynbos

Tritoniopsis – tritonyopsis, Rietpypie, Iridaceae, end jAfrika

- caffra – kaferský, Kapsko

- lata – , end j. Afriky – Kapska, pískovc. hory

Triumfetta - trimfeta, Malvaceae

- dekindtiana - , end Zambie

- rhomboidea - Súdán, Etiopie, stř. a j. Afrika, sv. Helena,

Trochetiopsis - trochetiopsis, trochetiovka, Malvaceae

- erythroxyton (melanoxyton) - červenodřevá, pouze Sv. Helena, malý keř. stromek, zlikvidován těžbou, kriticky ohrožený, několik stromů přežilo v zahradách, pro výsadbu pěstovány mladé

Tulbalghia – věncolusk, tulbaghia, Liliaceae

- alliacea – cibulová, oddenkatá, j. Afrika, Zimbabwe

- capensis - kapská, j. Afrika

- simmleri – , j. Afrika

- violacea - fialová, („pokojový česnek“, Society Garlic, Sweet Garlic), pův. polopouště j. Afriky, JAR, Súdán, stř. Afrika, větší část jižní Afriky, amarilkovitá cibulovina, okr, Středozeří, USA

Tulipa – tulipán, tulipa, Liliaceae

- agenensis - agenenský, Kypr, §F,

- armena - arménský, Turecko, Zakavkazí, Írán, skalnaté svahy

- australis - jižní, Středozeří

- biflora - dvoukvětý, Balkán až stř. Asie, travn plochy, §UA

- celsiana - iberský, Španělsko

- clusiana - Clusiův, Francie, Itálie, Řecko, úhory, §F,

- cypria - kyperský, Kypr end

- graniticola – granitický, §UA

- humilis (violacea) – nízký, vysoké hory 1100 – 3400 m, Turecko (Anatólie), Kavkaz, Írán

- hungarica – maďarský, §RO, §SRB

- hypanica - , §UA

- montana - horský, (Mountain Tulip), Izrael, bible,

- ophiophylla - ,, §UA

- orphanidea - balkánský, Balkán, Kréta, Turecko, pole

- praecox – časný, §F,

- quercetorum – dubový, §UA

- saxatilis – skalní, pův. Kréta, Řecko, Turecko, skaln plochy

- *svcardica* - , §SRB
- *scythica* – skytský, §UA
- *schrenkeri* – Šrenkův, §UA
- *sogdiana* - , Írán
- *sprengeri* - Sprengerův, Turecko, Anatólie, vyhuben trháním
- *sylvestris* ssp. *sylvetris* – lesní pravý, pův. j. a jv. Evropa, Středozeří, Španělsko, Řecko, Tunisko, Maroko, Kavkaz, TTP, kamenité svahy, §F, okr, ČR
- s. ssp. *australis* – lesní planý

Tunica - tunyka, Caryophyllaceae

- *compressa* - Sahara

Turnera – pastala, turnera, Meliaceae

- *diffusa* -
- *ulmifolia* – jilmolistá, Madagaskar, Réunion,

Turraea – turea, Meliaceae, 70 druhů, Afrika, j Asie, s Austrálie, z toho Madagaskar 19 (17 end),

- *fockeii* - end Madagaskar, keř
- *kimbozensis* - end Tanzanie
- *sericea* - end Madagaskar, stáloz. keř stromek
- *robusta* (*volkensii*) – velká, (Honyysuckle Tree), strom 9 - 15 m, do 2000 m, v. Afrika
- *africanus* – africký, (African Satinwood, Avodiré), pův. Kongo a Pobřeží Slonoviny, strom, tvrdé trop. dřevo

Turreanthus- tureantus, Meliaceae

- *africanus* - africký, Avodiré, saténové dřevo, trop. pobřežní pás z. Afriky, vč. Sierra Leone, Pobřeží slonoviny, **tvrdé trop. dřevo**,

Tylecodon - tylekodon, Bandjiesbos, Crassulaceae

- *grandiflorus* Rooisuikerblom, Kapsko, fynbos
- *panicularis* - latnaté, sukul. keř, j. Afrika, Namibie
- *paniculatus* - (Botterboom), Kapsko, Namibie, fynbos
- *papillaris* - , j. Afrika
- *reticulatus* - uťaté, j. Afrika, Namibie
- *wallichii* - Kandelaarbos, Karkeibos, Kapsko, fynbos

Typha – orobinec, tyfa, (Cattail, Reed), Typhaceae, bible, Palestina, Izrael

- *angustifolia* - úzkolistý, Středozeří, Ischia, Sahara, ČR
- *australis* – jižní, Sahel, zasolené plochy
- *capensis* - kapský, mělké vody, Okavango
- *domingensis* - domingenský, Kongo, Etiopie, Súdán, stř. a j. Afrika, Madagaskar, Indie, intr Kypr, Sinaj, Arábie, Seychelly, mokřady
- *elephantina* - Sahara
- *minima* – nejmenší, §F,
- *shuttleworthii* – Shuttlewortův, §F,

Typhonodorum – tyfonodorum, Araceae, aronovité

- *lindleyanum* – , Tanzanie, Zanzibar, Pemba, Madagaskar, Mauritius, Komory, Madagaskar, 2-3 m, vlákna, ač jed semena na kaši (tepelně upravenou)

Uapaca – uapaka, tapie, Phyllanthaceae, Euphorbiaceae

- *bojeri* – Bojerova (jméno po českém botanikovi), stálezelené podhorské sklerofilní tapiové lesy, v. Afrika, Tanzanie, Madagaskar, stáloz. mohutný strom, nezralé plody jed, ale sběr spadáných, dřevo palivo v domácnostech, listy pro motýlka z jehož zámočků hedvábí
- *kirkii* - , end Zambie
- *robinsii* - , end Zambie
- *rufopilosa* - , end Zambie

Uapacea - uapacea, ?

- *exulenta* - Nigérie

Ulex – hlodáš, ulex, Fabaceae, 40 druhů, mírný pás s. polokoule

- *europaeus* - evropský, Súdán, stř. Afrika

Umbilicus – pupec, cimbálek, umbilikus, pupek, Crassulaceae

- *botrytoides* - Súdán, Etiopie, stř. Afrika

- cupressoides - Guinea, Kongo
- horizontalis - Súdán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie
- intermedius – prostřední, Sinaj, Arábie

Uncarina – unkarina, Pedaliaceae, 14 druhů, tropy, end Madagaskar, sukulent, žl. květy, ostnitě tobolek, sukul, voda ve kmeni,

- abbreviata - , Madagaskar
- decaryi - end Madagaskar
- grandidieri - , Madagaskar
- leptocarpa - , Madagaskar, bílé květy
- procumbens – („lidožravý strom“), xerofyt strom, trnitě plody, Madagaskar
- roeseliana - jz Madagaskar, pěst okr ČR
- stellulifera - , Madagaskar, růž .květy

Urena - drásalka, urena, Urticaceae

- lobata - Súdán, stř. Afrika, Madagaskar

Urochloa – urochloa, Poaceae

- mosambicensis – mosambická, pův. j. Afriky, pícnina

Urogoga – urogoga, kapradina, ?

- nutans – níčí, hory z. Afriky

Urginea – urgencea, mořská cibule, Hyacinthaceae, Liliaceae

- decarai - , Madagaskar
- maritima – mořská, Sinaj, Arábie
- noctiflora Sahara

Ursinia – medvědík, ursinya, Parachute Daisy, Bergmagriet, Asteraceae, 45 druhů, j. a v. Afrika, v květu bývají vrubouni (ti je opylují, ale zde se také páří)

- alpina - Dračí hory
- anethoides - koprovitý, Magriet, end j. Afrika - Kapsko, fynbos, xerotermní keřík, někdy záměna za anthemoides okr, (ČR)
- anthemoides - , (Marigold), JAR, Namibie, jednoletá bylina.
- cakilefolia – , Kapsko, fynbos
- calenduliflora – měsíčkokvětá, Kapsko
- dentata - Kapsko, fynbos
- chrysanthemoides - chrysantémová, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- nana – malý, stř. a j. Afrika - Namibie, Súdán, Etiopie,
- nudicaulis - Kapsko, fynbos
- paleacea - Geelmagriet, Kapsko, fynbos
- punctata Kapsko, fynbos
- sericea - hedvábná, j. Afrika

Urtica – kopřiva, urtyka, Urticaceae

- atrovirens - fialová, end Sardinie, Tír
- dioica - dvoudomá (Stinging Nettle), pův. stř. Evropa, Středozeví, Ischia, Kypr, pouštní okraj Sahara, Súdán, stř. Afrika, Arábie, Evropa, ČR, užití od dob starých Řeků a Římanů, zelenina, léč, droga, i afrodisiak, zvyšuje tvorbu červ. krvinek, slabě jed, vařením se jed látky zničí
- dubia - pochybná, Středozeví, vlhká rumišť
- kioviensis – kyjevská, ŠU
- membranacea - blánovitá, Kypr
- pilulifera - kulkonosná, (Roman Nettle), pův. SAM, intr celé Středozeví zdomácněla, Sinaj, Arábie, Palestina, Izrael, bible, Řecko, Kréta, Kypr, vlhká, živná rumišť, ČR, zavlečena a zplaňuje
- portosanctata - svatopřístavní, end Madeira
- simensis - Súdán, Etiopie, stř. Afrika
- urens - žahavka, Kypr, Evropa, Súdán, stř. Afrika, Etiopie, Sinaj, Arábie, ČR

Usnea – provazovka, usnea, lišejník, Parmeliaceae

- barbata – bradatá, hory v. Afriky, Kilimandžáro, Tanzanie

Utricularia – bublinatka, utrikularia, Bladderwort, Utriculariaceae, Lentibulariaceae, 220 druhů, celý svět, bažiny, bílé písky, masožravé

- andongensis - Tanzanie

- appendiculata - Tanzanie
- arenaria - Tanzanie
- australis – jižní, Eurasie, Austrálie, s. Afrika, vodní, masožravá
- bisquamata - j Afrika, Namibie, Angola, Botswana, JAR, Lesotho, Súdán, Madagaskar
- firmula - Tanzanie
- foveolata - Tanzanie
- inflexa - Tanzanie
- livida - j. Afrika, trop. Afrika - po Somálsko a Kongo, Súdán, Tanzanie, Madagaskar
- pentadactyla - Tanzanie
- prehensilis - Tanzanie
- pubescens - Tanzanie
- quelchii - JAm
- reflexa - Tanzanie
- sandersonii Sandersova, end JAR pobřežní hory,
- scandens - Tanzanie
- spiralis - Tanzanie
- stellaris - Tanzanie
- striatula - Tanzanie
- tortilis - Tanzanie
- vulgaris - obecná, (Bladderwort), cirkumpolárně, Súdán, stř. Afrika, Etiopie, okr, Červený seznam
- welwitschii - Tanzanie

Uvaria – uvária , hroznovec, Annonaceae

- chamae – ovocný druh opadavých sucholesů

Uvariadendron - uvariadendron, Annonaceae

- oligocarpum - Tanzanie
- pycnophyllum Tanzanie

Uvariopsis - uvariopsis, Annonaceae

- bisexualis - end Tanzanie

Vaccaria - kravinec, vakkaria, Caryophyllaceae, 1 druh

- hispanica (pyramidalis) - španělský (jehlancovitý, Cow Cackle), Španělsko. Izrael

Vaccinium - brusnice, borůvka, vakkinyum, (Blueberry, Bilberry), Ericaceae, Vacciniaceae, 450 druhů, mírné až arktické pásmo, cirkumpol, Eurasie, hlavně Asie, Amerika, hlavně chladnější oblasti s. polokoule, ale druhy i na Madagaskaru a Hawai, horské lesy, polokeře až stromy,

- secundiflorum - end Madagaskar

Vachellia (Acacia dřívě) - akácie, Fabaceae, zatím 173 druhů, a hybridy, tropy a subtropy, tropy a subtropy, trnité stromy, otevřené savany, požírají žirafy, gazely, generuk, proto obranné trny

- abyssinica - jabešská,
- erioloba -
- farnesiana - Farnesova,
- leucophloae - bělokorá,
- luederitzii -
- nilotica .
- reficiens -
- tortilis - zkroucená, Tanzanie, Serengeti
- vernicosa -

Valantia – valentya, valantka, Rubiaceae,

- hispida – srstnatá, Súdán, Etiopie, stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Sinaj, Arábie

Vallisneria - valisnéria , Hydrocharitaceae

- gigantea - velká, trop. jezera, listy až 4 m
- neotropicalis - neotropická, trop. jezera

Vanda - vanda, Orchidaceae, 80 druhů, jv Asie,

- Etiopie

Vanguelia - vanguelia, Rubiaceae,

- tomentosa – plstnatá, hory v. Afriky, Tanzanie

Vangueria – vangéria, vanga , odon, Rubiaceae

- bicolor - dvoubarevná, end Tanzanie
- infausta - Tanzanie
- madagascarensis – madagaskarská, (Voavanga), pův. trop. Afrika - Madagaskar, ovocný keř. stromek, pěst.
- micropyren - , end Zambie
- mollis - , end Zambie

Vangueriopsis - vangueriopsis, Rubiaceae

- longiflora - end Tanzanie

Vanilla - vanylka, vanylovník, (vanilka), Orchidaceae, 140 druhů, vlhké tropy, užitkové jen 2, kvetou málo, plody lusky

- planifolia (fragrans) - pravá (vonná, plocholistá, širokolistá, Flat-leaved Vanilla), pův. Mexiko, tropy stř. a JAM, Karibik, pěst. Madagaskar, Mauricius, Réunion, Madagaskar, Zanzibar, Súdán, stř. Afrika, Červený seznam CITES, popín., pěst v tropech j. polokoule, pouze v Mexiku přirozeně opylovaná 1 druhem hmyzu, jinde ruční opylování, na Réunionu 12-letý otrok Albius přišel na to, jak uměle opylovat květy, plody tobolky ("lusky"), aromat. koření, droga, afrodiziak (již Aztékové), v kláštorech proto zákaz používat, fermentací, při dlouhodobém kontaktu slabě jed, i alergie, okr. největší producenti: Madagaskar, Indonésie, Čína, Mexiko, Turecko, Uganda, Madagaskar, Polynésie: Papua-N.Guinea, Tonga, Fr. Polynésie, ČR (sbírk. skleník), Červený seznam CITES,

- madagascarensis – madagaskarská, Madagaskar, bezlistá liána,
- phalenopsis - Madagaskar, Seychelly,
- planifolia - pravá, Madagaskar
- polylepis – šupinatá, trop. Afrika

Varthemia - vartemia, Asteraceae

- sericea - Sahara

Vateriopsis - vateriopsis, Dipterocarpaceae

- seychellarum - sejšelský, býv. Seychelly,

Vedrela – vedrela, ?

- odorata – vonná, trop. strom s nejvyššími přírůstky až 6-7 m/rok

Veitchia - veitchia, Arecaceae

- merrillii – Meriliinova, (Christmas Palm), pův. Filipíny, 10 - 15 m, okr. v. Afrika, BZ Dar es Salaam
- montgomeriana - Montgomerova, (Montgomery Palm), pův. Nové Hebridy - Vanuatu, BZ Dar es Salaam

Vellozia - velocia, Velloziaceae

- elegans – sličná, xerof. stález. trvalka, j. Afrika

Veltheimia - veltheimia, Sandlelie, Hyacinthaceae, Liliaceae

- bracteata - listenatá, cibulovina, j. Afrika
- capensis - kapská, j. Afrika

Vepris - vepris, Rutaceae

- allenii - end Zambie
- arushensis - end Tanzanie
- lanceolata - kopinatý, (White Ironwood Tree), j. Afrika,
- pauciflora - Tanzanie
- rogersii - end Zambie
- stolzii - end Zambie
- whitei - end Zambie

Verbascum – divizna, verbaskum, Scrophulariaceae

- arbusculum - Súdán, Etiopie, stř. Afrika
- benthamianum - Súdán, Etiopie, stř. Afrika
- brevipedicellatum - Súdán, Etiopie, stř. Afrika
- granatense - Sahara
- sinuatum - pouštní okraj Sahara, Arábie
- stelurum - Súdán, Etiopie, stř. Afrika
- thapsus – malokvětá, diviznová, Súdán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie, Madagaskar, Réunion,

Verbena – sporýš, verbena, Veberaceae, 300 druhů, byliny i polokeře, otevřené slunné lokality, prerie, tropy a subtr. Středozeří, Eurasie, hlavně Amerika, okr

- officinalis - lékařský, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Arábie
- rigida – tuhý, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar, Réunion,

Vernonia - vernonya, Asteraceae, 1000 druhů, pantropicky

- arabica - arabská, Etiopie, Arábie
- bipontini - Etiopie,
- lemurica - end Madagaskar
- rubicunda - end Madagaskar

Vernonia – rozrazil, veronyka, vernonyje, jedomar, (Iron Weed) , (Spedwell), Asteraceae,

Scrophulariaceae, asi 1000 druhů, tropy a subtr, kosmopol, Amerika, Afrika, Arábie, Asie, Austrálie, okr

- acuminatissima - , end Zambie
- adoensis - (Apple blossom), keř, 0,3 - 3,5 m, savany 1250 - 2150 m, v. Afrika, Kilimandžáro, Tanzanie
- alticola - , end Zambie
- amblyolepis - , end Zambie
- anagalis-aquatica - drchničkovitý, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, Sahara
- arvensis - rolní, Súdán, stř. Afrika
- arabica - arabská, Arábie, Omán, Súdán, stř. Afrika
- auriculifera - , keř 1,8 - 7,5 m, 1600 - 2650 m, v. Afrika
- arvensis - rolní, Súdán, stř. Afrika
- bipontinii Súdán, stř. Afrika
- bruceana - , end Zambie
- brychycalyx - , keř 1 - 6 m, 900 - 2400 m, v. Afrika
- bullulata - , end Zambie
- calyculata - , end Zambie
- catumbensis - , end Zambie
- cockburniana - , Sokotra
- coelchurniana - , Sokotra
- denudata - zoubkatá, end Zambie
- dewildemaniana - , end Zambie
- exsertiflora - , end Zambie
- fractiflora - , end Zambie
- ianthina - , end Zambie
- incompta - , end Zambie
- jelfiae - , end Zambie
- kawoziensis - , end Zambie
- lafukensis - , end Zambie
- longipedunculata - , end Zambie
- luembensis - , end Zambie
- lundensis - , end Zambie
- mbalensis - , end Zambie
- muelleeri - , end Zambie
- mutimushi - , end Zambie
- orchidorrhiza - , end Zambie
- polita - lesklý, pouštní okraj Sahara, Arábie, Středozeří
- polysphaera - , end Zambie
- potamophila - , end Zambie
- praemorsa - , end Zambie
- robinsonii - , end Zambie
- rosenii - , end Zambie
- roseoviolacea - , end Zambie
- serpyllifolia - douškolistý, Súdán, stř. Afrika, Středozeří
- solweziensis - , end Zambie
- suprafastigiata - , end Zambie
- sylvicola - , end Zambie
- tanganyikensis - , end Zambie
- tolypophora - , end Zambie
- tuberifera - , end Zambie
- verrucata - , end Zambie

- violaceopapposa - , end Zambie
- unicata - , Sokotra
- zambiana - zambijská, end Zambie
- Verschaffeltia - veršafeltya**, Araceae
- splendida - zářivá, Madagaskar, Seychelly,
- Vetiveria – vetyveria**, Poaceae
- fulvibarbis - , tráva afrických savan
- Viburnum – kalina, viburnum**, (Snowball, Bockmackie, Flowering Maple, Viburnum), Caprifoliaceae, cca 250 druhů, mírné až subtr. pásmo obou polokoulí, jvAsie, hory trop.Ameriky, keře až stromky, okr
- fragrans - vonná, pův. Čína, intr stf. Evropa, (ČR)
- lantana - tušalaj, j. a stf. Evropa, s. Afrika, Kaspicko, Kavkaz, ČR
- opulus - obecná, Evropa, s. Afrika, Kavkaz, z. Sibiř, stf. Asie, ČR
- orientale - východní, Malá Asie, Kavkaz
- tinus ssp. tinus – modroplodá pravá (středozemní, Laurustinus, Plane), pův. celý mediterán, Středozemí, j. Evropa, Španělsko, Itálie, Sardinie, Jugoslávie, Kypr, Anatolie, Libanon, Palestina, Izrael, bible, s. Afrika, Maroko, Kanárské ovy, okr subtropy, lesní okraje, makchie, ČR
- tinus ssp. rigidum – m. kanárská
- Vicia – vikev, vicia**, Fabaceae, 140 druhů, mírný pás s. polokoule, Eurasie, SAm, ale i JAm - Andy a v. i s. Afrika, byliny, TTP, křoviny, pěst luk a pícniny
- altissima - vysoká, stf. a v. Středozemí, cesty, rumiště, §F,
- argentea – stříbrná, §F,
- articulata - článkovaná, pův. Středozemí, ČR
- assyriaca - asyrská, Kypr
- barbazitae - , §F,
- benghalensis - bengálská, Středozemí, cesty, rumiště
- biennis – dvouletá, §U
- bifoliata – dvoulistá, , § BG,
- bithynica - maloasijská, pův. jz. Asie, j. a jz. Evropa, Kypr, ČR zavlékána
- capreolata - úponkovitá, Madeira end
- cassia - kašubská, Kypr
- costae - žebernatá, Madeira end
- cracca - ptačí, Sardinie, ČR, Súdán, stf. Afrika
- cretica - krétská, Kréta, Kypr
- dennesiana - , Smar-m, NATm
- ervilia - čočková,(Bitter Vetch), pův. jz. Evropa, Kypr, stf. Asie, ČR
- faba - bob polní, (zahradní, Broad Bean), Izrael, bible, ČR
- ferreirensis - železitá, Madeira end
- hirsuta - chlupatá, Středozemí, ČR
- hybrida - zvrhlá, (Hairy Yellow Vetchling), Středozemí, Kypr, až stf. Asie, písčiny, úhory, u cest, ČR
- lathyroides - hrachorovitá, Kypr, ČR
- laxiflora - mléčná, Kypr
- lunata - měsíční, Kypr
- lutea - žlutá, pův. jz. Evropa, z. Středozemí, s. Afrika, z. Asie, ČR
- melanops – černavá, pův. jz. Evropa, Balkán, Francie, Itálie, Sicílie, Řecko, Turecko, s. Afrika, z. Asie, cesty, rumiště
- monantha - , Kypr
- narbonensis - narbonská, pův. j. Evropa, Středozemí, Kypr, s. Afrika, Maroko, jz. Asie, §U, ČR, cesty, rumiště
- onobrychiooides - vičencová, evrop. Středozemí
- oroboides - , §U
- pannonica - panonská, Kypr, ČR
- peregrina - cizí, Kypr
- pubescens - pýřitá, Kypr
- sativa - setá, Středozemí, Kypr, Súdán, stf. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie, pěst. pícnina, ČR
- sepium - plotní, z. Středozemí. j. Evropa, ČR, cesty, rumiště

- sparsiflora - , §U
- tenuifolia - tenkolistá, pův. j. Evropa, s. Afrika, jz. Asie, Kypr, ČR
- villosa - huňatá, Středozeemí, Kypr, pícnina, ČR
- Vigna** (Phaseolus) – **vigna**, fazolka, Fabaceae, Viciaceae, 150 druhů, tropy, Afrika, Asie, Amerika, byliny, okr, pěst plodina
- adenantha (Leptosorin a,ú - ztop Amerika, zavlt tropy v. polokoule,
- angularis - azuki, Japonsko
- luteola - tropy a subtr celý svět, Afrika - Guinea, Kongo, Súdán, stř. Afrika, Madagaskar, Amerika, jv.Asie, Austrálie
- marina - tropy a subtr celý svět, Afrika - Guinea, Kongo, Madagaskar, jv Asie, stř, a JAm, Austrálie
- mugo - mugo fazole, Indie, Čína, Indočina
- radiata - zlatá, jv Asie
- umbellata - rýžová, jz Asie
- unguiculata - z Afrika
- unguiculata - subsaharská Afrika - Mautetánie až Súdán, JAR, stará kulturní plodina, 10 subsp., zavedena v trop. Americe, lusky
- vexillata – subsaharská Afrika, Súdán, Ghana, Etiopie, stř. a j. Afrika, druh afrických savan, jv Asie, stř. a JAm, Austrálie
- Vinca** – **brčál, vinka**, barvínka, Apocynaceae, 12 druhů, Evropa, Malá Asie
- minor - menší, Súdán, stř. Afrika
- Viola** (Erpetion) - **violka, viola**, Violaceae, 500 druhů, skoro po celém světě, temperátní klima, Eurasie, SAm, Afrika, byliny až polokeře, okr
- abyssinica - habešská, hory subsaharské Afriky, Habeš, v. Afrika, Guinea, Kongo, Súdán, Etiopie., stř. Afrika, větší část jižní Afriky, Madagaskar
- decumbens – položená, Kapsko
- eminii – Eminova, Kilimandžáro, Tanzanie
- Virgilia** – **virgilia**, Fabaceae / Viciaceae
- divaricata – rozličná, pův Kapsko, Súdán, stř. a j. Afrika
- oroboides – , dřevina, j. Afrika
- Viridivia** - **viridyvia**, Passifloraceae
- subedrosa - , end Zambie
- Viscum** – **jmelí, viskum**, Santalaceae, Viscaceae, Loranthaceae, 400 druhů, hlavně tropy, poloparazit
- capense – kapský, Kapsko, Namibie, Súdán, stř. Afrika, větší část jižní Afriky
- obscurum - Súdán, stř. Afrika
- triflorum – trojkvětá, trop. Afrika, Súdán, Ghana, Guinea, Kongo, Súdán, Etiopie , větší část jižní Afriky, Madagaskar, Komory, Réunion, Mauritius, Seychely
- Vitellaria** (Butyrospermum) – **máslovník, vitellaria**, Sapotaceae, dřeviny
- paradoxa (B. parkii) – africký, (paradoxní, karité, shea), end Súdán, Ghana, z. a stř. Afrika, Gabon, Burkina Faso, Mali, stáloz. dřevina, přežívá požáry i suchá, plodí po 25 letech po 3 letech, dožívá se několika stovek let, olejnaté plody, máslo (Shea Butter, Karité), léč, kosmetika, jen divoce, výsadby ne !?
- Vitellariopsis** - **viteliariopsis**, Sapotaceae
- cuneata - end Tanzanie
- Vitex** – **drmek, vitex**, Verbeaceae, 250 druhů, subtr a tropy
- agnus-castus – , Sinaj, Arábie
- amaniensis - end Tanzanie
- keniensis – keňský (Meru Oak), strom 20 - 30 m, vlhké stálezelené horské lesy Afriky 1300 - 2100 m, okr, v. Afrika, Tanzanie, Keňa
- Vitis** – **réva, vitys**, (Grape), Vitaceae, 65 druhů, mírné až subtr. pásmo hlavně SAm, v.Asie, dřevnaté pnoucí keře, okr, pěst
- vinifera – vinná réva, (Grape), pův Přední a stř. Asie, Tanzanie, Izrael
- zanzibarensis - zanzibarský, Keňa, Tanzanie
- Vittaria** - **vitária pentlička** , kapradina, Pteridaceae, Vittariaceae, Hymenophyllaceae, asi 10 druhů, tropy, Amerika, okr
- elongata - prodloužená, tropy Starého světa, v. Afrika, i Zimbabwe a Gabon, Indie, Bangladěš, Čína, Cejlon, Indonésie, Papua - N.Guinea, Oceánie, Austrálie , epif. na stromech

- scolopendrina – s., Madagaskar

Voacanga - voakanga, Apocynaceae, 14 druhů, trop. Afrika a jv. Asie

- thourasii - trop. Afrika, Gambie, Sierra Leone, Kamerun, Kongo, Mosambik, JAR, stáloz. strom,
7-20 m, dřev. uhlí, lepidlo, vlákno, léč

Volkiella - volkiela, Cyperaceae

- disticha - , end Zambie

Vossia – vosia, Poaceae

- cuspidata – hrotitá, Sahel, mokřady

Vulpia - mrvka, vulpia, Poaceae

- myurus - myší , stř. Afrika, Súdán,

Wahlenbergia – wahlenbergia, African Bluebell, Blouklokkie, Muistepelkaroo, Campanulaceae

- androsacea - j. Afrika, širší rozšíření

- annularis - Namibie

- calcarea - end JAR, Kapsko, fynbos

- capensis - kapská, Kapsko, Namibie, fynbos, zavl Austrálie

- cernua - Kapsko, fynbos

- cuspidata - hory jv Afrika - JAR, Lesotho, Dračí hory

- ecklonii - Kapsko, fynbos

- grandiflora - Dračí hory

- krebsii - Dračí hory

- longifolia - Kapsko, fynbos

- paniculata - Kapsko, fynbos

- procumbens - Kapsko

- prostrata – rozprostřená, Kapsko

- silenoides - hory Afriky, Guinea, Kongo, Súdán, Etiopie, Tanzanie, Nigérie

- subulata - Kapsko, fynbos

- tenerrima - j. Afrika, pobřeží

- undulata - j. Afrika, JAR. Lesotho, Svazijsko, Zimbabwe, Namibie, Botswana,

- virgata - hory trop. v. a j. Afriky, Etiopie, Jeňa, Tanzanie, Malawi, Mosambik, Svezijsko, Kesitho, JAR

Wachendorfia - wachendorfia , Butterfly Lily, Rooikanol, Haemodoraceae, 4 druhy, JAR - Kapsko, okr

- brachyandra – , (Rooikanol), Kapsko

- paniculata – prosovitá, end j. Afrika, Kapsko, fynbos

- parviflora – drobnokvětá, Kapsko

- thyrsoiflora – , j. Afrika, Kapsko, fynbos, hlíznatá trvalka,

Walafrida - walafrida, Scrophulariaceae

- goetzei - end Zambie

Waldsteinia – mochnička, valdsteinia , Rosaceae

- ternata – , Evropa, Čína, Japonsko

Warburgia - warburgia , Canellaceae, dřeviny, tropy Afrika, Amerika

- elongata - end Tanzanie

- salutaris - , ohrožený strom j. Afriky, Namibie, Mosambik, Zimbabwe

- ugandensis (salutaris) - ugandská, (Pepper-bark Tree, East African green Heart), strom 25 m, deštné lesy
1000 - 2000 m, Uganda, v. Afrika

Washingtonia – wašingtonya, límcová / sukňová palma, Arecaceae, 2 druhy, USA, Mexiko, vysoký kmen,
suché lokality, okr

- filifera – nit'ovitá, (Desert fan Palm), pův. Californie, Arizona, 10 - 15 m, okr, v. Afrika, Tanzanie

- robusta – mohutná, (Skyduster), pův. Baja, Kalifornie a Sonora, Mexiko, BZ Dar es Salaam

Watsonia – watsonya, Suurkanol, Iridaceae, 53 druhů, převážně v JAR, hlíznatá bylina

- aletroides – , Kapsko, fynbos

- borbonica - borbonská, j. Afrika, pův. Kapsko, fynbos

- coccinea – šarlatová, Kapsko

- comptonii - , JAR

- densiflora – hustokvětá, j. Afrika – Dračí hory, trvalka

- eletroides - , hlíznatá trsnatá trvalka, j. Afrika

- fourcadei - , j. Afrika, Kapsko, fynbos

- humilis - nízká, j. Afrika
- intermedia - prostřední, Kapsko
- knysnana - Kapsko, fynbos
- laccata - Kapsko, fynbos
- lepida - hory JAR, Lesotho - Dračí hory
- marginata - okrajová, j. Afrika, Kapsko, fynbos
- meriana - (Waspypie), , pův, j. Afrika -JAR, Kapsko, Namibie, fynbos,
- meriana var. bulbifera - JAR, zavř Portrugalsko, Kalifornie, Austrálie, NZ
- pillansii - ,centrum j. Afrika, Kapsko, písčiny
- schlechteri – Schlechterova, Kapsko, fynbos
- spectabilis - Kapsko, fynbos
- stokoei - Kapsko, fynbos
- tabularis - , JAR, Kapsko, fynbos

Weinmanniana - weinmanyana, Cunoniaceae, 120 druhů trop. Amerika, vlhké trop. lesy, Madagaskar, Afrika, NZ

- macrostachia - end Réuniona Mauricius, Madagaskar
- mauritiana - pův Malarény - Réunion a Mauricius, Madagaskar
- rutenbergi - end Madagaskar

Welwitschia – welvičie, welwitschia, Welwitschiaceae, prastaré nahosemenné, hmyzosnubné, semena klíčí až po dešti,

- mirabilis – podivná, zřejmě evoluční zbytek pralesa, pův. end píšč pouště Kalahari Namibie až k Angole a j. Afrika, 20-120 mm srážek, štěrk pláně, skaln hřbety, vádí, travn stepi, jen 2 listy, které se později třepí, nejdelší, až 6,2 m x 1,8 m, stomata/průduchy na obou stranách, stáří i přes 1000 let, nejstarší v Angole asi 2 tis. let, v Namibii a Angole chráněná, i BZ Plzeň, antilopy a nosorožci žvýkali listy pro vodu, domorodci pekli středy samičích rostlin ("pouštní cibule"-herero onyanga), pro podivnost turist. zájem

Whiteheadia – whitehedya, Hyacinthaceae, Asparagaceae

- bifolia – dvoulistá, Kapsko

Whitfieldia - whitfieldya, Acanthaceae, 14 druhů, trop Afrika

- elongata – podlouhlá, (White Candles), centrální trop Afrika, Nigérie, Benin, Kamerun, Gabun, Kongo, Zair, Uganda, Rwanda, Keňa, Tanzanie, lesní lemy, vlhké křoviny, keř, bílé květy, okr

Wiborgia - wiborgia, Fabaceae

- obcordata - end JAR, Namibie

Widdringtonia – cedrovec, widdringtonya, Cupressaceae

- cedarbergensis – lanwilliamský, hory j. Afriky
- cupresoides - cypřišovitý, afroalpínské lesy, Keňa
- nodiflora – lisokvětý, Kapsko, Mozambik, Zimbabwe, Súdán, stř. Afrika, větší část jižní Afriky

Willdenowia - wildenowia, Restoniaceae, fynbos

- arescens - JAR, Namibie
- incurvata - Kapsko, fynbos

Wisteria - wistária, Fabaceae, 10 druhů, popínavé opad. keře, liány, SAm, v Asie – Čína, Japonsko,

- floribunda - květnatá,
- sinensis - čínská, Čína, Japonsko, okr

Withania – witányia, Solanaceae

- adunensis – end Sokotra, dále Súdán, stř. Afrika
- aristata - Kanárské ovy
- riebeckii – Riebekova, end Sokotra, Súdán, stř. Afrika
- somnifera – spánkonosná, subtropy a tropy, z Afrika až Indie, Súdán, Ghana, Guinea, Kongo, Etiopie, Sinaj, Arábie, pouštní okraj, Sahara, stř. Afrika, větší část j. Afriky

Witsenia – zárubka, witsényia, Iridaceae

- maura – maurská, (Bokmakiriester), Kapsko, fynbos

Woodfordia - wodfordyja, Lythraceae,

- fruticosa - Madagaskar, Tanzanie, Saudská Arabie, Oman, Komory, Bhutan, Indonésie, Čína, Indie, Pákistán, Indočina, Cejlon

Wolffia – drobnička, wolfia, Lemnaceae, plovoucí vodní rostliny,

- arrhiza – bezkořená, stáloz. , Guinea, Kongo, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část jižní Afriky,

Madagaskar

Wurmbea – **wurmbea**, Spike Lily, Witkoppie, Colchicaceae

- inusta - Kapsko, fynbos
- marginata - Swartkoppie, Kapsko, fynbos
- minima – nejmenší, Kapsko
- punctata - Hanekammetjie, Kapsko, fynbos
- spicata – trnitá, Kapsko, fynbos
- stricta - Rysblommetjie, Waterphlox Dipidax, Kapsko, fynbos

Xanthium – **řepeň, xantyum**, Asteraceae, byliny, silný kořen, břehy vod, rumiště, Eurasie, Amerika, s.Afrika,

- spinosum - trnitá, Súdán, stř. Afrika

Xanthocercis - **xantocercis**, Fabaceae

- zambesiaca - zambezijský, NP Kruger

Xanthomaculina - **xantomakulina**, lišejník pouštní, Parmeliaceae

- hottenotta -
- scabrosa - pouště

Xanthostemon - **xantostemon**, Myrtaceae

- chrysanthus (Golden Penda) Kapsko

Xenophyllum (Werneria) - **xenofyllum**, Asteraceae, 21 druhů, vyčleněn z r. Werneria v r.1997, vysoké Andy od Kolumbie po Chile

- ciliolatum - vysoké Andy, Peru, Bolívie, Chile, 4000-5200 m

Xerochlamys - **xerochlamys**, Sarcolaenaceae. 8 druhů - end Madagaskar

- undulata - end Madagaskar

Xerophyta – **xerofyta**, (dřezovec), Velloziaceae,

- andringitrensis - end Madagaskar, keřík, kamenité lokality
- dasyliriooides – , květ, ohnivzdorný
- retinervis - jv Afrika, JAR, NP Kruger, Svazijsko, nízký keř, po požárech dobře regeneruje, stonky na kartáče a rohože, léč., TLM
- viscosa - , JAR - Transval, Svazijsko, Natal

Xerosicyos – **xerosicyos**, Cucurbitaceae

- dangui – , end Madagaskar, trnitá buš, sukulent. liána, BZ Plzeň
- decaryi - end Madagaskar
- perrieri - end Madagaskar
- pubescens - end Madagaskar

Ximenia - **ximenya**, Olacaceae, dřeviny

- americana - trop. Amerika - Florida, stř. Amerika, Argentina, Karibik, zplaněl z.a stř. trop. Afrika - Burkina Faso, Guinea, Kongo, Súdán, poloparaz.- poloopad., keř. stromek, trnitý, kulovité peckovice, suché lesy, křovinatá savana
- cafra - kaferská, Afrika, Natal, Etiopie,

Xylia - **xylia** Fabaceae, Mimosaceae, 9 druhů, trop. Afrika, Madagaskar a trop. Asie,

- africana - africká, Tanzanie
- evansii - , Ghana, Sierra Leone, Pobřeží Slonoviny
- fratera - , Madagaskar
- ghesquierei - , Zaire
- hofmannii - , Madagaskar
- mendoncae - , Mozambik
- schliebenii - , Tanzanie
- torreana - , Malawi, Mozambik, j. Afrika, Zimbabwe
- xylocarpa - , Indie až Barma, kvalitní velmi tvrdé dřevo pyinkado - „barmské železné dřevo“

Xylocarpus – **dřevoplod, xylokarpus**, Meliaceae, keř, okraj mangrovů

- granatum - granátový, 15 m, mangrovy, v. Afrika, Keňa, Tanzanie, Madagaskar, Seychelly, Indie, Cejlon, Thajsko, Vietnam, Malajsie, Filipíny, Čína, N.Guinea, Oceanie
- obovatus - okrouhlý, keř, mangrovy v. Afriky, Tanzanie
- moluccensis - molucký, keř, mangrovy v. Afriky, Tanzanie, Keňa, Madagaskar, Moluky, Seychelly

Xylotheca - **xyloteka**, Achariaceae, Flacourtiaceae, 4 druhy, trop. v. Afrika

- kraussiana - , (African dogrose), jv Afrika, Mosambik, JAR, křoviny bushveld
- tettensis - trop. v. Afrika, Tanzanie, Mozambik, Malawi, Zimbabwe, ve varietách. kež. stromek,
- Xylopi** - **xilopia**, Annonaceae
- aethiopica - etiopská, end Zambie, Nigérie, strom
- latipetala - end Tanzanie
- Xymalos** - **xymalos**, Cucurbitaceae
- monospora - , Kilimandžáro, Tanzanie
- pubescens -
- Yushania** - **yushanya**, Poaceae
- alpina - apinská, v. Afrika, Tanzanie
- glauca -
- Zaluzianskya** – **zalužanka**, **zaluzianskia**, **Drumsticks**, **Verfblommetjie**, Scrophulariaceae, 55 druhů j. Afrika, end
- affinis – příbuzná, Kapsko
- capensis – kapská, JAR – Kapsko, hory do 2000 m n.m.
- elongata - JAR, Lesotho, Svazijsko, Súdán, stř. Afrika, větší část jižní Afriky
- villosa – chlupatá, end JAR, Kapsko, pobřeží, písčiny, fynbos
- Zamioculcas** - **kulkas**, **zimiokulkas**, Araceae. 1 druh, sukulent
- zamifolia – zamiolistý, (ZZ Plant, Fat Boy, Eternity Plant), pův. tropy, Madagaskar, v. a jv. Afrika, sušší opadavé lesy, áronovitá hlíznatá rostlina, listy připomínají cykasovité, okr. ČR, pokojová, 1m, každý rok přesadit
- Zanha** - **zanha**, Sapindaceae
- golungensis - , end Zambie
- Zantedeschia** – **kornoutice**, **zantedeschia**, Arum Lily, Varklelie, Araceae, mokřady
- aethiopica – bílá, (habešská, „kala etiopská“, Calla Lily, Pig Lily, Trumpet Lily, White Arum Lily), pův. j. Afrika, Namibie, Lesotho, Súdán, stř. Afrika, větší část j. Afriky, Madagaskar, mohutný oddenek, bažiny, inv březích řek, svatební květina, okr. ČR skleník
- albomaculata – běloskvřnná, trop. v. Afrika, j. Afrika, Kapsko
- pentlandii – , j. Afrika, Kapsko
- rehmannii - , JAR
- Zanthoxylum** (Fagata) – **zantoxylum**, Rutaceae
- gilletti (F. macrophylla) – gileti, (African Stainwood), strom 10 - 35 m, 1000 - 2300 m, dřevo stavby, v. Afrika
- holtzianum - end Tanzanie
- lindense - end Tanzanie
- Zea** – **kukuřice**, **zea**, Poaceae
- mays – obecná, pův. Mexiko, intr. celý svět, Tanzanie, Keňa, Etiopie, Omán
- Zehneria** - **zehneria**, Cucurbitaceae
- scabra - subsaharská Afrika, Eritrea až JAR, Kamerun, Nigérie, Guinea, Kongo, Súdán, Etiopie, stř. Afrika, větší část j. Afriky
- Zenkerella** - **zenkerela**, Fabaceae
- egreria - Tanzanie
- perplexa - Tanzanie
- Zilla** – **zila**, Brassicaceae
- macroptera - Sahara
- spinosa – trnitá, Sahara, Sinaj, pouštní okraje Sahara, Tunisko, žerou velbloudi, Arábie, Palestina, Izrael
- Zimmermannia** - **cimrmanya**, Phyllanthaceae
- capillipes - end Tanzanie
- nguruensis - end Tanzanie
- stipularis - end Tanzanie
- Zingiber** – **zázvorovník**, **zingiber**, Zingiberaceae
- officinale – lékařský, (zázvor pravý, Ginger, Tangawizi), pův. jv. Asie, Indie, pěst více než 2,5 tis. let, do Evropy v 19. st., oddenek - silice, koření (pálivé a sladké), léč, zavařování ovoce, zázvorové pivo, likéry, léč - droga, zlepšené zažívání, posiluje krevní oběh, tónikum, afrodisiak, esenciální oleje, aromaterapie, zažívání, artritida, Nigérie, Zanzibar, SAE

Zinnia - ostálka, cinye, cinnya, Cucurbitaceae, 20 druhů, Amerika, okr i Evropa

- peruviana - Súdán, stř. Afrika

Ziziphus – cicimek, zizifus, Rhamnaceae, 150 druhů, glykosid, vlhké lesy, stř. a JAM, zAsie, Přední Asie až po, jv a v. Asii – Indie, Čína, Mongolsko, Korea, i Středozeří, okr

- hajarensis - hadžarský, end Omán - pohoří Jebel Hajar, Súdán, stř. Afrika

- jujuba (Rhamnus jujuba) - datlový, (čínský, jujuba, "čínské datle", Chinese Date, Chinese Jujube), pův. subtr. Čína, dvojitý keř. stromek 10 m, intr Středozeří, s.Afrika, Přední Asie, Libanon, Sýrie, suché stráně, suché světlé lesy, dlouhodobě pěst ovoc strom,

- lotus - dvojitý, (c. lotus, Jujube Lotus), trnitý keř, pův. celý mediterán, Středozeří, Itálie, Kypr, Sýrie, Palestina, Izrael, Libye, Sahara, suché stráně, **léč** (hypertense), obvod pozemků, ovoce

- mauritiana (mauritanus, jujuba) -jujuba, (mauricijský, Indian Jujube, Geb), stáloz. keř stromek 7 m, do 1400 m, pěst, plody, trop. ovoce, šťávy, likéry, tanin, gma, tvrdé dřevo, trop. Asie - Čína, v. Afrika - Tanzanie až Madagaskar, Sahel, Sahara, s. Austrálie, **léč**, TLM

- mucronata - měkcehrtitý (Buffalo-Thorn), subsahar. Afrika, Senegal až Etiopie, Angola, Namibie, Mosambik, JAR, NP Kruger, 7 m, do 2000 m

- nummularia - saharско-arabská oblast , Súdán, stř. Afrika, Omán

- sativa – setý, intr. Itálie

- spina-christi - huňatokvětý, trnová koruna (J. Krista, Christ Thorn), saharско-arabská oblast , Egypt, Palestina, Izrael, bible, Súdán, stř. Afrika, pouštní okraj Sahara, Etiopie, Arábie, ojediněle staré v pravěkých osídlených, dnes pouštních lokalitách (i 2 tis. let), Sokotra, Kypr,

- ziziphus - ziziphus, Kypr

Zonotriche - zonotriche, Poaceae

- decora - end Zambie

- inamoena - end Zambie

Zonozono - zonozono, Annonaceae

- Tanzanie, pohoří Usambara, strom 20 m, velmi vzácný (jen několik exemplářů), objev r. 2019

Zygocarpum – zygokarpum, Fabaceae

- coeruleum – blankytná, Sokotra

- dhofarensis - Arábie, Jemen, Omán, keř

Zygophyllum – kaciba, zygofylum , Zygophyllaceae

- album - bílá, Kypr, pouště - Sahara, Tunisko, Sinaj, Arábie, Súdán, stř. Afrika, Etiopie, Tunisko, Sokotra, žerou velbloudi, sukul

- debile - JAR, Kapsko

- dumosum – srstnatá, (keřovitá), Sinaj, Arábie, Palestina, Izrael, pouštní okraj Sahara, Arábie

- fabago - obecná, (bobovitá, Syrian Beancaper), pův. v. mediterán, Středozeří, s. Afrika, Přední Asie, zdomácnělá z. Středozeří, kamen sutě

- flexuosum – křivolaká, Kapsko

- fontanesii - pramenná, (Desfontaines Beaucaper), Madeira, Kanárské ovy (Tenerife), halofyt, pobřeží

- fulvum - end JAR - Kapsko

- gaetulum - gaetulská, aridní j. Evropa, s. Afrika, Sahara

- chrysopteron pův j. Afrika - JAR, Namibie

- lichtensteinianum - JAR

- qatarense – katarská, saharско-arabská oblast , Katar, Sokotra, Bahrajn, Saudská Arábie, SAE, Omán, Jemen, Súdán, stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie, Írán

- madagascariensis - madagaskarská, end Madagaskar

- morgsana - Namibie

- robecchii - Somálsko, Etiopie, Jemen, Omán

- sessilifolium - end Kapsko, písčiny

- simplex -jednoduchá, saharско-arabská oblast , Namibie, Etiopie, větší část jižní Afriky, Sinaj, Arábie, Palestina, Izrael, Súdán, stř. Afrika , pouštní okraj Sahara, Arábie,

- staplii – Staplova (Dollar Bush), pouště Arábie

- waterlotii – Watertova, saharско-arabská oblast , z. Afrika, Senegal, Guinea, Súdán, Ghana, Guinea, Kongo, Mauretanie, pouštní okraj Sahara, Kapverdy, Kanáry, Arábie, převážně v dosahu mořského pobřeží

Zygosicyos - zygosicyos, Cucurbitaceae

- tripartitus - Madagaskar

Zyrphellis - zyrfelis, Pluimastertjie, Asteraceae
- taxifolia - end Kapsko

Výběr literatury / Bibliography

- Adámek H., Hanzelka J., Zikmund M.: Živá Afrika, Trango Praha 1996
Allende C., Amalfi F., Gómez T.: Posvátná místa, Euromedia Group k.s. Praha 2008
Anuszewski A.: Zajímavá místa světa, Finidr Český Těšín 2004
Barker B.J.: Národní parky a divoká příroda jižní Afriky, Beta Praha 2004
Barlow T., Wisniewski W.: Jižní Afrika (JAR, Namibia, Botswana), Baset Praha 2000
Barota J.: Africký genadill – *Dalbergia melanoxylon*, Živa 1972
Beandapa-Kytlová R., Jůnek T., Koubínová D., Pokorný R., Rybková R.: Madagaskar – Laboratoř bohů, Kartografie Praha 2007
Bonneville P., Hémano P.: Země - 400 jedinečných míst naší planety, Fragment Praha 2009
Borota J.: Tanzánia, krajina přírodných kontrastov, Živa 4/1969
Bourden A.: Parts unknown, TV
Bourne K.K., jr.: Obilnice budoucnosti – Afrika ?, National Geographic 7/2014
Bradnová H. a kol.: Geografický místopisný slovník, Academia Praha 1993
Brickell Ch.: A-Z encyklopie zahradních rostlin, Knižní klub Praha 2008
Bright M.: 1000 zázraků přírody, které musíte vidět, Fortuna Print Praha 2006 / Quintet Publishing Limited London 2005
Brůhová S.: Dvě knihy o Tunisku, A+U Design České Budějovice 2001
Burton R.: Poslední bašty přírody, Nakladatelský dům OP Praha 1995 / An Andromeda Book Oxford 1994
Čílek V.: Co se děje se světem ?, Dokořán Praha 2016
Čílková M.: K ekologii a rozšíření mangrovových porostů v Tanzanii, Živa 5/1971
Čílková M.: Aobab (*Adansonia digitata*) - „opičí chléb“, Živa
Cudlínová E., Cudlín K.: Osmdesát sedm magických míst Svaté země, Academia Praha 2012
Darom D.: Beautiful Plants of the Bible, Palphot Ltd. Herzlia Israel 1990 ?
Divíšek J., Culek M.: Biogeografie, Masarykova univerzita Brno 2013
Edlin H.L.: L'udia a rastliny, Mladé letá Bratislava 1982
Engel D.H., Phummai S.: Tropical Plants of Asia, Times Edition Singapore 2004
Finke J.: Tanzanie, Rough Guides 2006
Finke J.: Zanzibar, Rough Guides London
Fitzpatrick M.: Tanzania, Lonely Planet London
Foggi B.: Blumenwelt Israels, Bonechi Firenze Italia 1999
Forrest A., Knees S., Neale S., Anderson F., Miller T.: The Centre for Middle Eastern PLants: Projects in Socotra, Arabia and SW Asia, In: Journal of Landscape Ecology, Vo:6, No.3, 2013
Gahlon L.: Egypt – bohové, mýty a náboženství, Rebo 2003
Giansanti G.: Tajemná Afrika, Cupro Zlín 2004
Gibbs N.: Dřevo, Slovart Bratislava 2005
Göbbel P.: Přírodní parky pod záštitou UNESCO, Euromedia 1999 / Verlagshaus Stuttgart 1997
Görner T. & Čihař M.: Indicator system of Czech national park and biosphere reserves: Some developing trends in the Šumava National Park, In: Silva Gabreta 18/2012, Vimperk
Grazzini G.: Národní parky světa, Slovart Bratislava 1994 / Crescent Books New York 1991
Grulich V.: Paleotropis – Karoo-namibská oblast – Namibská provincie, www.Botany.cz
Grzimek B., Grzimek M.: Ráj divokých zvířat, Polygrafia Praha 1966
Habrová H., Buček A.: Overview of Biotope Types of Socotra Island, In: Journal of Landscape Ecology, Vo:6, No.3, 2013
Haager J. a kol.: Kapesní atlas pěstovaných exotických rostlin, SPN Praha 1982
Haager J.R., Ottová R.: Orchideje v bytě, Ottovo nakladatelství Praha 1999
Hageneder F.: Moudrost stromů, Knižní klub Praha 2005
Halík T.: Prolínání světů, Nakladatelství Lidové noviny Praha 2006
Hanzelka J., Zikmund J.: Afrika snů a skutečností, SNDK Praha 1957
Hejný S., Slavík B.: Květena ČR 1 - 8, Academia Praha 1998 – 2010
Hejtmánek P.: Volání Afriky, NH Savana Jablonec n.N. 2000

- Hejtmánek P., Filipský R.: Východní Afrika – Tanzanie, Keňa, Uganda, Etiopie, NH Savana 2013
- Hemingway E.: Zelené pahorky africké, Orbis Praha 1965
- Hendrych R.: Fytogeografie, SPN Praha 1984
- Hoffmeister A.: Vyhledka z pyramid, Čs. Spisovatel 1957
- Huntington S.P.: Střet civilizací - Boj kultur a proměna světového řádu, Rybka Publishers Praha 2001 /
Touschtone New York 1997
- Chaloupek V.: Jižní Afrika mýma očima, Fraus Plzeň 2002
- Chalupský J.: Zhubná slonovina, Vesmír 1991
- Inmam N, McDonald F.: Jeruzalém a Svatá země, Ikar Praha 2001
- Izedbegović A.: Islám mezi východem a západem, TWRA 1997
- Jančíková M.: Na shledanou v džungli, Campanula Olomouc 1998
- Jeník J.: Život v afrických velehorách, Živa 2/1978
- Jeník J.: Život tropických savan I-VI, 1-6/1975
- Jermář M.K.: Globální změna, Společnost pro Evropu Praha 2010
- Joch R.: Saúdská Arábie zničí Asada, In: Hospodářské noviny Praha 2012
- Jöckle C., Kerstjens: Stavební slohy ve světové architektuře, Mladá Fronta Praha 2005 / Verlaggesellschaft
München 2005
- Jones M.: Dubaj - průvodce do kapsy, Berlitz / RO-TO-M a.s. Bučovice 2007
- Jordan H.: Léčivá energie místa a krajiny, Fontána Olomouc 2010
- Kabani S. a kol.: Syria, Ministry of Torism in the Syrian Arab Republic Damascus 2000
- Kalfus R.: Vzpomínka na Dr. A. Schweitzera a na Lamberene, Práce Praha 1975
- Kilimanjaro National Park, African Wildlife Foundation 2000 ?
- Kipling R.: Knihy džunglí, Albatros Praha 1972
- Klánská E.: Z toulek po středoafričských rezervacích, Živa 4/1976
- Klíma J.: Společnost a kultura starověké Mezopotámie, Naklad. ČAV Praha 1962
- Klíma J.: Kam dohlédnu z Vumby, Panoráma Praha 1990
- Klímeš L.: Vývoj tropického lesa v Africe, Živa 5/1989
- Kolektiv (Wikipedia): Flora of Tanzania, Books LCC, Memphis USA, 2011
- Kolektiv: Nekrásnější divy světa pod záštitou UNESCO 1- 6, Balios / Euromedia Group k.s. - Knižní klub
2001 - 2002
- Kolektiv: Enigma III - Tajemství Východu, Knižní klub Praha 2003
- Kolektiv: Vlády a vládcové, jak se kde vládne, New Earth Media London 2004 / Fortuna Print Praha 2005
- Kolektiv: Ottova obrazová encyklopedie Země, Weldon Owen Pty Ltd. Sydney 2008 / Ottovo
nakladatelství s.r.o. Praha 2010
- Kolektiv: Geografický místopisný slovník, Academia Praha 1993
- Kolektiv: Izrael – destinace pro duši i tělo, Ministerstvo turismu státu Izrael a TTG Czech Praha 2008
- Kolektiv: Vaše příští dovolená Izrael, Ministry of Tourism Israel Jerusalem 2009
- Koblížek J.: Jehličnaté a listnaté keře našich zahrad a parků, Sursum Tišnov 2006
- Kotlaba F.: Barevná nádhera tropických a subtropických rostlin, Živa 1/1969
- Kunte L., Zelený V.: Okrasné rostliny tropů a subtropů, Grada Praha 2009
- Küchli Ch.: Rajská zahrada v Tanzanii (stromové zahrady na svazích Kilimandžara), Nika 29
- Larmer B.: Země stínů, In: National Geographic 8/2011
- Lemberk V.: Madagaskar – osmý světadíl, Akcent Třebíč 2011
- Lughin D.: Jemen – turistický průvodce, Jota Brno 2011
- Lunde P.: Islám – víra, kultura, dějiny, Euromedia Group / KK Praha 2004
- Lvončík S., Maděra P., Volařík D., Vrškový B., Habrová H.: First Proposal of Seed Regions for Frankincense
Trees (*Boswellia* ssp.) on Socotra Island, In: Journal of Landscape Ecology, Vo:6, No.3, 2013
- Maděra P., Kovář P., Vojta J., Volařík D., Úradníček L., Salašová A., Koblížek J. & Jelínek P., In: Journal of
Landscape Ecology, Vo:6, No.3, 2013
- Manning J.: Field guide to Fynbos, Struik Nature Cape Town, South Africa 2007
- Moscatti S.: Staré semitské civilizace, Odeon Praha 1969
- Michel A.: Albert Schweitzer – Lidé v pralese, Orbis Praha 1975
- Míček Š., Příbyl V.: Alžírsko, Osveta Martin 1984
- Mlíkovský J., Stýblo P.: Nepůvodní druhy fauny a flóry ČR, ČSOP Praha 2006
- Moscatti S.: Staré semitské civilizace, Odeon Praha 1969

- Müller-Wöbske B.: Dubaj – Emiráty – Omán, Vašut Praha 2009
- Nash N. a kol.: Orchideje, Computer Press Brno 2007
- Nomachi K.: Velké putování aneb Pilgramie, Cupro Zlín 2005
- Novaresio P.: Afrika – pohledy z oblak, Slovart Bratislava
- O.O.I. Orimoogunje: Forest cover changes and Land use dynamics in Oluwa forest reserve, southwestern Nigeria, Journal of Landscape Ecology Vol.7/No2, 2014
- Palin M.: Sahara, Jota Brno 2006
- Pelton R.Y.: Průvodce cestovatele po nebezpečných místech světa, Rybka Publishers Praha 1999
- Petretti F.: Tropické deštné lesy – objevování zelené planety, Rebo Praha 1995
- Petrickij W.: Světlo v pralese - život a dílo A. Schweitzera, Albatros Praha 1985
- Plesník J., Roth P.: Biologická rozmanitost na Zemi: stav a perspektivy, Scientia Praha 2004
- Plešinger V.: Na střeše Afriky – Habeší za války, Etiopii v míru, Jota Brno 2012
- Pokorný J.: Hospodaření s vodou v krajině - funkce ekosystémů, UJEP Ústí n.L. 2014
- Procházka V.: Cestovatelský lexikon aneb návod jak používat zeměkouli, Mladá Fronta Praha 2006
- Ptáček J., Trávníček J.: Madagaskar – umírající přírodní ráj, Nakl. Madagaskar Jihlava 1997
- Quasim M., Poremski S., Stein K., Linder A.: Rapid assessment of Key structural elements of different vegetation types of west african savannas in Burjina Faso, Journal of Landscape Ecology, 1/2016 Praha
- Rohwer J.G.: Tropické rostliny, Euromedia Group Praha 2002
- Scare Ch.: Sedmdesát divů světa, Slovart sro. Praha 2005 / Thames & Hudson Ltd. London 1999
- Schultz P.: 1000 nej ... míst světa, Slovart Bratislava 2003
- Schottová H.: Máma Masajů – divoká světice Masajů, Ikar Praha 2009
- Skalická A., Větvíčka V., Zelený V.: Botanický slovník rodových jmen cévnatých rostlin, Aventinum Praha 2012
- Sládeček F.: Národní parky a rezervace ve východní Africe, Živa 4/1969
- Struik C.: Wild Flowers of South Africa (Cape Province, Natal, Transvaal), Struik Publishers, Cape Town 1980
- Suda J. & Sudová R.: Kapsko – botanický ráj, Živa
- Svobodová M.: Smích a pláč Afriky, Euromedia / Knižní klub Praha 2011
- Svobodová V.: Rostliny jemenského ostrova Sokotra, Botany.cz
- Šita F.: Droga z River Road, Živa
- Šlégl J. a kol.: Světová pohoří – Afrika, Austrálie a Oceánie, Antaktida, Euromedia Group (Balios) Praha 2005
- Šlégl J.: Přes pralesy k ledovcům – fascinující svět tropických velehor 4 kontinentů, Baset Praha 2006
- Šlégl J.: Rostlinstvo východoafrických velehor, Živa 6/1998
- Šwiderková A.: Když papýry promluvily, Orbis Praha 1972
- Trávníčková D.: Příběh černé Afriky, cestofaktopis, PB Příbram / Kosmas 2014
- Trillo R.: Keňa, Rough Guides / JOTA sro. Praha 2006/2007
- Uličná L.: Na shledanou Afriko, Blok Brno 1978
- Václav E.: Projdi se lesem a pookřeješ - Dřevo voní, Petrklíč Praha 2017
- Václav R.: Bez lesů jsi v háji, člověče!, Petrklíč Praha 2015
- Václav E.: V zeleném království pěti kontinentů, SZN Praha 1989
- Valtr P. a kol.: Extrémní civilizace – Myanmar, Singapur, SAR a Arábie, Typos Klatovy 2012
- Valtr P.: Květena světových regionů v ekologických souvislostech a udržitelný vývoj I-VIII, UrbioProjekt Plzeň 2016
- Valtr P. a kol.: Šumava a její perspektivy I,II, Typos Klatovy 2012, 2013
- Valtrová J.: Středověká setkání s „jinými“, Argo Praha 2011
- Verner M. a kol.: Ilustrovaná encyklopedie Starého Egypta, Karolinum Praha 1997
- Veselovský Z.: Afrika neznámá, Živa 1972
- Vildová L.: Tučnolisté starčky, Živa 6/1971
- Východoafrický příkop (dynamika života v Albertském riftovém příkopu), National Geographic 10/2011
- Wagenführ R.: Dřevo – obrazový lexikon, Grada Publishing Praha 2002
- Waterkamp R., Wisniewski W.: Východní Afrika (Keňa, Tanzanie, Uganda), Baset Praha 2003
- Wawra G. a kol.: Historický atlas – od r. 10 000 př. Kr. po současnost, Fortuna Libri Praha 2011
- Wilson C.: Místa kde se lidé setkávají s bohy, Knižní klub Praha 1998 / Dorling Kindersley Limited

London 1996
Wilsonová S.: Izrael, Jota Brno 2009
Žďárek J., Žďárek P.: Keňská divočina dalekohledem ornitologa: Ptáci jezer Velké příkopové propadliny,
Vesmír 2/1994

Jihoafrická republika - Země světa, VIII/2003
Egypt – Země světa, XII/2004
Maroko – Země světa, I/2005
Tunisko – Země světa, III/2007
Afrika – National Geographic, zvláštní vydání 2005
Egypt - National Geographic, zvláštní vydání 2005
Afrika – Příroda speciál
Fénix
Journal of Landscape Ecology
Koktejl
Lidé a Země
National Geographic
National Geographic - Zvláštní číslo ke Dni Země 2020 (Jak jsme ztratili / zachránili Zemi)
Preslia
Příroda: Divoká Afrika
Respekt
Země světa: Jihoafrická republika, Egypt, Maroko, Tunisko
Zpravodaj ČBS
Živa
Živá historie
100+1 zahraničních zajímavostí
<http://BOTANY.cz>

Autoři

Pavel Valtr

Pavel Valtr, urbanista, krajinář a ekolog, původně člen TISu (Svaz pro ochranu přírody), po jejím zrušení do stranicky povolené organizace ochrany přírody ČSOP již nevstoupil, dlouholeté členství v České botanické společnosti ukončil v r. 2022, neboť ta pod vedením předsedy K. Pracha (JČU) místo ochrany přírodních hodnot „bezzásahově“ likviduje biodiverzitu (genocida květeny NPŠ, holocaust lesů z chráněného epicentra kůrovce na Šumavě). Naoktrojovanou ochranou kůrovce (lýkožrout smrkový) na většině území Národního parku Šumava, pro účely rychlé a rozsáhlé „výroby divočiny“, tam vzniklo jeho chráněné epicentrum, odkud ve směru převládajících větrů, migračním typem "Stepping Stones", došlo postupně ke katastrofické kalamitní likvidaci převládajících smrkových lesů České republiky ! Člen ČAZV a mezinárodních ekologických a krajinářských organizací IALE a IFLA a zakladatel z.s. Hnutí Život. Od r. 1959 spolu s „táborskou skupinou“ vyvíjel aktivity k legislativní ochraně kulturní Šumavy, dnes je kritikem uskutečňovaného způsobu ochrany, neboť je nepříznivý pro přírodu i obyvatele, návštěvníky, turisty a ekonomiku. Vzhledem ke vzrůstající problematice Šumavy uspořádal v roce 2009 konferenci Šumava na rozcestí, v letech 2012 a 2013 vydal publikace Šumava a její perspektivy I,II. Řadu let vyučoval na Zahradnické akademii na Mělníku. Tehdy pořádal pro studenty (později i učitele gymnázií) prázdninové a víkendové botanické exkurze a tábory v Česku, na Slovensku i v zahraničí. Odmítl nabízenou pozici ředitele zřizované Pražské botanické zahrady v Troji, neboť by jako předseda Stavebního bytového družstva odešel od množství rozpracovaných staveb. Později pracoval v Krajském urbanistickém středisku Stavoprojektu Plzeň. Od roku 1990 pracuje ve svém ateliéru UrbioProjekt Plzeň, ateliér urbanismu, architektury a ekologie. Je soudním znalcem v oborech ochrana přírody (životní prostředí, ekologie a dendrologie) a ekonomika (odhady a ceny, vlivy antropogenních činností), je oprávněnou osobou pro posuzování vlivů koncepcí a staveb na životní prostředí „SEA“, „EIA“ (J. Vavrouškem byl jmenován přeshraničním expertem), je autorizovaným urbanistou, krajinářským architektem i projektantem ÚSES (zpracoval první biokoridory do ÚP před ÚSES, další systém domluvil s J. Löwem), zpracoval první regionální ÚSES). Je emeritním pedagogem Západočeské univerzity v Plzni (územní plánování). Studijní cesty uskutečnil do více než 80 zemí ve všech osídlených světadílech, kde navštívil množství národních parků a botanických zahrad. Vzhledem ke svému politickému profilu byl sledován, nesměl v minulosti graduovat, cestovat ani publikovat (později nabídnutou možnost habilitace v rámci rehabilitace nevyužil, protože chtěl pro společnost pracovat co nejdéle). Ve svých publikacích se věnuje živým aktuálním problémovým tématům. Vydal např. publikaci Současná Čína a my očima Evropanů, Extrémní civilizace – Singapur, Myanmar, Emiráty a také Arábie a Svatá země. Značné úsilí směřuje k osvětlování potřeby globálního omezení ekologické stability, neboť úzkoprofilová kariérní skupinka hazardně ideologicky prosazuje za vzrůstajících stresových faktorech klimatických změn zhoubnou bezzásahovost, resp. ochranu přírodních procesů, k „výrobě pralesové divočiny“ a to ve zkulturněných, ekologicky nestabilních biotopech Česka a východní EU. Důsledkem jsou rozsáhlé negativní dopady vegetační (biotopové a druhové), vodohospodářské (aridizace), ekologické (ekologická nestabilita) i mezoklimatické (oteplování, vysušování) dopady - viz www.hnutizivot.cz (blok ideologie divočiny). Proto uspořádal edukační konference, např. Klimatické změny a my - adaptační a mitigační ekosystémový management při narůstání stresových faktorů klimatických změn, nebo Člověk jako klimatický činitel. Protože je v rozporu s bezzásahovými požadavky MŽP, zpracoval 9-dílnou publikaci "Udržitelný vývoj světových regionů ? - Ekologické vazby vývoje lidské populace a vegetace", dokládající **nezbytnou ekosystémovou asistenční spolupráci s přírodními procesy („řízenou sukcesí“) v ekologicky nestabilních ekosystémech (kde nejsou zachované původní přírodní biotopy) a dotčených stresovými faktory klimatických změn.** Poukazuje na bezzásahový evoluční vývoj - vznik „pohrobků lesů“ v jednotlivých kontinentech, kde i při zvýšené biodiverzitě dochází k narušení ekologické stability a fatálnímu omezení „ekosystémových služeb“. Příkladnou ukázkou je kolonizovaná Austrálie, ale i blízké Středozeří, kde po antropickém degradování ekosystémů, přírodní procesy ani po dlouhé době již samovolně neobnovily původní biotopy, resp. nedošlo k obnově ekologicky stabilizované krajiny. E-mail: valtr.p@volny.cz, www.urbioprojekt-valtr.cz